

SAMMANFATTNING

Bakgrund

Målet handlar om synnerligen omfattande avfallshantering som har bedrivits inom ramen för en näringsverksamhet under flera år. Avfallshanteringen kan förenklat beskrivas som att avfall har samlats in och transporterats till ett upplag i Kassmyra i Botkyrka kommun, där avfallet har grovsorterats och krossats för att sedan läggas på hög, grävas ned, användas som utfyllnadsmaterial, plastas in i balar eller transporteras vidare till andra upplag. Verksamheten har generat stora intäkter, men har också gett upphov till en rad ingripanden från tillsynsmyndigheten.

Verksamheten har bedrivits inom ramen för den så kallade Think Pink-koncernen, främst inom ett bolag som nedan förkortas NMT.

Två av platserna där Think Pink-koncernen har lagrat mest avfall ligger i Botkyrka kommun – Kassmyra och Kagghamra. Även i Laxå kommun i närheten av Örebro har det bedrivits en mycket omfattande avfallshantering. Verksamhet har också bedrivits vid en mycket stor avfallsanläggning i Skultuna i närheten av Västerås. Hanteringen i Kjula i Eskilstuna kommun avviker från övriga platser på grund av att det där lagrades cirka 22 000 inplastade balar med avfall. På de platser i Norrtälje kommun som är aktuella har fastighetsägare tagit emot avfall från Think Pink-koncernen för att använda det till vägar, uppställningsplatser och liknande.

Åtalet

Med anledning av avfallshanteringen inom Think Pink-koncernen har åklagarna åtalat elva personer för delaktighet i miljöbrott i olika omfattning på 21 platser runtom i Sverige. De huvudtilltalade som beskrivs nedan har haft olika centrala roller i verksamheten.

- Fariba Vancor har varit både formell företrädare för Think Pink-koncernen och den som även i praktiken har styrt verksamheten.

Detta är en avskrift av en elektronisk originalhandling.

Postadress
141 84 Huddinge

Besöksadress
Björnkullavägen 5 A
Huddinge

Expeditionstid
måndag–fredag
08:30–16:00

Telefon
08-561 660 00

E-post
sodertorns.tingsratt@dom.se

Webb
www.domstol.se/sodertorns-tingsratt

- Thomas Nilsson har varit produktionschef för avfallshanteringen i Kassmyra.
- Leif Karlsson har under en tid varit VD för NMT.
- Robert Silversten har haft ansvar för avsättningen av avfallet och en rad andra frågor. Inom avfallshantering innebär avsättning att avfall återvinns eller avyttras i enlighet med gällande regler.
- Tobias Gustafsson har bland annat varit platschef för avfallsanläggningarna i Södermanland.
- Magnus Karlsson har varit verksam som miljökonsult för Think Pink-koncernen.

De tilltalade har förnekat brott.

Frågorna i målet

Tingsrätten har haft att pröva var gränsen för miljöbrott går när det gäller avfallshantering – det vill säga när en bristfällig avfallshantering övergår till att utgöra ett brott. Baserat på hur åtalet är utformat har tingsrätten först prövat om det varit fråga om en bristfällig avfallshantering eller inte, bland annat i förhållande till de krav som tillsynsmyndigheten har ställt upp. Därefter har tingsrätten prövat om hanteringen utgör ett miljöbrott. För detta krävs att ett utsläpp av skadliga ämnen har skett eller att avfallshanteringen har inneburit vissa risker för människor eller miljö.

En annan principiell fråga i målet har gällt i vilka situationer som avfallshantering är undantagen från straffansvar, beroende på om det finns tillstånd för verksamheten eller om endast en anmälan har gjorts.

Tingsrättens bedömning

Platserna där brott har begåtts

Tingsrätten har kommit fram till att brott med anledning av avfallshanteringen har begåtts på följande 19 platser:

- Kassmyra och Kagghamra i Botkyrka kommun
- Gladö i Huddinge kommun
- Fem olika platser i Norrtälje kommun
- Björnemossen i Gullspångs kommun

- Kjula i Eskilstuna kommun
- Strängnäs
- Flen
- Skultuna i Västerås kommun
- Laxå
- Bålsta i Håbo kommun
- Fjuckby i Uppsala kommun
- Spännarhyttan i Norbergs kommun
- Dannemora i Östhammars kommun
- Skogs-Ekeby i Haninge kommun.

Think Pink-koncernen har på flera av platserna bedrivit en sådan omfattande och långvarig verksamhet som vanligtvis blir föremål för en tillståndsprövning. Vid en sådan prövning kan bland annat den aktuella platsens lämplighet bedömas och villkor ställas. För tingsrättens del står det klart att i vart fall verksamheterna i Kassmyra, Kagghamra, Kjula, Laxå och Skultuna rätteligen borde ha omfattats av ett tillstånd. Något tillstånd har dock inte funnits. NMT har i stället gjort anmälningar om så kallad C-verksamhet i vissa fall, och i andra fall inte ens gjort någon anmälan. Det senare har riskerat att frånta tillsynsmyndigheten möjligheten att utöva tillsyn över verksamheten. Oavsett omfattningen och utfallet av en sådan tillsyn är det dock alltid verksamhetsutövaren enligt miljöbalken, i detta fall Think Pink-koncernen, som ansvarar för att miljölagstiftningen efterlevs.

Närmare om affärsidén och verksamhetsupplägget

Think Pink-koncernens affärsidé har inte skilt sig från andra bolag i avfallsbranschen när det gäller hur intäkter genererats. Koncernen har fått sina intäkter genom att kunder har betalat för att få sitt avfall hämtat i byggsäckar eller containrar. Grundproblemet i affärsidén har i stället varit svårigheterna med att få avsättning för, det vill säga bli av med, det blandade bygg- och rivningsavfallet och de konsekvenser som blivit fallet när koncernen trots detta har fortsatt att ta emot avfall i en mycket stor omfattning. Allteftersom en anläggning har fyllts med avfall har Think Pink-koncernen letat efter nya platser att förvara eller deponera avfall på.

Problemet blir tydligt genom den förvaring och lagring av blandat avfall som skett bland annat genom de stora högarna i Kassmyra och Kagghamra, det stora ballagret i Kjula och förvaringen i Björnemossen. Avfallet i bland annat balarna har i många fall inte varit i ett sådant skick att det kan tas emot av ett vanligt värmeverk, vilka används för avsättning av avfall. Vidare har NMT:s avfall i huvudsak haft ett så kallat negativt värde – det har med andra ord kostat bolaget pengar att leverera avfall till exempelvis värmeverk. Ett mönster i verksamheten har varit att det avfall som generar betalning har avsatts, medan avfallet med ett negativt värde har lämnats kvar eller deponerats på ett otillåtet sätt.

Verksamheten inom Think Pink-koncernen kan beskrivas som ett slags pyramidspel. Med detta avses att intäkter har flödat in i verksamheten mot ett underförstått löfte om att avfallet ska omhändertas, vilket fört med sig framtida kostnader. När avfallet därefter inte alls togs om hand byggdes ett enormt lager av avfall upp som samtidigt innebar att NMT hade en betydande latent kostnad för avsättningen av det lagrade avfallet som inte syntes i bolagets bokföring. Något förenklat kan sägas att NMT hade stora intäkter i sin verksamhet samtidigt som man sköt kostnaderna på framtiden. Affärsupplägget har kunnat fortgå och växa så länge som kostnaderna inte realiserades genom till exempel förelägganden om att forsla bort avfallet. Affärsupplägget tvingades att upphöra i samband med gripandet av vissa av de tilltalade då intäkterna i stort sett upphörde och avfallshanteringen ifrågasattes.

Bristfällig avfallshantering som orsakat utsläpp och risker för människor och miljö

En grundläggande brist i Think Pink-koncernens verksamhet har varit förfarandet med att krossa eller mala blandat bygg- och rivningsavfall tillsammans, vilket avviker från vedertagna metoder i avfallsbranschen. När det osorterade bygg- och rivningsavfallet från NMT:s kunder kommit in till Kassmyra har det grovsorterats, och sedan krossats för att lättare kunna lagras och transporteras. Tillvägagångssättet innebär att efterföljande sortering blir mycket kostsam eller rentav omöjlig, att föroreningar sprids bland avfallet, och att exponeringen mot omgivningen blir större. Krossat avfall är också svårare att klassificera. De olika ämnen, material och föremål som har hittats i de

blandade avfallshögarna visar också att kontrollen av inkommande avfall, till exempel när det gäller att avskilja farligt avfall, har varit bristfällig eller i vissa fall obefintlig.

Svårigheterna att få avsättning för det krossade och sammanblandade avfallet har kommit till uttryck genom att förorenade så kallade fyllnadsmassor har grävts ned eller lagts upp på bland annat jordbruksfastigheter i Norrtälje kommun, utan någon sådan anmälan som krävs enligt miljölagstiftningen. De fyllnadsmassor som omfattats av tingsrättens prövning har visat sig innehålla en rad ämnen som är farliga för människor och miljö, såsom kvicksilver, bly, krom, koppar, nickel, zink och flera andra metaller samt arsenik, PCB7 och PAH:er.

Därutöver kännetecknas verksamheten inom Think Pink-koncernen av att avfallet har transporterats runt mellan koncernens olika anläggningar, i stället för att avsättas på ett lagligt sätt. Ofta har transportererna skett allteftersom en anläggning blivit full, såsom i Kassmyra. I andra fall har det skett sedan alltför stora problem uppkommit i förhållande till tillsynsmyndigheten, såsom i Skultuna och Flen, eller gentemot en fastighetsägare från vilken Think Pink-koncernen hyrt mark, såsom i Björnemossen och Håbo. Ett stort antal avfallsbalar har exempelvis transporterats från Kassmyra till Kjula, vidare till Skultuna och därefter till Laxå. Dessa transporter har inte fyllt någon funktion när det gäller att återvinna avfallet utan har ofta varit ett sätt att försöka komma runt den treårsgräns som gällt för mellanlagring av avfall. Från miljöbalkens perspektiv upphör förvaring av avfall givetvis inte att räknas som detta bara för att avfallet flyttas från en plats till en annan. Men i praktiken har tillsynsarbetet, som är ett kommunalt ansvar, försvårats av transportererna mellan olika kommuner. Att avfallet i flera fall har lagrats längre än ett år innan det bortskaffats eller tre år innan det återvunnits har inneburit att vissa av Think Pink-koncernens upplagsplatser har blivit att betrakta som otillåtna deponier.

Think Pink-koncernens förvaring av stora eller extremt stora mängder blandat och i huvudsak osorterat bygg- och rivningsavfall har inneburit uppenbara risker för urlakning av farliga ämnen, men även betydande risker för brand. Den sistnämnda risken förverkligades också i Kagghamra, där närboende

drabbades av farlig rök och i vissa fall fick evakueras. Även avfallshanteringen på andra platser har medfört vissa miljöskador och betydande olägenheter för en rad närboende, inte minst i Laxå.

Än värre är dock omfattningen av de mycket eller synnerligen stora miljöskador, i viss mån varaktiga sådana, som skulle ha kunnat bli fallet om en större brand hade uppkommit i de stora avfallshögarna i exempelvis Kassmyra eller Laxå. I Kassmyra skulle det sannolikt ha rört sig om förorening av grundvattnet, farlig rök med bland annat dioxiner som skulle ha kunnat beröra tusentals närboende samt stora ekonomiska skador.

I flera fall har avfall hanterats på ett bristfälligt sätt nära vatten eller på genomsläpplig mark i närheten av vattentäcker och skyddsvärd natur. De risker som verksamheten har fört med sig har således varit synnerligen stora. Även den bristfälliga kontrollen av inkommande avfall samt den påtagligt felaktiga förvaringen av avfallet på flera platser understryker att det har rört sig om ett medvetet risktagande av allvarligt slag. Gärningarna har därför präglats av ett stort mått av hänsynslöshet.

Sammanfattningsvis har Think Pink-koncernens avfallshantering på de platser som framgår ovan i betydande omfattning varit bristfällig eller felaktig. Dessutom har avfallshanteringen medfört vissa miljöskador genom utsläpp och betydande olägenheter för en rad närboende. Den har också medfört risker, i vissa fall mycket stora risker, för människor och miljö. Det har därför varit fråga om miljöbrott på de platser som framgår ovan. Med hänsyn till bland annat de stora riskerna med verksamheten, att det varit frågan om ett hänsynslöst och vilseledande agerande och att det rört sig om en systematisk och organiserad brottslighet, ska vart och ett av de brott som de huvudtilltalade har gjort sig skyldiga till rubriceras som grovt miljöbrott respektive medhjälp till detta.

Tingsrätten dömer tio personer för brott

Fyra av de huvudtilltalade döms för de grova miljöbrott som har skett inom Think Pink-koncernen till fängelsestraff enligt följande.

- Fariba Vancor döms för 19 fall av grovt miljöbrott till fängelse i 6 år.

- Robert Silversten döms för bland annat 13 fall av grovt miljöbrott till fängelse i 4 år och 6 månader.
- Thomas Nilsson döms för bland annat 12 fall av grovt miljöbrott till fängelse i 3 år och 6 månader.
- Tobias Gustafsson döms för 10 fall av grovt miljöbrott till fängelse i 3 år.

Därutöver döms Magnus Karlsson för 9 fall av medhjälp till grovt miljöbrott till fängelse i 2 år. Han har varit verksam som miljökonsult för Think Pink-koncernen. Han har dock gått långt utöver den roll som en miljökonsult vanligtvis har, genom att få verksamheten att framstå som seriös, att ta den i försvar gentemot tillsynsmyndigheten samt genom vilseledande provtagningar och rapporter. Utan Magnus Karlssons hjälp skulle den brottsliga verksamheten inte ha kunnat fortgå så länge som den gjorde.

När det gäller övriga tilltalade döms Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand för omfattande brottslig avfallshantering i Laxå till fängelsestraff. Därutöver döms Patrik Bohman, Tommy Karlsson och Marcus Jansson för att i egenskap av fastighetsägare ha tagit emot och hanterat avfall som använts vid utfyllnad av mark till villkorlig dom och böter.

Leif Karlsson frikänns från samtliga åtalspunkter

Tingsrätten frikänner Leif Karlsson från samtliga åtalspunkter.

Leif Karlsson har varit VD för NMT i nästan två år. Genom utredningen har det dock inte framkommit något som tyder på att han har varit delaktig eller involverats i verksamheten, utöver sin roll som en slags marknadsförare för Think Pink-koncernen. Han har även befunnit sig i USA under stora delar av den aktuella tiden. Det saknas vidare stöd för att Leif Karlsson ska ha haft någon närmare kännedom om den avfallshantering som har ägt rum, med något enstaka undantag. Mot den bakgrunden är det inte visat att han har varit delaktig i avfallshanteringen på det sätt som åklagarna gjort gällande. Tingsrätten anser visserligen att Leif Karlsson kan knytas till den brottsliga avfallshanteringen i Strängnäs, men den gärningen är preskriberad eftersom den skulle ha bedömts som miljöbrott av normalgraden.

Näringsförbud och skadestånd

Fariba Vancor, Robert Silversten, Thomas Nilsson och Tobias Gustafsson meddelas näringsförbud. Näringsförbudens längd bestäms till 10 år för Fariba Vancor och Robert Silversten och till 5 år för Thomas Nilsson och Tobias Gustafsson.

Fariba Vancor, Robert Silversten, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson ska tillsammans betala sammanlagt omkring en kvarts miljard kronor i skadestånd till bland annat Botkyrka kommun och Västerås stad. Beslutet om att frysa deras tillgångar (kvarstad) ska fortsatt gälla. Dessutom ska Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand tillsammans betala skadestånd när det gäller avfallshanteringen i Laxå.

Innehåll

Parter och domslut	26
Hareton Awadees Akob	26
Patrik Bohman	31
Tobias Gustafsson	32
Marcus Jansson	42
Pär Jinnestrand	43
Leif Karlsson	47
Magnus Karlsson	55
Tommy Karlsson	64
Thomas Nilsson	65
Robert Silversten	76
Fariba Vancor	88
Yrkanden	103
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 1	103
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 2	106
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 3	106
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 4	107
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 5	109
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 6	110
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 7	110
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 8	111
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 9	112
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 10	112
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 11	113
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 12	114
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 13	115
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 14	116
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 15	116
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 16	119

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 17	119
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 18	121
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 19	121
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 20	123
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 21	123
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 22	124
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 1	124
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 1	125
Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 2	126
Stämningsansökan 2024-06-24, Åtalspunkt 1	126
Stämningsansökan 2024-11-13, Åtalspunkt 1	127
Näringsförbud	127
Skadestånd	128
Förverkande och beslag	134
Skäl	147
Ordförklaringar	147
Hänvisningar – förteckning över aktbilagor	149
Inledning	151
Disposition	151
Inställning	152
Frihetsberövanden	152
Åklagarnas förtydliganden avseende åtalet för grovt miljöbrott	152
Brottsenhet	153
Utredningen	153
Rättsliga utgångspunkter	154
Rätten till en rättvis rättegång enligt Europakonventionen	154
Avfallshantering	155
Avfallshierarkin	157
Återvinning	158
Energiåtervinning	159

Anläggningsändamål	159
Deponering	162
Nedgrävning	163
Lagring	163
Miljöfarlig verksamhet	164
Tillstånds- och anmälningsskyldighet	164
Bygg- och rivningsavfall (avfallsslag och avfallskoder)	166
Miljöbalkens allmänna hänsynsregler	170
Egenkontroll och tillsyn	171
Miljöbrott	173
Orsaka utsläpp (punkten 1)	173
Hantera avfall (punkten 2)	175
Särskilt om farebedömningen	176
Betydande olägenhet	177
Strafffrihet	177
Brottsenhet	178
Grovt miljöbrott	179
Åklagarens bevisbörda och beviskrav	180
Gärningsmannaskap och medverkan	180
Straffansvar inom bolag	181
Skadestånd	183
Allmänt om skadeståndskrav och ställning som målsägande när det gäller miljöbrott	183
Tillämplig lag	183
Orsakssamband	184
Principalansvar	185
Risker för människors hälsa eller i miljön	186
NFC:s riskbedömning	186
Skillnader i riskbedömningen av halter i mark och vatten	187
Allmänt om generella riktvärden för förorenad mark	188

Platsspecifika riktvärden	188
Allmänt om gränsvärden och föreslagna gränsvärden för ytvatten 189	
Naturvårdsverkets riskbedömning	189
Think Pink-koncernen	192
NMT Think Pink AB	192
NM Trading & Transport AB	193
Resurs Recycling i Stockholm AB	195
Aktiebolaget Bruno Nilsson	196
De huvudtilltalades respektive roller inom Think Pink-koncernen	196
Fariba Vancor	196
Thomas Nilsson	199
Robert Silversten	201
Tobias Gustafsson	206
Leif Karlsson	210
Magnus Karlsson	212
Åtalspunkten 1.1 – Kassmyra	216
Bakgrund	216
Tingsrättens bedömning	220
Vilka rättsliga förutsättningar har gällt för Think Pink-koncernens verksamhet i Kassmyra?	220
Hur mycket avfall fanns i Kassmyra under den tid som åtalet avser? 222	
Vilka övriga brister har funnits i hanteringen av avfall i Kassmyra?	230
Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?	235
Har sättet att hantera avfallet varit allmänt vedertaget eller försvarligt?	243
De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet ...	244
Fariba Vancor	244
Thomas Nilsson	247

Robert Silversten	248
Tobias Gustafsson	250
Magnus Karlsson	251
Sammanfattande bedömning i skuldfrågan	255
Skadestånd	256
Botkyrka kommun	256
Naturvårdsverket	260
Familjen Franzén	261
Principalansvar	264
Åtalspunkten 1.2 – Kagghamra	266
Bakgrund	266
Tingsrättens bedömning	269
Vilka rättsliga förutsättningar har gällt för verksamheten i Kagghamra? 269	
Vilka brister har funnits med avfallshanteringen i Kagghamra?	270
Valet av plats	270
För mycket avfall	271
Osorterat och okontrollerat avfall	276
Avfall har legat för länge	277
Avfall utanför hårdgjord yta	279
Avsaknad av vindskydd	279
Hanteringen ökat risken för brand	280
Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?	282
Har sättet att hantera avfallet varit allmänt vedertaget eller försvarligt?	285
De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet ...	286
Fariba Vancor	286
Thomas Nilsson	288
Robert Silversten	289
Tobias Gustafsson	290

Leif Karlsson	291
Magnus Karlsson	293
Skadestånd	296
Botkyrka kommun	296
Sammanfattning	298
Lise-Lotte Andersson	299
Tomas Fox	301
Eva Hallin Nowak	302
Willy Nowak	303
Ann-Sofie Sommerdahl	304
Trygg Hansa Försäkring filial	306
Åtalspunkten 1.3 – Gladö	307
Bakgrund	307
Tingsrättens bedömning	313
Vilka rättsliga förutsättningar har gällt för verksamheten i Gladö? ..	313
Har avfallet hanterats i strid mot föreskrivna och nödvändiga skyddsåtgärder?	315
Har avfallet lagrats sorterat?	318
Har avfallet lagrats på en hårdgjord yta?	321
Har avfallet lagrats utomhus, utan skydd mot nederbörd och vind, i närheten av oskyddade dagvattenbrunnar?	322
Har hanteringen av avfallet ökat risken för brand?	326
Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?	327
De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet ...	332
Fariba Vancor	332
Thomas Nilsson	335
Tobias Gustafsson	336
Robert Silversten	338
Magnus Karlsson	340
Leif Karlsson	341

Åtalspunkterna 1.4, 1.4.1, 1.5, 1.6, 1.17 och 1.17.1 – Fiskartorpet,	
Tyskgården, Infaren och Rimbo	342
Vad åtalspunkterna avser	342
Bakgrund	343
Fiskartorpet	343
Infarten	355
Tyskgården	357
Rimbo	361
Tingsrättens bedömning	364
Är det Think Pink-koncernen som har transporterat avfall till de	
aktuella fastigheterna?	364
Har avfallet vid Fiskartorpet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller	
risker för människor och miljö?	370
Har avfallet vid Infarten hanterats på ett straffbart sätt när det gäller	
risker för människor och miljö?	372
Har avfallet vid Tyskgården hanterats på ett straffbart sätt när det gäller	
risker för människor och miljö?	372
Har avfallet i Rimbo hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker	
för människor och miljö?	372
De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet ...	373
Patrik Bohman	373
Marcus Jansson	375
Fariba Vancor	376
Thomas Nilsson	378
Robert Silversten	379
Tobias Gustafsson	382
Magnus Karlsson	383
Åtalspunkten 1.7 – Björnemossen (a) och Bäckagården (b)	387
Bakgrund	387
Tingsrättens bedömning	390

Vilka rättsliga förutsättningar har gällt för verksamheten i Björnemossen?	390
Har avfallshanteringen skett utan korrekt anmälan eller tillstånd? ..	391
Vilka brister har funnits med avfallshanteringen i Björnemossen? ..	391
Osorterat och okontrollerat avfall	391
Farligt avfall	392
Överge och fransäga sig kontrollen över avfallet (som även legat för länge)	392
Hanteringen ökat risken för brand	394
Kan de tilltalade hållas ansvariga för avfallshanteringen på Bäckagården?	395
Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?	396
Har sättet att hantera avfallet varit allmänt vedertaget eller försvarligt?	398
De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet ...	399
Fariba Vancor	399
Thomas Nilsson	400
Tobias Gustafsson	401
Leif Karlsson	402
Skadestånd	403
Recycling Husgärdet AB	403
Länsförsäkringar Skaraborg Ömsesidigt	405
Åtalspunkten 1.8 – Storkila	406
Bakgrund	406
De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet	406
Åtalspunkten 1.9 – Kjula	407
Bakgrund	407
Tingsrättens bedömning	408

Har avfall, främst bestående av bygg- och rivningsavfall, lagts upp direkt på marken och använts för anläggande av en uppställningsplats? 408	
Har avfall använts för anläggande av en brandväg?	413
Har balar lagrats i Kjula?	415
Har balarna bestått av osorterat och krossat bygg- och rivningsavfall?	416
Har balarna förvarats utan skydd mot nederbörd och vind?	418
Har hanteringen av balarna ökat risken för brand, främst genom inblandning av brännbart avfall och utan tillräckliga skyddsavstånd? 420	
Har balarna ställts upp direkt på marken, utan hårdgjord yta?	421
Har avfallshanteringen skett utan korrekt anmälan eller tillstånd? ..	423
Mellanlagringen av avfallsbalar	423
Uppställningsplatsen och den östra brandvägen	428
Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?	434
Uppställningsplatsen och den östra brandvägen	434
Avfallsbalarna	439
De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet ...	442
Fariba Vancor	442
Thomas Nilsson	445
Tobias Gustafsson	447
Robert Silversten	450
Magnus Karlsson	451
Leif Karlsson	452
Åtalspunkten 1.10 – Strängnäs	453
Bakgrund	453
Tingsrättens bedömning	457
Vilka rättsliga förutsättningar har gällt för verksamheten i Strängnäs? 457	

Vem har varit verksamhetsutövare?	458
Har avfallshanteringen skett utan korrekt anmälan eller tillstånd? ..	458
Vilka brister har funnits med avfallshanteringen i Strängnäs?	461
Valet av plats	461
Hanteringen ökat risken för brand	461
Avfall utanför hårdgjord yta	461
Avsaknad av nederbörds- och vindskydd	462
Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?	462
Har sättet att hantera avfallet varit allmänt vedertaget eller försvarligt?	463
De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet ...	463
Fariba Vancor	463
Thomas Nilsson	465
Tobias Gustafsson	466
Leif Karlsson	467
Åtalspunkten 1.11 – Flen	469
Bakgrund	469
Tingsrättens bedömning	473
Hur har avfall hanterats i grusgropen i Flen?	473
Har Think Pink-koncernen varit verksamhetsutövare i Flen, dvs. har Think Pink-koncernen bedrivit avfallshantering där?	474
De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet ...	477
Fariba Vancor	477
Thomas Nilsson	478
Leif Karlsson	479
Tobias Gustafsson	479
Åtalspunkten 1.12 – Skultuna	480
Bakgrund	480
Tingsrättens bedömning	494

Vilka rättsliga förutsättningar har gällt för verksamheten i Skultuna?	
494	
Vilka brister har funnits med avfallshanteringen i Skultuna?	495
Valet av plats	495
För mycket avfall	495
Osorterat och okontrollerat avfall	498
Avfall har legat för länge	499
Hanteringen ökat risken för brand	500
Avfall utanför hårdgjord yta	501
Avsaknad av nederbörds- och vindskydd	502
Uppställning och transport av balar (bortskaffande)	503
Nedgrävning av avfall på och i marken (bortskaffande)	505
Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?	512
Har sättet att hantera avfallet varit allmänt vedertaget eller försvarligt?	515
De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet ...	515
Fariba Vancor	515
Thomas Nilsson	517
Robert Silversten	519
Tobias Gustafsson	521
Leif Karlsson	523
Magnus Karlsson	524
Skadestånd	526
Västerås stad	526
Åtalspunkten 1.13, 1.13.1 och 1.13.2 – Laxå	530
Bakgrund	530
Tingsrättens bedömning	551
Vilka rättsliga förutsättningar har gällt för verksamheten i Laxå? ...	551
Hur mycket avfall fanns i Laxå under den tid som åtalet avser? .	551
Vilka övriga brister har funnits i miljöhanteringen i Laxå?	552

Syftet med avfallshanteringen i förhållande till anmälan	552
Krossning utan tillräcklig sortering samt avsaknad av avsättning	554
Risken för brand	556
Risken för urlakning	556
Balar	556
Störningar för närboende	557
Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?	559
”Avfallsberget” och det övriga i huvudsak osorterade bygg- och rivningsavfallet	560
Siktresterna	561
Balarna	561
Frågan om utsläpp	562
Har sättet att hantera avfallet varit tillåtet, allmänt vedertaget eller försvarligt?	563
De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet ...	564
Verksamhetsutövare	564
Hareton Awadees Akob	567
Pär Jinnestrand	568
Fariba Vancor	569
Thomas Nilsson	570
Robert Silversten	571
Leif Karlsson	572
Tobias Gustafsson	572
Magnus Karlsson	573
Skadestånd	575
Richard Reinholdsson	575
Övriga målsägande	576
Åtalspunkten 1.14 – Håbo	577
Bakgrund	577
Tingsrättens bedömning	582

.....	582
Vilka rättsliga förutsättningar har gällt för verksamheten i Håbo? ..	582
Har avfallshantering skett utan korrekt anmälan eller tillstånd?	583
Vilka brister har funnits med avfallshanteringen i Håbo?	584
Valet av plats	584
Bristfällig sortering	585
Farligt avfall	585
Avsaknad av nederbördsskydd	586
Avfall utanför hårdgjord yta	586
Hanteringen ökat risken för brand	586
Förvaring i balar	587
Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?	588
De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet ...	590
Fariba Vancor	590
Thomas Nilsson	591
Robert Silversten	591
Tobias Gustafsson	592
Magnus Karlsson	592
Leif Karlsson	594
Skadestånd	594
Bista Mälarstad AB	594
Åtalspunkten 1.15 och 1.15.1 – Björkö	596
Bakgrund	596
Tingsrättens bedömning	596
Har avfall lagts på marken, grävts ner i marken och använts för anläggande av en uppställningsplats?	596
Är det NMT som har levererat det aktuella avfallet till Björkö?	601
Har avfallshanteringen skett utan korrekt anmälan eller tillstånd? ..	606
Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?	610

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet ...	615
Tommy Karlsson	615
Robert Silversten	618
Fariba Vancor	621
Magnus Karlsson	622
Tobias Gustafsson	626
Thomas Nilsson	626
Leif Karlsson	626
Åtalspunkten 1.16 – Fjuckby	627
Bakgrund	627
Tingsrättens bedömning	628
Är det Think Pink-koncernen som har transporterat avfall till fastigheten?	628
Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?	628
De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet ...	629
Åtalspunkten 1.18 – Spännarhyttan	630
Bakgrund	630
Tingsrättens bedömning	632
Har de aktuella fyllnadsmassorna levererats av Think Pink-koncernen? 632	
Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?	633
De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet ...	633
Fariba Vancor	633
Thomas Nilsson	634
Robert Silversten	634
Tobias Gustafsson	635
Åtalspunkten 1.19 – Dannemora	635
Bakgrund	635
Tingsrättens bedömning	641

Vilka brister har funnits med avfallshanteringen i Dannemora?	641
Bristfällig sortering och bortskaffande	641
Avsaknad av nederbörds- och vindskydd	642
Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?	642
De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet ...	643
Robert Silversten	643
Fariba Vancor	644
Thomas Nilsson	644
Magnus Karlsson	645
Åtalspunkten 1.20 – Skogs-Ekeby	646
Bakgrund	646
Tingsrättens bedömning	651
Har NMT bedrivit verksamhet på platsen och är massorna deras? ..	651
Har avfallshanteringen skett utan korrekt anmälan eller tillstånd? ..	655
Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?	656
De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet ...	657
Robert Silversten	657
Fariba Vancor	658
Thomas Nilsson	659
Skadestånd	659
Per Renström	659
Åtalet för ringa narkotikabrott och dopingbrott, ringa brott – Thomas Nilsson	660
Bakgrund	660
Tingsrättens bedömning	660
Åtalet för brukande av falsk urkund alternativt brukande osann urkund – Robert Silversten	660
Bakgrund	660
Tingsrättens bedömning	661

Åtalet för urkundsförfalskning – Robert Silversten	661
Bakgrund	661
Tingsrättens bedömning	662
Åtalet för ringa narkotikabrott och dopingbrott – Robert Silversten	662
Bakgrund	662
Tingsrättens bedömning	663
Övergripande slutsatser om den påstådda brottsligheten inom Think Pink- koncernen och frågan om brottsrubricering	663
Platserna och de rättsliga förutsättningarna för verksamheten	663
Närmare om brottsligheten inom Think-Pink-koncernen	664
Bristfällig avfallshantering som orsakat utsläpp och risker för människor och miljö	665
Brottsrubricering	668
Påföljder	669
Näringsförbud	675
Inställning	675
Rättsliga utgångspunkter	675
Tingsrättens bedömning	676
Beslag, förverkande och kvarstad	676
Kostnadsanspråk	678
Inledande anmärkningar	678
Ersättningen till advokaten Jan Tibbling	680
Ersättningen till advokaten Thomas Olsson	681
Ersättningen till advokaterna Filip Rydin och Patrik Hansson ...	682
Ersättningen till advokaten Lars Jähresten	682
Ersättningen till advokaten Jonas Tamm	682
Ersättningen till advokaten Lottie Adding	683
Ersättningen till advokaten Martin Beskow	683
Ersättningen till advokaten Anders Bohmansson	685
Ersättningen till advokaten Martin Karlsson	685

Ersättningen till advokaten Tove Rhudin Nichols	685
Ersättningen till advokaten Kronje Samuelsson	686
Ersättning till målsägandebiträden	686
Ersättning till tilltalade för rättegångskostnader	686
Återbetalningsskyldighet för försvararkostnad	687
Begäran om ersättning för rättegångskostnader till Botkyrka kommun och Västerås stad	687
Övriga frågor	688
Rätten	688
Överklagandeinformation	690

PARTER OCH DOMSLUT

Hareton Awadees Akob

Parter

Tilltalad

Hareton Awadees Akob, 19780305-6832
Sellerivägen 4, 702 52 Örebro

Offentlig försvarare
Advokat Martin Beskow
Advokatfirman Beskow AB
Slottet 1, 722 11 Västerås

Åklagare

Kammaråklagarna Anders Gustafsson, Linda Schön och Karin Forsberg
Åklagarmyndigheten
Riksenheten för Miljö- och Arbetsmiljömål Stockholm
Box 57, 101 21 Stockholm

Målsägande

1. THEO Åke Carlsson

Vårdnadshavare
Alexandra Johansson
Bäckatorpsgratan 85, 694 35 Hallsberg

Vårdnadshavare
Fredric Karlsson
Slaggstigen 1, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

2. Anna JEANETTE Ceder

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

3. Bo ANTON Eriksson

Vårdnadshavare
Jeanette Ceder
Järnvägsgratan 3 Lgh 1101, 695 30 Laxå

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrå Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

4. Bo EMIL Eriksson

Vårdnadshavare
Jeanette Ceder
Järnvägsgratan 3 Lgh 1101, 695 30 Laxå

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrå Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

5. Kati ALEXANDRA Johansson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrå Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

6. ELSA Lena Marjatta Jumisko

Vårdnadshavare
Mikael Jumisko
Slaggstigen 3, 695 72 Røfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrå Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

7. Petri Matias MIKAEL Jumisko

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrå Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

8. Hans VILLE Matias Jumisko

Vårdnadshavare
Mikael Jumisko
Slaggstigen 3, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

9. FREDRIC Emanuel Karlsson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

10. LARS Erik Gunnar Nurme

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

11. Sven Åke RICHARD Reinholdsson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

Domslut

Brott som Hareton Awadees Akob döms för

Miljöbrott, 2019-02-01 – 2020-10-27, 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p miljöbalken (1998:808)

Påföljd

Fängelse 1 år 4 månader

Skadestånd

Hareton Awadees Akob ska betala skadestånd till Richard Reinholdsson med 40 000 kronor. Hareton Awadees Akob ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson,

Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Magnus Karlsson och Pär Jinnestrand.

Hareton Awadees Akob ska betala skadestånd till Lars Nurme med 11 478 kronor. Hareton Awadees Akob ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 1 juli 2022 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Magnus Karlsson och Pär Jinnestrand.

Mikael Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Elsa Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Ville Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Jeanette Ceders begäran om skadestånd avslås.

Anton Erikssons begäran om skadestånd avslås.

Emil Erikssons begäran om skadestånd avslås.

Fredric Karlssons begäran om skadestånd avslås.

Alexandra Johanssons begäran om skadestånd avslås.

Theo Carlssons begäran om skadestånd avslås.

Brottsofferfond

Hareton Awadees Akob ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Martin Beskow ska få ersättning av staten med 1 850 683 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 1 291 004 kr arbete
- 162 381 kr tidspillan
- 27 161 kr utlägg
- 370 137 kr mervärdesskatt

Ylva Hagstedt ska få ersättning av staten med 1 274 589 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 942 084 kr arbete
- 64 636 kr tidspillan
- 12 951 kr utlägg
- 254 918 kr mervärdesskatt

Ylva Hagstedt har fått 250 000 kr av ersättningen utbetald i förskott.

Ylva Hagstedt får ersättning av staten med 9 454 kr. Beloppet avser

traktamente.

Staten ska stå för kostnaderna.

Patrik Bohman

Parter

Tilltalad

John PATRIK Jörgen Bohman, 19670716-1235
Fiskartorpet 1, 762 96 Rånäs

Offentlig försvarare
Advokat Martin Karlsson
Advokatbolaget Wallin & Söderberg AB
Scheelegatan 1, 2 tr, 112 23 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagarna Anders Gustafsson, Linda Schön och Karin Forsberg
Åklagarmyndigheten
Riksenheten för Miljö- och Arbetsmiljömål Stockholm
Box 57, 101 21 Stockholm

Domslut

Brott som Patrik Bohman döms för

Miljöbrott, 2019-02-01 – 2019-08-22, 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p miljöbalken
(1998:808)

Påföljd

Villkorlig dom
60 dagsböter om 50 kr (3 000 kr)

Brottsofferfond

Patrik Bohman ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Martin Karlsson ska få ersättning av staten med 1 553 580 kr. Beloppet
fördelas enligt följande:

- 1 141 920 kr arbete
- 95 338 kr tidspillan
- 5 606 kr utlägg
- 310 716 kr mervärdesskatt

Martin Karlsson har fått 497 575 kr av ersättningen utbetald i förskott.

Staten ska stå för kostnaderna.

Tobias Gustafsson

Parter

Tilltalad

TOBIAS Erik Thushara Gustafsson, 19761206-9331
Hällbyvägen 21, 632 39 Eskilstuna

Offentlig försvarare
Advokat Jonas Tamm
Advokat Jonas Tamm AB
Kungsgatan 35, 6 tr, 111 56 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagarna Anders Gustafsson, Linda Schön och Karin Forsberg
Åklagarmyndigheten
Riksenheten för Miljö- och Arbetsmiljömål Stockholm
Box 57, 101 21 Stockholm

Målsägande

1. ANN LISE-LOTTE Andersson

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

2. THEO Åke Carlsson

Vårdnadshavare
Alexandra Johansson
Bäckatorpsgratan 85, 694 35 Hallsberg

Vårdnadshavare
Fredric Karlsson
Slaggstigen 1, 695 72 Rönnefors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrå Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

3. Anna JEANETTE Ceder

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

4. Bo ANTON Eriksson

Vårdnadshavare
Jeanette Ceder
Järnvägsgatan 3 Lgh 1101, 695 30 Laxå

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

5. Bo EMIL Eriksson

Vårdnadshavare
Jeanette Ceder
Järnvägsgatan 3 Lgh 1101, 695 30 Laxå

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

6. THOMAS Börje Fox

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

7. Karl KEVIN Dian Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

8. Karl MATS Anders Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

9. Karl WILLIAM Lei Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

10. EVA Gunilla Hallin Nowak

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

11. Kati ALEXANDRA Johansson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

12. ELSA Lena Marjatta Jumisko

Vårdnadshavare
Mikael Jumisko
Slaggstigen 3, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

13. Petri Matias MIKAEL Jumisko

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

14. Hans VILLE Matias Jumisko

Vårdnadshavare
Mikael Jumisko
Slaggstigen 3, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

15. FREDRIC Emanuel Karlsson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

16. MALIN Julie Lauritzen Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

17. WILLY Selfrid Paul Nowak

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

18. LARS Erik Gunnar Nurme

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

19. Sven Åke RICHARD Reinholdsson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

20. Ann-Sofie Sommerdahl

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björksten
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

21. Bista Mälarstad AB, 556777-6728
Vänersborgsvägen 5, 746 34 Bålsta

Företrädd av åklagaren

Ombud
Jurist Ilian Sadé
Nordbro AB

22. Länsförsäkringar Skaraborg Ömsesidig, 566000-6866
Box 600, 541 29 Skövde

Företrädd av åklagaren

23. Naturvårdsverket, 202100-1975
106 48 Stockholm

Företrädd av åklagaren

24. Trygg Hansa Försäkring filial, 516403-8662
106 26 Stockholm

Företrädd av åklagaren

Ombud
Försäkringsjurist Viktor Fransson
Trygg-Hansa Försäkring filial, 106 26 StockholmSverige

25. Västerås stad, 212000-2080
721 87 Västerås

Företrädd av åklagaren

Ombud
Advokat Tomas Underskog
Advokatfirman Åberg & Co AB
Box 16295, 103 25 Stockholm

26. Återvinning/Recycling Husgärdet AB, 556258-0182
Gudhem Kungsgården, 521 94 Falköping

Företrädd av åklagaren

Domslut

Brott som Tobias Gustafsson döms för

Grovt miljöbrott (7 tillfällen), 2017-02-01 – 2019-12-21, 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808)

Grovt miljöbrott (3 tillfällen), 2017-06-01 – 2019-12-21, 29 kap 1 § 1 st 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808)

Åtal som Tobias Gustafsson frikänns från

Grovt miljöbrott (8 tillfällen), 2017-02-01 – 2019-12-21, 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808)

Påföljd

Fängelse 3 år

Näringsförbud

Tobias Gustafsson meddelas näringsförbud i 5 år. Förbudet gäller omedelbart, från och med den 17 juni 2025, även om det fortfarande kan överklagas.

Skadestånd

Tobias Gustafsson ska betala skadestånd till Mats Franzén med 1 788 kronor. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Magnus Karlsson.

Malin Lauritzen Franzéns begäran om skadestånd avslås.

Kevin Franzéns begäran om skadestånd avslås.

William Franzéns begäran om skadestånd avslås.

Tobias Gustafsson ska betala skadestånd till Botkyrka kommun med 8 448 207 kronor. Tobias Gustafsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Magnus Karlsson.

Tobias Gustafsson ska betala skadestånd till Thomas Fox med 6 868 kronor. Tobias Gustafsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert

Silversten och Magnus Karlsson.

Tobias Gustafsson ska betala skadestånd till Eva Hallin Nowak med 19 605 kronor. Tobias Gustafsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Magnus Karlsson.

Tobias Gustafsson ska betala skadestånd till Willy Nowak med 10 534 kronor. Tobias Gustafsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Magnus Karlsson.

Tobias Gustafsson ska betala skadestånd till Ann-Sofie Sommerdahl med 220 383 kronor. Tobias Gustafsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Magnus Karlsson.

Tobias Gustafsson ska betala skadestånd till Trygg Hansa Försäkring filial med 1 367 590 kronor. Tobias Gustafsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Magnus Karlsson.

Tobias Gustafsson ska betala skadestånd till Återvinning/Recycling Husgärdet AB med 8 092 000 kronor. Tobias Gustafsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor och Thomas Nilsson.

Återvinning/Recycling Husgärdet AB:s begäran om skadestånd avslås.

Tobias Gustafsson ska betala skadestånd till Länsförsäkring Skaraborg Ömsesidigt med 5 193 675 kronor. Tobias Gustafsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 11 mars 2021 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor och Thomas Nilsson.

Tobias Gustafsson ska betala skadestånd till Västerås stad med 67 271 276 kronor. Tobias Gustafsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Magnus Karlsson.

Tobias Gustafsson ska betala skadestånd till Bista Mälarstrand AB med 2 550 000 kronor. Tobias Gustafsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor och Robert Silversten.

Tobias Gustafsson ska betala skadestånd till Richard Reinholdsson med 40 000 kronor. Tobias Gustafsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Tobias Gustafsson ska betala skadestånd till Lars Nurme med 11 478 kronor. Tobias Gustafsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 1 juli 2022 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Mikael Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Elsa Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Ville Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Jeanette Ceders begäran om skadestånd avslås.

Anton Erikssons begäran om skadestånd avslås.

Emil Erikssons begäran om skadestånd avslås.

Fredric Karlssons begäran om skadestånd avslås.

Alexandra Johanssons begäran om skadestånd avslås.

Theo Carlssons begäran om skadestånd avslås.

Tobias Gustafsson ska betala skadestånd till Naturvårdsverket med 39 266 000 kronor. Tobias Gustafsson ska också betala ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) på 1 450 000 kr från och med den 15 december 2021, på 20 798 000 kr från och med den 13 april 2022 och på 17 018 000 kr från och med den 20 juni 2022, allt till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Magnus Karlsson.

Tobias Gustafsson ska betala skadestånd till Botkyrka kommun med 103 312 235 kronor. Tobias Gustafsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert

Silversten och Magnus Karlsson.

Tobias Gustafsson ska betala skadestånd till Lise-Lotte Andersson med 10 620 kronor. Tobias Gustafsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Magnus Karlsson.

Förverkande och beslag

I beslag taget nedan angivet gods, balar med avfall, förverkas från Tobias Gustafsson, Robert Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor och Leif Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2021-5000-BG64020.1 (bal (10 st)) och 2022-5000-BG35751.1 (Balar med bränslekross (5 st))). Beslaget ska bestå.

I beslag tagna balar med avfall förverkas från Tobias Gustafsson, Robert Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor och Leif Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2021-5000-BG35698.1 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 1)
- 2021-5000-BG35698.2 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 2)
- 2021-5000-BG35698.3 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 3)
- 2021-5000-BG35698.4 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 4)
- 2021-5000-BG35698.5 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 5)
- 2021-5000-BG35698.6 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 6)
- 2021-5000-BG35698.7 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 7)
- 2021-5000-BG35698.8 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 8)
- 2021-5000-BG35698.9 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 9)
- 2021-5000-BG35698.10 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 10)). Beslaget ska bestå.

Den tidigare beslutade kvarstaden ska bestå och ändras endast på så sätt att den ska omfatta det sammanlagda belopp jämte ränta som Tobias Gustafsson enligt denna dom är skyldig att betala i skadestånd till målsägandena, medan kvarstaden inte längre ska gälla såvitt avser ogillade skadeståndsanspråk. Beslutet ska bestå till dess att verkställighet kan ske, dock längst två månader efter att domen i denna del har vunnit laga kraft.

Brottsofferfond

Tobias Gustafsson ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Jonas Tamm ska få ersättning av staten med 3 624 624 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 2 661 308 kr arbete
- 226 200 kr tidspillan
- 12 191 kr utlägg
- 724 925 kr mervärdesskatt

Sofia Björkstén ska få ersättning av staten med 1 375 148 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 1 019 798 kr arbete
- 78 300 kr tidspillan
- 2 020 kr utlägg
- 275 030 kr mervärdesskatt

Tobias Gustafsson är skyldig att ersätta Botkyrka kommun för deras rättegångskostnader (ombudskostnader) med 287 500 kr jämte ränta från dagen för denna dom. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Magnus Karlsson.

Staten ska stå för kostnaderna för Jonas Tamm och Sofia Björkstén.

Tobias Gustafsson är skyldig att ersätta Västerås stad för deras rättegångskostnader (ombudskostnader) med 204 700 kr jämte ränta från dagen för denna dom. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Magnus Karlsson.

Övrigt

Beslut om ersättning till advokat Ylva Hagstedt, se domslutet avseende Hareton Awadees Akob.

Marcus Jansson

Parter

Tilltalad

MARCUS Anders Jansson, 19860104-0473
Gullbodavägen 3, 762 91 Rimbo

Offentlig försvarare
Advokat Tove Rhudin Nichols
Advokatbyrån Nichols & Co AB
Timmermansgatan 35, 118 55 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagarna Anders Gustafsson, Linda Schön och Karin Forsberg
Åklagarmyndigheten
Riksenheten för Miljö- och Arbetsmiljömål Stockholm
Box 57, 101 21 Stockholm

Domslut

Brott som Marcus Jansson döms för

Miljöbrott, 2019-10-01 – 2020-10-27, 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p miljöbalken (1998:808)

Påföljd

Villkorlig dom
60 dagsböter om 50 kr (3 000 kr)

Brottsofferfond

Marcus Jansson ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Tove Rhudin Nichols ska få ersättning av staten med 1 429 930 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 1 076 894 kr arbete
- 65 250 kr tidsspillan
- 1 800 kr utlägg
- 285 986 kr mervärdesskatt

Tove Rhudin Nichols har fått 260 234 kr av ersättningen utbetald i förskott.

Staten ska stå för kostnaderna.

Pär Jinnestrand

Parter

Tilltalad

PÄR Göran Jinnestrand, 19571208-2055
Stora Lassåna Herrgård, 695 32 Laxå

Offentlig försvarare
Advokat Anders Bohmansson
Advokatfirman Bohmansson & Co AB
Olaigatan 15, 703 61 Örebro

Åklagare

Kammaråklagarna Anders Gustafsson, Linda Schön och Karin Forsberg
Åklagarmyndigheten
Riksenheten för Miljö- och Arbetsmiljömål Stockholm
Box 57, 101 21 Stockholm

Målsägande

1. THEO Åke Carlsson

Vårdnadshavare
Alexandra Johansson
Bäckatorpsgratan 85, 694 35 Hallsberg

Vårdnadshavare
Fredric Karlsson
Slaggstigen 1, 695 72 Rönfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

2. Anna JEANETTE Ceder

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

3. Bo ANTON Eriksson

Vårdnadshavare
Jeanette Ceder
Järnvägsgratan 3 Lgh 1101, 695 30 Laxå

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrå Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

4. Bo EMIL Eriksson

Vårdnadshavare
Jeanette Ceder
Järnvägsgratan 3 Lgh 1101, 695 30 Laxå

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrå Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

5. Kati ALEXANDRA Johansson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrå Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

6. ELSA Lena Marjatta Jumisko

Vårdnadshavare
Mikael Jumisko
Slaggstigen 3, 695 72 Røfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrå Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

7. Petri Matias MIKAEL Jumisko

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrå Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

8. Hans VILLE Matias Jumisko

Vårdnadshavare
Mikael Jumisko
Slaggstigen 3, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

9. FREDRIC Emanuel Karlsson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

10. LARS Erik Gunnar Nurme

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

11. Sven Åke RICHARD Reinholdsson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

Domslut

Brott som Pär Jinnestrand döms för

Miljöbrott, 2019-01-27 – 2020-10-27, 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p miljöbalken (1998:808)

Påföljd

Fängelse 1 år 2 månader

Skadestånd

Pär Jinnestrand ska betala skadestånd till Richard Reinholdsson med 40 000 kronor. Pär Jinnestrand ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert

Silversten, Tobias Gustafsson, Magnus Karlsson och Hareton Awadees Akob.

Pär Jinnestrand ska betala skadestånd till Lars Nurme med 11 478 kronor. Pär Jinnestrand ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 1 juli 2022 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Magnus Karlsson och Hareton Awadees Akob.

Mikael Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Elsa Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Ville Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Jeanette Ceders begäran om skadestånd avslås.

Anton Erikssons begäran om skadestånd avslås.

Emil Erikssons begäran om skadestånd avslås.

Fredric Karlssons begäran om skadestånd avslås.

Alexandra Johanssons begäran om skadestånd avslås.

Theo Carlssons begäran om skadestånd avslås.

Brottsofferfond

Pär Jinnestrand ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Anders Bohmansson ska få ersättning av staten med 1 626 039 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 1 201 395 kr arbete
- 87 725 kr tidspillan
- 11 711 kr utlägg
- 325 208 kr mervärdesskatt

Anders Bohmansson har fått 150 000 kr av ersättningen utbetald i förskott.

Staten ska stå för kostnaderna.

Övrigt

Beslut om ersättning till advokat Ylva Hagstedt, se domslutet avseende Hareton Awadees Akob.

Leif Karlsson

Parter

Tilltalad

LEIF Ivan Karlsson, 19600409-8957
Tullinge Strand 32, 146 40 Tullinge

Försvare

Advokat Christina Bergenstein
Advokatgruppen i Stockholm AB
Box 5153, 102 44 Stockholm

Försvare

Advokat Staffan Bergqvist
Advokatgruppen i Stockholm AB
Box 5153, 102 44 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagarna Anders Gustafsson, Linda Schön och Karin Forsberg
Åklagarmyndigheten
Riksenheten för Miljö- och Arbetsmiljömål Stockholm
Box 57, 101 21 Stockholm

Målsägande

1. ANN LISE-LOTTE Andersson

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

2. THEO Åke Carlsson

Vårdnadshavare
Alexandra Johansson
Bäckatorpsgatan 85, 694 35 Hallsberg

Vårdnadshavare
Fredric Karlsson
Slaggstigen 1, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

3. Anna JEANETTE Ceder

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

4. Bo ANTON Eriksson

Vårdnadshavare
Jeanette Ceder
Järnväggsgatan 3 Lgh 1101, 695 30 Laxå

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

5. Bo EMIL Eriksson

Vårdnadshavare
Jeanette Ceder
Järnväggsgatan 3 Lgh 1101, 695 30 Laxå

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

6. THOMAS Börje Fox

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

7. EVA Gunilla Hallin Nowak

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björksten
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

8. Kati ALEXANDRA Johansson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

9. ELSA Lena Marjatta Jumisko

Vårdnadshavare
Mikael Jumisko
Slaggstigen 3, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

10. Petri Matias MIKAEL Jumisko

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

11. Hans VILLE Matias Jumisko

Vårdnadshavare
Mikael Jumisko
Slaggstigen 3, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

12. FREDRIC Emanuel Karlsson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

13. WILLY Selfrid Paul Nowak

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

14. LARS Erik Gunnar Nurme

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

15. Sven Åke RICHARD Reinholdsson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

16. Ann-Sofie Sommerdahl

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

17. Bista Mälarstad AB, 556777-6728
Vänersborgsvägen 5, 746 34 Bålsta

Företrädd av åklagaren

Ombud
Jurist Ilian Sadé
Nordbro AB

18. Botkyrka kommun, 212000-2882
147 41 Tumba

Företrädd av åklagaren

Ombud
Advokat Tomas Underskog
Advokatfirman Åberg & Co AB
Box 16295, 103 25 Stockholm

19. Länsförsäkringar Skaraborg Ömsesidig, 566000-6866
Box 600, 541 29 Skövde

Företrädd av åklagaren

20. Trygg Hansa Försäkring filial, 516403-8662
106 26 Stockholm

Företrädd av åklagaren

Ombud
Försäkringsjurist Viktor Fransson
Trygg-Hansa Försäkring filial, 106 26 StockholmSverige

21. Västerås stad, 212000-2080
721 87 Västerås

Företrädd av åklagaren

Ombud
Advokat Tomas Underskog
Advokatfirman Åberg & Co AB
Box 16295, 103 25 Stockholm

22. Återvinning/Recycling Husgärdet AB, 556258-0182
Gudhem Kungsgården, 521 94 Falköping

Företrädd av åklagaren

Domslut

Åtal som Leif Karlsson frikänns från

Grovt miljöbrott (14 tillfällen), 2017-06-17 – 2019-11-19, 29 kap 1 § 1 st 1 p
och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808)

Grovt miljöbrott (2 tillfällen), 2017-06-19 – 2018-10-01, 29 kap 1 § 1 st 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808)

Näringsförbud

Begäran om näringsförbud avslås.

Skadestånd

Botkyrka kommuns begäran om skadestånd avslås.

Thomas Fox begäran om skadestånd avslås.

Eva Hallin Nowaks begäran om skadestånd avslås.

Willy Nowaks begäran om skadestånd avslås.

Ann-Sofie Sommerdahls begäran om skadestånd avslås.

Trygg Hansa Försäkring filials begäran om skadestånd avslås.

Återvinning/Recycling Husgärdet AB:s begäran om skadestånd avslås.

Återvinning/Recycling Husgärdet AB:s begäran om skadestånd avslås.

Länsförsäkring Skaraborg Ömsesidigts begäran om skadestånd avslås.

Västerås stads begäran om skadestånd avslås.

Bista Mälarstrand AB:s begäran om skadestånd avslås.

Richard Reinholdssons begäran om skadestånd avslås.

Lars Nurmes begäran om skadestånd avslås.

Mikael Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Elsa Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Ville Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Jeanette Ceders begäran om skadestånd avslås.

Anton Erikssons begäran om skadestånd avslås.

Emil Erikssons begäran om skadestånd avslås.

Fredric Karlssons begäran om skadestånd avslås.

Alexandra Johanssons begäran om skadestånd avslås.

Theo Carlssons begäran om skadestånd avslås.

Lise-Lotte Anderssons begäran om skadestånd avslås.

Förverkande och beslag

I beslag taget nedan angivet gods, balar med avfall, förverkas från Leif Karlsson, Robert Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor och Tobias Gustafsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2021-5000-BG64020.1 (bal (10 st)) och 2022-5000-BG35751.1 (Balar med bränslekross (5 st))). Beslaget ska bestå.

I beslag tagna balar med avfall förverkas från Leif Karlsson, Robert Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor och Tobias Gustafsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2021-5000-BG35698.1 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 1)
- 2021-5000-BG35698.2 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 2)
- 2021-5000-BG35698.3 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 3)
- 2021-5000-BG35698.4 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 4)
- 2021-5000-BG35698.5 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 5)
- 2021-5000-BG35698.6 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 6)
- 2021-5000-BG35698.7 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 7)
- 2021-5000-BG35698.8 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 8)
- 2021-5000-BG35698.9 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 9)
- 2021-5000-BG35698.10 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 10)). Beslaget ska bestå.

Ersättning och återbetalning

Leif Karlsson ska få ersättning av staten för sina rättegångskostnader för sin privata försvarare advokat Staffan Bergqvist med 1 226 983 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 898 866 kr arbete
- 73 675 kr tidsspillan
- 9 045 kr utlägg
- 245 397 kr mervärdesskatt

Leif Karlsson ska få ersättning av staten för sina rättegångskostnader för sin

privata försvarare advokat Christina Bergenstein med 1 625 803 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 1 208 532 kr arbete
- 81 750 kr tidsspillan
- 10 360 kr utlägg
- 325 161 kr mervärdesskatt

Botkyrka kommun och Västerås stads begäran om rättegångskostnader avslås.

Övrigt

Beslut om ersättning till advokat Ylva Hagstedt, se domslutet avseende Hareton Awadees Akob.

Beslut om ersättning till advokat Sofia Björkstén, se domslutet avseende Tobias Gustafsson.

Beslut om ersättning till Botkyrka kommun och Västerås stad, se domslutet avseende Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Magnus Karlsson

Parter

Tilltalad

Per MAGNUS Karlsson, 19620131-2979
Tärnslingan 16, 148 40 Segersång

Offentlig försvarare
Advokat Lottie Adding
Adding Advice Advokatbyrå AB
Box 5216 , 102 45 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagarna Anders Gustafsson, Linda Schön och Karin Forsberg
Åklagarmyndigheten
Riksenheten för Miljö- och Arbetsmiljömål Stockholm
Box 57, 101 21 Stockholm

Målsägande

1. ANN LISE-LOTTE Andersson

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

2. THEO Åke Carlsson

Vårdnadshavare
Alexandra Johansson
Bäckatorpsgratan 85, 694 35 Hallsberg

Vårdnadshavare
Fredric Karlsson
Slaggstigen 1, 695 72 Røfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrå Hagstedt & Bokvist AB
Olaigratan 17 C, 703 61 Örebro

3. Anna JEANETTE Ceder

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

4. Bo ANTON Eriksson

Vårdnadshavare
Jeanette Ceder
Järnvägsgatan 3 Lgh 1101, 695 30 Laxå

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

5. Bo EMIL Eriksson

Vårdnadshavare
Jeanette Ceder
Järnvägsgatan 3 Lgh 1101, 695 30 Laxå

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

6. THOMAS Börje Fox

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

7. Karl KEVIN Dian Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

8. Karl MATS Anders Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

9. Karl WILLIAM Lei Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

10. EVA Gunilla Hallin Nowak

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

11. Kati ALEXANDRA Johansson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

12. ELSA Lena Marjatta Jumisko

Vårdnadshavare
Mikael Jumisko
Slaggstigen 3, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

13. Petri Matias MIKAEL Jumisko

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

14. Hans VILLE Matias Jumisko

Vårdnadshavare
Mikael Jumisko
Slaggstigen 3, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

15. FREDRIC Emanuel Karlsson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

16. MALIN Julie Lauritzen Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

17. WILLY Selfrid Paul Nowak

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

18. LARS Erik Gunnar Nurme

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

19. Sven Åke RICHARD Reinholdsson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

20. Ann-Sofie Sommerdahl

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björksten
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

21. Bista Mälarstad AB, 556777-6728
Vänersborgsvägen 5, 746 34 Bålsta

Företrädd av åklagaren

Ombud
Jurist Ilian Sadé
Nordbro AB

22. Botkyrka kommun, 212000-2882
147 41 Tumba

Företrädd av åklagaren

Ombud
Advokat Tomas Underskog
Advokatfirman Åberg & Co AB
Box 16295, 103 25 Stockholm

23. Naturvårdsverket, 202100-1975
106 48 Stockholm

Företrädd av åklagaren

24. Trygg Hansa Försäkring filial, 516403-8662
106 26 Stockholm

Företrädd av åklagaren

Ombud
Försäkringsjurist Viktor Fransson
Trygg-Hansa Försäkring filial, 106 26 StockholmSverige

25. Västerås stad, 212000-2080
721 87 Västerås

Företrädd av åklagaren

Ombud
Advokat Tomas Underskog
Advokatfirman Åberg & Co AB
Box 16295, 103 25 Stockholm

Domslut

Brott som Magnus Karlsson döms för

Medhjälp till grovt miljöbrott (8 tillfällen), 2017-03-02 – 2020-10-27, 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808) samt 23 kap 4 § brottsbalken

Medhjälp till grovt miljöbrott, 2020-07-01 – 2020-10-26, 29 kap 1 § 1 st 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808) samt 23 kap 4 § brottsbalken

Åtal som Magnus Karlsson frikänns från

Medhjälp till grovt miljöbrott (3 tillfällen), 2017-06-01 – 2020-10-27, 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808) samt 23 kap 4 § brottsbalken

Påföljd

Fängelse 2 år

Skadestånd

Magnus Karlsson ska betala skadestånd till Mats Franzén med 1 788 kronor. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Tobias Gustafsson.

Malin Lauritzen Franzéns begäran om skadestånd avslås.

Kevin Franzéns begäran om skadestånd avslås.

William Franzéns begäran om skadestånd avslås.

Magnus Karlsson ska betala skadestånd till Botkyrka kommun med 8 448 207 kronor. Magnus Karlsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Tobias Gustafsson.

Magnus Karlsson ska betala skadestånd till Thomas Fox med 6 868 kronor. Magnus Karlsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Tobias Gustafsson.

Magnus Karlsson ska betala skadestånd till Eva Hallin Nowak med 19 605 kronor. Magnus Karlsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Tobias Gustafsson.

Magnus Karlsson ska betala skadestånd till Willy Nowak med 10 534 kronor. Magnus Karlsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Tobias Gustafsson.

Magnus Karlsson ska betala skadestånd till Ann-Sofie Sommerdahl med 220 383 kronor. Magnus Karlsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Tobias Gustafsson.

Magnus Karlsson ska betala skadestånd till Trygg Hansa Försäkring filial med 1 367 590 kronor. Magnus Karlsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Tobias Gustafsson.

Magnus Karlsson ska betala skadestånd till Västerås stad med 67 271 276 kronor. Magnus Karlsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Tobias Gustafsson.

Bista Mälarstrand AB:s begäran om skadestånd avslås.

Magnus Karlsson ska betala skadestånd till Richard Reinholdsson med 40 000 kronor. Magnus Karlsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Magnus Karlsson ska betala skadestånd till Lars Nurme med 11 478 kronor. Magnus Karlsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 1 juli 2022 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Mikael Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Elsa Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Ville Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Jeanette Ceders begäran om skadestånd avslås.

Anton Erikssons begäran om skadestånd avslås.

Emil Erikssons begäran om skadestånd avslås.

Fredric Karlssons begäran om skadestånd avslås.

Alexandra Johanssons begäran om skadestånd avslås.

Theo Carlssons begäran om skadestånd avslås.

Magnus Karlsson ska betala skadestånd till Naturvårdsverket med 39 266 000 kronor. Magnus Karlsson ska också betala ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) på 1 450 000 kr från och med den 15 december 2021, på 20 798 000 kr från och med den 13 april 2022 och på 17 018 000 kr från och med den 20 juni 2022, allt till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Tobias Gustafsson.

Magnus Karlsson ska betala skadestånd till Botkyrka kommun med 103 312 235 kronor. Magnus Karlsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Tobias Gustafsson.

Magnus Karlsson ska betala skadestånd till Lise-Lotte Andersson med 10 620 kronor. Magnus Karlsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Tobias Gustafsson.

Förverkande och beslag

Beslaget av handlingar, beslagtaget hos WSP Sverige AB, ska bestå till dess domen vunnit laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2022-5000-BG47360.1 (Sekreteressavtal (1 st))
- 2022-5000-BG47360.2 (Fullmakt (1 st))
- 2022-5000-BG47360.3 (LOV-ansökan signerad inblanco (2 st))
- 2022-5000-BG47360.4 (Ansökan Patent WSP (1 st)).

Den tidigare beslutade kvarstaden ska bestå och ändras endast på så sätt att den ska omfatta det sammanlagda belopp jämte ränta som Magnus Karlsson enligt

denna dom är skyldig att betala i skadestånd till målsägandena, medan kvarstaden inte längre ska gälla såvitt avser ogillade skadeståndsanspråk. Beslutet ska bestå till dess att verkställighet kan ske, dock längst två månader efter att domen i denna del har vunnit laga kraft.

Brottsofferfond

Magnus Karlsson ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Lottie Adding ska få ersättning av staten med 3 335 110 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 2 537 600 kr arbete
- 130 488 kr tidsspillan
- 667 022 kr mervärdesskatt

Staten ska stå för kostnaderna.

Magnus Karlsson är skyldig att ersätta Botkyrka kommun för deras rättegångskostnader (ombudskostnader) med 287 500 kr jämte ränta från dagen för denna dom. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Tobias Gustafsson.

Magnus Karlsson är skyldig att ersätta Västerås stad för deras rättegångskostnader (ombudskostnader) med 204 700 kr jämte ränta från dagen för denna dom. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Tobias Gustafsson.

Övrigt

Beslut om ersättning till advokat Ylva Hagstedt, se domslutet avseende Hareton Awadees Akob.

Beslut om ersättning till advokat Sofia Björkstén, se domslutet avseende Tobias Gustafsson.

Tommy Karlsson

Parter

Tilltalad

Karl TOMMY Mikael Karlsson, 19780707-0052
Samstorpsvägen 16, 760 15 Gräddö

Offentlig försvarare
Advokat Kronje Samuelsson
Adjutari Advokatbyrå AB
S:t Persgatan 17, 5 tr, 753 20 Uppsala

Åklagare

Kammaråklagarna Anders Gustafsson, Linda Schön och Karin Forsberg
Åklagarmyndigheten
Riksenheten för Miljö- och Arbetsmiljömål Stockholm
Box 57, 101 21 Stockholm

Domslut

Brott som Tommy Karlsson döms för

Miljöbrott, 2019-06-01 – 2019-12-12, 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p miljöbalken
(1998:808)

Påföljd

Villkorlig dom
100 dagsböter om 70 kr (7 000 kr)

Brottsofferfond

Tommy Karlsson ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Kronje Samuelsson ska få ersättning av staten med 1 049 154 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 793 397 kr arbete
- 39 875 kr tidspillan
- 6 051 kr utlägg
- 209 831 kr mervärdesskatt

Staten ska stå för kostnaderna.

Thomas Nilsson

Parter

Tilltalad

Bernt THOMAS Nilsson, 19670913-1350
Almbodabacken 8, 146 52 Tullinge

Offentlig försvarare
Advokat Patrik Hansson
RYDIN ADVOKATER AB
Box 7184, 103 88 Stockholm

Offentlig försvarare
Advokat Filip Rydin
RYDIN ADVOKATER AB
Box 7184, 103 88 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagarna Anders Gustafsson, Linda Schön och Karin Forsberg
Åklagarmyndigheten
Riksenheten för Miljö- och Arbetsmiljömål Stockholm
Box 57, 101 21 Stockholm

Målsägande

1. ANN LISE-LOTTE Andersson

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

2. THEO Åke Carlsson

Vårdnadshavare
Alexandra Johansson
Bäckatorpsgatan 85, 694 35 Hallsberg

Vårdnadshavare
Fredric Karlsson
Slaggstigen 1, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

3. Anna JEANETTE Ceder

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

4. Bo ANTON Eriksson

Vårdnadshavare
Jeanette Ceder
Järnväggsgatan 3 Lgh 1101, 695 30 Laxå

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

5. Bo EMIL Eriksson

Vårdnadshavare
Jeanette Ceder
Järnväggsgatan 3 Lgh 1101, 695 30 Laxå

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

6. THOMAS Börje Fox

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

7. Karl KEVIN Dian Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

8. Karl MATS Anders Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

9. Karl WILLIAM Lei Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

10. EVA Gunilla Hallin Nowak

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

11. Kati ALEXANDRA Johansson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

12. ELSA Lena Marjatta Jumisko

Vårdnadshavare
Mikael Jumisko
Slaggstigen 3, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

13. Petri Matias MIKAEL Jumisko

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

14. Hans VILLE Matias Jumisko

Vårdnadshavare
Mikael Jumisko
Slaggstigen 3, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

15. FREDRIC Emanuel Karlsson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

16. MALIN Julie Lauritzen Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

17. WILLY Selfrid Paul Nowak

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

18. LARS Erik Gunnar Nurme

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

19. Sven Åke RICHARD Reinholdsson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

20. PER Emil Renström

Företrädd av åklagaren

21. Ann-Sofie Sommerdahl

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

22. Bista Mälarstad AB, 556777-6728
Vänersborgsvägen 5, 746 34 Bålsta

Företrädd av åklagaren

Ombud
Jurist Ilian Sadé
Nordbro AB

23. Botkyrka kommun, 212000-2882
147 41 Tumba

Företrädd av åklagaren

Ombud
Advokat Tomas Underskog
Advokatfirman Åberg & Co AB
Box 16295, 103 25 Stockholm

24. Länsförsäkringar Skaraborg Ömsesidig, 566000-6866
Box 600, 541 29 Skövde

Företrädd av åklagaren

25. Naturvårdsverket, 202100-1975
106 48 Stockholm

Företrädd av åklagaren

26. Trygg Hansa Försäkring filial, 516403-8662
106 26 Stockholm

Företrädd av åklagaren

Ombud
Försäkringsjurist Viktor Fransson
Trygg-Hansa Försäkring filial, 106 26 StockholmSverige

27. Västerås stad, 212000-2080
721 87 Västerås

Företrädd av åklagaren

Ombud
Advokat Tomas Underskog
Advokatfirman Åberg & Co AB
Box 16295, 103 25 Stockholm

28. Återvinning/Recycling Husgärdet AB, 556258-0182
Gudhem Kungsgården, 521 94 Falköping

Företrädd av åklagaren

Domslut

Brott som Thomas Nilsson döms för

Dopningsbrott, ringa brott, 2023-04-04, 2 § 6 p och 3 § 2 st lagen (1991:1969)
om förbud mot vissa dopningsmedel

Grovt miljöbrott (10 tillfällen), 2015-01-01 – 2020-10-27, 29 kap 1 § 1 st 1 p
och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808)

Grovt miljöbrott (2 tillfällen), 2017-10-01 – 2020-10-27, 29 kap 1 § 1 st 2 p
och 2 st miljöbalken (1998:808)

Ringa narkotikabrott, 2023-04-04, 1 § 1 st 6 p och 2 § narkotikastrafflagen
(1968:64) i sin lydelse före 1 juli 2023

Åtal som Thomas Nilsson frikänns från

Grovt miljöbrott (3 tillfällen), 2017-01-30 – 2020-10-27, 29 kap 1 § 1 st 2 p
och 2 st miljöbalken (1998:808)

Grovt miljöbrott (6 tillfällen), 2019-06-01 – 2020-10-27, 29 kap 1 § 1 st 1 p
och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808)

Påföljd

Fängelse 3 år 6 månader

Näringsförbud

Thomas Nilsson meddelas näringsförbud i 5 år. Förbudet gäller omedelbart, från och med den 17 juni 2025, även om det fortfarande kan överklagas.

Skadestånd

Thomas Nilsson ska betala skadestånd till Mats Franzén med 1 788 kronor. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Malin Lauritzen Franzéns begäran om skadestånd avslås.

Kevin Franzéns begäran om skadestånd avslås.

William Franzéns begäran om skadestånd avslås.

Thomas Nilsson ska betala skadestånd till Botkyrka kommun med 8 448 207 kronor. Thomas Nilsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Thomas Nilsson ska betala skadestånd till Thomas Fox med 6 868 kronor. Thomas Nilsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Thomas Nilsson ska betala skadestånd till Eva Hallin Nowak med 19 605 kronor. Thomas Nilsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Thomas Nilsson ska betala skadestånd till Willy Nowak med 10 534 kronor. Thomas Nilsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Thomas Nilsson ska betala skadestånd till Ann-Sofie Sommerdahl med 220 383 kronor. Thomas Nilsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Robert Silversten, Tobias

Gustafsson och Magnus Karlsson.

Thomas Nilsson ska betala skadestånd till Trygg Hansa Försäkring filial med 1 367 590 kronor. Thomas Nilsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Thomas Nilsson ska betala skadestånd till Återvinning/Recycling Husgärdet AB med 8 092 000 kronor. Thomas Nilsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor och Tobias Gustafsson.

Återvinning/Recycling Husgärdet AB:s begäran om skadestånd avslås.

Thomas Nilsson ska betala skadestånd till Länsförsäkring Skaraborg Ömseidigt med 5 193 675 kronor. Thomas Nilsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 11 mars 2021 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor och Tobias Gustafsson.

Thomas Nilsson ska betala skadestånd till Västerås stad med 67 271 276 kronor. Thomas Nilsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Bista Mälarstrand AB:s begäran om skadestånd avslås.

Per Renströms begäran om skadestånd avslås.

Thomas Nilsson ska betala skadestånd till Richard Reinholdsson med 40 000 kronor. Thomas Nilsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Thomas Nilsson ska betala skadestånd till Lars Nurme med 11 478 kronor. Thomas Nilsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 1 juli 2022 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Mikael Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Elsa Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Ville Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Jeanette Ceders begäran om skadestånd avslås.

Anton Erikssons begäran om skadestånd avslås.

Emil Erikssons begäran om skadestånd avslås.

Fredric Karlssons begäran om skadestånd avslås.

Alexandra Johanssons begäran om skadestånd avslås.

Theo Carlssons begäran om skadestånd avslås.

Thomas Nilsson ska betala skadestånd till Naturvårdsverket med 39 266 000 kronor. Thomas Nilsson ska också betala ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) på 1 450 000 kr från och med den 15 december 2021, på 20 798 000 kr från och med den 13 april 2022 och på 17 018 000 kr från och med den 20 juni 2022, allt till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Thomas Nilsson ska betala skadestånd till Botkyrka kommun med 103 312 235 kronor. Thomas Nilsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Thomas Nilsson ska betala skadestånd till Lise-Lotte Andersson med 10 620 kronor. Thomas Nilsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Förverkande och beslag

I beslag taget 0,1 gram pulver innehållande 5-MeO-DMT förverkas med stöd av 5 § lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor i dess lydelse före den 8 november 2024 (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2023-5000-BG38956 p. 1). Beslaget ska bestå.

I beslag tagen narkotika förverkas med stöd av 6 § 1 st narkotikastrafflagen i dess lydelse före den 8 november 2024 (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2023-5000-BG38956 p. 2). Beslaget ska bestå.

I beslag tagen glasbong förverkas med stöd av 6 § 4 st narkotikastrafflagen i

dess lydelse före den 8 november 2024 (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2023-5000-BG38956 p. 3). Beslaget ska bestå.

I beslag tagna ampuller med dopningsmedel förverkas med stöd av 5 § lagen om förbud mot vissa dopningsmedel i dess lydelse före den 8 november 2024 (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2023-5000-BG38956 p. 4). Beslaget ska bestå.

I beslag taget nedan angivet gods, balar med avfall, förverkas från Thomas Nilsson, Robert Silversten, Fariba Vancor, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2021-5000-BG64020.1 (bal (10 st)) och 2022-5000-BG35751.1 (Balar med bränslekross (5 st))). Beslaget ska bestå.

I beslag tagna balar med avfall förverkas från Thomas Nilsson, Robert Silversten, Fariba Vancor, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2021-5000-BG35698.1 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 1)
- 2021-5000-BG35698.2 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 2)
- 2021-5000-BG35698.3 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 3)
- 2021-5000-BG35698.4 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 4)
- 2021-5000-BG35698.5 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 5)
- 2021-5000-BG35698.6 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 6)
- 2021-5000-BG35698.7 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 7)
- 2021-5000-BG35698.8 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 8)
- 2021-5000-BG35698.9 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 9)
- 2021-5000-BG35698.10 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 10)). Beslaget ska bestå.

Den tidigare beslutade kvarstaden ska bestå och ändras endast på så sätt att den ska omfatta det sammanlagda belopp jämte ränta som Thomas Nilsson enligt denna dom är skyldig att betala i skadestånd till målsägandena, medan kvarstaden inte längre ska gälla såvitt avser ogillade skadeståndsanspråk. Beslutet ska bestå till dess att verkställighet kan ske, dock längst två månader efter att domen i denna del har vunnit laga kraft.

Brottsofferfond

Thomas Nilsson ska betala en avgift till brottsofferfonden på 1 000 kr.

Ersättning och återbetalning

Filip Rydin ska få ersättning av staten med 4 669 255 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 3 618 776 kr arbete
- 113 100 kr tidspillan
- 3 528 kr utlägg
- 933 851 kr mervärdesskatt

Filip Rydin har fått 625 000 kr av ersättningen utbetald i förskott.

Patrik Hansson ska få ersättning av staten med 1 352 453 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 968 887 kr arbete
- 110 925 kr tidspillan
- 2 150 kr utlägg
- 270 491 kr mervärdesskatt

Staten ska stå för kostnaderna.

Thomas Nilsson är skyldig att ersätta Botkyrka kommun för deras rättegångskostnader (ombudskostnader) med 287 500 kr jämte ränta från dagen för denna dom. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Thomas Nilsson är skyldig att ersätta Västerås stad för deras rättegångskostnader (ombudskostnader) med 204 700 kr jämte ränta från dagen för denna dom. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Övrigt

Beslut om ersättning till advokat Ylva Hagstedt, se domslutet avseende Hareton Awadees Akob.

Beslut om ersättning till advokat Sofia Björkstén, se domslutet avseende Tobias Gustafsson.

Robert Silversten

Parter

Tilltalad

Bo ROBERT Silversten, 19840528-7056
Sör Hovberga 116, 733 98 Ransta

Offentlig försvarare
Advokat Lars Jähresten
Advokaterna WJ AB
Hållgatan 4 bv, 722 11 Västerås

Åklagare

Kammaråklagarna Anders Gustafsson, Linda Schön och Karin Forsberg
Åklagarmyndigheten
Riksenheten för Miljö- och Arbetsmiljömål Stockholm
Box 57, 101 21 Stockholm

Målsägande

1. ANN LISE-LOTTE Andersson

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

2. THEO Åke Carlsson

Vårdnadshavare
Alexandra Johansson
Bäckatorpsgratan 85, 694 35 Hallsberg

Vårdnadshavare
Fredric Karlsson
Slaggstigen 1, 695 72 Rönnefors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrå Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

3. Anna JEANETTE Ceder

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

4. Bo ANTON Eriksson

Vårdnadshavare
Jeanette Ceder
Järnvägsgatan 3 Lgh 1101, 695 30 Laxå

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

5. Bo EMIL Eriksson

Vårdnadshavare
Jeanette Ceder
Järnvägsgatan 3 Lgh 1101, 695 30 Laxå

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

6. THOMAS Börje Fox

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

7. Karl KEVIN Dian Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

8. Karl MATS Anders Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

9. Karl WILLIAM Lei Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

10. EVA Gunilla Hallin Nowak

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

11. Kati ALEXANDRA Johansson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

12. ELSA Lena Marjatta Jumisko

Vårdnadshavare
Mikael Jumisko
Slaggstigen 3, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

13. Petri Matias MIKAEL Jumisko

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

14. Hans VILLE Matias Jumisko

Vårdnadshavare
Mikael Jumisko
Slaggstigen 3, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

15. FREDRIC Emanuel Karlsson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

16. MALIN Julie Lauritzen Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

17. WILLY Selfrid Paul Nowak

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

18. LARS Erik Gunnar Nurme

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

19. Sven Åke RICHARD Reinholdsson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

20. PER Emil Renström

Företrädd av åklagaren

21. Ann-Sofie Sommerdahl

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

22. Bista Mälarstad AB, 556777-6728
Vänersborgsvägen 5, 746 34 Bålsta

Företrädd av åklagaren

Ombud
Jurist Ilian Sadé
Nordbro AB

23. Botkyrka kommun, 212000-2882
147 41 Tumba

Företrädd av åklagaren

Ombud
Advokat Tomas Underskog
Advokatfirman Åberg & Co AB
Box 16295, 103 25 Stockholm

24. Naturvårdsverket, 202100-1975
106 48 Stockholm

Företrädd av åklagaren

25. Trygg Hansa Försäkring filial, 516403-8662
106 26 Stockholm

Företrädd av åklagaren

Ombud
Försäkringsjurist Viktor Fransson
Trygg-Hansa Försäkring filial, 106 26 StockholmSverige

26. Västerås stad, 212000-2080
721 87 Västerås

Företrädd av åklagaren

Ombud
Advokat Tomas Underskog
Advokatfirman Åberg & Co AB
Box 16295, 103 25 Stockholm

Domslut

Brott som Robert Silversten döms för

Brukande av osann urkund, 2020-09-12, 15 kap 11 § 3 st brottsbalken

Dopningsbrott, 2020-09-12, 2 § 6 p och 3 § 1 st lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel

Grovt miljöbrott (3 tillfällen), 2018-09-01 – 2020-10-27, 29 kap 1 § 1 st 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808)

Grovt miljöbrott (10 tillfällen), 2018-09-01 – 2020-10-27, 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808)

Ringa narkotikabrott, 2020-09-12, 1 § 1 st 6 p och 2 § narkotikastrafflagen (1968:64) i sin lydelse före 1 juli 2023

Urkundsförfalskning, 2019-09-13 – 2019-09-14, 14 kap 1 § brottsbalken

Åtal som Robert Silversten frikänns från

Grovt miljöbrott, 2018-09-01 – 2020-10-27, 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808)

Påföljd

Fängelse 4 år 6 månader

Rapporterade lagrum

Ny påföljd har bestämts för den nya och nyupptäckta brottsligheten. För den nyupptäckta brottsligheten har hänsyn tagits till tidigare påföljd (34 kap 1 § 1 st och 34 kap 2 § brottsbalken).

Näringsförbud

Robert Silversten meddelas näringsförbud i 10 år. Förbudet gäller omedelbart, från och med den 17 juni 2025, även om det fortfarande kan överklagas.

Skadestånd

Robert Silversten ska betala skadestånd till Mats Franzén med 1 788 kronor. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Malin Lauritzen Franzéns begäran om skadestånd avslås.

Kevin Franzéns begäran om skadestånd avslås.

William Franzéns begäran om skadestånd avslås.

Robert Silversten ska betala skadestånd till Botkyrka kommun med 8 448 207 kronor. Robert Silversten ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Robert Silversten ska betala skadestånd till Thomas Fox med 6 868 kronor. Robert Silversten ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Robert Silversten ska betala skadestånd till Eva Hallin Nowak med 19 605 kronor. Robert Silversten ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Robert Silversten ska betala skadestånd till Willy Nowak med 10 534 kronor. Robert Silversten ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Robert Silversten ska betala skadestånd till Ann-Sofie Sommerdahl med 220 383 kronor. Robert Silversten ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Robert Silversten ska betala skadestånd till Trygg Hansa Försäkring filial med 1 367 590 kronor. Robert Silversten ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Robert Silversten ska betala skadestånd till Västerås stad med 67 271 276 kronor. Robert Silversten ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Robert Silversten ska betala skadestånd till Bista Mälarstrand AB med 2 550 000 kronor. Robert Silversten ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor och Tobias Gustafsson.

Per Renströms begäran om skadestånd avslås.

Robert Silversten ska betala skadestånd till Richard Reinholdsson med 40 000 kronor. Robert Silversten ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Robert Silversten ska betala skadestånd till Lars Nurme med 11 478 kronor. Robert Silversten ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 1 juli 2022 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Mikael Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Elsa Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Ville Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Jeanette Ceders begäran om skadestånd avslås.

Anton Erikssons begäran om skadestånd avslås.

Emil Erikssons begäran om skadestånd avslås.

Fredric Karlssons begäran om skadestånd avslås.

Alexandra Johanssons begäran om skadestånd avslås.

Theo Carlssons begäran om skadestånd avslås.

Robert Silversten ska betala skadestånd till Naturvårdsverket med 39 266 000 kronor. Robert Silversten ska också betala ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) på 1 450 000 kr från och med den 15 december 2021, på 20 798 000 kr från och med den 13 april 2022 och på 17 018 000 kr från och med den

20 juni 2022, allt till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Robert Silversten ska betala skadestånd till Botkyrka kommun med 103 312 235 kronor. Robert Silversten ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Robert Silversten ska betala skadestånd till Lise-Lotte Andersson med 10 620 kronor. Robert Silversten ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Förverkande och beslag

I beslag taget nedan angivet gods, balar med avfall, förverkas från Robert Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2021-5000-BG64020.1 (bal (10 st)) och 2022-5000-BG35751.1 (Balar med bränslekross (5 st))). Beslaget ska bestå.

I beslag tagna balar med avfall förverkas från Robert Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2021-5000-BG35698.1 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 1)
- 2021-5000-BG35698.2 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 2)
- 2021-5000-BG35698.3 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 3)
- 2021-5000-BG35698.4 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 4)
- 2021-5000-BG35698.5 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 5)
- 2021-5000-BG35698.6 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 6)
- 2021-5000-BG35698.7 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 7)
- 2021-5000-BG35698.8 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 8)
- 2021-5000-BG35698.9 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 9)
- 2021-5000-BG35698.10 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 10)). Beslaget ska bestå.

Beslaget av mobiltelefoner och handlingar ska bestå till dess domen vunnit laga kraft. De beslagtagna mobiltelefonerna och handlingarna under punkterna 1, 2, 7–8, 28–29 ska därefter återlämnas till Robert Silversten.

Bokföringshandlingarna under punkterna 31–33 ska vid hävandet utges till konkursförvaltare advokat Morgan Kvarnström, We Advokater AB (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2020-5000-BG111613.1 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG111613.2 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG111613.7 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG111613.8 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG111613.28 (Dokument (1 st))
- 2020-5000-BG111613.29 (Kuvert (1 st))
- 2020-5000-BG111613.31 (Dokument (1 st))
- 2020-5000-BG111613.32 (Bokföringsmaterial (1 st))
- 2020-5000-BG111613.33 (Dokument (1 st))).

Beslaget av en dator ska bestå till dess domen vunnit laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas till Robert Silversten (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2021-5000-BG13378.1 (Bärbar dator (1 st) Yoga Lenova)).

Beslaget av handlingar ska bestå till dess domen vunnit laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas till konkursförvaltaren advokat Morgan Kvarnström, We Advokater AB (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2020-5000-BG111621.1:6 (Kollegieblock A5)
- 2020-5000-BG111621.1:8 (Anteckningsblock svart med Mercedeslogga)
- 2020-5000-BG111621.1:9 (Kollegieblock A5)
- 2020-5000-BG111621.1:10 (Kollegieblock, grön pärm A4)
- 2020-5000-BG111621.1:11 (Faktura Viking Style Konstruktion AB)
- 2020-5000-BG111621.1:12 (Karta Enurovägen/Hjulåsvägen)
- 2020-5000-BG111621.1:13 (Papper - handskrivet hyresavtal Tungelsta)
- 2020-5000-BG111621.1:14 (Förvaringsmapp Laxå Bruks miljöplan)
- 2020-5000-BG111621.1:15 (Dokument sammanträdesprotokoll Håbo kommun)
- 2020-5000-BG111621.1:16 (Kuvert - informationsmomerandum Projekt Floyd)
- 2020-5000-BG111621.1:18 (Förvaringsmapp - körsedlar Mårten Trivevalds väg)
- 2020-5000-BG111621.1:23 (Dokument Laxå kundfakturer)
- 2020-5000-BG111621.1:41 (Papper - beräkningar Skultuna/Laxå samt handskrivna anteckningar)
- 2020-5000-BG111621.1:42 (Papper - volymrapport Skultuna Kvarnbacka)
- 2020-5000-BG111621.1:46 (Dokument - handskrivet papper)
- 2020-5000-BG111621.1:47 (Papper - mail från Chris Muller till Dan Arnhjort)
- 2020-5000-BG111621.1:54 (Kollegieblock med handskrivna anteckningar)

- 2020-5000-BG111621.1:55 (Faktura Visby flyttningsbyrå)).

Beslaget av två mobiltelefoner och tre datorer ska bestå till dess domen vunnit laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas till Robert Silversten (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2020-5000-BG112279.5 (Mobiltelefon (1 st) Iphone)
- 2020-5000-BG112279.6 (Mobiltelefon (1 st) Alcatel)
- 2020-5000-BG112279.11 (Dator (1 st) Dell)
- 2020-5000-BG112279.14 (Dator (1 st) HP)
- 2020-5000-BG112279.15 (Dator (1 st) HP)).

I beslag tagen narkotika förverkas med stöd av 6 § 1 st narkotikastrafflagen (1968:64) (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2020-5000-BG111630 p. 6 och 23). Beslaget ska bestå.

I beslag tagna dopningsmedel förverkas med stöd av 5 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2020-5000-BG11630 p. 3, 4, 7–11, 13–20 och 22). Beslaget ska bestå.

Den tidigare beslutade kvarstaden ska bestå och ändras endast på så sätt att den ska omfatta det sammanlagda belopp jämte ränta som Robert Silversten enligt denna dom är skyldig att betala i skadestånd till målsägandena, medan kvarstaden inte längre ska gälla såvitt avser ogillade skadeståndsanspråk. Beslutet ska bestå till dess att verkställighet kan ske, dock längst två månader efter att domen i denna del har vunnit laga kraft.

Brottsofferfond

Robert Silversten ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Lars Jähresten ska få ersättning av staten med 4 751 114 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 3 428 932 kr arbete
- 321 175 kr tidsspillan
- 50 784 kr utlägg
- 950 223 kr mervärdesskatt

Staten ska stå för kostnaderna.

Robert Silversten är skyldig att ersätta Botkyrka kommun för deras rättegångskostnader (ombudskostnader) med 287 500 kr jämte ränta från dagen för denna dom. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Robert Silversten är skyldig att ersätta Västerås stad för deras rättegångskostnader (ombudskostnader) med 204 700 kr jämte ränta från dagen

för denna dom. Betalningsansvaret är solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Övrigt

Beslut om ersättning till advokat Ylva Hagstedt, se domslutet avseende Hareton Awadees Akob.

Beslut om ersättning till advokat Sofia Björksten, se domslutet avseende Tobias Gustafsson.

Fariba Vancor

Parter

Tilltalad

FARIBA Juliette Jennifer Vancor, 19691215-0429
Hornsgatan 176 Lgh 1103, 117 34 Stockholm

Offentlig försvarare
Advokat Thomas Olsson
Fria Advokater KB
Box 12706, 112 94 Stockholm

Offentlig försvarare
Advokat Jan Tibbling
Advokatfirma Jan Tibbling AB
Box 221, 101 24 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagarna Anders Gustafsson, Linda Schön och Karin Forsberg
Åklagarmyndigheten
Riksenheten för Miljö- och Arbetsmiljömål Stockholm
Box 57, 101 21 Stockholm

Målsägande

1. ANN LISE-LOTTE Andersson

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

2. THEO Åke Carlsson

Vårdnadshavare
Alexandra Johansson
Bäckatorpsgränd 85, 694 35 Hallsberg

Vårdnadshavare
Fredric Karlsson
Slaggstigen 1, 695 72 Rönnefors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

3. Anna JEANETTE Ceder

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

4. Bo ANTON Eriksson

Vårdnadshavare
Jeanette Ceder
Järnvägsgränd 3 Lgh 1101, 695 30 Laxå

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

5. Bo EMIL Eriksson

Vårdnadshavare
Jeanette Ceder
Järnvägsgränd 3 Lgh 1101, 695 30 Laxå

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

6. THOMAS Börje Fox

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

7. Karl KEVIN Dian Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

8. Karl MATS Anders Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

9. Karl WILLIAM Lei Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

10. EVA Gunilla Hallin Nowak

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

11. Kati ALEXANDRA Johansson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

12. ELSA Lena Marjatta Jumisko

Vårdnadshavare
Mikael Jumisko
Slaggstigen 3, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

13. Petri Matias MIKAEL Jumisko

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

14. Hans VILLE Matias Jumisko

Vårdnadshavare
Mikael Jumisko
Slaggstigen 3, 695 72 Röfors

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

15. FREDRIC Emanuel Karlsson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

16. MALIN Julie Lauritzen Franzén

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

17. WILLY Selfrid Paul Nowak

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

18. LARS Erik Gunnar Nurme

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

19. Sven Åke RICHARD Reinholdsson

Målsägandebiträde
Advokat Ylva Hagstedt
Advokatbyrån Hagstedt & Bokvist AB
Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

20. PER Emil Renström

Företrädd av åklagaren

21. Ann-Sofie Sommerdahl

Målsägandebiträde
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater AB
Box 22016, 104 22 Stockholm

22. Bista Mälarstad AB, 556777-6728
Vänersborgsvägen 5, 746 34 Bålsta

Företrädd av åklagaren

Ombud
Jurist Ilian Sadé
Nordbro AB

23. Botkyrka kommun, 212000-2882
147 41 Tumba

Företrädd av åklagaren

Ombud
Advokat Tomas Underskog
Advokatfirman Åberg & Co AB
Box 16295, 103 25 Stockholm

24. Länsförsäkringar Skaraborg Ömsesidig, 566000-6866
Box 600, 541 29 Skövde

Företrädd av åklagaren

25. Naturvårdsverket, 202100-1975
106 48 Stockholm

Företrädd av åklagaren

26. Trygg Hansa Försäkring filial, 516403-8662
106 26 Stockholm

Företrädd av åklagaren

Ombud
Försäkringsjurist Viktor Fransson
Trygg-Hansa Försäkring filial, 106 26 StockholmSverige

27. Västerås stad, 212000-2080
721 87 Västerås

Företrädd av åklagaren

Ombud
Advokat Tomas Underskog
Advokatfirman Åberg & Co AB
Box 16295, 103 25 Stockholm

28. Återvinning/Recycling Husgärdet AB, 556258-0182
Gudhem Kungsgården, 521 94 Falköping

Företrädd av åklagaren

Domslut

Brott som Fariba Vancor döms för

Grovt miljöbrott (14 tillfällen), 2015-01-01 – 2020-10-27, 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808)

Grovt miljöbrott (5 tillfällen), 2017-06-01 – 2020-10-27, 29 kap 1 § 1 st 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808)

Åtal som Fariba Vancor frikänns från

Grovt miljöbrott, 2017-01-30 – 2020-10-27, 29 kap 1 § 1 st 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808)

Grovt miljöbrott, 2019-07-01 – 2020-10-27, 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808)

Påföljd

Fängelse 6 år

Näringsförbud

Fariba Vancor meddelas näringsförbud i 10 år. Förbudet gäller omedelbart,

från och med den 17 juni 2025, även om det fortfarande kan överklagas.

Skadestånd

Fariba Vancor ska betala skadestånd till Mats Franzén med 1 788 kronor. Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Malin Lauritzen Franzéns begäran om skadestånd avslås.

Kevin Franzéns begäran om skadestånd avslås.

William Franzéns begäran om skadestånd avslås.

Fariba Vancor ska betala skadestånd till Botkyrka kommun med 8 448 207 kronor. Fariba Vancor ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Fariba Vancor ska betala skadestånd till Thomas Fox med 6 868 kronor. Fariba Vancor ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Fariba Vancor ska betala skadestånd till Eva Hallin Nowak med 19 605 kronor. Fariba Vancor ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Fariba Vancor ska betala skadestånd till Willy Nowak med 10 534 kronor. Fariba Vancor ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Fariba Vancor ska betala skadestånd till Ann-Sofie Sommerdahl med 220 383 kronor. Fariba Vancor ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Fariba Vancor ska betala skadestånd till Trygg Hansa Försäkring filial med 1 367 590 kronor. Fariba Vancor ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker.

Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Fariba Vancor ska betala skadestånd till Återvinning/Recycling Husgärdet AB med 8 092 000 kronor. Fariba Vancor ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson och Tobias Gustafsson.

Återvinning/Recycling Husgärdet AB:s begäran om skadestånd avslås.

Fariba Vancor ska betala skadestånd till Länsförsäkring Skaraborg Ömsesidigt med 5 193 675 kronor. Fariba Vancor ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 11 mars 2021 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson och Tobias Gustafsson.

Fariba Vancor ska betala skadestånd till Västerås stad med 67 271 276 kronor. Fariba Vancor ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Fariba Vancor ska betala skadestånd till Bista Mälarstrand AB med 2 550 000 kronor. Fariba Vancor ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Robert Silversten och Tobias Gustafsson.

Per Renströms begäran om skadestånd avslås.

Fariba Vancor ska betala skadestånd till Richard Reinholdsson med 40 000 kronor. Fariba Vancor ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Fariba Vancor ska betala skadestånd till Lars Nurme med 11 478 kronor. Fariba Vancor ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 1 juli 2022 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Mikael Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Elsa Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Ville Jumiskos begäran om skadestånd avslås.

Jeanette Ceders begäran om skadestånd avslås.

Anton Erikssons begäran om skadestånd avslås.

Emil Erikssons begäran om skadestånd avslås.

Fredric Karlssons begäran om skadestånd avslås.

Alexandra Johanssons begäran om skadestånd avslås.

Theo Carlssons begäran om skadestånd avslås.

Fariba Vancor ska betala skadestånd till Naturvårdsverket med 39 266 000 kronor. Fariba Vancor ska också betala ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) på 1 450 000 kr från och med den 15 december 2021, på 20 798 000 kr från och med den 13 april 2022 och på 17 018 000 kr från och med den 20 juni 2022, allt till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Fariba Vancor ska betala skadestånd till Botkyrka kommun med 103 312 235 kronor. Fariba Vancor ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Fariba Vancor ska betala skadestånd till Lise-Lotte Andersson med 10 620 kronor. Fariba Vancor ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Förverkande och beslag

Beslaget av nedan angivet gods, beslagtaget hos konkursförvaltare advokat Morgan Kvarnström, We Advokater AB, ska bestå till dess domen vunnit laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2020-5000-BG154253.2 (Pärm (1 st) Märkt "Vågen")
- 2020-5000-BG154253.3 (Pärm (1 st) Märkt "ID06")
- 2020-5000-BG154253.4 (Pärm (1 st) Märkt "Avtal")
- 2020-5000-BG154253.5 (Pärm (1 st) Märkt "NMT 08-6073370...")
- 2020-5000-BG154253.6 (Pärm (1 st) Märkt "NMT Think Pink Resurs recycling årsakt 2019")
- 2020-5000-BG154253.7 (Pärm (1 st) Märkt "Mötesprotokoll")
- 2020-5000-BG154253.8 (Kartong (1 st) papperskartong innehållande en

mängd pappersdokument)).

I beslag taget nedan angivet gods, balar med avfall, förverkas från Fariba Vancor, Robert Silversten, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2021-5000-BG64020.1 (bal (10 st)) och 2022-5000-BG35751.1 (Balar med bränslekross (5 st))). Beslaget ska bestå.

I beslag tagna balar med avfall förverkas från Fariba Vancor, Robert Silversten, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2021-5000-BG35698.1 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 1)
- 2021-5000-BG35698.2 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 2)
- 2021-5000-BG35698.3 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 3)
- 2021-5000-BG35698.4 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 4)
- 2021-5000-BG35698.5 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 5)
- 2021-5000-BG35698.6 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 6)
- 2021-5000-BG35698.7 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 7)
- 2021-5000-BG35698.8 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 8)
- 2021-5000-BG35698.9 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 9)
- 2021-5000-BG35698.10 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 10)). Beslaget ska bestå.

Beslaget av diverse gods enligt nedan ska bestå till dess domen vunnit laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas till konkursförvaltaren advokat Morgan Kvarnström, We Advokater AB (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2020-5000-BG112010.3 (Anteckningsblock (1 st))
- 2020-5000-BG112010.4 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG112010.8 (Anteckningsblock (1 st))
- 2020-5000-BG112010.9 (Anteckningsblock (1 st))
- 2020-5000-BG112010.10 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.11 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.12 (Papper (1 st))
- 2020-5000-BG112010.13 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.14 (Dokument (1 st))

- 2020-5000-BG112010.15 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.16 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.17 (Kuvert (1 st))
- 2020-5000-BG112010.19 (Förvaringsmapp (1 st))
- 2020-5000-BG112010.20 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.21 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.22 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.23 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.24 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.25 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.26 (Dator (1 st))
- 2020-5000-BG112010.27 (Dator (1 st))
- 2020-5000-BG112010.28 (Dokument (1 st))
- 2020-5000-BG112010.29 (Anteckningsblock (1 st))
- 2020-5000-BG112010.30 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.31 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.32 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.33 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.34 (Div. dokument (1 st))
- 2020-5000-BG112010.36 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG112010.39 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.40 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.41 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.42 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.43 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.44 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.45 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.46 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.47 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.48 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.49 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.50 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.51 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.52 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.53 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.54 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.55 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.56 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.57 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.58 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.59 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.60 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.61 (Plastficka (1 st))
- 2020-5000-BG112010.62 (Papper (1 st))

- 2020-5000-BG112010.63 (Papper (10 st))
- 2020-5000-BG112010.64 (Papper (1 st))
- 2020-5000-BG112010.65 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.67 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG112010.68 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG112010.69 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG112010.71 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG112010.72 (Papper (12 st))
- 2020-5000-BG112010.74 (Förvaringsmapp (1 st))
- 2020-5000-BG112010.75 (Papper (3 st))
- 2020-5000-BG112010.76 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG112010.77 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG112010.83 (Modem (1 st))).

Beslaget av nedan angivet gods ska bestå till dess domen vunnit laga kraft. De beslagtagna punkterna 1–2, ska därefter återlämnas till Fariba Vancor. De beslagtagna punkterna 4–17 och 19 ska därefter utges till konkursförvaltaren advokat Morgan Kvarnström, We Advokater AB (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2020-5000-BG112748.1 (Brev (1 st))
- 2020-5000-BG112748.2 (usb (1 st))
- 2020-5000-BG112748.4 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.5 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.6 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.7 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.8 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.9 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.10 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.11 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.12 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.13 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.14 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.15 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.16 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.17 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.19 ("Avtal" (1 st))).

Beslaget av nedan angivet gods ska bestå till dess domen vunnit laga kraft. De beslagtagna punkterna 24–25, 31–35, 45–52 och 54–68 ska därefter utges till konkursförvaltaren advokat Morgan Kvarnström, We Advokater AB. Beslagen av övriga punkter kan därefter utges till endera av Fariba Vancor eller Thomas Nilsson (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2020-5000-BG111772.7 (Mobiltelefon Samsung)
- 2020-5000-BG111772.9 (Pekdator Lenovo)
- 2020-5000-BG111772.10 (Bärbar dator Lenovo)

- 2020-5000-BG111772.11 (Bärbar dator Dell)
- 2020-5000-BG111772.12 (USB-minne Kingston)
- 2020-5000-BG111772.13 (USB-minne Kingston)
- 2020-5000-BG111772.17 (Mobiltelefon Alcatel)
- 2020-5000-BG111772.19 (Mobiltelefon Samsung)
- 2020-5000-BG111772.23 (USB-minne Scandisk)
- 2020-5000-BG111772.24 (Dokument "NM Trading-dokument")
- 2020-5000-BG111772.25 (Dokument Avtal)
- 2020-5000-BG111772.28 (Hårddisk My Passport)
- 2020-5000-BG111772.31 (Dokument Kuvert märkt NMT med handskriven text)
- 2020-5000-BG111772.32 (Dokument I Think Pink-mapp)
- 2020-5000-BG111772.33 (Dokument I kuvert märkt med NMT: Aktieägaravtal avseende NMT)
- 2020-5000-BG111772.34 (Dokument NMT, Norrtälje kommun...)
- 2020-5000-BG111772.35 (Dokument I kuvert med text "Unga Örnar")
- 2020-5000-BG111772.45 (Dokument Hotell Sheraton Sthlm)
- 2020-5000-BG111772.46 (Dokument Inspektionsrapport)
- 2020-5000-BG111772.47 (Dokument Faktura Österby återvinning)
- 2020-5000-BG111772.48 (Dokument Hyresavtal Strängnäs Hantverksby AB)
- 2020-5000-BG111772.49 (Dokument Två st kreditfakturor från Adelsö)
- 2020-5000-BG111772.50 (Dokument I Think Pink-mapp: Avtal Sortera Skandinavien AB)
- 2020-5000-BG111772.52 (Dokument Ansökan om anstånd)
- 2020-5000-BG111772.53 (Dokument Screening av personer)
- 2020-5000-BG111772.54 (Pärm leverantörsfakturor)
- 2020-5000-BG111772.55 (Pärm diverse)
- 2020-5000-BG111772.56 (Pärm Global Care Recycling AB)
- 2020-5000-BG111772.57 (Pärm omärkt innehåller fakturor från 2019)
- 2020-5000-BG111772.58 (Pärm ZAMLA GUL blandat innehåll)
- 2020-5000-BG111772.59 (Pärm svart innehållande fakturor under 2019)
- 2020-5000-BG111772.60 (Pärm 2015 NMT Verifikationer)
- 2020-5000-BG111772.61 (Förvaringsmapp fakturor 2016-2017)
- 2020-5000-BG111772.62 (Pärm 2017 NMT Verifikationer)
- 2020-5000-BG111772.63 (Pärm 2018 NMT Leverantörsfakturor)
- 2020-5000-BG111772.64 (Pärm 2017 NMT Verifikationer)
- 2020-5000-BG111772.65 (Pärm 2017 NMT Leverantörsfakturor)
- 2020-5000-BG111772.66 (Pärm 2018 NMT Leverantörsfakturor)
- 2020-5000-BG111772.67 (Pärm 2018 NMT Leverantörsfakturor)
- 2020-5000-BG111772.68 (Pärm 2018 NMT verifikationer)).

I beslag tagen handling benämnd "Screening" förverkas från Fariba Vancor enligt 36 kap 3 § 1 p brottsbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2020-

5000- BG111772.53 (Dokument Screening av personer)). Beslaget ska bestå.

Beslaget av 39 bokföringspärmar ska bestå till dess domen vunnit laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas till konkursförvaltaren advokat Morgan Kvarnström, We Advokater AB (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2022-5000- BG29795.1 (39 pärmar bokföringsmaterial)).

Den tidigare beslutade kvarstaden ska bestå och ändras endast på så sätt att den ska omfatta det sammanlagda belopp jämte ränta som Fariba Vancor enligt denna dom är skyldig att betala i skadestånd till målsägandena, medan kvarstaden inte längre ska gälla såvitt avser ogillade skadeståndsanspråk. Beslutet ska bestå till dess att verkställighet kan ske, dock längst två månader efter att domen i denna del har vunnit laga kraft.

Brottsofferfond

Fariba Vancor ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Thomas Olsson ska få ersättning av staten med 2 251 016 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 1 744 600 kr arbete
- 50 750 kr tidsspillan
- 5 463 kr utlägg
- 450 203 kr mervärdesskatt

Jan Tibbling ska få ersättning av staten med 2 546 763 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 1 903 200 kr arbete
- 129 050 kr tidsspillan
- 5 160 kr utlägg
- 509 353 kr mervärdesskatt

Jan Tibbling har fått 500 000 kr av ersättningen utbetald i förskott.

Staten ska stå för kostnaderna.

Fariba Vancor är skyldig att ersätta Botkyrka kommun för deras rättegångskostnader (ombudskostnader) med 287 500 kr jämte ränta från dagen för denna dom. Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Fariba Vancor är skyldig att ersätta Västerås stad för deras rättegångskostnader (ombudskostnader) med 204 700 kr jämte ränta från dagen för denna dom. Betalningsansvaret är solidariskt med Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Övrigt

Beslut om ersättning till advokat Ylva Hagstedt, se domslutet avseende Hareton Awadees Akob.

Beslut om ersättning till advokat Sofia Björksten, se domslutet avseende Tobias Gustafsson.

YRKANDEN

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 1

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Robert Silversten och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har begärt att Magnus Karlsson ska dömas för medhjälp till grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808) samt 23 kap 4 § brottsbalken.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

Åtalspunkten 1

GROVT MILJÖBROTT (Fariba Vancor, Åtalspunkten 1.1-1.20)

GROVT MILJÖBROTT (Thomas Nilsson, Åtalspunkten 1.1-1.20)

GROVT MILJÖBROTT (Robert Silversten, Åtalspunkten 1.1-1.4, 1.9, 1.12-1.15, 1.19)

GROVT MILJÖBROTT (Tobias Gustafsson, Åtalspunkten 1.1-1.7, 1.9- 1.18)

GROVT MILJÖBROTT (Leif Karlsson, Åtalspunkten 1.2-1.7, 1.9- 1.17)

MEDHJÄLP TILL GROVT MILJÖBROTT (Magnus Karlsson, Åtalspunkten 1.1-1.6, 1.9, 1.12-1.15, 1.19)

Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Leif Karlsson, Tobias Gustafsson och andra har tillsammans och i samförstånd uppsåtligen eller av oaktsamhet på platserna och vid tidpunkter enligt nedan hanterat avfall och låtit hantera avfall på ett sätt som medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller som medfört eller kunnat medföra någon annan betydande olägenhet i miljön bland annat genom att samla in avfall utan avsikt eller förmåga

att hantera avfallet i enlighet med miljölagstiftningen och därefter förvara och lagra avfallet på olika fastigheter i Sverige osorterat, krossat, söndermalt och/eller utan tillräckliga skyddsåtgärder, transportera avfallet mellan fastigheter, bortskaffa avfallet genom att gräva ner avfallet, använda det som utfyllnadsmaterial, plasta in det i balar och/eller fransäga sig kontrollen över avfallet.

Gärningspersonerna har också genom hanteringen orsakat att det i mark, luft och/eller vatten släppts ut ämnen som typiskt sett eller i det enskilda fallet medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon annan betydande olägenhet i miljön.

Gärningarna har utövats huvudsakligen under varumärket ”NMT Think Pink” inom näringsverksamheterna NM Trading & Transport AB, Resurs-Recycling i Stockholm AB och Aktiebolaget Bruno Nilsson.

Gärningspersonerna ansvarar för gärningarna på respektive plats enligt nedan under tidsperioderna:

- a) Fariba Vancor 1 januari 2015 – 27 oktober 2020
- b) Thomas Nilsson 1 januari 2015 – 27 oktober 2020
- c) Robert Silversten 1 september 2018 – 27 oktober 2020
- d) Tobias Gustafsson 1 februari 2017 – 21 december 2019
- e) Leif Karlsson 19 juni 2017 – 19 november 2019

Magnus Karlsson har sedan den 2 mars 2017 haft en så kallad generalfullmakt att företräda Resurs-Recycling i Stockholm AB, 559019-0152, NMT Think Pink AB, 556831-6268 och NM Trading & Transport AB, 556555-4366, samt Fariba Vancor personligen (enligt fullmakten; Bella Nathalie Nilsson, 691215-0429). Magnus Karlsson har under perioden den 2 mars 2017 – 27 oktober 2020, uppsåtligt eller av oaktsamhet, medverkat till brotten genom att som anlitad miljökonsult i nämnda bolag, närvara vid inspektioner, genomföra provtagningar,

revidera årsrapporter, ha kontakter med tillsynsmyndigheter och fastighetsägare, ta verksamheten i försvar samt ge utomstående sken av en seriös verksamhet. Magnus Karlsson har därmed underlättat och främjat de brottsliga gärningarna och styrkt gärningspersonerna i deras uppsåt.

Brotten är grova eftersom

- i) hanteringen medfört eller kunnat medföra varaktiga skador av stor omfattning,
- ii) gärningspersonerna genom vilseledande, lämnande av oriktiga uppgifter och osanna handlingar försvårat eller omöjliggjort tillsynsmyndighetens kontroll samt då varje brott har ingått som ett led i en omfattande organiserad brottslighet som bedrivits systematiskt huvudsakligen inom näringsverksamhet under lång tid, och därmed varit av särskilt farlig art,
- iii) gärningarna innefattat ett medvetet risktagande av allvarligt slag.

1.1 Kassmyra (K 380278-18 – FV, TN, RS, TG, MK)

På fastigheterna **Vårsta 1:109 och 1:213 i Botkyrka kommun (Kassmyra)**, som ligger mellan två naturreservat, har hanteringen bestått i att under perioden 1 januari 2015—27 oktober 2020 samla in, transportera och bortskaffa avfall, samt förvara och lagra mer än 10 000 ton osorterat avfall – bl.a. bygg- och rivningsavfall, innehållande plast, trä, elavfall och däck – inom sekundär skyddszon för Segersjö vattenskyddsområde, som är reservvattentäkt för Botkyrka kommun, utan tillräckliga skyddsåtgärder, såsom skydd mot nederbörd och vind, och dessutom har avfallet hanterats på ett sätt som ökat risken för brand (bl.a. genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar utan tillräckliga skyddsavstånd), vilket även medfört ett flertal bränder genom så kallad självantändning. Halterna av framförallt bly, koppar, krom, kvicksilver och zink men även arsenik och nickel i lakvatten låg på sådana nivåer att de innebar påtaglig risk för människors hälsa eller i miljön. Halterna av PAH-M och PAH-H i jord låg på sådana nivåer att de

innebar viss risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 2

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Leif Karlsson, Robert Silversten och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har begärt att Magnus Karlsson ska dömas för medhjälp till grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808) samt 23 kap 4 § brottsbalken.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.2 Kagghamra (K 1368835-20 – FV, TN, RS, LK, TG, MK)

På fastigheten **Ström 1:1 i Botkyrka kommun (Kagghamra)**, som ligger vid Kaggfjärden, har hanteringen under perioden 1 januari 2015—27 oktober 2020 bestått i upplag av mer än 10 000 ton bristfälligt sorterat bygg- och rivningsavfall, innehållande plast, trä och metall utan tillräckliga skyddsåtgärder, såsom skydd mot nederbörd och vind, och dessutom har avfallet hanterats på ett sätt som ökat risken för brand, vilket även medfört ett flertal bränder genom så kallad självantändning. Halterna av framför allt zink, krom, koppar, arsenik, bly, PAH-M och PAH-H i släckvatten efter brand låg på sådana nivåer att de har bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön. Halterna av framför allt bly, dioxiner, koppar, PAH-M och PAH-H i aska efter brand har bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön. Halterna av framför allt zink, koppar och krom i vatten låg på sådana nivåer att de har bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 3

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Leif Karlsson, Robert Silversten och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har begärt att Magnus Karlsson ska dömas för medhjälp till grovt

miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808) samt 23 kap 4 § brottsbalken.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.3 Gladö (K 1534401-20 – FV, TN, RS, LK, TG, MK)

På fastigheten **Gladö 76:13 på Hökärrsvägen 103 i Huddinge kommun (Gladö)**, har hanteringen bestått i att under perioden 1 oktober 2017—27 oktober 2020 samla in, transportera och bortskaffa avfall samt förvara och lagra avfall, främst bestående av osorterat och söndermalt bygg- och rivningsavfall. Avfallet har lagts upp direkt på marken, i strid mot föreskrivna och nödvändiga skyddsåtgärder såsom hårdgjorda ytor. Vidare har avfallet förvarats utomhus och utan skydd för nederbörd och vind, i närheten av oskyddade dagvattenbrunnar samt hanterats på ett sätt som ökat risken för brand (bl.a. genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar utan tillräckliga skyddsavstånd). I avfallshögarna fanns bland annat delar av elkablar, plast, metall, armeringsjärn ingjutet i betong, toaletter men även hela golfbollar. Halterna av framför allt bly, koppar och zink men även arsenik, krom och nickel i vatten har bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 4

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Leif Karlsson, Robert Silversten och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har begärt att Magnus Karlsson ska dömas för medhjälp till grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808) samt 23 kap 4 § brottsbalken.

Åklagaren har begärt att Patrik Bohman ska dömas för miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.4 Fiskartorpet (K 691200-20 – FV, TN, RS, LK, TG, MK)

På fastigheterna **Fiskartorpet 1, Rånäs 4:47 och Fasterna-Mjölsta 5:3, Norrtälje kommun (Fiskartorpet)**, som ligger i ett område med höga naturvärden och i närheten av recipienten Skedviken, har hanteringen bestått i att vid flera tillfällen under perioden 1 januari 2015 – 22 augusti 2019 – utan korrekt anmälan eller tillstånd – transportera, förvara och bortskaffa avfall, främst bestående av osorterat och söndermalt bygg- och rivningsavfall. Avfallsmassorna, som bland annat innehöll delar av gips, asfalt, plast, avfallssäckar, metall och elkablar, har grävts ner i marken, använts för att höja upp marken och använts för anläggande av vägar och uppställningsplatser. Halterna av framför allt PCB7 men även PAH-H, kvicksilver, bly och arsenik i jord och framför allt bly, koppar, krom och zink i lakvatten har bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön.

Åtalspunkten 1.4.1 (Patrik Bohman)

MILJÖBROTT (K 691200-20, Fiskartorpet)

Patrik Bohman har uppsåtligt eller av oaktsamhet under perioden 1 januari 2019 – 22 augusti 2019 tillsammans och i samförstånd med andra på fastigheterna Fiskartorpet 1, Rånäs 4:47 och Fasterna-Mjölsta 5:3, Norrtälje kommun (Fiskartorpet), som ligger i ett område med höga naturvärden och i närheten av recipienten Skedviken, hanterat avfall och låtit hantera avfall på ett sätt som medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller som medfört eller kunnat medföra någon annan betydande olägenhet i miljön.

Hanteringen av avfallet har bestått i att – utan korrekt anmälan eller tillstånd – transportera, förvara och bortskaffa avfall, främst bestående av osorterat och söndermalt bygg- och rivningsavfall. Avfallsmassorna, som bland annat innehöll delar av gips, asfalt, plast, avfallssäckar, metall och elkablar, har grävts ner i marken, använts för att höja upp marken och använts för anläggande av vägar och uppställningsplatser. Halterna av

framför allt PCB7 men även PAH-H, kvicksilver och arsenik i jord och framför allt bly, koppar, krom och zink i lakvatten har bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön.

Patrik Bohman har genom ovanstående hantering orsakat att det i mark, luft och/eller vatten släppts ut ämnen som typiskt sett eller i det enskilda fallet medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon annan betydande olägenhet i miljön.

Lagrum 29 kap 1 § miljöbalken

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 5

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Leif Karlsson och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har begärt att Magnus Karlsson ska dömas för medhjälp till grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808) samt 23 kap 4 § brottsbalken.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.5 Tyskgården (K 1087820-20 – FV, TN, LK, TG, MK)

På fastigheten **Fasterna-Mälby 2:2, Norrtälje kommun (Tyskgården)**, som ligger vid ett skogsområde, intill brukad åkermark och Gavel-Långsjön, har hanteringen bestått i att under perioden 1 juni—28 september 2017 – utan korrekt anmälan eller tillstånd – transportera, förvara och bortskaffa avfall, främst bestående av osorterat och söndermalt bygg- och rivningsavfall. Avfallet har lagts i och på marken och använts för att höja upp marken och vid anläggandet av uppställningsplats. I marken anträffades bl.a. delar av gips, armeringsjärn, plast, asfalt, metall och elkablar men även en toaletsits, ett badrumsbrunnslöck och VP-rör innehållandes en antenn/signalkabel. Halterna av framför allt bly, arsenik, koppar, zink och krom, men även av

kvicksilver i vatten har bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 6

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Leif Karlsson och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har begärt att Magnus Karlsson ska dömas för medhjälp till grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808) samt 23 kap 4 § brottsbalken.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.6 Infarten (K 1318754-20 – FV, TN, LK, TG, MK)

På fastigheterna **Rånäs 4:49 och 6:7, Norrtälje kommun (Infarten)**, som utgörs av skogsmark och ligger i närheten av Gavel-Långsjön, har hanteringen bestått i att under perioden 1 december 2017—1 juni 2018 – utan korrekt anmälan eller tillstånd – transportera, förvara och bortskaffa avfall främst bestående av osorterat och söndermalt bygg- och rivningsavfall. Avfallet har lagts på och grävts ner i marken för att anlägga en uppställningsplats för timmer. Inför transporten har en förfälskad analysrapport avseende avfallets innehåll överlämnats, från en representant för NMT, till fastighetsägaren som skickat in rapporten tillsammans med ansökan om bygglov. I marken återfanns bl.a. delar av kakel, frigolit, asfalt, plast, avfallsäckar, metall och elkablar. Halterna av framför allt krom och zink i vatten har bedömts innebära viss risk för människors hälsa eller i miljön.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 7

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Leif Karlsson och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.7 Björnemossen (a) och Bäckagården (b) (K 724519-19, K 1264702-20 – FV, TN, LK, TG)

På Återvinning/Recycling Husgärdet AB:s mark har hanteringen bestått i att – utan korrekt anmälan eller tillstånd – transportera, förvara och bortskaffa avfall. Främst osorterat bygg- och rivningsavfall men även avfall med inslag av farligt avfall har lagts upp utan kontroll och utan tillräckliga skyddsåtgärder, övergetts och dessutom har avfallet hanterats på ett sätt som ökat risken för brand (bl.a. genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar utan tillräckliga skyddsavstånd), vilket även avseende Björnemossen (a) medfört en brand genom så kallad självantändning i avfallet

a) under perioden 3 juli 2017—27 oktober 2020 i två lokaler på fastigheten **Björnemossen 3:54 i Hova, Gullspångs kommun (Björnemossen)**, och

b) under perioden 1 juli 2019—27 oktober 2020 på fastigheten **Rådene 3:3 i Skövde kommun (Bäckagården)**.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 8

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Leif Karlsson och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.7 Björnemossen (a) och Bäckagården (b) (K 724519-19, K 1264702-20 – FV, TN, LK, TG)

På Återvinning/Recycling Husgärdet AB:s mark har hanteringen bestått i att – utan korrekt anmälan eller tillstånd – transportera, förvara och bortskaffa avfall. Främst osorterat bygg- och rivningsavfall men även avfall med inslag av farligt avfall har lagts upp utan kontroll och utan tillräckliga skyddsåtgärder, övergetts och dessutom har avfallet hanterats på ett sätt som ökat risken för brand (bl.a. genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar utan tillräckliga

skyddsavstånd), vilket även avseende Björnemossen (a) medfört en brand genom så kallad självantändning i avfallet

a) under perioden 1 maj 2017—27 oktober 2020 i två lokaler på fastigheten **Björnemossen 3:54 i Hova, Gullspångs kommun (Björnemossen)**, och

b) under perioden 1 juli 2019—27 oktober 2020 på fastigheten **Rådene 3:3 i Skövde kommun (Bäckagården)**.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 9

Åklagaren har begärt att Fariba Vancor och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.8 Storkila (K 139385-17 – FV, TN)

På fastigheten **Storkila 1:43 i Hova, Gullspångs kommun (Storkila)**, har hanteringen bestått i att under perioden 30 januari – 3 februari 2017 transportera avfall och därefter fram till den 27 oktober 2020 förvara, lagra och bortskaffa krossat osorterat bygg- och rivningsavfall bestående av bland annat träbitar, bitar av spånskiva, papp, plast, gips, bitar av isoleringsliknande material samt tidningspapper.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 10

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Leif Karlsson, Robert Silversten och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har begärt att Magnus Karlsson ska dömas för medhjälp till grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808) samt 23 kap 4 § brottsbalken.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.9 Kjula (K 106242-21 – FV, TN, RS, LK, TG, MK)

På fastigheten **Säby 4:5, Barva Hummelkärr, Eskilstuna kommun (Kjula)**, som är omgiven av åkermark och vattenförande diken, varav ett leder till den skyddade vattenmiljön Barva-Lappa, har hanteringen bestått i att under perioden 1 maj 2016—27 oktober 2020 – utan korrekt anmälan eller tillstånd – samla in, transportera, förvara, lagra samt bortskaffa avfall, främst bestående av osorterat och krossat bygg- och rivningsavfall. Avfallet har lagts på marken och använts för anläggande av en uppställningsplats. Vidare har avfall använts för anläggande av en s.k. brandväg som delvis täcker det undre lagret av balarna och försvårar all hantering av dessa balar. I marken anträffades bland annat delar av plast, kablar, betong, kakel, elledningar och asfaltsrester. Halterna av framför allt PCB7, zink, koppar, krom och bly, men även kvicksilver i lakvatten har bedömts innebära en påtaglig risk för människors hälsa eller i miljön. Halterna av framför allt PCB7, kadmium och PAH-H i jord har bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön. Osorterat och krossat bygg- och rivningsavfall med bland annat delar av elkablar, isolering, metall och kakel har även förvarats i balar. Balarna har ställts direkt på marken, utan hårdgjord yta eller skydd för nederbörd eller vind och har hanterats på ett sätt som ökat risken för brand (främst genom inblandning av brännbart avfall och utan tillräckliga skyddsavstånd). Halterna i balarna av framför allt koppar och bly, men även zink, krom, PAH-M och PAH-H har bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 11

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Leif Karlsson och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.10 Strängnäs (K 400051-18 – FV, TN, LK, TG)

På fastigheten **Kemisten 2 i Strängnäs kommun (Strängnäs)** har hanteringen bestått i att under perioden 1 augusti 2017–28 mars 2018 –

utan korrekt anmälan eller tillstånd – samla in, transportera, förvara och lagra avfall, främst bestående av osorterat bygg- och rivningsavfall. Intill fastigheten ligger Storängsdiket som mynnar ut i Mälaren, som är dricksvattentäkt för drygt två miljoner människor, fördelat på åtta större uttag för kommunal vattenförsörjning och ett 20-tal mindre anläggningar. Avfallet har hanterats på ett sätt som ökat risken för brand (bl.a. genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar utan tillräckliga skyddsavstånd) och har lagts upp på icke hårdgjorda ytor och utan skydd för nederbörd och vind, innehöll även vitvaror, elektroniskskrot, väskor, skrivmaskiner, barnleksaker, lampor m.m.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 12

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Leif Karlsson och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.11 Flen (K 1271239-20 – FV, TN, LK, TG)

På fastigheten **Rockelsta 3:1 i Flens kommun (Flen)**, som är en före detta grustäkt där föroreningar riskerar att spridas snabbt då marken har hög genomsläpplighet och är belägen inom en grundvattenförekomst, ligger nära en dricksvattenbrunn, inom riksintresset för naturvård och friluftsliv (Båven) och i anslutning till skogs- och åkermark har hanteringen bestått i att under perioden 1 juni 2017—1 oktober 2018 – utan korrekt anmälan eller tillstånd – samla in, transportera, förvara och lagra avfall, främst bestående av osorterat och söndermalt bygg- och rivningsavfall. Avfallet har delvis lagts upp direkt på marken, utan nödvändiga skyddsåtgärder såsom hårdgjorda ytor. Vidare har avfallet förvarats och hanterats utomhus, utan skydd för nederbörd och vind samt i/vid vattenansamlingar. Dessutom har avfallet hanterats på ett sätt som ökat risken för brand (bl.a. genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar utan tillräckliga skyddsavstånd).

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 13

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Leif Karlsson, Robert Silversten och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har begärt att Magnus Karlsson ska dömas för medhjälp till grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808) samt 23 kap 4 § brottsbalken.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.12 Skultuna (K 259962-19 – FV, TN, RS, LK, TG, MK)

På fastigheten **Kvarnbacka 3:1 i Skultuna, Västerås kommun (Skultuna)**, som ligger intill Svartån och i närheten av ett skogsområde har hanteringen bestått i att under perioden 1 maj 2018—27 oktober 2020 samla in, transportera, förvara, lagra och bortskaffa avfall. Främst osorterat och krossat bygg- och rivningsavfall har förvarats och sorterats utomhus, direkt på marken, utan nödvändiga skyddsåtgärder såsom hårdgjorda ytor eller skydd för nederbörd och vind. Dessutom har avfallet hanterats på ett sätt som ökat risken för brand (bl.a. genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar utan tillräckliga skyddsavstånd), vilket även medfört ett flertal bränder genom så kallad självantändning. Bränderna har släckts/täckts med avfall för att sedan sammanblandas med oskadat avfall. Osorterat och krossat bygg- och rivningsavfall har även förvarats i balar som staplats på varandra. I balarna anträffades förutom trä och plast även metall, elskrot, cement, glas och stenar. Ut mot ån har fastigheten höjts upp genom att söndermalt och delvis brandskadat bygg- och rivningsavfall tillsammans med aska lagts på och grävts ner i marken. I marken återfanns bland annat asfalt, plast, armeringsjärn, batterier, byggsäckar och elkablar. Halten av bland annat koppar och bly i jord har bedömts utgöra en risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön. Halterna av koppar, zink och arsenik i lakvatten har bedömts innebära viss risk på människors hälsa eller i miljön.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 14

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Leif Karlsson, Robert Silversten och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har begärt att Magnus Karlsson ska dömas för medhjälp till grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808) samt 23 kap 4 § brottsbalken.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.13 Laxå (K 81925-20 och K 1226175-19 – FV, TN, RS, LK, TG, MK)

På fastigheterna **Röfors 9:54, 9:58 och 9:61 i Laxå kommun (Laxå)**, som ligger intill bostäder och inom påverkansområdet för Laxån, har hanteringen bestått i att under perioden 1 januari 2019—27 oktober 2020 samla in, transportera, förvara, lagra och bortskaffa avfall. Främst osorterat och krossat bygg- och rivningsavfall, har förvarats och sorterats utomhus direkt på marken, utan nödvändiga skyddsåtgärder som hårdgjord yta samt utan skydd för nederbörd eller vind. Balar innehållandes byggavfall med delar av plast, isolering, metall, elkablar och betong har staplats upp runt det osorterade avfallet. Vidare har avfallsmassor lagts upp på och i marken samt hanterats på ett sätt som ökat risken för brand (bl.a. genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar utan tillräckliga skyddsavstånd). Uppblandat med sten och jord anträffades i avfallsmassorna bland annat delar av tegelstenar, isolering, plaster, elkablar och trä. Halterna av framför allt bly, koppar, kvicksilver och PAH-H i jord har bedömts utgöra risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 15

Åklagaren har begärt att Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand ska dömas för miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

Åtalspunkten 1.13.1 (Hareton Awadees Akob)

MILJÖBROTT (K 1226175-19, Laxå)

Hareton Awadees Akob har tillsammans och i samförstånd med andra, uppsåtligen eller av oaktsamhet, hanterat och låtit hantera avfall på ett sätt som medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller som medfört eller kunnat medföra någon annan betydande olägenhet i miljön.

På fastigheterna Röfors 9:54, 9:58 och 9:61 i Laxå kommun (Laxå), som ligger intill bostäder och inom påverkansområdet för Laxån, har hanteringen bestått i att under perioden 1 januari 2019—27 oktober 2020 samla in, transportera, förvara, lagra och bortskaffa avfall. Främst osorterat och krossat bygg- och rivningsavfall, har förvarats och sorterats utomhus direkt på marken, utan nödvändiga skyddsåtgärder som hårdgjord yta samt utan skydd för nederbörd eller vind. Balar innehållandes byggavfall med delar av plast, isolering, metall, elkablar och betong har staplats upp runt det osorterade avfallet. Vidare har avfallsmassor lagts upp på och i marken samt hanterats på ett sätt som ökat risken för brand (bl.a. genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar utan tillräckliga skyddsavstånd). Uppblandat med sten och jord anträffades i avfallsmassorna bl.a. delar av tegelstenar, isolering, plaster, elkablar och trä. Halterna av framför allt bly, koppar, kvicksilver och PAH-H i jord har bedömts utgöra risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön.

Hareton Awadees Akob har genom ovanstående hantering orsakat att det i mark, luft och/eller vatten släppts ut ämnen som typiskt sett eller i det enskilda fallet medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon annan betydande olägenhet i miljön .

Gärningen har utövats huvudsakligen inom näringsverksamheten Laxå Bruk Miljöåtervinning AB, 556782-1151.

Åtalspunkten 1.13.2 (Pär Jinnestrand)

MILJÖBROTT (K 1226175-19, Laxå)

Pär Jinnestrand har, tillsammans och i samförstånd med andra, uppsåtligen eller av oaktsamhet, hanterat och låtit hantera avfall på ett sätt som medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller som medfört eller kunnat medföra någon annan betydande olägenhet i miljön.

På fastigheterna Rölfors 9:54, 9:58 och 9:61 i Laxå kommun (Laxå), som ligger intill bostäder och inom påverkansområdet för Laxån, har hanteringen bestått i att under perioden 1 januari 2019—27 oktober 2020 samla in, transportera, förvara, lagra och bortskaffa avfall. Främst osorterat och krossat bygg- och rivningsavfall, har förvarats och sorterats utomhus direkt på marken, utan nödvändiga skyddsåtgärder som hårdgjord yta samt utan skydd för nederbörd eller vind. Balar innehållandes byggavfall med delar av plast, isolering, metall, elkablar och betong har staplats upp runt det osorterade avfallet. Vidare har avfallsmassor lagts upp på och i marken samt hanterats på ett sätt som ökat risken för brand (bl.a. genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar utan tillräckliga skyddsavstånd). Uppblandat med sten och jord anträffades i avfallsmassorna bl.a. delar av tegelstenar, isolering, plaster, elkablar och trä. Halterna av framför allt bly, koppar, kvicksilver och PAH-H i jord har bedömts utgöra risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön.

Pär Jinnestrand har genom ovanstående hantering orsakat att det i mark, luft och/eller vatten släppts ut ämnen som typiskt sett eller i det enskilda fallet medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon annan betydande olägenhet i miljön.

Gärningen har utövats huvudsakligen inom näringsverksamheten Laxå Bruk Miljöåtervinning AB, 556782-1151.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 16

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Leif Karlsson, Robert Silversten och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har begärt att Magnus Karlsson ska dömas för medhjälp till grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808) samt 23 kap 4 § brottsbalken.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.14 Håbo (K 1170426-20 – FV, TN, RS, LK, TG, MK)

På fastigheten **Bista 16:1 i Håbo kommun (Håbo)** har hanteringen bestått i att utan korrekt anmälan eller tillstånd under perioden 1 augusti 2019—27 oktober 2020 samla in, transportera, förvara och lagra osorterat bygg- och rivningsavfall och farligt avfall, bland annat elavfall, metall, glas, utan nödvändiga skyddsåtgärder i form av nederbördsskydd och hårdgjord yta. Avfallet har dessutom hanterats på ett sätt som ökat risken för brand (bl.a. genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar utan tillräckliga skyddsavstånd).

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 17

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Leif Karlsson, Robert Silversten och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har begärt att Magnus Karlsson ska dömas för medhjälp till grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808) samt 23 kap 4 § brottsbalken.

Åklagaren har begärt att Tommy Karlsson ska dömas för miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.15 Björkö (K 1027218-19 – FV, TN, RS, LK, TG, MK)

På fastigheten **Björkö 6:1 i Norrtälje kommun (Björkö)**, som innefattar strandskyddat område, gränsar till en grund havsvik i Infjärden och ligger inom ett område med höga naturvärden, har hanteringen bestått i att under perioden 1 juni – 12 december 2019 – utan korrekt anmälan eller tillstånd – transportera, förvara, lagra och bortskafter avfall, främst bestående av osorterat och söndermalt bygg- och rivningsavfall. Avfallet, som bland annat innehöll delar av betong, asfalt, plast, metall och elkablar, har lagts på marken, grävts ner i marken och använts för anläggandet av en uppställningsplats. Halterna av framför allt bly, koppar, kvicksilver, krom, zink och arsenik i vatten har bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön.

Åtalspunkten 1.15.1 (Tommy Karlsson)

MILJÖBROTT (K 1027218-19, Björkö)

Tommy Karlsson har uppsåtligt eller av oaktsamhet under perioden 1 juni – 12 december 2019, tillsammans och i samförstånd med andra, på fastigheten Björkö 6:1, Norrtälje kommun (Björkö), som innefattar strandskyddat område, gränsar till en grund havsvik i Infjärden och ligger inom ett område med höga naturvärden, hanterat avfall och låtit hantera avfall på ett sätt som medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller som medfört eller kunnat medföra någon annan betydande olägenhet i miljön.

Hanteringen av avfallet har bestått i att – utan korrekt anmälan eller tillstånd – transportera, förvara, lagra och bortskafter avfall, främst bestående av osorterat och söndermalt bygg- och rivningsavfall.

Avfallsmassorna, som bland annat innehöll delar av betong, asfalt, plast, metall och elkablar, har lagts på marken, grävts ner i marken och använts för anläggandet av en uppställningsplats. Halterna av framför allt bly, koppar, kvicksilver, krom, zink och arsenik i vatten har bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön.

Tommy Karlsson har genom ovanstående hantering orsakat att det i mark, luft och/eller vatten släppts ut ämnen som typiskt sett eller i det

enskilda fallet medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon annan betydande olägenhet i miljön.

Lagrum 29 kap 1 § miljöbalken

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 18

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Leif Karlsson, Robert Silversten och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.16 Fjuckby (K 389036-20 – FV, TN, RS, LK, TG)

På fastigheten **Fjuckby 4:25 i Uppsala kommun (Fjuckby)**, som gränsar till ett vattenskyddsområde och skogsmark, har hanteringen bestått i att under perioden 4 november 2019–27 oktober 2020 – utan korrekt anmälan eller tillstånd – transportera, förvara, lagra och bortskafter avfall, främst bestående av osorterat och söndermalt bygg- och rivningsavfall. Avfallet, ca 20 ton, lades direkt på marken och var avsett för att användas vid anläggandet av en uppställningsplats. Det innehöll delar av bl.a. armeringsjärn, textilier, tegel, betong, plast, metall men även en vattenkran, en förpackning för tvål, eldosor och elkablar m.m. Fastighetsägaren stoppade fortsatta transporter och uppmanade NMT att återta avfallet och när så ej skedde flyttade fastighetsägaren slutligen avfallet till en container.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 19

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Leif Karlsson, Robert Silversten och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har begärt att Marcus Jansson ska dömas för miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.17 Rimbo (K 1227136-20 – FV, TN, RS, LK, TG)

På fastigheten **Liesta 2:38, Norrtälje kommun (Rimbo)**, som ligger i närheten av Lilla Gransjön, har hanteringen bestått i att under perioden 1 oktober 2019—27 oktober 2020 – utan korrekt anmälan eller tillstånd – transportera, förvara, lagra och bortskaffa avfall. Avfallet, som främst bestod av osorterat bygg- och rivningsavfall, utgörs bland annat av delar av avfallssäckar, gips, plast, glasullisolering, armeringsjärn, kopparföremål och elledningar. Det har lagts på och grävts ner i marken för att anlägga en gårdsplan/plan yta. Halterna av framför allt PAH-H i jord har bedömts ligga i sådan nivå att den utgör en risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön.

Åtalspunkten 1.17.1 (Marcus Jansson)

MILJÖBROTT (K 1227136-20, Rimbo)

Marcus Jansson har uppsåtligt eller av oaktsamhet under perioden 1 oktober 2019 – 27 oktober 2020, tillsammans och i samförstånd med andra, på fastigheten Liesta 2:38, Norrtälje kommun (Rimbo), som ligger i närheten av Lilla Gransjön, hanterat avfall och låtit hantera avfall på ett sätt som medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller som medfört eller kunnat medföra någon annan betydande olägenhet i miljön.

Hanteringen av avfallet har bestått i att – utan korrekt anmälan eller tillstånd – transportera, förvara, lagra och bortskaffa avfall. Avfallet, som främst bestod av osorterat och söndermalt bygg- och rivningsavfall, utgörs bland annat av delar av avfallssäckar, gips, plast, glasullisolering, armeringsjärn, kopparföremål och elledningar. Det har lagts på och grävts ner i marken för att anlägga en gårdsplan/plan yta. Halterna av framför allt PAH-H i jord har bedömts ligga i sådan nivå att den utgör en risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön.

Marcus Jansson har genom ovanstående hantering orsakat att det i mark,

luft och/eller vatten släppts ut ämnen som typiskt sett eller i det enskilda fallet medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon annan betydande olägenhet i miljön.

Lagrum 29 kap 1 § miljöbalken

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 20

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson, Fariba Vancor, Robert Silversten och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.18 Spännarhyttan (K 338312-20 – FV, TN, RS, TG)

På fastigheten **Spännarhyttan 2:21 i Norbergs kommun (Spännarhyttan)**, som ligger i närheten av sjön Romstjärnarna och i vart fall en enskild dricksvattenbrunn, har hanteringen bestått i att under perioden 1 november 2019— 16 mars 2020 transportera, förvara, lagra och bortskaffa främst krossat bygg- och rivningsavfall innehållande elavfall, bildelar, sten, grus, betong, tegel, metall, trä och plast, till fastigheten där dessa massor delvis har grävts ner och därefter förvarats på och i marken. Halten av PCB7 i jord har bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 21

Åklagaren har begärt att Fariba Vancor, Robert Silversten och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har begärt att Magnus Karlsson ska dömas för medhjälp till grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808) samt 23 kap 4 § brottsbalken.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.19 Dannemora (K 909500-20 – FV, TN, RS, MK)

På fastigheten **Films-Österby 3:5 i Östhammars kommun (Dannemora)** har hanteringen bestått i att under perioden 1 juli – 26 oktober 2020 transportera, förvara, lagra och bortskaffa krossat bygg- och rivningsavfall bl.a. plast, metall, trä och gips, till största delen osorterat, utan tillräckliga skyddsåtgärder såsom skydd mot nederbörd och vind, vilket lett till att avfall spridits med vinden och skräpat ner omgivningen.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 22

Åklagaren har begärt att Fariba Vancor, Robert Silversten och Thomas Nilsson ska dömas för grovt miljöbrott enligt 29 kap 1 § 1 st 1 p och 2 p och 2 st miljöbalken (1998:808).

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.20 Skogs-Ekeby (K 1172858-20 – FV, TN, RS)

På fastigheten **Skogs-Ekeby 1:4 i Haninge kommun (Skogs-Ekeby)**, där det finns en dricksvattenbrunn som servar fem fastigheter, har hanteringen bestått i att under en period omkring den 11 juni – 27 oktober 2020 – utan korrekt anmälan eller tillstånd – transportera, förvara, lagra och bortskaffa krossat osorterat bygg- och rivningsavfall blandat med grus, tegel och betong och förvara avfallet utan tillfredsställande kontroll och utan nödvändiga skyddsåtgärder. Halterna av framförallt koppar i vatten har inneburit viss risk för människors hälsa eller i miljön.

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 1

Åklagaren har begärt att Robert Silversten ska dömas för brukande av falsk urkund enligt 14 kap 1 § och 10 § brottsbalken, 15 kap 11 § 3 st brottsbalken.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

BRUKANDE AV FALSK URKUND, i andra hand BRUKANDE AV
OSANN URKUND

Robert Silversten har den 12 september 2020 på Arlanda flygplats i Sigtuna kommun åberopat en falsk eller i vart fall osann urkund genom att använda en flygbiljett, där Per Eriksson obehörigen och sanningslöst var angiven som resenär, vid incheckning och tillträde vid säkerhetskontroll.

Åtgärden innebar fara i bevishänseende.

Lagrum

14 kap 1 § och 10 § brottsbalken 15 kap 11 § 3 st brottsbalken

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 1

Åklagaren har begärt att Robert Silversten ska dömas för ringa narkotikabrott enligt 1 § 1 st 6 p och 2 § narkotikastrafflagen (1968:64) i sin lydelse före 1 juli 2023.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

RINGA NARKOTIKABROTT och DOPNINGSBROTT

Robert Silversten har den 12 september 2020 på Östra Tulegatan 15 i Sala olovligen innehaft

a) narkotika i form av 0,63 gram 3-CMC och två kapslar innehållande oxykodon samt

b) dopningsmedel i form av 90 ml vätska innehållande YK-11, 324 ml vätska innehållande ibutamoren, 17 kapslar innehållande tamoxifen, 107 ml vätska innehållande olika testosteronsubstanser, 6 ml vätska innehållande nandrolondekanot, 105 tabletter innehållande stanozolol, 30 ml vätska innehållande trenbolonenantat samt 23 ml vätska innehållande trenbolonacetat och testosteronpropionat.

Lagrum

1 § 1 st 6 p och 2 § narkotikastrafflagen (1968:64)

2 § 6 p 3 § 1 st lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel

Stämningsansökan 2024-01-18, Åtalspunkt 2

Åklagaren har begärt att Robert Silversten ska dömas för dopningsbrott enligt 2 § 6 p och 3 § 1 st lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

RINGA NARKOTIKABROTT och DOPNINGSBROTT

Robert Silversten har den 12 september 2020 på Östra Tulegatan 15 i Sala olovligen innehaft

a) narkotika i form av 0,63 gram 3-CMC och två kapslar innehållande oxykodon samt

b) dopningsmedel i form av 90 ml vätska innehållande YK-11, 324 ml vätska innehållande ibutamoren, 17 kapslar innehållande tamoxifen, 107 ml vätska innehållande olika testosteronsubstanser, 6 ml vätska innehållande nandrolondekanot, 105 tabletter innehållande stanozolol, 30 ml vätska innehållande trenbolonenantat samt 23 ml vätska innehållande trenbolonacetat och testosteronpropionat.

Lagrum

1 § 1 st 6 p och 2 § narkotikastrafflagen (1968:64) 2 § 6 p och

3 § 1 st lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel

Stämningsansökan 2024-06-24, Åtalspunkt 1

Åklagaren har begärt att Robert Silversten ska dömas för urkundsförfalskning enligt 14 kap 1 § brottsbalken.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

URKUNDSFÖRFALSKNING (5000-K154858-22)

Robert Silversten har i Tullinge eller på annan plats i Sverige obehörigen framställt fyra falska arbetsgivarintyg, daterade den 13 september 2019, med osanna uppgifter om arbetstid beträffande Tobias Gustafsson, Wissam al Mahmoud, Fredrik Norgren och Robert Tratnik genom att underteckna intygen med "Robert Karlsson" och trots att han inte hade rätt att företräda den uppgivna utställaren, NM Trading & Transport AB. Åtgärden innebar fara i bevishänseende.

Lagrum 14 kap 1 § brottsbalken

Stämningsansökan 2024-11-13, Åtalspunkt 1

Åklagaren har begärt att Thomas Nilsson ska dömas för dopningsbrott, ringa brott enligt 2 § 6 p och 3 § 2 st lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel.

Åklagaren har begärt att Thomas Nilsson ska dömas för ringa narkotikabrott enligt 1 § 1 st 6 p och 2 § narkotikastrafflagen (1968:64) i sin lydelse före 1 juli 2023.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

Thomas Nilsson har den 4 april 2023 i sin bostad på Almbodabacken 8 i Tullinge, Botkyrka kommun, olovligen innehaft narkotika i form av 40,1 gram svamp innehållande psilocin och dopningsmedel i form av 5 ml vätska innehållande testosteronpropionat samt 4 ml vätska innehållande nandrolondekanoat och testosteronenantat.

Näringsförbud

Åklagaren har begärt att Thomas Nilsson ska meddelas näringsförbud i 10 år och att förbudet ska gälla fram till dess att frågan slutligt avgjorts.

Åklagaren har begärt att Robert Silversten ska meddelas näringsförbud i 10 år och att förbudet ska gälla fram till dess att frågan slutligt avgjorts.

Åklagaren har begärt att Tobias Gustafsson ska meddelas näringsförbud i 10 år och att förbudet ska gälla fram till dess att frågan slutligt avgjorts.

Åklagaren har begärt att Leif Karlsson ska meddelas näringsförbud i 10 år och att förbudet ska gälla fram till dess att frågan slutligt avgjorts.

Åklagaren har begärt att Fariba Vancor ska meddelas näringsförbud i 10 år och att förbudet ska gälla fram till dess att frågan slutligt avgjorts.

Skadestånd

Mats Franzén har begärt skadestånd med 86 307 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning med 60 000 kronor, bevakningskameror med tillbehör med 11 481 kr, varav kameror med 8 248 kr och tillbehör med 3 233 kr, löpande månadsabonnemang för bevakningskameror i 41 månader med 13 038 kr samt flimmerfilter med 1 788 kronor. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Malin Lauritzen Franzén har begärt skadestånd med 60 000 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Kevin Franzén har begärt skadestånd med 60 000 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

William Franzén har begärt skadestånd med 60 000 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Botkyrka kommun har begärt skadestånd med 8 448 207 kronor, exklusive mervärdesskatt. Beloppet avser ersättning för omhändertagande av lakvatten och kostnader kopplat till detta på fastigheten Ström 1:1 i Botkyrka kommun.

Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson och Magnus Karlsson.

Thomas Fox har begärt skadestånd med 66 868 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning med 60 000 kr, sveda och värk med 5 200 kr, andningsmasker med filter med 1 468 kr samt läkarbesök med 200 kr. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson och Magnus Karlsson.

Eva Hallin Nowak har begärt skadestånd med 79 605 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning med 60 000 kr, sveda och värk med 5 200 kr, två vattenprover med 2 833 kr, rengöring av brunn med 7 735 kr, hårmineralanalys med 800 kr samt luftrenare med 3 037 kr. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker.

Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson och Magnus Karlsson.

Willy Nowak har begärt skadestånd med 70 534 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning med 60 000 kr, sveda och värk med 5 200 kr, två vattenprover med 944 kr, rengöring av brunn med 2 578 kr, hårmineralanalys med 800 kr samt luftrenare med 1 012 kr. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson och Magnus Karlsson.

Ann-Sofie Sommerdahl har begärt skadestånd med 360 382 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning med 60 000 kr, sveda och värk med 5 200 kr, sanering av magasin på fastigheten med 47 500 kr, veterinärkostnader med 60 000 kr, resor med 33 447 kr, kasserat eller ej återfått lösöre med 128 235 kr,

självrisker med 6 000 kr samt kostnader för att återställa tomten som förstörts av vildsvin med 20 000 kr. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson och Magnus Karlsson.

Trygg Hansa Försäkring filial har begärt skadestånd med 1 367 590 kronor, exklusive mervärdesskatt. Beloppet avser utbetalda försäkringsersättningar till målsäganden Ann-Sofie Sommerdahl gällande evakueringsboende, sanering, lösöre samt merutgifter. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson och Magnus Karlsson.

Återvinning/Recycling Husgärdet AB har begärt skadestånd med 8 205 100 kronor, exklusive mervärdesskatt. Beloppet avser beräknad kostnad för bortforsling av avfall till förbränning med 8 092 000 kr från den södra lokalen samt advokatkostnader med 113 100 kr. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson.

Återvinning/Recycling Husgärdet AB har begärt skadestånd med 3 513 100 kronor, exklusive mervärdesskatt. Beloppet avser beräknad kostnad för bortforsling av avfall till förbränning med 3 400 000 kr från den norra lokalen samt advokatkostnader med 113 100 kr. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson.

Länsförsäkringar Skaraborg Ömsesidig har begärt betala skadestånd med 5 193 675 kronor. Beloppet avser utbetald ersättning för egendomsskada och hyresförlust efter brand till Återvinning/Recycling Husgärdet AB. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 11 mars 2021 till

dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson.

Västerås stad har begärt skadestånd med 67 271 276 kronor, exklusive mervärdesskatt. Beloppet avser kostnader för omhändertagande av avfall på fastigheten Kvarnbacka 3:1 i Skultuna med 66 000 000 kr samt konsultkostnader och övriga kostnader med 671 276 kr. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson och Magnus Karlsson.

Bista Mälarstad AB har begärt skadestånd med 2 550 000 kronor. Beloppet avser kostnader för bortforsling och hantering av avfall. Ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson och Magnus Karlsson.

Per Renström har begärt skadestånd med 5 625 000 kronor. Beloppet avser kostnader för tippavgifter med 1 143 750 kr, inklusive moms, arbetskostnader i samband med bortförsel av avfall med 4 331 250 kr, inklusive moms, samt reparation av väg med 150 000 kr inklusive moms. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson och Robert Silversten.

Richard Reinholdsson har begärt skadestånd med 40 000 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning. Ränta enligt 4 § femte stycket och 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Lars Nurme har begärt skadestånd med 62 000 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning med 40 000 kr och kostnader för sanering och tvätt av tak med 22 000 kr, varav 11 478 kr avser sanering av tak. Ränta enligt 4 §

femte stycket och 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på 40 000 kronor den 27 oktober 2020 och på 22 000 kr från den 1 juli 2022, allt till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Leif Karlsson, Magnus Karlsson, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Fariba Vancor, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Mikael Jumisko har begärt skadestånd med 40 000 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning. Ränta enligt 4 § femte stycket och 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Elsa Jumisko har begärt skadestånd med 20 000 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning. Ränta enligt 4 § femte stycket och 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Ville Jumisko har begärt skadestånd med 20 000 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning. Ränta enligt 4 § femte stycket och 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Jeanette Ceder har begärt skadestånd med 40 000 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning. Ränta enligt 4 § femte stycket och 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Anton Eriksson har begärt skadestånd med 20 000 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning. Ränta enligt 4 § femte stycket och 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning

sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Emil Eriksson har begärt skadestånd med 20 000 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning. Ränta enligt 4 § femte stycket och 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Fredric Karlsson har begärt skadestånd med 40 000 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning. Ränta enligt 4 § femte stycket och 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Alexandra Johansson har begärt skadestånd med 40 000 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning. Ränta enligt 4 § femte stycket och 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Theo Carlsson har begärt skadestånd med 40 000 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning. Ränta enligt 4 § femte stycket och 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson, Magnus Karlsson, Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Naturvårdsverket har begärt skadestånd med 39 266 00 kronor, exklusive mervärdesskatt. Beloppet avser bidrag till Botkyrka kommun för akut borttransport och omhändertagande av avfall på fastigheten Vårsta 1:109 samt del av fastigheten Vårsta 1:213 i Botkyrka kommun. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på 1 450 000 kr från och med den 15

december 2021, på 20 798 000 kr från och med den 13 april 2022 och på 17 018 000 kr från och med den 20 juni 2022, allt till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Botkyrka kommun har begärt skadestånd med 106 961 975 kronor. Beloppet avser ersättning för omhändertagande av avfall och kostnader kopplat till detta på fastigheterna Vårsta 1:109 och 1:213 i Botkyrka kommun. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson.

Lise-Lotte Andersson har begärt skadestånd med 310 893 kronor. Beloppet avser ersättning för kränkning med 60 000 kr, vattenanalys med 595 kr, spolning av brunn med 10 025 kr, kostnad för att ansluta fastigheten till kommunalt vatten med 218 673 samt inköp av dricksvatten med 21 600 kr. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker. Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson och Magnus Karlsson

Förverkande och beslag

Åklagaren har begärt att beslag taget 0,1 gram pulver innehållande 5-MeO-DMT, som är angivet i bilagan till förordningen (1999:58) om förbud mot vissa hälsofarliga varor, ska förklaras förverkat med stöd av 5 § lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor i dess lydelse före den 8 november 2024 (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2023-5000-BG38956 p. 1).

Åklagaren har begärt att i beslag tagen narkotika ska förklaras förverkad med stöd av 6 § 1 st narkotikastrafflagen i dess lydelse före den 8 november 2024 (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2023-5000-BG38956 p. 2).

Åklagaren har begärt att i beslag tagen glasbong, som är särskilt ägnad att användas för missbruk av narkotika, ska förklaras förverkad med stöd av 6 § 4

st narkotikastrafflagen i dess lydelse före den 8 november 2024
(Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2023-5000-BG38956 p. 3).

Åklagaren har begärt att i beslag tagna ampuller med dopningsmedel ska
förklaras förverkade med stöd av 5 § lagen om förbud mot vissa
dopningsmedel i dess lydelse före den 8 november 2024 (Polismyndigheten,
beslagsliggare nr. 2023-5000-BG38956 p. 4).

Åklagaren har begärt att beslaget av angivet gods nedan, beslagtaget hos
konkursförvaltare advokat Morgan Kvarnström, We Advokater AB, ska bestå
tills domen vinner laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas
(Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2020-5000-BG154253.2 (Pärm (1 st) Märkt "Vågen")
- 2020-5000-BG154253.3 (Pärm (1 st) Märkt "ID06")
- 2020-5000-BG154253.4 (Pärm (1 st) Märkt "Avtal")
- 2020-5000-BG154253.5 (Pärm (1 st) Märkt "NMT 08-6073370...")
- 2020-5000-BG154253.6 (Pärm (1 st) Märkt "NMT Think Pink Resurs
recycling årsakt 2019)
- 2020-5000-BG154253.7 (Pärm (1 st) Märkt "Mötesprotokoll")
- 2020-5000-BG154253.8 (Kartong (1 st) papperskartong innehållande en
mängd pappersdokument)).

Åklagaren har begärt att nedan angivet gods, balar med avfall, förverkas från
Robert Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor, Tobias Gustafsson och Leif
Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten,
beslagsliggare nr. 2021-5000-BG64020.1 (bal (10 st)) och 2022-5000-
BG35751.1 (Balar med bränslekross (5 st))).

Åklagaren har begärt att nedan angivet gods, balar med avfall, förverkas från
Robert Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor, Tobias Gustafsson och Leif
Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten,
beslagsliggare nr. 2021-5000-BG64020.1 (bal (10 st)) och 2022-5000-
BG35751.1 (Balar med bränslekross (5 st))).

Åklagaren har begärt att nedan angivet gods, balar med avfall, förverkas från
Robert Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor, Tobias Gustafsson och Leif
Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten,

beslagsliggare nr. 2021-5000-BG64020.1 (bal (10 st)) och 2022-5000-BG35751.1 (Balar med bränslekross (5 st))).

Åklagaren har begärt att nedan angivet gods, balar med avfall, förverkas från Robert Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2021-5000-BG64020.1 (bal (10 st)) och 2022-5000-BG35751.1 (Balar med bränslekross (5 st))).

Åklagaren har begärt att nedan angivet gods, balar med avfall, förverkas från Robert Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2021-5000-BG64020.1 (bal (10 st)) och 2022-5000-BG35751.1 (Balar med bränslekross (5 st))).

Åklagaren har begärt att 10 balar med avfall förverkas från Robert Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2021-5000-BG35698.1 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 1)
- 2021-5000-BG35698.2 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 2)
- 2021-5000-BG35698.3 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 3)
- 2021-5000-BG35698.4 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 4)
- 2021-5000-BG35698.5 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 5)
- 2021-5000-BG35698.6 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 6)
- 2021-5000-BG35698.7 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 7)
- 2021-5000-BG35698.8 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 8)
- 2021-5000-BG35698.9 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 9)

- 2021-5000-BG35698.10 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 10)).

Åklagaren har begärt att 10 balar med avfall förverkas från Robert Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2021-5000-BG35698.1 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 1)

- 2021-5000-BG35698.2 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 2)

- 2021-5000-BG35698.3 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 3)

- 2021-5000-BG35698.4 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 4)

- 2021-5000-BG35698.5 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 5)

- 2021-5000-BG35698.6 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 6)

- 2021-5000-BG35698.7 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 7)

- 2021-5000-BG35698.8 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 8)

- 2021-5000-BG35698.9 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 9)

- 2021-5000-BG35698.10 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 10)).

Åklagaren har begärt att 10 balar med avfall förverkas från Robert Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2021-5000-BG35698.1 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 1)

- 2021-5000-BG35698.2 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 2)

- 2021-5000-BG35698.3 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr

3)

- 2021-5000-BG35698.4 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr

4)

- 2021-5000-BG35698.5 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr

5)

- 2021-5000-BG35698.6 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr

6)

- 2021-5000-BG35698.7 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr

7)

- 2021-5000-BG35698.8 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr

8)

- 2021-5000-BG35698.9 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr

9)

- 2021-5000-BG35698.10 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 10)).

Åklagaren har begärt att 10 balar med avfall förverkas från Robert Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2021-5000-BG35698.1 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr

1)

- 2021-5000-BG35698.2 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr

2)

- 2021-5000-BG35698.3 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr

3)

- 2021-5000-BG35698.4 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr

4)

- 2021-5000-BG35698.5 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr

5)

- 2021-5000-BG35698.6 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr

6)

- 2021-5000-BG35698.7 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr

7)

- 2021-5000-BG35698.8 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr

8)

- 2021-5000-BG35698.9 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 9)
- 2021-5000-BG35698.10 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 10)).

Åklagaren har begärt att 10 balar med avfall förverkas från Robert Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson enligt 29 kap 12 § 1 p f) miljöbalken (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2021-5000-BG35698.1 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 1)
- 2021-5000-BG35698.2 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 2)
- 2021-5000-BG35698.3 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 3)
- 2021-5000-BG35698.4 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 4)
- 2021-5000-BG35698.5 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 5)
- 2021-5000-BG35698.6 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 6)
- 2021-5000-BG35698.7 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 7)
- 2021-5000-BG35698.8 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 8)
- 2021-5000-BG35698.9 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 9)
- 2021-5000-BG35698.10 (Plastbal (1 st) Blå plastbal med byggavfall, märkt nr 10)).

Åklagaren har begärt att beslaget av mobiltelefoner och handlingar, beslagtaget hos Robert Silversten, ska bestå tills domen vinner laga kraft. De beslagtagna mobiltelefonerna och handlingarna under punkterna 1, 2, 7–8, 28–29 ska därefter återlämnas. Det har begärts att bokföringshandlingarna under punkterna 31–33 vid hävandet ska utges till konkursförvaltare advokat Morgan Kvarnström, We Advokater AB (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2020-5000-BG111613.1 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG111613.2 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG111613.7 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG111613.8 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG111613.28 (Dokument (1 st))
- 2020-5000-BG111613.29 (Kuvert (1 st))
- 2020-5000-BG111613.31 (Dokument (1 st))
- 2020-5000-BG111613.32 (Bokföringsmaterial (1 st))
- 2020-5000-BG111613.33 (Dokument (1 st))).

Åklagaren har begärt att beslaget av en dator, beslagtaget hos Robert Silversten, ska bestå tills domen vinner laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2021-5000-BG13378.1 (Bärbar dator (1 st) Yoga Lenova)).

Åklagaren har begärt att beslaget av handlingar, beslagtaget hos Robert Silversten, ska bestå tills domen vinner laga kraft. Det begärs att det beslagtagna därefter återlämnas till konkursförvaltaren, advokat Morgan Kvarnström, We Advokater AB, som gjort anspråk (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2020-5000-BG111621.1:6 (Kollegieblock A5)
- 2020-5000-BG111621.1:8 (Anteckningsblock svart med Mercedeslogga)
- 2020-5000-BG111621.1:9 (Kollegieblock A5)
- 2020-5000-BG111621.1:10 (Kollegieblock, grön pärm A4)
- 2020-5000-BG111621.1:11 (Faktura Viking Style Konstruktion AB)
- 2020-5000-BG111621.1:12 (Karta Enurovägen/Hjulåsvägen)
- 2020-5000-BG111621.1:13 (Papper - handskrivet hyresavtal Tungelsta)
- 2020-5000-BG111621.1:14 (Förvaringsmapp Laxå Bruks miljöplan)
- 2020-5000-BG111621.1:15 (Dokument sammanträdesprotokoll Håbo kommun)
- 2020-5000-BG111621.1:16 (Kuvert - informationsmomerandum Projekt Floyd)
- 2020-5000-BG111621.1:18 (Förvaringsmapp - körsedlar Mårten Trivevalds väg)
- 2020-5000-BG111621.1:23 (Dokument Laxå kundfakturer)

- 2020-5000-BG111621.1:41 (Papper - beräkningar Skultuna/Laxå samt handskrivna anteckningar)
- 2020-5000-BG111621.1:42 (Papper - volymrapport Skultuna Kvarnbacka)
- 2020-5000-BG111621.1:46 (Dokument - handskrivet papper)
- 2020-5000-BG111621.1:47 (Papper - mail från Chris Muller till Dan Arnhjort)
- 2020-5000-BG111621.1:54 (Kollegieblock med handskrivna anteckningar)
- 2020-5000-BG111621.1:55 (Faktura Visby flyttningsbyrå)).

Åklagaren har begärt att beslaget av två mobiltelefoner och tre datorer, beslagtaget hos Robert Silversten, ska bestå tills domen vinner laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2020-5000-BG112279.5 (Mobiltelefon (1 st) Iphone)
- 2020-5000-BG112279.6 (Mobiltelefon (1 st) Alcatel)
- 2020-5000-BG112279.11 (Dator (1 st) Dell)
- 2020-5000-BG112279.14 (Dator (1 st) HP)
- 2020-5000-BG112279.15 (Dator (1 st) HP)).

Åklagaren har begärt att beslaget av diverse gods enligt nedan, beslagtaget i NM Trading & Transport AB's lokaler i Tumba, ska bestå tills domen vinner laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas till konkursboet för NM Trading & Transport AB; konkursförvaltare advokat Morgan Kvarnström, We Advokater AB, som gjort anspråk (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2020-5000-BG112010.3 (Anteckningsblock (1 st))
- 2020-5000-BG112010.4 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG112010.8 (Anteckningsblock (1 st))
- 2020-5000-BG112010.9 (Anteckningsblock (1 st))
- 2020-5000-BG112010.10 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.11 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.12 (Papper (1 st))
- 2020-5000-BG112010.13 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.14 (Dokument (1 st))
- 2020-5000-BG112010.15 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.16 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.17 (Kuvert (1 st))

- 2020-5000-BG112010.19 (Förvaringsmapp (1 st))
- 2020-5000-BG112010.20 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.21 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.22 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.23 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.24 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.25 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.26 (Dator (1 st))
- 2020-5000-BG112010.27 (Dator (1 st))
- 2020-5000-BG112010.28 (Dokument (1 st))
- 2020-5000-BG112010.29 (Anteckningsblock (1 st))
- 2020-5000-BG112010.30 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.31 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.32 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.33 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.34 (Div. dokument (1 st))
- 2020-5000-BG112010.36 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG112010.39 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.40 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.41 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.42 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.43 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.44 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.45 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.46 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.47 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.48 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.49 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.50 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.51 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.52 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.53 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.54 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.55 (Pärm (1 st))

- 2020-5000-BG112010.56 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.57 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.58 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.59 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.60 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.61 (Plastficka (1 st))
- 2020-5000-BG112010.62 (Papper (1 st))
- 2020-5000-BG112010.63 (Papper (10 st))
- 2020-5000-BG112010.64 (Papper (1 st))
- 2020-5000-BG112010.65 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112010.67 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG112010.68 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG112010.69 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG112010.71 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG112010.72 (Papper (12 st))
- 2020-5000-BG112010.74 (Förvaringsmapp (1 st))
- 2020-5000-BG112010.75 (Papper (3 st))
- 2020-5000-BG112010.76 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG112010.77 (Mobiltelefon (1 st))
- 2020-5000-BG112010.83 (Modem (1 st))).

Åklagaren har begärt att beslaget av angivet gods enligt nedan, beslagtaget hos Fariba Vancor på Hornsgatan 176, som också varit post/sätesadress för bl.a. NM Trading & Transport AB, ska bestå tills domen vinner laga kraft. De beslagtagna punkterna 1–2, ska därefter återlämnas till Fariba Vancor.

Åklagaren har också begärt att bevisbeslagen i punkterna 4–17, 19 som utgörs av pärmar, ett avtal, bokföringsmaterial och verifikat m.m., i stället för Fariba Vancor därefter ska utges till konkursförvaltaren advokat Morgan Kvarnström, We Advokater AB, som gjort anspråk (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2020-5000-BG112748.1 (Brev (1 st))
- 2020-5000-BG112748.2 (usb (1 st))
- 2020-5000-BG112748.4 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.5 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.6 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.7 (Pärm (1 st))

- 2020-5000-BG112748.8 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.9 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.10 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.11 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.12 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.13 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.14 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.15 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.16 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.17 (Pärm (1 st))
- 2020-5000-BG112748.19 ("Avtal" (1 st))).

Åklagaren har begärt att beslaget av angivet gods nedan, beslagtaget hos Fariba Vancor och Thomas Nilsson i deras tidigare bostad i Tullinge, ska bestå tills domen vinner laga kraft. De beslagtagna punkterna 24–25, 31–35, 45–52 och 54–68 (bokföringsunderlag, avtal m.m. tillhörigt näringsverksamheten) ska därefter utges till konkursförvaltaren advokat Morgan Kvarnström, We Advokater AB, som gjort anspråk. Beslagen under övriga punkter kan efter bevisbeslaget återlämnas till endera av Fariba Vancor eller Thomas Nilsson (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2020-5000-BG111772.7 (Mobiltelefon Samsung)
- 2020-5000-BG111772.9 (Pekdator Lenovo)
- 2020-5000-BG111772.10 (Bärbar dator Lenovo)
- 2020-5000-BG111772.11 (Bärbar dator Dell)
- 2020-5000-BG111772.12 (USB-minne Kingston)
- 2020-5000-BG111772.13 (USB-minne Kingston)
- 2020-5000-BG111772.17 (Mobiltelefon Alcatel)
- 2020-5000-BG111772.19 (Mobiltelefon Samsung)
- 2020-5000-BG111772.23 (USB-minne Scandisk)
- 2020-5000-BG111772.24 (Dokument "NM Trading-dokument")
- 2020-5000-BG111772.25 (Dokument Avtal)
- 2020-5000-BG111772.28 (Hårddisk My Passport)
- 2020-5000-BG111772.31 (Dokument Kuvert märkt NMT med handskriven text)
- 2020-5000-BG111772.32 (Dokument I Think Pink-mapp)

- 2020-5000-BG111772.33 (Dokument I kuvert märkt med NMT: Aktieägaravtal avseende NMT)
- 2020-5000-BG111772.34 (Dokument NMT, Norrtälje kommun...)
- 2020-5000-BG111772.35 (Dokument I kuvert med text "Unga Örnar")
- 2020-5000-BG111772.45 (Dokument Hotell Sheraton Sthlm)
- 2020-5000-BG111772.46 (Dokument Inspektionsrapport)
- 2020-5000-BG111772.47 (Dokument Faktura Österby återvinning)
- 2020-5000-BG111772.48 (Dokument Hyresavtal Strängnäs Hantverksby AB)
- 2020-5000-BG111772.49 (Dokument Två st kreditfakturer från Adelsö)
- 2020-5000-BG111772.50 (Dokument I Think Pink-mapp: Avtal Sortera Skandinavien AB)
- 2020-5000-BG111772.52 (Dokument Ansökan om anstånd)
- 2020-5000-BG111772.53 (Dokument Screening av personer)
- 2020-5000-BG111772.54 (Pärm leverantörsfakturer)
- 2020-5000-BG111772.55 (Pärm diverse)
- 2020-5000-BG111772.56 (Pärm Global Care Recycling AB)
- 2020-5000-BG111772.57 (Pärm omärkt innehåller fakturer från 2019)
- 2020-5000-BG111772.58 (Pärm ZAMLA GUL blandat innehåll)
- 2020-5000-BG111772.59 (Pärm svart innehållande fakturer under 2019)
- 2020-5000-BG111772.60 (Pärm 2015 NMT Verifikationer)
- 2020-5000-BG111772.61 (Förvaringsmapp fakturer 2016-2017)
- 2020-5000-BG111772.62 (Pärm 2017 NMT Verifikationer)
- 2020-5000-BG111772.63 (Pärm 2018 NMT Leverantörsfakturer)
- 2020-5000-BG111772.64 (Pärm 2017 NMT Verifikationer)
- 2020-5000-BG111772.65 (Pärm 2017 NMT Leverantörsfakturer)
- 2020-5000-BG111772.66 (Pärm 2018 NMT Leverantörsfakturer)
- 2020-5000-BG111772.67 (Pärm 2018 NMT Leverantörsfakturer)
- 2020-5000-BG111772.68 (Pärm 2018 NMT verifikationer)).

Åklagaren har begärt att en handling benämnd "Screening" förverkas från Fariba Vancor enligt 36 kap 3 § 1 p brottsbalken då handlingen på grund av sin särskilda beskaffenhet, dess innehåll och omständigheterna i övrigt, befaras komma till brottslig användning (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2020-5000- BG111772.53 (Dokument Screening av personer)).

Åklagaren har begärt att beslaget av 39 bokföringspärmar, beslagtaget hos advokat Morgan Kvarnström, ska bestå tills domen vinner laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas till konkursförvaltaren advokat Morgan Kvarnström, We Advokater AB (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2022-5000-BG29795.1 (39 pärmar bokföringsmaterial)).

Åklagaren har begärt att beslaget av handlingar, beslagtaget hos WSP Sverige AB, ska bestå tills domen vinner laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas (Polismyndigheten, beslagsliggare nr.

- 2022-5000-BG47360.1 (Sekretessavtal (1 st))
- 2022-5000-BG47360.2 (Fullmakt (1 st))
- 2022-5000-BG47360.3 (LOV-ansökan signerad in blanco (2 st))
- 2022-5000-BG47360.4 (Ansökan Patent WSP (1 st)).

Åklagaren har begärt att i beslag tagen narkotika förklaras förverkad med stöd av 6 § 1 st narkotikastrafflagen (1968:64) (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2020-5000-BG111630 p. 6 och 23).

Åklagaren har begärt att i tagna dopningsmedel förklaras förverkade med stöd av 5 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel (Polismyndigheten, beslagsliggare nr. 2020-5000-BG111630 p. 3, 4, 7–11, 13–20 och 22).

Åklagaren har begärt att tingsrätten förordnar att den tidigare beslutade kvarstaden avseende Magnus Karlssons egendom, till den del som uppgår till begärda skadeståndsanspråk jämte ränteyrkanden, ska bestå till dess domen vinner laga kraft.

Åklagaren har begärt att tingsrätten förordnar att den tidigare beslutade kvarstaden avseende Thomas Nilssons egendom, till den del som uppgår till begärda skadeståndsanspråk jämte ränteyrkanden, ska bestå till dess domen vinner laga kraft.

Åklagaren har begärt att tingsrätten förordnar att den tidigare beslutade kvarstaden avseende Robert Silverstens egendom, till den del som uppgår till begärda skadeståndsanspråk jämte ränteyrkanden, ska bestå till dess domen vinner laga kraft.

Åklagaren har begärt att tingsrätten förordnar att den tidigare beslutade kvarstaden avseende Tobias Gustafssons egendom, till den del som uppgår till begärda skadeståndsanspråk jämte ränteyrkanden, ska bestå till dess domen vinner laga kraft.

Åklagaren har begärt att tingsrätten förordnar att den tidigare beslutade kvarstaden avseende Fariba Vancors egendom, till den del som uppgår till begärda skadeståndsanspråk jämte ränteyrkanden, ska bestå till dess domen vinner laga kraft.

SKÄL

Ordförklaringar

- Alifater: alifatiska kolväten, det vill säga organiska föreningar som består av kol och vätemolekyler, de förekommer i organiskt material och bland annat i petroleumprodukter
- A-verksamhet: verksamhet som ska tillståndsprövas av mark- och miljödomstol
- Avfall: varje ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med (se 15 kap. 1 § första stycket miljöbalken)
- Avfallsfraktion: en kategori av avfall till vilken blandat avfall sorteras. Som exempel på avfallsfraktioner kan nämnas PTP, RT, metall och krossad betong av visst slag. Frågan om vilka slags avfallsfraktioner som används vid sortering beror ofta på vilken slags avsättning som finns för avfallet
- Avsättning (av avfall) : att avfall återvinns (till exempel såsom fyllnadsmassor för anläggningsändamål eller för förbränns genom energiåtervinning), eller avyttras (till exempel genom att metallskrot säljs), dock inte att avfall deponeras
- B-verksamhet: verksamhet som ska tillståndsprövas av länsstyrelsen
- C-verksamhet: verksamhet som är anmälningspliktig hos tillsynsmyndigheten
- Energiåtervinning: förbränning av avfall, till exempel PTP
- Farligt avfall: avfall som enligt bestämmelserna i avfallsförordningen

(2020:614) ska klassificeras som farligt avfall

- Fraktion: se avfallsfraktion
- Inert avfall: avfall som inte förändras kemiskt, biologiskt eller fysikaliskt, såsom sten
- Känslig markanvändning (KM): mark som uppfyller kraven för känslig markanvändning kan användas till t.ex. bostäder
- Lakning/laka ur/urlakning: den process varigenom en beståndsdel avges från ett fast ämne för att i stället upplösas i ett flytande ämne, till exempel när regnvatten för med sig ämnen från avfall
- Lakvatten: vatten som förekommer vid lakning, se ovan
- Mindre känslig markanvändning (MKM): mark som endast uppfyller kraven för mindre känslig markanvändning kan användas för till exempel industriverksamhet
- PAH: Polycykliska aromatiska kolväten, en grupp av flera hundra föreningar som bildas när organiskt material hettas upp eller förbränns ofullständigt
- PCB: Polyklorerade bifenyler, en samlingsbeteckning för ett stort antal giftiga ämnen med liknande egenskaper, som bland annat har använts inom byggindustrin
- PTP: papper, trä, plast (en avfallsfraktion)
- RT: returträ, det vill säga trä som är avsett som bränsle (för energiåtervinning i till exempel värmeverk), kan förekomma i flisad form
- Spegelingångar: avfallstyper med så kallade spegelingångar kan klassificeras som farligt avfall beroende på dess specifika egenskaper. Det finns en avfallskod som ska användas om en utvärdering visar att avfallet ska vara farligt respektive en avfallskod som gäller om utvärderingen visar att avfallet inte ska vara farligt
- Stukor: uppläggning av en viss avfallsfraktion i långsmala högar ("limpor"), separerade från varandra
- Suspenderat material: partiklar, såsom jord, lera eller andra fasta ämnen, som är upplösta i en vätska
- U-verksamhet: sådana verksamheter enligt miljölagstiftningen som varken behöver tillstånd eller anmälas

- Verksamhetsutövare: den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som har bidragit till en föroreningskada eller allvarlig miljöskada (se 10 kap. 2 § miljöbalken). Termen används även i en vidare mening för den som bedriver någon sådan verksamhet som avses i miljölagstiftningen.

Hänvisningar – förteckning över aktbilagor

Förundersökningsmaterialet är indelat i ett huvudprotokoll, protokollsbilagor till huvudprotokollet som avser olika tilltalade eller olika beslag, särskilda förundersökningsprotokoll för varje påstådd brottsplats samt tilläggsprotokoll i kronologisk ordning.

<i>Benämning</i>	<i>Tingsrättens aktbilagenummer</i>
HP (Huvudprotokollet)	538
FUP Bäckagården	565
FUP Dannemora	568
FUP Fiskartorpet	569
FUP Fjuckby	573
FUP Håbo	583
FUP Infarten	571
FUP Kagghamra	584
FUP Kassmyra	588
FUP Laxå	591
FUP Rimbo	595
FUP Skultuna	600
FUP Spännarhyttan	602
FUP Storkila	604

FUP Strängnäs	607
FUP Kjula	589
FUP Gladö	578
FUP Björkö	563
PB A (Protokollsbilaga A avseende Think Pink)	539
PB B (Protokollsbilaga B avseende Fariba Vancor)	540
PB C (Protokollsbilaga C avseende Thomas Nilsson)	541
PB D (Protokollsbilaga D avseende Robert Silversten)	542
PB E (Protokollsbilaga E avseende Tobias Gustafsson)	543
PB F (Protokollsbilaga F avseende Leif Karlsson)	544
PB G (Protokollsbilaga G avseende Magnus Karlsson)	543
PB I (Protokollsbilaga I, Beslag från Robert Silversten i samband med gripandet)	547
PB Laxå (Protokollsbilaga avseende Laxå)	592
PB J (Protokollsbilaga J, Beslag 2020-5000-BG111621, från personbil ULT som brukades av Robert Silversten)	548
PB M (Protokollsbilaga M avseende Beslag 2020-5000-BG111772 beslag från på Almbodabacken 8 i Tullinge)	551
PB N (Protokollsbilaga N avseende beslag från NM Trading & Transports lokaler på Finkmossvägen i Tumba Almbodabacken 8 i Tullinge)	552
PB P (Protokollsbilaga P – Beslag 2020-5000-BG23419. Beslag från Tobias Gustafsson i ärende K1145242-16 på Arlanda, terminal 5, 2020-02-23.	554
TP 1 (tilläggsprotokoll nr 1)	560
TP 2 (tilläggsprotokoll nr 2)	561

TP 5 (tilläggsprotokoll nr 5)	886
TP 6 (tilläggsprotokoll nr 6)	1076
TP 10 Laxå (tilläggsprotokoll nr 10 när det gäller Laxå)	1283
TP Flen (tilläggsprotokoll avseende Flen)	577
TP Laxå (tilläggsprotokoll avseende Laxå)	594
TP Skogs-Ekeby (tilläggsprotokoll avseende Skogs-Ekeby)	599

Inledning

Målet avser påstådda miljöbrott inom ramen för tre aktiebolag under varumärket Think Pink. Målet är det största miljöbrottmålet någonsin i Sverige. Brottsmisstankarna avser framför allt grovt miljöbrott. Åtalet omfattar elva tilltalade och ett stort antal gärningar. Förundersökningsmaterialet är synnerligen omfattande.

Huvudförhandlingen, som pågått i 84 dagar, inleddes den 3 september 2024 och avslutades den 8 maj 2025.

Disposition

Åklagarna har justerat åtalet före och under huvudförhandlingen. Yrkandena återfinns under rubriken Yrkanden ovan.

Domen är disponerad på så sätt att tingsrätten först berör några rättsliga utgångspunkter när det gäller bland annat avfallshantering och miljöbrott. Vidare berör tingsrätten de bolag som har ingått i Think Pink-koncernen. Därefter prövar tingsrätten de huvudtilltalades respektive roll inom Think Pink-koncernen generellt sett, och sedan i olika avsnitt tar ställning till åtalspunkterna som hänför sig till påstådda brott begångna på olika platser. Tingsrätten gör också en samlad bedömning utifrån den inledande delen av åklagarnas gärningsbeskrivning som har betydelse för samtliga åtalspunkter ("den generella delen") (se nedan under rubriken Övergripande slutsatser om den påstådda brottsligheten inom Think Pink-koncernen och frågan om brottsrubricering). Tingsrätten bedömer i samma avsnitt frågan om brottens rubricering, det vill säga åklagarnas påstående om att miljöbrotten är att anse

som grova brott. I nästföljande avsnitt prövar tingsrätten gärningarnas straffvärde, det vill säga hur allvarliga brotten är, och bestämmer vilka påföljder som de tilltalade som döms för brott ska få. Avslutningsvis behandlar tingsrätten vissa övriga frågor.

Inställning

De tilltalade har förnekat gärningarna och bestritt de enskilda anspråken.

Frihetsberövanden

Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Tobias Gustafsson har varit frihetsberövade med anledning av misstanke om brott som har prövats genom denna dom på det sätt som framgår av bifogade avräkningsunderlag.

Åklagarnas förtydliganden avseende åtalet för grovt miljöbrott

Åklagarna har förtydligat hur gärningsbeskrivningen avseende grovt miljöbrott ska förstås enligt följande (gärningsbeskrivningen återfinns i en bilaga till stämningsansökan).

Den inledande delen av gärningsbeskrivningen är en generell del som gäller alla för alla åtalpunkter (platser). Följaktligen har åklagarna i denna del påstått att brott enligt 29 kap. 1 § första stycket 1 och 2 miljöbalken har begåtts på samtliga platser som anges i åtalet. Åklagarna har emellertid – såsom talan slutligen bestämts – frånfallit påståendena om brott enligt 29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken (utsläpp av ämne) avseende Storkila, Strängnäs, Flen och Dannemora. Alltså kvarstår enbart påståendena om brott enligt 29 kap 1 § första stycket 2 miljöbalken (hantering av avfall) när det gäller dessa platser.

I detta sammanhang har åklagarna även uppgett att angivandet av lagrum i stämningsansökan (aktbilaga 528) inte ska tolkas som en inskränkning av talan utan endast har tillkommit genom automatisk databehandling.

Uttrycket ”hanterat avfall och låtit hanterat avfall” i den generella delen av gärningsbeskrivningen innebär att såväl fysisk som icke-fysisk befattning med avfall omfattas under respektive åtalpunkt. Vad hanteringen närmare har bestått av anges övergripande i den generella delen och mer specifikt under respektive åtalpunkt. I det sammanhanget kan även nämnas att vad bortskaffandet av avfall har bestått i under respektive punkt exemplifieras i den

generella delen.

Brottstiden som anges under respektive åtalpunkt är den som gäller för de huvudtilltalade, med undantag för Magnus Karlsson. Eftersom han är åtalad för medhjälp gäller i stället den brottstid som anges i den generella delen.

Brottsenhet

Åklagarna har justerat åtalet på så sätt att den påstådda gärningen under respektive åtalpunkt avseende grovt miljöbrott enligt deras uppfattning ska bedömas som ett separat brott.

Utredningen

Åklagarna har åberopat synnerligen omfattande bevisning till styrkande av åtalen. Ett 20-tal målsägandeförhör har hållits och de tilltalade har hörts över åtalet. Därutöver har ett stort antal vittnesförhör hållits, närmare hundrafemtio, bland annat med tidigare anställda vid NMT eller personer som anlitats av NMT, sakkunniga från NFC och Naturvårdsverket, kriminaltekniker, fastighetsägare och grannar till de olika verksamheterna, miljöinspektörer samt befattningshavare vid olika återvinningsföretag och värmeverk.

Vidare består utredningen av omfattande skriftlig bevisning, såsom protokoll från brottsplatsundersökningar, analysresultat och kommunikation mellan de tilltalade. Åklagarna har även spelat upp flera filmsekvenser.

Samtliga av de målsägande som framställt enskilda anspråk, och som inte har företrätts av åklagarna, har åberopat samma bevisning som åklagarna. Lise-Lotte Andersson, Thomas Fox, Eva Hallin Nowak, Willy Nowak, Ann-Sofie Sommerdahl, Richard Reinholdsson och Lars Nurme har därutöver åberopat viss egen bevisning.

På Botkyrka kommun och Västerås stads begäran har vittnesförhör hållits med Johanna Farelius. De har även åberopat viss skriftlig bevisning.

På Fariba Vancors begäran har vittnesförhör hållits med Jonnie Feldin, Sammy Lindgren, Stefan Lindström, Johan Lindell, Reidar Zapf-Gilje, Morgan Kvarnström, Per Persson och Tommy Lindström. Hon har därutöver åberopat viss skriftlig bevisning.

På Pär Jinnestrands begäran har vittnesförhör hållits med Jacob Fredriksson och Irene Soron. Han har därutöver åberopat viss skriftlig bevisning.

Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson, Hareton Awadees Akob och Patrik Bohman har åberopat viss skriftlig bevisning.

Den bevisning som har åberopats av åklagarna, målsägandena och de tilltalade och som tingsrätten har tagit del av framgår närmare av anteckningarna från huvudförhandlingen i målet, aktbilaga 1116.

Rättsliga utgångspunkter

Rätten till en rättvis rättegång enligt Europakonventionen

Artikel 6 i Europakonventionen fastställer att var och en som är misstänkt för brott har rätt till en rättvis och offentlig förhandling inom skälig tid inför en oavhängig och opartisk domstol. Enligt artikel 6.3 har den tilltalade rätt att bli underrättad om anklagelsen mot honom eller henne "i detalj" och på ett språk som han eller hon förstår. Detta innebär att gärningsbeskrivningen måste vara tillräckligt tydlig och detaljerad för att den tilltalade ska kunna förstå vad som läggs honom eller henne till last och för att kunna utforma sitt försvar.

Enligt 45 kap. 4 § rättegångsbalken ska åklagaren i stämningsansökan ange den brottsliga gärningen med uppgift om tid, plats och de övriga omständigheter som behövs för dess kännetecknande samt de bestämmelser som är tillämpliga. Gärningsbeskrivningen utgör ramen för domstolens prövning och är avgörande för att säkerställa att den tilltalade får en rättvis rättegång. Domstolen får enligt 30 kap. 3 § samma balk inte döma för annan gärning än den som omfattas av gärningsbeskrivningen.

I förarbetena till 45 kap. 4 § rättegångsbalken framhålls att gärningsbeskrivningen ska vara så tydlig att den tilltalade kan förstå anklagelsen och utforma sitt försvar. Åklagaren ska ange tid, plats och övriga omständigheter som behövs för att känneteckna gärningen. Det framhålls också i förarbetena att en väl utformad gärningsbeskrivning underlättar en effektiv och rättssäker process.

Gärningsbeskrivningen ska vara så precis som omständigheterna medger och

att den ska täcka de rekvisit som konstituerar brottet. Domstolen har en skyldighet att genom materiell processledning avhjälpa otydligheter i gärningsbeskrivningen för att säkerställa en rättvis rättegång.

Tingsrätten har sammanfattningsvis inte funnit några brister i gärningsbeskrivningen som påverkar de tilltalades möjligheter att försvara sig på ett sådant sätt att deras rätt till en rättvis rättegång kan sättas i fråga. De frågor som gärningsbeskrivningen har föranlett från rättens sida och försvararhåll har besvarats av åklagarna under huvudförhandlingen genom tingsrättens materiella processledning.

Avfallshantering

Bestämmelserna om avfallshantering är en central del av miljöbalken (1998:808) och regleras främst i dess 15 kap. Miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling som säkerställer en hälsosam och god miljö för nuvarande och framtida generationer. Bestämmelserna om avfallshantering omfattar en rad olika aktiviteter och processer som syftar till att hantera avfall på ett sätt som skyddar människors hälsa och miljön. Dessa bestämmelser utgör således en viktig del av miljölagstiftningen.

Enligt 15 kap. 1 § miljöbalken definieras avfall som "varje ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med". Denna definition är bred och inkluderar både fysiska föremål och ämnen. Med bygg- och rivningsavfall avses avfall från bygg- och rivningsarbeten (15 kap. 8 § samma balk).

Förarbetena till 15 kap. 1 § (prop. 2019/20:156) betonar att definitionen av avfall har samma innebörd i hela miljöbalken och att den genomför artiklarna 3.1 och 5.1 i avfallsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv). Avfallshantering definieras i 15 kap. 5 § miljöbalken som att "samla in, transportera, sortera, återvinna, bortskaffa eller ta annan fysisk befattning med avfall, eller vidta åtgärder som inte innebär fysisk befattning med avfall men som syftar till att avfall samlas in, transporteras, sorteras, återvinns, bortskaffas eller byter ägare eller innehavare". Denna definition är omfattande och inkluderar både fysiska och administrativa åtgärder som syftar till att

hantera avfall.

Förarbetena till 15 kap. 5 § (prop. 2019/20:156 och prop. 2015/16:166) förklarar att definitionen av avfallshantering har en specifik och inarbetad betydelse i avfallssammanhang. Lagändringar har gjorts för att förtydliga att sortering av avfall uttryckligen omfattas av begreppet hantera avfall, och att åtgärder som inte innebär fysisk befattning med avfall men som syftar till att avfall sorteras också inkluderas. Ändringen som innebär att sortering av avfall uttryckligen omfattas av uttrycket hantera avfall trädde i kraft den 1 augusti 2020.

Avsikten med paragrafen är att den ska omfatta all fysisk befattning med avfall inklusive förvaring av avfall och så kallad passiv förvaring. Också annan befattning med avfallet än fysisk befattning omfattas, såsom åtgärder som syftar till att avfallet samlas in, sorteras, transporteras, återvinns, bortskaffas eller byter ägare eller innehavare. Således innefattas även avfallshandlares och avfallsmäklares verksamheter av hanteringsbegreppet. Med termen avfallshandlare avses den som yrkesmässigt köper och säljer avfall, och med termen avfallsmäklare den som yrkesmässigt förmedlar avfall för behandling, se 1 kap. 8 § avfallsförordningen (2020:614).

Den som hanterar avfall ska se till att hanteringen inte skadar eller orsakar risk för skada på människors hälsa eller miljön. Särskild hänsyn ska tas till den risk som hanteringen kan innebära för skada på vatten, luft, mark, växter eller djur, de olägenheter som hanteringen kan innebära genom buller eller lukt, och den negativa påverkan som hanteringen kan ha på sådana särskilt skyddade områden som avses i 7 kap. miljöbalken, på andra områden av särskild betydelse för miljön eller på landskapet i övrigt (15 kap. 11 § miljöbalken).

Med att **samla in** avfall avses att hämta eller ta emot avfall, om detta inte utgör en del av behandlingen av avfallet eller sortera, lagra eller på annat sätt ta befattning med avfall innan det transporteras vidare till den plats där behandlingen ska påbörjas, om åtgärden inte utförs av avfallsproducenten på den plats där avfallet uppkom (15 kap. 7 § miljöbalken).

Med att **bortskaffa** avfall avses att göra sig av med eller förbereda för att göra sig av med något som är avfall utan att återvinna det eller utan att lämna det till

någon som samlar in eller transporterar bort det (15 kap. 6 § miljöbalken).

Deponering och djupinjicering är exempel på metoder för att bortskaffa avfall. Förbränning som inte sker med tillräckligt hög energieffektivitet är också ett exempel på att bortskaffa avfall. Även annan avfallshantering, till exempel lagring, som sker i samband med bortskaffandet omfattas av uttrycket att ”bortskaffa avfall”. Sedan EU-kommissionen framfört kritik mot Sveriges sätt att genomföra ramdirektivet för avfall omformulerades lagtexten genom prop. 2019/20:22 (SFS 2019:1263) i fråga om begreppet ”bortskaffa avfall”. Nu sägs begreppet innebära ”att göra sig av med eller förbereda för att göra sig av med något som är avfall utan att återvinna det eller utan att lämna avfallet till någon som samlar in eller transporterar bort det”. Det framkommer dock av tidigare förarbetena att den innebörden avsågs redan med den lydelse som infördes 2016. Där anges att uttrycken ”återvinna avfall” och ”bortskaffa” avfall är avsedda att omfatta även hantering som innebär att avfall på olika sätt förbereds för återvinning respektive bortskaffande (se prop. 2015/16:166 s. 65).

Avfallshierarkin

Den så kallade avfallshierarkin, som sedan 2016 är integrerad i miljöbalkens bestämmelser, ger vägledning om hur avfall bör hanteras och behandlas.

Enligt 15 kap. 10 § miljöbalken ska den som är ansvarig för att avfall behandlas se till att avfallet hanteras enligt följande prioriteringsordning:

1. **Förberedelse för återanvändning:** Avfallet ska i första hand förberedas för återanvändning.
2. **Materialåtervinning:** Om återanvändning inte är lämplig, ska avfallet materialåtervinnas.
3. **Återvinning på annat sätt:** Om materialåtervinning inte är lämplig, ska avfallet återvinnas på annat sätt, exempelvis genom energiåtervinning.
4. **Bortskaffande:** Om ingen av de ovanstående metoderna är lämpliga, ska avfallet bortskaffas.

Den behandling av avfallet som bäst skyddar människors hälsa och miljön som helhet ska anses som lämpligast, förutsatt att behandlingen inte är orimlig.

Bestämmelserna ändrades 2020 genom att det numera anges att skyldigheten i nämnda paragraf ska uppfyllas av den som är ansvarig för att avfall blir behandlat. Det är den ursprungliga avfallsproducenten som, om inget annat har avtalats eller framgår av lag eller annan författning, ska se till att avfallet blir behandlat enligt avfallshierarkin (15 kap. 11 a § miljöbalken).

Avfall kan genomgå både preliminär och slutlig behandling. Preliminär behandling innebär att avfallet förbereds inför en slutlig behandling, till exempel genom sortering, krossning eller komprimering. Att avfallet genomgår slutlig behandling innebär att avfallet efter behandlingen upphör att vara avfall efter att ha genomgått ett återvinningsförfarande eller att det slutligt bortskaffas, till exempel genom förbränning eller deponering.

De vanligaste slutbehandlingsformerna av avfall är materialåtervinning, annan återvinning och bortskaffande.

- Materialåtervinning
 - Konventionell materialåtervinning
 - Biologisk behandling (kompostering och rötning)
 - Annan materialåtervinning (inklusive användning som konstruktionsmaterial och markspridning)
- Annan återvinning
 - Energiåtervinning (förbränning)
 - Återfyllnad (bland annat återvinning av avfall i anläggningsarbeten)
- Bortskaffande
 - Förbränning utan energiåtervinning
 - Deponering
 - Annat bortskaffande (utsläpp i vatten, markbehandling med mera)

Återvinning

Enligt 15 kap. 6 § miljöbalken definieras återvinning av avfall som en åtgärd som innebär att avfall kommer till nytta som ersättning för något annat material eller förbereds för en sådan nytta. Återvinning inkluderar även

åtgärder som innebär att avfall förbereds för återanvändning. Förberedelse för återanvändning innebär att avfall kontrolleras, rengörs eller repareras så att det kan återanvändas utan ytterligare behandling. Materialåtervinning, som är en form av återvinning, definieras som att upparbeta avfall till nya ämnen eller föremål som inte ska användas som bränsle eller fyllnadsmaterial.

Återvinning som inte uppfyller de krav som ställs på materialåtervinning, bedöms som annan återvinning. Här faller till exempel energiåtervinning och återvinning av avfall för anläggningsändamål in.

Energiåtervinning

Med energiåtervinning avses förbränning där avfallet används som bränsle och energin tas tillvara. Under 2022 var totalt 6,7 miljoner ton avfall exklusive mineralavfall föremål för energiåtervinning. Förbränning i svenska avfallsbehandlingsanläggningar för kommunalt avfall är normalt klassat som energiåtervinning. Olika förbränningsanläggningar, i dagligt tal värmeverk, kan ta emot olika sorters avfall. Det beror bland annat på vilken teknik som används vid respektive anläggning och vilket tillstånd som finns för verksamheten.

Anläggningsändamål

Termen anläggningsändamål är inte definierat i avfallslagstiftningen. Naturvårdsverkets bedömning är att det bör tolkas som en miljöfarlig verksamhet som syftar till att anlägga konstruktioner i eller på mark där obundet jord- eller bergmaterial i normalfallet utgör det huvudsakliga konstruktionsmaterialet. Det kan exempelvis handla om användning av material för att skapa vägar, järnvägar, parkeringsplatser och bullervallar.

För att bedöma om ett avfall kan användas för anläggningsändamål behöver den som planerar att använda avfallet inhämta information om avfallets egenskaper och innehåll. Om inte relevant och lämplig information redan finns eller är tillräcklig för att beskriva avfallet, behöver det undersökas. Under vilka förutsättningar en sådan verksamhet omfattas av anmälnings- respektive tillståndsplikt (den så kallade prövningsnivån) bestäms av föroreningsrisken för att återvinna icke-farligt avfall enligt miljöprövningsförordningen (2013:251). Om avfallet överskrider nivåerna för mindre än ringa risk eller om

återvinningen av andra skäl utgör en större miljörisk är det en indikation på att verksamheten ska anmälas eller tillståndsprövas (jfr 29 kap. 34 och 35 §§ nämnda förordning). Bedömningar av vad som är mindre än ringa risk behöver dock göras i varje enskilt fall eftersom förutsättningarna ser olika ut på varje plats där avfall återvinns för anläggningsändamål. Verksamhetsutövaren har ansvaret för att bedöma detta.

Naturvårdsverkets Handbok 2010:1; Återvinning av avfall i anläggningsarbeten innehåller vägledande nivåer för halt och utlakning av 13 ämnen. Dessa nivåer kan tillämpas för att bedöma om återvinningen bör anmälas till den kommunala nämnden, beroende på föroreningsrisken. Detta är de ämnen som har bedömts vara de mest kritiska att undersöka och riskbedöma i sådana avfall som vanligen återvinns, och är mest lämpade att återvinnas för anläggningsändamål (såsom exempelvis ren jord). Det är inte tillåtet att återvinna farligt avfall för anläggningsändamål. Att vissa miljöskadliga ämnen inte finns med i denna lista betyder inte att det i vissa fall kan vara befogat att undersöka om fler än de listade ämnena förekommer i det aktuella avfallet. För avfall med okänt ursprung (till exempel jord- och schaktmassor) är det lämpligt att välja bredare så kallade screeninganalyser som täcker in flera ämnesgrupper och föroreningar.

Av de skäl som anges för deponeringsförbudet (se nedan) är inte heller osorterat bygg- och rivningsavfall innehållandes brännbart och organiskt avfall, till exempel plast och trä, lämpligt att använda för återvinning av avfall för anläggningsändamål (i den omfattning eller med de mängder som vanligen behövs för denna typ av ändamål, vilket kan handla om flera hundratals eller till och med tusentals ton avfall i vissa fall).

Osorterat bygg- och rivningsavfall kan heller inte jämföras mot traditionella anläggningsmaterial, såsom exempelvis bergkross, vad gäller teknisk prestanda. I den grad det är möjligt ska man självfallet sträva efter att nyttiggöra allt avfall, men i detta ligger det också att återvinna avfallet till kvalificerade ändamål (se nästa stycke). Återvinning av osorterat avfall för okvalificerade ändamål ligger inte i linje vare sig med miljöbalkens krav om resurseffektivitet (se 2 kap.) eller med avfallshierarkin (se 15 kap. 10 miljöbalken). Dessutom strider en sådan behandling även mot kraven i 15 kap.

11 § om att avfall ska hanteras så att hanteringen inte skadar eller orsakar risk för skada på människors hälsa eller miljön.

Det ska alltid finnas ett tydligt syfte för att en åtgärd ska utgöra återvinning. Om åtgärden utgör återvinning av avfall kommer avfallet ha upphört att vara avfall i samband med att exempelvis en anläggning har färdigställts. I annat fall skulle allt avfall som använts för anläggningsändamål ses som deponier efter en viss tid. Även efter att avfallet har upphört att vara avfall kan en tillsynsmyndighet med stöd av 2 och 26 kap. miljöbalken vid behov ställa krav på uppföljning av anläggningen i det enskilda fallet. Det kan till exempel handla om risker för lakning eller andra typer av uppföljande krav.

En förutsättning för att åtgärden ska utgöra återvinning av avfall för anläggningsändamål är dessutom att avfallet kan användas på ett sätt som bidrar till att bevara naturresurserna genom att ersätta andra material som annars skulle ha behövts för detta ändamål, se bland annat EU-domstolens dom mål C-6/00. Åtgärden ska även vara lämplig för ändamålet enligt den senaste vetenskapliga och tekniska kunskapen, se EU-domstolens mål C-147/15 samt Mark- och miljööverdomstolens dom den 2 juli 2019 i mål nr M 7582-18. Om så inte är fallet är det frågan om en deponering av avfall, vilket omfattas av tillståndsplikt och den lagstiftning som beskrivs här nedan.

Det är verksamhetsutövaren som enligt 2 kap. 2 § miljöbalken har ansvaret för att bedöma föroreningsrisken och som därmed får kräva de uppgifter som behövs för denna bedömning från avfallsproducenten. Miljöbalkens regel om verksamhetsutövarens egenkontroll finns i 26 kap. 19 §. Regeln har ett starkt samband med de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap., framför allt med kunskapskravet i 2 §. Både verksamhetsutövaren och avfallsproducenten (som oftast också är en verksamhetsutövare) är i sitt arbete med egenkontrollen skyldiga att skaffa den kunskap som krävs för att kunna bedöma hur verksamheten eller åtgärden påverkar miljön.

En anläggning som uppförs ska klara både de tekniska och miljömässiga krav som krävs för att uppnå syftet med anläggningen och dess tänkta användning. Anläggningar som byggs med fysikaliskt nedbrytbart, ej packningsbart eller till och med brännbart avfall (exempelvis trä och plast) klarar inte att uppfylla

tekniska krav för bärighet och beständighet över tid. Dessa material är därför direkt olämpliga att använda för anläggningsändamål, oaktat dess inneboende farliga egenskaper (avfallsklassificering) och möjlig, miljömässig, påverkan på omgivningen.

För att ett avfall ska kunna användas för anläggningsändamål bör avfallet vara inert. Med **inert avfall** menas avfall som inte förändras kemiskt, biologiskt eller fysikaliskt. Det löses inte upp, brinner inte och bryts inte ned biologiskt. Föroreningsinnehållet i avfallet och lakvattnet får endast vara obetydligt (jfr 3 a § förordningen [2001:512] om deponering av avfall).

Deponering

Bestämmelserna om deponering av avfall är en central del av miljölagstiftningen i Sverige och finns främst i miljöbalken och den ovan nämnda deponiförordningen.

Enligt 15 kap. 5 a § miljöbalken definieras deponi som "en upplagsplats för avfall som finns på eller i jorden". Detta innefattar både upplagsplatser ovan mark och under mark. Det är viktigt att notera att vissa platser inte räknas som deponi, exempelvis:

- Platser där avfall lastas om för att förbereda det för vidare transport till en annan plats där det ska behandlas.
- Platser där avfall lagras innan det återvinns, om lagringen sker under en kortare period än tre år.
- Platser där avfall lagras innan det bortskaffas, om lagringen sker under en kortare period än ett år.

Begreppet deponera avfall definieras i 15 kap. 6 § miljöbalken som "att bortskaffa avfall genom att lägga det på en deponi".

I avfallshierarkin är det tydligt utpekade att deponering är det minst fördelaktiga omhändertagandet för de flesta typer av avfall och således det alternativ som ska tillgripas i sista hand. Deponering av avfall innebär en omfattande negativ miljöpåverkan genom olika former av utsläpp som pågår under en lång tidsperiod. Att det finns krav i lagstiftning på hur utformning och lokalisering av deponier ska ske är en viktig väg för att minska den långsiktiga påverkan.

Deponering av avfall kräver noggrann planering och omfattande kontroller. En deponi utgör en miljöfarlig verksamhet och omfattas av tillståndsplikt. Detta regleras i 29 kap. miljöprövningsförordningen (2013:215). Det är inom ramen för en tillståndsansökan som det fastställs om den tänkta lokaliseringen av deponin är lämplig, vilka krav på skyddsåtgärder som är befogade att ställa med mera. Krav på hur deponier ska omhändertas och kontrolleras finns i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10).

Sedan 2002 är det också förbjudet att deponera brännbart avfall. År 2005 utökades förbudet till att också omfatta allt organiskt avfall. Detta förbud gäller alla deponiklasser (inert, icke-farligt och farligt avfall), eftersom också ett inert eller icke-farligt avfall kan ge oönskade effekter om sådant avfall läggs upp på ett felaktigt sätt. Den största miljöfaran i detta är att det vid deponering och uppläggning av stora mängder organiskt material finns en stor risk för utsläpp av starkt klimatpåverkande metangas och att uppkomst av bränder i sådana avfallsupplag kan orsaka utsläpp av bland annat dioxiner.

Nedgrävning

Avfall ska inte grävas ned på andra platser än på en godkänd deponi eller i de fall där avfallet, med för konstruktionen rätt egenskaper, kan nyttiggöras i ett anläggningsändamål.

Lagring

Att lagra brännbart avfall på en plats är alltid förenat med brandrisk. Verksamhetsutövaren är ansvarig för att vidta åtgärder för att förebygga bränder och för att förhindra eller begränsa skador till följd av brand. Åtgärderna kan vara av teknisk eller organisatorisk karaktär.

Tekniska åtgärder för att minska risken för brand i avfallsupplag kan exempelvis vara att begränsa storleken på avfallsupplagen och åtskilja dem med brandgator, anskaffande av utrustning för brandsläckning samt omhändertagande av släckvatten och utrustning för övervakning av avfallsupplag.

Åtgärder av organisatorisk karaktär kan exempelvis vara rutiner för användning och underhåll av maskiner och okulär besiktning av avfallsupplag.

Exempel på åtgärder som kan begränsa spridning av brand mellan avfallsupplag kan vara inrättande av skyddsavstånd mellan upplag och införskaffande av flyttbara betongelement.

Att möjliggöra en effektiv släckinsats är en viktig aspekt om en brand skulle uppstå. Åtgärder som kan vidtas kan bland annat vara att upprätta en insatsplan i samråd med räddningstjänsten och att bygga räddningsvägar för brandkåren. Upplagens storlek är också avgörande för möjligheten att släcka en brand.

Miljöfarlig verksamhet

Tillstånds- och anmälningsplikt

Definitionen av miljöfarlig verksamhet återfinns i 9 kap. 1 § miljöbalken. Tillämpningen av definitionen i 9 kap. 1 § är inte beroende av om något som förekommer i verksamheten klassificerats som avfall eller inte. All miljöfarlig verksamhet omfattas av vissa gemensamma bestämmelser i miljöbalken, till exempel de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. och bestämmelsen om verksamhetsutövarens egenkontroll i 26 kap. 19 §. Tillämpningen av dessa allmänna bestämmelser kan dock begränsas av reglerna om tillstånds rättskraft och specialregler för vissa miljöfarliga verksamheter. För många miljöfarliga verksamheter finns utöver de gemensamma bestämmelserna krav på tillstånd eller anmälan. Bestämmelserna i 9 kap. 6 § miljöbalken utgör grunden för införande av prövningsplikt.

I 29 kap. miljöprövningsförordningen anges närmare vilka avfallsverksamheter som är tillstånds- respektive anmälningspliktiga. Verksamheter med beteckningen A i miljöprövningsförordningen tillståndsprövas av mark- och miljödomstol, B-verksamheter tillståndsprövas av länsstyrelsen och C-verksamheter är anmälningspliktiga hos tillsynsmyndigheten. Övriga verksamheter – så kallade U-verksamheter – behöver varken tillstånd eller anmälas. Sådana verksamheter omfattas dock av miljöbalkens allmänna hänsynsregler i 2 kap. och kommunens miljökontor eller motsvarande utövar tillsyn över dem.

I förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd regleras tillståndsplikten för sådana miljöfarliga verksamheter i vars verksamhet det ingår eller avses ingå farliga ämnen. Vilka dessa är framgår av en bilaga till

förordningen (1999:382) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor samt också av en likadan bilaga till den förstnämnda förordningen.

Miljöprövningsförordningen trädde i kraft den 18 juni 2013. Den ersatte då de tidigare bestämmelserna om tillstånd och anmälan som fanns i bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMH-bilagan). Den 1 januari 2017 gjordes vissa förändringar i miljöprövningsförordningen. Störst förändringar jämfört med den tidigare miljöprövningsförordningen finns bland annat i 29 kap. (om avfall).

Tillståndsplikt innebär att en verksamhet inte får påbörjas innan det skriftliga beslutet om tillstånd meddelats. En anmälningspliktig verksamhet får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat enligt 9 kap. 6 § fjärde stycket miljöbalken. Handläggning av anmälningsärenden är en del av tillsynen. Syftet med ett anmälningsförfarande är att tillsynsmyndigheten ska få möjlighet att i förväg ta ställning till om den anmälda verksamheten eller åtgärden kan godtas från hälso- och miljösynpunkt. Tillsynsmyndigheten kan också ta ställning till om det behövs ställas några särskilda krav på försiktighetsmått eller om förbud behöver meddelas. Om tillsynsmyndigheten inte beslutar att meddela föreläggande eller förbud, ska myndigheten underrätta den som har gjort anmälan om att ärendet inte föranleder någon åtgärd från myndighetens sida. Innebörden av en sådan underrättelse ska tolkas så att myndigheten för närvarande inte avser att ingripa. Tillsynsmyndigheten kan när som helst vid ett senare tillfälle återkomma och ställa de krav som myndigheten bedömer är nödvändiga för att säkerställa efterlevnaden av bestämmelserna i miljöbalken.

Bestämmelserna i 29 kap. miljöprövningsförordningen består av verksamhetsbeskrivningar där typen av verksamhet närmare beskrivs och avgränsas. I bestämmelserna finns ofta tröskelvärden som begränsar vilken omfattning en verksamhet ska ha för att omfattas av en viss bestämmelse. Det framgår även om det är tillstånds- eller anmälningsplikt som gäller för den beskrivna verksamheten. Varje bestämmelse har dessutom en verksamhetskod. Verksamhetskodens syfte är att underlätta rapportering och databehandling.

Anmälningssplikt C och verksamhetskod **90.40** gäller för att lagra icke-farligt avfall som en del av att samla in det, om mängden avfall vid något tillfälle är mer än 10 ton men högst 30 000 ton och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller mer än 10 ton men högst 10 000 ton annat icke-farligt avfall i andra fall (29 kap. 49 § miljöprövningsförordningen).

Anmälningssplikt C och verksamhetskod **90.80** gäller för att sortera icke-farligt avfall, om mängden avfall är mer än 1 000 ton per kalenderår och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår i andra fall (29 kap. 43 § samma förordning).

Anmälningssplikt C och verksamhetskod **90.110** gäller för att yrkesmässigt återvinna icke-farligt avfall genom mekanisk bearbetning, om den tillförda mängden avfall är högst 10 000 ton per kalenderår, eller genom krossning, siktning eller motsvarande mekanisk bearbetning återvinna avfall för byggnads- eller anläggningsändamål (29 kap. 41 § samma förordning).

Bygg- och rivningsavfall (avfallsslag och avfallskoder)

Förutom i 15 kap. miljöbalken och i miljöprövningsförordningen återfinns bestämmelser om avfall och avfallets hantering i avfallsförordningen [(2011:927) och (2020:614)]. I förordningen avses med

- **brännbart avfall:** avfall som brinner utan energitillskott efter det att förbränningsprocessen har startat,
- **farligt avfall:** avfall som i bilaga 3 till förordningen beskrivs med en avfallskod markerad med en asterisk (*),
- **icke-farligt avfall:** avfall som inte är farligt avfall,
- **livsmedelsavfall:** livsmedel enligt definitionen i artikel 2 i förordning (EG) nr 178/2002 som har blivit avfall,
- **organiskt avfall:** bioavfall, plastavfall och annat avfall som innehåller organiskt kol.

För att kunna skilja på olika typer av avfall finns det i bilaga 3 till avfallsförordningen en förteckning av avfallstyper med sexsiffriga koder. Den detaljerade avfallskatalogen används för statistik och för att skilja ut vad som är farligt avfall. Avfallsförteckningen baserar sig på EG-kommissionens beslut

2000/532/EG, men uppdateras löpande efter nya beslut från kommissionen.

Klassificeringen av avfallet avgör hur ett antal bestämmelser kommer att tillämpas. Den är grunden för att avfallet ska kunna tas omhand på ett säkert sätt och att risker vid transport, sortering, lagring och behandling ska kunna undvikas. Klassningen styr också om verksamheten behöver tillstånd för att behandla en viss typ av avfall eller vilken typ av deponi som gäller vid deponering.

Det första steget för att kunna klassificera avfallet är att bedöma om det innehåller farliga ämnen eller har farliga egenskaper samt beskriva hur avfallet har uppkommit. Det finns 15 farliga egenskaper som gör att avfall ska hanteras som farligt avfall och klassificeras med en avfallskod som markerats med en asterisk (*). Även förekomst av vissa POP:s-ämnen (persistenta organiska föroreningar) kan göra att avfallet ska klassificeras och hanteras som farligt. Man kan förenklat säga att farligt avfall är avfall som är farligt därför att det är explosivt, brandfarligt, frätande, smittförande eller giftigt för människa och miljö. Farligt avfall innehåller farliga eller särskilt farliga ämnen.

Särskilt farliga ämnen har egenskaper som kan medföra allvarliga bestående effekter på människans hälsa eller miljön. Det är ämnen som är cancerframkallande, skadar arvsmassan, stör fortplantningsförmågan, är långlivade bioackumulerande och toxiska eller har andra särskilt farliga egenskaper som till exempel att de är hormonstörande. På kandidatförteckningen till EU:s kemikalieförordning Reach listas knappt 200 ämnen som är identifierade som särskilt farliga. Kandidatlistan uppdateras två gånger per år. På grund av de allvarliga egenskaperna hos särskilt farliga ämnen är målsättningen att de ska fasas ut både i nyttillverkat och återvunnet material. Avfall som innehåller särskilt farliga ämnen bör därför inte materialåtervinnas utan sorteras ut och destrueras eller slutförvaras på ett säkert sätt.

Bygg- och rivningsavfall innehåller ofta farliga ämnen och farligt avfall. Exempelvis blandat plastavfall, elkablar och trä kan, utöver att det är att betrakta som brännbart, innehålla tillsatsämnen som gör att det i vissa fall ska klassas som farligt. Tillsatsämnen kan vara mjukgörare i plast till exempel i

kabel och golvmaterial. Flamskyddsmedel kan finnas i plasthöljen till kabel, i textilier och isoleringsmaterial. Rivningsavfall innehåller många gånger kemiska föreningar som idag är förbjudna, exempelvis PCB, SCCP, HCBd och PBDE:er. Ett flertal ämnesgrupper som är aktuella vid rivningsverksamhet utgör så kallade POP-ämnena (persistenta organiska föroreningar). För dessa ämnen gäller särskilda hanteringskrav enligt förordning (EU) 2019/1021 (POP-förordningen). Om ett avfall innehåller POP-ämnena ska detta avfall separeras för att hanteras så att POP-ämnena destrueras eller omvandlas irreversibelt. Exempel på POP-ämnena som är vanligt förekommande i bygg- och rivningsavfall är till exempel PCB (från exempelvis färger, fogmassor och golvmattor), SCCP, (fogmassor, som flamskyddsmedel och mjukgörare) PBDE:er, (flamskyddsmedel) och HCBd (flamskyddsmedel).

Utöver POP-ämnena förekommer även andra utfasningsämnen i byggmaterial som kan medföra stora risker för miljöpåverkan. Några exempel är: asbest, kvicksilver, halogenerade växthusgaser samt mjukgörare som ftalater, bly-, kadmium-, krom- och kadmiumföreningar. Dessa ämnen och ämnesgrupper har använts på olika sätt i byggnader. Trots att de är förbjudna idag är sådana ämnen fortfarande aktuella i samband med till exempel rivningsavfall. I samband med rivning ska därför alltid förekomsten av farliga ämnen inventeras. En inventering säkerställer att avfallets kan klassificeras rätt men även att plast, trä, gummi, textilier, kabelavfall, isoleringsmaterial, sten, betong, byggelement som innehåller farliga ämnen kan separeras och hanteras rätt i kommande led för att undvika miljörisker.

Farligt avfall kan också vara bitar av asbest, fog med PCB, behandlat trä och kablar med mera. Sådant avfall fångas inte alltid upp genom provtagning av blandad jord och det tar lång tid innan farliga ämnen som löses upp och läcker ut från dessa bitar kan detekteras exempelvis i lakvatten.

Den första bedömningen av avfallets farliga ämnen och egenskaper kan innebära att flera avfallskoder är aktuella. Är det dessutom ett blandat avfall kan avfallet behöva klassificeras med flera avfallskoder. Ett blandat avfall som innehåller ett avfallsslag som ska klassificeras som farligt kan innebära att hela avfallsmängden ska klassificeras som farligt avfall. Ett exempel på avfall som alltid är farligt avfall är 17 06 05* byggmaterial som innehåller asbest.

För vissa avfallstyper med så kallade spegelingångar kan avfallet klassificeras som farligt beroende på dess specifika egenskaper. När det gäller bygg- och rivningsavfall krävs det ofta en utvärdering av avfallet innan kodning sker, eftersom materialet ofta är gammalt eller okänt. Flera avfallskoder för sådant avfall är spegelingångar. Det innebär att det finns en kod som ska användas om en utvärdering visat att avfallet ska vara farligt, respektive en kod som gäller om utvärderingen visar att avfallet inte ska vara farligt.

I bilaga 3 till avfallsförordningen (2020:614) anges för kablar följande koder: 17 04 10* Kablar som innehåller olja, stenkolsjära eller andra farliga ämnen och som enligt 2 kap. 3 § ska anses vara farligt avfall. 17 04 11 Andra kablar än de som anges i 17 04 10.

17 02 04* är en kod som ska användas för glas, plast och trä som är förorenat med eller innehåller farliga ämnen. Obehandlat trä som inte heller är förorenat och som inte ska vara farligt avfall klassificeras med kod 17 02 01 och plast som inte innehåller farliga ämnen och som är icke farligt avfall klassificeras med koden 17 02 03.

Det är avfallsinnehavarens ansvar att bedöma om avfallet har farliga egenskaper. Enligt Mark- och miljööverdomstolen måste avfallsinnehavaren visa att avfallet saknar farliga egenskaper för att det ska kunna klassificeras som icke-farligt. Om det inte kan visas att avfallet saknar farliga egenskaper, ska det klassificeras som farligt avfall (se mål nr M 1746-04).

Enligt kretsloppsprincipen, 2 kap. 5 § miljöbalken, ska verksamhetsutövare hushålla med resurser och minska mängden avfall som uppstår, bland annat genom förebyggande åtgärder och återanvändning. För att minska negativa effekter av avfall behöver en avfallsinnehavare ta reda på om avfallet på grund av sina inneboende egenskaper behöver hanteras på särskilda anläggningar för farligt avfall. Genom 4 kap. 10 § avfallsförordningen ställs även långtgående krav på att farligt avfall inte får blandas med icke-farligt avfall, det så kallade ”blandningsförbudet”.

Brännbart avfall ska förvaras och transporteras bort skilt från annat avfall, enligt 14 § i den tidigare lydelsen av avfallsförordningen (SFS 2011:927). Brännbart avfall ska sorteras ut och förvaras skilt från annat avfall, enligt 3

kap. 12 § i den nuvarande lydelsen av avfallsförordningen (SFS 2020:614).

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler

Miljöbalkens 2 kap. innehåller rättsligt bindande principer och allmänna hänsynsregler. Dessa gäller för all verksamhet och alla åtgärder enligt balken. Det innebär bland annat att alla försiktighetsmått som behövs ska vidtas så fort det finns en risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller i miljön.

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet, se 2 kap. 2 § miljöbalken.

I förarbetena anges att kunskapskravet visserligen är allmänt hållet men att kravet understryker vikten av att låta kunskap föregå handling eller, enkelt uttryckt, vikten av att tänka efter före. I detta sammanhang påpekade lagstiftaren särskilt skyldigheten för verksamhetsutövaren att fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga olägenheter eller skador samt genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamheten eller åtgärdens påverkan på miljön, se 26 kap. 19 § och förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll.

De grundläggande hänsynsreglerna framgår av 2 kap. 3 § första meningen som stadgar att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller i miljön.

För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och i miljön (2 kap. 6 § miljöbalken).

Alla som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som medfört skada eller olägenhet i miljön ansvarar till dess skadan eller

olägenheten har upphört för att denna avhjälps i den omfattning det kan anses skäligt enligt 10 kap. miljöbalken. I den mån det föreskrivs i miljöbalken kan i stället skyldighet att ersätta skadan eller olägenheten uppkomma (2 kap. 8 § miljöbalken).

Egenkontroll och tillsyn

Bestämmelserna i 26 kap. 19 § har en central betydelse för hur ansvarsfrågor ska bedömas enligt miljöbalken. Genom denna paragraf läggs nämligen ansvaret primärt på verksamhetsutövaren att se till att miljölagstiftningen efterlevs i samband med att verksamheter bedrivs eller åtgärder vidtas, så kallad egenkontroll. Verksamhetsutövare ska fortlöpande planera och kontrollera sådan verksamhet eller åtgärd som kan befaras medföra olägenhet för människors hälsa eller påverka miljön. Myndigheternas tillsyn kan sägas syfta till att se till att egenkontrollen fungerar – så kallad systemtillsyn (se bland annat 26 kap. 1 §). I det tredje stycket regleras en skyldighet för verksamhetsutövaren att efter begäran av tillsynsmyndigheten lämna förslag till kontrollprogram eller förbättrande åtgärder.

De övergripande bestämmelserna i 26 kap. 19 § kompletteras genom förordningen (1998:901) om verksamhetsutövars egenkontroll. I förordningen finns särskilda bestämmelser om egenkontroll för den som yrkesmässigt bedriver tillståndspliktig eller anmälningspliktig verksamhet enligt 9, 11 eller 14 kap. miljöbalken. Naturvårdsverket har i allmänna råd (NFS 2001:2) om egenkontroll, respektive om tillsyn (NFS 2001:3) lämnat rekommendationer om hur verksamhetsutövaren kan eller bör göra för att bedriva egenkontroll. Naturvårdsverket har även tagit fram en handbok i ämnet (2001:3, Egenkontroll – en fortlöpande process).

Kommunens miljönämnd och byggnadsnämnd delar tillsynsansvaret för avfallshantering i bygg- och rivningsverksamhet. Fördelningen innebär att miljönämnden ansvarar för operativ tillsyn över hur avfallet hanteras vid bygg och rivning, vid transporter och på anläggningar. Det sker med stöd av bestämmelser i miljöbalken.

Följande gäller generellt för tillsyn enligt miljöbalken och därmed också för miljönämndens tillsyn över bygg- och rivningsverksamhet och bygg- och

rivningsavfall.

Med tillsyn avses att tillsynsmyndigheten på eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning ska kontrollera att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken följs samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse, underlätta för en enskild att fullgöra sina skyldigheter genom information och liknande verksamhet, och förlöpande bedöma om villkor för miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet som omfattas av tillstånd är tillräckliga (26 kap. 1 § miljöbalken).

Tillsynsmyndigheterna ska kontrollera efterlevnaden men också vidta åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse. Tillståndsmyndigheterna har inte endast en rätt till sådan myndighetsutövning, utan det föreligger en skyldighet för dem att kontrollera balkens efterlevnad och att vidta de åtgärder som behövs (prop. 1997/98:45, del 2 s. 266). Tillsyn sker antingen på eget initiativ eller efter anmälan.

Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2001:3) bör tillsynen i första hand bedrivas genom inspektioner. Myndigheterna bör då särskilt kontrollera verksamheters lagefterlevnad, det förebyggande arbetet och förutsättningar för detta (egenkontrollen).

Efter anmälan är myndigheten skyldig att agera, antingen genom att besluta om att till exempel verksamhetsutövaren ska vidta någon försiktighetsåtgärd, eller att inte vidta någon åtgärd i anledning av anmälan. Även den sistnämnda typen av beslut (så kallade 0-beslut) är överklagbara.

I andra punkten anges att tillsynsmyndigheten ”dessutom” ska underlätta för en enskild att fullgöra sina skyldigheter enligt de handlingsregler som avses i första punkten genom information och liknande verksamhet, myndigheten har alltså även en uppgift att förebygga och stödja.

För att uppfylla de krav som ställs på tillsynen behövs sålunda åtgärder av förebyggande och stödjande karaktär, som information och rådgivning, men också kontroll i efterhand, och utpräglad myndighetsutövning (prop. 1997/98:45, del 1 s. 493).

Exempel på förebyggande åtgärder är dels rådgivning och information i enskilda fall, dels rådgivande, utredande och uppföljande verksamhet av mer generell karaktär som inbegriper det så kallade miljöstrategiarbetet. Syftet är då att identifiera hälso- och miljöproblem, utarbeta handlingsplaner och följa upp av statsmakterna beslutade långsiktiga eller övergripande miljöpolitiska mål (prop. 1997/98:45, del 2 s. 266 f.).

Miljöbrott

Straffbestämmelsen om miljöbrott återfinns i 29 kap. miljöbalken. Av 1 § första stycket framgår att straffskalan för miljöbrott är böter eller fängelse i högst två år. Med miljöbrott avses enligt bestämmelsen att gärningspersonen med uppsåt eller av oaktsamhet

1. orsakar att det i mark, vatten eller luft **släpps** ut ett ämne **som typiskt sett eller i det enskilda fallet medför eller kan medföra**
 - a. en förorening som är skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har ringa betydelse, eller
 - b. någon annan betydande olägenhet i miljön,
2. förvarar ett ämne eller **hanterar avfall** på ett sätt som **kan medföra** en förorening som är skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har ringa betydelse eller som kan medföra någon annan betydande olägenhet i miljön.

Bestämmelsen omnämns fortsättningsvis i denna dom som ”straffbestämmelsen”.

För grovt miljöbrott gäller en straffskala om fängelse i lägst sex månader och högst sex år (andra stycket i samma paragraf).

Orsaka utsläpp (punkten 1)

Den brottsliga gärningen enligt straffbestämmelsen som ”orsakar att det i mark, vatten eller luft släpps ut” innebär att tidpunkten för brottets fullbordan är ögonblicket då utsläppet sker, under förutsättning att utsläppet avser ett ämne som typiskt sett eller i det enskilda fallet medför eller kan medföra en skadlig förorening eller betydande olägenhet. Något aktivt agerande krävs inte för straffbarhet utan även passivitet omfattas av bestämmelsen.

Termen ämne ska förstås i vid mening. Ämne ska därmed inte förstås som ett visst kemiskt ämne. Vad som avses är en fysisk sammansättning – material, råvara, stoff eller substans – som släpps ut i någon form och som skadar eller kan skada den recipient (mottagare i form av exempelvis luft eller vattendrag) som berörs. Sammansättningen kan utgöras av blandningar i till exempel muddermassor, rivningsavfall eller av flera enskilda ämnen som reagerar tillsammans. (Se prop. 2005/06:182 s. 60.)

Formen för utsläppet saknar betydelse. Det spelar alltså ingen roll om ämnet släpps ut direkt eller genom till exempel eldning, uppvärmning eller avkylning (se prop. 2005/06:182 s. 60). Här är kvalifikationen att gärningspersonen orsakar att det till omgivningen släpps ut ett ämne som typiskt sett eller i det enskilda fallet medför eller kan medföra antingen

- a. en förorening som är skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har ringa betydelse eller
- b. någon annan betydande olägenhet i miljön.

Med begreppet orsakar förstås att det kan var fråga om såväl ett aktivt handlande som icke tillåten passivitet från gärningspersonens sida.

Bedömningen av det straffbara i själva handlandet eller passiviteten får ske utifrån vad som gäller för verksamheten i form av tillstånd, villkor, branschpraxis, krav på kunskap och ett i övrigt insiktsfullt och förståndigt agerande eller uppträdande. Tidpunkten för brottets fullbordan förläggs alltså till det ögonblick då utsläppet sker, om övriga rekvisit för den straffbara gärningen är uppfyllda. Det är alltså att notera att det inte är utsläppet ensamt som avgör huruvida en brottslig gärning föreligger. Att presumera miljöbrott vid varje utsläpp som inte är helt ofarligt skulle nämligen göra det straffbara området alltför vidsträckt. (Se prop. 2005/06:182 s. 59.)

Miljöbrottsparagrafen innehåller flera alternativa rekvisit. De tre viktigaste av dessa är de som berör vilken effekt miljöbrottet ska uppnå. De effekter som finns medtagna i miljöbrottet är skada, konkret fara och abstrakt fara. Formuleringen ”medför” syftar till skaderekvisitet. På liknande sätt motsvarar ”i det enskilda fallet kan medföra” den konkreta faran och ”typiskt sett kan medföra” den abstrakta faran. Kravet på abstrakt fara innefattar alltså en legal

presumtion för fara. För ansvar för sådant brott krävs, i motsats till vid brott med krav på konkret fara (jfr rättsfallet NJA 2003 s. 659), inte att det är visat att det i det enskilda fallet förelåg fara för miljöskadlig effekt. Det innebär exempelvis att den mottagande miljöns beskaffenhet saknar betydelse. Det avgörande är ämnets miljöskadlighet i sig och utsläppets storlek. (Jfr rättsfallet NJA 2011 s. 39.)

De andra rekvisiten för miljöbrott är förhållandevis enkla i jämförelse. Att det ska släppas ut i mark, vatten eller luft, innebär helt enkelt att ämnet inte ska finnas sig inomhus eller kontrollerat i ett kärl av något slag. Med ”orsaka utsläpp” avses att brottet kan genomföras både genom handling och genom underlåtenhet. Det spelar inte någon roll om utsläppet sker i en viss form (jfr prop. 2005/06:182 s. 60).

Hantera avfall (punkten 2)

Bestämmelsen om hantering av avfall avser att täcka all felaktig förvaring av ett ämne eller hantering av avfall i avfallskedjan. Enligt ovan nämnda definition av hantering av avfall i 15 kap. 5 § miljöbalken (i lydelse efter 1 augusti 2016) omfattas givetvis all fysisk hantering av avfall. Efter en lagändring som trädde i kraft den 1 maj 2016 omfattar straffansvaret emellertid även förfaranden som innebär till exempel insamling eller åtgärder som inte innebär att gärningspersonen har avfallet i sin besittning. Också annan befattning med avfallet än fysisk befattning omfattas, såsom åtgärder som syftar till att avfallet samlas in, sorteras, transporteras, återvinns, bortskaffas eller byter ägare eller innehavare. Således innefattas även så kallade avfallshandlares och avfallsmäklares verksamheter av hanteringsbegreppet. Samtidigt utökades det straffbara området genom lagändringen till att omfatta all hantering av avfall enligt 15 kap. 5 § miljöbalken. Innan ändringen omfattades endast sådan hantering av avfall som innebar förvaring eller bortskaffande av avfall.

Miljöbrottet är till den del det gäller hantering av avfall ett rent så kallat faredelikt. Vad som föranleder straffansvar är redan det att handlingen begås på ett "sätt som *kan* medföra en förorening". Därtill gäller kravet att den möjliga föroreningen är sådan att den är skadlig för människors hälsa, djur

eller växter i en omfattning som inte har ringa betydelse, eller alternativt att föroreningen kan medföra någon annan betydande olägenhet i miljön. Med förorening avses i miljörettslig lagstiftning att tillföra en mottagare (recipient) ett eller flera ämnen som ändrar recipientens naturliga sammansättning (se prop. 1980/81:108 s. 11).

Det straffrättsliga ansvaret bör enligt förarbetena och rättspraxis riktas mot verksamhetsutövaren i de fall han inte är fastighetsägare. Fastighetsägaren eller verksamhetsutövaren kan i princip hållas straffrättsligt ansvarig om denne har varit medveten om avfallet på fastigheten och inte vidtagit några åtgärder för att minska verkningarna av eventuella föroreningar. För straffbarhet krävs alltså inte att det är fastighetsägaren som placerat avfallet på fastigheten. Ansvar för miljöbrott kan således föreligga inte endast genom aktivt handlande utan också genom underlåtenhet. (Jfr rättsfallet NJA 2004 s. 552.)

Särskilt om farebedömningen

För straffbarhet enligt punkterna 2 (hantera avfall) och 1 (orsaka utsläpp) räcker det med abstrakt fara. Det behöver i de fallen alltså inte vara fråga om att det funnits någon konkret risk för skada i det enskilda fallet, utan det är tillräckligt om omständigheterna varit sådana att det typiskt sett förelegat risk för skada. Bedömningen av risken för skada eller olägenhet behöver inte relateras till förhållanden just på den plats där utsläppet ägt rum eller vara helt uppenbar i det enskilda fallet. Något krav på att skadan ska visa sig inom viss tidsperiod finns inte heller. Om det handlar om ett ämne som har inneboende egenskaper som har konstaterats vara farliga, torde det vara tillräckligt att det visas att ämnet släppts ut eller förvarats på ett sätt som innebär att det inte finns någon kontroll över huruvida ämnet kommer ut i miljön. Förutom ämnets farlighet beaktas även lokaliseringen av utsläppet och den omgivande miljöns känslighet. Ett ämne som i sig inte är särskilt farligt kan ändå innebära en betydande risk om det släpps ut i en känslig miljö, exempelvis nära dricksvattenbrunnar eller i en skyddad biotop. I ett sådant fall blir det beskaffenheten hos just den aktuella recipienten som ska beaktas. Straffansvar omfattar även kumulativa föroreningar, det vill säga de fall då den miljöskadliga effekten uppstår på grund av kumulation med andra föroreningar. (Jfr prop. 2005/06:182 s. 142 och 143.)

Betydande olägenhet

Med uttrycket ”annan betydande olägenhet i miljön” avses förändringar. Det är förändringen bedömd i sitt sammanhang som kan ha betydelse. Om en biotop försvinner lokalt, kan olägenheten ändå vara betydande trots att biotopen finns kvar på andra platser i kommunen. Det kan också vara fråga om förändringar i landskapsbilden, till exempel i form av väsentligt ökad vassväxt i sjö och försämringar av möjligheten till rekreation i naturen. Vad som kvalificerar en olägenhet till att anses som betydande måste bedömas utifrån lokala förhållanden. I rättsfallet NJA 2001 s. 579 ansågs damning i samband med tillverkning av torvbriketter ge upphov till betydande lokala olägenheter.

Strafffrihet

Om ett visst förfarande omfattas av tillstånd eller dispens, döms inte till ansvar enligt paragrafen. Inte heller döms till ansvar om en behörig myndighet i annat fall har tillåtit förfarandet. Undantagna från det straffbara området är också sådana förfaranden som är allmänt vedertagna eller sådana som med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarliga (se 29 kap. 1 § fjärde stycket miljöbalken). Att beteenden som är allmänt vedertagna eller försvarliga undantas från det straffbara området gäller normalt underförstått för alla straffbestämmelser. För att undanröja eventuell oklarhet har detta dock uttryckligen angetts i bestämmelsen.

Utgångspunkten för bedömningen av eventuell strafffrihet måste vara att tillsynsmyndigheten har mottagit ett korrekt och fullständigt underlag i ansökan eller anmälan. För att leda till ansvarsfrihet ska tillåtelse ha meddelats av den myndighet där de aktuella miljöskyddsintressena varit föremål för prövning. Det innebär exempelvis att ett bygglov enligt PBL eller en fastighetsbildning enligt FBL normalt inte kan åberopas. I praktiken kan svårigheter uppkomma att avgöra om tillåtelse har lämnats i de fall verksamhetsutövaren har fört en löpande dialog med företrädare för tillsynsmyndigheten, samtidigt som dessa företrädare varit medvetna om de avsteg från det tillåtna eller accepterade som har skett i verksamheten.

Som ett exempel från rättspraxis kan nämnas att den omständigheten att en miljöskyddsinspektör gett uttryck för gillande av de åtgärder som

verksamhetsutövaren planerade vidta för att rätta till otillåtna utsläpp (diffus damning), inte friade den senare från ansvar för villkorsöverträdelse (se rättsfallet NJA 2001 s. 579).

Brottsenhet

En brottsenhet definieras som en avgränsad enhet av brottslig gärning, vilket innebär att en handling eller en serie handlingar bedöms som ett brott eller flera separata brott. Vid miljöbrott är denna bedömning särskilt komplex eftersom brotten ofta involverar kontinuerliga eller återkommande handlingar, såsom utsläpp, förvaring av farliga ämnen eller olovliga åtgärder inom skyddade områden.

Enligt 29 kap. 1 § miljöbalken kan miljöbrott begås både uppsåtligt och av oaktsamhet, och brottet kan vara fullbordat redan när en handling typiskt sett medför risk för skada i miljön eller på människors hälsa. Detta innebär att varje enskild handling som uppfyller rekvisiten för miljöbrott kan utgöra en brottsenhet, men det finns undantag.

Enligt rättspraxis och doktrin är det tidsmässiga och rumsliga sambandet mellan handlingar avgörande för att bedöma om flera handlingar ska ses som en brottsenhet eller flera separata brott. I rättsfallet NJA 2011 s. 39 framhöll Högsta domstolen att utsläpp av bensin vid ett enskilt tillfälle utgjorde en brottsenhet, eftersom det var en avgränsad händelse med tydliga konsekvenser.

I rättsfallet RH 2013:48 bedömde hovrätten att upprepade utsläpp av kemikalier under en längre tidsperiod utgjorde separata brottsenheter, eftersom varje utsläpp hade en självständig påverkan på miljön.

Vid kontinuerliga handlingar, såsom förvaring av farligt avfall, kan hela perioden av förvaring bedömas som en brottsenhet om handlingarna har ett nära samband. I Hovrättens för Övre Norrland mål nr B 354-17 ansåg hovrätten att kontinuerlig förvaring av avfall under en avgränsad tidsperiod utgjorde en brottsenhet, eftersom det fanns ett tydligt samband mellan handlingarna.

Miljöbrottets art och omfattning påverkar också bedömningen av brottsenhet. Enligt tingsrätten borde brott som medför betydande risker för miljön eller

människors hälsa bedömas som grova och därmed utgöra separata brottsenheter. Samtidigt bör bedömningen av brottsenhet vara restriktiv för att säkerställa att den är förankrad i brottsbeskrivningen och inte strider mot den så kallade legalitetsprincipen. Detta innebär att varje handling som uppfyller rekvisiten för miljöbrott ska bedömas som en separat brottsenhet, om det inte finns ett nära samband mellan handlingarna.

Grovt miljöbrott

Vid bedömningen om ett miljöbrott är grovt ska särskilt beaktas om det har medfört eller kunnat medföra varaktiga skador av stor omfattning, om gärningen annars varit av särskilt farlig art eller innefattat ett medvetet risktagande av allvarligt slag eller om gärningspersonen, när det krävts särskild uppmärksamhet eller skicklighet, har gjort sig skyldig till en försummelse av allvarligt slag (29 kap. 1 § andra stycket miljöbalken). Angivna omständigheter är att se som exempel och inte någon fullständig uppräkningslista.

Exempel på sådana förhållanden som kan göra brottet grovt är att brottsligheten varit systematisk, att den varit omfattande eller att den inneburit stora risker för människors hälsa, miljön eller utrotningshotade djur eller växter. Inte bara uppsåt kan ligga gärningspersonen till last utan även oaktsamhet kan ligga till grund för att brotten bedöms som grovt.

Straffskalorna har ansetts behöva ha en sådan omfattning och skärpa att de lämnar utrymme för att vid straffmätningen i det enskilda fallet fullt ut beakta det straffvärde som ett åsidosättande av bestämmelser till skydd för människors hälsa och miljön kan ha. En viktig omständighet för bedömningen är givetvis vilket det intresse är som den aktuella straffbestämmelsen är avsedd att skydda. En annan viktig omständighet är i vilken grad brottet utgjort ett allvarligt hot mot miljön, det vill säga vilken faktisk skada eller risk för skada som brottet har medfört. Att miljöbrott bör betraktas med stort allvar, har framhållits från lagstiftarens sida som mot den bakgrunden understrukit att i många fall är ett bötesstraff inte tillräckligt för att motsvara brottets straffvärde. Som exempel på sådana brott som har sådant straffvärde att ett bötesstraff inte är en tillräckligt ingripande påföljd har angetts fall där, utan att brottet är att betrakta som grovt, den miljöförstörande handlingen eller

underlåtenheten har medfört en ekonomisk vinning eller skador som inte är obetydliga (se prop. 2005/06:182 s. 659).

Åklagarens bevisbörda och beviskrav

Det är åklagaren som i brottmål har bevisbördan för att den tilltalade har begått den gärning som åklagaren påstår. Beviskravet i brottmål brukar uttryckas som att det ska vara styrkt bortom rimligt tvivel att den tilltalade begått den gärning som omfattas av åtalet. Detta innebär att alternativa förklaringar till det händelseförlopp som åklagaren påstått måste framstå som så osannolika att de kan uteslutas. Beviskravet för en fällande dom i brottmål är således högt.

För att någon ska dömas för miljöbrott krävs att gärningen begåtts uppsåtligen eller av oaktsamhet. Bedömningen av det subjektiva rekvisitet följer vanliga regler i brottmål (se s. 10 Bengtsson m.fl., Miljöbalken, Juno Version 19, 2020-01-01, kommentaren till 29 kap. 1 §). Det är åklagaren som har bevisbördan även i detta avseende.

Gärningsmannaskap och medverkan

För ett brott straffas både den som har utfört gärningen och den som har främjat gärningen med råd eller dåd. Den som inte är att anse som gärningsperson döms, om han eller hon har förmått någon att utföra gärningen, för anstiftan av brottet och annars för medhjälp till det. Varje medverkande bedöms efter det uppsåt eller den oaktsamhet som ligger henne eller honom till last. (Se 23 kap. 4 § brottsbalken.) Om flera personer medverkar till ett brott, kan de alltså dömas som gärningsperson, anstiftare eller medhjälpare.

Den gärning som en medverkande har utfört kan vara av sådant slag att den i sig ger anledning att döma honom eller henne som gärningsperson. Det är fallet om han eller hon har deltagit i de gärningar som mer direkt knyter an till brottsbeskrivningen. Men även den som har medverkat på annat sätt kan dömas som gärningsperson om han eller hon har utfört brottet tillsammans och i samförstånd med andra. Bedömningen av om en gärning har utförts tillsammans och i samförstånd med andra ska göras med hänsyn till samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Det är inte tillräckligt att den tilltalade har förstått vad de övriga ska göra för att han eller hon ska dömas som medgärningsperson. Medgärningsmannaskap förutsätter att de inblandade har

någon form av ömsesidig medvetenhet om den brottsliga gärning som de utför gemensamt och att de anpassar sitt individuella agerande utifrån denna medvetenhet. (Se rättsfallet NJA 2023 s. 540 p. 10–11 med där gjorda hänvisningar.)

Straffansvar för medhjälp förutsätter att medhjälparen främjat gärningen. Det krävs emellertid inte att medhjälparens gärning har varit en avgörande orsak till den brottsliga effekten. Det räcker att hans eller hennes gärning har övat inflytande på händelseutvecklingen och att detta åtminstone till någon del kan sägas ha skett i brottsfrämjande riktning. Agerandet ska utgöra ett led i en gemensam brottsplan. En gärning som varken fysiskt eller psykiskt har bidragit till huvudgärningen är däremot inte att anse som medhjälp. (Se rättsfallet NJA 2023 s. 177 p. 11 och 18.)

För ansvar krävs det inte att den medverkande själv gör bedömningen att han eller hon stärker gärningspersonen i dennes uppsåt eller på annat sätt främjar brottet. Det är normalt tillräckligt att den medverkandes uppsåt täcker de faktiska omständigheter som domstolen lägger till grund för bedömningen att det är fråga om ett främjande. (Se rättsfallet NJA 2023 s. 177 p. 15.)

Straffansvar inom bolag

När det gäller brott som har begåtts inom ramen för verksamheten av ett bolag (eller en annan juridisk person) blir den viktigaste frågan vanligen hur straffansvaret ska placeras (allokeras) hos någon/några av de personer som handlat på bolagets vägnar. Problemen gestaltar sig i detta fall olika beroende på om brottet har begåtts genom aktivt handlande eller genom underlåtenhet. När det gäller brott genom aktivt handlande tillämpas de vanliga reglerna för medverkan i brott. Men när det kommer till att fastställa straffansvar genom underlåtenhet att handla gäller det att finna fram till den eller de personer som har haft garantställning inom bolaget eller den juridiska personen.

Huvudregeln är i detta fall att den ansvarige eller de ansvariga ska finnas inom den juridiska personens ledning. För de flesta företag som drivs som aktiebolag utgörs den relevanta kretsen av ansvariga personer av styrelsen jämte verkställande direktör (VD), samt personer som är i chefsställning inom en viss verksamhetsgren, sektion eller avdelning. (Se Träskman, Miljöstraffrätten

(2010, JUNO), under rubriken 4.4. Straffansvar för bolag och straffansvar inom bolag.)

Särskilt när det gäller ansvar för brott som kräver specialsubjekt ("företagare") måste man dock beakta föreskrifter eller beslut om ansvarsområden, ansvarsfördelningar och delegationer som har direkt betydelse för vem som är gärningsperson (alltså en sådan person som kan begå brottet som specialsubjekt). Också bestämmelsen i 23 kap. 4 § tredje stycket brottsbalken ska observeras. Enligt denna ska ansvaret för varje medverkande bedömas efter det uppsåt eller den oaktsamhet som ligger honom eller henne till last. Därtill ska ansvar som föreskrivits för en gärning som utförts av syssloman, gäldenär eller en annan person i särskild ställning ådömas också för den som tillsammans med honom eller henne har medverkat till gärningen. (Se Träskman, Miljöstraffrätten (2010, JUNO), under rubriken 4.4. Straffansvar för bolag och straffansvar inom bolag.)

I praktiken anförtros ofta vissa uppgifter och ansvarsområden inom ett företag åt en annan person än den som normalt är ansvarig. Det handlar då om vad som kan kallas "kompetensdelegation". Kompetensen att sköta vissa frågor ges och koncentreras till en viss eller vissa personer inom företaget. När det gäller att placera det straffrättsliga ansvaret för brott inom ett företag blir kärnfrågan om en sådan kompetensdelegation också innebär en "ansvarsdelegation", alltså om kompetensdelegationen också får en avgörande betydelse för placeringen av straffansvaret. (Se Träskman, Miljöstraffrätten (2010, JUNO), under rubriken 4.4. Straffansvar för bolag och straffansvar inom bolag.)

Med företagaransvar avses i allmänhet det straffrättsliga ansvar som en företrädare för ett företag kan åläggas till följd av att han eller hon inte har utövat erforderlig kontroll eller tillsyn över den verksamhet som företaget bedriver. Skyldigheten att utöva kontroll eller tillsyn kan ha angetts uttryckligen i lag eller i någon annan föreskrift men kan även följa till exempel av en persons formella eller faktiska ställning i verksamheten. (Se rättsfallet NJA 2022 s 264, punkten 12.)

Vid företagaransvar är det alltså fråga om att företrädaren inte själv aktivt har utfört en straffbelagd gärning. Det är inte heller fråga om ett ansvar för

medverkan till gärningen (jfr 23 kap. BrB). Det är i stället det förhållandet att företrädaren genom underlåtenhet att fullgöra en skyldighet att utöva kontroll eller tillsyn har möjliggjort gärningen som medför att han eller hon kan ses som gärningsperson eller medgärningsperson. (Se rättsfallet NJA 2022 s 264, punkten 13.)

I det nu aktuella målet har det emellertid inte gjorts gällande något företagaransvar, inte heller gentemot Fariba Vancor eller Leif Karlsson som varit formella företrädare för bolag inom Think Pink-koncernen. Det innebär att tingsrätten har att pröva om var och en av de tilltalade har tagit en sådan del i avfallshanteringen att de ska anses som gärningspersoner till följd av sitt handlande och inte till följd av något företagaransvar.

Skadestånd

Allmänt om skadeståndskrav och ställning som målsägande när det gäller miljöbrott

Det finns anledning för tingsrätten att uppehålla sig vid möjligheterna för en enskild part att begära ersättning inom ramen för ett mål om ansvar för miljöbrott. Som närmare behandlas nedan kan miljöbrott, liksom många andra slags brott, föranleda personskada, sakskada och ren förmögenhetsskada (se även de särskilda bestämmelserna om miljöskada i 32 kap. miljöbalken). Mot den bakgrunden har tingsrätten under målets handläggning betraktat de juridiska och fysiska personer som har begärt ersättning av de tilltalade som målsägande i målet, även om miljöbrott i första hand riktar sig mot allmänheten och naturen.

Tillämplig lag

Av 1 kap. 1 § skadeståndslagen (1972:207) framgår att skadeståndslagen ska tillämpas om inget annat är särskilt föreskrivet eller föranleder av avtal. I miljöbalken finns ett särskilt kapitel om skadestånd (32 kap.), som bland annat medför en viss bevislättning.

När skadeståndet inte regleras i speciallagstiftning är, som tidigare nämnts, skadeståndslagen vägledande. Huvudregeln är då att det alltid krävs vårdslöshet eller uppsåt för att betala skadeståndet. En viktig skillnad mot bestämmelserna i 32 kap. miljöbalken är att en ren förmögenhetsskada enligt

skadeståndslagen förutsätter brott, medan det enligt miljöbalken antingen krävs brott eller att den rena förmögenhetsskadan är av någon betydelse.

Brottmål hanteras av de allmänna domstolarna. Det gäller även mål om skadestånd i allmänhet. Angående mål rörande miljöskadestånd enligt bestämmelserna i 32 kap. miljöbalken har dock mark- och miljödomstolarna exklusiv behörighet (se 21 kap. 1 § första stycket 6 miljöbalken). Det innebär att en person som blivit drabbad av ett miljöbrott och som vill ha ersättning för det, får lägga fram sitt ersättningsanspråk i den allmänna domstolen tillsammans med åtalet. Detta förutsätter dock att personen i fråga accepterar att miljöskadan inte kan behandlas med miljöbalkens regler om bevislättnad. Sammanfattat innebär reglerna om skadestånd, miljöskadestånd och behörig domstol att det inte är möjligt att tillämpa miljöbalkens regler om skadestånd och pröva brottmålet inom ramen för samma rättegång.

Enligt tingsrättens mening utesluter alltså inte de särskilda bestämmelserna om utvidgat skadeståndsansvar för miljöskador enligt 32 kap. miljöbalken att bestämmelserna i skadeståndslagen tillämpas i stället i en situation av nu aktuellt slag. Ett skäl till detta är att bestämmelserna i 32 kap. miljöbalken allmänt sett är mer generösa gentemot den skadelidande och således ålägger den skadevällande personen ett mer långtgående skadeståndsansvar, bland annat genom att ett så kallat strikt ansvar gäller. Detta innebär att den skadevällande inte försätts i en sämre situation om bestämmelserna i skadeståndslagen tillämpas. Ett ytterligare skäl är att det framstår som rimligt att ett enskilt anspråk ska kunna föras i anslutning till ett åtal i allmän domstol.

Samtliga målsägande som har begärt skadestånd i detta mål har uttryckligen i första hand gjort detta utanför miljöbalkens regler. Därför kommer i korthet reglerna om skadestånd enligt skadeståndslagen att beröras.

Orsakssamband

I skadeståndsrätten talar man om ett krav på ”adekvat kausalitet”. Bakom uttrycket ”adekvat kausalitet” döljer sig två skilda krav, ett krav på att det ska föreligga orsakssamband (eller kausalitet) mellan ansvarsgrunden och skadan och ett krav på att sambandet ska ha en viss kvalitet (adekvans).

Orsaksskravet har uttryckts på olika sätt i praxis. I tidigare praxis har orsaksskravet ansetts uppfyllt när den ansvarsgrundande faktorn ”i vart fall utlöst” skadan (se rättsfallen NJA 1992 s. 740, I och II samt NJA 1978 s. 281) eller när den ansvarsgrundande faktorn ”utgjorde inledning till det förlopp” som kulminerade med skadan (se rättsfallet NJA 2004 s. 746, I och II).

I andra fall har Högsta domstolen kopplat ihop orsaksbedömningen med orsaksvärderingen (dvs. adekvansliknande tankar har beaktats redan vid orsaksbedömningen) och då kan det vara svårt att veta vilket orsaksskrav domstolen utgått ifrån, till exempel när frågan formuleras i termer av huruvida den ansvarsgrundande faktorn haft en ”bestämmande inverkan” (se rättsfallet NJA 1983 s. 606).

I ansvarsförutsättningen adekvat kausalitet ligger förutom ett krav på orsakssamband även ett krav på att orsakssambandet är adekvat. Det har således sagts att kravet på adekvans innebär att skadan ur skadevållarens synvinkel måste varit ”förutsebar”, ”sannolik”, ”påräknelig”, ”beräknelig”, ”i farans riktning”, ”typisk”, ”konkret och närliggande”, eller inte ”alltför [...] säreget eller avlägset”. I propositionen till skadeståndslagen framhölls att adekvanskravet innebär att skadan ska ha varit en ”beräknelig och i viss mån typisk följd av det skadegörande beteendet” (se prop. 1972:5 s. 22). I propositionen görs också tillägget att bedömningen ska göras utifrån en idealsituation där skadevållaren har insikter om alla föreliggande omständigheter vid tiden för beteendet.

Principalansvar

Principalansvaret är arbetsgivares ansvar för skador orsakade av arbetstagare. Ansvaret är uppbyggt kring vissa ansvarsgrundande faktorer och ett flertal undantag och säkerhetsventiler. Ansvarsgrunden i principalansvaret enligt skadeståndslagen är oaktsamhet, det är enbart vid arbetstagarens vårdslöshet som arbetsgivaren ansvarar för hennes eller hans agerande.

Arbetsgivare ansvarar alltså enligt principalansvarsreglerna för arbetstagares vårdslöst orsakade skador. Det är i en mening ett strikt ansvar (men inte ett rent strikt ansvar), eftersom det är ett ansvar som inte förutsätter arbetsgivarens egen oaktsamhet (eller uppsåt) men däremot arbetstagarens.

Risker för människors hälsa eller i miljön

NFC:s riskbedömning

Här följer en sammanfattning av hur NFC gör sina riskbedömningar. NFC:s riskbedömningar skiljer sig från hur risken formuleras i brottsbeskrivningen för miljöbrott, och hur åklagarna har formulerat risken i gärningsbeskrivningen.

Halterna av miljöfarliga ämnen i de prov som analyseras av NFC bedöms genom att jämföra uppmätta halter med riskbaserade haltkriterier (t.ex. riktvärden, gränsvärden eller miljökvalitetsnormer). NFC har avseende analyser från provtagningar i detta mål gjort en så kallad förenklad riskbedömning, där arbetsgången i stort följer Naturvårdsverkets anvisning om förenklad riskbedömning i rapport 5977 Riskbedömning av förorenade områden.

Flera faktorer vägs samman vid en sådan bedömning, och både toxikologiska data för människa och ekotoxikologiska data används som underlag. Vid en första bedömning av om ett ämne typiskt sett är farligt för människors hälsa eller i miljön används klassificeringen av ämnen i CLP-Förordningen. Andra vedertagna vetenskapliga sammanställningar och rapporter används för bedömning av ämnen som inte är klassificerade. Även en bedömning av om materialet utgörs av farligt avfall används som stöd vid riskbedömningen. Vid riskbedömning av brandrester tas också hänsyn till de ämnen som kan bildas och avgå med rökgaserna.

NFC:s riskbedömning baseras enbart på ämnets eller produktens inneboende egenskaper och påvisad halt. NFC tar således inte hänsyn till exempelvis omgivningen på platsen eller hur spridningsförutsättningarna har sett ut. Sådana omständigheter är dock av betydelse vid den sammantagna riskbedömningen som görs vid miljöbrott. Det kan exempelvis finnas särskilda förutsättningar på en aktuell plats, som exempelvis närhet till skyddsvärd natur, vattentäkt eller plats där människor ofta vistas, stor spridningsrisk eller omfattande volym av material, som kan vara av betydelse vid riskbedömningen.

I NFC:s riskbedömning används fyra nivåer: ingen nämnvärd risk, viss risk, risk och påtaglig risk. Se beskrivning av risknivåer nedan.

Ingen nämnvärd risk

Halterna av undersökta ämnen ligger på en sådan nivå att det inte bedöms föreligga någon nämnvärd risk för människors hälsa eller i miljön.

Viss risk

Halterna av undersökta ämnen ligger på en sådan nivå att det bedöms kunna föreligga en möjlig risk för oönskade effekter för människors hälsa eller i miljön. Det beror på förutsättningar på platsen där materialet finns, hur stor mängd och vilka spridningsmöjligheter som föreligger. Sådana förutsättningar kan vara närhet till plats där människor ofta vistas, stor hänsyn bör tas till platser där barn vistas eftersom de är känsligare än vuxna. Andra förutsättningar kan vara närhet till känslig naturmiljö, exempelvis skyddade naturområden eller grundvattenområden.

Risk

Halterna av undersökta ämnen ligger på en sådan nivå att det bedöms föreligga en risk för oönskade effekter för människors hälsa eller för miljön. Detta innefattar risker på framför allt lång sikt, men kan även gälla på kort sikt.

Påtaglig risk

Halterna av undersökta ämnen ligger på så höga nivåer att det finns en påtaglig risk för oönskade effekter för människors hälsa eller i miljön. Detta innefattar risker både på kort och på lång sikt. Halterna i materialet kan vara så pass höga att det finns risk för akuta effekter om materialet ligger tillgängligt för människor. Det kan finnas ett behov av att forsla bort materialet skyndsamt för att minimera riskerna.

Skillnader i riskbedömningen av halter i mark och vatten

Halter av olika miljöfarliga ämnen i mark sprids långsamt över tid med hjälp av mikroorganismer, porvatten med mera. Beroende på typ av miljöfarligt ämne kan det ta kortare eller längre tid för ämnet att sprida sig, och ju mer det

sprider sig desto mer utspädd blir halten. Halter i vatten sprids snabbt genom markvatten, via vattendrag till större sjöar. Halter av miljöfarliga ämnen i vatten är mer tillgängliga för både människor och miljön än halter i mark. Jämförvärden och gränsvärden för när det föreligger en risk för oönskade effekter är därför lägre för många miljöfarliga ämnen i vatten än i mark.

Allmänt om generella riktvärden för förorenad mark

Riktvärden är ett verktyg (av flera) för att göra en riskbedömning av misstänkt förorenad mark. Vid en förenklad riskbedömning kan halter i marken jämföras med generella riktvärden för förorenad mark. Generella riktvärden för förorenad mark är framtagna av Naturvårdsverket och anger den föroreningshalt i marken under vilken riskerna för negativa effekter på människor, miljö eller naturresurser normalt är acceptabla.

De generella riktvärdena är beräknade utifrån två olika typer av markanvändningsscenarier; känslig markanvändning (KM), såsom bostadsområden och lekplatser, respektive mindre känslig markanvändning (MKM), exempelvis industri- och kontorsområden.

Markanvändningsscenarierna anger de aktiviteter som ska vara möjliga inom området och därmed vilka grupper som kan komma att exponeras och i vilken omfattning detta kan ske. Markanvändningen påverkar även vilka krav som tillsynsmyndigheten bör ställa på skydd av markmiljön i området. Scenarierna används också vid beräkning av platsspecifika riktvärden.

De generella riktvärden som NFC jämför med gäller för känslig markanvändning, som beaktar fyra skyddsobjekt: människor som vistas på området, markmiljön på området, grundvatten samt ytvatten. Riktvärdena har valts som de lägsta av de värden som avser skydd för hälsa, markmiljö, grundvatten eller ytvatten.

Platsspecifika riktvärden

När förutsättningarna på platsen avviker från de antaganden som de generella riktvärdena är beräknade utifrån bör platsspecifika riktvärden tas fram, som tar hänsyn till hur riskförutsättningarna ser ut i det aktuella området.

När platsspecifika riktvärden tas fram för att utvärdera risker med en

markförorening, justeras vissa antaganden i beräkningsprogrammet. De justeringar som görs i modellen bör grunda sig på underlag som samlats in avseende källor, spridnings- och exponeringsvägar samt skyddsobjekt som är aktuella vid det enskilda fallet. Sådant underlag samlas in genom bakgrundsinventering och undersökningar med provtagning och test på den aktuella platsen. De platsspecifika riktvärdenas representativitet avgörs av modellens utformning men också i stor utsträckning av de data som används vid beräkningarna. Krav på vilken kvalitet som ingående data ska ha bör avgöras i det enskilda fallet utifrån vad som är rimligt med hänsyn till föroreningssituationen.

Allmänt om gränsvärden och föreslagna gränsvärden för ytvatten

Gränsvärden för ytvatten finns i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten. Gränsvärdena är framtagna för att säkerställa att ytvatten upprätthåller god ekologisk och kemisk status enligt vattendirektivet. För några ämnen saknas gränsvärden för maximal tillåten koncentration, och då används i stället föreslagna gränsvärden från Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket har tillsammans med Kemikalieinspektionen tagit fram förslag på gränsvärden för ytvatten som en hjälp till vattenmyndigheterna vid framtagande av klassgränser för klassificering av särskilt förorenande ämnen. Naturvårdsverkets förslag på gränsvärden för ytvatten är baserat på ekotoxikologiska effektstudier. Gränsvärden har också tagits fram för människor eller rovdjur som äter föda från vattenmiljön.

Naturvårdsverkets riskbedömning

Nedan följer en sammanfattning av hur Naturvårdsverket har gjort sina riskbedömningar i detta mål. Även verkets riskbedömningar skiljer sig från hur risken formuleras i brottsbeskrivningen för miljöbrott, och hur åklagarna har formulerat risken i gärningsbeskrivningen.

Naturvårdsverkets granskning i de nu aktuella fallen har inte syftat till att ta ställning till om den avfallshantering som beskrivs i underlaget följer det regelverk som finns kring avfallshantering, utan i stället fokuserat på en mer naturvetenskaplig bedömning av de potentiella effekterna på miljön.

Naturvårdsverket har ansett att underlaget visar på att det har förelegat en överhängande risk för skada på människors hälsa och miljön som inte är ringa på samtliga platser som åtalet avser utom två (Storkila och Fjuckby). Verket har alltså yttrat sig över samtliga platser som förekommer i detta mål. I det första yttrandet uttalar sig verket om femton olika platser, och i det andra yttrandet om åtta.

En uppenbar risk vid felaktig hantering av avfall är föroreningsskador. För att en föroreningsskada ska ge mätbara effekter på hälsa, djur eller växter måste effekterna på omgivningen normalt vara betydande (och allvarliga). Det är därför sällan som man inom förorenade områden kan uppmäta eller påvisa mätbara risker eller faktiska skador på omgivningen. Av denna anledning beskrivs och kvantifieras i stället de risker för skador eller olägenheter som kan finnas.

För att kunna avgöra vilka risker som ett förorenat område medför, krävs normalt relativt omfattande undersökningar. I en komplett riskbedömning behöver man utöver uppmätta halter, även skatta mängd förorening, identifiera möjliga spridningsvägar och avgöra vilken exponering som sker av människor eller skyddsobjekt i miljön, samt bedöma dessas känslighet och skyddsvärde. En svårighet vid riskbedömningar är bland annat att föroreningar inte förekommer jämnt fördelade i marken eller tillförda massor. Med endast ett fåtal prover som representerar en liten del av den totala volymen är det därmed lätt att missa så kallade "hot spots" med höga föroreningshalter.

Gemensamt för underlaget gällande samtliga fastigheter och platser som Naturvårdsverket granskat, är att genomförda provtagningar är översiktligt utförda och inte motsvarar det underlag som normalt krävs för riskbedömning av förorenade områden. I de flesta fall har endast ett fåtal prov kunnat analyseras från varje plats. Genomförda analyser har dessutom begränsats till ett mindre antal ämnen och det är därför inte troligt att de redovisade analysresultaten ger en representativ bild av föroreningssituationen som helhet. Man kan därmed inte heller räkna med att samtliga risker för skada på människors hälsa eller miljön har fångats upp i provtagningen.

Naturvårdsverkets bedömning av risker för hälsa och miljö utgår därför bara

delvis från resultaten av de kemiska analyser av prover som polisen och NFC tagit fram på respektive plats. Dokumentation i text och bild utgör därmed viktiga delar i riskbedömningen, men även detta material är begränsat till ett mindre urval av den totala mängden avfall på varje plats. De bedömningar av risker som Naturvårdsverket har kunnat göra bygger därför även på generella bedömningar som utgår från vad de känner till om de avfallsslag som presenteras i underlaget (i de flesta fall osorterat bygg- och rivningsavfall) och hur man bör hantera dessa för att det inte ska uppstå risk för skador eller olägenheter för människors hälsa eller miljön.

Av det underlag som Naturvårdsverket tagit del av är det i regel svårt att uppskatta mängder eller att avgöra hur stor del av avfallet som innehåller farliga ämnen. Det rör sig dock i samtliga fall om icke-obetydliga mängder osorterat bygg- och rivningsavfall med sannolik inblandning av farligt avfall (i icke fastställd omfattning). Att gräva ned sådant avfall i marken utan att vidta åtgärder för att förhindra spridning genom utlakning av miljö- och hälsoskadliga ämnen i lakvattnet, eller för att begränsa exponeringen, innebär enligt Naturvårdsverkets mening risker för förorening som är skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte är ringa. Det föreligger också en överhängande risk för fysiska skador (skärsår, fallskador) då avfall helt eller delvis ligger oskyddat och tillgängligt för åtkomst av människor och djur.

På flera av de platser som avses i åtalet har avfall använts som grundläggning för anläggningar av olika typ (vägar, uppställningsplaner etc.). Sådant osorterat bygg- och rivningsavfall, av det slag som grävts ner eller lagts upp på samtliga platser i föreliggande mål, är enligt Naturvårdsverkets mening inte lämpliga att använda för anläggningsändamål, varken ur teknisk eller miljömässig synpunkt.

Att avfall förvaras tillfälligt i väntan på vidare behandling är inte något som i sig är onormalt. Risker med sådan förvaring ökar dock ju mer avfall som förvaras och ju längre tid som förvaringen sker. Risk för spridning till omgivningen måste också begränsas genom olika åtgärder, främst genom att begränsa mängden vatten som kommer i kontakt med avfallet och som sedan kan spridas vidare. Detta kan göras till exempel genom att hantering sker under

tak eller på hårdgjorda ytor där dagvatten som rinner av på ytan omhändertas och renas. Från underlaget kan Naturvårdsverket inte se att några sådana åtgärder vidtagits. I vissa fall kan en hårdgjord yta skönjas men då överskrider lagringen ytans gränser.

På samtliga platser finns även en uppenbar risk för att brand kan uppstå då det genomgående förekommer brännbart avfall i det blandade avfallet.

Naturvårdsverket har inte kunnat se att det vidtagits tekniska åtgärder för att minska risken för brand i avfallsupplag genom att till exempel begränsa storleken på avfallsupplagen och åtskilja dem med brandgator.

Naturvårdsverket har saknat information om utrustning för brandsläckning, beredskap för omhändertagande av släckvatten och utrustning för övervakning av avfallsupplag.

Naturvårdsverket grundar sitt ställningstagande på det underlag som inkommit till myndigheten. Det material som Naturvårdsverket först tagit del av, gäller avfall som har lagts upp eller grävts ned på femton olika platser. Av underlaget som Naturvårdsverket tagit del av framgår det tydligt att det på samtliga platser förekommer flera typer av bygg- och rivningsavfall (t.ex. farligt avfall, plast, trä, mineral, metall och brännbart avfall) blandat. I samtliga fall har Naturvårdsverket bedömt att det rör sig om osorterat bygg- och rivningsavfall och i några fall även annat avfall. Eftersom det i samtliga fall handlar om osorterat bygg- och rivningsavfall har det enligt Naturvårdsverket funnits en överhängande risk att avfallet innehåller farligt avfall. En sådan överhängande risk kan otvivelaktigt konstateras föreligga utifrån underlagets bilder och/eller redogörelser i text från samtliga 15 platser som Naturvårdsverket granskat.

Think Pink-koncernen

Nedan beskrivs de bolag som tingsrätten med ett samlingsbegrepp har valt att kalla Think Pink-koncernen.

NMT Think Pink AB

NMT Think Pink AB (56831–6268), numera Witch Hunt International AB bildades den 25 november 2010, under dåvarande bolagsnamn Sveaholm 1095 AB (PB A, s. 11). Think Pink-koncernen bestod av tre bolag, moderbolaget

NMT Think Pink AB samt dotterbolagen NM Trading och Transport AB samt Resurs Recycling i Stockholm AB (PB B s. 9). I augusti 2011 ändrades bolagsnamnet till Energi och Svensk Återvinningskonsulter AB och av verksamhetsbeskrivningen angavs att bolaget skulle bedriva konsultverksamhet inom återvinning av sopor, krossning av byggavfall, flisning, snöröjning och sandning samt därmed förenlig verksamhet (PB A s. 14–15). Bolagets firma registrerades den 1 juli 2016 och vid samma tidpunkt ändrades bolagsnamnet till NMT Think Pink AB (PB A s. 46). Mellan augusti 2011 fram till den 31 januari 2020 var bolagets postadress Almbodabacken 8 i Tullinge. Därefter har bolagets adress varit hos Bella Nilsson, på hennes hemadress i Stockholm (PB A s. 61). Bolaget är koncernmoderbolag och ägde 100 procent av dotterbolaget NM Trading & Transport AB (PB A s. 146). Fariba Vancor har ägt aktierna i bolaget (PB B s. 9). Styrelsen har haft ensam firmateckningsrätt sedan den 27 mars 2014 (PB A s. 23 och 38).

Thomas Nilsson var styrelseledamot i bolaget mellan den 15 juni 2011 och den 4 mars 2014 (PB A s. 675 och 667). Sedan den 4 mars 2014 och i vart fall fram till 2023 har Thomas Nilsson varit styrelsesuppleant (PB A s. 667 och 657).

Fariba Vancor var styrelsesuppleant i bolaget mellan den 10 oktober 2012 och den 4 mars 2014 (PB A s. 670 och 667). Hon var styrelseledamot mellan den 4 mars 2014 och den 13 augusti 2014. Därefter och i vart fall fram till 2023 har Fariba Vancor varit styrelseledamot och verkställande direktör (PB A. s. 666).

NM Trading & Transport AB

NM Trading & Transport AB (556555–4366) bildades den 1 mars 1998.

Firman registrerades den 4 maj 1998. (PB A s. 431). Av verksamhetsbeskrivningen från den 22 augusti 2014 framgår att bolaget skulle bedriva transportverksamhet samt rivning och återvinning av material (PB A s. 186). NM Trading & Transport AB var ett helägt dotterbolag till NMT Think Pink AB (PB A s. 146, 311, och 431). NM Trading & Transport AB var i sin tur moderbolag till Resurs Recycling i Stockholm AB 559019-0152 (PB A s. 317, 250 och 255).

Bolaget försattes i konkurs den 27 oktober 2020, varvid advokaten Morgan Kvarnström förordnades till konkursförvaltare (PB A s. 152 och 311). Vid

konkursutbrottet hade verksamheten ett trettiotal anställda (PB A s. 393).

Som tingsrätten närmare kommer att redogöra för nedan har NM Tradig & Transport AB bedrivit avfallsverksamhet på flera fastigheter som omfattas av åtalet, bland annat i Kassmyra, Kagghamra och Gladö (se även PB A s. 394). Av årsredovisningar framgår att bolaget mellan åren 2015 och 2019 ökade sin nettoomsättning från cirka 54 miljoner kronor till cirka 129 miljoner kronor (PB A s. 239 och 293).

Bolaget har haft ett företagskonto i Handelsbanken, till vilket både Fariba Vancor och Thomas Nilsson har haft fullmakt till sedan den 1 januari 2015 och fram till den 26 oktober 2020 (PB A s. 1162). I februari 2019 öppnades fyra företagskonton i Danske Bank (PB A s. 1162). Fariba Vancor har haft fullmakt till samtliga konton i Danske Bank under perioden den 14 februari 2019 till och med den 29 oktober 2020. Thomas Nilsson har haft fullmakt till två av företagskontona i Danske Bank, varav till huvudkontot under perioden den 9 mars 2019 till och med den 29 oktober 2020 samt till det andra företagskontot under perioden den 1 mars 2019 till och med den 29 oktober 2020 (PB A s. 1162).

Thomas Nilsson var styrelseledamot och verkställande direktör i bolaget mellan den 11 maj 2009 och fram till den 14 augusti 2014 (TP 4 s. 705 och 691). Därefter och fram till konkursen den 27 oktober 2020 var Thomas Nilsson registrerad som styrelsesuppleant i bolaget (TP 4 s. 691 och PB A s. 393).

Fariba Vancor var styrelseledamot och verkställande direktör i bolaget mellan den 14 augusti 2014 och den 19 juni 2017 (TP 4 s. 691 och 689). Därefter och fram till den 16 april 2019 var hon registrerad som styrelseledamot och ordförande i bolaget (TP 4 s. 689 och 687). Mellan den 16 april och fram till konkursen den 27 oktober 2020 var Fariba Vancor styrelseledamot och verkställande direktör (TP 4 s. 687, 680 och PB A s. 393).

Leif Karlsson var styrelseledamot och verkställande direktör i bolaget mellan den 19 juni 2017 och fram till den 16 april 2019 (TP 4 s. 689 och 687). Därefter och fram till den 21 april 2019 var han styrelseledamot och vice verkställande direktör (TP 4 s. 687 och 685). Mellan den 21 april 2019 och den

7 oktober 2019 var Leif Karlsson styrelseledamot (TP 4 s. 685 och 683). Han var sedan styrelsesuppleant i bolaget fram till den 19 november 2019 (TP 4 s. 683 och 680). Därefter har Leif Karlsson inte varit registrerad i bolaget.

I fortsättningen benämns bolaget NMT.

Resurs Recycling i Stockholm AB

Företaget Resurs Recycling i Stockholm AB (559019-0152) bilades den 22 juni 2015 (PB A s. 437). Firman registrerades den 28 augusti 2015 (PB A s. 436). NMT var som sagt moderbolag till Resurs Recycling i Stockholm AB (PB A s. 317, 250 och 255). Bolaget försattes i konkurs den 26 oktober 2020, varvid advokaten Morgan Kvarnström förordnades till konkursförvaltare (PB A s. 452). Bolaget har inte haft några anställda, men har hyrt den mark som användes för Think Pink-koncernens verksamhet i Kassmyra.

Fariba Vancor blev styrelseledamot och verkställande direktör i bolaget den 26 september 2016 (s. 650). Ändringen registrerades hos bolagsverket den 1 november 2016 (PB A s. 439–440 och TP 4 s. 650). Vid samma tidpunkt ändrades bolagets postadress till c/o Bella Nilsson på hennes hemadress i Stockholm. Av verksamhetsbeskrivningen angavs att bolaget skulle bedriva bygg- och saneringsverksamhet och därmed förenlig verksamhet (PB A s. 439–441). Verksamhetsbeskrivningen ändrades den 30 mars 2017. Det angavs då att bolaget skulle att bolaget skulle bedriva transporter och insamling av icke miljöfarligt avfall och konsultverksamhet inom miljö och därmed förenlig verksamhet (s. 444). Fariba Vancor var styrelseledamot och verkställande direktör fram till konkursutbrottet.

Thomas Nilsson var styrelsesuppleant i bolaget mellan den 19 november 2019 och fram tills att bolaget försattes i konkurs (TP 4 s. 648). Dessförinnan var Thomas Nilsson inte registrerad i bolaget.

Resurs Recycling i Stockholm AB har haft ett företagskonto i Danske Bank som Fariba Vancor har haft fullmakt till under perioden den 16 maj 2019 till och med den 28 oktober 2020. Thomas Nilsson har haft kontofullmakt till företagskontot under perioden den 1 mars 2019 till och med den 28 oktober 2020 (PB A s. 1163). Resurs Recycling i Stockholm AB har vidare haft två företagskonton i SEB som Fariba Vancor ensam har haft internetfullmakt till

(PB A s. 1163).

Aktiebolaget Bruno Nilsson

Aktiebolaget Bruno Nilsson (556102-9520) grundades år 1966. Av verksamhetsbeskrivningen angavs att bolaget skulle bedriva entreprenadrörelse med lastmaskiner, ävensom idka därmed förenlig verksamhet (PB A s. 547). Bolaget försattes i konkurs samtidigt som Resurs Recycling i Stockholm AB, alltså den 26 oktober 2020 (PB A s. 599). Bolagets styrelse utgjordes då av Fariba Vancor, Thomas Nilsson och Bruno Nilsson. Av förvaltarberättelsen framgår att Fariba Vancor ägde 100 procent av bolagets aktier (PB A s. 599).

Fariba Vancor registrerades som styrelseledamot och verkställande direktör i bolaget den 25 september 2020. Vid samma tidpunkt blev Thomas Nilsson och Bruno Nilsson styrelsesuppleanter i bolaget. Bolagets postadress ändrades även till c/o Bella Nilsson, på hennes hemadress i Stockholm (TP 4 s. 640 och PB A s. 543). Dessförinnan och sedan 2003 var Thomas Nilssons pappa Bruno Nilsson styrelseledamot i bolaget (PB A s. 601). Under samma period var en annan person som inte närmare förekommer i målet suppleant.

Fariba Vancor och Thomas Nilsson har haft fullmakt att utföra transaktioner på bolagets två konton i Handelsbanken. Fullmakten för både Fariba Vancor och Thomas Nilsson var giltig mellan den 22 juni 2020 och fram till den 21 april 2021 (PB A s. 1163–1164).

Bolaget har inte ägts av något av de ovanstående bolagen och utgör således inte i formell mening en del av Think Pink-koncernen. I fråga om Dannemora har emellertid Think Pink-koncernen bedrivit verksamhet (en återvinningsanläggning) inom ramen för bolaget.

De huvudtilltalades respektive roller inom Think Pink-koncernen

Fariba Vancor

Fariba Vancor (tidigare Bella Nilsson) är 55 år gammal. Hon var under den påstådda brottstiden (den 1 januari 2015–27 oktober 2020) gift med Thomas Nilsson. Hon har under den aktuella åtalsperioden haft ledande befattningar i det som tingsrätten nedan benämner Think Pink-koncernen. Denna koncern

består av moderbolaget NMT Think Pink AB samt dotterbolagen NMT och Resurs Recycling i Stockholm AB (PB B s. 9). Fariba Vancor har ägt samtliga aktier i de bolag som ingår i koncernen. Hon tillträdde som verkställande direktör (VD) i NMT Think Pink AB den 13 augusti 2014 (PB A s. 666). Hon var vidare VD och styrelseledamot i dotterbolaget NMT mellan den 14 augusti 2014 och den 19 juni 2017 samt från den 16 augusti 2019 till dess att bolaget försattes i konkurs. (TP 4 s. 691, 689, 687, 680 och PB A s. 393). Däremellan var hon styrelseledamot (TP 4 s. 689 och 687). Hon har även varit styrelseledamot och VD i Resurs Recycling i Stockholm AB, mellan den 26 september 2016 och fram till bolagets konkurs den 26 oktober 2020 samt i Aktiebolaget Bruno Nilsson sedan den 25 september 2020. (TP 4 s. 640, 650 och PB A s. 452 och 543). Även det senare bolaget har ett samband med verksamhet i Think Pink-koncernen.

Fariba Vancor har även i praktiken haft en ledande roll inom Think Pink-koncernen och ytterst varit den som styrt verksamheten. Flera vittnen som har hörts i målet och som har arbetat på NMT har exempelvis lämnat samstämmiga uppgifter om att Fariba Vancor styrde och bestämde allt. Lars Dahlqvist har beskrivit att Fariba Vancor hade ”järnkoll” och att hon hade ett kontrollbehov. Enligt Mikael Ramberg var det Fariba Vancor som var företaget och hon som tog besluten. Han har även berättat att Fariba Vancor lärde sig allt om branschen och att hon blev jättekunnig. En liknande beskrivning har lämnats av Magnus Hedendahl. Henrik Wilmi har beskrivit Fariba Vancor som ”högsta chefen” och att hon hade hand om ekonomi och hela verksamheten. Han har berättat att NMT fick ett ”uppsving” när hon började, bland annat blev omsättningen på företaget bättre och de fick fler kunder med allt vad det innebär. Vidare har Linnea Älgamo beskrivit Fariba Vancor som väldigt bestämd och att det var hon som ”bestämde allt”. Fredrik Norgren, som arbetade i Skultuna, har uppgett att Fariba Vancor ”var NMT”.

Det framgår även av utredningen i övrigt att Fariba Vancor har styrt och kontrollerat verksamheten. Hon har exempelvis på ett övergripande plan ansvarat för bolagets ekonomi, avtalsfrågor, strategier för avfallshantering såsom inköp av en balningsmaskin, rekrytering av personal och förvärv av nya verksamhetsplatser såsom Skultuna. Det är även tydligt att hon har styrt

verksamheten på detaljnivå. Som exempel kan nämnas att hon har bestämt vilka uppgifter som skulle lämnas respektive inte lämnas till olika tillsynsmyndigheter (PB M s. 1654, 1927 och PB G s. 205) vem eller vilka som skulle vara med på tillsynsbesök (PB I s. 496 och PB B s. 127) eller vilka åtgärder som skulle vidtas på NMT:s anläggningar. Hon har även gett instruktioner om hur maskinerna skulle skötas i Skultuna (PB B s. 296). Det framgår vidare att Fariba Vancor har gett direktiv om att exempelvis tömma Kassmyra på avfall inför ett inspektionsbesök, att några ytterligare sopor inte skulle tippas hos LMAG (PB B s. 360, 361 och 111) eller att material skulle köras från Kassmyra till Gladö (TP 12 s. 85). Hon har även informerat anställda om att allt ifrån hon behövde informeras i god tid innan besök från kommunen för att hinna förbereda och ”städa extra mycket” (PB E s. 431) till hur en anställd skulle varnas (PB B s. 288).

Genom de omfattande kontakterna som Fariba Vancor har haft med de övriga tilltalade och andra på NMT är det tydligt att hon har haft ett bestämmande inflytande över verksamhetens samtliga delar. I linje med detta har Fariba Vancor även löpande hållit sig informerad och informerats om vad som har skett i verksamheten. Det gäller både i kontakter med de övriga tilltalade och andra på NMT likväl som utomstående aktörer, såsom tillsynsmyndigheter eller miljökonsulter, bland andra Magnus Karlsson och Claes Cardell. Hon har exempelvis haft omfattande kontakter med bland andra Robert Silversten och Tobias Gustafsson gällande NMT:s anläggningar, tillsynsbesök och miljöfrågor men även om ekonomi och avsättningar i verksamheten. Kommunikationen avser såväl verksamheten i stort som på detaljnivå. Hon har bland annat informerats om alltifrån inköp av tejp och antalet transporter som gick ut en viss dag, till budgetprognoser och planerade avsättningar i verksamheten. Fariba Vancor har också löpande fått del handlingar från olika tillsynsmyndigheter, såsom inspektionsrapporter och förelägganden. Hon har själv varit aktiv i kommunikationen med tillsynsmyndigheterna och lämnat in flera handlingar (se bland annat åtalpunkterna Gladö och Kjula). Tingsrätten kommer närmare att redogöra för den kommunikation som Fariba Vancor har haft gällande verksamheten under respektive åtalspunkt. Hon har i ett e-postmeddelande beskrivit sig själv som att ”en väldigt aktiv ägare” och som ”mycket väl medveten om problemen i bolagen” (PB B s. 260), vilket enligt

tingsrättens mening kan sammanfatta hennes roll i Think Pink-koncernen.

Thomas Nilsson

Thomas Nilsson är 57 år gammal. Han var under den påstådda brottstiden (den 1 januari 2015 – 27 oktober 2020) gift med Fariba Vancor. Han har under den aktuella åtalsperioden varit styrelsesuppleant i NMT Think Pink AB och NMT (TP 4 s. 691 och PB A s. 667, 657 och 393). Han har även varit styrelsesuppleant i Resurs Recycling i Stockholm AB sedan den 19 november 2019 fram till konkursutbrottet den 26 oktober 2020 och i sin pappas aktiebolag Bruno Nilsson sedan den 25 september 2020 (TP 4 s. 640, 648 och PB A s. 543). Under den aktuella åtalsperioden har Thomas Nilsson således varit styrelsesuppleant i Think Pink-koncernen. Det finns emellertid ingenting som tyder på att han har trätt in som tjänstgörande suppleant med rösträtt i styrelsen. Som framgått av tidigare redogörelse har Thomas Nilsson haft fullmakt till NMT:s företagskonto i Handelsbanken sedan i januari 2015 fram till konkursutbrottet samt till två av de företagskonton som bolaget har haft i Danske Bank sedan i februari respektive mars 2019 (PB A s. 1162). Han har även haft kontofullmakt till Resurs Recycling i Stockholm AB:s företagskonto sedan den 1 mars 2019 och fram till konkursutbrottet samt fullmakt att utföra transaktioner på Aktiebolaget Bruno Nilssons konton i Handelsbanken sedan den 22 juni 2020 (PB A s. 1163 och 1164).

Enligt Thomas Nilsson har han utfört arbete i NMT i egenskap av arbetstagare och därmed inte haft någon ledande befattning eller funktion i någon av bolagen. Han har uppgett att hans arbetsuppgifter innefattade produktionen i Kassmyra samt ansvar för verksamhetens maskinpark. Av utredningen i målet, såväl vittnesmål som organisationsscheman, framgår det också att Thomas Nilssons ansvarsområde har varit som produktionschef. Han har således haft det huvudsakliga ansvaret för den praktiska hanteringen av avfallet i koncernen, såväl för sortering som framställning av material, såsom bränslekross till värmeverk eller som konstruktionsmaterial. Thomas Nilssons huvudsakliga arbetsplats har även varit i Kassmyra, där han också har utövat ett arbetsledningsansvar över anställda maskinister. Enligt Thomas Nilssons egna uppgifter var han ansvarig över ungefär sju anställda. Av den omfattande kommunikationen i målet framgår det att Thomas Nilsson varit delaktig i

kontakter gällande olika maskiner till verksamheten. Även om Thomas Nilssons huvudsakliga arbetsplats har varit i Kassmyra, han också varit involverad i verksamheten på NMT:s anläggning i Skultuna. Fredrik Norgren, en tidigare anställd på NMT, som arbetade i Skultuna har exempelvis berättat att han fick order från Thomas Nilsson och Robert Silversten, såsom hur anläggningen skulle organiseras och var maskiner skulle ställas. Han har även uppgett att det var Thomas Nilsson som beslutade om att exempelvis förlänga en vall på anläggningen med siktnmaterial. Thomas Nilsson har även fått en anläggningsbeskrivning från Robert Silversten gällande Skultuna, som han ville få Thomas Nilssons godkännande av innan den skulle skickas ut till ”alla involverade på anläggningen” (PB M s. 1138 och 1139). Dessa omständigheter tyder således på att Thomas Nilsson har haft ett större ansvar än vad han själv gjort gällande.

Thomas Nilssons arbete har emellertid inte enbart avsett produktionen och verksamhetens maskinpark. Det har framkommit att han exempelvis hade kontakt med flera fastighetsägare gäller leveranser av material från NMT, bland annat Patrik Bohman i Fiskartorpet och Gunnar Thysell i Kjula.

Vid flera tillfällen har Thomas Nilsson också förmedlat kontaktuppgifter till olika fastighetsägare, främst till Robert Silversten, som också har arbetat med avsättningar, men även till andra som arbetat för NMT (PB C s. 71, 72, 88, 133 och 140). Han har även haft kontakter med Robert Silversten om fastigheter som är till salu (PB C s. 106, 107, 115 och 116).

Detta talar för att Thomas Nilsson i viss mån också har varit delaktig i avsättningar i verksamheten. För detta talar även det faktum att Thomas Nilsson själv har berättat att han arbetade ”ganska nära” transportledningen, som i sin tur ansvarade för in- och uttransporter av material från bland annat Kassmyra. Magnus Hedendahl, som under en period arbetade som transportledare på NMT, har också uppgett att Thomas Nilsson bestämde vad som skulle köras ut från Kassmyra. Även Dan Arnhjort, som arbetade på NMT som trafikchef, har lämnat liknande uppgifter om att Thomas Nilsson kunde komma och säga att de behövde köra bort material eller att han behövde chaufförer. Thomas Nilsson har även själv vid olika förhör berättat att han kontaktade transportledningen för att boka transporter av material till olika

platser, såsom till Patrik Bohman eller från Kassmyra till Gladö.

Ytterligare omständigheter som tyder på att Thomas Nilsson ägnat sig åt mer än enbart produktion och maskiner i verksamheten är det faktum att han också fått del av information, genom e-postmeddelanden och sms, som rör andra delar av verksamheten, såsom inspektionsrapporter eller information om andra anläggningar än Kassmyra. Att Thomas Nilsson har ingått i bolagets ledningsgrupp framgår även av olika organisationsscheman. Flera vittnen har även uppgett att Thomas Nilsson och Fariba Vancor styrde verksamheten tillsammans (PB A s. 616–626 och PB M s. 1648 samt vittnesmålen med bland annat Henrik Wilmi, Lars Dahlgvist och Mikael Ramberg).

Robert Silversten

Robert Silversten är 41 år gammal. Han har tidigare arbetat som miljökonsult åt olika bolag i Sverige med verksamhet inom avfall och återvinning (PD s. 46). Under 2017 och 2018 hade Robert Silversten konsultuppdrag i LMAG AB (PB D s. 46) och han har tidigare arbetat på företaget Big Bag. Enligt Robert Silverstens egna uppgifter har han arbetat inom avfallsbranschen sedan 2005. Robert Silversten har formellt sett inte haft några bolagsengagemang men han har kopplingar till två bolag, BS Consulting och Trading AB samt BS Foretagskonsult SL (PB D s. 46). Det har även framkommit att de tjänster som Robert Silversten har utfört har fakturerats via bolag som Robert Silversten inte har haft styrelseuppdrag i (PB D s. 46).

Robert Silversten har under den aktuella påstådda brottstiden (den 1 september 2018–27 oktober 2020) arbetat som konsult åt NMT. Utredningen i målet talar för att han påbörjade detta arbete i början av september 2018 (PB D s. 108–153). I slutet av augusti 2018 skickade Robert Silversten ett ”Förslag tillika erbjudande” till Fariba Vancor om vad han kunde erbjuda om han skulle börja arbeta hos NMT (PB D s. 144–146). Den 2 september 2018 fick Robert Silversten ett meddelade från en person som skrev ”Hur gåre på nya jobbet” (PB D s. 108). Samma dag skickade Robert Silversten även ett meddelade till Fariba Vancor och Anders Wetterholm på NMT med rubriken ”Avstämning” med information om bland annat NMT:s anläggning i Gladö och olika projekt (PB D s. 113–115). Den 3 september 2018 skickade Tobias Gustafson en förfrågan till två personer på NMT om att lägga in e-postadressen rs@nmt.se

”Till den nya killen som har börjat hos oss” (PB D s. 116). Dessa omständigheter visar att Robert Silversten har arbetat som konsult åt NMT i vart fall sedan den 1 september 2018.

Enligt Robert Silverstens egna uppgifter anlätades han av NMT som konsult för att strukturera upp och kartlägga bolaget inför en eventuell försäljning. Han har även berättat att han ”gick in och täckte lite överallt”. Det framgår även av den kommunikation som har lagts fram i målet att Robert Silversten har haft kontakter som handlar om försäljningen av bolaget (se exempelvis PB M s. 2098, 2099, 2075–2077, 1988 och 1989 samt TP 1 s. 306). Av olika organisationsscheman framgår emellertid att Robert Silverstens ansvarsområde har varit ”Sälj Chef” med ansvar för bland annat marknad, avsättning och affärsutveckling (PB A s. 616 och 640). Utredningen i övrigt visar även att Robert Silversten har ägnat sig åt såväl försäljning som avsättnings- och avtalsfrågor i bolaget. Det framgår exempelvis att Robert Silversten har varit delaktig i att förhandla fram avtalsförslag gällande bland annat anläggningsarrende och förvärv av fastigheter för NMT:s räkning (PB M s. 2129–2133, 2044–2046 och 2061–2070). Robert Silversten har vidare haft flera kontakter med bland annat värmeverk och andra avfallsanläggningar gällande avsättningsfrågor samt förhandlat fram leveransavtal, som han sedermera uppmanat Fariba Vancor att skriva under (PB M s. 671–676 [avtal Vattenfall], avtal bränsleleverans PB M s. 2335 och 2336, Värmevärden, avtal SRV PB M s. 2008–2010). På ett avtal mellan NMT och Avfallspartner Sverige AB, gällande leverans av avfallsbränsle, anges Robert ”Karlsson” som kontaktperson för NMT (PB I s. 3289 och 3290). Robert Karlsson är ett av flera namn som Robert Silversten har använt sig av. Han har även varit delaktig i avsättningar och transporter av avfall mellan NMT:s olika anläggningar (se exempelvis åtalspunkterna Laxå, Björkö, Skultuna och Norrtälje). Det framgår även av kommunikation mellan Robert Silversten och bland andra Fariba Vancor att han ägnat sig åt avsättningsfrågor och olika affärsplaner i verksamheten (se exempelvis PB M s. 705, 762, 763, 1921, 1922, 1999, 2000 och 2007).

Robert Silverstens arbete i verksamheten har emellertid inte enbart avsett försäljning och avsättningsfrågor. Utredningen visar att han har varit

involverad bland annat kring ekonomi, personalfrågor samt miljöarbetet. Han har exempelvis varit delaktig i kommunikationen med flera tillsynsmyndigheter gällande NMT:s olika anläggningar, bland annat i Kassmyra, Kagghamra och Skultuna. Han har varit närvarande vid flertalet tillsynsbesök på olika anläggningar samt tagit fram flera handlingar som har lämnats in till myndigheter för NMT:s räkning, såsom vågrapporter, kontrollprogram med mera (se exempelvis Fiskartorpet, åtalspunkten 1.4 och PB M s. 1927, 2010, 2025). Robert Silversten har även haft löpande och tät kontakt med andra tilltalade i målet gällande NMT:s verksamhet, inte minst de olika anläggningarna som NMT har bedrivit verksamhet på. Meddelanden som Robert Silversten har skickat eller tagit emot handlar om allt i från vilka uppgifter som ska lämnas eller inte lämnas till tillsynsmyndigheter till personal- och budgetfrågor. Det är också tydligt att Robert Silversten har varit aktiv i konversationerna om verksamheten, på ett sätt som tyder på att han har haft en central roll i bolaget. Som exempel kan nämnas att han vid flera tillfällen har fått frågor från Fariba Vancor om underlag för fakturering stämmer, för bland annat personal i Skultuna och Tumba men även avfallsleveranser till Laxå (PB M s. 2037, 2038, 2001, 951 och 952). Fariba Vancor har även tillfrågat Robert Silversten om anställda på NMT och vad personerna haft för arbetsuppgifter (se exempelvis PB M s. 2086–2089 och 663). Robert Silversten har även vid flera tillfällen skickat uppdateringar till bland andra Fariba Vancor och Thomas Nilsson gällande NMT:s olika anläggningar, exempelvis vad som gjorts på en viss plats, lagerstatus eller planerade avsättningar i verksamheten (PB M s. 980, 1934, 1935, 1970, 1971, 2007, 2008, 2086–2090, 2037, 2038 och 2001). Det framgår även att han upprättat och skickat ut anläggningsbeskrivningar för NMT:s verksamhet i Skultuna samt åtgärdsplaner och budgetprognoser (PB M s. 1138, 1139, 2097, 2098 och 1860–1862). Han har vidare tagit fram interna dokument för verksamheten, såsom mallar för uppsägning av personal, befattningsbeskrivningar, avvikelserutiner samt instruktioner till ny personal (PB M s. 2129, 2171, 1893–1895 och 1882).

Utredningen i målet visar således att Robert Silversten har haft en central roll i Think Pink-koncernens verksamhet och att han ägnat sig åt en mängd olika arbetsuppgifter. I ett meddelande som Tobias Gustafsson skickade till Robert

Silversten i oktober 2019 skrev Tobias Gustafsson att ”Vi driver mer eller mindre hela driften i företaget, i stället för att göra det vi ska göra om affärsutveckling så får vi åka runt och städa upp från andra som inte orkar, kan eller vill göra rätt för sig” (PB E s. 133). I början av Robert Silverstens arbete på NMT skickade han även ett meddelande till flera anställda där han beskrev sin roll som att han hade ”kontrakterats in som konsult för att öka bolagets omsättning samt bolagets vinst” och att detta arbete skulle involvera ”alla affärsområden inom bolaget, försäljning, produktion och transport” (PB D s. 127).

En rad omständigheter talar även för att Robert Silversten har haft en ledande befattning i Think Pink-koncernen. Av ett informationsmemorandum med information om bolaget inför en försäljning, som beslagtogs av Robert Silversten, anges att ”Robert Karlsson” ingår i bolagets ledningsgrupp (PB A s. 1231 och 1251). Vidare framgår av ett organisationsschema daterat den 5 december 2018, som påträffades bland annat i Robert Silverstens mobiltelefon, att hans ansvarsområde var ”Chef sälj *”. Enligt skissen innebär asterisken att han tillhörde ledningsgruppen. Av två andra organisationsscheman, daterade den 22 juli 2019, har Robert Silversten placerats näst högst upp i organisationen nedanför Fariba Vancor (PB M s. 2226 och 2248). Dessa omständigheter talar starkt för att Robert Silversten ingått i bolagets ledningsgrupp, tillsammans med bland annat Fariba Vancor.

Det finns även kommunikation, i form av sms och e-postmeddelanden, som tyder på detta. Fariba Vancor skickade exempelvis ett meddelande till Robert Silversten och Tobias Gustafsson där hon uppmanade dem att svara på Magnus Karlssons e-postmeddelanden i fortsättningen och skrev i samband med detta att ”Nonchalera ett mail gör en ledning svagt” (PB M s. 331). I samma e-postkonversation skrev Fariba Vancor även att ”Det är viktigt att ledningen i bolaget alltid visar styrkan och att vi är vakna. Think Pink sover aldrig” (PB B s. 331). På dessa meddelanden svarade Robert Silversten bland annat att ”Ja om du anser att de är de som gör bolaget svagt så är väll jag svag som ledning” (PB B s. 333).

Robert Silversten har vidare närvarat vid flera ledningsmöten som hållits och vid ett av ledningsmötena, som hölls i februari 2020, var det ingen annan av de

tilltalade än Robert Silversten som var närvarande (PB M s. 1637, 1682–1685 och 2273). Av mötesanteckningarna framgår det bland annat att Robert Silversten förklarade hur samarbetet med anläggningen i Laxå fungerade, att han skulle boka in arbetsintervjuer för ny personal som behövde rekryteras, att han skulle se över möjligheterna att åter hyra ny mark för verksamheten och han tagit på sig visst arbete med trafikledningen i bolaget (PB M s. 2273 och 2274). Robert Silversten har vidare medverkat vid ett trafikledningsmöte i mars 2020, där det av mötesanteckningarna framgår att ”Bobby”, det vill säga Robert Silversten, bland annat skulle gå igenom samtliga arbetsbeskrivningar och riktlinjer för personal samt se över transportintäkter (PB M s. 2326).

Robert Silverstens ställning i Think Pink-koncernen kan således närmast beskrivas som att han har varit en slags avdelningschef eller mellancheef.

Utöver dessa omständigheter tycks Robert Silversten även ha haft en förhållandevis självständig roll i flera avseenden, likt en anställd/konsult i ledande position. Robert Silversten har exempelvis sagt upp personal, bestridit och attesterat fakturor samt haft lönesamtal med anställda på NMT (PB M s. 660, 765 och 1902 och PB B s. 407). Han har även skrivit under arbetsintyg för NMT:s räkning (PB E s. 114–125). Av ett meddelande som Robert Silversten skrev till Fariba Vancor framgår det även att han hade investerat i ett värmeverk (en förbränningsugn) för NMT:s räkning (PB M s. 665). I samma meddelande upplyste han även Fariba Vancor om att värmeverket redan var på plats i Laxå samt att investeringen gjordes till moderbolaget Think Pink men att ”de direkta kostnaderna” kom på NM Trading & Transport (PB M s. 665). Vid ett annat tillfälle meddelade han Fariba Vancor om att han skulle ”sälja” ett släp till Bohman (PB B s. 354). Detta tyder på att Robert Silversten haft rätt att självständigt fatta beslut i verksamheten.

Även det faktum att Tobias Gustafsson beställde ett företagskort för Think Pink-koncernen till Robert Silversten talar för detta (PB B s. 202 och 203). Robert Silversten har även själv uppgett att beslutade om att skicka ett provlass med material för NMT:s räkning till Lars Östman i Fjuckby och att han inte stämde av med detta någon dessförinnan. Som ovan redogjorts för har Robert Silversten även vid flera tillfällen förhandlat fram avtal, som han sedermera uppmanat Fariba Vancor att skriva under. Vidare har Fredrik Norgren, tidigare

anställd hos NMT, som arbetade i Skultuna berättat att han fick order från Robert Silversten, men även Thomas Nilsson, gällande hur anläggningen skulle organiseras, var maskiner skulle placeras med mera. Han har även berättat att Robert Silversten utfärdade ett intyg om att han hade arbetat för NMT när han slutade. Fredrik Norgren har även i ett meddelande frågat Robert Silversten om han kunde fixa fram "anställningspapper" åt honom (PB I s. 518), vilket Robert Silversten svarade "absolut" på. Dessa omständigheter tyder även på att Robert Silversten har haft visst personalansvar. Robert Silversten har även i ett meddelande till Tobias Gustafsson skrivit att han ansvarat över personal (PB I s. 1921).

Sammanfattningsvis har Robert Silversten således haft en central roll i Think Pink-koncernen.

Tobias Gustafsson

Tobias Gustafsson är 48 år gammal och bodde under den aktuella åtalsperioden i Strängnäs (PB E s. 7). Han anställdes av NM Trading & Transport i februari 2017. Dessförinnan arbetade han som konsult åt NMT (PB M s. 617 och 618 samt Tobias Gustafssons och Fariba Vancors förhör). Han har tidigare arbetat med avfallstransporter på Thureberg. Därutöver är han också utbildad brandman. Tobias Gustafsson är vidare bolagsman för TT Media Art Handelsbolag (PB E s. 11). Betalningar från NMT till TT Media Art HB har under perioden mellan den 1 januari 2016 och den 31 augusti 2020 uppgått till närmare två miljoner kronor (PB E s. 20).

Tobias Gustafsson har gjort gällande att hans arbetsuppgifter på NMT innefattande transport och marknad, vilket enligt honom innebar omorganisering av transportledningen, rekrytering samt marknadsföring. Utredningen i målet visar däremot att Tobias Gustafsson har haft en central roll i Think Pink-koncernen och att han har haft en mängd andra uppgifter utöver det han själv har gjort gällande. Han har bland annat varit ansvarig för NMT:s anläggningar i Södermanland (se bland annat organisationsschema PB A s. 616 och 617, PB P s. 304 och Magnus Johanssons vittnesmål). Han var även under en period platschef i Skultuna (enligt Fredrik Norgren, en tidigare anställd på NMT som arbetade på anläggningen i fråga). Tobias Gustafsson har vidare haft omfattande kontakter med tillsynsmyndigheter på olika platser där NMT har

bedrivit verksamhet, såsom i Gladö, Kassmyra och i Kjula. Tobias Gustafsson har även varit närvarande vid flera inspektioner av NMT:s verksamheter som en företrädare för NMT och har tagit fram flera handlingar som skickats in till olika tillsynsmyndigheter, såsom årsrapporter med mera. Han har även via sitt handelsbolag TT Media Art fakturerat NMT för bland annat kostnader för kranbilar, luncher till ledningsmöten (PB O s. 99–128) samt körningar av avfall mellan olika platser (FUP Flen s. 138 och 139).

Det har även framkommit att Tobias Gustafsson har anlitat egen personal inom TT Media Art som utfört transporter och insamling av avfall för NMT:s räkning (se exempelvis Linda Sällqvist och Robin Källkvist vittnesmål samt åtalpunkterna Flen respektive Strängnäs). Av flera vittnesmål men även utredningen i övrigt har det också framkommit att Tobias Gustafsson har organiserat transporter och insamling av avfall i NMT:s verksamhet (se exempelvis vittnesmålen från Linnea Älgamo, Georg Sjödal och Göran Skoglund, åtalpunkterna Kjula, Strängnäs och Flen samt PB M s. 1796 och PB L s. 205). I ett anteckningsblock som beslagtogs från Tobias Gustafssons bostad finns det även flertalet anteckningar och skisser gällande transporter (PB O s. 246, 257, 262, 264 och 265). Tobias Gustafsson har vidare varit delaktig i avsättningsfrågor och den praktiska hanteringen av avfallet på flera platser. Detta framgår bland annat av åtalpunkten Kjula. Vid flera tillfällen har han även upplyst Fariba Vancor om avfallstransporter, platser för omlastning av avfall samt hantering av avfall, såsom byggandet av en brandväg på en av NMT:s anläggningar (PB M s. 1560–1570, 1573, 1574, 1750 och PB B s. 314 samt åtalpunkten Kjula). Tobias Gustafsson har också vid flera tillfällen haft kontakter med fastighetsägare gällande NMT:s verksamheter (exempelvis åtalpunkten Björnemossen/Bäckagården, Kjula och Kagghamra). I ett e-postmeddelande från Göran Skoglund till Fariba Vancor gällande ett hyreskontrakt i Hova (åtalpunkten Björnemossen/Bäckagården) står det att ”Jag föreslår att du tar med dig Tobias på måndag eftersom det är han som jag har kontakt med ang. Hova” (PB M s. 1909).

Tobias Gustafsson har vidare haft omfattande kontakter med andra tilltalade i målet gällande NMT:s verksamhet, inte minst Fariba Vancor och Robert Silversten, på ett sätt som tyder att han varit involverad i verksamheten i stort.

Att Tobias Gustafsson har haft en central roll i verksamheten framgår även indirekt av olika meddelanden:

- Exempelvis skrev Fariba Vancor till Magnus Karlsson att "...uppskattar din hjälp gällande miljöfrågorna i Kassmyra och du får gärna fortsätta med det eller kommande inhyrd/inköpt mark vid behov i samråd med Tobias Gustavsson och mig" (PB G s. 156).
- Ett annat exempel är att Tobias Gustafsson meddelade Fariba Vancor, Robert Silversten och Thomas Nilsson att "Vi bör under en snar framtid köra ut allt på CRC för Att ev ny hyresgäst kan överta kontrakt".
- På detta meddelade svarade Fariba Vancor "Tobias, Borde du inte prata med Bobby om det?" samt "Vi borde ha möte, Du och jag, Thomas och Bobby" (PB B s. 256).
- I ett annat meddelande från Fariba Vancor till "Think Pink teamet i Skultuna" skrev hon att "Om ni ser någon drönare i luften, smsa eller ring mig, Tobias, Bobby eller Thomas direkt så kan vi polisanmäla detta" (PB B s. 296).
- Hur Tobias Gustafsson själv såg på sin roll i bolaget framgår även av ett meddelande som han skickade till Robert Silversten i oktober 2019 där det stod "Vi driver mer eller mindre hela driften i företaget, istället för att göra det vi ska göra om affärsutveckling så får vi åka runt och städa upp från andra som inte orkar, kan eller vill göra rätt för sig" och "vi finns här i bolaget för att ställa upp till 100% i alla situationer" (PB E s. 133).
- I ett annat meddelande som Tobias Gustafsson skrev i november 2019 beskrev han att "Vi är tillgängliga 24 timmar om dygnet" och att han under en längre tid hade arbetat med "högre arbetspålastning" för att "nå våra uppsatta mål i NMT" (PB E s. 136).

Mycket talar även för att Tobias Gustafsson har haft en ledande roll i verksamheten, tillsammans med Fariba Vancor, Robert Silversten och Thomas Nilsson. Enligt ett organisationsschema daterat den 5 december 2019, som påträffats bland annat i Tobias Gustafssons telefon, framgår att hans ansvarsområde var "Södermanland/Västmanland" och externa etableringar, vilket innefattade bland annat försäkringsärenden och NMT:s anläggningar i

Eskilstuna och Västerås (PB A s. 616). Vid Tobias Gustafssons namn finns en asterisk och enligt skissen innebär symbolen att han tillhörde ledningsgruppen (PB A s. 618).

Det finns även kommunikation, i form av sms och e-postmeddelanden, som talar för detta. Fariba Vancor skickade exempelvis ett e-postmeddelande till Robert Silversten och Tobias Gustafsson där hon uppmanade dem att svara på Magnus Karlssons e-postmeddelanden i fortsättningen och skrev i samband med detta att ”Nonchalera ett mail gör en ledning svagt” (PB B s. 331). I samma e-postkonversation skrev Fariba Vancor även att ”Det är viktigt att ledningen i bolaget alltid visar styrkan och att vi är vakna. Think Pink sover aldrig” (PB B s. 331). I ett annat meddelande som Fariba Vancor har skickat till Tobias Gustafsson skrev hon att ”Flera i med ledningen jobbar lika mycket eller mer än dig” (PB s. 283).

Tobias Gustafsson har även kallat till ledningsmöten samt deltagit vid flera sådana (PB M s. 1637). Utöver dessa omständigheter har Tobias Gustafsson även ägnat sig åt arbetsuppgifter, som går utöver vad en anställd normalt sätt arbetar med. Det framgår exempelvis att Tobias Gustafsson i eget namn har beställt ett företagskort för Think Pink till Robert Silversten (PB B s. 202 och 203) men även att han har skrivit under delgivningskvitton för NMT:s räkning (PB B s. 267 och 268).

Det framgår vidare att Tobias Gustafsson står som granskare av en rapport från WSP som en företrädare för Resurs Recycling i Stockholm AB, trots att han enbart varit anställd i NMT (PB E s. 195–198). Han har även lämnat ordergodkännande för fakturor till Thomas Nilsson (PB M s. 998 och 999) men även fått frågor från bland annat Fariba Vancor om underlag för fakturering stämmer (PB M s. 2037, 2038 och 2001). Han har vidare företrätt NMT i kontakt med försäkringsärenden (PB M s. 535–539).

Kommunikation mellan honom och andra tilltalade i målet, såsom Fariba Vancor, visar även att han har varit involverad i allt ifrån att tömma Kassmyra på avfall (PB B s. 360–362) till utbetalning av löner till anställda (PB B s. 276). Han har även gett skriftliga varningar till personal på NMT (PB B s. 288 och 289). När Fariba Vancor vidarebefordrade ett meddelande från en anställd

som saknade ersättning för februari månad svarade Tobias Gustafsson ”Undviker honom men jag löser det (PB B s. 276). Dessa omständigheter tyder på att Tobias Gustafsson har fattat egna beslut och i viss mån har agerat självständigt i förhållande till exempelvis Fariba Vancor. Ytterligare ett exempel på detta är när Fariba Vancor uppmanade Tobias Gustafsson att ge en skriftlig varning till en anställd i Västerås. På detta meddelande svarade Tobias Gustafsson att ”Redan förberett det” och ”Han kommer få två st”. Han skrev vidare även att ”Han får en för bristande kontroll och sedan kommer jag sätta honom i plockhuset det kommer han vägra då kommer nästa varning” (PB B s. 288 och 289).

Han tycks vidare i viss mån ha kunnat bestämma över sin egen arbetstid, med hänsyn till att han informerade Fariba Vancor, Robert Silversten och Thomas Nilsson att han skulle ta ledigt ”från och med idag” (PB B s. 292). I samband med att Tobias Gustafsson skulle sluta på NMT finns det även meddelanden till Fariba Vancor som handlar om att han skulle avstå från att få en del av köpeskillingen vid en kommande försäljning av NMT (PB E s. 150 och 151), vilket också tyder på att han varit mer än en anställd. Han har även i ett meddelande beskrivit att Fariba Vancor har kallat honom för sin högra hand (PB E s. 144).

Sammanfattningsvis har Tobias Gustafssons således haft en central roll i verksamheten och en chefsställning, varvid han har ägnat sig åt en rad olika arbetsuppgifter.

Leif Karlsson

Leif Karlsson är 65 år gammal. Han har tidigare drivit flera bolag och har känt både Fariba Vancor och Thomas Nilsson i över femton år. Han tillträdde som styrelseledamot och verkställande direktör i NMT den 19 juni 2017, vilket han var fram till den 16 april 2019 (TP 4 s. 689 och 687). Därefter och fram till den 21 april 2019 var han styrelseledamot och vice verkställande direktör (TP 4 s. 687 och 685). Mellan den 21 april 2019 och den 7 oktober 2019 var Leif Karlsson styrelseledamot (TP 4 s. 685 och 683). Han var sedan styrelsesuppleant i bolaget fram till den 19 november 2019 (TP 4 s. 683 och 680). Därefter har Leif Karlsson inte varit registrerad som funktionär i bolaget.

Leif Karlsson har således under den åtalsperioden som görs gällande avseende honom varit formell ställföreträdare för NMT. Enligt åklagarna har Leif Karlsson ägnat sig åt marknadsföring samt att rekrytera kunder till bolaget. Leif Karlsson har beskrivit att han togs in i bolaget för att enbart vara en marknadsförare/ ”reklampelare”. Av utredningen i målet framgår det också att Leif Karlsson har varit på möten med Ragn-Sells, tillsammans med Thomas Nilsson (PB Q s. 17 och Leif Karlssons förhör) och på Sortera, som skulle förvärva NMT. Han har vidare haft vissa kontakter med Björn Söderberg på Värmevärden gällande ett avtalsförslag för NMT samt träffat honom tillsammans med Fariba Vancor och Thomas Nilsson på sitt muséum (PB F s. 41–45). Leif Karlsson har även förmedlat kontakt mellan Claes Lange på Macon, som arbetade med värmepannor, och NMT samt Värmevärden (PB F s. 36–41). Enligt Leif Karlssons egna uppgifter lärde han även Fariba Vancor om marknadsföring samt tog med henne och säljarna i bolaget på affärsnätverk, i syfte att nå ut och få nya kunder till verksamheten. Vidare framgår att Leif Karlsson i marknadsföringssyfte bland annat ändrade utseendet på sin båt och bil genom att tillföra Think Pink-loggan (PB A s. 103–104). Han har även ordnat fester, deltagit på after works och säljtävlingar på NMT (TP 12 s. 358–360, PB Q s. 25 och PB B s. 114). Utöver detta hjälpte Leif Karlsson också till med en bankkontakt för att NMT skulle få lån för att köpa den fastighet i Skultuna där NMT kom att starta en anläggning. Tingsrätten konstaterar således att Leif Karlsson, i enlighet med vad han har gjort gällande, har ägnat sig åt marknadsföring av bolaget i syfte att öka antalet kunder. Det saknas dock utredning som visar att Leif Karlsson i någon större omfattning har ägnat sig åt försäljning eller rekrytering av kunder, utöver de förhållandevis fåtalet möten han har varit närvarande vid. Det framgår heller inte om Leif Karlssons arbete har genererat kunder till NMT.

Åklagarna har vidare gjort gällande att Leif Karlsson har bidragit till hanteringen av avfallet samt att han hållit sig informerad om verksamheten. Tingsrätten konstaterar emellertid att det genom utredningen inte har framkommit något som tyder på att Leif Karlsson i övrigt, utöver sin roll som marknadsförare, har varit delaktig eller involverats i verksamheten. Den kommunikation som finns mellan honom och andra tilltalade i målet är exempelvis förhållandevis begränsad, trots att åtalsperioden för Leif Karlsson

sträcker sig i över två års tid. De kontakter som finns mellan Leif Karlsson och andra tilltalade rör i regel heller inte något av större betydelse för gärningspåståendet. Han har även under stora delar av den påstådda gärningstiden befunnit sig i USA, mellan den 14 oktober 2017 och den 11 april 2018 samt under perioden den 16 oktober 2018 och den 14 april 2019 (aktbilagorna 1698–1690). Flera tidigare anställda på NMT som har hörts i målet har även uppgett att de inte märkte av någon förändring när Leif Karlsson trädde in som VD i bolaget (se Magnus Hedendahl, Henrik Wilmi och Lennart Stålhandskes vittnesmål). Enligt Magnus Hedendahl, som arbetade på NMT, togs Leif Karlsson enbart in som VD på grund av sitt namn. Trots att förhållandevis många vittnen i övrigt har hörts i målet konstaterar tingsrätten att Leif Karlsson i princip inte har nämnts av någon av dessa.

Tingsrätten anser således att det saknas stöd för att Leif Karlsson skulle ha någon närmare kännedom om avfallshanteringen som har ägt rum eller att han skulle ha varit delaktig i verksamheten mer än som en marknadsförare. Det saknas också utredningen kring vilken inverkan Leif Karlsson har haft på verksamheten i sin roll som VD. Han har även enligt egna uppgifter saknat kännedom om majoriteten av de platser som NMT har bedrivit verksamhet på. Av flera organisationsscheman som har påträffats anges Leif Karlsson heller inte ha ingått i ledningsgruppen, till skillnad från övriga huvudtilltalade, något som talar för att han inte i realiteten har haft någon ledande roll i bolaget (PB A s. 616–626 och PB M s. 1648). Leif Karlssons uppgifter om sin roll får också visst stöd av ett dokument som Robert Silversten hade tillgång till gällande ”Projekt Floyd”, som handlade om försäljningen av NMT, där det står att ”Leif Ivan var en marknadsföringsprofil men sedan krävdes det än mer aktiv VD” (PB A s. 1263). Mot den bakgrunden är det inte visat att han har delaktig i avfallshanteringen på det sätt som åklagarna gjort gällande.

Magnus Karlsson

Magnus Karlsson är miljökonsult och har enligt egna uppgifter arbetat som detta i över trettio år. Han är även certifierad provtagare. Under den aktuella åtalsperioden (den 2 mars 2017–27 oktober 2020) var Magnus Karlsson anställd hos konsultbolaget WSP. Magnus Karlsson har således inte haft någon anställning i något av bolagen i Think Pink-koncernen. Magnus Karlsson har

däremot anlitas som en miljökonsult och hade sedan den 2 mars 2017 en generalfullmakt att företräda Resurs Recycling i Stockholm AB, NMT Think Pink AB, NMT och Fariba Vancor personligen (PB G s. 921). Fullmakten har varit gällande från den 2 mars 2017 och giltig till dess att den återkallades. Fullmaktsgivare var Resurs Recycling i Stockholm AB och den är undertecknad av Fariba Vancor och Magnus Karlsson. Magnus Karlsson undertecknade även den 2 mars 2017 ett sekretessavtal med samma bolag och med Fariba Vancor personligen (PB G s. 923 och 924). Det står således klart att Magnus Karlsson har haft en obegränsad behörighet att företräda Think Pink-koncernen.

Enligt en internutredning som WSP har gjort om deras avtalsrelation med NMT framgår att avtalsrelationen baserades på en förfrågan från NMT den 23 maj 2017 om löpande miljökonsultation, vilket innebar att WSP skulle vara NMT:s kontaktpunkt för miljöfrågor i kommunikationen med tillsynsmyndigheten avseende olika avfallsanläggningar. WSP:s uppdrag har även innefattat biträde med att genomföra de krav som tillsynsmyndigheter har beslutat om, såsom framtagande av egenkontrollprogram, provtagningsplan för vatten och liknande åtgärder. NMT har däremot ansvarat för riktigheten av de handlingar som lämnats in till tillsynsmyndigheten. (PB G s. 120 och 121). Av utredningen framgår att WSP:s åtaganden mot NMT har avsett anläggningarna Kassmyra och Kagghamra i Botkyrka kommun, Dannemora i Östhammar, Skultuna i Västerås, Bålsta i Håbo, flera fastigheter i Norrtälje, Kjula i Eskilstuna samt Gladökvärn i Huddinge. WSP:s uppdrag har avsett bland annat löpande miljökonsultation, kontakt med myndigheter, provtagningar, platsbesök, rådgivning samt PM och rapporter (PB G s. 120). Det framgår att samtliga uppdrag leddes eller förmedlades internt av Magnus Karlsson.

Av utredningen i målet står det klart att Magnus Karlsson roll som miljökonsult för NMT har gett verksamheten intryck av seriositet och legitimitet. Flera vittnen som har hörts, främst olika miljöinspektörer, har exempelvis beskrivit att Magnus Karlsson har uppfattats som kunnig och kompetent inom området. Av ett meddelande som Fariba Vancor skickade till Robert Silversten och Tobias Gustafsson framgår det även att ”kommun och media har stor respekt för WSP” och att hon hade valt att ”ha WSP utåt som en

front som skyddar oss” (PB B s. 331). Det är samtidigt tydligt att Magnus Karlsson har vidtagit åtgärder och agerat på ett sätt som avviker från en sedvanlig och oberoende konsults arbete. Erika Skogsjö, som under en tid var gruppchef över Magnus Karlsson på WSP, har exempelvis beskrivit att hon aldrig tidigare har stött på en sådan fullmakt som Magnus Karlsson fått från Think Pink-koncernen. Även Marie Wennergren som under en period arbetade på WSP har berättat att hon starkt avråddes av WSP:s miljöjurist att företräda NMT gentemot tillsynsmyndigheten i samband med att Fariba Vancor vid ett tillfälle önskade detta, eftersom en miljökonsult inte kan bära det faktiska ansvaret för vad som sker i en verksamhet. Marie Wennergren fick i den situationen därför enbart mandat att föra en dialog med tillsynsmyndigheten gällande NMT:s anläggning i Gladö. Som framgått ovan har Magnus Karlsson genom fullmakten däremot haft en obegränsad behörighet att företräda NMT, vilket alltså påtagligt avviker från gängse tillvägagångssätt för miljökonsulter.

Utöver detta har Gustav Lind, som var säkerhetschef på WSP och som ledde internutredningen mot Magnus Karlsson, uppgett att det genom internutredningen framkom att Magnus Karlssons agerande på flera sätt avvek från det gängse arbetssättet inom WSP. Han har exempelvis berättat att det förekom korrespondens mellan Magnus Karlsson och personer på NMT som handlade om kundens övriga verksamhet och där Magnus Karlsson ingående var en del av den interna verksamheten. Han har beskrivit att Magnus Karlsson överlag hade en nära och familjär relation till kunden, alltså NMT:s företrädare, där kommunikationen kunde handla om allt ifrån att företrädare för bolaget var behjälpliga med att skriva ut läkemedel till uppgifter om privatspanare i verksamheten. Gustav Lind har beskrivit att en sådan kundrelation är avvikande och inte en naturlig del av uppdraget, som enbart omfattar miljökontroller och provtagning. Han har även uppgett att alla kontakter som fanns med NMT i Magnus Karlssons tjänstetelefon var satta på autoradering, samtidigt som det fanns tydliga interna riktlinjer på WSP om att all kundkorrespondens skulle sparas av ansvarsmässiga skäl.

Av utredningen i målet framgår att Magnus Karlsson exempelvis vid ett tillfälle meddelade Fariba Vancor att han skulle kontakta privatpersonen Mats Franzén, som hade framfört flertalet klagomål mot NMT:s verksamhet (PB G

s. 342 och 343), att han hade haft samtal med en reporter på SVT om NMT (PB G s. 223) och att han har skickat information om nya anläggningar till Fariba Vancor (PB G s. 341). Det finns även flertalet meddelanden från Magnus Karlsson till Fariba Vancor där han skrivit bland annat ”jag gör som du vill, ALLTID” (PB B s. 368), ”bara så att du vet kommer jag kämpa för dig och dina bolag så länge jag lever, det får bli en livsuppgift” (PB G s. 317), ”Jag ska se till att allt löser sig” (PB G s. 248 och 249) och ”skall försöka hjälpa Er med allt” (PB G s. 326). Innebörden av dessa meddelanden visar tydligt att Magnus Karlssons har agerat klart utöver sitt uppdrag som oberoende miljökonsult. Det har även framkommit att Magnus Karlsson inför ett tillsynsbesök i Kassmyra skrev till Fariba Vancor att ”Ni får se till att det städas så mycket ni kan inför mötet, vi får se när det blir av och sedan får jag ’hitta på något’ som lugnar ner dem” (PB G s. 323). Vid ett annat tillfälle instruerade han bland annat Tobias Gustafsson om att ”Glöm ej att ”röra om” i avfallet i Kassmyra (PB G s. 123). Han har även skrivit till Robert Silversten att ”ni ju alltid kan börja lägga upp en vall av befintliga massor” om det ser ut ”kriget hos er eller mängden massor är för stor” och det är ”där skon klämmer” (TP 12 s. 220 och 221). Även dessa typer av meddelanden framstår som ytterst anmärkningsvärda med hänsyn till Magnus Karlssons yrkesroll.

Utöver detta har det även framkommit att Magnus Karlssons faktiska arbete med bland annat provtagningar och författandet av rapporter i flera avseenden varit bristfälligt och vilseledande. Vid flera tillfällen har Magnus Karlsson även ombesörjt volymmätningar av NMT:s avfallshögar och vid ett av dessa tillfällen ändrades rapporten efter instruktion från NMT genom att en av avfallshögarna exkluderades i rapporteringen till tillsynsmyndigheten (PB G s. 121–123). Vid ett annat tillfälle önskade Fariba Vancor att göra vissa ändringar i miljöhandlingar från Magnus Karlsson innan de skickades in till tillsynsmyndigheten (PB G s. 205). Erika Skogsjö, som har granskat flera av Magnus Karlssons rapporter, har även uppgett att hon såg ett mönster i att hans undersökningar inte var så väl förberedda och att dessa var enkelt avrapporterade med för dåliga referenser till jämförvärden och slutsatser. Hon har exempelvis beskrivit att en av rapporterna inte höll den kvalitet som man kan förvänta sig och att slutsatserna var hastigt dragna och baserades på hänvisningar till hans erfarenhet, såsom att ”jag är miljö-Magnus och har

jobbat med det länge”, snarare än faktiska och sakliga jämförelser. Magnus Karlsson tidigare kollegor på WSP, Adam Lindström och Olle Hallqvist, som var närvarande vid vissa av Magnus Karlssons provtagningar har även vittnat om att dessa i flera avseenden avvek från det normala tillvägagångssättet. Olle Hallqvist har beskrivit att provtagningen i Björkö ”bara var ett spel för galleriet” och att det bland annat saknades provtagningsplan, att proverna inte förvarades korrekt och att provgröparna var alldeles för grunda. Tingsrätten kommer närmare att redogöra för dessa provtagningar under åtalspunkterna Björkö, Fiskartorpet, Infarten och Tyskgården (se även PB G s. 123–128).

Sammanfattningsvis har alltså Magnus Karlsson, i sin roll som miljökonsult för Think Pink, agerat på ett sätt som avviker från en sedvanlig och oberoende konsults arbete.

Åtalspunkten 1.1 – Kassmyra

Bakgrund

Åtalspunkten 1.1 avser hantering av avfall på fastigheterna Vårsta 1:109 och 1:213 i Botkyrka kommun. Dessa fastigheter benämns gemensamt Kassmyra i åklagarnas gärningsbeskrivning och i denna dom. På fastigheten Vårsta 1:109 har det tidigare funnits ett grustag, varför den ibland benämns grusgropen eller Kassmyra-gropen.

Fastigheterna är belägna inom sekundär skyddszon för Segersjö vattenskyddsområde och omges av två naturreservat.

Fastigheten Vårsta 1:109 ägdes under den aktuella perioden av Resurs-Gruppen i Stockholm AB, som i sin tur ägdes av Daniel Rindsjö. Omkring 2015 gjorde han i ordning fastigheten i syfte att den skulle kunna användas för avfallshantering. Det skedde bland annat genom att han installerade nio dagvattenbrunnar med filter och därmed sammanhängande avloppsledningar. Tillstånd till anläggande av dagvattenanläggning hade dessförinnan lämnats av Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun i juni 2015 (FUP Kassmyra, s. 166).

I likhet med övriga åtalspunkter rör denna åtalspunkt verksamhet som har

bedrivits av bolagen NMT och Resurs-Recycling i Stockholm AB. Dessa bolag påbörjade verksamhet på fastigheten Vårsta 1:109 omkring september 2015. Kassmyra var den första plats där företagen i Think-Pink-koncernen bedrev avfallsverksamhet. Kassmyra har också beskrivits som navet i Think-Pink koncernens verksamhet, av vissa som ”modern” i koncernen (i bemärkelsen knutpunkt snarare än moderbolag). Det har rört sig om hantering av bygg- och rivningsavfall. Såsom vittnet Nils Hydén har påtalat skiljer sig byggavfall från rivningsavfall. Byggavfall utgörs typiskt sett av nyare material som härstammar från byggnadsarbeten, medan rivningsavfall utgörs av beståndsdelar från byggnader och andra konstruktioner, som i vissa fall kan vara relativt gamla och innehålla material eller ämnen som numera inte är tillåtna att använda vid byggnadsarbeten.

I juni 2015 lämnade Daniel Rindsjö en anmälan till miljö- och hälsoskyddsnämnden för Resurs-Recycling i Stockholm AB:s räkning. Han startade detta bolag men överlät det senare till Think Pink koncernen. Det kom att bli ett dotterbolag till NMT (se ovan under rubriken Think Pink-koncernen).

I anmälan angavs följande verksamhetskoder enligt den dåvarande lydelsen av miljöprövningsförordningen:

- 90.40 Mellanlagring av avfall. Enligt 29 kap. 2 § miljöprövningsförordningen i dess dåvarande lydelse (SFS 2013:251) gällde denna verksamhetskod för anläggningar för mellanlagring av annat avfall än farligt avfall, om den totala avfallsmängden vid något enskilt tillfälle är större än 10 ton. Anmälningsplikt C gällde.
- 90.80 Sortering av avfall. Enligt 29 kap. 7 § miljöprövningsförordningen i dess dåvarande lydelse (SFS 2013:251) gällde denna verksamhetskod för anläggningar för sortering av annat avfall än farligt avfall, om den hanterade avfallsmängden är större än 1 000 ton per kalenderår. Anmälningsplikt C gällde.
- 90.110 Mekanisk bearbetning av avfall. Enligt 29 kap. 10 § miljöprövningsförordningen i dess dåvarande lydelse (SFS 2013:251) gällde denna verksamhetskod för anläggningar för att genom mekanisk bearbetning yrkesmässigt återvinna annat avfall än farligt avfall. Anmälningsplikt C gällde.

Anmälningssplikt gäller dock inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt vissa andra bestämmelser.

Anmälan följdes i augusti 2015 av ett beslut om föreläggande om försiktighetsmått för den aktuella verksamheten från Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun (FUP Kassmyra, s. 167 och 168). Av föreläggandet framgår att bland annat följande försiktighetsmått skulle vidtas:

- Inget avfall fick deponeras på fastigheten, allt avfall skulle lämnas till godkänd mottagare.
- Farligt avfall fick inte hanteras eller mellanlagras i verksamheten.
- Bolaget var skyldigt att se till att illegal tippning inte förekom inom området.
- Tillfartsvägarna till området skulle vara avspärrade när personal inte finns på plats.

I juni 2016 installerades en balningsmaskin i Kassmyra (se vittnesmålet från Peter Svensson vid det företag som levererade och installerade maskinen). Maskinen skapar lätthanterliga rundbalar av krossat avfall, vilket gör att materialet kan förvaras säkert utomhus. Balarna liknar sådana ensilagebalar som förekommer inom jordbruket. Genom maskinen komprimeras materialet till en bråkdel av ursprungsvolymen. Såväl i Kassmyra som på andra i målet aktuella platser förvarades därefter avfallsbalar. Enligt Fariba Vancor gjordes detta i syfte att bränslekross skulle kunna säljas till värmeverk när efterfrågan på sådant material ökade till följd av att Storbritannien hade lämnat EU ("Brexit") eller på grund av exempelvis låga temperaturer vintertid.

I april 2016 gjorde Resurs-Recycling i Stockholm AB en anmälan om utövad verksamhet med mekanisk bearbetning av avfall enligt verksamhetskod 90.110 från 5 000 ton till 10 000 ton (FUP Kassmyra s. 137).

Fastigheten Vårsta 1:213 ägdes under gärningstiden av Betongindustri AB. I början av hösten 2016 upplät Betongindustri AB arrende till en viss del av fastigheten i syfte att den skulle användas i den avfallshantering som bedrevs av NMT och Resurs-Recycling i Stockholm AB.

I januari 2017 gjorde Think Pink-koncernen en anmälan om balning av avfall (FUP Kassmyra s. 200–202). I anmälan angavs att endast sorterat avfall i form av papper, plast och trä skulle förekomma i balarna samt att balarna skulle lämnas till värmeverk.

Under den period när Think Pink-koncernen bedrev avfallshantering på de aktuella fastigheterna gjordes flera inspektioner från miljöenheten vid Botkyrka kommun (miljö- och hälsoskyddsnämnden). Såvitt framgår av utredningen rör det sig om över 30 inspektionstillfällen. Vissa av dessa tillfällen berörs närmare nedan under tingsrättens bedömning.

Under den aktuella perioden förekom också en rad klagomål till miljöenheten från boende i närområdet, bland annat från Mats Franzén, som då var ordförande för en lokal villaförening.

I mars 2018 uppstod en brand i en av avfallshögarna i Kassmyra (FUP Kassmyra s. 919).

Den 12 september 2020 greps Fariba Vancor, Thomas Nilsson och Robert Silversten med anledning av de nu aktuella misstankarna. Maria Wiström Hedenskogs respektive Jonnie Feldins vittnesmål visar att verksamheten i Kassmyra fortsatte i åtminstone någon vecka efter gripandet. Den 27 oktober 2020 försattes NMT i konkurs. Senast då upphörde all verksamhet i bolaget.

Den så kallade virkeshögen (se vidare nedan angående brottsplatsundersökningen) började brinna den 5 september 2021 (FUP Kassmyra s. 919).

Den 24 mars 2021 genomfördes en brottsplatsundersökning i Kassmyra, varvid beräkningar gjordes av vikten av det avfall som då fanns på platsen. Ett flertal kriminaltekniker, bland annat Per Åke Öberg, genomförde undersökningen.

Den 7 oktober 2021 beslutade Krisledningsnämnden i Botkyrka kommun om så kallad rättelse på felandes bekostnad. Beslutet innebar att den stora avfallshögen, sikteshögen och virkeshögen skulle forslas bort omedelbar på bekostnad av konkursboet efter Resurs-Recycling i Stockholm AB (TP 5 s. 8–11).

Vid årsskiftet 2021/2022 forslades allt avfall från Kassmyra bort av företaget Ragn-Sells, efter att Botkyrka kommun genomfört en upphandling enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

Tingsrättens bedömning

Vilka rättsliga förutsättningar har gällt för Think Pink-koncernens verksamhet i Kassmyra?

Tingsrätten konstaterar att Think Pink-koncernen inte har haft något tillstånd enligt miljöbalken, det vill säga varken något A- eller B-tillstånd, för verksamheten i Kassmyra. Det förhållandet att anmälan har gjorts (anmälningsplikt C, s.k. ”C-verksamhet”) innebär inte att undantaget från straffansvar enligt 29 kap. 1 § fjärde stycket miljöbalken är tillämpligt. Undantaget är i stället begränsat till situationer när behörig myndighet har tillåtit ett visst förfarande, alltså gett tillstånd (A- eller B-tillstånd, s.k. ”A- eller B-pliktig verksamhet”). Detta bör ses i ljuset av att den aktuella verksamheten och platsen genomgår en ingående prövning i samband med tillståndsprövning och att verksamhetsutövaren genom tillståndet åläggs att följa en rad olika villkor för verksamhetens utövande, vilket inte är fallet vid anmälningspliktig verksamhet.

Det bör framhållas att den som yrkesmässigt driver avfallshantering (verksamhetsutövaren) tar på sig ett stort ansvar för efterlevnaden av bestämmelserna i miljölagstiftningen och för att även i övrigt hantera avfallet på ett aktsamt sätt. Det gäller till exempel att använda en för verksamheten lämplig plats, följa mängdbegränsningar, och minimera riskerna för människors hälsa. Detta gäller i synnerhet om verksamheten drivs utan tillstånd, med tanke på att den i ett sådant fall utövas under straffansvar (se ovan).

Det framgår av utredningen att Think Pink-koncernen hade för avsikt att ansöka om ett B-tillstånd hos länsstyrelsen (se bland annat uppgifter från en inspektion den 29 september 2017 i FUP Kassmyra s. 593–597). Något sådant tillstånd beviljades dock inte. Såvitt framgår av utredningen gavs det inte heller in någon ansökan om sådant tillstånd från Think Pink-koncernen. Tingsrätten har inte skäl att ifrågasätta Magnus Karlssons uppgift om att han fick besked

om att det var uteslutet att länsstyrelsen skulle ge bolaget ett sådant tillstånd. Tingsrätten återkommer nedan till Magnus Karlssons uppgift om att Kassmyra inte var en lämplig plats för avfallshantering när det gäller bedömningen av de tilltalades uppsåt.

Vidare medför det förhållandet att tillstånd saknats att det har gällt särskilda gränser för hur många ton avfall som får hanteras i verksamheten. Om den totala avfallsmängden vid något enskilt tillfälle utgörs av mer än 10 000 ton avfall som inte är avsett för byggnads- eller anläggningsändamål är verksamheten i stället tillståndspliktig. Detsamma gäller om mer än 30 000 ton avfall som är avsett för byggnads- eller anläggningsändamål hanteras vid något tillfälle (se 29 kap. 1 § miljöprövningsförordningen i dess lydelse enligt SFS 2013:251).

Det förhållandet att något tillstånd inte har funnits innebär också att det inte har varit tillåtet att deponera något avfall eller att hantera farligt avfall. Detta följer också av att de verksamhetskoder som behandlas i bakgrunden ovan avser mellanlagring, sortering och mekanisk bearbetning, vilket är något annat än att deponera avfall. Med att deponera avfall avses att bortskaffa avfall genom att lägga det på en deponi (15 kap. 6 § miljöbalken). Med en deponi avses i sin tur en upplagsplats för avfall som finns på eller i jorden, såvida det inte rör sig om en plats där avfall lastas om för att förbereda det för vidare transport till en annan plats där det ska behandlas, lagras innan det återvinns, om lagringen sker under en kortare period än tre år, eller lagras innan det bortskaffas, om lagringen sker under en kortare period än ett år. Definitionen av deponi finns numera i 15 kap. 5 a § miljöbalken. Den fanns från den 1 januari 2017 i 4 § i den numera upphävida avfallsförordningen (2011:927). Innebörden av definitionen är dock densamma.

Sammantaget har Think Pink-koncernen inom ramen för sin anmälan haft rätt att driva verksamhet med mellanlagring, sortering och mekanisk bearbetning när det gäller högst 10 000 ton avfall som inte är avsett för byggnads- eller anläggningsändamål respektive 30 000 ton avfall som är avsett för sådant ändamål. Emellertid kan ansvar för miljöbrott eller grovt miljöbrott kan komma på fråga även om dessa gränser inte överskrids.

Hur mycket avfall fanns i Kassmyra under den tid som åtalet avser?

Som tingsrätten har konstaterat ovan är viktbegränsningen om högst 10 000 respektive 30 000 ton avfall inte avgörande i sig för frågan om en brottslig gärning har begåtts eller inte. Frågan om mängden avfall är likväl av betydelse för tingsrättens prövning. Anledningen till detta är dels att gärningsbeskrivningen innefattar ett påstående om att de tilltalade har hanterat mer än 10 000 ton osorterat avfall, dels att frågan om ett eventuellt överskridande av viktbegränsningen kan ha betydelse för prövningen av om hanteringen har varit allmänt vedertagen eller annars försvarlig, om uppsåt förelegat, och om de tilltalade saknat avsikt eller förmåga att hantera avfallet enligt miljölagstiftningen. I det senare avseendet är även frågan om efterlevnaden av miljölagstiftningen i övrigt relevant – till exempel efterlevnaden av föreläggandet om försiktighetsmått.

Inledningsvis anmärker tingsrätten att det är förenat med viss osäkerhet att uppskatta vikten på en hög med avfall baserat på dess volym. Avgörande för en sådan uppskattning är bland annat vilken vikt som en viss volym avfall antas ha. Vikten per volymenhet är av naturliga skäl beroende på vilken slags avfall det rör sig om.

Fariba Vancor och har uppgett att endast inkommande och inte utgående avfall vägdes i Kassmyra samt att vissa schabloner användes för utgående avfall. Enligt henne skulle detta förklara faktureringen av tippavgifter inom Think Pink-koncernen, som annars talar för att det har förekommit större mängder avfall i Kassmyra än 10 000 ton. Denna fakturering avser fakturor som Resurs Recycling i Stockholm AB har ställt ut till NM Trading & Transport AB avseende avfall som har tippats i Kassmyra. De fakturerade tippavgifterna för 2019 avser sammantagna 38 778 ton (FUP Kassmyra s. 1249–1260). Det totala fakturerade beloppet om 19 313 426 kr netto överensstämmer för övrigt med nettoomsättningen enligt Resurs-Recyclings årsredovisning för 2019 (PB A s. 483).

Det tillvägagångssätt som Fariba Vancor har redogjort för framstår enligt tingsrättens uppfattning som märkligt om tanken var att Kassmyra skulle vara en central knutpunkt, dit allt avfall fördes för vägning. Anledningen till detta är

att vägningen ger relativt exakta uppgifter om inkommande volymer avfall, samtidigt som mängden utgående avfall baserades på relativt osäkra uppskattningar. Kombinationen av dessa två tillvägagångssätt bör innebära att det, trots förekomsten av en våg i Kassmyra, rådde en betydande osäkerhet när det gäller hur mycket avfall som förvarades där vid varje given tidpunkt. Trots detta har ingående och utgående volymer i Kassmyra redovisats till miljöenheten med ganska exakta mått (se bland annat FUP Kassmyra s. 421 och uppgifterna nedan). Detta talar emot den berättelse som Fariba Vancor har lämnat. Vidare finns det uppgifter från en inspektion som talar för att även utgående avfall vägdes (inspektion den 5 mars 2018, se FUP Kassmyra s. 294 och 295). Även vittnesmål från lastbilschaufförer såsom Björn Baath i kombination med uppgifter om vikter från körningar till Laxå samt fastigheter i Norrtälje talar starkt för att även utgående avfall, i vart fall fyllnadsmassor, vägdes i Kassmyra (se hans vittnesmål i fråga om Fiskartorpet). William Nordvall har dock vittnat om att avfall som kördes till Laxå inte vägdes när det lämnade Kassmyra, vilket sannolikt har sin förklaring i att avfallet i stället vägdes när det anlände till Laxå.

Utredningen visar att miljöenheten i Botkyrka kommun har efterfrågat uppgifter om vikten på avfallet i Kassmyra vid många tillfällen. Sådana uppgifter har också lämnats till miljöenheten av Think Pink-koncernen bland annat vid följande tillfällen:

- Vikten angavs till 9 900 ton per den 31 december 2017 och 9 150 ton per den 15 april 2018 (FUP Kassmyra s. 320)
- I årsrapporten för 2018 uppgavs mängden inkommande avfall till 9 172 ton, utgående avfall till 11 493 ton och mängden mellanlagrat avfall per den sista december 2018 till 9 100 ton (FUP Kassmyra s. 840–842). Bland annat uppgifter om utgående avfall till Skultuna förefaller dock vara felaktiga vid en jämförelse med vågkvitton (PB M sid. 356—386, 4 136 ton enligt rapporten jämfört med 18 717 ton enligt vågkvitton).
- Rapport om lagerstatusen i Tumba (PB M s. 980–984)
- Vid en inspektion den 15 maj 2019 uppgav företrädare för Think Pink-koncernen att mängden avfall understeg 10 000 ton (FUP Kassmyra s. 614–617).

- Som svar på frågor vid denna inspektion angavs den 24 juni 2019 en totalvikt om 9 500 ton (FUP Kassmyra s. 406–408).
- I en rapport om massabalanser uppskattades mängden avfall per den 31 december 2019 uppgå till 9 252 ton (FUP Kassmyra s. 425, jfr PB G s. 254–258).
- I årsrapporten för 2019 angavs dock 9 988 ton (FUP Kassmyra s. 851–883) (se även nedan om Astacus mätning).

Think Pink-koncernen har således vid flera tillfällen redovisat en vikt som med knapp marginal understeg gränsen om 10 000 ton.

I september 2019 genomförde företaget Astacus en volymberäkning av vissa avfallshögar i Kassmyra på begäran av Think Pink-koncernen (FUP Kassmyra s. 882 och 883). Enligt beräkningen fanns det omkring 35 000 m³ i de aktuella avfallshögarna, med en felmarginal om $\pm 3\,000$ m³. Med utgångspunkten att varje m³ vägde 0,225 ton uppskattades vikten till 7 875 ton ± 675 ton. Dessa uppgifter togs med i årsrapporten för 2019. Genom Magnus Karlssons uppgifter (se förhöret avseende Kagghamra) står det klart att det var han som lämnade uppgiften om 0,225 ton till Astacus för Think Pink-koncernens räkning. Denna uppgift har använts även för beräkningar av vikt på avfall på andra anläggningar som är aktuella i målet.

Tingsrätten konstaterar dock att den uppmätta volymen är missvisande, med tanke på att åtminstone en hög med avfall har exkluderats från mätningen på begäran av Robert Silversten (FUP Kassmyra s. 1315). Detta berördes även av Magnus Karlsson i e-postkorrespondens (FUP Kassmyra s. 1314, se även anmärkningar mot förfarandet i WSP:s internrapport om Magnus Karlsson, PB G s. 121). Vidare har Astacus utgått från ett alltför lågt schablontal när det gäller vikt per m³ avfall (0,225 ton). Vid polisens vägning av det aktuella avfallet har det framkommit att den faktiska vikten var väsentligt högre.

I juli 2020 gjorde Astacus en ny volymmätning av den stora avfallshögen (FUP Kassmyra s. 794–796). Som Linda Tollemark från NFC har anfört var högen så stor att grävmaskiner kunde köra upp på den. Vikten beräknades till 9 619 ton med en felmarginal om ± 750 ton. Även vid detta tillfälle utgick Astacus från att varje m³ vägde 0,225 ton. Som tingsrätten berör ovan är denna

utgångspunkt felaktig i förhållande till den faktiska vikten.

Kontakterna mellan miljöenheten och Think Pink-koncernen visar att miljöenheten vid flera tillfällen ifrågasatte mängden avfall och hade uppfattningen att mängden hade ökat. Några exempel på detta är följande:

- Vid en inspektion den 13 september 2016 anförde miljöenheten att mängden avfall översteg den högsta tillåtna mängden enligt föreläggandet om försiktighetsmått och att det fanns för mycket avfall på platsen, då det inte kan förvaras och hanteras på ett ändamålsenligt sätt (FUP Kassmyra s. 591 och 592).
- I samband med en rapport om avfallsmängder i juni 2019 ifrågasatte miljöenheten om det rörde sig om 9 500 ton avfall med tanke på att mängden ansågs ha ökat under de närmast föregående månaderna (FUP Kassmyra s. 418).
- I januari 2020 ifrågasatte miljöenheten vissa uppgifter om avfallsmängder som hade getts in i december 2019 (se ärendeutskrift 29 januari 2020 i FUP Kassmyra s. 363).
- I februari 2020 gjorde miljöenheten bedömningen att mängden avfall hade ökat sedan årsskiftet 2019/2020 (se ärendeutskrift 27 februari 2020 i FUP Kassmyra s. 460 och 461, jfr uppgiften i årsrapporten om 9 988 ton per årsskiftet).
- Vid en inspektion den 16 juni 2020 ansåg miljöenheten att mängden avfall hade ökat (FUP Kassmyra s. 626 f.).

Även miljöenheten utförde en egen beräkning av mängden avfall baserat på uppmätt volym enligt flygfotografier (se bland annat Samy Said's vittnesmål). Det har inte kunnat klarläggas vilken koefficient som användes för att multipliceras med volymen. Det finns dock skäl att anta att en för låg koefficient användes i likhet med mätningarna ovan, med tanke på att miljöenheten kom fram till att vikten var under 10 000 ton samtidigt som utredningen enligt nedan talar för att vikten var betydligt högre än så.

Redan den omständigheten att Think Pink-koncernen har lämnat exakta uppgifter om mängden avfall tillsammans med det osäkra tillvägagångssättet att inte väga utgående mängder talar för att koncernen har lämnat felaktiga

eller vilseledande uppgifter om vikten på avfallet. Det finns ytterligare omständigheter som talar i den riktningen:

- De uppgifter om vikt som har lämnats på begäran av miljöenheten avviker kraftigt från den faktiska vikt som har uppmätts vid brottsplatsundersökningen 2021 och vid den bortforsling som utfördes på uppdrag av Botkyrka kommun vid årsskiftet 2021/2022 (se vidare nedan).
- I anslutning till att årsrapporten för 2019 skulle skickas in till miljöenheten ägde en chatkonversation rum mellan Robert Silversten och den av Think Pink-koncernen tidigare anlitade miljökonsulten Claes Cardell på julafton 2019. Claes Cardell skrev ett meddelande av innebörden att det fanns sjukt mycket sopor i Tumba (Kassmyra), varpå Robert Silversten bekräftade detta och skrev att det inte fanns någon avsättning (PB H sid. 57 och 58). Därefter skrev Claes Cardell ”tur att det är Magnus som ska ljuga ihop årsrapporten med lagersaldo”. Tingsrätten uppfattar meddelandet som att bland annat felaktiga uppgifter om vikten på avfallet skulle lämnas av Magnus Karlsson för Think Pink-koncernens räkning.
- Magnus Karlsson gav instruktioner till Tobias Gustafsson om att man ska ”röra om” i avfallet i Kassmyra (se PB G s. 123 ur WSP:s internutredning rörande avtalsrelationen med NMT). En kopia av meddelandet med instruktionerna skickades även till Robert Silversten och Fariba Vancor. Tingsrätten uppfattar innebörden av detta meddelande som att Magnus Karlssons avsikt var att det att framstå som att avfallet avsattes och omsattes i stället för att det lagrades under lång tid (jfr Magnus Karlssons kännedom om att avfallet i Kagghamra skulle kunna klassas som deponi).
- Utredningen angående Skultuna och Robert Silverstens egna uppgifter inför rätten visar att Robert Silversten tog fram en Excel-fil med en slumpgenerator, som slumpade fram viktangivelser inom ett visst angivet intervall (se PB D s. 336). Dessa viktangivelser lämnades sedan till tillsynsmyndigheten i Västerås kommun. Även om detta främst rör Skultuna, talar det enligt tingsrättens mening för en vilja att vilseleda tillsynsmyndigheterna vad gäller mängden avfall. Detta har betydelse

även i fråga om Kassmyra.

Enligt tingsrättens mening är det dock främst de vägningar av det kvarvarande avfallet som gjordes dels av polisen vid brottsplatsundersökningen i mars 2021, dels av Ragn-Sells vid bortforslingen av avfallet 2022, som är av avgörande betydelse för frågan om det fanns för mycket avfall i Kassmyra eller inte.

Polisens ungefärliga beräkningar vid brottsplatsundersökningen den 24 mars 2021 gav följande resultat:

- Stora högen $37\,125\text{ m}^3 \times 0,452\text{ ton} = 16\,780\text{ ton}$
- Virkeshögen $5\,569\text{ m}^3 \times 0,405\text{ ton} = 2\,255\text{ ton}$
- Betonghögen $3\,865\text{ m}^3 \times 1,539\text{ ton} = 5\,948\text{ ton}$

Till skillnad mot Astacus (se ovan) har polisen vägt stickprov av containrar med avfall från de aktuella högarna och således beräknat totalvikten baserat på den faktisk vikt som avfallet på platsen hade, även om endast stickprov har vägts (FUP Kassmyra s. 1455–1458). Givetvis kan vikten skilja sig åt något mellan olika delar av avfallshögarna. Trots detta anser tingsrätten att polisens vägning är i allt väsentligt tillförlitligt (se även uppskattningen från Liljemark Consulting i FUP Kassmyra s. 920).

Det har lagts fram fotografier som föreställer de lastbilslaster (s.k. ”flak”) som polisen vägde. Inte heller dessa fotografier ger tingsrätten anledning att ifrågasätta polisens tillvägagångssätt. Vissa av dessa fotografier kan vid en första granskning ge intryck av att flaket är överlastat och att den uppgivna vikten således skulle kunna vara missvisande (se FUP Kassmyra s. 1455). Vid en närmare granskning framgår det dock att det avfall som kan framstå som överskjutande i förhållande till flakets höjd, i själva verket är avfall i en annan container längre bak i bild.

Från viktgränsen om 10 000 ton ska undantas avfall som är avsett för byggnads- eller anläggningsändamål. Betonghögen i Kassmyra bör således inte beaktas vid prövningen om gränsen om 10 000 ton har överskridits, även om avfallet i denna hög inte hade sådan kvalitet att den utan vidare kunde användas för anläggningsändamål med tanke på mängden främmande föremål

såsom armeringsjärn, elkablar och plast (se brottsplatsundersökningen 24 mars 2021, FUP Kassmyra s. 1463–1477). Både av polisens mätningar vid brottsplatsundersökningen och av mätningar vid inspektioner dessförinnan framgår vidare att andelen betong och annat avfall som var avsett för anläggningsändamål var liten sett till den totala mängden avfall (se bland annat inspektionen den 15 maj 2019, FUP Kassmyra s. 614–617). Sammantaget visar polisens mätningar att det vid tidpunkten för brottsplatsundersökningen fanns väsentligt mer än 10 000 ton avfall som inte var avsett för byggnads- eller anläggningsändamål i Kassmyra.

Av ännu större betydelse är omständigheterna när Ragn-Sells forslade bort allt avfall från Kassmyra vid årsskiftet 2021/2022, med tanke på att allt detta avfall vägdes då. Det rör sig således inte om några beräkningar eller stickprov utan vägningar av hela avfallsmängden. Mängden faktiskt bortforslat avfall uppgick då till 48 000 ton (se bland annat FUP Kassmyra s. 979; jfr de fakturor som Botkyrka kommun har lagt fram när det gäller skadeståndskrav). Av detta fanns 24 600 ton i den stora högen (H1), varav de äldre massorna uppgick till 13 400 ton. Sikteshögen och virkeshögen uppgick sammantaget till 23 400 ton. Viktgränsen om 10 000 ton har således överskridits kraftigt sett till mängden avfall vid bortforslingen. Det kan här nämnas att vikten 24 600 ton avseende den stora högen överensstämmer väl med den uppskattning om 20 000–30 000 ton som den i sammanhanget erfarna miljöingenjören Annelie Bivén gjorde när hon besökte Kassmyra i september 2021.

En särskild fråga är om det finns anledning att anta att den av polisen beräknade volymen avfall eller den bortforslade mängden till någon del har förts till Kassmyra av någon annan än Think Pink-koncernen.

Som berörs ovan greps Fariba Vancor, Thomas Nilsson och Robert Silversten den 12 september 2020 med anledning av de nu aktuella misstankarna. Maria Wiström Hedenskogs, Linnea Älgamos, Johan Lindells respektive Jonnie Feldins vittnesmål visar att verksamheten i Kassmyra fortsatte i åtminstone någon vecka efter gripandet. Vittnesuppgifter från flera personer talar för att andra företag eller personer än personalen inom Think Pink-koncernen kan ha tippat avfall i och omkring Kassmyra under de veckor som följde efter konkursen (se bland annat Johan Lindells, Jonnie Feldins och Stefan

Lindströms vittnesmål).

Några ytterligare omständigheter som kan tala för att olovlig tippning av avfall skett i Kassmyra efter gripandet och konkursbeslutet är följande:

- Stefan Lindström har vittnat om att han eller hans företag köpte en stor mängd flak (öppna containrar) från konkursboet efter företagen i Think Pink-koncernen. I samband med detta förefaller vissa flak ha tömts på avfall i Kassmyra.
- Vid ett tillsynsbesök i februari 2021 framkom att träflis hade lagts i Kassmyra efter konkursbeslutet och att fastighetsägaren Daniel Rindsjö hade hanterat träfliset (FUP Kassmyra s. 537). Daniel Rindsjö hade också uppgett till miljöenheten att han sorterade ut trävirke ur virkeshögen och tanken är att det ska krossas och köras till värmeverk (samma prot. s. 535). Enligt tingsrättens mening har visserligen denna hantering betydelse för bedömningen av mängden avfall, men övervägande skäl talar för att det mesta av trävirket inte längre fanns kvar när Ragn-Sells forslade bort avfallsmassorna vid årsskiftet 2021/2022. Anledningen till detta är att det står klart att RT (returträ) var ett material som enkelt kunde säljas och generera en förtjänst.
- Vissa uppgifter tyder på att låset till bommen vid infarten till Kassmyra har klippts upp och att det kan ha förekommit viss så kallad tjuvtippning (FUP Kassmyra s. 523).
- Konkursförvaltaren för NMT, advokaten Morgan Kvarnström, har vittnat om att han fick höra att det förekom trafik till anläggningen nattetid efter konkursutbrottet.

Tingsrätten gör sammantaget bedömningen att det i och för sig är möjligt att en mindre andel av det avfall som forslades bort härstammar från olovlig tippning av andra än Think Pink-koncernen efter gripandet. Det finns dock inte skäl att anta att detta har påverkat mängden avfall mer än marginellt. Detta innebär att det står klart att Think Pink-koncernen har överskridit viktbegränsningen om 10 000 ton med råge – att det i själva verket fanns mer än fyra gånger än den tillåtna mängden avfall vid tidpunkten för gripandet.

Enligt tingsrättens mening står det klart att viktbegränsningen har överskridits

med råge under en stor del av den tid som åtalet avser. Anledningen till detta är att de fotografier som har tagits vid inspektioner under denna tid och miljöenhetens iakttagelser i samband med dessa inspektioner visar att högarna med avfall har haft en liknande omfattning även under dessa år.

Det står också klart att mängden avfall i Kassmyra under flera år var större än vad som var möjligt att sortera och hantera på den begränsade yta som stod till buds (se bland annat fotografier och Magnus Hedendahls vittnesmål).

Vilka övriga brister har funnits i hanteringen av avfall i Kassmyra?

Som tingsrätten har berört ovan har frågan om efterlevnaden av miljölagstiftningen i övrigt utöver mängden avfall betydelse i flera avseenden. Enligt tingsrättens mening har bland annat följande ytterligare brister framkommit av utredningen.

- *Valet av plats:* Inledningsvis finns det skäl att framhålla att den aktuella platsen inte förefaller lämplig för avfallshantering av nu aktuell omfattning. Skälen för denna slutsats är dels fastigheternas placering i inom sekundär skyddszon för ett vattenskyddsområde, som är reservvattentäkt, och i närheten av två naturreservat (jfr Annelie Bivéns respektive Aleksandra Hellstens vittnesmål). Dels framstår de geologiska förutsättningarna i form av sand och genomsläpplig jord som mindre lämpade för miljöfarlig verksamhet. I detta avseende finns det skäl att återigen nämna att Magnus Karlsson fick veta att länsstyrelsen inte skulle bevilja något B-tillstånd för avfallshantering på platsen. Magnus Karlsson har också själv framhållit att han inte skulle ha valt platsen för avfallshantering.
- *Bristfällig sortering:* Flera personer som har hörts inför rätten har berört Thomas Nilssons skicklighet i att sortera och rena avfallet, bland annat genom en tvättanläggning som han själv har uppfunnit. Tingsrätten har inte skäl att ifrågasätta hans skicklighet när det gäller att exempelvis rena RT-material inför leverans till värmeverk m.fl. Tingsrätten konstaterar dock att en rad fotografier, filmsekvenser samt vittnesmålen från Annelie Bivén, Robert Lindkvist, Lars Dahlqvist, Jens Nerén och Per Åke Öberg samt målsägandeförhöret med Mats Franzén visar att

sorteringen av avfallet i Kassmyra i övrigt var påtagligt bristfällig. Det står nämligen klart att framför allt sådana fraktioner som kunde avsättas till relativt förmånliga ekonomiska villkor sorterades ut, utöver betongblock och liknande (angående betalning för vissa avfallsfraktioner, se Raziyyeh Khodayaris vittnesmål). Det rörde sig dels om returträ (RT) som levererades till värmeverk (se Rahim Abdulls respektive Per Perssons vittnesmål om leveranser till Värmevärdens värmeverk i Nynäshamn), dels om metall som såldes till en skrotfirma. Enligt Think Pink-koncernens egna uppgifter ska det ha rört sig om ca 3 000 ton som levererades till Värmevärden 2019 och ca 2 500 ton 2018 (TP Laxå s. 260). I övrigt har avfallet i huvudsak krossats och lagts på hög. Efter hand förefaller krossningen ha upphört, med tanke på att materialet högre upp i avfallshögen inte var krossat (se Annelie Bivéns respektive Robert Lindkvists vittnesmål). I den stora avfallshögen har det bland annat funnits stora mängder plast. Vid olika inspektioner har en rad främmande föremål såsom madrasser hittats i det ”sorterade” avfallet som var avsett för förbränning (se fotografier i FUP Kassmyra s. 740–743). Situationen i Kassmyra 2016 åskådliggörs av Jens Neréns vittnesmål när han granskade anläggningen inför eventuella leveranser av avfall till Mälarenergi AB. Han drog då slutsatsen att Think Pink-koncernen skulle få problem med avsättningen eftersom blandat avfall från byggsäckar krossades direkt, utan sortering, med oönskade inslag såsom gips, elektronik och isolering. Även vid brottsplatsundersökningen förekom en rad främmande föremål i den stora avfallshögen, såsom elkablar, olika slags metallföremål och avloppsrör, men även järnvägsräls och järnvägsslipers (FUP Kassmyra s. 1463–1477 och Per Åke Öbergs vittnesmål). Det råder ingen tvekan om att blandning av farligt respektive icke farligt avfall inom ramen för de nu aktuella verksamhetskoderna är otillåtet. Såsom vittnet Henrik Sandström har påtalat förutsätts det också vid mellanlagring av avfall att det finns ett syfte med lagringen och att materialet omsätts, snarare än att det blir liggande under en längre tid. Att det generellt sett rört sig om bristfällig eller utebliven sortering framgår också av filmer som åklagaren har spelat upp, samt av Henrik Sandströms iakttagelser baserat

på fotografier från platsen. Det rör sig inte om enstaka fall utan om en systematiskt begränsad sortering. Tingsrätten tar även fasta på Annelie Bivéns vittnesmål om att materialet i den stora avfallshögen föreföll ha behandlats i viss mån till en början, genom grovkrossning, men därefter enbart ha lagts på hög (se även ovan). Av Henrik Sandströms iakttagelser (jfr FUP Kassmyra s. 22) följer också att någon så kallad försortering inte skett under den senare delen av åtalstiden och att det i stor utsträckning har rört sig om krossning utan föregående sortering. Även med beaktande av att något uttryckligt författningskrav på omedelbar sortering inte fanns före 2020, står det för tingsrättens klart att den bristfälliga sorteringen som pågått under lång tid avviker från vad som skäligen krävas av en verksamhetsutövare enligt miljöbalken och att det har medfört risker (se vidare nedan).

- *Ökad brandrisk:* Visserligen fanns det alltså inte någon uttrycklig skyldighet att sortera avfallet på ett visst sätt under större delen av den aktuella gärningsperioden, även om det framstår som gängse tillvägagångssätt inom avfallsbranschen. Men den omständigheten att sortering inte skett i någon större omfattning har ökat miljö- och hälsoriskerna. Anledningen till detta är att potentiellt farligt avfall som elkablar har blandats med brännbart avfall såsom plast och att det allmänt sett har funnits en stor risk för brand till följd av att osorterade avfallshögar har legat på platsen under lång tid (angående självantändning, se Anders Lönnerstrands vittnesmål). Räddningstjänsten uppgav vid ett tillfälle att cirka en tredjedel av avfallet behövde flyttas för att brandgator och ett tillräckligt avstånd mellan avfallshögarna skulle kunna uppnås (se TP 5 s. 86).
- *Avfall utanför hårdgjord yta:* Som framgår ovan under bakgrund gällde ett föreläggande om försiktighetsmått som innebar att allt avfall skulle förvaras på en hårdgjord yta – i praktiken på den betongplatta som fanns i Kassmyra. Det finns en rad iakttagelser och fotografier i utredningen som visar att detta krav åsidosattes vid ett stort antal tillfällen (se bland annat inspektionen den 13 september 2016 i FUP Kassmyra s. 591 och 592, inspektionen den 14 oktober 2016 i FUP Kassmyra s. 186, inspektionen den 1 december 2016 i FUP Kassmyra s. 178, förslaget till

vitesföreläggande i FUP Kassmyra s. 570–572, inspektionen den 6 mars 2018 i FUP Kassmyra s. 599–602, inspektionen den 11 oktober 2018 i FUP Kassmyra s. 607–609 och inspektionen den 6 mars 2019 i FUP Kassmyra s. 611–613, jfr Isabella Hilmevall Janiecs vittnesmål om att avfall togs bort från slänterna efter påpekande). Detta förhållande har samband med de iakttagelser som miljöenheten gjorde när det gäller att mängden avfall var för stor i förhållande till ytan, se inspektionen den 6 mars 2018 och den 7 maj 2018 (FUP Kassmyra s. 785 och 786). Även Samy Said's vittnesmål understryker att miljöenheten vid flera tillfällen påtalade behovet av att hantera avfallet på en hårdgjord yta.

- *Avsaknad av skydd mot nederbörd:* Avfallshögarna i Kassmyra saknade skydd mot nederbörd. Detta medförde en risk för utlakning, det vill säga att regnvatten och smält snö rinner igenom materialet och för med sig miljöfarliga ämnen. Visserligen finns det inte något allmänt krav på skydd mot nederbörd, men just i Kassmyra har denna fråga haft särskild betydelse. Anledningen till detta är att det fanns avfall utanför hårdgjord yta (se ovan), samtidigt som dagvattnet inte togs om hand och renades. Dessa förhållanden bör också ses i förening med att avfallet förvarades i Kassmyra under lång tid (se nedan).
- *Avfall har legat för länge och avsättningen har varit begränsad:* Inom ramen för en C-anmälan får avfall inte hanteras längre än tre år (se vad som anförs under Bakgrund angående verksamhetskoderna 90.40, 90.80 och 90.110). Det följer även av föreläggandet om försiktighetsmått (se ovan under Bakgrund) att avfall inte fick deponeras i Kassmyra, vilket definitionsmässigt blir fallet om det ligger på en och samma plats mer än tre år (se 15 kap. 5 a § miljöbalken i dess nuvarande lydelse, tidigare fanns motsvarande bestämmelse i 4 § avfallsförordningen [2011:927]). Av bestämmelserna om de aktuella verksamhetskoderna och av föreläggandet om försiktighetsmått följer således att något avfall inte fick bli kvar i Kassmyra utan skulle lämnas till godkänd mottagare. Med andra ord fick verksamheten i Kassmyra endast avse sortering och mellanlagring av avfall. Som Alexsandra Hellsten har vittnat om hade dock Think Pink-koncernen svårt att hitta avsättning för avfallet och avfall ackumulerades därför på platsen. Även Lars Dahlqvist har vittnat

om detta och redogjort för att ett värmeverk i Strängnäs avbröt mottagandet av avfall från Think Pink-koncernen mot bakgrund av att det var kontaminerat av aluminium och gips, som bildar svavelsyra vilket inte är önskvärt i en förbränningsprocess. Visst avfall har dessutom bedömts ha legat i Kassmyra i mer än tre år, det vill säga utgöra deponi, och en komposteringsprocess hade påbörjats (se inspektionen den 18 augusti 2020 i FUP Kassmyra s. 628–632 samt Therese Nordins och Elisabet Rodhe Edéns vittnesmål, se även fotografier bland annat FUP Kassmyra s 747–750). Det kan också åter nämnas att det bland det avfall som forslades bort vid årsskiftet 2021/2022 fanns äldre avfallsmassor som uppgick till 13 400 ton. I vissa fall har miljöenheten också påpekat för Think Pink-koncernen att avfall har legat för länge och att detta ökar risken för brand (se bland annat inspektionen den 6 mars 2018 i FUP Kassmyra s. 599–602). Även här finns det skäl att erinra om Robert Silversten kommunikation med Claes Cardell om att det inte fanns någon avsättning för avfallet i Kassmyra (PB H sid. 57 och 58) samt om instruktionen om att ”röra om” i avfallet i Kassmyra för att ge sken av att avfallet omsattes (PB G s. 123). Vidare har Magnus Karlsson, med anledning av miljöenhetens påpekande att såväl Kassmyra som Kagghamra kunde klassas som deponi, framfört till Fariba Vancor att detta var riktigt (PB M s. 526).

- *Förekomst av farligt avfall:* Av såväl reglerna om verksamhetskoderna 90.40, 90.80 och 90.110 som föreläggandet om försiktighetsmått följer att Think Pink-koncernen inte fick hantera farligt avfall (se även ovan när det gäller bristfällig sortering). Trots detta fanns sådant avfall, bland annat i form av elkablar, i Kassmyra.
- Utöver det som uttryckligen påstås i gärningsbeskrivningen, men som läggs till grund för skadeståndskraven, kan det nämnas att det har förekommit omfattande *problem med damm och rök* som drabbat de närboende (se bland annat FUP Kassmyra s. 229, s. 294, 295 och 599–602).

Den stora avfallshögens beskaffenhet i april 2018 framgår av nedanstående fotografi som bifogades polisanmälan avseende verksamheten i Kassmyra:

(FUP Kassmyra s. 22.)

Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Tingsrätten har ovan konstaterat betydande och allvarliga brister i efterlevnaden av miljölagstiftningen när det gäller Think Pink-koncernens verksamhet i Kassmyra. Detta innebär dock inte i sig att någon straffbar gärning (något brott) har begåtts. Den avgörande frågan vid prövningen av åtalet är i stället vilka eventuella konsekvenser och risker som verksamheten har fört med sig, nämligen om de tilltalade har

- hanterat eller låtit *hantera avfall* på ett sätt som har medfört eller *kunnat medföra* en *förorening* som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller som medfört eller kunnat medföra någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken i dess lydelse från den 1 maj 2016 och första stycket i gärningsbeskrivningen), eller
- orsakat att det i mark, luft och/eller vatten *släppts ut ämnen* som typiskt sett eller i det enskilda fallet medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon

annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken och andra stycket i gärningsbeskrivningen).

Som tingsrätten har konstaterat ovan framstår inte den aktuella platsen som lämplig för omfattande avfallshantering. De skäl som anförs ovan för denna slutsats har betydelse för vilka risker som verksamheten i Kassmyra förde med sig. Med andra ord var verksamheten lokaliserad till en plats som är känslig för miljöfarliga ämnen.

Vid bedömningen av vilka risker som verksamheten har fört med sig är det framför allt resultaten från brottsplatsundersökningen den 24 mars 2021 som är av intresse (angående tillvägagångssättet vid undersökningen, se FUP Kassmyra s. 1463–1477). Platsundersökningen avsåg den så kallade stora högen, virkeshögen, betonghögen och sikteshögen som framgår av följande översiktsbild (från FUP Kassmyra s. 1464):

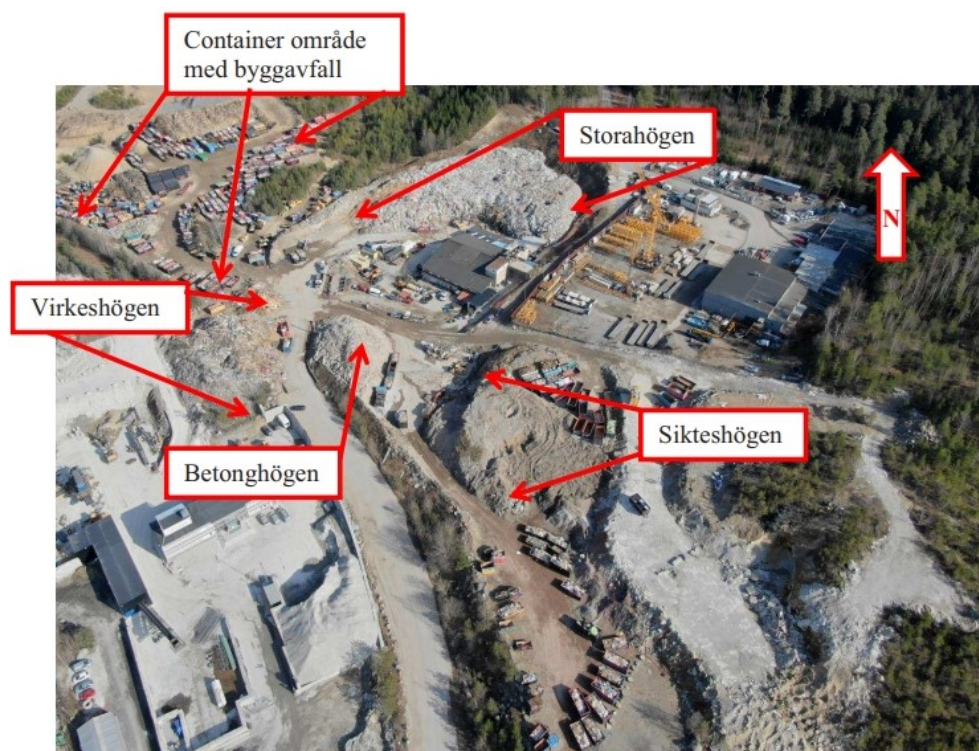

Foto 1: Visar aktuella platsen Kassmyra, bilden tagen av UAS.

När det gäller resultatet av provtagningarna kan följande framhållas:

- Vattenprovet från den ovannämnda brunnen (S001) var extremt förorenat av zink, bly, koppar, krom, vanadin, kadmium, nickel, kobolt och barium, samt kraftigt förorenat av antimon, arsenik, molybden och kvicksilver (se NFC:s sakkunnigutlåtande på s. 1505 i FUP Kassmyra och Linda Tollemarks vittnesmål). När det gäller riskbedömningen var halterna av framför allt bly, koppar, krom, kvicksilver och zink, men även av arsenik och nickel i vattenprovet på sådana nivåer att de har bedömts innebära en påtaglig risk för människors hälsa eller i miljön, om sådant vatten, genom utsläpp till vattendrag eller annat vatten leder till exponering för människor eller vattenlevande organismer.
- I fråga om vattenprovet bör det enligt tingsrättens mening framhållas att allt avfall inte har förvarats på en hårdgjord yta och att brunnarna i Kassmyra inte var varit tillgängliga för underhåll. Detta har enligt tingsrättens bedömning ökat risken för spridning av miljöfarliga ämnen.
- Det förhållandet att Daniel Rindsjö installerade brunnarna (dagvattenanläggningen) inför att Think Pink-koncernen skulle påbörja verksamheten i Kassmyra har betydelse för hur resultaten av provtagningen från en av brunnarna ska tolkas (se fotografi på brunnen i FUP Kassmyra s. 1469). Skälet till detta är att det inte kan vara någon annan, tidigare, verksamhetsutövare som har gett upphov till de ämnen som hittades i brunnen. Detta innebär att det finns skäl att utgå från att de ämnen som fanns där härrör från Think Pink-koncernens avfallshantering.
- Jordprover (S002 och S003) har tagits från stora högen och blandats samman till ett samlingsprov. Halterna av framför allt kolvätena PAH-M och PAH-H har bedömts innebära viss risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön (FUP Kassmyra s. 1507).
- Ett askprov har tagits från sikteshögen (S015). Askan har bildats genom eldning av annat än rent trädbränsle (FUP Kassmyra s. 1513). Askprovet är förorenat av kvicksilver, bly, koppar och dioxiner. Innehållet av framför allt kvicksilver, bly, koppar och dioxiner i askprovet har bedömts innebära viss risk för människors hälsa eller i miljön om sådan aska, genom utlakning eller på något annat sätt, leder till exponering för människor eller sprids i miljön.

- Även ett jordprov (H) har tagits från sikteshögen. Halterna av framför allt PAH-M och PAH-H bedöms ligga i sådana nivåer att de har bedömts innebära viss risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön (FUP Kassmyra s. 1508 och 1509).
- De aktuella jordproverna kan jämföras med ett bakgrundsprov av jord (S005), från en plats utanför avfallshögarna men inom Kassmyragropen, i ett område med containrar. I bakgrundsprovet har inte några petroleumprodukter (alifatiska och aromatiska kolväten) påvisats. Bakgrundsprovet har bedömts vara opåverkat av samtliga undersökta alifatiska och aromatiska kolväten.

Kriminalteknikern Per Åke Öberg, som tingsrätten sätter tilltro till, har vittnat om hur provtagningarna har gått till. Det förhållandet att det inte finns någon vetenskapligt fastslagen metod för hur sådana provtagningar ska genomföras innebär inte att tingsrätten har skäl att ifrågasätta det tillvägagångssätt som har använts eller att de av NFC uppgivna resultaten i huvudsak är representativa för respektive avfallshög (jfr Linda Tollemarks vittnesmål).

När det gäller frågan om utsläpp enligt första punkten i straffbestämmelsen är det avgörande att ett utsläpp från avfallet har skett till omkringliggande mark eller i vatten, inte huruvida utsläppen är representativa för allt avfall som har förts till platsen. Tingsrätten har därför heller skäl att ifrågasätta provtagningarna mot bakgrund av att partiklar kan ha förekommit i vattenprover, vilket har påtalats av försvaret. Även om koncentrationen av skadliga ämnen skulle vara högre i exempelvis ett visst vattenprov förändrar inte det den omständigheten att ett utsläpp har skett.

Tingsrätten har visserligen inte någon anledning att ifrågasätta den kompetens som försvarets sakkunniga vittne Reidar Zapf-Gilje besitter när det gäller bedömningar av förorenad mark inför exploatering. Han framstår som synnerligen skicklig och erfaren inom sitt kompetensområde och har bland annat anlitats som sakkunnigt vittne i tvistemål i högre domstolar i Kanada när det gäller bedömningar av eventuella faktiska föroreningar (miljöskador). De frågeställningar som han vanligtvis bedömer och de bedömningar som han gjort i detta mål har dock inte någon avgörande betydelse för tillämpningen av straffbestämmelsen. Anledningen till det är att frågeställningarna om utsläpp

och riskfylld avfallshantering skiljer sig från de bedömningar som görs i samband med kartläggning av förorenad mark inför exploatering. Vid frågan om utsläpp krävs inte att utsläppet är representativt eller att recipientens egenskaper prövas. I stället är det tillräckligt att det aktuella ämnet typiskt sett kan leda till vissa följder. I fråga om riskabel avfallshantering krävs inte någon faktisk påverkan alls utan en abstrakt fara är tillräcklig.

Ovanstående resonemang är också kärnan i NFC:s bemötande av sakkunnigutlåtandet från Reidar Zapf-Gilje (TP 12 s. 12–14). Genom NFC:s bemötande står det klart att det vid sanering av förorenade områden är en annan bedömning som behöver göras, än vad som är fallet vid forensiska bedömningar i samband med misstänkta miljöbrott. Enligt tingsrätten innebär detta sammanfattningsvis att de bedömningar som Reidar Zapf-Gilje har gjort i sitt utlåtande inte innebär att NFC:s analyser kan ifrågasättas. Tingsrätten fäster således inte någon avgörande vikt vid det som Reidar Zapf-Gilje har anfört om att

- undersökningsunderlaget var för dåligt med tanke på att endast ett vattenprov togs, att detta prov inte var typiskt för dagvatten i allmänhet, att stora mängder partiklar fanns i den aktuella brunnen, vilket leder till höga koncentrationer,
- många fler jordprover borde ha tagits,
- det inte gjordes någon grundvattenundersökning på berörda platser,
- det inte gjordes analys om spridningsvägar i förhållande till skyddsobjektet,
- riskbedömningarna inte följer den typiska modell där man beaktar samtliga relevanta faktorer.

Det förhållandet att viss olovlig tippning av avfall kan ha skett i Kassmyra efter gripandet och konkursbeslutet saknar betydelse för frågan om utsläpp. Det står således klart att utsläppen av metallerna och kolvätena har skett genom Think Pink-koncernens verksamhet.

Naturvårdsverket har lämnat ett utlåtande beträffande avfallshanteringen i bland annat Kassmyra och vilka eventuella risker för miljö och hälsa som den har fört med sig. Utlåtandet har baserats på anmälningar,

brottsplatsundersökningen och de fotografier som togs i samband med denna, information om vattenskyddsområde samt sakkunnigutlåtandet från NFC när det gäller de ovannämnda proverna. I fråga om Kassmyra har Naturvårdsverket gjort bedömningen att hanteringen av avfallet har inneburit en uppenbar risk för negativ miljö- och hälsopåverkan som är mer än ringa (HP s. 80).

Naturvårdsverket har i övrigt anfört i huvudsak följande om Kassmyra:

- Stora mängder blandat avfall med innehåll av misstänkt farligt avfall förvaras på platsen. Viss sortering av olika avfallsslag har skett men hanteringen har stora brister, eventuellt med undantag för en av virkeshögarna. Avfall som krossats är otillräckligt sorterat och innehåller bland annat fraktioner av elkablar.
- Eftersom platsen är belägen i en tidigare grustäkt på en isälvsavlagring är förutsättningarna för spridning till grundvattnet mycket goda. Platsen ligger dessutom i yttre skyddsområde för en vattentäkt.
- Halter i jord/avfall visar på förhöjda koncentrationer, som i några fall når över Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenade områden (mindre känslig markanvändning, se rapport 5976), vilket indikerar att det kan finnas risker för människors hälsa och miljö.
- Resultaten från vattenprovet från en dagvattenbrunn visar på mycket höga halter av samtliga analyserade ämnen (metaller). Naturvårdsverket har inte tagit del av någon ytterligare dokumentation kring dagvattensystemet och dess spridningsförutsättningar, men med de halter som uppmätts i vattnet finns påtagliga risker för yt- och grundvatten om det sker spridning till omgivningen.
- Naturvårdsverket har beviljat akutbidrag för att hantera föroreningsituationen på platsen. Sådant bidrag beviljas enbart för objekt där det är så angeläget med kritiska och brådskande åtgärder att de inte kan vänta på den ordinarie processen för fördelning av bidrag för efterbehandling av förorenade områden, samt att åtgärderna behöver vidtas inom ett år.

Vid sitt andra vittnesmål inför rätten har Linda Tollemark redogjort för de riskbedömningar som har gjorts från NFC:s sida, föroreningsgraden i Kassmyra och vilka effekter som vissa av de nu aktuella ämnena kan ha på

människor och djur. Det gäller bland annat dioxiner (som hittades i askproven) som är ett av de giftigaste ämnena som finns genom dess hormonstörande och cancerframkallande egenskaper. Dioxiner, kvicksilver och i viss mån arsenik följer med rök och kan således spridas vid en brand. Hon har också redogjort för att arsenik är cancerframkallande och anses akut toxiskt. Vittnesmålet understryker vilka synnerligen långtgående konsekvenser som en större brand i den stora avfallshögen i Kassmyra sannolikt skulle ha fått.

Johanna Farelius vid Naturvårdsverket har i sitt vittnesmål understrukt de exceptionella omständigheter som föranledde Naturvårdsverket att bevilja akutbidrag. Det gäller framför allt den påtagliga risk för brand som fanns, när det gäller självantändning till följd av gasbildning (bedömningen av brandrisken baserades delvis på underlag från räddningstjänsten). En sådan brand skulle enligt hennes bedömning innebära en risk för tiotusentals människors hälsa (se vidare nedan när det gäller Liljemark Consultings bedömning). Enligt hennes uppfattning skulle inte en brand kunna släckas med vatten med tanke att lakvatten då skulle föra med sig farliga ämnen till grundvattnet. Vidare var det inte praktiskt möjligt att använda sand för släckning såsom hade gjorts i Kagghamra (se åtalspunkten 1.2).

Även konsultbyrån Liljemark Consulting har gjort en bedömning av riskerna med avfallshanteringen i Kassmyra. Liljemark Consulting har påtalat att platsen finns inom vattenskyddsområdet Segersjö som utgör reservvattentäkt för kommunen, vilket innebär att verksamheten är belägen i ett känsligt område med ett skyddsvärt grundvatten (FUP Kassmyra s. 920). De risker i fråga om spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen som Liljemark Consulting har uppehållit sig vid är bland annat risken för sådan spridning i samband med brand, antingen i gasform eller genom vatten, samt utlakning av föroreningar från högarna.

Liljemark Consulting kom fram till att det fanns en risk för att grundvattenförekomsten på sikt skulle komma att förorenas, vilket kunde påverka möjligheterna till att använda täkten för dricksvattenuttag. Vidare ansågs läget för avfallsupplaget vara ytterst olämpligt och att det kunde innebära stora miljö- och hälsorisker. De största riskerna ansågs finnas om ytterligare en brand uppstår i avfallet, framför allt om branden uppstår i den

stora avfallshögen (FUP Kassmyra s. 956). Tingsrätten konstaterar att även utredningen i övrigt (bland annat Anders Lönnerstrands vittnesmål) talar för att det fanns en betydande risk för brand genom självantändning.

I fråga om risken för brand lämnade även Södertörns brandförsvarsförbund ett sakkunnigutlåtande (TP 5 s. 86 och 87). I samband med framtagandet av utlåtandet fick brandförsvarsförbundet en uppgift från två återvinningsföretag om att lagring av avfall som innehåller organiskt material inte bör pågå längre än sex månader på grund av risken för självantändning. Vidare framkom att i vart fall den stora avfallshögens storlek, utformning och avsaknad av brandgator avvek från branschorganisationen Avfall Sveriges rekommendationer. Dessa förhållanden har enligt tingsrättens mening dels ökat risken för brand, dels medfört att en eventuell brand skulle bli svårare att bekämpa.

Enligt brandförsvarsförbundet skulle en brand i avfallshögarna påverka boende i närmiljön och Segersjö vattenskyddsområde, vilket även berörs i Liljemark Consultings kartläggning av hur många närboende som skulle påverkas i ett sådant fall.

Analysresultaten från Liljemark Consultings provtagning av ytliga jordprover efter borttransporten jämfördes med Naturvårdsverkets generella riktvärden för KM (känslig mark) och MKM (mindre känslig mark). Inga föroreningshalter som överskred riktvärden för MKM påträffades (FUP Kassmyra s. 967). Detta understryker enligt tingsrättens mening att utsläppen och föroreningarna är hänförliga till det numera bortforslade avfallet.

Sammantaget råder det enligt tingsrättens mening för det första inte någon tvekan om att det genom avfallshanteringen har släppts ut ämnen (metaller och kolväten) som typiskt sett kan medföra en förorening som är skadlig för människors hälsa (29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken och andra stycket i gärningsbeskrivningen). Det gäller i första hand i marken och i vatten (lakvatten) men viss mån även i luften genom brandrök. Det har också uppkommit risk för en annan betydande olägenhet i miljön, genom att reservvattentäkten i grundvattnet i området har kunnat förorenas.

Vid sådant förhållande krävs det visserligen inte för straffansvar att det är visat

att det i det enskilda fallet förelåg fara för miljöskadlig effekt (se rättsfallet NJA 2011 s. 39), men resultaten från provtagningarna visar att det också har skett en förorening som har medfört en fara för en sådan miljöskadlig effekt.

Därigenom står det också klart att hanteringen av avfallet efter den lagändring som trädde i kraft den 1 maj 2016 har kunnat medföra en förorening som hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen).

Riskernas omfattning har inte varit av ringa betydelse, bland annat med tanke på att tiotusentals människor har berörts av risken för farlig eller mycket farlig brandrök (jfr de olägenheter som uppkommit vid branden i Kagghamra, se åtalspunkten 1.2).

Har sättet att hantera avfallet varit allmänt vedertaget eller försvarligt?

Utredningen visar tydligt att avfallshanteringen i Kassmyra har avvikit från gängse tillvägagångssätt och rekommendationer inom avfallsbranschen (se bland annat Annelie Bivéns, Anders Gustafssons respektive Robert Lindkvists vittnesmål samt vad tingsrätten anför ovan när det gäller bristerna i miljöhanteringen i Kassmyra). Det gäller till exempel

- avsaknaden av tillstånd för verksamheten och en sådan miljöprovning som görs i ett sådant sammanhang
- den bristfälliga sorteringen
- avsaknaden av brandgator
- storleken på och utformningen av avfallshögarna, och
- bristen på omsättning av avfallet, det vill säga att avfall ligger på platsen under alltför lång tid.

Vidare har tillsynsmyndigheten (Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun) vilseletts om omfattningen och omsättningen av avfallet. Det gäller även den omständigheten att vissa fyllnadsmassor kördes till Fiskartorpet och vissa andra fastigheter i Norrtälje kommun, trots att detta inte hade uppgetts till miljöenheten (se FUP Fiskartorpet s. 358 och PB G s. 18 och 19). Till detta kommer att miljöenheten har försökt förmå Think Pink-koncernen att vidta rättelse i olika avseenden, vilket inte alltid har efterlevts. De risker för

människor, djur och miljö som har uppkommit har varit betydande. Genomgående har riskerna till stor del uppkommit till följd av att avsteg från ett aktsamt tillvägagångssätt har frångåtts i syfte att öka förtjänsten i verksamheten. Ett grundläggande problem i verksamheten har varit att Think Pink-koncernen har tagit emot väsentligt mer avfall än vad koncernen har haft avsättning för. Det står sammantaget klart att det inte har varit frågan om ett tillvägagångssätt som varit allmänt vedertaget. Av samma skäl har det inte heller rört sig om ett försvarligt tillvägagångssätt.

Mot denna bakgrund konstaterar tingsrätten att gärningen i objektivet hänseende är att bedöma som miljöbrott.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Tingsrätten övergår till att pröva de tilltalades eventuella delaktighet i den otillåtna avfallshanteringen och deras eventuella uppsåt eller oaktsamhet. I dessa avseenden gör tingsrätten följande bedömning.

Fariba Vancor

Åtalet mot Fariba Vancor i fråga om Kassmyra avser perioden den 1 januari 2015–27 oktober 2020.

Det finns inte något som talar för att Fariba Vancor har deltagit i den fysiska hanteringen av avfallet med grävmaskiner, sikt- och krossverk eller andra maskiner annat än vid något enstaka tillfälle eller att hon själv skulle ha transporterat något avfall med lastbil. Hon har emellertid under hela gärningstiden haft en ledande befattning i Think Pink-koncernen (se ovan under rubriken De huvudtilltalade och deras respektive roll inom Think Pink-koncernen). Oavsett vilken formell ställning hon har haft i koncernen står det också klart att hon har styrt verksamheten och de övriga tilltalade. Detta förhållande har av vittnet Linnea Älgamo, som arbetade inom Think Pink-koncernen 2019–2020, beskrivits som att Fariba Vancor ”bestämde allt”. Liknande uppgifter har även lämnats av vittnena Mikael Ramberg, Magnus Hedendahl, Henrik Wilmi, Lennart Stålhandske och Sam Lindgren. Fariba Vancors ledande roll gäller på en övergripande nivå, exempelvis angående arbetsfördelning och strategi för avfallshanteringen. Det gäller också många

detaljfrågor, såsom vem som ska ha kontakt med miljöenheten (se t.ex. PB N s. 430), vad som ska sägas i samband med detta samt när avfall ska forslas från en plats till en annan. Det är således uppenbart att hon har låtit hantera, samla in och förvara det nu aktuella avfallet på ett sådant sätt att hon ska anses som gärningsperson (jfr bedömningen avseende Robert Silversten i den s.k. Abortan-domen, dvs. Hovrättens för Västra Sverige dom av den 22 oktober 2024 i mål nr B 1067-24).

Av samma skäl står det helt klart att Fariba Vancor varit införstådd med händelseförloppet i Kassmyra, som hon har betecknat som ”modern” i verksamheten. Hon har således varit på det klara med de brister i verksamheten som tingsrätten har konstaterat ovan och de åtgärder som miljöenheten har krävt. Miljöenhetens påpekanden har ofta följts av en bedömning om att Think Pink-koncernen ”efter att ha åtgärdat påpekade brister uppfyller lagkraven på de delar av verksamheten som gicks igenom vid inspektionen” (se t.ex. FUP Kassmyra s. 589). Dessa påpekanden förändrar inte det förhållandet att en verksamhetsutövare är ansvarig för hur verksamheten bedrivs, i synnerhet när något tillstånd inte finns. Enligt tingsrättens bedömning framstår det tydligt av utredningen att Fariba Vancor har varit på det klara till exempel med att miljöenheten vilseleddes om avfallsmängderna. Exempelvis medgav hon i ett e-postmeddelande i maj 2020 att Think Pink-koncernen kanske hade för mycket avfall i Kassmyra och att det därför var viktigt att miljöenheten inte kom dit (FUP Kassmyra s. 1283). I anslutning till detta kan nämnas att Fariba Vancor i mars 2019 tog emot ett e-postmeddelande om att Think Pink-koncernen skulle låtsas att sortering av avfallet sker och att avfallet omsätts (PB M s. 1705 och 1706).

Det förhållandet att hon eventuellt avsåg att försöka sälja verksamheten under hösten 2020, strax före gripandet och konkursbeslutet, föranleder inte någon annan bedömning.

Det står således klart att Fariba Vancor har gjort sig skyldig till det som åklagarna har påstått när det gäller brottstiden från september 2016 till konkursutbrottet den 27 oktober 2020.

Enligt tingsrättens bedömning har Fariba Vancor inte haft ett direkt uppsåt att

orsaka skada eller risker för människor, djur eller miljö. Hennes primära drivkraft har i stället varit att driva en så lönsam verksamhet som möjligt, vilket i sig är fullt naturligt vid näringsverksamhet i aktiebolagsform (se även PB B s. 7–26 angående hennes inkomster under den aktuella perioden). Hon har inför rätten gjort gällande att hon gjorde bedömningen att leveranserna av brännbart avfall till värmekraftverk skulle kunna öka till följd av ökad efterfrågan efter Storbritanniens utträde ur EU (”Brexit”), och att detta var anledningen till att visst brännbart avfall balades (det avfall som påträffades i Kassmyra efter konkursbeslutet var dock inte balat). Denna uppfattning har hon även framfört till många anställda inom NMT under flera års tid, vilket framgår av ett stort antal vittnesmål.

För tingsrättens del är det svårt att förstå hur hon föreställde sig att en kostnad på ca 500–600 kr per ton för förbränning av blandat (balat) avfall skulle kunna vändas till en intäkt, det vill säga ett positivt värde, till följd av Brexit (jfr Jenny Sahlins respektive Björn Mollstedts vittnesmål). Det gäller särskilt med tanke på att även lagring och transport av avfallet är förenat med en kostnad. Civilingenjören Björn Mollstedt, som har arbetat med bränsle till värmeverk, har anfört att det inte är ekonomiskt att bala avfall för att spekulera i prisförändringar och att det inte finns någon annan aktör i avfallsbranschen som gör det. Enligt honom är inte prisbilden så varierande att detta är lönsamt. Vidare har civilingenjören Jenny Sahlin, som är expert på avfallsförbränning, redogjort för att värmeverken helst inte vill hantera gamla balar, det vill säga sådana som är över ca tre månader gamla. Think Pink-koncernens hantering av avfallsbalar avviker således påtagligt från den planerade säsongslagringen av avfall som ska till värmeverk.

Det är svårt att ta ställning till om Fariba Vancor verkligen trodde på sådana effekter av Brexit eller om det rörde sig om en förhoppning som användes som ett svepskäl för att inte ta hand om avfallet. Som bland annat vittnet Lars Dahlqvist uppfattade saken framstod diskussionen om Brexit som ett argument för att lägga avfall på hög och inte göra något med det. Även om Fariba Vancor verkligen trodde på detta, fråntar det dock inte henne ansvaret som verksamhetsutövare när det gäller att följa bestämmelserna i miljöbalken.

Tingsrätten har inte skäl att ifrågasätta att en stor mängd brännbart avfall, i vart

fall RT, levererades till bland annat Värmevärden.

Fariba Vancor har emellertid varit medveten om att avsättningen i realiteten var begränsad, vilket medförde att avfall lades på hög, att miljölagstiftningen inte efterlevdes fullt ut och att detta förhållande delvis doldes genom vilseledande. Därigenom har hon också enligt tingsrättens mening varit medveten om att det fanns en avsevärd risk för att påtagliga risker för människor, djur eller miljö skulle kunna uppkomma. Trots svårigheterna att få avsättning för avfallet har hon dock fortsatt att driva verksamheten, och snarare utvidgat omfattningen av den. Därigenom har hon enligt tingsrättens mening förhållit sig likgiltig inför att skada skulle kunna uppkomma för människor, djur eller miljö och att utsläpp skulle kunna ske. Hon har således begått gärningen med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt, jfr rättsfallet NJA 2017 s. 531 när det gäller likgiltighetsuppsåt till s.k. farebrott).

Åtalet mot Fariba Vancor är således styrkt när det gäller miljöbrott enligt 29 kap. första stycket 1 och 2 miljöbalken.

Thomas Nilsson

Åtalet mot Thomas Nilsson avser perioden den 1 januari 2015–27 oktober 2020.

Thomas Nilssons delaktighet i verksamheten skiljer sig avsevärt från det som anförs ovan angående Fariba Vancor. Under gärningstiden har Thomas Nilsson visserligen varit styrelsesuppleant i NMT (se ovan under rubriken De huvudtilltalade och deras respektive roll inom Think Pink-koncernen), men det har inte framkommit att han i denne egenskap genom att ha träda in och tjänstgöra i styrelsen skulle ha fattat några beslut i Think Pink-koncernen. Hans formella roll i koncernen har främst begränsat sig till att ansvara för maskinerna och utöva arbetsledning över maskinisterna (jfr bland annat Mikael Rambergs respektive Linnea Älgamos vittnesmål). Han har inte, annat än i något enstaka fall, närvarat vid inspektioner från Miljöenhetens sida (se dock t.ex. FUP Kassmyra s. 593). Det är inte visat att han fått de av de meddelanden som övriga tilltalade har utväxlat när det gäller att vilseleda miljöenheten. Han har dock deltagit vid ledningsgruppsmöten eller liknande möten vid åtminstone ett par tillfällen (se PB M s. 1637 och 1771).

Till skillnad mot Fariba Vancor har Thomas Nilsson haft en central roll i produktionen i koncernen – särskilt den produktion som har ägt rum i Kassmyra (se FUP Kassmyra s. 593 när det gäller titeln ”produktionschef”). Med detta avses att han har styrt det praktiska arbetet med sorteringen av avfall på den så kallade plattan. Han har därför haft ett bestämmande inflytande när det gäller hur avfallet skulle sorteras eller inte sorteras samt hur det skulle förvaras – låt vara att även Fariba Vancor har haft det. Han har därigenom deltagit i hanteringen och förvaringen av avfallet tillsammans och i samförstånd med Fariba Vancor. Vissa, såsom vittnet Lennart Stålhandske, har till och med uppfattat det som att Thomas Nilsson skötte anläggningen i Kassmyra generellt. Thomas Nilsson har också haft ett avgörande inflytande över vilket avfall som skulle levereras till kunder (se bland annat Magnus Hedendahls vittnesmål). Detta åskådliggörs även genom att fastighetsägare i Norrtälje kommun har haft kontakt med honom inför leverans av bristfälliga fyllnadsmassor, av Robert Silversten kallad ”fulfyllning” (se Fiskartorpet, åtalspunkten 1.4, jfr nedan). Genom sitt ansvar för produktionen har Thomas Nilsson varit fullt medveten om hur länge avfallet har förvarats på platsen, bristen på avsättning för avfallet och att det fanns avsevärda risker med förvaringen. Trots detta har han fortsatt hanteringen av nytt avfall även när avsättningen var begränsad och avfallsmängderna således ökade. Han har därigenom förhållit sig likgiltig inför att dessa risker kunde förverkligas. Han har således agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt).

Åtalet mot Thomas Nilsson är således styrkt och han ska dömas för miljöbrott.

Robert Silversten

Åtalet mot Robert Silversten avser perioden den 1 september 2018–27 oktober 2020.

Enligt tingsrättens mening är det uppenbart att Robert Silversten har haft en central del i den operativa verksamheten i Think Pink-koncernen och inte endast verkat för att kartlägga verksamheten inför en eventuell försäljning av koncernen. Han har haft ställning som en slags mellanchefer i Think Pink-koncernen och ägnat sig åt såväl försäljning, avsättning och olika platser för etablering av verksamhet (se ovan under rubriken De huvudtilltalade och deras

respektive roll inom Think Pink-koncernen). Under en period var han försäljningschef. Hans roll i Think Pink-koncernen framgår bland annat av organisationsscheman och anteckningar från ledningsgruppen, i vilken han ingick (se t.ex. anteckningar från ett ledningsgruppsmöte den 7 november 2018 i PB M s. 1637).

Som exempel på hans arbete med avsättning kan nämnas att han ansvarade för den leverans av avfall som åtalspunkten 1.16 (Fjuckby) avser. Detsamma gäller Fiskartorpet och i viss mån Björnemossen (Hova). Redan i april 2018 var han på det klara med att de fyllnadsmassor som Think Pink-koncernen levererade var undermåliga (se meddelanden om ”fulfyllning” i PB N s. 424, jfr åtalspunkten 1.4 angående Fiskartorpet m.m.).

Han har också haft kontakter med miljöenheten och bidragit till att vilseleda enheten när det gäller mängden avfall. Som exempel på detta kan nämnas att Robert Silversten begärde att en avfallshög skulle exkluderas vid volym- och viktberäkningen hos Astacus (FUP Kassmyra s. 1312–1315). Vidare har Robert Silversten tagit fram en slumpgenerator i en Excel-fil, som slumpade fram felaktiga uppgifter om vikten på avfallet (se ovan och se PB D s. 336). I en konversation på julafton 2019 medgav han också att det inte finns någon avsättning för avfallet, apropå att det var ”sjukt mycket sopor” i Kassmyra, samtidigt som han var på det klara med att Magnus Karlsson skulle ”ljuga ihop” årsrapporten (PB H s. 57 och 58). Hans uppgift inför rätten om att mängden avfall endast var ett tillfälligt problem förtjänar inte tilltro mot bakgrund av vad som har framkommit om avfallsmängderna i övrigt. I stället visar utredningen att han var medveten om att hanteringen av avfallet var otillåten.

Den omständigheten att Robert Silversten har använt sig av olika namn och identiteter (se även åtalet för brukande av falsk urkund) framstår visserligen som uppseendeväckande, men har enligt tingsrättens mening inte någon avgörande betydelse för åtalen för grovt miljöbrott. Snarare är det hans roll i Think Pink-koncernen och hans betydelse för att verksamheten kunde fortgå under flera år som är avgörande, i förening med hans goda insyn i verksamheten.

Enligt tingsrättens mening står det utom varje rimligt tvivel att Robert Silversten var medveten om den bristande regelefterlevnaden och att avfallshanteringen kunde innebära risker för människor och miljö. Trots detta har han fortsatt hanteringen av nytt avfall även när avsättningen var begränsad och avfallsmängderna således ökade. Han har därigenom förhållit sig likgiltig inför att dessa risker kunde förverkligas. Han har således agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt).

Åtalet mot Robert Silversten är således styrkt och han ska dömas för miljöbrott.

Tobias Gustafsson

Åtalet mot Tobias Gustafsson när det gäller Kassmyra avser perioden den 1 februari 2017–21 december 2019.

Tobias Gustafsson var anställd i Think Pink-koncernen under perioden den 1 februari 2017–21 december 2019. Hans ställning i Think Pink-koncernen har likheter med Robert Silversten såtillvida att han har haft ställning som en slags mellanchefer och ägnat sig frågor som har att göra med utvecklingen av verksamheten. Han har exempelvis ansvarat för Think Pink-koncernens verksamhet i Södermanland, vissa personalärenden och kontakter med försäkringsbolag. I något fall har han också vikarierat som transportledare. När det gäller transport av avfall är det dock av större betydelse att han har haft ett slag övergripande ansvar för detta, som går utöver transportledarens roll. Hans roll i Think Pink-koncernen framgår bland annat av organisationsscheman och anteckningar från ledningsgruppen, i vilken han ingick (se t.ex. anteckningar från ett ledningsgruppsmöte den 7 november 2018 i PB M 1637).

Jämfört med Robert Silversten har Tobias Gustafsson haft mer omfattande kontakter med miljöenheten och till exempel närvarat vid ett flertal inspektioner och skickat ett stort antal e-postmeddelanden.

Tobias Gustafssons egen syn på sin roll inom Think Pink-koncernen framgår av ett meddelande från honom till Robert Silversten i vilket han skriver att han och Robert Silversten driver mer eller mindre hela driften av företaget och står för alla kontakter med myndigheter (PB E s. 133).

Enligt tingsrättens mening har det inte någon betydelse för skuldfrågan att Tobias Gustafsson, utöver att vara anställd i Think Pink-koncernen, också har fakturerat koncernen för vissa utlägg och tjänster. Hans ovan beskrivna roll innebär dock att han i hög utsträckning har varit delaktig i det förfarande som tingsrätten har bedömt som miljöbrott.

Som berörs ovan gav Magnus Karlsson instruktioner till Tobias Gustafsson om att man skulle ”röra om” i avfallet i Kassmyra (se PB G s. 123), vilket talar för att även Tobias Gustafsson var på det klara med den bristfälliga avsättningen och den stora mängden avfall. Utredningen visar att Tobias Gustafsson var medveten om att det är var ont om plats i Tumba och att metallskrot var en av få avfallsfraktioner som NMT fick betalt för, det vill säga att ”bränslekrossen” och liknande innehåll som finns i bland annat balarna inte gav några intäkter (PB E s. 132). Han har också redogjort för att han fick ett meddelande från Fariba Vancor om att Kassmyra behöver tömmas omgående, innan kommunens tjänstemän skulle komma. Generellt sett gäller också att den som vistades regelbundet i Kassmyra, såsom Tobias Gustafsson, inte kunde undgå att reflektera över mängden avfall, regelefterlevnaden och eventuella risker som avfallshanteringen kunde innebära.

Sammantaget står det för tingsrätten klart att Tobias Gustafsson har varit på det klara med att avfallshanteringen i Kassmyra innebar avsevärda risker för människor och miljö samt att han har förhållit sig likgiltig inför att dessa risker kunde förverkligas. Han har således begått gärningen med uppsåt.

Åtalet mot Tobias Gustafsson är således styrkt och han ska dömas för miljöbrott.

Magnus Karlsson

Åtalet mot Magnus Karlsson när det gäller Kassmyra avser perioden den 2 mars 2017–27 oktober 2020.

Till skillnad mot de övriga tilltalade har Magnus Karlsson varken varit anställd eller i övrigt haft någon tjänsteställning i Think Pink-koncernen eller haft något uppdrag i styrelsen. Han har i stället, som anställd vid konsultbolaget WSP, anlitats som miljökonsult under den tid som åklagarna har gjort gällande

(den 2 mars 2017–27 oktober 2020) såvitt gäller bland annat Kassmyra. Enligt tingsrättens bedömning har han haft en för Think Pink-koncernen viktig roll när det gäller att företräda verksamheten gentemot miljöenheten. Han har haft en så kallad generalfullmakt som har gett honom formell rätt att företräda bolagen i koncernen i dessa sammanhang. Det står således klart att han har företrätt Think Pink-koncernen gentemot tillsynsmyndigheten. Detta förfarande avviker från det synsätt som annars gällde inom WSP, enligt Marie Wennergren – som också var miljökonsult där. Enligt hennes uppgifter fick hon besked att hon inte fick företräda Think Pink-koncernen gentemot tillsynsmyndigheterna med stöd av en fullmakt, eftersom hon inte kunde svara för Think Pink-koncernens verksamhet. Hon fick därför endast föra en dialog med tillsynsmyndigheterna. Trots detta har alltså Magnus Karlsson agerat med stöd av en generalfullmakt. Den omständigheten att fullmakten även gav honom rätt att företräda Fariba Vancor (Bella Nilsson) personligen har Fariba Vancor förklarat med att Magnus Karlsson skulle hjälpa henne med de trakasserier som hon ansåg sig utsatt för. Enligt tingsrättens mening avviker detta i hög grad från den roll som en miljökonsult vanligtvis har i miljöfarlig verksamhet.

Inom ramen för sin roll som representant för Think Pink-koncernen har Magnus Karlsson också närvarat vid inspektioner och genomfört provtagningar. Vid kontakterna med miljöenheten har han uppfattats som kunnig, kompetent och tillförlitlig av tjänstemännen där, som i vissa fall var relativt sett mindre erfarna på miljöområdet (se vittnesmålen från Alexandra Hellsten, Elisabet Rodhe Edén och Isabella Hilmevall Janiec, jfr dock Åsa Szabad Mattssons ifrågasättanden när det gäller Fiskartorpet m.m., åtalspunkten 1.4).

Magnus Karlsson har själv vidgått att Kassmyra inte var någon lämplig plats för avfallshantering, på grund av närheten till vattentäkt och bostäder, och att länsstyrelsen sade ”blankt nej” till ett B-tillstånd för verksamheten där (angående det senare, jfr FUP Kassmyra s. 236 och Marie Wennergrens vittnesmål om att Think Pink-koncernens intresse för en tillståndsansökan upphörde efter att hon börjat arbeta med frågan). Han har också berättat att verksamheten inte bedrevs på ett miljömässigt godtagbart sätt, bland annat i

fråga om att de filter som fanns i dagvattenbrunnarna sattes igen nästan omedelbart, att det inte fanns någon betongplatta som täckte hela området, att avfallet lakade ur och att föroreningar uppstod under markytan. För Magnus Karlsson som erfaren miljökonsult måste det också ha framstått som anmärkningsvärt att bedriva avfallshantering av nu aktuell omfattning utan tillstånd, med stöd av endast en C-anmälan. Detta medför visserligen inte att han har gjort sig skyldig till medhjälp till miljöbrott, men det innebär att han när han trots omständigheterna tog verksamheten i försvar har bidragit till att ge sken av en seriös avfallsverksamhet.

Av den skriftliga bevisningen framgår att Magnus Karlsson åtminstone i mars 2020 var medveten om brister i verksamheten även när det gäller att mängden avfall inte minskade och att det fanns frågetecken om möjligheterna till avsättning (PB M s. 638). Magnus Karlsson har till och med hållit med om att Kassmyra rätteligen borde klassificeras som en deponi (PB M s. 526). En sådan klassificering skulle innebära att avfallshanteringen var otillåten eftersom verksamheten då inte längre skulle få bedrivas utan tillstånd. Magnus Karlssons önskemål om att man skulle röra om i avfallshögen (PB G s. 123) måste i det ljuset förstås som att det skulle se ut som att avfallet omsattes och avsattes, trots att så i huvudsak inte skedde. Även detta får enligt tingsrättens mening betecknas som ett vilseledande av miljöenheten.

I samband med att Fariba Vancor medgav att Think Pink-koncernen kanske hade för mycket avfall i Kassmyra och att det därför var viktigt att miljöenheten inte kom dit skrev, Magnus Karlsson att han skulle försöka ”hitta på något” som skulle lugna tjänstemännen vid miljöenheten (FUP Kassmyra s. 1283). Enligt tingsrättens mening kan detta inte förstås på annat sätt än att Magnus Karlsson var medveten om och delaktig i vilseledandet av miljöenheten när det gäller mängden avfall. I februari 2020, när miljöenheten hade anmärkt på att mängden avfall föreföll öka, uppgav Magnus Karlsson att han skulle diskutera frågan i syfte att få tjänstemännen vid miljöenheten att lugna sig (PB G sid. 270–273). Allmänt sett har Magnus Karlsson också uttryckt att han hade full koll på allt när det gäller bland annat Kassmyra (se PB B s. 503).

I vart fall i juni 2020 var Magnus Karlsson medveten om att vissa av

avfallsmassorna innehöll för höga PA-H-halter och var att bedöma som farligt avfall (TP 1 sid. 372).

Magnus Karlssons har inför rätten uppgett att han jagades av okända personer med basebollträn eller liknande tillhyggen när han vid något tillfälle skulle besöka Kassmyra, vilket möjligen skulle innebära att han inte hade tillfälle att granska verksamheten där i den utsträckning som han ville. Tingsrätten lämnar dock denna uppgift utan avseende, eftersom Magnus Karlsson har lämnat en snarlik berättelse om såväl Kagghamra som Gladö och det för tingsrätten framstår som helt osannolikt att Magnus Karlsson blivit förföljd på detta sätt på tre olika platser. Det kan här nämnas att tjänstemännen vid miljöenheten inte har varit rädda för att besöka Kassmyra.

Trots de ovannämnda bristerna i verksamheten har Magnus Karlsson tagit verksamheten i försvar och uttryckt sig nedsättande om närboende, tjänstemännen vid miljöenheten och andra som var kritiska till Think Pink-koncernens verksamhet (PB M s. 638, FUP Kassmyra s. 1879, se även t.ex. PB H s 47 när det gäller Fiskartorpet och FUP Fiskartorpet s. 279 när det gäller ”den kommunala miljöhäxan inom Västerås stad”). Han har beskrivit den kritik som fördes fram som trakasserier. Han har även kontaktat kommunpolitiker i Botkyrka kommun för Think Pink-koncernens räkning, med anledning av att han ansåg att det inte stod rätt till med handläggarna på miljöenheten (PB G s. 172, jfr PB G s 218 angående Västerås kommun).

Magnus Karlsson har medgett att han även tog fram årsrapporter och gav in dem till miljöenheten (se FUP Kassmyra s. 835–845 när det gäller årsrapporten för verksamhetsåret 2018). Enligt Magnus Karlsson var det andra personer som bidrog med uppgifterna om till exempel mängden avfall. Som berörs ovan framgår det dock av meddelanden mellan Claes Cardell och Robert Silversten att Magnus Karlsson skulle ”ljuga ihop årsrapporten med lagersaldo” (PB H sid. 57 och 58), vilket tingsrätten uppfattar som att felaktiga uppgifter om vikten på avfallet skulle lämnas av Magnus Karlsson för Think Pink-koncernens räkning. Som tingsrätten berör ovan står det klart att Think Pink-koncernen har vilselett miljöenheten om förhållandena i Kassmyra. Magnus Karlsson har enligt tingsrättens bedömning känt till detta och varit delaktig i vilseledandet.

Sammantaget är det styrkt att Magnus Karlsson uppsåtligen har underlättat och främjat de brottsliga gärningarna. Han får därigenom också ha styrkt gärningspersonerna i deras uppsåt. Det står således klart att Magnus Karlsson har gått långt utanför den konsultativa roll som en miljökonsult normalt sett har i en miljöfarlig verksamhet.

Magnus Karlsson har visserligen inte, såvitt framkommit, haft någon ekonomisk vinning av brottsligheten. I det avseendet är hans driftkrafter och motiv inte lika tydliga som när det gäller exempelvis Fariba Vancor. Detta förhållande har dock ingen betydelse för skuldfrågan.

Magnus Karlsson ska således dömas för medhjälp till miljöbrott.

Sammanfattande bedömning i skuldfrågan

Sammantaget står det alltså klart att de tilltalade har gjort sig skyldiga till miljöbrott respektive medhjälp därtill enligt såväl första som andra punkten i straffbestämmelsen.

Gärningen får för Fariba Vancors och Thomas Nilssons del antas ha ägt rum från september 2016 då miljöenheten konstaterade att mängden avfall översteg den högsta tillåtna mängden enligt föreläggandet om försiktighetsmått och att det fanns för mycket avfall på platsen, eftersom avfallet inte kunde förvaras och hanteras på ett ändamålsenligt sätt (FUP Kassmyra s. 591 och 592). Gärningen har således i dess helhet ägt rum under den senaste lydelsen av straffbestämmelsen enligt SFS 2016:341. För övriga tilltalade får gärningstiden räknas från de datum som anges i gärningsbeskrivningen, vilket har sin bakgrund i den tidpunkt då respektive tilltalad började arbeta för Think Pink-koncernen. Gärningen får anses ha pågått till dess att NMT försattes i konkurs, det vill säga den 27 oktober 2027, när det gäller Fariba Vancor, Thomas Nilsson och Robert Silversten. För Tobias Gustafssons del sträcker sig hans ansvar till och med den 21 december 2019 då hans anställning inom Think Pink-koncernen upphörde.

Skadestånd

Botkyrka kommun

De begärda beloppen

Botkyrka kommun har, efter viss nedsättning av yrkandet, begärt skadestånd med 106 961 975 kr exklusive mervärdesskatt men plus ränta från Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson. Beloppet avser kostnader för bortforsling och omhändertagande av avfallet i Kassmyra (48 919 ton) och därmed sammanhängande kostnader, efter avdrag för bidrag som har betalats av Naturvårdsverket (bruttokostnaden är 146 454 030 kr och de utbetalda bidragen uppgår till 39 266 000 kr). Delbeloppen framgår av aktbilaga 1013.

Enligt kommunen rör det sig om skador (kostnader) som har uppkommit till följd av de brottsliga gärningarna. Kommunen har inte begärt skadestånd enligt de särskilda bestämmelserna om utvidgat skadeståndsansvar för miljöskador enligt 32 kap. miljöbalken. Det rör sig i stället om skadestånd på grund av brott enligt skadeståndslagen (1972:207).

Kommunens ansvar

Tingsrätten noterar att det framgår av fotografier att det aktuella avfallet har forslats bort från Kassmyra. Mot bakgrund av vad som har framkommit i skuldfrågan framstår det som befogat och påkallat att forsla bort avfallet. Detta understryks av att den statliga expertmyndigheten på området, Naturvårdsverket, har ansett riskerna så stora att akutbidrag för bortforsling har beviljats. Att det är just kommunen som har gjort detta får förstås i ljuset av kommunens allmänna befogenhet att i kommunmedlemmarnas intresse ha hand om sådana angelägenheter som inte någon annan myndighet, till exempel statliga förvaltningsmyndigheter, svarar för (2 kap. kommunallagen [2017:725]), samt kommunens skyldighet att vidta åtgärder så att bränder och skador till följd av bränder förebyggs (se räddningstjänstlagen [1986:1102], jfr Krisledningsnämndens beslut i FUP Kassmyra s. 904–906). Från kommunens ansvar i dessa avseenden måste skiljas den roll som en tillsynsmyndighet enligt miljöbalken har, i detta fall Botkyrka kommuns miljönämnd som verkar genom dess förvaltning, miljöenheten. Den nu aktuella skadan har således inte

uppkommit inom tillsynsmyndighetens verksamhet.

Den omständigheten att kommunen tidigare har beslutat om så kallad rättelse på den felandes bekostnad har enligt tingsrättens mening inte någon betydelse för kommunens möjlighet att få skadestånd på grund av brott för den aktuella kostnaden. Anledningen till detta är att kommunen inte har fått någon ersättning med anledning av beslutet och således alltså har lidit ekonomisk skada.

Orsakssambandet

För att kommunens kostnader ska vara ersättningsgilla krävs att de tilltalade har vållat skadan genom den brottsliga gärningen, det vill säga att ett orsakssamband föreligger (2 kap. 2 § skadeståndslagen). Det krävs också så kallad adekvat kausalitet, det vill säga att skadan inte är en alltför svårförutsebar, säregen eller avlägsen följd av verksamheten (jfr rättsfallet NJA 1981 s. 622).

Enligt tingsrättens mening föreligger det ett orsakssamband mellan den brottsliga gärningen och kostnaderna, med tanke på att gärningen är hänförlig till brottslig hantering av det aktuella avfallet. Som framgår av tingsrättens bedömning av skuldfrågan har avfallshanteringen medfört risker för brand och föroreningar. En del av avfallet har legat så länge på platsen att det har blivit frågan om deponi. Behovet av att forsla bort avfallet framstår därför som en förutsägbar följd av avfallshanteringen. Kravet på orsakssamband och kausalitet är därmed uppfyllt.

Skäligheten

Tingsrätten har inte skäl att ifrågasätta att de åberopade fakturorna återspeglar kostnader som kommunen har haft. När det gäller frågan om kostnaderna har varit oskäligt höga, konstaterar tingsrätten att bortforslingen har föregåtts av en upphandling enligt lagen om offentlig upphandling, LOU. Detta förfarande innebär enligt tingsrättens mening att kostnaderna får anses som skäliga. En annan sak är att kostnaderna med all sannolikhet hade blivit lägre om avfallet från början hade sorterats på ett sådant sätt som är vedertaget i avfallsbranschen.

Som tingsrätten berör ovan är det inte uteslutet att en viss del av det avfall som forslades bort av kommunen härrör från olovlig tippning av okända personer utanför Think Pink-koncernen. Detta får dock antas ha påverkat den totala mängden avfall endast marginellt och bör därför inte påverka kommunens rätt till skadestånd för bortforsling och omhändertagande.

De nu aktuella kostnaderna bör enligt tingsrättens mening ses som en ren förmögenhetsskada och inte en sakskada, även om vissa utsläpp har skett (se ovan när det gäller bedömningen av skuldfrågan). Det gäller särskilt med tanke på att varken kommunen eller staten är fastighetsägare.

De olika delbeloppen

Såvitt tingsrätten kan utröna uppgår summan av de i aktbilaga 1013 fakturerade beloppen till 142 578 235 kr. Beloppet och fakturorna avser följande poster (se aktbilaga 1013):

- 142 107 532 kr i ersättning till Ragn-Sells Treatment & Detox AB (7 654 946 + 8 945 630 828 747 + 63 861 596 + 59 887 975 + 928 638 +kr).
- 65 078 kr i ersättning till Liljemark Consulting AB (60 578 + 4 500 kr)
- 402 284 kr i ersättning till Pontarius AB för byggledning (110 052 + 156 899 + 56 513 + 36 436 + 15 615 + 16 359 + 10 410 kr)
- 3 341 kr i ersättning till Ec Markservice.

Baserat på bilagenummer i aktbilaga 1013 kan delbeloppen, såvitt tingsrätten har uppfattat saken, specificeras enligt följande.

Delbelopp i kr (exkl. mervärdesskatt)	Avseende	Bilagenummer i aktbilaga 1013
59 887 975	Behandling deponi, utsorterat (Ragn-Sells Treatment & Detox AB)	1 a

828 747	Inleverans för mellanlagring ton förorenade massor för provtagning, FA (Ragn-Sells Treatment & Detox AB)	1 b
928 638	Behandling blandat avfall (Ragn-Sells Treatment & Detox AB)	1 c
10 410	Byggledning (Pontarius AB)	2 a
3 341	Ec Markservice	3
60 578	Kontrollprover m.m. (Liljemark Consulting AB)	6
4 500	Kontrollprover (Liljemark Consulting AB)	7
110 052	Byggledning (Pontarius AB)	8
156 899	Byggledning (Pontarius AB)	9
56 513	Byggledning (Pontarius AB)	10
36 436	Byggledning (Pontarius AB)	11
15 615	Byggledning (Pontarius AB)	12

16 359	Byggledning (Pontarius AB)	13
7 654 946	Lagringsavgift förorenade massor för provtagning (Ragn-Sells Treatment & Detox AB)	14
8 945 630	Behandling blandat avfall (Ragn-Sells Treatment & Detox AB)	15
63 861 596	Behandling blandat avfall (Ragn-Sells Treatment & Detox AB)	16

Såvitt tingsrätten kan utröna är således bruttokostnaden 142 578 235 kr och nettokostnaden efter bidraget från Naturvårdsverket (39 266 000 kr) bör således vara 103 312 235. Botkyrka kommun ska således tillerkännas detta belopp. De tilltalade som döms enligt denna åtalspunkt ska vara solidariskt betalningsskyldiga för beloppet. På beloppet ska ränta utgå.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket har begärt skadestånd med 39 266 000 kr exklusive mervärdesskatt. På beloppet har ränta begärts. Skadeståndskravet avser bidrag till Botkyrka kommun, via förmedling av Länsstyrelsen i Stockholm, för akut borttransport och omhändertagande av delar av avfallet i Kassmyra (13 540 ton, se bland annat TP 5 s. 145–148, 612 och 645). Som framgår ovan gjorde Naturvårdsverket bedömningen att det fanns en akut risk för spridning av föroreningar med anledning av avfallet.

Som tingsrätten har kommit fram till ovan finns det ett orsakssamband mellan den brottsliga gärningen och de kostnader som uppkommit för Botkyrka kommun. Naturvårdsverkets beslut att bevilja akutbidrag får ses i ljuset av verkets uppdrag på miljöskyddsområdet och har sin grund i de kostnader som

uppkommit för kommunen. Genom att verket har gett bidrag för vissa av kommunens kostnader får verket enligt tingsrättens mening ha övertagit kommunens skadeståndsanspråk i den utsträckning ersättning har beviljats, på motsvarande sätt som gäller för ett försäkringsbolag som har betalat ut ersättning till en skadelidande (försäkringstagaren). Därigenom får även Naturvårdsverket anses ha lidit ekonomisk skada upp till det utgivna beloppet, på samma sätt som om ansvaret för bortforsling och sanering hade ansetts åligga staten.

I likhet med vad som gäller för Botkyrka kommun (se ovan) har enligt tingsrättens mening den omständigheten att kommunen tidigare har beslutat om så kallad rättelse på den felandes bekostnad inte någon betydelse för Naturvårdsverkets möjlighet att få skadestånd på grund av brott för den aktuella kostnaden.

Sammantaget ska således Naturvårdsverkets (statens) krav, även vad gäller ränta, bifallas.

Familjen Franzén

Kränkning ersättning

När det gäller skadeståndskraven från Mats Franzén, Malin Lauritzen Franzén, William Franzén och Kevin Franzén (familjen Franzén) har tingsrätten först att pröva om miljöbrott över huvud taget kan ge rätt till kränkning ersättning.

Kränkning ersättning utgår när någon allvarligt kränker någon annan genom brott som innefattar ett angrepp mot dennes person, frihet, frid eller ära (2 kap. 3 § första stycket skadeståndslagen). Bestämmelsen gäller enbart brott, framför allt uppsåtliga sådana, som angriper den skadelidandes personliga integritet. Med brott mot person avses bland annat våldsbrott. Brott mot frihet kan utgöras av olaga frihetsberövande. Angrepp mot annans frid avser den enskildes rätt att vara i fred och hålla sitt privatliv okänt för andra. Det omfattar exempelvis sexualbrott och olaga hot. Med angrepp mot en persons ära avses bland annat ärekränkning sbrott.

Tingsrätten konstaterar att miljöbrott är ett brott som riktar sig mot allmänheten och naturen snarare än mot någon enskild person. Det talar emot

att ett sådant brott skulle kunna ge upphov till kränkningsersättning.

Det förekommer dock brott mot allmänheten eller staten som kan ge rätt till kränkningsersättning under vissa särskilda förutsättningar. Det gäller bland annat hets mot folkgrupp och olaga diskriminering, om brottet innebär ärekränkning av enskild person. Ett mer vanligt förekommande exempel är våld eller hot mot tjänsteman.

I vissa fall kan även så kallade farebrott ge upphov till kränkningsersättning. Två exempel på detta är mordbrand och allmänfarlig ödeläggelse. I det senare fallet rör det sig om ett farebrott som inte riktar sig till mot någon enskild. I stället anses brottet till sin typ innefatta en allmänfara genom att gärningen normalt inte endast hotar vissa personer eller föremål utan en mera obestämd och vidsträckt krets (se rättsfallet NJA 1998 s. 310). När det gäller rätten till kränkningsersättning vid allmänfarliga brott har Högsta domstolen i rättsfallet angett tre situationer då ersättning kan lämnas.

1. Gärningen är riktad mot en eller flera bestämda personer.
2. Gärningspersonen har medvetet utsatt en eller flera särskilda personer för en påtaglig risk att skadas.
3. Även om gärningen inte är riktad mot en viss person kan omständigheterna vara sådana att kränkningsersättning bör lämnas.

Enligt tingsrättens mening är det mot ovanstående bakgrund inte helt uteslutet att ett miljöbrott kan ge rätt till kränkningsersättning. En förutsättning för detta bör dock som huvudregel vara att brottet har karaktären av ett angrepp mot en viss person eller i vart fall en någorlunda tydligt avgränsad krets av personer. Det bör också vanligtvis krävas att det rör sig om ett uppsåtligt angrepp av sådant slag.

I förevarande fall har verksamheten i Kassmyra visserligen inneburit olägenheter för familjen Franzén och övriga närboende, när det gäller rök, damm och försämrad luftkvalitet. Avfallshanteringen har dock inte riktats mot familjen Franzén. Den brottsliga gärningen kan därför inte sägas innebära ett angrepp på deras frid. Den kartläggning av Mats Franzéns bakgrund och levnadsomständigheter (den s.k. screeningen, se beslag 2020-5000-

BG111772.53 i PB M) har visserligen en integritetskränkande karaktär, men är inte ett led i den gärning som har avgränsats genom åklagarens gärningsbeskrivning.

Mot denna bakgrund ska familjen Franzéns begäran om ersättning för kränkning avslås.

Ersättning enligt 32 kap. miljöbalken

Familjen Franzén har, såsom de slutligen bestämt sin talan, i andra hand begärt ersättning enligt 32 kap. miljöbalken. Sådan ersättning prövas i mark- och miljödomstol (se 21 kap. 1 § första stycket 6 miljöbalken). Tingsrätten är således förhindrat att pröva yrkandet i denna del.

Kostnader för övervakningskameror

Tingsrätten har inte skäl att ifrågasätta Mats Franzéns uppgift om att han har köpt de aktuella övervakningskamerorna med tillhörande abonnemang med anledning av att han fått kännedom om innehållet i screeningen (se ovan) och det intresse som Think Pink-koncernen således visade för honom. Visserligen framstår det som anmärkningsvärt att Think Pink-koncernen har ägnat sig åt att kartlägga Mats Franzéns privatliv och familj. Men enligt tingsrättens mening är kostnaden för övervakningskamerorna inte en konsekvens av den brottsliga gärning som de tilltalade är åtalade för, som avser hantering av avfall. Det finns således inte ett tillräckligt starkt orsakssamband mellan de uppkomna kostnaderna, som är att anse som en ren förmögenhetsskada, och gärningen såsom gärningsbeskrivningen är utformad. Mot den bakgrunden ska Mats Franzéns begäran i denna del avslås.

Kostnaden för flimmerfilter

Tingsrätten sätter tilltro till Mats Franzéns uppgift om att han har köpt flimmerfilter för 1 788 kr (se aktbilaga 1182) i syfte att undvika en alltför påtaglig försämring av luftkvaliteten i hans bostad med anledning av rök och damm från anläggningen i Kassmyra. Denna kostnad är i högsta grad orsakad genom den brottsliga gärningen och en förutsägbar följd av den. De tilltalade som fällt till ansvar enligt denna åtalspunkt ska således ersätta honom för denna kostnad plus begärd ränta.

Principalansvar

Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson, Robert Silversten och Magnus Karlsson har enligt tingsrättens bedömning ovan alltså begått gärningen och därigenom orsakat skadan. De är således solidariskt ersättningsskyldiga för det skadestånd som tingsrätten enligt ovan har funnit ska ersättas. Det föreligger ingen grund för jämkning.

Magnus Karlsson, Thomas Nilsson och Tobias Gustafsson har invänt att de inte ska anses vara skadeståndsskyldiga, eftersom deras respektive arbetsgivare har haft ett så kallat principalansvar.

Enligt 3 kap 1 § första stycket skadeståndslagen ska den som har arbetstagare i sin tjänst ersätta personskada eller sakskada som arbetstagaren vållar genom fel eller försummelse i tjänsten, ren förmögenhetsskada som arbetstagaren i tjänsten vållar genom brott, och skada på grund av att arbetstagaren kränker någon annan på sätt som anges i 2 kap. 3 § genom fel eller försummelse i tjänsten.

Magnus Karlsson var arbetstagare på WSP under den i målet aktuella tiden, och tingsrätten har kommit fram till att han under denna tid vållat målsägandena skada genom ett uppsåtligt brott.

Enligt lagtexten krävs att skadan vållats "i tjänsten". Framför allt är det två frågor som här har betydelse: dels hur pass svårt det var att förutse att den anställda skulle handla på detta vis i samband med arbetet, dels vilka kontrollmöjligheter arbetsledningen haft vid tillfället. När arbetstagaren uppsåtligen vållar skada, till exempel genom stöld, skadegörelse eller misshandel, lär arbetsgivaren bara svara för vissa typiska risker i nära samband med skadegörarens arbetsuppgifter (se Bengtsson m.fl., Skadeståndslagen, Juno Version 8B, 2025-01-04, kommentaren till 3 kap. 1 §).

När det gäller ansvar för rena förmögenhetsskador, som förutsätter vållande genom brott, finns det anledning att – i linje med motivuttalandena om uppsåtligt skadevållande – vara återhållsam med att ålägga arbetsgivaren skadeståndsskyldighet, särskilt när övervakningsmöjligheterna är begränsade (se NJA 2000 s. 380).

Av utredningen i målet framgår att Magnus Karlssons handlande till viss del ägt rum i samband med själva arbetsuppgiften, exempelvis när han närvarat vid inspektioner, genomfört provtagningar, eller haft kontakt med tillsynsmyndigheter.

Samtidigt har inte WSP haft vetskap om Magnus Karlssons brottsliga handlande. Det som framkommit är att Magnus Karlsson gick långt utanför sin roll som oberoende konsult. WSP:s möjligheter att närmare övervaka Magnus Karlssons agerande så att denne framtogs möjligheten att begå den aktuella typen av brott måste anses ha varit relativt små. Det ska även tilläggas att Magnus Karlsson var en mycket erfaren och välrenommerad konsult.

Enligt tingsrätten kan brottet under angivna omständigheter inte anses ha ett sådant nära samband med Magnus Karlssons tjänsteutövning som medför att WSP kan åläggas skadeståndsskyldighet. Det handlande från Magnus Karlssons sida som målsägandena har åberopat som grund för skadeståndsskyldighet har alltså inte skett i tjänsten på WSP.

Enligt 4 kap 1 § första stycket skadeståndslagen är arbetstagare ansvarig för skada som han vållar genom fel eller försummelse i tjänsten endast i den mån synnerliga skäl föreligger med hänsyn till handlingens beskaffenhet, arbetstagarens ställning, den skadelidandes intresse och övriga omständigheter.

Det ligger i sakens natur att beskaffenheten av det handlande varigenom arbetstagaren har orsakat skada ska beaktas. Någon gång kan uppsåtligt skadevållande anses ha skett i arbetsgivarens tjänst, och i allmänhet utgör uppsåtligt handlande omständighet som medför skadeståndsansvar för arbetstagaren (se Bengtsson m.fl., Skadeståndslagen, Juno Version 8B, 2025-01-04, kommentaren till 4 kap. 1 §).

Med ”arbetstagarens ställning” avses i första hand den skadevållandes ”hierarkiska” ställning, det vill säga om han är en arbetare på ”verkstadsgolvet” eller om han tillhör drifts- eller arbetsledningen eller rent av företagsledningen. Normalt har man anledning att ställa större krav på den som har en ansvarsfull befattning med vilken följer befälsrätt. Av sådana ledande funktionärer kan man kräva ett särskilt kunnande inom deras verksamhetsområden och ett särskilt gott omdöme i deras tjänsteutövning (se

NJA 1986 s. 702).

Om däremot den skadelidande väljer att primärt rikta sitt skadeståndskrav mot den skadevällande arbetstagaren – kanske helt enkelt därför att arbetsgivaren saknar försäkring och är i en sämre ekonomisk situation än arbetstagaren – måste den skadelidandes intresse av att få ersättning för sin skada vägas in som en viktig komponent vid bedömningen av om det föreligger synnerliga skäl att ålägga arbetstagaren skadeståndsansvar (se Bengtsson m.fl., Skadeståndslagen, Juno Version 8B, 2025-01-04, kommentaren till 4 kap. 1 §).

Thomas Nilsson och Tobias Gustafsson var arbetstagare på NMT under den i målet aktuella tiden och tingsrätten har kommit fram till att de under denna tid vållat målsägandena skada genom ett uppsåtligt brott. Enligt tingsrätten har båda två tillhört drifts- eller arbetsledningen, och även i övrigt haft sådana ställningar inom Think Pink att man kan kräva ett särskilt kunnande inom deras verksamhetsområden och ett särskilt gott omdöme. Slutligen är det inte möjligt för målsägandena att kräva skadestånd av NMT, eftersom bolaget är försatt i konkurs.

Med hänsyn till handlingens beskaffenhet, arbetstagarens ställning och de skadelidandes intresse föreligger det därmed sådana synnerliga skäl som gör att Thomas Nilsson och Tobias Gustafsson ska anses vara skadeståndsansvariga. De är således skyldiga att betala det skadestånd som tingsrätten ovan har funnit ska utgå, solidariskt med de övriga huvudåtalade (förutom Leif Karlsson).

Åtalspunkten 1.2 – Kagghamra

Bakgrund

Åtalspunkten 1.2 avser hantering av avfall på fastigheten Botkyrka Ström 1:1 i Botkyrka kommun, som under den aktuella perioden ägdes av Anders Fredin och Maria Inhäuser-Fredin. Fastigheten benämns Kagghamra i åklagarnas gärningsbeskrivning och i denna dom. Fastigheten ligger vid Kaggfjärden. Området är naturskönt med odlingsmark i närheten. På åkern närmast den plats där avfallshögen fortfarande ligger odlades vete, och längs med denna åker rinner ett vattendrag som mynnar ut i Kaggfjärden. Fjärden har sedan

förbindelse med Östersjön.

Åtalspunkten rör verksamhet som bedrevs av NMT. Kagghamra användes under den i målet aktuella perioden för mellanlagring av avfall som kom från Kassmyra, där avfallet vägdes och grovsorterades.

NMT genom Thomas Nilsson gör en anmälan om miljöfarlig verksamhet på fastigheten till Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun den 18 december 2007. I anmälan anges att verksamheten ska bestå i sortering och återvinning av försorterat återvinningsmaterial, såsom rivningsvirke och byggavfall i återvinningsbara fraktioner. Restavfallet ska gå på deponi.

Anmälan följs av ett föreläggande om försiktighetsmått från Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun genom deras miljöenhet i mars 2008. I föreläggandet anges att verksamheten är anmälningspliktig enligt SNI-kod 90.002-2 i bilaga till förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (SNFS 1998:899), som gällde anläggning för sortering av avfall om den hanterade avfallsmängden var större än 1 000 ton men högst 10 000 ton per år.

Fastighetsägaren Anders Fredin och NMT ingår i juni 2008 ett avtal om arrende av fastigheten för upplag och flisning av träprodukter. Enligt avtalet ska arrendatorn svara för att verksamheten bedrivs i enlighet med miljöbalkens regler samt annan författning på området. Arrendatorn svarar vidare för att verksamheten bedrivs i enlighet med utverkade föreskrifter och meddelade tillstånd från behöriga tillståndsmyndigheter.

Under den period NMT bedriver avfallshantering på den aktuella fastigheten görs flera inspektioner från miljöenheten vid Botkyrka kommun (miljö- och hälsoskyddsnämnden). Såvitt framgår av utredningen rör det sig om över 20 inspektionstillfällen. Vissa av dessa tillfällen berörs närmare nedan under tingsrättens bedömning.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar den 23 maj 2018 att verksamheten får bedrivas enligt verksamhetskod 90.80, sortering av icke-farligt avfall, och verksamhetskod 90.110, yrkesmässig återvinning av icke-farligt avfall genom mekanisk bearbetning, som en tillfällig verksamhet fram till och med den 10

september 2018 i syfte att företaget ska kunna köra ut liggande avfall innan den tidpunkt då det kan betraktas som en deponering.

NMT ger på miljöenhetens begäran in en så kallad driftsinstruktion i september 2017. Instruktionen revideras i mars 2019. Revideringen upprättas av Tobias Gustafsson. I instruktionen står det bland annat följande.

Anläggningen ska vara stängd under de tider då verksamhet inte pågår. På anläggningen och i anslutning till denna ska renhållning ske, så att det vid varje enskilt tillfälle inte uppstår olägenhet för omgivningen.

Materialet hanteras på hårdgjorda ytor för att kunna säkerställa att gällande kvalitetskrav rörande verksamhetsavfallet kan uppfyllas.

Allt inkommande material registreras och kvalitetssäkras. Maskinister ansvarar för en okulär besiktning och ansvarar för avvikelshantering. Detta skall ske med dokumentation av vad det är som är fel och bifogas avvikelserna med tex ett foto.

Maskinist ansvarar att materialet lagras enligt anvisning för att för respektive produkt. Maskinist ansvarar vid utlastning för att utlastat material stämmer med beställd transport. Max- och minimivikter på utlastat material skall följas och det åligger maskinisten att tillse att dessa kriterier uppfylls.

Lagring skall ur brandsynpunkt ske enligt rekommendationer från brandmyndighet, dvs att det runt de olika stackarna skall finnas en brandväg.

I september 2020 grips Fariba Vancor, Thomas Nilsson och Robert Silversten med anledning av de nu aktuella misstankarna. Den 27 oktober 2020 försätts NMT i konkurs. Senast då upphör all verksamhet i bolaget.

Den 7 november 2020 uppstår en brand i Kagghamra. Räddningstjänsten återanvänder stora delar av släckvattnet. Vid ett platsbesök tre dagar senare tar miljöenheten vattenprover på släckvatten vid tre punkter. En slamsugningsbil tar hand om släckvattnet och kör det till Ragn-Sells i Högbytorp. Branden tar fart på nytt den 18 december samma år. Räddningstjänsten förser fastighetsägaren Anders Fredin med en pump som pumpar upp vattnet från Kaggfjärden för att släcka branden. Avfallshögen i Kagghamra täcks efter

branden med ett tjockare lager av sand.

Tingsrättens bedömning

Vilka rättsliga förutsättningar har gällt för verksamheten i Kagghamra?

Innan avfall deponeras, förbränns eller går till olika former av återvinning läggs det ofta upp på olika former av avfallsupplag. Att lägga upp avfall på en plats är antingen en anmälnings- eller tillståndspliktig verksamhet, beroende på mängd eller typ av avfall. Avfallsregleringen ger utrymme för lagring av relativt stora mängder avfall i vissa fall. Det förutsätter dock bland annat att avfallsfraktioner som kan klassas som farligt avfall sorteras ut från avfallet, att förutsättningarna för avfallshantering på platsen är goda och att riskbegränsande åtgärder vidtas.

NMT har inte haft något tillstånd enligt miljöbalken för verksamheten i Kagghamra, det har alltså inte varit fråga om någon så kallad A- eller B-verksamhet. Bolaget har i stället valt att göra en anmälan för en så kallad C-verksamhet. För verksamheten har bolaget angett SNI-kod 90.002-2, som gällde anläggning för sortering av avfall om den hanterade avfallsmängden är större än 1 000 ton men högst 10 000 ton per år. Den koden motsvarar verksamhetskod 90.40 i den tidigare lydelsen (SFS 2013:251) av miljöprövningsförordningen, det vill säga mellanlagring av annat avfall än farligt avfall, om den totala avfallsmängden vid något enskilt tillfälle är större än 10 ton (29 kap. 2 §). I den nuvarande lydelsen av miljöprövningsförordningen (2016:1188) som trädde i kraft den 1 januari 2017, gäller samma verksamhetskod för att lagra icke-farligt avfall som en del av att samla in det, om mängden avfall vid något tillfälle är mer än 10 ton men högst 30 000 ton och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller mer än 10 ton men högst 10 000 ton annat icke-farligt avfall i andra fall. I Kagghamra har det varit fråga om ”annat icke-farligt avfall”, varför det har funnits en gräns för den totala avfallsmängden vid något enskilt tillfälle på 10 000 ton.

Att det inte har funnits något tillstånd innebär också att det varken har varit tillåtet att deponera något avfall eller att hantera farligt avfall. Detta följer

också av att verksamhetskod 90.40 avser mellanlagring, vilket är något annat än att deponera avfall. Med att deponera avfall avses att bortskaffa avfall genom att lägga det på en deponi (se 15 kap. 6 § miljöbalken).

Med en deponi avses i sin tur en upplagsplats för avfall som finns på eller i jorden. Som deponi räknas emellertid inte en plats där avfall lagras innan det återvinns, om lagringen sker under en kortare period än tre år, eller lagras innan det bortskaffas, om lagringen sker under en kortare period än ett år. Definitionen av deponi finns numera i 15 kap. 5 a § miljöbalken. Den fanns under den tid som åtalet avser i 4 § i den numera upphävda avfallsförordningen (2011:927). Innebörden av definitionen är dock densamma.

Definitionen av att bortskaffa avfall är att göra sig av med eller förbereda för att göra sig av med något som är avfall utan att återvinna det eller utan att lämna det till någon som samlar in eller transporterar bort det.

Sammanfattningsvis kan ett avfall som ligger längre än ett år innan det bortskaffas eller tre år innan det återvinns klassas som deponi, och ska då anmälas eller tillståndsprövas i enlighet med miljöprövningsförordningen.

Sammantaget har NMT inom ramen för sin anmälan haft rätt att driva verksamhet med mellanlagring när det gäller högst 10 000 ton avfall som inte är avsett för byggnads- eller anläggningsändamål. Vidare har avfall inte fått lagras under en längre period än tre år innan det återvinns eller ett år innan det bortskaffas, eftersom det i annat fall utgör en tillståndspliktig deponi. Ansvar för miljöbrott eller grovt miljöbrott kan emellertid komma i fråga även om dessa gränser inte har överskridits.

Vilka brister har funnits med avfallshanteringen i Kagghamra?

Valet av plats

Enligt tingsrätten förefaller den aktuella platsen inte lämplig för avfallshantering i den omfattning som ägde rum. Skälen för denna slutsats är fastigheternas placering nära Kagghamraån och Kaggfjärden. Miljöenheten bedömde vid en inspektion den 6 mars 2018 att anläggningens dåvarande utformning inte var lämplig med hänsyn till verksamhetens påverkan på landskapsbilden och risken för läckage av ämnen, material och partiklar till

mark och vatten. NMT ändrade dock inte utformningen av verksamheten.

För mycket avfall

Som tingsrätten har konstaterat ovan är viktbegränsningen om högst 10 000 ton inte avgörande i sig för frågan om en brottslig gärning har begåtts eller inte. Frågan om mängden avfall har däremot på olika sätt betydelse för tingsrättens prövning. För det första innehåller gärningsbeskrivningen ett påstående om att de tilltalade har hanterat mer än 10 000 ton bristfälligt sorterat avfall. För det andra kan frågan om ett överskridande av viktbegränsningen ha betydelse vid prövningen av om hanteringen har varit allmänt vedertagen eller annars försvarlig, om uppsåt förelagat, och om de tilltalade saknat avsikt eller förmåga att hantera avfallet enligt miljölagstiftningen. I det sistnämnda avseendet är även frågan om efterlevnaden av exempelvis förelägganden om försiktighetsmått relevant.

Tingsrätten noterar inledningsvis att det är förenat med viss osäkerhet att uppskatta vikten på en hög med avfall baserat på dess volym. Avgörande för en sådan uppskattning är vilken medelvikt som en viss volymenhet avfall ska antas ha. Vilken koefficient som ska användas för att räkna ut den totala vikten på en avfallshög är av förklarliga skäl beroende på vilket slags avfall det rör sig om.

Fariba Vancor har uppgett att vissa schabloner användes för att beräkna inkommande och utgående avfall i Kagghamra. Utredningen visar att miljöenheten i Botkyrka kommun har efterfrågat uppgifter om vikten på avfallet i Kagghamra vid många tillfällen. Sådana uppgifter har också lämnats till miljöenheten av NMT, bland annat vid följande tillfällen:

- I årsrapporten för 2018 angavs 2 813,4 ton (FUP Kagghamra s. 384).
- I årsrapporten för 2019 uppgavs mängden inkommande avfall till 9 988 ton, utgående avfall till 938 ton och mellanlagrat avfall under 2019 till 9 080 ton (FUP Kagghamra s. 602).

Fastighetsägaren Anders Fredin lät i augusti 2019 göra en inmätning av materialet med hjälp av bolaget Alex Mät & Utsättning AB som visade på en volym på 45 226 kubikmeter. Anders Fredin har i förhör under

huvudförhandlingen berättat att de tog en skopa och såg vad den vägde med respektive utan avfall. På det sättet kom de så småningom fram till en medelvikt på 1,4 ton per kubikmeter. I det sammanhanget finns en uppgift antecknad om att kommunen muntligen ska ha meddelat att man beräknar massorna efter 0,2 ton per kubikmeter.

NMT fick i september 2019 i uppdrag av Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun att genomföra en egen inmätning av verksamhetens avfall. NMT uppdrog i sin tur åt bolaget Astacus att göra den (jfr motsvarande mätningar i Kassmyra, åtalspunkten 1.1). Astacus kom fram till att avfallsupplaget den 27 september 2019 hade en total volym av 38 000 kubikmeter. Enligt uppgift från verksamhetsutövaren (i det här fallet genom Magnus Karlsson) vägde en kubikmeter avfall 0,20–0,25 ton. Astacus antog därför att medelviktvikten var 0,225 ton per kubikmeter. Med det som utgångspunkt uppskattade Astacus den totala vikten av avfallsupplaget till 8 550 ton.

Astacus gjorde en ny inmätning den 30 juli 2020, där Astacus kom fram till att avfallsupplaget hade en total volym av 38 000 kubikmeter, och att den totala vikten var 9 175 ton. Även denna gång räknade Astacus med att medelvikten var 0,225 ton per kubikmeter, efter uppgift från verksamhetsutövaren.

Ludwig Tejler vid Södertörns brandförsvarsförbund har berättat att de på plats vid branden den 23 december 2020 gjorde en enkel uppskattning av volymen, och då kom fram till 35 000 kubikmeter. När det gäller medelvikt och densitet uppskattades den till 1 ton per kubikmeter.

Polisen gjorde en volymmätning den 10 december 2020, där den totala volymen beräknades till 41 565 kubikmeter. Volymen på avfallsmassorna var cirka 48 150 kubikmeter den 23 januari 2021, utifrån en beräkning som Kartverkstan AB utförde på uppdrag av Södertörns brandförsvarsförbund.

Bolaget Liljemark Consulting AB (Liljemark Consulting) bedömde efter konkursutbrottet att avfallshögens densitet (medelvikt) innan branden var runt 1,2 ton per kubikmeter. Tillsammans med volymen innan branden gav detta cirka 58 000 ton avfall.

Mot bakgrund av framför allt de olika viktuppskattningarna konstaterar tingsrätten att Astacus har utgått från ett alltför lågt schablontal när det gäller vikt per kubikmeter avfall (0,225 ton) (se även tingsrättens bedömning när det gäller Kassmyra, åtalspunkten 1.1). Vid Anders Fredins vägning av det aktuella avfallet har det framkommit att den faktiska medelvikten var väsentligt högre. Hans uppgifter stöds av Liljemark Consultings bedömning att medelvikten på avfallet innan branden bör beräknas till 1,2 ton per kubikmeter, och av Södertörns brandförsvarsförbund bedömning på plats under branden att medelvikten var ungefär 1 ton per kubikmeter.

Kontakterna mellan miljöenheten och NMT visar att miljöenheten vid flera tillfällen ifrågasatte mängden avfall och var av uppfattningen att mängden hade ökat.

- Under 2015 gör miljöenheten ett antal inspektioner. Enheten är orolig över att bland annat avsättningen inte fungerar som den ska på området.
- Från en inspektion i april 2015 antecknas bland annat att det är mer avfall på platsen än i februari, vilket måste innebära att det kommit in plastavfall trots att NMT och miljöenheten kommit överens om att det inte fick ske.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden förelägger till sist NMT den 18 maj 2015 att avlägsna mellanlagrat avfall från fastigheten, och förbjuder bolaget att ta emot avfall. I motiveringen anges bland annat följande.

Det kan inte uteslutas att mellanlagringen av plast- och träavfall utgör en risk på denna plats och att den skulle kunna ge upphov till skador på den omgivande mark- och vattenmiljön. En icke oviktig aspekt i sammanhanget är att avfallet på denna plats utgör ett synnerligen förfulande inslag i naturlandskapet. Avfallet framstår som förfulande och påtagligt främmande i den miljö som det står i dag, därmed ska det avlägsnas från platsen och lämnas till godkänd mottagare av avfall.

Stora delar av det avfall som mellanlagras på platsen har troligtvis mellanlagrats längre tid än tre år enligt miljöenhetens mening. En mellanlagring av avfall som överskrider tre år omfattas av tillståndsplikt. Miljöenheten bedömer att omsättningen av avfallet inte

fungerar. Mer material tas in än vad som går ut, vilket leder av avfallet ackumuleras på platsen, d.v.s. det rör sig om en tillståndspliktig deponi.

- Inspektionerna fortsätter under resten av 2015. Från dessa antecknas bland annat att avfallsmängderna inte minskar, och att det är råder mycket liten aktivitet på området.
- Den 10 september 2015 besöker miljöenheten bolagets anläggning på fastigheten. I anteckningen från inspektionen framgår att verksamheten står helt stilla och att ingen personal är på plats. Av anteckning från en uppföljande inspektion den 5 november 2015 framgår att bolaget avlägsnat samtliga maskiner från platsen. Platsbesök äger också rum den 6 oktober 2015, den 11 december 2015, den 15 mars 2016, den 27 april 2016, den 26 maj 2016, den 17 juni 2016, den 23 augusti 2016, den 27 januari 2017, den 28 april 2017, den 24 oktober 2017 samt den 31 januari 2018. Vid samtliga inspektioner antecknas att ingen verksamhet pågår och att samma avfall ligger orört på platsen. Vid platsbesök den 6 mars 2018 framkommer att mekanisk bearbetning pågår på platsen periodvis sedan februari 2018. Bolaget informeras om att miljöenheten gör bedömningen att verksamheten är att klassa som deponi den 10 september 2018 när avfallet har legat orört på platsen i minst tre år. Bolaget anmodas därför att senast den 18 maj 2018 skicka in en plan till miljöenheten med en redogörelse för hur avfallet på platsen ska återvinnas samt att senast den 10 september 2018 ha avlägsnat och återvunnit det lagrade avfallet. Ytterligare inspektioner utförs den 12 april 2018 och den 15 maj 2018. Ingen verksamhet pågår vid dessa tillfällen. Vid den senare inspektionen noteras växtlighet på avfallshögarna.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar den 23 maj 2018 att verksamheten får bedrivas enligt verksamhetskod 90.80, sortering av icke-farligt avfall, och verksamhetskod 90.110, yrkesmässig återvinning av icke-farligt avfall genom mekanisk bearbetning, som en tillfällig verksamhet fram till och med den 10 september 2018 i syfte att företaget skulle kunna köra ut liggande avfall innan den tidpunkt då det kan betraktas som en deponering.
- Vid en inspektion i augusti 2019 träffar miljöenheten fastighetsägaren

Anders Fredin på plats. De konstaterar att mängden material ökat markant sedan ett besök i maj samma år.

- Från en inspektion den 28 augusti 2019 antecknas att det har tillkommit mer avfall sedan inspektionen den 5 augusti. Det såg fortfarande osorterat ut och det låg bland annat madrasser, metall och annat som inte bara var papper, plast och trä.
- Bolaget får i september 2019 i uppdrag bland annat att genomföra en inmätning av verksamhetens avfall.
- Vid en inspektion den 24 februari 2020 bedömer miljöenheten att avfallet återigen har ökat.
- Vid ett oanmält besök på verksamheten den 10 mars 2020 kan miljöenheten tydligt se att massorna har ökat och att det nu sträcker sig utanför det som tidigare var en avspärning.
- Från en inspektion den 28 maj 2020 antecknas bland annat följande. Vid tillfället är det en traktor som jobbar nedanför högen. Det är påtagligt dammigt och en viss lukt. Den väg som tidigare funnits mellan massorna är nu borta och igenfylld av soppor. Bommen är vid tillfället stängd.

Enligt tingsrätten talar redan den omständigheten att NMT lämnat exakta uppgifter om mängden avfall tillsammans med det osäkra tillvägagångssättet att inte väga vare sig inkommande eller utgående mängder för att bolaget har lämnat felaktiga eller vilseledande uppgifter om vikten på avfallet. Det finns ytterligare omständigheter som talar i den riktningen:

- De uppgifter om vikt som har lämnats på begäran av miljöenheten avviker kraftigt från den vikt som har uppmätts av Anders Fredin, Liljemark Consulting respektive Södertörns Brandförsvarsförbund.
- Magnus Karlsson bekräftar i ett meddelande till Fariba Vancor den 30 maj 2020 att Think Pink-koncernen inte kan omsätta avfallet som kommer in till anläggningarna (PB G s. 328 f.).
- NMT:s kännedom om att avfallet i Kagghamra skulle kunna klassas som deponi.
- Utredningen inklusive Roberts Silverstens egna uppgifter inför rätten visar att han tagit fram en Excel-fil med en slumpgenerator, som slumpade fram viktangivelser inom ett visst angivet intervall (se PB D s.

342). Dessa viktangivelser lämnades sedan till tillsynsmyndigheten i Botkyrka kommun.

Enligt tingsrättens mening är det emellertid främst användandet av en för låg koefficient (0,225) vid uppskattningen av massornas vikt som är av avgörande betydelse för frågan om det fanns för mycket avfall i Kagghamra eller inte. Det är utrett att denna uppgift kom från Magnus Karlsson.

Anders Fredins uppgifter om den faktiska medelvikten på det aktuella avfallet får stöd av såväl Liljemark Consultings respektive Södertörns Brandförsvarsförbunds viktuppskattning angående vikten på avfallet i Kassmyra. Att den totala mängden avfall i Kagghamra vid flera tillfällen har överskridit 10 000 ton får även stöd både av att Robert Silversten använde en slumpgenerator för att få fram vikter på in- och utgående avfall till Kagghamra, och att siffrorna som anges i årsrapporterna för 2018 och 2019 uppenbarligen är påhittade. Sammantaget är det därför utrett att NMT har haft mer än 10 000 ton bygg- och rivningsavfall på anläggningen i Kagghamra vid samtliga de tillfällen som inmätningarna har skett.

Enligt tingsrättens mening står det klart att viktbegränsningen har överskridits med råge under en stor del av den tid som åtalet avser. Anledningen till detta är att de fotografier som har tagits vid inspektioner under 2015 till 2020 och miljöenhetens iakttagelser i samband med dessa inspektioner visar att högarna med avfall har haft en liknande omfattning även under dessa år.

Att NMT har förvarat och lagrat mer avfall i Kagghamra än vad som var tillåtet enligt verksamhetskod 90.40, talar enligt tingsrätten för såväl NMT:s problem med att omsätta sitt avfall som bolagets oförmåga att få avsättning för det.

Osorterat och okontrollerat avfall

Tingsrätten konstaterar att en mängd fotografier och filmsekvenser visar att sorteringen av avfallet i Kagghamra har varit påtagligt bristfällig. Vid olika inspektioner har en rad främmande föremål såsom madrasser, elkablar och avloppsrör hittats i det ”sorterade” avfallet som var avsett för förbränning. Enligt Ludwig Tejler vid Södertörns brandförsvarsförbund bestod avfallshögen

vid branden den 23 december 2020 av osorterat byggavfall – olika typer av metaller och mycket plast. Även vid brottsplatsundersökningen påträffades en rad främmande föremål.

Enligt den aktuella verksamhetskoden 90.40 fick NMT inte hantera farligt avfall. Trots detta fanns avfall med så kallade spegelingångar, bland annat i form av elkablar, i Kagghamra. Sådana avfallstyper ska som huvudregel utvärderas för att kunna avgöra huruvida det rör sig om farligt avfall. Det rör sig inte om enstaka fall utan om en systematiskt otillräcklig sortering av bland annat misstänkt farligt avfall. När det gäller icke-farligt avfall har det visserligen inte funnits någon uttrycklig skyldighet att sortera sådant avfall på ett visst sätt under större delen av den aktuella gärningsperioden. Däremot har den omständigheten att sortering inte skett i någon större omfattning ökat miljö- och hälsoriskerna. Anledningen till detta är för det första att bland annat misstänkt farligt avfall som exempelvis elkablar har blandats med brännbart avfall såsom plast. Vidare har det allmänt sett funnits en stor risk för både lakning (eftersom avfallet legat alldeles för länge, utanför hårdgjorda ytor, och oskyddat för nederbörd och vind), och brand till följd av att osorterade avfallshögar har legat på platsen under lång tid (angående självantändning, se Anders Lönnerstrands vittnesmål).

Bortsett från något enstaka föremål som saknar betydelse för den övergripande bilden av verksamheten är invändningen att vissa av föremålen olovligen har dumpats på avfallshögen av andra vederlagd av det stora antalet bilder och filmsekvenser under lång tid. Enligt tingsrätten har det vidare funnits en skyldighet för NMT att se till så att obehöriga inte olovligen har kunnat dumpa främmande föremål.

Avfall har legat för länge

Inom ramen för en C-anmälan får avfall inte hanteras längre än tre år (se vad som anförs under ”Bakgrund” när det gäller verksamhetskoden 90.40).

Miljöenheten bedömde redan i maj 2015 att stora delar av det avfall som mellanlagrades på platsen troligtvis legat där längre tid än tre år. Bolaget fick ett föreläggande i maj 2018 om att tömma anläggningen helt på avfall till den 10 september 2018, innan den skulle klassas som deponi. Lars Dahlqvist som

arbetade åt NMT har berättat att högen i Kagghamra hade legat i mer än tre år och därför måste bort. När han påtalade detta för Thomas Nilsson och Fariba Vancor tyckte de, enligt hans uppgifter, att han inte hade något med det att göra.

Genom dessa uppgifter är det enligt tingsrätten utrett att avfall redan vid den tidpunkten hade legat där längre tid än tre år. Vidare har Magnus Karlsson i förhör uppgett att han inte tror att anläggningen tömdes helt. Magnus Hedendahl som arbetade åt NMT har berättat att det fanns kvar material i Kagghamra efter det att NMT skulle ha tömt anläggningen. När kommunens inspektörer var på plats efter att anläggningen skulle ha tömts hade NMT enligt egen uppgift redan hunnit köra in 3 000 ton nytt avfall. Att anläggningen aldrig tömdes helt innan nya massor kördes in stöds av rapporterna, Anders Fredins respektive Magnus Hedendahls vittnesmål, och bilder på avfallshögen före och efter det att tömningen skulle ha skett.

Vidare har miljöenheten under hela den angivna brottstiden (och även dessförinnan) tydligt uttryckt för NMT att omsättningen av avfallet inte fungerade tillfredsställande, och att detta behövde åtgärdas. Trots detta hände mycket lite i det avseendet.

För att avfall som lagras längre tid än ett år men kortare tid än tre år inte ska klassas som en deponi enligt 15 kap. 5 a § miljöbalken, ska det återvinnas efter lagringen. När NMT förelades av miljöenheten att helt tömma anläggningen, återvanns dock inte avfallet. I stället kördes det till Skultuna för (ny) mellanlagring. Som framgår ovan under rubriken ”För mycket avfall” har NMT i praktiken fyllt Kagghamra till brädden, och därefter enbart låtit avfallet ligga. Enligt tingsrätten innebär detta att NMT har övergett avfallet genom att fransäga sig kontrollen över det. Detta förfarande är dessutom talande för NMT:s problem med att omsätta sitt avfall, och bolagets oförmåga att få avsättning för det.

Såsom vittnet Henrik Sandström (Naturvårdsverket) har påtalat förutsätts det vid mellanlagring av avfall att det finns ett syfte med lagringen och att materialet omsätts, snarare än att det blir liggande under en längre tid. Att det finns stora risker att avfall börjar brinna om man låter det ligga länge i för stora

högar utan skydd, har Annelie Bivén (SRV Återvinning AB) vittnat om. Sammantaget är det därför utrett att avfallet i Kagghamra har legat för länge och att detta har inneburit stora risker.

Avfall utanför hårdgjord yta

Vid en inspektion den 6 mars 2018 framkom att bolaget planerade att avveckla verksamheten i Kagghamra. Miljöenheten angav efter en inspektion att miljö- och hälsoskyddsnämnden skulle förelägga om nya försiktighetsmått för verksamheten som till exempel hårdgjord yta och andra skyddsåtgärder, om nytt bygg- och rivningsavfall togs in på anläggningen. Miljöenheten bedömde att anläggningens dåvarande utformning inte var lämplig med hänsyn till verksamhetens påverkan på landskapsbilden och risken för läckage av ämnen, material och partiklar till mark och vatten. Nytt bygg- och rivningsavfall togs därefter in på anläggningen.

NMT gav på miljöenhetens begäran in en så kallad driftsinstruktion i september 2017. Instruktionen revideras i mars 2019. I instruktionen står det bland annat att ”Materialet hanteras på hårdgjorda ytor för att kunna säkerställa att gällande kvalitetskrav rörande verksamhetsavfallet kan uppfyllas”.

Miljöenheten försökte därefter att få vetskap om det fanns någon hårdgjord yta under avfallshögen. Så småningom fick enheten beskedet av Magnus Karlsson att det inte fanns någon sådan yta, och att han bedömde att det inte heller behövdes.

Enligt tingsrätten är det med hänsyn till mängden avfall, den bristfälliga sorteringen och hur länge avfallet fick ligga utrett att det borde ha funnits en hårdgjord yta i Kagghamra, vilket inte fanns. Att avfall legat utanför hårdgjord yta har ökat risken för att föroreningar sprider sig genom urlakning.

Avsaknad av vindskydd

I NMT:s driftsinstruktion står det att ”På anläggningen och i anslutning till denna ska renhållning ske, så att det vid varje enskilt tillfälle inte uppstår olägenhet för omgivningen”. Tingsrätten konstaterar att en mängd fotografier visar hur avfall har blåst i väg långt från avfallshögen och påtagligt skräpat ned i omgivningarna. Mot den bakgrunden är det sammantaget utrett att

vindskyddet i Kagghamra har varit antingen otillräckligt eller obefintligt.

Hanteringen ökat risken för brand

Som framgått under rubriken "Bristfällig sortering" har NMT blandat misstänkt farligt avfall som exempelvis elkablar med brännbart avfall såsom plast, vilket i sig inneburit att risken för brand ökat. Som framgått under rubriken "Avfall har legat för länge", finns det stor risk för att avfall börjar brinna om man låter det ligga länge i för stora högar utan skydd. Att sorterade fraktioner bidrar till att undvika brand genom självantändning, har bland annat Anders Lönnermark (forskare på RISE) vittnat om. Han har också berättat att självantändning går att undvika, vilket främst handlar om att minska storleken på högarna och öka avståndet mellan dem.

Enligt fastighetsägaren Anders Fredin är det allmänt vedertaget i avfallsbranschen att komprimering av bland annat plast leder till bränder. Anders Lönnermark har i förhör inför rätten uppgett att det sämsta alternativet är att halvkompaktera, vilket det finns en risk för om man kör med en grävmaskin på avfallshögar. Han har vidare berättat att NMT körde in mycket avfall 2020 och försökte att komprimera det så mycket som möjligt med en stor grävmaskin.

Brandingenjören Ludwig Tejler har berättat att brandrisken är beroende av vilket material det är fråga om, och hur stor den aktuella avfallshögen är. När det gäller storleken måste någonting kyla ned värmen inne i högen. För stora högar medför att värmen inte kan ta sig någonstans vilket i sin tur skapar en självantändning. Detta är också anledningen till att man ska lägga avfallet i "limpor", så att det inte blir för långt mellan kanten och mitten på högen.

Thomas Kahlqvist (affärsprojektledare vid Ragn-Sells) har inför rätten uppgett att det är väldigt svårt att bekämpa en brand i en så stor avfallshög som den i Kagghamra. Börjar det att brinna mitt i en så stor hög så brinner alltihop, enligt honom.

Av NMT:s egen driftsinstruktion i Kagghamra framgår att "Lagring skall ur brandsynpunkt ske enligt rekommendationer från brandmyndighet, dvs att det runt de olika stackarna skall finnas en brandväg".

Tobias Gustafsson har invänt att det faktiskt fanns en brandgata (om än väldigt smal) bara att den gick runt högen i stället för igenom den. Ludwig Tejler har i förhör inför rätten uppgett att NMT emellertid inte hade vidtagit några brandförebyggande åtgärder i Kagghamra, exempelvis fanns det ingen brandgata i avfallshögen som delade av högen i så kallade limpor. Enligt Ludwig Tejler hade det inte heller minskat risken för brand, om det hade gått att köra runt högen (såsom Tobias Gustafsson gjort gällande). Tingsrätten kan konstatera att det tydligt syns på bilder på avfallshögen i Kagghamra att det har varit fråga om en stor hög utan någon brandgata genom högen under stora delar av åtalstiden. Från en inspektion den 28 maj 2020 antecknas att ”Den väg som tidigare funnits mellan massorna är nu borta och igenfylld av soppor”. Tobias Gustafsson invändning kan alltså lämnas utan avseende.

Enligt tingsrätten är det därför sammantaget utrett att NMT borde ha vidtagit försiktighetsmått för att begränsa brandrisken genom att exempelvis begränsa storleken på avfallshögen eller cellindela avfallshögen och åtskilja den med brandgator. Eftersom NMT bevisligen inte har gjort detta har bolagets hantering av avfallet därmed ökat risken för brand.

Fariba Vancor har invänt dels att branden kan ha varit anlagd, dels att det har förekommit tippning under den tid som hann gå från det att hon greps till dess att branden startade, och att det som tippades kan ha orsakat självantändning.

Ludwig Tejler har även inför rätten uppgett att orsaken till den brand som startade den 7 november 2020 var självantändning, enligt hans bedömning, vilket bland annat den heta mila som de påträffade inne i högen samma dag som branden startade tyder på. Att någon skulle ha grävt sig ned i avfallshögen för att försöka orsaka något slags kemiskt förlopp är svårt att se, enligt honom. Även fastighetsägaren Anders Fredin har i förhör inför rätten sagt att det är uteslutet att branden var anlagd, bland annat med hänvisning till att brandens epicentrum var djupt inne i avfallshögen. Genom deras vittnesmål är det enligt tingsrättens bedömning utrett att branden inte var anlagd, utan att den startade genom en självantändning som NMT:s bristfälliga avfallshantering orsakade.

Om det dumpades avfall på platsen i tiden mellan gripandet och branden är det enligt tingsrätten uteslutet att det kan ha handlat om sådana mängder att det på

något sätt kan ha haft betydelse för brandens uppkomst.

Genom ett meddelande från Robert Silversten till Fariba Vancor i februari 2019 (PB B s. 237) om att det har brunnit i en hög från Kagghamra är det utrett att avfallshanteringen i Kagghamra också orsakade åtminstone en brand genom självantändning innan de stora bränderna ägde rum i slutet av 2020.

Tingsrätten har alltså kommit fram till att avfallet i Kagghamra har hanterats på ett sätt som ökat risken för brand (bland annat genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar under alltför lång tid, och utan tillräckliga skyddsavstånd), och att detta även medfört bränder genom så kallad självantändning. Den omständigheten att vissa bränder uppkommit efter gärningstiden innebär inte att de saknar betydelse för frågan om risker i avfallshanteringen.

Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Tingsrätten har ovan konstaterat betydande och allvarliga brister i efterlevnaden av miljölagstiftningen när det gäller Think Pink-koncernens verksamhet i Kagghamra. Detta innebär dock inte i sig att någon straffbar gärning (något brott) har begåtts. Den avgörande frågan vid prövningen av åtalet är i stället vilka eventuella konsekvenser och risker som verksamheten har fört med sig, nämligen om de tilltalade har hanterat eller låtit hantera avfall på ett sätt som har

- medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller som medfört eller kunnat medföra någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen), eller
- orsakat att det i mark, luft och/eller vatten *släppts ut ämnen* som typiskt sett eller i det enskilda fallet medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken och andra stycket i gärningsbeskrivningen).

Åklagarnas gärningsbeskrivning innehåller ett påstående om miljöbrott enligt både 29 kap. 1 § första stycket 1 och 2.

Fariba Vancor har inledningsvis invänt att varken branden eller utsläppet kan läggas de tilltalade till last, eftersom utsläppen beror på en brand som startat efter konkursutbrottet den 27 oktober 2020 (och alltså även efter den angivna brottstiden).

Tingsrätten delar Fariba Vancors uppfattning att den brottsliga gärningen enligt 29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken innebär att tidpunkten för brottets fullbordan är ögonblicket då utsläppet sker. Enligt tingsrätten skedde emellertid inte utsläppen i Kagghamra enbart genom branden, utan påbörjades redan innan branden den 7 november 2020 och inom brottstiden. Därutöver har även den brottsliga gärningen enligt andra punkten i straffbestämmelsen (när det gäller riskfylld avfallshantering) påbörjats och fullbordats inom den angivna brottstiden).

Vid bedömningen av vilka risker som verksamheten har fört med sig är det framför allt resultaten från brottsplatsundersökningen den 9 juni 2021 som är av intresse. Tingsrätten har inte funnit några skäl att ifrågasätta hur provtagningarna har gått till (se kriminalteknikern Per Åke Öbergs vittnesmål), eller att de av NFC uppgivna resultaten är representativa för avfallshögen (jfr Linda Tollemarks vittnesmål). Det förhållandet att viss olovlig tippning av avfall kan ha skett i Kagghamra efter gripandet och konkursbeslutet saknar betydelse för dessa resultat.

Även konsultbyrån Liljemark Consulting har gjort en bedömning av riskerna med avfallshanteringen i Kagghamra. Liljemark Consulting har påtalat att platsen finns inom vattenskyddsområdet Segersjö som utgör reservvattentäkt för kommunen, vilket innebär att verksamheten är belägen i ett känsligt område med ett skyddsvärt grundvatten (FUP Kassmyra s. 920). De risker i fråga om spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen som Liljemark Consulting har uppehållit sig vid är bland annat risken för sådan spridning i samband med brand, antingen i gasform eller genom vatten, samt utlakning av föroreningar från högarna.

Liljemark Consulting kom fram till att det fanns en pågående

föroreningsspridning till jord, ytligt grundvatten, dagvatten och ytvatten. Det är svårt att kvantifiera de faktiska riskerna som avfallshögen med tillhörande föroreningsspridning medförde, bland annat då det är okänt vilka typer av avfall och föroreningar som högen omfattade, hur dessa påverkas av förändrade temperaturer och därmed hur vatten rör sig i avfallshögen. Det var dock tydlig att det skedde en omfattande föroreningsspridning och Liljemark Consulting bedömde att det fanns ett behov av att förhindra fortsatt föroreningsspridning från avfallshögen för att säkerställa att inte negativ påverkan på grödor, vattenlevande ekosystem samt grundvattenförekomster uppstod.

Genom NFC:s sakkunnigutlåtande och Liljemark Consultings studie är det utrett

- dels att halterna av framför allt zink, krom, koppar, arsenik, bly, PAH-M och PAH-H i *släckvatten* efter brand har legat på sådana nivåer att de bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön.
- dels att halterna av framför allt bly, dioxiner, koppar, PAH-M och PAH-H i *aska* efter brand har bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön.
- dels att halterna av framför allt zink, koppar och krom i *vatten* har legat på sådana nivåer att de bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön.

Fariba Vancor har invänt att de uppmätta halterna i släckvattnet kan bero på att vatten har pumpats från Kagghamrafjärden på ett sådant sätt att föroreningar från havsbotten har följt med. Enligt tingsrättens mening visar dock provtagningar som Liljemark Consulting har genomfört att det inte finns några föroreningar i Kagghamrafjärden eller Kagghamraån som kan förklara de aktuella halterna (FUP Kagghamra s. 1062). Mot bakgrund av provtagningarna i ytvatten framstår det som osannolikt att det därutöver skulle finnas förorenat bottensediment i Kagghamrafjärden av en sådan omfattning som kan förklara halterna i släckvattnet. Därutöver framstår det även som osannolikt i sig att bottensediment i någon större utsträckning skulle ha berörts av pumpningen av släckvatten. Tingsrätten lämnar således denna invändning utan avseende.

Naturvårdsverket har lämnat ett utlåtande beträffande avfallshanteringen i bland annat Kagghamra och vilka eventuella risker för miljö och hälsa som den har fört med sig. Utlåtandet har baserats på anmälningar, brottsplatsundersökningen och de fotografier som togs i samband med denna samt sakkunnigutlåtandet från NFC när det gäller bland annat de ovannämnda proverna. I fråga om Kagghamra har Naturvårdsverket gjort bedömningen att hanteringen av avfallet har inneburit risk för spridning av föroreningar som är skadlig för människors hälsa och miljö i en omfattning som är mer än ringa (HP s. 80).

Genom Naturvårdsverkets utlåtande, NFC:s sakkunnigutlåtande och Liljemark Consultings studie av är det utrett att den bristfälliga avfallshantering som tingsrätten konstaterat utifrån förhållandena i Kagghamra har riskerat att medföra skadliga föroreningar och annan betydande olägenhet.

Sammantaget råder det enligt tingsrättens mening för det första inte någon tvekan om att det genom avfallshanteringen har släppts ut ämnen som typiskt sett kan medföra en förorening som är skadlig för människors hälsa (29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken och andra stycket i gärningsbeskrivningen).

Vid sådant förhållande krävs det visserligen inte för straffansvar att det är visat att det i det enskilda fallet förelåg fara för miljöskadlig effekt (se rättsfallet NJA 2011 s. 39), men resultaten från provtagningarna visar att det också har skett en förorening som har medfört en fara för en sådan miljöskadlig effekt.

För det andra står det därigenom också klart att hanteringen av avfallet, efter den lagändring som trädde i kraft den 1 maj 2016 (SFS 2016:341), har kunnat medföra en förorening som hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen).

Riskernas omfattning har inte varit av ringa betydelse, bland annat med tanke på att hundratals människor har berörts av brandrök.

Har sättet att hantera avfallet varit allmänt vedertaget eller försvarligt?

Utredningen visar tydligt att avfallshanteringen i Kagghamra har avvikit från gängse tillvägagångssätt och rekommendationer inom avfallsbranschen. Det

gäller till exempel avsaknaden av tillstånd för verksamheten och den miljöprovning som görs i ett sådant sammanhang, den bristfälliga sorteringen, avsaknaden av brandgator och storleken på och utformningen av avfallshögarna. Vidare har tillsynsmyndigheten (miljöenheten i Botkyrka kommun) vilseletts om omfattningen och omsättningen av avfallet. Till detta kommer att miljöenheten har försökt förmå NMT att vidta rättelse i olika avseenden, vilket inte alltid efterlevts. De risker för människor, djur och miljö som har uppkommit har varit betydande. Genomgående har riskerna till stor del uppkommit till följd av att avsteg från ett aktsamt tillvägagångssätt har frångåtts i syfte att öka den ekonomiska vinsten i verksamheten. Det står sammantaget klart att det inte har varit frågan om ett tillvägagångssätt som varit allmänt vedertaget. Av samma skäl har det inte heller rört sig om ett försvarligt tillvägagångssätt.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Fariba Vancor

Det finns inget som talar för att Fariba Vancor har deltagit i den fysiska hanteringen av avfallet när det gäller insamling av säckar och containrar, transporter av bygg- och rivningsavfall från Kassmyra till Kagghamra, förvaring och lagring i Kagghamra, eller bortskaffning genom att förbereda för att göra sig av med avfallet i Kagghamra utan att återvinna det. Hon har emellertid under hela gärningstiden haft en ledande befattning i Think Pink-koncernen (se under rubriken De huvudtilltalades respektive roller inom Think Pink-koncernen). Oavsett vilken formell ställning hon har haft i koncernen står det klart att hon också i praktiken styrde verksamheten och de övriga tilltalade.

Av samma skäl står det klart att hon varit införstådd med händelseförloppet i Kagghamra. Hon har alltså varit på det klara med de brister i verksamheten som tingsrätten har konstaterat ovan och de åtgärder som miljöenheten har krävt. Även om miljöenhetens påpekanden vid ett tillfälle har följts av en bedömning om att NMT ”efter att ha åtgärdat påpekade brister uppfyller lagkraven på de delar av verksamheten som gicks igenom vid inspektionen” (se t.ex. FUP Kagghamra s. 589). Dessa påpekanden förändrar inte det

förhållandet att en verksamhetsutövare är ansvarig för hur verksamheten bedrivs – i synnerhet när något tillstånd inte finns. Enligt tingsrättens bedömning framstår det tydligt av utredningen att Fariba Vancor har varit på det klara till exempel med att miljöenheten vilseleddes om avfallsmängderna. Exempelvis tar hon emot ett e-postmeddelande i mars 2020 där Magnus Karlsson skriver att den nya miljöhandläggaren har flaggat för att anläggningarna (Kassmyra och Kagghamra) kan komma att klassas som deponi. Magnus Karlsson kommenterar detta med att det har handläggaren rätt i (PB M s. 526). Magnus Karlsson skriver även i ett mejl i maj 2020 att det ligger en viss sanning bakom påståendet att NMT inte kan omsätta avfallet som kommer in på bolagets anläggningar (PB G s. 328 f.).

Det förhållandet att hon eventuellt avsåg att försöka sälja verksamheten under hösten 2020, strax före gripandet och konkursbeslutet, föranleder inte någon annan bedömning.

Det står således klart att Fariba Vancor har varit delaktig till det och på det sätt som åklagarna har påstått när det gäller brottstiden från den 1 januari 2015 till konkursen den 26 oktober 2020.

Enligt tingsrättens bedömning har Fariba Vancor inte haft ett direkt uppsåt att orsaka skada eller risker för människor, djur eller miljö. Hennes primära drivkraft har i stället varit att driva en så lönsam verksamhet som möjligt, vilket i sig är fullt naturligt vid näringsverksamhet i aktiebolagsform. Tingsrätten har inte heller skäl att ifrågasätta att en viss mängd brännbart avfall levererades till bland annat Värmevärden för energiåtervinning.

Fariba Vancor har emellertid varit medveten om att avsättningen i praktiken var mycket begränsad, vilket medförde att avfall lades på hög, att miljölagstiftningen inte efterlevdes fullt ut och att detta förhållande delvis doldes genom vilseledande. Därigenom har hon också enligt tingsrättens mening varit medveten om att det fanns en avsevärd risk för att påtagliga risker för människor, djur eller miljö skulle kunna uppkomma. Trots svårigheterna att få avsättning för avfallet har hon dock fortsatt att driva verksamheten, och snarare utvidgat omfattningen av den. Därigenom har hon enligt tingsrättens mening förhållit sig likgiltig inför att fara för människor, djur eller miljö skulle

kunna uppsåt. Hon har således begått gärningen med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt).

Thomas Nilsson

Thomas Nilssons delaktighet i verksamheten skiljer sig avsevärt från det som anförs ovan angående Fariba Vancor. Under gärningstiden har Thomas Nilsson visserligen varit styrelsesuppleant i NMT (se under rubriken De huvudtilltalades respektive roller inom Think Pink-koncernen), men det har inte framkommit att han genom att ha träda in och tjänstgöra i styrelsen skulle ha fattat några beslut i Think Pink-koncernen.

Hans formella roll i koncernen har i stället varit som produktionschef, det vill säga ansvarig för att sortera avfallet, och framställa massor som kunde återvinnas exempelvis som bränsle till värmeverk (energiåtervinning) eller för anläggningsändamål (konstruktionsmaterial).

Enligt Thomas Nilsson kom allt material in till Kassmyra, där det sorterades och sedan kördes till bland annat Kagghamra. Han har i förhör uppgett att avfallet i Kagghamra bestod av trä och plast som skulle bli bränslekross, och att det skulle köras till värmeverken i Strängnäs, som betalade för att ta emot bränslet. Tingsrätten noterar i det sammanhanget att Thomas Nilsson även är den som har haft mest kontakt med värmeverken, och därmed också varit ansvarig för avsättningen när det gäller energiåtervinning. Thomas Nilsson är på plats i Kagghamra med jämna mellanrum.

Exempelvis skriver Fariba Vancor till Tobias Gustafsson den 10 september 2019:

”Kagghamra är inte fullt”

”Har pratat med Thomas”

Varpå Tobias Gustafsson svarar:

”Vi kör dit hela tiden men det kommer att bli fullt innan fredag om vi kör i den takt vi kör ut idag.”

Thomas Nilsson har därigenom deltagit i hanteringen av avfallet tillsammans

och i samförstånd med Fariba Vancor. Han har därigenom också varit medveten om hur länge avfallet har förvarats på platsen, bristen på avsättning för avfallet och att det fanns avsevärda risker med förvaringen. Trots detta har Thomas Nilsson fortsatt hanteringen av nytt avfall även när avsättningen var begränsad och avfallsmängderna ökade. Han har alltså agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt).

Robert Silversten

Enligt tingsrättens mening är det uppenbart att Robert Silversten har haft en central del i den operativa verksamheten i Think Pink och inte endast verkat för att kartlägga verksamheten inför en eventuell försäljning av denna. Han har haft ställning som en slags mellanchefer i Think Pink och ägnat sig åt såväl försäljning och avsättning som etablering av verksamhet på olika platser (se under rubriken De huvudtilltalades respektive roller inom Think Pink-koncernen). Av intresse för att belysa sambandet mellan NMT:s olika anläggningar är Robert Silversten meddelande till Fariba Vancor om att branden i Skultuna den 10 februari 2018 startar i en avfallshög som kommer från Kagghamra (PB B s. 237).

När det gäller Kagghamra särskilt visar meddelanden mellan de tilltalade att Robert Silversten snabbt blir insatt av Fariba Vancor i verksamheten där. I februari 2019 skickar han bilder till Fariba Vancor på att det har brunnit i en avfallshög från Kagghamra. Han skissar även på en avyttringsplan för verksamheten i Kagghamra, och är involverad i att säga upp hyresavtalet för verksamheten. Vidare blir han den som fastighetsägaren Anders Fredin försöker att kontakta (eftersom denne inte lyckas få tag på någon annan inom NMT). I ett meddelande till Fariba Vancor i augusti 2018 skriver Robert Silversten att de ska ”trycka ihop högfän i Kagghamra så att vi kan använda den som bönematta”.

Robert Silversten har därigenom deltagit i hanteringen och förvaringen av avfallet tillsammans och i samförstånd med Fariba Vancor och Thomas Nilsson. Det är mot samma bakgrund utrett att Robert Silversten också har varit medveten om hur länge avfallet har förvarats på platsen, bristen på avsättning för avfallet och att det fanns avsevärda risker med förvaringen.

Trots detta har han fortsatt hanteringen av nytt avfall även när avsättningen var begränsad och avfallsmängderna ökade. Han har alltså agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt).

Tobias Gustafsson

Tobias Gustafsson var anställd i Think Pink under perioden den 1 februari 2017–21 december 2019. Hans ställning i Think Pink har likheter med Robert Silversten såtillvida att han har haft ställning som en slags mellanchefer och ägnat sig frågor som har att göra med utvecklingen av verksamheten. Han har bland annat ansvarat för Think Pinks verksamhet i Södermanland, vissa personalärenden och kontakter med försäkringsbolag. I något fall har han också vikarierat som transportledare. Han har även i egenskap av före detta brandman varit ansvarig för brandskyddsfrågor inom Think Pink.

Enligt tingsrättens mening har det inte någon betydelse för skuldfrågan att Tobias Gustafsson, utöver att vara anställd i NMT, också har fakturerat koncernen för vissa utlägg och tjänster.

Följande meddelande från Tobias Gustafsson till Robert Silversten den 31 oktober 2019 kan tjäna som exempel för hur han själv såg på sin roll i Think Pink.

Vi driver mer eller mindre hela driften i företaget, i stället för att göra det vi ska göra som affärsutveckling så få vi åka runt och städa upp från andra som inte orkar, kan eller vill göra rätt efter sig. Vi har all kontakt med myndigheten så som kommun, länsstyrelsen, brandmyndigheten. Ser till att allt blir till det bästa för NMT. Exempel är att vi har WSP som idag fakturerar mångmiljonbelopp för en tjänst som skulle spåra ut om vi inte var närvarande. Vi befinner oss i situationer där vi hänger ut oss själva personligen och frontar med hur vi ser ut och vilka vi är. Vi ställer upp i situationer där ingen vill vara, men är ett måste för att företaget ska överleva. Vi är utsatta för ett kontinuerligt hot från så väl som reportrar som polisen, dom söker oss hos våra familjer för att få tag på oss. Vi tar en betydligt högre risk idag än vad vi är anställda till från början. Samtidigt finns vi här i bolaget för att ställa upp till 100 % i alla situationer. Har gjort och kommer alltid att göra. Men när våra kolleger sitter med betydligt högre löner och förmåner så känns det

förjävligt att det ska vara en sådan snedvridning. Det är inte längre så att dom som står dig närmast i bolaget sitter på en rimlig ersättning. Vi kan jämföra med vem som helst.

Tobias Gustafsson börjar som kontaktperson för NMT:s verksamhet i Kagghamra i oktober 2018, och närvarar därefter på de flesta av kommunens inspektioner. Han uppträder även som miljöansvarig. Tobias Gustafsson är också ansvarig för att reda ut frågan vilka verksamhetskoder som verksamheten får bedrivas enligt. Han tar vidare emot de manipulerade vågrapporterna från Roberts Silversten och vidarebefordrar dessa till Botkyrka kommun. Tobias Gustafsson är tillsammans med Fariba Vancor ansvarig för den planerade avetableringen i Kagghamra. Han är även ansvarig för revideringen av driftsinstruktionerna (egenkontrollen), av vilken det (felaktigt) framgick att avfallet låg på en hårdgjord yta, och att det skulle finnas brandgator i avfallshögen. Tobias Gustafsson var tillsammans med Fariba Vancor mottagare av alla e-postmeddelanden som Magnus Karlsson skickade om miljöenhetens synpunkter och förelägganden, inklusive hur NMT skulle kunna lugna miljöinspektörerna.

Tobias Gustafsson har därigenom deltagit i hanteringen och förvaringen av avfallet tillsammans och i samförstånd med Fariba Vancor, Thomas Nilsson och Robert Silversten. Det är mot samma bakgrund utrett att Tobias Gustafsson också har varit medveten om hur länge avfallet har förvarats på platsen, bristen på avsättning för avfallet och att det fanns avsevärda risker med förvaringen. Trots detta har han fortsatt hanteringen av nytt avfall även när avsättningen var begränsad och avfallsmängderna ökade. Han har alltså agerat med uppsåt (så kallat likgiltighetsuppsåt).

Leif Karlsson

Leif Karlsson har i förhör inför rätten om Kagghamra uppgett i huvudsak följande.

För 15 år sedan ringde Bella och Thomas på i Tullinge Strand, och presenterade sig som nya grannar. Redan efter ett år så frågade Bella om han ville investera i NMT och jobba med det här. Han svarade att det inte gick eftersom han på grund av sitt dåliga hjärta måste tillbringa mycket tid i Florida.

De fortsatte att umgås och blev väldigt goda vänner. År 2017 fick han frågan igen – denna gång om han ville ställa upp som reklamkille/marknadsförare. Villkoren var att han över huvud taget inte skulle beblanda sig i verksamheten, utan bara var verksamhetens ansikte utåt. Han skulle bara vara VD på pappret – som en marknadsföringsgrej. Han tog med sig Bella på olika närverksträffar i syfte att marknadsföra NMT. Bella hade fått ett bud på NMT från Sortera på 50 miljoner kronor. Under hans tid i bolaget fördubblades omsättningen. Hans och Bellas deal var att han skulle få häften av värdeökningen när bolaget såldes. Men Bella blev duktig på att marknadsföra sig själv, och en dag tog hon bara bort honom ur styrelsen. Egentligen var han bara verksam i tio månader (under ett år var han i Florida). Två år efter det att Bella och Thomas hade gripits så landade han och hans fru på Arlanda, där han greps av polis. Han sa till polisen att han inte hade varit en verksam VD på något sätt.

Tingsrätten gör följande bedömning.

I egenskap av VD på NMT under den för honom angivna gärningstiden har Leif Karlsson varit den legala fronten för verksamheten, såsom åklagarna har gjort gällande. Leif Karlsson har beskrivit sin egen roll som att vara ”reklampelare”. Tingsrätten instämmer i den beskrivningen med tillägget att det är utrett att Leif Karlsson i sin roll som VD arbetat för att stärka Think Pinks varumärke, marknadsföra koncernen och skaffa nya kunder. Leif Karlsson är vidare i högsta grad involverad i att få till stånd ett avtal om avsättning med Värmevärden. Av den redovisade dialogen mellan NMT och Värmevärden blir uppenbart att Leif Karlsson får eller redan har grundläggande kunskaper om vilka krav som värmeverk kan tänkas ha för att ta emot olika avfallsfraktioner. Han deltar även på möten med Ragn-Sells i samma syfte.

Samtidigt står det även klart att Leif Karlsson har tillbringat stora delar av den påstådda gärningstiden i USA. Enligt Leif Karlsson själv har han under perioderna då han vistats i USA inte haft tillgång till Internet. Tingsrätten noterar i det sammanhanget att de kontakter som åklagarna har påvisat att Leif Karlsson haft med representanter på NMT under perioderna i USA är relativt få och sällan rör verksamheten. Vidare saknas det utredning kring vilken inverkan han har haft på verksamheten i sin roll som VD. Det bör även nämnas

att Leif Karlsson har saknat kännedom om merparten av de 21 platserna som är aktuella i detta mål.

När det särskilt gäller Kagghamra har Leif Karlsson inte varit på platsen, och det finns inte heller någon bevisning om att han ska ha deltagit i någon kommunikation som handlar om Kagghamra. Mot den bakgrunden är det inte utrett att Leif Karlsson varit delaktig i avfallshanteringen i Kagghamra på ett sådant sätt att han kan fällas till ansvar. Leif Karlsson ska därmed frikännas på denna åtalspunkt.

Magnus Karlsson

Till skillnad mot de övriga tilltalade har Magnus Karlsson varken varit anställd eller i övrigt haft någon tjänsteställning i Think Pink-koncernen eller haft något uppdrag i styrelsen. Han har i stället, som anställd vid konsultbolaget WSP, anlitats som miljökonsult under den tid som åklagarna har gjort gällande (den 2 mars 2017–27 oktober 2020) såvitt gäller bland annat Kagghamra.

Av den skriftliga bevisningen framgår att Magnus Karlsson redan i maj 2017 meddelar miljöenheten att NMT ska transportera bort avfallet i Kagghamra innan verksamheten klassas som deponi. Magnus Karlsson är sedan med vid en inspektion i november 2018, där syftet är att följa upp att allt material var bortforslat (eftersom verksamheten annars skulle klassas som en deponi). Det framgår vidare att Magnus Karlsson drar på sig de andras (Fariba Vancor, Robert Silversten och Tobias Gustafsson) irritation över att han är för involverad i verksamheten i Kagghamra, vilket får Fariba Vancor att i mars 2019 meddela Magnus Karlsson att NMT inte behöver hans tjänster när det gäller Kagghamra längre. Trots detta fortsätter Magnus Karlsson sedan att representera NMT. Han närvarar vid inspektioner i maj, september och december samma år. Miljöenheten förelägger den 5 mars 2020 NMT att vidta diverse åtgärder på området till den 23 mars. En uppföljning sker den 26 mars, där det framkommer att NMT inte har följt föreläggandet. Av den skriftliga bevisningen framgår att Magnus Karlsson uttrycker att det är ”jävligt småaktigt” av tillsynsmyndigheten att kolla upp huruvida bolaget har följt föreläggandet. Magnus Karlsson övertar även kontakten med fastighetsägaren Anders Fredin. Under större delen av den ovan genomgångna tiden så växer

avfallshögen i Kagghamra.

I februari 2020, när miljöenheten hade anmärkt på att mängden avfall föreföll öka, uppgav Magnus Karlsson att han skulle diskutera frågan i syfte att få tjänstemännen vid miljöenheten att lugna sig (PB G s. 270–273). Magnus Karlsson skriver i mars 2020 till Fariba Vancor att den nya miljöhandläggaren har flaggat för att anläggningarna (Kassmyra och Kagghamra) kan komma att klassas som deponi. Magnus Karlsson kommenterar detta med att det har handläggaren rätt i (PB M s. 526). Magnus Karlsson skriver även i ett mejl i maj 2020 att det ligger en viss sanning bakom påståendet att NMT inte kan omsätta avfallet som kommer in på bolagets anläggningar (PB G s. 328 och 329). Att Magnus Karlsson har varit medveten om att NMT inte kan omsätta avfallet framkommer även genom ett mejl den 1 juni 2020. Det är även Magnus Karlsson som anger för Liljemark Consulting att de ska använda den alldeles för låga koefficienten 0,225 vid viktberäkningen av avfallet. Allmänt sett har Magnus Karlsson också uttryckt att han hade full koll på allt när det gäller bland annat Kagghamra (se PB B s. 503). Enligt tingsrättens mening kan detta inte förstås på annat sätt än att Magnus Karlsson var medveten om och delaktig i vilseledandet av miljöenheten när det gäller mängden avfall.

Magnus Karlsson meddelar miljöenheten i april 2019 att han inte ser något behov av en hårdgjord yta i Kagghamra. Fariba Vancor ber honom senare samma månad att hjälpa henne att få kommunen att förstå att om marken inte var smittad 2016, så är den det inte nu heller. Av ett mejl den 21 april 2020 framgår det att Magnus Karlsson lovar Fariba Vancor att svara upp mot ”korkade” miljöhandläggare, och att ingen ska få sätta sig på honom. Av ett mejl den 21 juni 2020 framgår att kollegorna på WSP anser att Magnus Karlsson är lojal mot sina kunder, i stället för mot WSP. Enligt tingsrätten talar allt detta med styrka för att Magnus Karlsson har varit delaktig i att vilseleda miljöenheten även när det gäller andra förhållanden än mängden avfall – i stället för att agera som en oberoende konsult.

Magnus Karlsson har inför rätten uppgett att han jagades av okända personer med basebollträn eller liknande tillhyggen när han vid något tillfälle skulle besöka Kagghamra, vilket möjligen skulle innebära att han inte hade tillfälle att granska verksamheten där i den utsträckning som han ville. Tingsrätten

lämnar dock denna uppgift utan avseende, eftersom Magnus Karlsson har lämnat en snarlik berättelse om såväl Kassmyra som Gladö och det för tingsrätten framstår som helt osannolikt att Magnus Karlsson blivit förföljd på detta sätt på tre olika platser. Det kan här nämnas att tjänstemännen vid miljöenheten inte har varit rädda för att besöka Kagghamra.

Trots de ovannämnda bristerna i verksamheten har Magnus Karlsson tagit verksamheten i försvar och uttryckt sig nedsättande om närboende, tjänstemännen vid miljöenheten och andra som var kritiska till Think Pink-koncernens verksamhet (PB M s. 638 och FUP Kassmyra s. 1879, se även t.ex. PB H s. 47 när det gäller Fiskartorpet). Han har beskrivit den kritik som fördes fram som trakasserier. Han har även kontaktat kommunpolitiker i Botkyrka kommun för Think Pink-koncernens räkning (PB G s. 172).

Magnus Karlsson har medgett att han även tog fram årsrapporter och gav in dem till miljöenheten. Enligt Magnus Karlsson var det andra personer som bidrog med uppgifterna om till exempel mängden avfall. Det framgår emellertid av meddelanden mellan Claes Cardell och Robert Silversten att Magnus Karlsson skulle ”ljuga ihop årsrapporten med lagersaldo” när det gäller Kassmyra (PB H s. 57 och 58), vilket tingsrätten uppfattar som att bland annat felaktiga uppgifter om vikten på avfallet skulle lämnas av Magnus Karlsson för Think Pink-koncernens räkning. Som tingsrätten berört ovan står det klart att Think Pink har vilselett miljöenheten om förhållandena i Kagghamra. Magnus Karlsson har känt till detta och varit delaktig i vilseledandet.

Sammantaget är det styrkt att Magnus Karlsson uppsåtligen har underlättat och främjat de brottsliga gärningarna. Han får därigenom också ha styrkt gärningspersonerna i deras uppsåt. Det står således klart att Magnus Karlsson har gått långt utanför den roll som en miljökonsult normalt sett har i en miljöfarlig verksamhet.

Magnus Karlsson har visserligen inte, såvitt framkommit, haft någon ekonomisk vinning av brottsligheten. I det avseendet är hans driftkrafter och motiv inte lika tydliga som när det gäller exempelvis Fariba Vancor. Detta förhållande har dock ingen betydelse för skuldfrågan.

Skadestånd

Tillämplig lag

Såväl Botkyrka kommun som övriga målsägande i denna åtalspunkt har som grund för sina krav på ersättning angett bestämmelserna i skadeståndslagen (1972:207). Advokat Sofia Björksten har angett att de målsägande som hon företräder i andra hand yrkar skadestånd med stöd av 32 kap. 1 § miljöbalken.

I likhet med det som tingsrätten har angett under rubriken ”Tillämplig lag” ovan utesluter inte de särskilda bestämmelserna om utvidgat skadeståndsansvar för miljöskador enligt 32 kap. miljöbalken att bestämmelserna i skadeståndslagen tillämpas i stället i en situation av nu aktuellt slag.

Angående mål rörande miljöskadestånd har dock mark- och miljödomstolarna exklusiv behörighet (se 21 kap. 1 § första stycket 6 miljöbalken). Det innebär att en person som blivit drabbad av ett miljöbrott och vill ha ersättning för det, kan ha kvar sitt ersättningsanspråk i den allmänna domstolen tillsammans med åtalet. Detta förutsätter dock att personen i fråga accepterar att miljöskadan inte kan behandlas med miljöbalkens regler om bevislättnad. Sammanfattat innebär reglerna runt skadestånd, miljöskadestånd och rätt forum att det inte är möjligt att både använda miljöbalkens regler för miljöskadestånd och pröva brottmålet inom ramen för samma rättegång.

Advokat Sofia Björksten har alltså angett att de målsägande som hon företräder i andra hand yrkar skadestånd med stöd av 32 kap. 1 § miljöbalken. Av det ovan nämnda följer att detta inte är möjligt. Den angivna andrahandsgrunden kan därmed inte behandlas inom ramen för detta mål.

Botkyrka kommun

Botkyrka kommun har yrkat att Tobias Gustafsson, Leif Karlsson, Magnus Karlsson, Thomas Nilsson, Robert Silversten och Fariba Vancor (de huvudtilltalade) solidariskt förpliktas utge skadestånd med 8 448 207 kr exklusive moms till kommunen avseende omhändertagande av lakvatten och kostnader kopplat till detta i Kagghamra. På detta belopp yrkas ränta enligt 6 § räntelagen från den 27 oktober 2020 till dess full betalning sker.

Kostnaderna avser

1. ombudskostnader som burits genom kommunens uppdrag till en advokatbyrå att utreda ansvaret för avfallet på fastigheten,
2. kommunens kostnad för att praktiskt hantera avfallet på platsen i samband med provtagning och rening och avser därmed sådant som viss grovstädning och transporter,
3. kommunens kostnad för rening av utsläpp till vatten och luft samt provtagning för detta och den praktiska hanteringen av frågorna genom anlitad konsult för projektledning, och
4. kommunens kostnad för egen personal och därmed lönekostnaden för denna.

Enligt kommunen rör det sig om skador (kostnader) som har uppkommit till följd av de brottsliga gärningarna. Kommunen har inte begärt skadestånd enligt de särskilda bestämmelserna om utvidgat skadeståndsansvar för miljöskador enligt 32 kap. miljöbalken. Det rör sig i stället om skadestånd på grund av brott enligt skadeståndslagen.

De nu aktuella kostnaderna bör enligt tingsrättens mening ses som en ren förmögenhetsskada och inte en sakskada, även om vissa utsläpp har skett (se ovan när det gäller bedömningen av skuldfrågan).

För att kommunens kostnader ska vara ersättningsgilla krävs att de tilltalade har vållat skadan genom den brottsliga gärningen, det vill säga att det finns ett orsakssamband (2 kap. 2 § skadeståndslagen). Det krävs också så kallad adekvat kausalitet, dvt vill säga att skadan inte är en alltför svårförutsebar, säregen eller avlägsen följd av verksamheten (jfr rättsfallet NJA 1981 s. 622).

Genom den skriftliga bevisningen i form av fakturor är det utrett att Botkyrka kommun har haft de kostnader som kommunen yrkat ersättning för i fråga om punkterna 2 och 3 ovan. Kommunen har genom de omständigheter som åklagaren anför i gärningsbeskrivningen drabbats av skada för rening och hantering av avfall. Kostnaderna har uppkommit för att hantera det avfall som den brottsliga verksamheten gett upphov till och det behov av omhändertagande och rening som därigenom uppkommit.

Enligt tingsrätten föreligger det således ett adekvat orsakssamband mellan den skada som kommunen lidit och den brand som det är utrett att de

huvudtilltalade (förutom Leif Karlsson) har orsakat. Även om branden har uppstått efter gärningstiden, har den bristfälliga avfallshantering som orsakat branden skett inom denna tid (se ovan). Tingsrätten anser i det sammanhanget att det är utrett att avsaknaden av egenkontroll och underlag har lett till att kostnaden för avfallshanteringen ökar dramatiskt. Av åberopade vittnen framför allt från Naturvårdsverket framgår att avfallet inte kan ligga kvar i Kagghamra och vidare att kostnaderna för omhändertagandet är skälig. Alternativkostnaden för att låta avfallet ligga kvar är enormt hög med tanke på kraven som finns på deponier.

Även yrkade ombudskostnader under punkten 1 för att utreda ansvaret för avfallet är skäliga mot bakgrund av det relativt komplicerade regelverket på miljöområdet och förhållandena kring Think Pink-koncernens verksamhet, som alltså delvis har dolts genom vilseledande (se ovan). Kravet på adekvat orsakssamband är uppfyllt. Detsamma gäller för yrkade kostnader under punkten 2 – kommunens kostnad för egen personal. Enligt tingsrättens mening ska inte kommunen hamna i ett sämre läge genom att den har valt att anlita egen personal, sannolikt till en lägre kostnad, jämfört med att anlita och upphandla tjänster från ett externt företag.

Yrkad ränta är lagligen grundad och ska bifallas.

Sammanfattning

De huvudtilltalade (förutom Leif Karlsson) ska sammanfattningsvis solidariskt betala 8 448 207 kr i skadestånd plus ränta till Botkyrka kommun.

Utredning om konsekvenser av branden för närboende

I fråga om rök- och luftmätningar efter branden redovisade Södertörns brandförsvarsförbund ett sakkunnigutlåtande (FUP Kagghamra s. 811–820). Med i dokumentet fanns även den bedömning och tolkning som Socialstyrelsens medicinska expertgrupp avseende kemiska händelser genomfört i samråd med räddningstjänsten. Medicinsk expertis bedömde inte koncentrationen av svaveldioxid som en begränsande faktor eller underlag för evakuering. Expertisen bedömde vidare att de uppmätta halterna av partiklar var i nivå med halterna i mycket förorenad luft som kan förekomma i vissa

städer, exempelvis i Asien. Koncentrationen av partiklar var som högst där rökplymen dök ner, i detta fall cirka 50 m söder om branden. Halten partiklar i luften på 500 m och 1 000 m kunde dock påverka känsliga personer i området, exempelvis personer med astma och KOL som var under medicinering.

Partiklarna kunde även påverka hjärt- och kärlsjuka. Personer med sådana besvär som upplevde att de fick ett försämrat sjukdomstillstånd borde överväga att lämna närområdet. Räddningstjänstens sammanfattande bedömning var att det utifrån ett akut toxikologiskt medicinskt perspektiv inte förelåg tillräckliga skäl för att genomföra en evakuering av boende på kort sikt (veckor) utifrån lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Utredningen i övrigt visar dock att konsekvenserna av rökspridningen har varit mycket påtagliga för vissa av de närboende som berörs nedan. Detta förhållande åskådliggörs av det förhållandet att försäkringsbolaget Trygg Hansa Försäkring filial har beviljat försäkringsersättning för evakuering av Lise-Lotte Andersson och hennes djur under nästan två års tid och en komplex och kostsam sanering av hennes gård. I detta sammanhang kan nämnas vittnesmålet från skaderegleraren Stefan Henriksson, som är erfaren när det gäller besiktning av brandskador. Han har berättat att Lise-Lotte Anderssons gård var rökfylld när han kom till platsen samt att hon och hennes djur kunde inte vistas där eftersom de blev sjuka av att vistas på platsen.

Lise-Lotte Andersson

Lise-Lotte Andersson har yrkat att de huvudtilltalade solidariskt förpliktas utge skadestånd med 310 893 kronor till henne avseende kränkning (60 000 kr), vattenanalys (595 kr), spolning av brunn (10 025 kr), kostnad för att ansluta fastigheten till kommunalt vatten (218 673 kr), inköp av dricksvatten (21 600 kronor [600 kr/mån under tre år]). På detta belopp har ränta enligt 6 § räntelagen yrkats från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker.

Kostnaderna är enligt henne hänförliga till de olägenheter hon åsamkats av brottet – bland annat att hennes brunnsvatten blev otjänligt med anledning av branden i Kagghamra.

Kränkningersättning

I förevarande fall har branden i Kagghamra visserligen inneburit olägenheter för Lise-Lotte Andersson när det gäller bland annat rök, damm och försämrad luftkvalitet. Avfallshanteringen har dock inte riktats mot henne. Den brottsliga gärningen kan därför inte sägas innebära ett angrepp på hennes frid (se även tingsrättens bedömning av kränkningersättning när det gäller Kassmyra, åtalspunkten 1.1 ovan). Mot den bakgrunden ska Lise-Lotte Anderssons begäran om ersättning för kränkning avslås.

Skador

Genom den skriftliga bevisningen är det utrett att Lise-Lotte Andersson har haft de kostnader som hon yrkat ersättning för i fråga om vattenanalys och spolning av brunn. Det är även utrett att det föreligger ett adekvat orsakssamband mellan dessa skador och den brand som det är utrett att de huvudtilltalade indirekt har orsakat, genom att den bristfälliga avfallshanteringen har vållat en brand som föranlett spridning av rök och partiklar.

När det gäller kostnad för att ansluta fastigheten till kommunalt vatten har Tobias Gustafssons invänt att det är en skyldighet att ansluta sig till kommunalt vatten och avlopp enligt lagen om allmänna vattentjänster (2006:412), och att detta alltså inte kan vara en konsekvens av att vattnet i brunnen blivit otjänligt. I brist på utredning som motsäger Tobias Gustafssons invändning, anser tingsrätten att Lise-Lotte Andersson inte lyckats visa att det föreligger ett sådant orsakssamband som krävs mellan branden och kostnaderna för anslutning till kommunalt vatten och avlopp. Därtill kommer att en sådan anslutning sannolikt är påtagligt värdehöjande för den aktuella fastigheten.

I fråga om kostnaderna för inköp av dricksvatten anser tingsrätten att det inte kan uteslutas att det hade varit möjligt för Lise-Lotte Andersson att hämta dricksvatten på exempelvis en bensinstation i stället för att köpa sådant vatten. Även i denna del brister det alltså i orsakssambandet.

Ränta

Yrkad ränta är lagligen grundad och ska bifallas.

Sammanfattning

De huvudtilltalade (förutom Leif Karlsson) ska sammanfattningsvis solidariskt betala 10 620 kr i skadestånd plus ränta till Lise-Lotte Andersson.

Tomas Fox

Tomas Fox har yrkat att de huvudtilltalade solidariskt förpliktas utge skadestånd med 66 868 kronor till honom avseende kränkning (60 000 kronor), sveda och värk (5 200 kr), andningsmasker med filter (1 468 kronor) och läkarbesök. På detta belopp yrkas ränta enligt 6 § räntelagen från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker.

Kränkning ersättning

I förevarande fall har branden i Kagghamra visserligen inneburit olägenheter för Tomas Fox när det gäller bland annat rök, damm och försämrad luftkvalitet. Avfallshanteringen har dock inte riktats mot henne. Den brottsliga gärningen kan därför inte sägas innebära ett angrepp på hans frid. Mot den bakgrunden ska Tomas Fox begäran om ersättning för kränkning avslås.

Sveda och värk

Tomas Fox har berättat hur hans slemhinnor blev irriterade av den stickande brandröken, och att det sved och ömmade i halsen och ögonen. Det blev enligt honom bara värre och värre innan vinden äntligen vände efter cirka tre veckor.

Ersättning för sveda och värk ska utgå för den akuta sjukdomstid som följer efter det att man har blivit utsatt för ett brott. Vanligtvis krävs det att man har varit sjukskriven för att kunna få sådan ersättning, men för vissa typer av brott går det enligt praxis ändå att få ersättning för sveda och värk. Tomas Fox har yrkat ersättning motsvarande två veckors akut sjukdomstid. Även om han inte har varit sjukskriven anser tingsrätten sammantaget att det yrkade beloppet är skäligt och ska utgå.

Skador

Genom Tomas Fox egna uppgifter, som får stöd av den skriftliga bevisningen, är det utrett att han har haft de kostnader som han yrkat ersättning för i fråga

om andningsmasker med filter och läkarbesök, och att det föreligger ett adekvat orsakssamband mellan dessa skador och den brand som det är utrett att de huvudtilltalade indirekt har orsakat.

Ränta

Yrkad ränta är lagligen grundad och ska bifallas.

Sammanfattning

De huvudtilltalade (förutom Leif Karlsson) ska sammanfattningsvis solidariskt betala 6 868 kr i skadestånd plus ränta till Tomas Fox.

Eva Hallin Nowak

Eva Hallin Nowak har yrkat att de huvudtilltalade solidariskt förpliktas att utge skadestånd med 79 605 kr avseende kränkning (60 000 kr), sveda och värk (5 200 kr), två vattenprover (2 833 kr), rengöring av brunn (7 735 kr), hårmineralanalys (800 kr), och luftrenare (3 037 kr). På detta belopp yrkas ränta enligt 6 § räntelagen från den 27 oktober 2020 till dess full betalning sker.

Kränkningersättning

I förevarande fall har branden i Kagghamra visserligen inneburit olägenheter för Eva Hallin Nowak när det gäller bland annat rök, damm och försämrad luftkvalitet. Avfallshanteringen har dock inte riktats mot henne. Den brottsliga gärningen kan därför inte sägas innebära ett angrepp på hennes frid. Mot den bakgrunden ska Eva Hallin Nowaks begäran om ersättning för kränkning avslås.

Sveda och värk

Eva Hallin Nowak har berättat hur hon efter branden hade huvudvärk och hosta varenda dag i minst två veckors tid.

Ersättning för sveda och värk ska utgå för den akuta sjukdomstid som följer efter det att man har blivit utsatt för ett brott. Vanligtvis krävs det att man har varit sjukskriven för att kunna få sådan ersättning, men för vissa typer av brott går det enligt praxis ändå att få ersättning för sveda och värk. Eva Hallin

Nowak har yrkat ersättning motsvarande två veckors akut sjukdomstid. Även om hon inte har varit sjukskriven anser tingsrätten sammantaget att det yrkade beloppet är skäligt och ska utgå.

Skador

Genom Eva Hallin Nowaks egna uppgifter, som får stöd av den skriftliga bevisningen, är det utrett att hon har haft de kostnader som han yrkat ersättning för i fråga om vattenprover, rengöring av brunn, hårmineralanalys och luftrenare, och att det föreligger ett adekvat orsakssamband mellan dessa skador och den brand som det är utrett att de huvudtilltalade indirekt har orsakat.

Ränta

Yrkad ränta är lagligen grundad och ska bifallas.

Sammanfattning

De huvudtilltalade (förutom Leif Karlsson) ska sammanfattningsvis solidariskt betala 19 605 kr i skadestånd plus ränta till Eva Hallin Nowak.

Willy Nowak

Willy Nowak har yrkat att de huvudtilltalade solidariskt förpliktas att utge skadestånd med 70 534 kr avseende kränkning (60 000 kr), sveda och värk (5 200 kr), två vattenprover (944 kr), rengöring av brunn (2 578 kr), hårmineralanalys (800 kr), och luftrenare (1 012 kr). På detta belopp yrkas ränta enligt 6 § räntelagen från den 27 oktober 2020 till dess full betalning sker.

Kränkning ersättning

I förevarande fall har branden i Kagghamra visserligen inneburit olägenheter för Willy Nowak när det gäller bland annat rök, damm och försämrad luftkvalitet. Avfallshanteringen har dock inte riktats mot honom. Den brottsliga gärningen kan därför inte sägas innebära ett angrepp på hans frid. Mot den bakgrunden ska Willy Nowaks begäran om ersättning för kränkning avslås.

Sveda och värk

Willy Nowak har berättat att han hade en latent sjukdom som löstes ut av de kraftiga gifterna i brandröken. Han har beskrivit det som att han ”hade ett helvete” av detta. Han fick också besvär med huvudvärk och hosta.

Ersättning för sveda och värk ska utgå för den akuta sjukdomstid som följer efter det att man har blivit utsatt för ett brott. Vanligtvis krävs det att man har varit sjukskriven för att kunna få sådan ersättning, men för vissa typer av brott går det enligt praxis ändå att få ersättning för sveda och värk. Willy Nowak har yrkat ersättning motsvarande två veckors akut sjukdomstid. Även om han inte har varit sjukskriven anser tingsrätten sammantaget att det yrkade beloppet är skäligt och ska utgå.

Skador

Genom Willy Nowaks egna uppgifter, som får stöd av den skriftliga bevisningen, är det utrett att han har haft de kostnader som han yrkat ersättning för i fråga om vattenprover, rengöring av brunn, hårmineralanalys och luftrenare, och att det föreligger ett adekvat orsakssamband mellan dessa skador och den brand som det är utrett att de huvudtilltalade indirekt har orsakat.

Ränta

Yrkad ränta är lagligen grundad och ska bifallas.

Sammanfattning

De huvudtilltalade (förutom Leif Karlsson) ska sammanfattningsvis solidariskt betala 10 534 kr i skadestånd plus ränta till Willy Nowak.

Ann-Sofie Sommerdahl

Ann-Sofie Sommerdahl har yrkat att de huvudtilltalade solidariskt förpliktas utge skadestånd med 360 382 kronor till henne avseende kränkning (60 000 kronor), sveda och värk (5 200 kr), sanering magasin (47 500 kronor), veterinärkostnader (60 000 kronor), resor (33 447 kronor), kasserat eller ej återfått lösöre (128 235 kronor), självrisker (6 000 kronor) och kostnad för att

återställa tomten efter vildvin (20 000 kronor). På detta belopp yrkas ränta enligt 6 § räntelagen från den 27 oktober 2020 till dess betalning sker.

Kränkningersättning

I förevarande fall har branden i Kagghamra visserligen inneburit betydande olägenheter för Ann-Sofie Sommerdahl när det gäller bland annat rök, damm och försämrad luftkvalitet. Avfallshanteringen har dock inte riktats mot henne. Den brottsliga gärningen kan därför inte sägas innebära ett angrepp på hennes frid. Mot den bakgrunden ska Ann-Sofie Sommerdahls begäran om ersättning för kränkning avslås.

Sveda och värk

Ann-Sofie Sommerdahl har berättat hur hon på grund av brandröken fick andningssvårigheter, yrsel, huvudvärk och blåsor i munnen och på händerna. Till slut hade hon så svårt med sin röst att hon inte kunde prata. Hon besökte en läkare, men de kunde bara konstatera att hon hade kraftiga problem av den giftiga röken.

Ersättning för sveda och värk ska utgå för den akuta sjukdomstid som följer efter det att man har blivit utsatt för ett brott. Vanligtvis krävs det att man har varit sjukskriven för att kunna få sådan ersättning, men för vissa typer av brott går det enligt praxis ändå att få ersättning för sveda och värk. Ann-Sofie Sommerdahl har yrkat ersättning motsvarande två veckors akut sjukdomstid. Även om hon inte har varit sjukskriven anser tingsrätten sammantaget att det yrkade beloppet är skäligt och ska utgå.

Skador

Genom Ann-Sofie Sommerdahls egna uppgifter, som får stöd av den skriftliga bevisningen, är det utrett att hon har haft de kostnader som hon yrkat ersättning för i fråga om sanering av magasin, veterinärkostnader, resor, kasserat eller ej återfått lösöre, självrisker, och att återställning av tomten efter vildvin. Det är även utrett att det föreligger ett orsakssamband mellan dessa skador och den brand som det är utrett att de huvudtilltalade indirekt har orsakat. När det sedan gäller frågan om adekvans, det vill säga om skadorna har varit beräknliga och i en viss mån typisk följd av det skadegörande beteendet, är bedömningen

något svårare att göra.

Tingsrätten anser sammantaget att det föreligger adekvans när det gäller sanering av magasin, veterinärkostnader, resor och självrisker. Detsamma gäller posten ”kasserat eller ej återfått lösöre”, med undantag för delposten som gäller ersättning för ved som blivit sur och därmed inte gått att använda. Tingsrätten ifrågasätter i och för sig inte att viss ved har blivit obrukbar, men anser det saknas adekvans när det gäller denna skada. Vidare anser tingsrätten att det saknas adekvans i fråga om återställning av tomten efter skador orsakade av vildvin.

Ränta

Yrkad ränta är lagligen grundad och ska bifallas.

Sammanfattning

De tilltalade (förutom Leif Karlsson) ska sammanfattningsvis solidariskt betala 220 383 kr i skadestånd plus ränta till Ann-Sofie Sommerdahl.

Trygg Hansa Försäkring filial

Trygg Hansa Försäkring filial har yrkat att de huvudtilltalade solidariskt förpliktas utge skadestånd med 1 367 590 kronor inklusive moms till bolaget avseende utbetalda försäkringsersättningar till Ann-Sofie Sommerdahl gällande evakueringsboende, saneringar och lösöre. På detta belopp yrkas ränta enligt 6 § räntelagen från den 27 oktober 2020 till dess full betalning sker.

Skador

Genom förhöret med skaderegleraren Stefan Henriksson, som får stöd av den skriftliga bevisningen, är det utrett att Trygg Hansa Försäkring filial har haft de kostnader som bolaget yrkat ersättning för i fråga om utbetalda försäkringsersättningar till Ann-Sofie Sommerdahl, och att det föreligger ett adekvat orsakssamband mellan dessa skador och den brand som det är utrett att de huvudtilltalade indirekt har orsakat.

Ränta

Yrkad ränta är lagligen grundad och ska bifallas.

Sammanfattning

De tilltalade (förutom Leif Karlsson) ska sammanfattningsvis solidariskt betala 1 367 590 kr i skadestånd plus ränta till Trygg Hansa Försäkring filial.

Principalansvar

Tingsrätten anser att Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson är skadeståndsskyldiga trots att de har varit anställda på NMT respektive WSP. I detta avseende hänvisar tingsrätten till den närmare bedömning som gjorts om principalansvar under åtalpunkten 1.1, Kassmyra.

Det föreligger inte heller någon grund för jämkning.

Åtalpunkten 1.3 – Gladö

Bakgrund

Åtalpunkten 1.3 avser hantering av avfall på fastigheten Gladö 76:13 i Huddinge kommun. Fastigheten benämns Gladö i åklagarens gärningsbeskrivning och i denna dom.

Gladö ägdes under den aktuella perioden av CRC Construction Recycling Fastigheter Aktiebolag/Ledin & Ledin Lastbilsservice AB, som i sin tur drevs av André Ledin och hans bror Richard Ledin. Fastigheten är en industrifastighet, belägen i ett industriområde. Fastigheten är omkring 5 000 kvadratmeter stor och består av råmark samt en byggnad med tvätthall, verkstad och kontor på omkring 800 kvadratmeter.

I likhet med övriga åtalpunkter rör denna åtalpunkt verksamhet som har bedrivits av NMT. Detta bolag har bedrivit verksamhet på platsen även före åtalsperioden, sedan 2015. Det som framkommit beträffande den verksamhet som NMT då bedrev, i form av anmälningar och andra uppgifter som lämnades in till tillsynsmyndigheten, har också en viss betydelse för bedömningen av åtalet. Som tingsrätten närmare kommer att redogöra för har exempelvis en del av de försiktighetsmått som meddelades för verksamheten 2015 också gällt under en viss del av gärningstiden. Information om hur fastigheten har sett ut, främst i form av markens ytskikt, som NMT lämnat in till tillsynsmyndigheten,

är också av betydelse för bedömningen av gärningspåståendet.

Åren 2014 och 2015

I oktober 2014 lämnade NMT in en s.k. C-anmälan avseende mellanlagring och återvinning av annat avfall än farligt avfall för fastigheten Gladö. NMT skickade därefter in en komplettering av anmälan, till vilken det bifogades en karta som redovisade hur fastigheten såg ut, markens ytskikt samt vilka ytor som var hårdgjorda. Det bifogades också en VA-ritning (vatten och avlopp) som redovisade var dagvattenbrunnar och oljeavskiljare var placerade på fastigheten. Det angavs att dagvattenbrunnarna var kopplade till oljeavskiljaren samt att dagvatten som uppstod på sorteringsplattan och ytorna omkring skulle ledas till dagvattenbrunnarna invid tvätthallen (FUP Gladö s. 417–422). NMT skickade därefter in ytterligare en komplettering. Av denna framgår att avfallet skulle hanteras i en större hall, som skulle inrymma all avfallsverksamhet bortsett från vägen på fastigheten. Detta skulle enligt kompletteringen minimera riskerna för att dagvattnet skulle kunna förorenas (FUP Gladö s 407 och 408).

Anmälan följdes av ett föreläggande om försiktighetsmått från tillsynsmyndigheten av den 19 mars 2015, av vilket det framgick att verksamheten klassificerades som en miljöfarlig verksamhet enligt verksamhetskoder 90.80, 90.40 och 90.110, det vill säga en anläggning för mellanlagring, sortering och mekanisk bearbetning av annat avfall än farligt avfall. (FUP Gladö s. 388). Av föreläggandet framgår att bland annat följande försiktighetsmått skulle vidtas:

- Stockholm Vatten AB:s riktlinjer för utsläpp till avloppsnätet skulle åtföljas gällande föroreningshalter, fordonstvätt och andra relevanta delar av verksamheten.
- Utsläpp till vatten skulle minimeras genom att så långt som möjligt använda torra metoder för avstädning, rengöring av utrustning och liknande moment.
- All sortering, mellanlagring och krossning av avfall skulle ske under tak.
- Verksamheten skulle bedrivas så att nedskräpning, damning lukt och andra störningar för människors hälsa och miljö minimeras.

Till föreläggandet bifogades ett yttrande från Stockholm Vatten AB, som framförde att spillvattennätet i området var hårt belastat vid regn av ovidkommande vatten och att spillvatten respektive dagvatten behövde vara kopplat till rätt nät. Stockholm Vatten AB bedömde även att det sannolikt behövdes två oljeavskiljare, en med rätt dimensionering för dagvatten och en separat för tvätthallen kopplad till spillvattennätet (FUP Gladö s. 390 och 397). Föreläggandet delgavs NMT genom Fariba Vancor (FUP Gladö s. 387).

I juli 2015 inkom ytterligare en anmälan från NMT, via Fariba Vancor, till tillsynsmyndigheten. Anmälan avsåg ändring av verksamhet på Gladö till verksamhetskod 90.40, avseende mellanlagring om maximalt 1 500 ton utsorterat inert avfall, såsom betong, under en tidsbegränsad period om sex månader. Enligt anmälan bedömdes miljökonsekvenserna för verksamheten skulle vara mycket små, då avfallet huvudsakligen skulle bestå av inert avfall och att det skulle lagras på befintlig sorteringsplatta i betong. Som skäl för den ändrade verksamheten angavs bland annat att den ursprungliga verksamheten medförde stora investeringskostnader eftersom all verksamhet skulle ske under tak. (FUP Gladö s. 383 och 384).

Anmälan följdes av ett föreläggande om försiktighetsmått av den 11 augusti 2015, av vilket det framgår att bland annat följande försiktighetsmått skulle vidtas:

- Avfallet skulle lagras på tät yta, i container eller motsvarande.
- Utsläpp till vatten skulle minimeras genom att så långt som möjligt använda torra metoder för avstädning, rengöring av utsortering och liknande moment. Mellanlagring av betongkross i finare fraktioner skulle minimeras på grund av utlakningsrisken.
- Verksamheten skulle bedrivas så att nedskräpning, damning och andra störningar för människors hälsa eller för miljön minimerades.

Under tillsynsmyndighetens ”Bedömning” framgår att rening av dagvatten från mellanlagringsområdet var begränsat till en äldre oljeavskiljare på en kubikmeter, och att mellanlagring av betongkross eller annat material som kunde medföra förhöjd utlakning därför borde minimeras (FUP Gladö s. 377 och 378).

År 2016

Under hösten 2016 ingick CRC Construction Recycling Fastigheter AB och NMT, genom Fariba Vancor, ett upplåtelseavtal avseende nyttjanderätt till del av fastigheten Gladö. Av avtalet framgår att upplåtelsetagaren, NMT, fick nyttjanderätt till del av fastigheten enligt bifogad detaljkarta, från och med den 17 oktober 2016 till och med den 17 oktober 2019. Vidare angavs att avtalet löper med ytterligare ett år om ingen uppsägning sker. (FUP Gladö s. 889 och 890).

År 2017

I mitten av september 2017 skickade miljöinspektören Johanna Hultgren på Huddinge kommun ett e-postmeddelande till Fariba Vancor där hon upplyste om att NMT inte hade betalat årlig avgift för tillsyn. I samma e-postmeddelande frågade hon vilka verksamhetskoder som gällde för NMT:s verksamhet i dagsläget och om verksamheten hade gått tillbaka till ”full” omfattning igen, enligt verksamhetskoder 90.80, 90.40 och 90.110, såsom i anmälan från 2014. (FUP Gladö s. 104 och 105)

Den 26 september 2017 återkopplade Fariba Vancor till Johanna Hultgren och skrev ”Vi har ingen verksamhet på Gladö 76:13 och behöver ingen tillstånd” (FUP Gladö s. 103).

Den 23 oktober 2017 upplyste André Ledin Fariba Vancor via e-post om att NMT omedelbart behövde söka eget tillstånd för sin verksamhet (FUP Gladö s. 478).

Den 24 oktober 2017 genomförde tillsynsmyndigheten, genom Johanna Hultgren, en inspektion av en annan verksamhet på Gladö. Efter inspektionen skickade Johanna Hultgren ett e-postmeddelande till Fariba Vancor där hon upplyste om att det vid en inspektion på Gladö hade noterats en stor mängd avfall på, som enligt uppgift tillhörde NMT, samt att lagring av avfall kunde vara en anmälningspliktig C-verksamhet. Johanna Hultgren efterfrågade därför uppgifter om avfallet tillhörde NMT och i sådana fall vilka avfallstyper och mängder som hanterades (FUP Gladö s. 102). Bilder från inspektionen bifogades i e-postmeddelandet, som visar en avfallshög innehållandes bland

annat plast, jord, metall och betongbitar (FUP Gladö s. 155–160).

I slutet av oktober 2017 kontaktades Johanna Hultgren av Marie Wennergren från Sweco, för NMT:s räkning, med anledning av det e-postmeddelande som Fariba Vancor hade fått. Enligt ärendeanteckningen upplyste Marie Wennergren om att ”det är en tillfällig lösning för lagring av avfall” och att ”de”, sannolikt NMT, tänkte att de kunde nyttja CRC:s anmälan om avfallshantering (FUP Gladö s. 106). Efter samtalet hade Marie Wennergren och Johanna Hultgren viss e-post-kommunikation, där Marie Wennergren bland annat meddelade att hon hjälpte NMT med miljöfrågor samt att bolaget enbart lagrade betong på Gladö (FUP Gladö s. 107). Efter att Johanna Hultgren ifrågasatte uppgiften om att NMT enbart lagrades betong på Gladö meddelade Marie Wennergren även att det var sorterad plast, men inget farligt avfall (FUP Gladö s. 109 och 110).

I början av december 2017 kontaktade Johanna Hultgren både Fariba Vancor och Marie Wennergren och upplyste om att bolaget inte behövde skicka in en ny C-anmälan eftersom verksamheten anmäldes 2015 men att de i stället behövde fylla in en bifogad fil ”Uppdatering information”. I e-postmeddelandet bifogades även de försiktighetsmått som NMT fick i samband med den ursprungliga C-anmälan samt den temporära ändringen av C-verksamheten 2015. (FUP Gladö s. 111)

År 2018

I början av januari 2018 vidarebefordrade Fariba Vancor e-postmeddelandet från Johanna Hultgren med dokumentet ”Uppdatering information” till Claes Cardell (FUP Gladö s. 113). Några dagar senare meddelade han Johanna Hultgren att han hjälpte NMT med deras miljöarbete och att han hade hand om att ”skicka in den information ni efterfrågar” (FUP Gladö s. 116).

Den 12 januari 2018 skickade Claes Cardell in kompletterande upplysningar om NMT:s verksamhet på Gladö enligt en bifogad verksamhetsbeskrivning (FUP Gladö s. 98 och 121).

Den 17 januari 2018 förelades NMT att väderskydda befintliga avfallsmassor som tillhörde verksamheten på Gladö med tak, presenning eller annan

motsvarade täckning (FUP Gladö s. 117).

Den 5 februari 2018 skedde en inspektion av NMT:s verksamhet på fastigheten, vid vilken bland annat Claes Cardell var närvarande. Syftet med inspektionen var att diskutera verksamheten samt erhålla information för att kunna besluta om nya försiktighetsmått (FUP Gladö s. 161 och 162).

Den 16 februari 2018 beslutade tillsynsnämnden om uppdaterade försiktighetsmått för NMT:s verksamhet (FUP Gladö s. 134). Av föreläggandet framgår att bland annat följande försiktighetsmått skulle vidtas:

- Verksamhet skulle i huvudsak bedrivas enligt anmälan.
- Verksamheten skulle bedrivas och kontrolleras på ett sätt som minimerade och motverkade risker för utsläpp till dagvattennätet. Åtgärder för att begränsa utsläpp av suspenderat material från lak- och dagvatten till dagvattennätet skulle vidtas. Vid läckage eller spill skulle rutiner upprättas för att begränsa avdelning till dagvattenbrunnar.
- Verksamheten skulle ha oljeavskiljare dimensionerad utefter verksamhetens omfattning och typ. Kontroll av kapacitet och funktion skulle utföras regelbundet.
- Mottagna avfallsmassor skulle vara provtagna eller på annat vid bedömda med avseende på föroreningsgrad.
- Mottaget avfall ska lagras sorterat i fraktioner i anvisade, uppdelade stukor på hårdgjord yta.
- Avfall som hanteras i verksamheten skulle dokumenteras gällande avfallstyp, hantering, hur mycket som tagits emot och skickats i väg samt sammanställas på årsbasis. Sammanställningen skulle redovisas årligen senast den 31 mars.
- Verksamheten skulle underrätta miljötillsynsavdelningen vid ändringar i verksamheten.

Tillsynsnämnden beslutade därutöver att verksamhetsutövaren skulle kontrollera att den hårdgjorda ytan var tät och täckande samt att en situationsplan för verksamhetsytan skulle skickas in. Det framgår även att verksamheten skulle bedrivas enligt verksamhetskoder 90.40, 90.80 samt 90.110, det vill säga en anmälningspliktig C-verksamhet avseende lagring,

sortering och återvinning av annat avfall än farligt avfall (FUP Gladö s. 135). Föreläggandet om försiktighetsmått delgavs NMT genom Fariba Vancor i april 2018 (FUP Gladö s. 152).

Den 11 oktober 2018 genomfördes ytterligare en inspektion av verksamheten, vid vilken Tobias Gustafsson och Robert Silversten från NMT var närvarande (FUP Gladö s. 191, PB M s. 1619 och 1620 samt PB D s. 119). Det som framkom vid inspektionen kommer tingsrätten närmare redogöra för nedan.

Åren 2020 och 2021

Den 22 oktober 2020 genomfördes en oanmäld inspektion på Gladö. Vid inspektionen var inte någon från NMT närvarande (FUP Gladö s. 252). Johanna Hultgren hade dock dessförinnan försökt planera in ett möte tillsammans med Robert Silversten (FUP Gladö s. 249 och 250).

Den 27 oktober 2020 beslutade bygglovs- och tillsynsnämnden om förbud mot NMT:s verksamhet på Gladö förenat med vite. NMT förelades även vid vite att omhänderta befintligt avfall på fastigheten. (FUP Gladö s. 253).

Den 18 mars 2021 genomfördes en brottsplatsundersökning på Gladö (FUP Gladö s. 479).

Tingsrättens bedömning

Vilka rättsliga förutsättningar har gällt för verksamheten i Gladö?

Tingsrätten konstaterar att Think Pink-koncernen inte har haft något tillstånd för verksamheten i Gladö. Det har i stället varit fråga om en anmälningspliktig C-verksamhet, även om NMT under den aktuella åtalsperioden inte skickat in någon sedvanlig C-anmälan. Som framgått av redogörelsen ovan efterfrågade tillsynsmyndigheten efter inspektionen 2017 information kring den verksamhet som NMT bedrev eller avsåg att bedriva på Gladö. I samband med detta upplyste tillsynsmyndigheten även om att NMT inte behövde skicka in en ny C-anmälan, eftersom verksamheten anmäldes 2014, och begärde i stället att NMT skulle fylla i en fil benämnd ”Uppdaterad information”. I den uppdaterade verksamhetsbeskrivningen som NMT därefter lämnade in i januari

2018 framgår att verksamheten skulle återvinna, sortera och lagra icke farligt avfall, huvudsakligen bestående av rena schakt- och fyllnadsmassor men även visst skogsbruksavfall (FUP Gladö s. 166–178). Vidare angavs verksamhetskoderna 90.40, 90.80 samt 90.110 enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Av föreläggandet om försiktighetsmått, daterat den 16 februari 2018, framgår att verksamheten klassificerats enligt samma verksamhetskoder. Dessa föreskriver enligt miljöprövningsförordningen i dess dåvarande lydelse följande:

- 90.40 Lagring av icke-farligt avfall som en del av att samla in det om mängden avfall vid något tillfälle är
 1. Mer än 10 ton men högst 30 000 ton och avfallet ska användas för byggnads-eller anläggningsändamål, eller
 2. Mer än 10 ton men högst 10 000 ton annat icke-farligt avfall i andra fall
- 90.80. Sortering av icke-farligt avfall, om mängden är
 1. Mer än 1 000 ton per kalenderår och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller
 2. Mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår i andra fall
- 90.110 Yrkesmässig återvinning av annat icke-farligt avfall genom mekanisk bearbetning,
 1. Om den tillförda mängden är högst 10 000 ton per kalenderår, eller
 2. Återvinning av avfall för byggnads-eller anläggningsändamål genom krossning, siktning eller motsvarade.

Sammantaget har NMT haft rätt att driva verksamhet med mellanlagring, sortering och mekanisk bearbetning av annat avfall än farligt avfall med högst 10 000 ton avfall som inte är avsett för byggnads- eller anläggningsändamål respektive 30 000 ton avfall som är avsett för sådant ändamål. Som tingsrätten nedan närmare kommer att redogöra för har verksamheten i praktiken enbart bedrivit lagring av avfall på Gladö.

Har avfallet hanterats i strid mot föreskrivna och nödvändiga skyddsåtgärder?

Tingsrätten konstaterar inledningsvis att bedömningen om huruvida föreskrivna försiktighetsmått efterlevts av NMT inte har någon avgörande betydelse för frågan om en brottslig gärning har begåtts eller inte. Prövningen i fråga är dock av relevans för en eventuell bedömning om hanteringen varit allmänt vedertagen eller annars försvarlig samt för prövningen av om de tilltalade haft uppsåt samt förmåga och avsikt att hantera avfallet i enlighet med miljölagstiftningen.

Utredningen visar också i flera avseenden att avfallshanteringen på Gladö varit bristfällig och skett i strid mot såväl föreskrivna som nödvändiga skyddsåtgärder. Den verksamhet som NMT bedrivit i praktiken har också varit en annan än den som anmäldes till tillsynsmyndigheten, det vill säga i strid med de uppgifter som angavs i den uppdaterade verksamhetsbeskrivningen från januari 2018. Denna verksamhetsbeskrivning har även legat till grund för de försiktighetsmått som meddelades i februari 2018, vilka har gällt för verksamheten under den huvudsakliga åtalsperioden. Åtalet avser dock perioden från den 1 oktober 2017. Av utredningen framgår att NMT vid denna tidpunkt lagrade avfall på Gladö. Från detta datum och fram till februari 2018 menar tingsrätten att de försiktighetsmått som meddelades för den ursprungliga verksamheten som NMT anmälde 2014 har gällt. Även om det avser en förhållandevis kort period av åtalet, och därför inte har någon avgörande betydelse för bedömningen i stort, konstaterar tingsrätten att verksamheten inte efterlevt föreskrivna försiktighetsmått. Ett av dessa föreskrev att ”all sortering, mellanlagring och krossning ska ske under tak”. Som tidigare redogjorts för genomfördes en inspektion av en annan verksamhet på Gladö den 24 oktober 2017, vid vilken det observerades en stor mängd avfall utomhus på fastigheten som sades tillhöra NMT. Detta föranledde ett beslut från tillsynsmyndigheten den 17 januari 2018 om att NMT skulle väderskydda befintliga avfallsmassor på fastigheten. Skälet för beslutet var att NMT inte hade följt ursprungliga försiktighetsmått, daterade den 19 mars 2015, eftersom verksamheten inte bedrivits under tak. Bilderna från inspektionen, som låg till grund för beslutet, visar att avfallet lagrades utomhus. Tillsynsnämnden bedömde att befintligt avfall tillhörande bolaget behövde väderskyddas för att minska risken för

utlakning och därmed föroreningar till omgivningen. Det angavs att lakvatten bildas av regnvatten som infiltreras genom avfallsmassorna och riskerar att ta med sig ämnen och partiklar som kan påverka mark och vattendrag negativt. De försiktighetsmått som meddelades för den tidsbegränsade verksamheten, daterade den 11 augusti 2015, ansågs inte längre vara tillämpliga (FUP Gladö s. 117 och 118). Beslutet delgavs NMT genom Fariba Vancor i februari 2018 (FUP Gladö s. 119 och 132 och 133).

Tingsrätten konstaterar således att NMT under perioden mellan den 1 oktober 2017 och februari 2018 inte har följt föreskrivet försiktighetsmått om att verksamheten skulle ske under tak. Det kan i sammanhanget även framhållas att NMT i slutet av mars 2018, via Claes Cardell, skickade in bilder till tillsynsmyndigheten som föreställde en vit presenning eller liknande över avfallshögen på Gladö (FUP Gladö s. 143–145). Bilder tagna över fastigheten i maj 2018 visar däremot att avfallet då lagrades utan något skydd (FUP Gladö s. 18).

De försiktighetsmått som därefter gällt för verksamheten meddelades, såsom inledningsvis konstaterats, utifrån den uppdaterade verksamhetsbeskrivning som NMT lämnade in i januari 2018 (FUP Gladö s. 166–178). I denna angavs att verksamheten skulle återvinna, sortera och lagra icke farligt avfall, huvudsakligen bestående av rena schakt- och fyllnadsmassor, men även visst skogsbruksavfall. Massorna skulle bestå av bland annat jord, sand, berg, betong, tegel och grus men även ris, stubbar och andra träd- och biobränslen. Vidare angavs bland annat följande

- Inkommande material sorteras och behandlas manuellt och maskinellt, för att tillverka olika produkter för användning inom park, trädgård och övriga anläggningsarbeten.
- Allt inkommande material registreras.
- Material tippas av på anvisade platser och insatsmaterial, råjord och jordmassor läggs upp i olika stukor beroende på fraktioner.
- All materialhantering sker på hårdgjorda ytor.
- NMT ansvarar för att endast de materialslag och råvaror som är tillåtna transporteras in på anläggningen. Eventuella avvikelser ska rapporteras löpande. Efter varje dag kontrolleras manuellt att inkomna massor inte

innehåller felaktiga fraktioner eller förorenade massor/material.

- I service och driftinstruktioner för daglig tillsyn skall särskilt tillse att service och städschema följs.
- Inkommande massor ska klara Naturvårdsverkets riktvärden för känslig mark (KM). Samtliga inkommande massor som ska återvinnas/förädlas kontrolleras manuellt i samband med inkörning till anläggningen. Analys krävs av varje lass.
- Bolaget mottar inte förorenade massor som överstiger riktvärdet för KM, PAH-haltig asfaltsbeläggning, betong innehållande fogmassor eller liknande.
- Massorna för jordåtervinning för ej innehålla asfalt, betong eller andra liknande fraktioner.
- Kontroll av hantering och lagring av farligt avfall ingår i den löpande driftkontrollen. Bolaget ska se över behovet av att upprätta rutiner för att säkerställa att man fortlöpande har kontroll av vilka lagar och krav som gäller för befintlig verksamhet.
- Bolagets fastighet är kopplad till det kommunala dagvattennätet via en oljeavskiljare på 1 kbm. Då inget osorterat bygg-, verksamhets- eller rivningsavfall tas emot utan de olika materialslag som tas emot på anläggningen är att klassa som rena fraktioner förväntas verksamheten inte ge upphov till några föroreningar i dag- och lakvatten.
- Besiktning bör genomföras minst en gång per år. Besiktningen skall utföras av bolagets platsansvarige och VD. Besiktningen ska omfatta bland annat genomgång av efterlevnaden av villkor i tillståndsbeslut och gällande anmälningsärenden/förelägganden.
- Bella Nilsson (numera Fariba Vancor) är ansvarig för verksamhetsbeskrivningen och egenkontrollprogrammet för verksamheten samt för det organisatoriska ansvaret enligt miljöbalken med mera.

Dessa uppgifter har alltså legat till grund för de försiktighetsmått som meddelades för verksamheten i februari 2018 och beskrev även den verksamhet som tillsynsmyndigheten utgick från att NMT skulle bedriva på Gladö.

Har avfallet lagrats sorterat?

Ett av de försiktighetsmått som gällt föreskrev att mottaget avfall skulle lagras sorterat i fraktioner i anvisade och uppdelade stukor på hårdgjord yta (FUP Gladö s. 134 och 135). Detta innebär att olika materialslag, såsom plast och jord, skulle förvaras var för sig i olika högar. I mars 2018 skickade Claes Cardell även in en situationskarta som redovisade var på fastigheten olika avfallsfraktioner skulle hanteras (FUP Gladö s. 143, 148 och 150).

Utredningen visar dock att avfallet som funnits på Gladö har varit bristfälligt sorterat och att det lagrats i en enda hög. Vid samtliga inspektioner som skett av NMT:s verksamheten på Gladö, både under 2017, 2018 och 2020, har tillsynsmyndigheten observerat blandade avfallsfraktioner, såsom plast och asfalt, i avfallshögen. Bilder från inspektionen i oktober 2017 visar tydligt att avfallet var osorterat och innehöll bland annat jord, plast, betong och metall (FUP Gladö s. 155–160). Även vid inspektionen av verksamheten i oktober 2018 noterades plast i avfallshögen men också asfalt (FUP Gladö s. 192 och 193). Johanna Hultgren, som var närvarande vid besöket men även vid inspektionen 2017, har berättat att avfallet fortfarande var blandat och att det inte heller förvarades i olika stukor. Enligt Johanna Hultgren var det därför som tillsynsmyndigheten begärde att NMT efter inspektionen skulle komma in med information om vilka avfallsslag som hanterades i verksamheten. Av utredningen framgår emellertid att NMT skickade in efterfrågade uppgifter först i september 2019, trots flertalet påminnelser från Johanna Hultgren (FUP Gladö s. 187, 189, 191, 211, 213, 222 och 223 och 69). Under 2019 skedde dock ingen inspektion av verksamheten, vilket enligt Johanna Hultgren berodde på att NMT, genom bland annat Tobias Gustafsson, hade meddelat att verksamheten skulle upphöra. André Ledin har däremot berättat att NMT:s avfallshög mer eller mindre såg likadan ut under de tre åren som föregick NMT:s konkurs. Han har beskrivit att avfallshögen på håll såg ut som en stor jordhög men att det på närmare avstånd syntes bland annat plast, klinkers, trä, småflis och andra ”smågrejer”, som enligt honom såg ut att vara nermalt i en kvarn. André Ledins beskrivning av avfallshögen och dess innehåll stämmer väl överens med de fotografier som togs vid inspektionen i oktober 2020 (FUP Gladö s. 296–315). Fotografierna visar tydligt att avfallshögen huvudsakligen

bestått av blandat, osorterat samt söndermalt bygg- och rivningsavfall. I avfallshögen syns en blandning av jord, trä, plast, betong, sten, asfalt, elkablar och metall (armeringsjärn ingjutet i betong). Bilder som togs vid brottsplatsundersökningen, som genomfördes i mars 2021, visar liknande typ av avfallsmassor (FUP Gladö s. 479–497). Tingsrätten konstaterar således att avfallet, sedan inspektionen i oktober 2017, bestått av blandat och osorterat avfall som lagrats i en enda hög. Det har även varit fråga om annat typ av avfall än det som NMT enligt sin verksamhetsbeskrivning skulle hantera på Gladö.

Fariba Vancor har gjort gällande att en del av materialet i avfallshögen inte tillförts av NMT, utan av andra verksamhetsutövare på fastigheten. Av en ärendeanteckning som Johanna Hultgren gjorde efter inspektionen i oktober 2020 framgår att det på vissa ställen hade lagts avfall som inte tillförts av NMT vid sidan av avfallet, bland annat metallskrot, ett fordonschassi och en del av en trappa. Det står även antecknat att det ”uppges ha legat där en längre period utan agerande från NMT” (FUP Gladö s. 252). Vid inspektionen var bland annat André Ledin närvarande och han har även vid sitt förhör berättat att en del av materialet som påträffades i avfallshögen tillförts av andra hyresgäster. Det gäller bland annat en tryckbehållare, tegelplattor och en skrotbil, vilket framgår av fotografier från inspektionen i oktober 2020 respektive brottsplatsundersökningen. Tingsrätten ifrågasätter inte att detta material, som legat ytligt på avfallshögen, har tillförts av andra än NMT. Det finns heller inget som talar för att de toaletter och golfbollar som påträffades vid brottsplatsundersökningen har varit NMT:s. Det gäller även det material som förvarats omkring och invid avfallshögen. Tingsrätten anser däremot att avfallsmassorna huvudsakligen, bortsett från enstaka föremål, har tillhört och tillförts av NMT. Det har exempelvis genomgående i avfallshögen påträffats en blandning av plast, trä, jord, betong, metall och asfalt. Dessa avfallsfraktioner har inte enbart påträffats ytligt på högen, utan har snarare varit inblandade i massorna. Samma typ av avfall har funnits i princip i hela högen, även ovanpå och i riktning mot skogen. Thomas Nilsson har även, utifrån olika bilder som förevisats på avfallshögen, uppgett att avfallet i fråga kommit från NMT:s verksamhet i Kassmyra bortsett från enstaka föremål. Han har också berättat att NMT lagrade både krossat och obehandlat

konstruktionsmaterial i Gladö, vilket enligt honom alltid innehåller en del "orenligheter" och "skräp". Vidare finns en anteckning, beslagtagna från Robert Silversten, där det framgår att "Material från Gladö e plast. Trä har lagts som ett täcke runt högen. Idag körs det in osorterat" (PB J s. 161). På anteckningen har dateringen 12/12/2018 angetts. Därutöver har det anträffats flera körordrar, beslagtagna från Fariba Vancors bostad, som visar att NMT kört totalt sex containrar deponi från Tumba till Gladö under 2018 (FUP Gladö s. 954). Det påträffades också körsedlar som visar att det under augusti månad 2018 gått flera transporter med betong från Tumba till CRC, det vill säga Gladö. Dessa omständigheter talar starkt för att det varit NMT:s avfall.

Vidare konstaterar tingsrätten att liknande avfall som fanns vid brottsplatsundersökningen observerades i avfallshögen redan vid inspektionen i oktober 2017. Dessa avfallsmassor skulle enligt information som Claes Cardell lämnade vid tillsynsbesöket i februari 2018 transporteras bort innan NMT:s nya verksamhet påbörjades (FUP Gladö s. 161–163). Utredningen visar även att Eko Miljöpartner AB fakturerat NMT för borttransport av 2 135 ton schaktmassor från Gladö till Rimbo mellan den 5 och 15 mars 2018 (PB M s. 976 och 978). Mycket tyder dock, trots detta, enligt tingsrättens mening på att i vart fall delar av avfallsmassorna har legat kvar sedan inspektionen 2017. Johanna Hultgren har exempelvis berättat att massorna fanns kvar vid besöket i oktober 2018. André Ledin har vidare uppgett att NMT vid något tillfälle körde bort lite massor men att halva högen fanns kvar och att det därefter kom ytterligare material. Detta stämmer väl överens med de uppgifter som Claes Cardell lämnade till tillsynsmyndigheten i slutet av mars 2018, om att ungefär hälften av massorna hade transporterats bort från Gladö-anläggningen (FUP Gladö s. 141). Fotografier tagna över fastigheten i maj 2018 visar att avfallshögen då var förhållandevis stor och inte i någon avgörande mån, sett till storleken, skiljde sig från hur avfallshögen såg ut i maj 2017 (FUP Gladö s. 17 och 18). Att NMT under denna förhållandevis korta period skulle transporterat bort kvarvarande massor men även tagit emot dessa mängder anser tingsrätten är mindre sannolikt. Det saknas, såvitt framgår av utredningen, även underlag i form av exempelvis fakturor eller liknande som tyder på att avfall kördes bort efter mars 2018. Fotografier från inspektionen i oktober 2020, likväl som från brottsplatsundersökningen, visar även att delar

av avfallshögen var bevuxen. Detta tyder på att avfallet lagrats under en längre tid på fastigheten. Det finns även kommunikation mellan Fariba Vancor och Tobias Gustafsson som talar för detta, men också för att asfalten som funnits i avfallshögen har varit NMT:s. Efter inspektionen i oktober 2018 skickade Johanna Hultgren ett e-postmeddelande till Tobias Gustafsson och efterfrågade information om varifrån asfalten som observerades vid besöket kom ifrån (FUP Gladö s. 189). Tobias Gustafsson vidarebefordrade samma meddelande till Fariba Vancor som sedan svarade ”Tobias, Säg inte att asfalten kommer från Tumba, utan från kunderna direkt till Huddinge, annars kan vi få problem i Tumba” samt ”Sedan har avfallet INTE varit där i 3 år” (PB M s. 1643, 1644 och 1654).

Sammantaget anser tingsrätten således att det är visat att NMT hanterat, genom att samla in, förvara och lagra, osorterat söndermalt- bygg och rivningsavfall, i strid mot föreskrivna försiktighetsmått. Det har även varit fråga hantering av annat avfall än det som NMT hade anmält till tillsynsmyndigheten.

Har avfallet lagrats på en hårdgjord yta?

Enligt föreskrivna försiktighetsmått skulle avfallet lagras på en hårdgjord yta. Av den kartsbild som NMT skickat in till tillsynsmyndigheten, in i samband med sin anmälan av verksamheten 2014, framgår vilka underlag som marken på fastigheten bestått av. Enligt kartsbilden har en del av marken varit av makadam och en annan del av asfalt. Det framgår även att det funnits en sorteringsplatta av betong samt tre dagvattenbrunnar och en oljeavskiljare på fastigheten (FUP Gladö s. 417 och 419–421). André Ledin har berättat att kartsbilden stämmer överens med hur fastigheten ser ut, både gällande underlag och placeringen av dagvattenbrunnar och oljeavskiljare. Tingsrätten saknar anledning att ifrågasätta detta. Det är även ostridigt att NMT:s avfall delvis har förvarats på sorteringsplattan i betong, som kan anses utgöra en typ av hårdgjord yta, men huvudsakligen på den del av marken som bestått av makadam. I fråga om makadam kan anses utgöra en hårdgjord yta eller inte konstaterar tingsrätten att tillsynsmyndigheten samtidigt som försiktighetsmått meddelades även beslutade om att NMT skulle kontrollera om den hårdgjorda ytan var tät och täckande, innan den nya verksamheten påbörjades. Detta påtalades av tillsynsmyndigheten även vid inspektionen i

februari 2018 (FUP Gladö s. 163). Förtydligandet från tillsynsmyndigheten sida medför enligt tingsrättens mening att ett underlag som består av makadam, som vare sig är täckande eller tät, inte kan anses vara hårdgjord. Fotografier som André Ledin tagit på underlaget 2014, innan avfallet fanns på fastigheten, visar också detta (FUP Gladö s. 697). Vidare kan det framhållas att det vid inspektionen av verksamheten i oktober 2018, enligt inspektionsrapporten, var osäkert om den hårdgjorda ytan under avfallet var heltäckande och tät. Sammantaget anser tingsrätten således att avfallet huvudsakligen lagts upp direkt på marken, i strid mot föreskrivet försiktighetsmått om hårdgjord yta.

Har avfallet lagrats utomhus, utan skydd mot nederbörd och vind, i närheten av oskyddade dagvattenbrunnar?

Utredningen visar att avfallet har förvarats utomhus och utan skydd mot nederbörd och vind. Tingsrätten konstaterar emellertid att det enligt föreskrivna försiktighetsmått inte funnit något uttryckligt krav på att avfallet skulle väderskyddas eller liknande. Den omständigheten utesluter dock inte behovet av eller skyldigheten att vidta sådana skyddsåtgärder. Oaktat meddelade försiktighetsmått är det verksamhetsutövaren, och inte tillsynsmyndigheten, som har det yttersta ansvaret för att vidta de skyddsåtgärder som behövs för att förebygga, hindra eller motverka skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljö. Ett av de försiktighetsmått som gällt för verksamheten har enligt tingsrättens mening dock koppling till påståendet om att avfallet har förvarats utan skydd för nederbörd och vind samt i närheten av oskyddade dagvattenbrunnar. Detta föreskrev att ”Verksamheten ska bedrivas och kontrolleras på ett sätt som minimerar och motverkar utsläpp till dagvatten. Åtgärder för att begränsa utsläpp av suspenderat material från lak- och dagvatten till dagvattennätet ska vidtas. Vid läckage eller spill ska rutiner upprättas för att begränsa avdelning via dagvattenbrunnar”.

NMT har således i enlighet med försiktighetsmålet haft en skyldighet att vidta åtgärder för att begränsa olika typer av utsläpp från verksamheten. En sådan försiktighetsåtgärd hade rimligtvis kunnat vara att väderskydda massorna. Vid båda de inspektioner som skedde av verksamheten under 2018 föreslogs även andra åtgärder från tillsynsmyndigheten sida. Av inspektionsrapporten från februari 2018 framgår exempelvis att dagvattenfrågan var i fokus för

miljötillsynsavdelningen och att ”verksamheten ska ha tydlig koll på oljeavskiljare, dagvattenbrunnar och liknande för att förhindra och minimera risk för utsläpp”. Vidare angavs att verksamheten vid läckage eller spill ska ”täcka brunnarna med exempelvis gummiplattor eller tätningar” och att det finns ”olika lösningar för att hantera dagvatten, exempelvis filterinsatser i brunnar för att ta hand om suspenderat material”. Det står även att det var viktigt att verksamheten kontrollerade funktionen av oljeavskiljare, speciellt utan täckning av avfallet. Vidare angavs att ”Ett separat beslut med försiktighetsmått baserat på förmedlade krav i inspektionsrapporten kommer att skickas”. (FUP Gladö s. 163 och 161).

Av rapporten från oktober 2018 framgår att det vid besöket diskuterades olika sätt att arbeta med riskminimering gällande utsläpp till vatten. Det framgår bland annat att suspenderat material i verksamheten potentiellt kunde riskera att släppas på vattennätet, eftersom en del av avfallsmassorna var mycket finfördelade. En risk med suspenderat material, enligt rapporten, var att det kan sätta igen befintlig oljeavskiljare och nå Ebbadalsdiket via dagvattensystemet. Det står antecknat att ”verksamheten” däremot själv bedömde att riskerna för stora utsläpp av suspenderat material var låg. Vid inspektionen var bland andra Tobias Gustafsson närvarande. Enligt Johanna Hultgren lämnades uppgifterna av honom. Av inspektionsrapporten framgår att olika rutiner för att förhindra utsläpp trots detta diskuterades. Ett alternativ som föreslogs var att verksamheten kunde anlägga en mindre vall eller införskaffa utrustning, såsom tätningar, för att förhindra partiklar eller vatten att nå brunnarna. Det framgår även att detta arbete ”med riskminimering vore i linje med försiktighetsmått som beslutats om för verksamheten”. Även vid denna inspektion påtalades behovet av att kontrollera oljeavskiljaren. (FUP Gladö s. 193 och 194).

Utredningen visar således att det återkommande föreslagits olika åtgärder från tillsynsmyndighetens sida som NMT hade kunnat vidta för att begränsa risken med olika typer av utsläpp från verksamheten. Frågan har också nära samband med hanteringen av dagvattenbrunnar och oljeavskiljare. Det är även uppenbart att det funnits ett behov av olika skyddsåtgärder, inte minst med hänsyn till det avfall som faktiskt hanterades men även för att det funnits tre dagvattenbrunnar på fastigheten. Det är samtligen tydligt att några

skyddsåtgärder inte har vidtagits från verksamhetens sida, vare sig de som föreslagits av tillsynsmyndigheten eller andra. Avfallet har, som tidigare konstaterats, i stället förvarats utomhus, oskyddat mot såväl vind som nederbörd. Enligt André Ledin fanns det ingen invallning av avfallshögen som kunde förhindra att vatten nådde brunnarna på fastigheten. Han har även berättat att det brukade komma fram små saker i avfallshögen när det regnande men också att det kunde hamna smuts framför allt i dagvattenbrunnarna, vilket också tyder på att dessa varit oskyddade. Två av tre dagvattenbrunnar har även funnits i närheten av NMT:s avfallshög. Till det kommer att avfallet huvudsakligen lagrats på en icke hårdgjord yta. Bilder från brottsplatsundersökningen visar även att en del av avfallet spillt över i riktning mot skogen och André Ledin har berättat att flera grannar klagade på att det yrde från verksamheten. Dessa omständigheter visar följaktligen att det saknats tillräckliga skyddsåtgärder mot nederbörd och vind.

Fariba Vancors försvarare har emellertid gjort gällande att eventuella miljörisker i form av utsläpp från verksamheten har hanterats genom oljeavskiljaren på fastigheten, som kunnat rena eventuellt lakvatten som bildats, i stället för en avfallshantering under tak. Tingsrätten konstaterar dock att utredningen visar att oljeavskiljaren enbart har varit kopplad till två av tre dagvattenbrunnar som funnits. En oljeavskiljare renar dessutom enbart vatten från olja och fångar därför inte upp andra föroreningar, såsom tungmetaller, eller suspenderat material. Det framgår inte heller om oljeavskiljaren på fastigheten har varit anpassad eller dimensionerad utefter NMT:s verksamhet och typ, såsom ett av försiktighetsmåttan föreskrev. Utredningen visar däremot att oljeavskiljaren var av en äldre modell som inte omfattats av den föreskrivna standarden, med en volym på en kubikmeter (FUP Gladö s. 385). I samband med NMT:s anmälan 2015 lämnade Stockholm Vatten AB ett yttrande i ärendet, som då bedömde att det sannolikt krävdes två oljeavskiljare för verksamheten. Detta talar i viss mån för att oljeavskiljaren inte varit anpassad utefter NMT:s verksamhet. Vid inspektionen i oktober 2018 påtalades också att befintlig oljeavskiljare potentiellt riskerade att sättas igen av suspenderat material, eftersom avfallsmassorna var mycket finfördelade. Oljeavskiljarens funktion kan även med hänsyn till detta ifrågasättas, då det saknats skyddsåtgärder för att begränsa utsläpp. Enligt tingsrättens mening kan

oljeavskiljaren även om den har fungerat tillfredställande inte anses ha varit tillräcklig för att hantera dagvatten eller begränsa utsläpp från verksamheten. Det faktum att tillsynsmyndigheten påtalat behovet av ytterligare skyddsåtgärder, trots oljeavskiljaren, talar inte minst för detta. Johanna Hultgren har även berättat att det ofta krävs flera reningsmetoder, beroende på vilken typ av avfall som hanteras, och att det kan vara nödvändigt att vädskydda massorna även om det finns en oljeavskiljare. Fariba Vancors invändning förändrar alltså inte tingsrättens bedömning. Det är i stället visat att NMT underlåtit att vidta nödvändiga skyddsåtgärder för att begränsa och förhindra utsläpp från verksamheten, i strid mot föreskrivna försiktighetsmått.

Redogörelsen ovan visar således att NMT:s verksamhet i flera avseenden bedrivits i strid mot föreskrivna och nödvändiga skyddsåtgärder. Utöver de försiktighetsmått som redogjorts för, vilka har en tydlig koppling till gärningspåståendet, visar utredningen att efterlevnad av övriga försiktighetsmått genomgående har varit bristfällig. NMT har exempelvis inte inkommit med dokumentation som efterfrågats av tillsynsmyndigheten enligt föreskrivna tidsfrister och har inte heller underrättat tillsynsmyndigheten vid ändringar i verksamheten. Den verksamhet som i praktiken bedrivits av NMT har också avsevärt skiljt sig från de uppgifter som lämnats till tillsynsmyndigheten, inte minst de som angavs i verksamhetsbeskrivningen från januari 2018. Detta tyder enligt tingsrättens mening på att NMT har saknat förmåga och/eller avsikt att bedriva den typ av verksamhet som bolaget själva påstod skulle bedrivas. Det framstår i flera avseenden även som om NMT har velat vilseleda tillsynsmyndigheten om verksamheten på Gladö. Förutom att NMT har hanterat annat typ av avfall än det som skulle hanteras har det exempelvis inte skett någon sortering eller bearbetning av materialet på Gladö, vilket både Fariba Vancor och Thomas Nilsson har berättat om vid sina förhör. I årsrapporten för verksamhetsåret 2018 angavs däremot att sortering och produktion hade skett (FUP Gladö s. 69). Vidare meddelade Fariba Vancor Johanna Hultgren i maj 2020 att personal var på plats en gång i veckan och inspekterade verksamheten (FUP Gladö s. 93). Även dessa uppgifter har varit felaktiga. André Ledin har i stället berättat att personal från NMT knappt var på plats de tre åren som föregick bolaget konkurs, vilket även Fariba Vancor själv har berättat om. Vid flera tillfällen underrättades tillsynsmyndigheten

också om att verksamheten på Gladö skulle avvecklas (FUP Gladö s. 216, 233 och 234). Tobias Gustafsson meddelade även att hyreskontraktet med CRC var uppsagt (FUP Gladö s. 188). Enligt André Ledin sades avtalet mellan CRC och NMT dock aldrig upp och verksamheten upphörde först vid bolagets konkurs. Johanna Hultgren har även berättat att uppgifterna i fråga medförde att det inte skedde någon inspektion av verksamheten under 2019. Samtidigt utgick tillsynsmyndigheten, enligt henne, från att verksamheten bedrevs i enlighet med verksamhetsbeskrivningen, det vill säga på ett korrekt och kontrollerat sätt.

Den 27 oktober 2020 förbjöds även NMT att bedriva fortsatt verksamhet på Gladö, enligt ett beslut från bygglovs- och tillsynsnämnden, med hänsyn till det som observerades vid inspektionen den 22 oktober samma år. Enligt nämndens bedömning var det inte ”tydligt och klargjort” att verksamheten hade bedrivits så som anmälts eller enligt de försiktighetsmått som bolaget förelagts om. Vidare angavs att de blandade avfallmassorna ”förvaras osorterat på ett sätt som inte bedöms möjliggöra sortering”, vilket enligt nämnden tyder på att tillräcklig kontroll och översyn över mottagna massor inte skett. Enligt nämnden hade verksamheten brustit i sin hantering av avfallet, utifrån de avfallsslag som noterades på plats, på ett sätt som tydde på avsaknad av tillräcklig egenkontroll alternativt att rutiner inte implementerats i verksamheten. Det var heller inte klargjort att ”bolaget uppfyller de grundläggande kraven på kunskap och tillräckliga försiktighetsmått som enligt rimlighetsbedömningen ska uppfyllas av verksamhetsutövaren enligt 2 kap. MB”. (FUP Gladö s. 253–256 och 326).

Sammanfattningsvis konstaterar tingsrätten att utredningen i flera avseenden visar att NMT:s avfallsverksamhet på Gladö genomgående och systematiskt har varit bristfällig samt att det saknats rutiner i verksamheten för att säkerställa efterlevnaden av de krav som har gällt.

Har hanteringen av avfallet ökat risken för brand?

Som tingsrätten tidigare konstaterat har avfallet på Gladö huvudsakligen bestått av osorterat, blandat och söndermalt bygg- och rivningsavfall. Enligt Henrik Sandström finns också en brandrisk när sådant typ av avfall lagras och att risken ökar om avfallet lagras under en lång tid och kompakteras. Mycket

tyder även på att avfallet faktiskt har lagrats under en förhållandevis lång tid, inte minst för att delar av avfallshögen var bevuxen. Andra omständigheter som talar för detta har tingsrätten närmare redogjort för ovan. Detta talar i sig för att det funnits en viss brandrisk. Därutöver har det genomgående i avfallshögen förekommit brännbart avfall, såsom plast och trä, men även elavfall, vilket kan anses utgöra farligt avfall. När sådant typ av avfall blandas finns i allmänhet en risk för brand. Avfallet har vidare lagrats i en enda stor hög, utan några brandgator. Det har såvitt framkommit inte heller funnits några rutiner eller beredskap från verksamhetens sida för att minimera risken för brand. Uppgifterna om att personal från NMT sällan var på plats de tre åren som föregick konkursen tyder snarare på att det saknats tillräcklig kontroll och övervakning av avfallshögen. Enligt Naturvårdsverket har det på samtliga platser som avsett uppläggning av avfall, då bland annat Gladö, funnits en uppenbar risk för att brand har kunnat uppstå, eftersom det genomgående förekommit brännbart avfall i det blandade avfallet (HP s. 63). Sammantaget anser tingsrätten med hänsyn till typen av avfall samt sättet och tiden avfallet lagrats på att det har funnits en viss risk för brand.

Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Tingsrätten har ovan konstaterat att det funnits tydliga och genomgående brister avfallshanteringen på Gladö. För att det ska vara fråga om ett miljöbrott krävs dock att de tilltalade har hanterat eller låtit hantera avfall på ett sätt som har

- medfört eller kunnat medföra en *förorening* som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller som medfört eller kunnat medföra någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen), eller
- orsakat att det i mark, luft och/eller vatten *släppts ut ämnen* som typiskt sett eller i det enskilda fallet medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 1

miljöbalken och andra stycket i gärningsbeskrivningen).

Vid bedömningen om vilka eventuella risker som verksamheten inneburit har framför allt resultaten från brottsplatsundersökningen, som genomfördes den 18 mars 2021, betydelse.

Vid platsundersökningen togs dels ett vattenprov dels markprover (FUP Gladö s. 488 och 496). Markproverna togs både högens främre och bakre del, vilka blandades till ett samlingsprov. Ändamålet med analysen av markproverna var att undersöka förekomsten av tungmetaller samt polycykliska aromatiska kolväten (PAH16). Analysen av markprovet från högens främre del (S001–S005) påvisade förekomst av PAH-M och PAH-H. Halten av antimon var cirka 33 gånger högre, halten av zink cirka 10 gånger högre och halten av bly cirka 6 gånger högre än motsvarande bakgrundshalt i svensk mark. Halterna av barium, bly, koppar, zink och PAH-H låg inom intervallet för måttligt allvarligt föroreningstillstånd. Även i markprovet från högens bakre del (S006–S0012) påvisade PAH-H och PAH-M. Halten av zink var cirka 7 gånger högre än motsvarande bakgrundshalt i svensk mark. Halterna av bly, zink och PAH-H låg inom intervallet för måttligt allvarligt föroreningstillstånd. (FUP Gladö s. 577, 582 och 584).

För såväl markprovet från högens bakre och främre del var riskbedömningen att halterna låg på sådana nivåer att de inte utgör någon nämnvärd risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljö. Det framgår däremot att högt innehåll av sulfat kan påverka utlakningen av andra ämnen, vilket kan innebära viss risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön på lång sikt. (FUP Gladö s. 582–585).

Analysen av vattenprovet, som togs nedanför högen, visade att det var extremt förorenat av bly, zink och koppar samt kraftigt förorenat av vanadin, krom, kobolt, kadmium, molybden, nickel, antimon och arsenik samt förorenat av barium. Riskbedömningen var att halterna av bly, koppar, zink men även arsenik, krom och nickel låg på sådana nivåer att de har bedömts innebära en risk för människors hälsa eller i miljön om sådant vatten, genom utsläpp till vattendrag eller annat vatten, leder till exponering för människor eller vattenlevande organismer. (FUP Gladö s. 588 och 589).

Enligt Fariba Vancor har andra verksamheter på fastigheten orsakat eller bidragit till de föroreningarna som påvisades i vattenprovet och inte NMT. Även om det inte går att utesluta konstaterar tingsrätten att samma typ av tungmetaller påvisats både i mark- respektive vattenprovet, även om halterna skiljt sig åt. Gemensamt för både vatten- och markprovet var även att höga halter av framför allt zink uppmättes. Vidare har Linda Tollemark från NFC berättat att vissa ämnen hellre uppehåller sig i vatten än i jord och att det därför inte är konstigt att det uppmätts lägre halter i ett jordprov än i lakvattenprov. Detta talar i viss mån för att föroreningarna i vattenprovet härrört från NMT:s avfall. Den omständigheten att höga halter av tungmetaller påvisades i vattenprovet, trots att laktet inte visade på en hög lakbarhet av metaller, utesluter inte heller att föroreningarna i fråga kommit från avfallshögen, såsom Fariba Vancor har invänt. Av NFC:s utlåtande framgår att ett högt innehåll av sulfat kan påverka utlakning av andra ämnen. Markproverna innehöll också sulfat. Förekomsten av sulfat i avfallet har således kunnat bidra till utlakning av tungmetaller från avfallshögen till vattnet. Bilder från brottsplatsundersökningen visar också att avfallshögen har legat i direkt kontakt med vattenansamlingen, varför det inte heller är osannolikt att tungmetaller har lakat ut (FUP Gladö s. 480–482).

Resultatet av vattenprovet har dock enligt tingsrättens mening ingen avgörande betydelse för om miljöbrott har begåtts eller inte. Samtidigt kan det konstateras att föroreningar av flera tungmetaller har påvisats såväl i markproverna som i vattenprovet. I markproverna påvisades även PAH-H och PAH-H. Halterna av sulfat i markprovet har enligt NFC inneburit viss risk medan mängden tungmetaller i vattenprovet inneburit en risk för människors hälsa och miljö, om vattnet leder till exponering för människor eller vattenlevande organismer. I sammanhanget bör det framhållas att NFC:s riskbedömning enbart utgår i från vilka ämnen som har påvisats och i vilken halt. NFC tar således inte hänsyn till omgivningen på platsen eller exempelvis hur spridningsförutsättningarna sett ut. Vidare analyseras enbart förekomsten av tungmetaller, och i förekommande fall PAH16. NFC:s analys omfattar därför inte samtliga parametrar eller föroreningar som kan tänkas förekomma i bygg- och rivningsavfall. Sådant avfall innehåller dock inte sällan farligt avfall och andra farliga ämnen, såsom PCB och asbest. Som tidigare anförts påträffades

exempelvis elavfall i avfallshögen, vilket kan utgöra farligt avfall. Det gäller även asfalt, som normalt sett behöver provtas för att säkerställa att det inte utgör farligt avfall. Enligt tingsrättens mening kan det i vart fall inte uteslutas att det funnits andra föroreningar eller ämnen i materialet, än de som har påvisats av NFC.

Tingsrätten anser i likhet med den närmare redogörelse som gjorts under åtalpunkten 1.1 (Kassmyra) att de bedömningar som sakkunnigvittnet Reidar Zapf-Gilje har gjort inte medför att NFC:s analyser eller riskbedömningar beträffande Gladö kan ifrågasättas.

Den fråga som tingsrätten emellertid har att ta ställning till är om det funnits en risk för förorening som är skadlig för människors hälsa eller miljö, genom hanteringen av avfallet och/eller om det skett ett utsläpp av ämnen som typiskt sett är skadlig för människors hälsa eller miljön.

Enligt Naturvårdsverkets yttrande avseende Gladö har riskerna varit svåra att bedöma på grund av att spridningsförutsättningarna på platsen inte har verkat vara speciellt stora (HP s. 71). Till grund för sitt yttrande har Naturvårdsverket haft NFC:s analysresultat samt bilder från brottsplatsundersökningen.

Tingsrätten anser däremot att det har funnits uppenbara risker för spridningar av föroreningar med hänsyn till hur avfallet hanterats. Det har varit fråga om förhållandevis stora mängder osorterat och blandat bygg- och rivningsavfall innehållandes föroreningar av flera tungmetaller, som lagrats oskyddat utomhus, utan tillräcklig kontroll och i strid mot nödvändiga och föreskrivna skyddsåtgärder. Avsaknaden av skyddsåtgärder medför i sig en risk, inte minst för spridning av förorenat dag- och lakvatten och suspenderat material från avfallshögen till omgivningen. Till det kommer att avfallet huvudsakligen lagrats på en icke hårdgjord yta, vilket ytterligare ökat risken för föroreningsspridningar genom markytan direkt till grund- och ytvatten. En stor del av avfallsmassorna har även varit mycket finfördelade, något som medfört en spridningsrisk av små partiklar och suspenderat material. Med hänsyn till att det funnits tre dagvattenbrunnar på fastigheten, som även varit oskyddade, har också risken för föroreningsspridningar till omgivningen ökat. Två av dagvattenbrunnarna har dessutom funnits i närheten av avfallshögen. Av NFC:s utlåtande framgår att utsläpp via dagvattensystem i regel kan jämföras

med direkta utsläpp till naturligt ytvattensystem, såsom sjö eller halv, eftersom vattnet normalt inte genomgår någon rening. Via dagvattenbrunnarna på fastigheten har alltså förorenat dag- och lakvatten från avfallshögen i princip kunnat spridas orenat, likväl som suspenderat material. Risken för utsläpp via dagvattenbrunnarna utesluts enligt tingsrättens mening inte för att det har funnits en oljeavskiljare på fastigheten, såsom tidigare konstaterats. Fotografier som tagits på fastigheten vid olika tillfällen, bland annat vid inspektionen i oktober 2017, visar också att avfallshögen har legat i kontakt med vattenansamlingar. Det är därför inte osannolikt att föroreningar från avfallshögen, framför allt metaller, lakat ut och sedan spridit sig till omgivningen. Trots att fastigheten legat i ett industriområde har avståndet till skyddad natur och vatten inte varit mer än några hundra meter (FUP Gladö s. 51 och 54). Fastigheten ligger även i närheten av Ebbadalsviken (FUP Gladö s. 194). Enbart med beaktade av dessa omständigheter anser tingsrätten att det funnits en beaktansvärd risk för föroreningsspridningar, genom hanteringen av avfallet. Vidare har, som tidigare konstaterats, en del av avfallsmassorna spridit sig till den intilliggande skogen. Med hänsyn till påvisade tungmetaller och PAH:er i markproverna har det också funnits en risk för skadliga föroreningsspridningar till omgivande natur. Det visar även att det inte funnits tillräcklig kontroll över eventuella föroreningsspridningar från verksamheten. Vidare ger utredningen stöd för att en del av NMT:s avfall på Gladö har transporterats till Fiskartorpet i Rånäs, där det har använts som fyllnadsmaterial (PB M s. 2012). Enligt tingsrättens mening har det därför även i den efterföljande hanteringen av avfallet funnits en risk för spridning av miljöskadliga ämnen.

Sammanfattningsvis konstaterar tingsrätten att avfallet under en förhållandevis lång period har lagrats utomhus och i avsaknad av nödvändiga skyddsåtgärder för att förhindra föroreningsspridningar. Med hänsyn till typen av avfall som lagrats, sättet som avfallet lagrats på men också förutsättningarna på platsen har det därför funnits en risk för spridning av föroreningar som är skadliga för människors hälsa och miljö, i en omfattning som är mer än ringa. Även om flera omständigheter tyder på att hanteringen av avfallet har orsakat utsläpp av miljöskadliga ämnen till omgivningen, framför allt till mark och vatten, anser tingsrätten inte att det är styrkt genom utredningen.

Tingsrätten anser vidare att avfallshanteringen på Gladö inte kan anses ha varit allmänt vedertagen eller i övrigt försvarlig på ett sätt som utesluter miljöbrott i objektiv mening. Det har tydligt framkommit att hanteringen i flera avseenden i stället har skett i strid mot miljöbalkens bestämmelser, föreskrivna försiktighetsmått och därmed gängse tillvägagångssätt inom avfallshantering.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Fariba Vancor

Det finns ingenting i utredningen som talar för att Fariba Vancor varit delaktig i den fysiska hanteringen av avfallet på Gladö. Fariba Vancor har däremot i flera andra avseenden varit involverad i verksamheten. Till skillnad från i Kassmyra och Kagghamra har hon exempelvis själv haft förhållandevis omfattande kontakter med tillsynsmyndigheten gällande verksamheten, såväl före som under åtalsperioden. Som tidigare redogjorts för var det Fariba Vancor som skickade in den ursprungliga anmälan för verksamheten 2014, samt efterfrågade kompletteringar från tillsynsmyndigheten. Hon skickade också in anmälan om den ändrade verksamheten i mitten av 2015. De försiktighetsmått som då meddelades för verksamheten, vilka också på flera sätt liknar de som har gällt under åtalsperioden, kommunicerades och delgavs även NMT genom Fariba Vancor. Även under den aktuella åtalsperioden har Fariba Vancor fått del av samtliga förelägganden och beslut från tillsynsmyndigheten, såsom försiktighetsmått. Fariba Vancor har alltså varit väl införstådd med vad som gällt för verksamheten, inte minst i form av skyddsåtgärder, men också vilka risker som funnits. Det kan exempelvis framhållas att Fariba Vancor redan 2015 själv skickade in uppgifter till tillsynsmyndigheten som innehöll resonemang om miljökonsekvenserna med verksamheten och hur dessa skulle begränsas, exempelvis genom avfallsverksamhet under tak eller genom att avfallet enbart skulle hanteras på betongplattan, det vill säga en hårdgjord yta (FUP Gladö s. 407 och 384).

Samtidigt är det tydligt att Fariba Vancor har varit medveten om vilken verksamhet som i praktiken har bedrivits och vilka problem som funnits med hanteringen. Hon har exempelvis fått del av samtliga inspektionsrapporter, där olika brister och åtgärdskrav påtalats från tillsynsmyndighetens sida. Ett annat

exempel är det e-postmeddelande som Fariba Vancor skickade till Tobias Gustafsson, som tidigare redogjorts för, där hon skrev bland annat "Säg inte att asfalten kommer från Tumba," samt "Sedan har avfallet INTE legat där i tre år". E-postmeddelandet visar inte enbart att Fariba Vancor kände till vilket typ av avfall som fanns på Gladö utan tyder också på, som tidigare anförts, att i vart fall en del av avfallet som fanns vid inspektionen i oktober 2017 inte transporterades bort. Att dessa massor innehöll bland annat plast, trä och metall informerades Fariba Vancor också om efter inspektionen. (FUP Gladö s. 102).

Förutom att Fariba Vancor löpande har fått del av information kring verksamheten på Gladö, från såväl tillsynsmyndigheten som andra tilltalade såsom Tobias Gustafsson, har hon också lämnat felaktiga och vilseledande uppgifter till myndigheten om den verksamhet som NMT bedrev. Hon meddelade exempelvis Johanna Hultgren i september 2017 att NMT inte hade någon verksamhet på Gladö, trots att NMT mellanlagrade avfall på fastigheten. Att Fariba Vancor inte kände till att detta var en anmälningspliktig "aktiv" verksamhet, såsom hon har gjort gällande, motsägs av det faktum att hon själv skickade in en anmälan om just mellanlagring av avfall sommaren 2015. Det var även i samband med detta som Marie Wennergren kontaktades av Fariba Vancor, som då ville ha hjälp med kontakten med tillsynsmyndigheten. Enligt Marie Wennergren meddelade Fariba Vancor henne att NMT enbart lagrade betong på fastigheten, något som Marie Wennergren i sin tur meddelade tillsynsmyndigheten. Dessa uppgifter var däremot uppenbart felaktiga. Det framstår i stället som om Fariba Vancor velat ge sken av en seriös verksamhet gentemot tillsynsmyndigheten med hjälp av en miljökonsult som Marie Wennergren. Vidare skickade Fariba Vancor in en komplettering av årsredovisningen för verksamhetsåret 2018 till tillsynsmyndigheten i september 2019 (FUP Gladö s. 69 och 70). Dessförinnan hade hon fått ett utkast från Robert Silversten, där det stod bland annat att NMT hade tagit emot 6 000 ton schaktmassor för sortering (PB M s. 2010 och 2012). I versionen som Fariba Vancor däremot lämnade in angavs det i stället att 2 500 ton schaktmassor hade tagits emot. I samma dokument stod det även att NMT under 2018 hade bedrivit mottagning samt sortering av schaktmassor. Som tidigare konstaterat har någon sortering på Gladö däremot inte skett. Det är

därför anmärkningsvärt att Fariba Vancor meddelade tillsynsmyndigheten detta och det kan även ifrågasättas varför mängden avfall hade ändrats i det dokumentet som hon lämnade in. Vidare meddelade Fariba Vancor tillsynsmyndigheten i maj 2020 att personal från NMT var på plats en gång i veckan och inspekterade. Dessa uppgifter motsägs inte bara av det som André Ledin uppgett men även av Fariba Vancors egna uppgifter. Fariba Vancor har alltså i flera avseenden varit delaktig i att vilseleda tillsynsmyndigheten om den verksamhet som NMT bedrev på Gladö. Det som André Ledin berättat, om att Fariba Vancor ville att CRC skulle säga att avfallet var deras, tyder också på detta.

Fariba Vancor har, förutom kontakterna med tillsynsmyndigheten, även styrt verksamheten på andra sätt. Det var exempelvis hon som ingick avtalet med CRC för NMT:s räkning 2016 och enligt André Ledin var det huvudsakligen Fariba Vancor som han hade kontakt med från NMT (FUP Gladö s. 889 och 890). Hon har även delegerat olika uppgifter kopplade till verksamheten, stora som små, till flera personer. När tillsynsmyndigheten efterfrågade uppdaterade uppgifter om verksamheten i slutet av 2017 skickade hon exempelvis vidare dokumentet till Claes Cardell, som fick ansvaret att inkomma med uppgifterna. Ett annat exempel är att hon uppmanade Tobias Gustafsson att bestrida en faktura från Huddinge kommun gällande anläggningen (PB M s. 1718). Fariba Vancor har även haft flera kontakter med andra tilltalade i målet gällande Gladö. Det finns exempelvis kommunikation mellan henne och Robert Silversten angående avsättning av avfall från Gladö men också mellan henne och Tobias Gustafsson (PB D s. 113–115 och 121 samt PB B s. 256). Hon har även uppmanat Tobias Gustafsson att säga till tillsynsmyndigheten att asfalten inte kom från NMT:s anläggning i Kassmyra. Utredningen visar även att hon och Tobias Gustafsson haft ledningsmöte tillsammans i början av 2019, där bland annat Gladö-anläggningen diskuterades (PB M s. 1683 och 1684).

Sammantaget är det alltså visat att Fariba Vancor har låtit hantera, samla in och förvara det nu aktuella avfallet på ett sådant sätt att hon ska anses som gärningsperson. Tingsrätten anser inte att Fariba Vancor har haft ett direkt uppsåt orsaka skada eller risker för människor, djur eller miljö. Hon har däremot varit medveten om vilka brister som funnits i avfallshanteringen och

även vilka risker som funnits med verksamheten, såsom tillsynsmyndigheten påpekat. Fariba Vancor har därigenom insett att det funnits en avsevärd risk för att hanteringen men förhållit sig likgiltig inför detta. Hon har alltså agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt).

Thomas Nilsson

Thomas Nilssons delaktighet i verksamheten skiljer sig från övriga tilltalades. Det finns ingenting i utredningen som talar för att Thomas Nilsson har varit delaktig i kontakter med tillsynsmyndigheten eller att han har fattat några avgörande beslut kring verksamheten på Gladö. Han har förvisso närvarat vid några ledningsmöten samt fått del av vissa meddelanden som skickats från bland annat Fariba Vancor och Tobias Gustafsson gällande Gladö (PB B s. 256 och 257 samt FUP Gladö s. 202). Som tingsrätten närmare redogjort för tidigare har Thomas Nilsson däremot varit produktionschef i Think Pink-koncernen. Han har således haft det huvudsakliga ansvaret för den praktiska hanteringen av avfallet i Kassmyra, såväl för sortering som framställning av material. En stor del av avfallet som Thomas Nilsson hanterade i Kassmyra har sedan transporterats ut till NMT:s olika anläggningar, såsom till Gladö. Thomas Nilsson har också uppgett att han eller någon av maskinisterna i Kassmyra, Sam eller Wojtek, var i kontakt med trafikledningen för att boka bilar som kunde köra upp material till Gladö när det var fullt i Kassmyra. Detta tyder på att Thomas Nilsson även varit delaktig kring vilket avfall som faktiskt transporterades dit.

Det är också tydligt att Thomas Nilsson har känt till vilket typ av material som levererats till Gladö, vid vilken tidpunkt samt vilka mängder som lagrades där. Enligt Thomas Nilsson gick transporter från Kassmyra till Gladö i oktober 2017 samt i mitten av 2018 med sammanlagt några tusen ton avfall. Thomas Nilsson har vidare berättat att det var obearbetat konstruktionsmaterial som kördes dit, vilket vare sig är krossat eller siktat, men även krossat material och betongblock. Enligt honom innehåller allt konstruktionsmaterial ”lite skräp” och ”orenligheter” och för att få materialet helt rent, från metaller exempelvis, behövs både en vindsikt och vattenbad. Avfallet på Gladö hade däremot inte behandlats på detta sätt. Enligt Thomas Nilsson skulle materialet senare transporteras tillbaka till Kassmyra för att behandlas. Detta framstår dock som

mindre sannolikt, inte minst med hänsyn till hans egna uppgifter om att Gladö nyttjades som en lagringsplats eftersom det var fullt i Kassmyra. I sammanhanget kan det också nämnas att Thomas Nilsson kände till att 1 500 ton grovkrossat material från Gladö transporterades till Patrik Bohman i Fiskartorpet. Detta avfall hade uppenbart inte genomgått någon behandling i Kassmyra dessförinnan.

Thomas Nilsson har således varit väl medveten om att det under flera år lagrats förhållandevis stora mängder osorterat, blandat och söndermalt avfall på Gladö. Det kan även framhållas att Thomas Nilsson förevisats bilder som tagits på avfallshögen vid olika tillfällen och då uppgett att avfallet huvudsakligen varit NMT:s, exempelvis det som syns på bilderna från inspektionen 2017. Detsamma gäller avfallet på bilder som Tobias Gustafsson skickade till Fariba Vancor i februari 2019 (PB B s. 221). Under den aktuella åtalsperioden har Thomas Nilsson även besökt fastigheten, varför det stått klart för honom hur avfallet lagrades. Han har också själv bedrivit verksamhet på platsen 2008 och har därför vetat om att det funnits flera dagvattenbrunnar på fastigheten. Med hänsyn till dessa omständigheter anser tingsrätten att Thomas Nilsson har insett att det funnits avsevärda risker med hanteringen och att han förhållit sig likgiltig inför att dessa risker skulle förverkligas. Han har alltså agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt).

Tobias Gustafsson

Enligt tingsrättens mening har Tobias Gustafsson väsentligen varit delaktig i NMT:s verksamhet på Gladö. Tobias Gustafsson har exempelvis haft förhållandevis omfattande kontakter med tillsynsmyndigheten men också flera kontakter med bland annat Fariba Vancor gällande verksamheten. Såvitt framgår av utredningen har Tobias Gustafsson dock inte varit delaktig i Gladö-anläggningen från början, det vill säga från den 1 oktober 2017, utan först i ett senare skede. Av en ärendeanteckning som gjordes av Johanna Hultgren den 2 oktober 2018 framgår att Tobias Gustafsson då ringde in och uppgav att han hade ”tagit över” efter konsulten Claes Cardell och ”precis satt sig in i detta” (FUP Gladö s. 184). Enligt anteckningen skickades även föreläggandet om försiktighetsmått till honom vid detta tillfälle. Det kan därför inte ha undgått Tobias Gustafsson vad som gällde för verksamheten i fråga. Vid den

inspektion som sedan skedde i oktober 2018 närvarande Tobias Gustafsson också som en företrädare för NMT. Vid detta tillfälle lämnades en del uppgifter om verksamheten av Tobias Gustafsson, vilka framgår av inspektionsrapporten, såsom att NMT enbart tog emot inerta fraktioner på Gladö. Detta visar också att han varit väl införstådd med vilken verksamhet som NMT gentemot tillsynsmyndigheten hade förmedlat skulle bedrivas på Gladö.

Samtidigt är det tydligt att Tobias Gustafsson har varit medveten om hur verksamhet i praktiken bedrevs och bristerna som funnits. Vid inspektionen som han närvarade vid observerades exempelvis annat typ av avfall än det som Tobias Gustafsson själv uppgav att NMT hanterade, såsom plast och asfalt. Efter inspektionen återkopplade han även till Fariba Vancor och skrev ”Vi hade tur att det var två tjejer, som skrattade 85% av tiden, i stället för att kolla runt på området” (PB M s. 1619 och 1620). Meddelandet tyder i viss mån på att det fanns brister med verksamheten som tillsynsmyndigheten inte uppmärksammande vid besöket. Det är också uppenbart att Tobias Gustafsson kände till att asfalten i avfallshögen tillhörde NMT, med hänsyn till det e-postmeddelande som han fick från Fariba Vancor där han uppmanades att inte säga att denna kom från Tumba. Samtidigt stod det inte någonting om detta i den årsrapport som Tobias Gustafsson lämnade in till tillsynsmyndigheten för verksamhetsåret 2018 (FUP Gladö s. 74 och 209). I denna angavs i stället att anläggningen användes för mottagning av rena schakt- och fyllnadsmassor och att materialet sorterades på plats, vilket också var felaktigt (FUP Gladö s. 77).

Efter inspektionen i oktober 2018 har Tobias Gustafsson angetts som en kontaktperson för NMT hos tillsynsmyndigheten (FUP Gladö s. 179 och 208). Det var även Tobias Gustafsson som därefter huvudsakligen skötte kontakterna med tillsynsmyndigheten, fram tills att han meddelade att han hade slutat på NMT den 11 december 2019 (FUP Gladö s. 234). Under denna period upplyste exempelvis Tobias Gustafsson tillsynsmyndigheten att hyresavtalet på Gladö var uppsagt och att NMT:s verksamhet skulle avvecklas. Han återkopplade även kring asfalten som påträffades vid inspektionen. Tobias Gustafsson tycks således ha varit NMT:s ansvariga person för anläggningen. Att Tobias Gustafsson enbart agerat mellanhand mellan tillsynsmyndigheten och NMT,

såsom han själv gjort gällande, framstår enligt tingsrättens mening inte som särskilt troligt. I e-postmeddelandet till Fariba Vancor efter inspektionen i oktober 2018 skrev Tobias Gustafsson exempelvis att ”Vi berättade att vi kommer att avveckla befintlig verksamhet” samt ”Hur mycket ton ligger där? Svar är att vi har 3 500 ton plus att vi kört in 8 bilar under månadsskiftet” (PB M s. 1619 och 1620). Om han enbart förmedlade information från NMT till tillsynsmyndigheten och vice versa kan det ifrågasättas varför han upplyste Fariba Vancor om verksamheten. Han meddelade även Johanna Hultgren att asfalten inte tillhörde NMT, innan han stämde av detta med Fariba Vancor (FUP Gladö s. 188 och PB M s. 1654). Enligt tingsrättens mening är det tydligt att Tobias Gustafsson varit delaktig i verksamheten, mer än bara en mellanhand. Det kan exempelvis nämnas att han sammankallat till ledningsmöten med Fariba Vancor samt deltagit vid ett annat sådant, där Gladö diskuterades (PB M s. 1678, 1683 och 1684). Tobias Gustafsson har också haft kontakt med en Niclas på CRC gällande NMT:s verksamhet samt i ett e-postmeddelande upplyst Fariba Vancor, Robert Silversten och Thomas Nilsson om att ”Vi bör under en snar framtid köra ut allt på CRC för Att en ev ny hyresgäst kan överta kontrakt” (PB 1 s. 1879 och PB B s. 256). Som tingsrätten tidigare konstaterat har Tobias Gustafsson även i flera fall även ansvarat för transporter inom Think Pink-koncernen. I ett kollegieblock som togs i beslag från Tobias Gustafssons bostad fanns en ritning med Tumba i mitten och CRC, Skultuna och Kagghamra runtomkring. På skissen hade sträckt och pilar dragits mellan platserna och det var antecknat 10 respektive 20 bilar (PB O s. 257). Detta tyder på att han varit involverad kring transporter även till och från Gladö.

Sammantaget anser tingsrätten att Tobias Gustafsson har deltagit i hanteringen av avfallet tillsammans med Fariba Vancor, Thomas Nilsson och Robert Silversten. Tobias Gustafsson har också varit väl medveten om bristerna med avfallshanteringen och att det fanns avsevärda risker med förvaringen, men förhållit sig likgiltig inför dessa. Han har alltså agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt).

Robert Silversten

Enligt tingsrättens mening visar utredningen att Robert Silversten har varit

involverad i verksamheten på Gladö. Han var exempelvis närvarande vid tillsynsbesöket tillsammans med Tobias Gustafsson i oktober 2018 när NMT:s verksamhet diskuterades. Han har också haft en del kontakter med såväl Fariba Vancor som tillsynsmyndigheten gällande Gladö (PB D s. 113–115 och 121 samt FUP Gladö s. 247). Efter inspektionen 2018 fick Robert Silversten exempelvis del av flera av de e-postmeddelanden som skickade från tillsynsmyndigheten till Tobias Gustafsson gällande verksamheten (PB M s. 1644 och FUP Gladö s. 211). Efter att NMT i slutet av augusti 2019 hade förelades om att inkomma med kompletteringar av årsrapporten för 2018 meddelade Robert Silversten Fariba Vancor att han skulle skriva ett svar till Huddinge kommun (PB B s. 358). Kort därefter skickade han ett utkast till Fariba Vancor och skrev samtidigt ”Hinner inte göra de bättre så snabbt” och ”Men tycker de där e ok för att iaf få dom ett eventuellt behöva begära in mer uppgifter bara” (PB M s. 2010 och 2012). Det var sedan detta dokument som Fariba Vancor sedan skickade in till tillsynsmyndigheten, även om vissa uppgifter i den versionen hade ändrats. Av tillsynsmyndighetens ärendeinformation från 2020 angavs ”Robert” som kontaktperson för verksamheten (FUP Gladö s. 241). Den 25 juni 2020 var Robert Silversten även på ett möte med Johanna Hultgren. Av ärendeanteckningen från besöket framgår att ”Robert ämnar strukturera upp företagets verksamhet och egenkontroll” samt att NMT hade planer på att öka hanteringen på fastigheten till att omfatta sortering och lagring av bland annat gips, metall trä och plast (FUP Gladö s. 247). Av en anteckning beslagtagen från Robert Silversten står det bland annat ”Kolla hårdgjorda ytor. Asfalt. Utreder området för vattenförorening”, på anteckningen har samma datum som mötet angetts (PB J s. 73). I flera avseenden har Robert Silversten således varit involverad.

Som tingsrätten tidigare konstaterat har Robert Silversten ägnat sig åt avsättning och försäljning i NMT:s verksamhet. Detta gäller även verksamheten på Gladö. I början av oktober 2018 skickade Robert Silversten ett e-postmeddelande till Fariba Vancor där han skrev att han hade varit och träffat en bonde utanför Norrtälje som kunde få 600 kr per lass med fyllning och 1 500 kr för sikt (PB D s. 113–115; Se även åtalspunkterna 1.4 och 1.4.1 angående Fiskartorpet). Senare i e-postmeddelandet skrev han, under rubriken ”CRC anläggningen”, att ”Jag ska kolla på den närmare hur materialet ser ut

men det var dels de materialet jag tänkte att vi kunde göra till han som jag nämnde ovanför”. Som tidigare konstaterats har också 1 500 ton avfall transporterats från Gladö-anläggningen till Norrtälje, närmare bestämt till Fiskartorpet i Rånäs. Det är tydligt att Robert Silversten varit involverad kring detta. Det finns även meddelanden mellan Robert Silversten och Dan Arnhjort på NMT som handlar om transporter från Gladö och Tumba med Alltrans (PB I s. 2407–2409). Han har vidare haft flera kontakter med Fariba Vancor och Tobias Gustafsson om Gladö, bland annat om avsättning.

Robert Silversten har således på flera sätt varit delaktig i verksamheten på Gladö och har tillsammans med Fariba Vancor, Thomas Nilsson och Tobias Gustafsson deltagit i hanteringen av avfallet. Han har även varit medveten om bristerna med avfallshanteringen på Gladö och att den verksamhet som i praktiken bedrevs inte heller stämde överens med uppgifterna som lämnades till tillsynsmyndigheten. Den anteckning som togs i beslag från Robert Silversten, där han antecknat ”material från Gladö e plast. Trä har lagts som ett täckte runt högen. Idag körs det in osorterat”, talar inte minst för detta. Robert Silversten har därmed också insett att det funnits avsevärda risker med hanteringen men förhållit sig likgiltig inför dessa. Han har således begått gärningen med likgiltighetsuppsåt.

Magnus Karlsson

Enligt åklagarna har Magnus Karlsson medverkat till gärningen i Gladö, och på andra platser, genom att bland annat närvara vid inspektioner, genomföra provtagningar, revidera årsrapporter, ha kontakter med tillsynsmyndigheter och fastighetsägare, ta verksamheten i försvar samt ge utomstående sken av en seriös verksamhet.

Tingsrätten konstaterar dock att utredningen inte på något sätt ger stöd för att Magnus Karlsson har medverkat till gärningen såsom påstås i gärningsbeskrivningen. Det framgår exempelvis inte att han har närvarat vid någon av inspektionerna som skett av NMT:s verksamhet på Gladö, än mindre att han skulle ha genomfört provtagningar eller reviderat årsrapporter. Såvitt framgår av utredningen har Magnus Karlsson enbart vid ett tillfälle haft kontakt med tillsynsmyndigheten avseende NMT:s verksamhet på Gladö. I

slutet av september 2019 vidarebefordrade Fariba Vancor ett e-postmeddelande till Magnus Karlsson, som hon hade fått från tillsynsmyndigheten gällande delgivning av ett beslut om avgift för verksamheten på Gladö (FUP Gladö s. 220 och 221). Detta e-postmeddelande skickade Magnus Karlsson sedan till Johanna Hultgren på tillsynsmyndigheten och skrev ”God morgon, Vad är detta? Fick detta av min kund som har två anläggningar i Botkyrka kommun, men ingen i Huddinge kommun?”. I sitt svar till Fariba Vancor skrev han även ”Har ni en anläggning i Huddinge kommun” (PB G s. 219 och 220). Detta tyder enligt tingsrättens mening på att Magnus Karlsson saknat kännedom om verksamheten i fråga.

Bortsett från den fortsatta e-postkonversationen som finns mellan Magnus Karlsson och Johanna Hultgren, som i stort sett handlar om beslutet om årlig avgift, saknas kommunikation mellan honom och tillsynsmyndigheten om NMT:s verksamhet på Gladö. Detta trots att han genom kontakten med Johanna Hultgren fick kännedom om att NMT bedrev verksamhet på platsen. Magnus Karlsson har således inte varit involverad på ett sätt som medför att han kan anses tagit verksamheten i försvar eller på annat sätt försökt ge utomstående sken av en seriös verksamhet. Det har i stället varit Fariba Vancor och Tobias Gustafsson som huvudsakligen skött kontakterna med tillsynsmyndigheten.

Utredningen i övrigt visar inte heller att Magnus Karlsson på andra sätt medverkat eller främjat gärningen. Den kommunikation som finns mellan honom och andra tilltalade gällande Gladö är snarare ytterst begränsad. De få meddelanden som finns är mellan honom och Fariba Vancor men dessa ger inte något stöd för åtalet i denna del.

Sammantaget anser tingsrätten att det inte är visat att Magnus Karlsson medverkat till gärningarna. Åtalet mot Magnus Karlsson i denna del ska därför ogillas.

Leif Karlsson

Tingsrätten konstaterar att det inte har framkommit något i utredningen som tyder på att Leif Karlsson har varit delaktig i avfallshanteringen i Gladö. Det saknas exempelvis kommunikation mellan honom och andra tilltalade gällande

verksamheten och det har heller inte framkommit att han har haft kännedom om platsen eller att han skulle ha varit där. Åtalet mot Leif Karlsson i denna del ska därför ogillas.

Åtalspunkterna 1.4, 1.4.1, 1.5, 1.6, 1.17 och 1.17.1 – Fiskartorpet, Tyskgården, Infaren och Rimbo

Vad åtalspunkterna avser

Tingsrätten övergår till att behandla de åtalspunkter och påstådda brottsplatser som i gärningsbeskrivningen benämns Fiskartorpet, Tyskgården, Infarten och Rimbo. Dessa platser finns i Norrtälje kommun. Även Björkö (åtalspunkterna 1.15 och 1.15.1) finns i Norrtälje kommun, men de åtalspunkterna behandlas i särskild ordning.

Med Fiskartorpet avses fastigheterna Rånäs 4:47 och Fasterna-Mjölsta 5:3 i Norrtälje kommun. Fastighetsägare är, såvitt nu är aktuellt, Patrik Bohman. Han är tilltalad i fråga om åtalspunkten 1.4.1, som avser en del av 2019.

Med Tyskgården avses fastigheten Fasterna-Mälby 2:2 i Norrtälje kommun. Fastighetsägare är, såvitt nu är aktuellt, Olof Korall. Han har tidigare delgetts misstanke om miljöbrott men förundersökningen i den delen har lagts ned på grund av preskription.

Med Infarten avses fastigheterna Rånäs 4:49 och 6:7 i Norrtälje kommun. Fastighetsägare är Anders Nilsson. Han har tidigare delgetts misstanke om miljöbrott men förundersökningen i den delen har lagts ned på grund av preskription.

Med Rimbo avses fastigheten Liesta 2:38 i Norrtälje kommun. Vid gärningstillfället var Marcus Jansson fastighetsägare. Han är tilltalad i fråga om åtalspunkten 1.17.1. Fastigheten såldes efter den period som åtalet avser och lagfart beviljades för den nye ägaren i början av 2021 (FUP Rimbo s. 19).

I övrigt är Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Leif Karlsson, Tobias Gustafsson tilltalade beträffande samtliga dessa åtalspunkter (i fråga om Leif Karlsson och Tobias Gustafsson med de begränsningar i gärningstid som följer av åtalet). Robert Silversten är tilltalad i fråga om Fiskartorpet och Rimbo. Magnus

Karlsson är tilltalad i fråga om Fiskartorpet, Tyskgården och Infarten.

Bakgrund

På de nu aktuella fastigheterna har fyllnadsmassor lags ut i syfte att anlägga vägar och uppställningsplatser efter beställning från respektive fastighetsägare enligt ovan. Fastigheterna ligger relativt nära varandra. Patrik Bohman är bekant med de övriga fastighetsägarna och har förmedlat kontakt mellan dem och personer inom Think Pink-koncernen, däribland Robert Silversten. Utöver frågor om fyllnadsmassor har Patrik Bohman även haft återkommande kontakter med personer inom Think Pink-koncernen, främst genom Thomas Nilsson, när det gäller köp och reparationer av fordon.

Fiskartorpet

Fiskartorpet består av två jordbruksfastigheter som ligger i ett område som har ansetts ha höga naturvärden. Området har beskrivits som ett ålderdomligt odlingslandskap med välhävdade men ekologiskt särskilt känsliga naturbetesmarker som hyser en rik så kallad hävdkrävande flora. Det finns vissa rödlistade arter i området (FUP Fiskartorpet s. 526 och 527). Området har bedömts vara av riksintresse för naturvården (FUP Fiskartorpet s. 531) och har i kommunens gällande översiktsplan kategoriserats såsom ”övriga områden med högt naturvärde (samma FUP s. 500).

På en av fastigheterna finns flera byggnader, för såväl bostads- som verkstadsändamål. En byggnad på fastigheten brann ned i juni 2021 (se vidare FUP Fiskartorpet s. 1721).

Patrik Bohman bedriver verksamhet med reparation och ombyggnad av lastbilar och andra tunga fordon på fastigheten. Med anledning av detta har han uppfört eller låtit uppföra en stor uppställningsplats för större fordon som är belägen öster om infartsvägen till gården, några hundra meter från bostadshuset.

Frågan om fyllnadsmassor i Fiskartorpet kom först till myndigheternas kännedom genom en anonym anmälan till bygg- och miljökontoret i Norrtälje kommun i juni 2016 (FUP Fiskartorpet s. 375). Ett par dagar senare gjorde miljö- och hälsoskyddsinspektören Åsa Szabad Mattson en inspektion med

anledning av dessa uppgifter. Hon konstaterade då att det låg stora mängder avfall i högar på marken vid Fiskartorpet. Högarna bestod enligt Åsa Szabad Mattsons tjänsteanteckningar (se även hennes vittnesmål) av krossade rivningsmassor med betong, blåbetong, gips, isolering, tegel, trä, plast, klinkers, kakel, porslin, elkablar, armering, elrör, tak-/vindpapp, avloppsrör, markduk etc. (FUP Fiskartorpet s. 375). I samband med detta hade Åsa Szabad Mattson kontakt med Patrik Bohman och upplyste honom om att det krävdes en anmälan till kommunen för att använda fyllnadsmassor för anläggningsändamål på det sätt som hade skett.

Vid inspektionen 2016 konstaterade Åsa Szabad Mattson att stora mängder bygg- och rivningsavfall hade transporterats till fastigheten. Massorna verkade ha använts till att bygga vägar och fylla ut för uppställningsytor. En nybyggd slinga för ridning och motorcrosskörning på ca 800 meter (fortsättningsvis ”ridvägen”) löpte runt fastigheten och två större uppställningsytor på ca 4 000 kvm vardera noterades. Det låg även bygg- och rivningsavfall i högar och ytterligare utfyllnad pågick.

Ett nytt klagomål från en anonym anmälare inkom till kommunen i juni 2017. Även då gjordes det gällande att ”byggavfall” tippades i skogen vid Fiskartorpet.

I juli 2017 skickade Åsa Szabad Mattson ett e-postmeddelande till tjänstemän vid miljöenheten i Botkyrka kommun och berättade att en fastighetsägare i Norrtälje kommun i stället för betongkross i princip hade fått ett normalt hus med betong, tegel, klinker, kakel, porslin, isolering, elkablar, avloppsrör från Think Pink-koncernen och att Thomas Nilsson hade varit kontaktperson hos Think Pink-koncernen (FUP Kassmyra s. 787).

Samma dag skickade Åsa Szabad Mattson ett e-postmeddelande till Think Pink-koncernen och informerade om kravet på anmälan till kommunen vid användning av avfall för anläggningsändamål (FUP Fiskartorpet s. 130).

I augusti 2019 gjorde Åsa Szabad Mattson ytterligare en inspektion i Fiskartorpet. Ytterligare en utfyllnad med fyllnadsmassor hade då gjorts – då för förvaring av rundbalar i anslutning till ett stall som sedermera brann ned.

I samband med att Norrtälje kommun undersökte ursprunget till fyllnadsmassorna i Fiskartorpet förevisade Patrik Bohman en analysrapport som föreföll komma från det ackrediterade laboratoriet Eurofins (PB H s. 156 och FUP Fiskartorpet s. 1604). Rapporten är dock en förfalskning som har framställts genom att Robert Silversten har ändrat i vart fall namnet på mottagaren, det vill säga den som har begärt analysen. Som framgår av vittnesförhöret med Patrik van Hees vid det aktuella laboratoriet framgår det av flera uppgifter i rapporten att den är felaktig. Den manipulerade rapporten skickades i ett kuvert till Patrik Bohman av Robert Silversten genom förmedling av Thomas Nilsson, som skulle besöka Patrik Bohman i ett annat ärende. Patrik Bohman använde sig sedan av rapporten, bland annat genom att vidarebefordra den till Anders Nilsson.

Den 10 september 2019 ägde ett möte rum mellan å ena sidan Åsa Szabad Mattson och å andra sidan Robert Silversten, som hon uppfattade företrädde fastighetsägarna på Fiskartorpet och Tyskgården, samt Magnus Karlsson (FUP Infarten s. 266). Även Infarten berördes.

Därefter utförde Magnus Karlsson provtagningar den 27 september 2019 på Fiskartorpet, Infarten och Tyskgården på uppdrag av NMT. Även Adam Lindström vid WSP närvarade. Provtagningarna skedde på ett djup om cirka 10–20 cm och genomfördes i omedelbar anslutning till utfyllnaderna, men inte i fyllnadsmassorna i sig.

Efter provtagningen skickade Magnus Karlsson en rapport om eventuella miljörisker med fyllnadsmassorna till Åsa Szabad Mattson (Protokollsbilaga G s. 236 och 237 och FUP Fiskartorpet s. 289 och 290).

Rapporten ifrågasattes av Åsa Szabad Mattson (FUP Fiskartorpet s. 369 och 388).

Den 24 juni 2020 genomförde polisen en brottsplatsundersökning som innefattade provtagning i Fiskartorpet med hjälp av en grävmaskin. Från de gropar som grävdes upp under brottsplatsundersökningen togs inte enbart prover för polisens räkning utan även extra prover för Patrik Bohmans räkning, som därefter förvarades i förpackningar i Patrik Bohmans jordkällare.

Genom polisens brottsplatsundersökning den 24 juni 2020 och de provtagningar som då genomfördes har följande framkommit (FUP Fiskartorpet s. 540–580):

- De bakgrundsprov (S008 och S009) som togs i omgivningarna som jämförelse för övriga jordprover innehöll halter av tungmetaller som låg antingen under eller i nivå med bakgrundshalter i svensk mark och innehöll inte några polycykliska aromatiska kolväten (PAH16).
- Vissa av de markprover (S001) som togs i de aktuella fyllnadsmassorna var inte nämnvärt påverkade av undersökta tungmetaller och halterna av undersökta ämnen låg under respektive riktvärde. Detta material bedömdes dock inte vara lämpligt att användas för anläggningsändamål med tanke på förekomsten av bly, zink och kadmium samt sulfat. Som tidigare har berörts kan sulfat påverka urlakningen av andra ämnen.
- Markproven S001 från provtagningsplats C2 (jordmassor) respektive S006 från provtagningsplats D innehöll PAH-H i intervallet måttligt allvarligt och sulfat i sådan omfattning att Naturvårdsverkets jämförvärden överskreds i den delen. I fråga om det senare provet överskreds även de jämförvärden som gäller för kadmium och zink.

Den 2 juli 2021 beslutade Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun att förelägga Patrik Bohman, i egenskap av verksamhetsutövare tillika fastighetsägare till fastigheterna Fasterna-Mjölsta 5:3 och Rånäs 4:47 att upprätta en provtagningsplan för att undersöka eventuell förekomst av föroreningar i de områden på fastigheten där bygg- och rivningsavfall har använts

Den 20 oktober 2021 genomfördes ytterligare en brottsplatsundersökning i Fiskartorpet av bland annat kriminalteknikern Per Åke Öberg och Linda Tollemark från NFC (FUP Fiskartorpet s. 618–935). Provgropar (A-H) grävdes enligt följande (se även fotografiet nedan):

- Grop A – utanför maskinhallen, vid början av ridvägen
- Grop B – vid en av maskinhallens kortsidor, i närheten av grop A
- Groparna C, D och E – vid en av maskinhallens långsidor

Foto 30: Visar groparna placering som grävdes vid maskinhallen och del av ridvägen.

(Fotografiet och bildtexten kopierade från FUP Fiskartorpet s. 632).

I grop A hittades rester av bygg- och rivningsavfall, såsom plast, metall, kablar, gips och en handske.

Längs med och vid sidan av ridvägen hittades också bygg- och rivningsavfall såsom eluttag, metallföremål, väv, plaströr och kakel.

I grop B hittades bland annat kablar och plast.

I grop C hittades enbart fyllnadsmaterial

I grop D hittades bygg- och rivningsavfall såsom plast och elkablar.

I grop E hittades bygg- och rivningsavfall såsom keramik, armeringsjärn, plast, tegel och rester av el-kabel.

Provgropar grävdes även vid den stora, långsmala, uppställningsplats för stora fordon som finns några hundra meter från bostadshuset enligt följande (se även fotografi nedan):

- Groparna H och G grävdes ungefär i mitten av uppställningsplatsen.
- Grop F grävdes nära groparna H och G, men vid uppställningsplatsens ytterkant, vid en slänt i riktning mot ett skogsområde.

I och omkring grop F hittades en vattenslang i gummi, olika plastföremål, en rad kablar, metallföremål med mera.

I grop G hittades stroppar till säckar, delar av armeringsmatta samt spännband.

I grop H fanns finfördelat byggavfall som föreföll ha malts. Byggavfallet bestod av dörrstopp, gummiföremål, elkablar, stroppar, rosa plastdetaljer, gips och isolering.

I slänterna vid uppställningsplatsen, mot skogen, syntes en mängd blandat avfall sticka upp ur massorna. Det rörde sig bland annat om plast och metallskrot. Viveke Idh från återvinningsbranschens intresseorganisation har vittnat om att fyllnadsmassor inte ska se ut på detta sätt.

"Uppställningsplats för fordon"

Foto 31: Visar uppställningsplats för fordon och platserna för gropar F, G & H.

(Fotografiet och bildtexten kopierade från FUP Fiskartorpet s. 632).

Från groparna togs jordprover och i vissa fall vattenprover:

- Jordprov från grop A, omkring 37 cm under marknivån (S001–S005), innehöll halter av PCB7, PAH-H och arsenik som har bedömts innebära en risk för människors hälsa och miljön, om människor exponeras för det eller det sprids i miljön (FUP Fiskartorpet s. 969).
- Vattenprov från lakvatten i grop A (S004) var kraftigt förorenat av vanadin, antimon, bly, krom, zink, kobolt, koppar och molybden, samt förorenat av nickel, barium, kadmium och arsenik (FUP Fiskartorpet s. 971). Halterna av framför allt bly, koppar, krom och zink i vattenprovet ligger på sådana nivåer att de bedöms innebära risk för människors hälsa eller i miljön, om sådant vatten, genom utsläpp till vattendrag eller annat vatten leder till exponering för människor eller vattenlevande organismer.
- Jordprov från groparna D och E, ca 10 cm under marknivån (S006–S008), innehöll en förorening av PCB7, PAH-M och PAH-H. Markprovet var också kraftigt förorenat av kvicksilver (FUP Fiskartorpet s. 973). Halterna av framför allt PCB7 och kvicksilver har bedömts innebära en risk för människors hälsa eller i miljön om sådant material genom utlakning eller på något annat sätt, leder till exponering för människor eller sprids i miljön.
- Jordprov från grop G, ca 50–65 cm under marknivån (S011) innehöll halter av framför allt PCB7, men även av PAH-H, som bedömdes innebära risk för människors hälsa eller i miljön om sådant material genom utlakning eller på något annat sätt, leder till exponering för människor eller sprids i miljön (FUP Fiskartorpet s. 975 och 976).
- Jordprov från grop H, ca 70 cm under marknivån (S017), innehöll halter av framför allt PCB7 och bly som bedömdes innebära risk för människors hälsa eller i miljön om sådant material genom utlakning eller på något annat sätt, leder till exponering för människor eller sprids i miljön (FUP Fiskartorpet s. 979).
- På vissa platser hittades gips (FUP Fiskartorpet s. 977).
- Generellt sett bedömdes materialet inte vara lämpligt för

anläggningsändamål utan en mer ingående analys. En anledning till detta är förekomsten av sulfat, som kan bidra till urlakning av andra ämnen.

Dessa så kallade omstridda prov jämfördes med ett bakgrundsprov eller jämförelseprov (S018) som togs cirka 75 meter in i skogen från uppställningsplatsen. I bakgrundsprovet har PCB7 påvisats. Halten är dock så pass låg att NFC har gjort bedömningen att den inte nämnvärt har bidragit till förekomsten av PCB7 i något av de omstridda proverna från platsen (FUP Fiskartorpet s. 995).

Naturvårdsverket har yttrat sig över fyllnadsmassorna i Fiskartorpet och anfört följande (HP s. 70 och 71):

”Analysresultaten visar inte på halter som indikerar några större risker eller olägenheter för hälsa eller miljö. Innehållet av osorterat bygg- och rivningsavfall i massorna visar dock tydligt att detta inte är ett material som är lämpligt att använda för anläggningsändamål, så som skett i detta fall. Farligt avfall i form av bland annat elkablar förekommer uppenbarligen i massorna.”

I ett kompletterande yttrande har Naturvårdsverket tillagt i huvudsak följande (HP s. 83).

”Analysresultaten i sig visar inte entydigt på att det föreligger risker för skador eller olägenheter för människors hälsa eller miljön. Fynden av osorterat bygg- och rivningsavfall, i utfyllnadsmassorna visar dock att sådana risker är troliga. Föroreningsriskerna på området bedöms inte som akuta, eftersom exponering för människor och djur är begränsad då nedgrävt avfall till stor del täckts över och eftersom föroreningsspridningen sker långsamt. I ett längre tidsperspektiv är det däremot troligt att det kommer att ske föroreningsspridning och riskerna för människors hälsa och miljö är därför på en nivå som är mer än ringa. Att gräva ned osorterat bygg- och rivningsavfall i marken utan att vidta åtgärder för att förhindra spridning genom utlakning av miljö- och hälsoskadliga ämnen i lakvattnet, eller för att begränsa exponeringen, innebär enligt vår mening risker för förorening som är skadlig för människors hälsa och miljön i en omfattning som är mer än ringa.”

De tillförda fyllnadsmassorna i Fiskartorpet har av en s.k. forensisk arkeolog

beräknats ha ett djup om en dryg meter i vissa områden och en knapp meter på övriga platser (FUP Fiskartorpet s. 1011).

Miljö- och avfallsexperten Henrik Sandström vid Naturvårdsverket har hörts som vittne. Han har anført att konstruktionen av ridslingan (FUP Fiskartorpet s. 40) är tekniskt sett undermålig samt att den och vissa övriga massor i Fiskartorpet (FUP Fiskartorpet s. 44 och 45) utgörs av osorterat bygg- och rivningsavfall, vilket är svårt att sortera i efterhand. Enligt honom är bromerande flamskyddsmedel vanligt i bland annat kablar och förekommer sannolikt i det aktuella avfallet. När det gäller miljöriskerna har han anført att det rör sig om att ämnen lakar ur och att förfarandet orsakar problem med mikroplaster i miljön, vilket är skadligt även om det skulle röra sig om så kallad icke farlig plast. Han har bedömt området som kontaminerat.

I slutet av 2021 genomförde Peder Feinberg vid företaget Momentux AB på uppdrag av Patrik Bohman analyser av de extra prover som togs vid polisens brottsplatsundersökning (FUP Fiskartorpet s. 144). Analyserna genomfördes av underleverantören Enrecon AB (FUP Fiskartorpet s. 997–999). Sju jordprover och tre prover på byggnadsmaterial undersöktes och jämfördes med riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKN).

- I samtliga analyserade jordprover undantaget prov från punkt 8 och 11 påvisades halter över riktvärdet för känslig markanvändning (KM).
- I prov nr 10 påvisades koppar, zink och vissa slags alifater i halter över haltgränsen för farligt avfall. Massor från provpunkt 10 ska således enligt Enrecon AB klassificeras som FA-massor, d.v.s. massor med en föroreningshalt över FA (>FA).
- Massor från provpunkterna 8 och 11 ska enligt Enrecon AB klassificeras som KM-massor, det vill säga massor med en föroreningshalt under KM (<KM).
- Massor från övriga prov klassificerades som MKM-massor, det vill säga massor med en föroreningshalt över KM men under MKM (>KM<MKM).
- Utifrån den höga alifathalten klassificerades byggmaterialet från prov nr 4 som farligt avfall.
- Byggmaterialet från prov nummer 5 klassificerades som MKM-massor

med avseende på metallen vanadin.

Med anledning av dessa resultat förelade Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun i mars 2022 Patrik Bohman att ta fram en s.k. provtagningsplan och låta genomföra undersökningar i enlighet med planen (FUP Fiskartorpet s. 505–507).

I augusti 2022 utförde företaget Svensk Ekologikonsult under ledning av fil.dr. Gustaf Lilliesköld Sjöo provtagningar på Fiskartorpet genom schaktning av tio provgropar inom utfyllda ytor (FUP Fiskartorpet s. 461–473). Provtagningarna utfördes på uppdrag av Momentux AB, som i sin tur hade anlåtats av Patrik Bohman (jfr ovan). Av utlåtandet framgår följande:

- Fyllnadsmassorna bedömdes ha en omfattning av ca 19 500 kvm.
- De provtagna massorna hade enligt utlåtandet en tydlig karaktär av krossade byggsopor/rivningsmaterial. Det förekom tegel, betong, asfalt, plast, metall, kakel, trä, sten, rörkanaler, glas, tjärpapp etcetera
- Analysresultatet gällande totalhalter visar att det förekom föroreningar av alifater, aromater, metaller, PAH, PCB samt PFOS (tabell 1). Det är främst långa alifater och aromater som förekommer över det föreslagna riktvärdet för KM i provgrop 1 och 6. Barium, koppar, kvicksilver, bly och zink förekommer också över KM (känslig markanvändning) i provgrop 1, 2, 6 och 10. I Provgrop 6 förekommer även PAH H över riktvärdet för FA, PAH L över riktvärdet för KM och PAH M över riktvärdet för MKM. I provgrop 5, 7 och 8 förekommer PAH:er över riktvärdet för KM och MKM.
- I de två samlingsproverna har PFAS detekterats, där bland är PFOS uppmätt i halter under det föreslagna riktvärdet för KM medan PCB är uppmätt i halter över det föreslagna riktvärdet för KM.
- Analys av grundvattenproverna visar att metallerna aluminium, järn, mangan, kalcium, kalium och magnesium generellt förekom i höga halter (tabell 2). PFAS förekom i mycket höga halter i grundvattenrör 1 och 4. Den kemiska syreförbrukningen är också mycket hög i samtliga prover, likaså är turbiditet, konduktivitet samt sulfat hög i samtliga prover. I grundvattenrör 1 är även ammoniumhalten mycket hög. Den

höga turbiditeten kan vara en anledning till förekomsten av höga halter metaller.

- Analys av ytvattenprover visade att analyserade metaller förekom i mycket låga halter (tabell 3). Däremot uppmättes PFAS 20 i halt som överskrider EU-gränsvärdet.
- Laktester av jordproverna påvisade halter överstigande inert avfall för metallerna molybden och antimon samt fluorid och sulfat. Sulfat förekom generellt i mycket höga halter. PFAS förekom i lakvattnet.
- Resultaten visade på en heterogen förekomst av föroreningar där ett flertal punkter har så pass höga halter att risk för miljöskada föreligger. Enligt utlåtandet är detta inte oväntat då betydande delar av avfallet/utfyllnaden utgörs av krossade byggsopor. Totalhalterna uppvisar bitvis förekomst av farligt avfall och laktesterna visar på en betydande urlakning av framför allt sulfat.
- Den höga sulfathalten bedömdes bero på betydande förekomst av gips i fyllnadsmaterialet. I och med att gips utgörs av hydrerad kalciumsulfat innehåller det en stor mängd sulfat, vilket kan förväntas laka ur vid skaktest. Att det handlar om gips styrks av att pH i lakvattnet är nära neutralt, vilket visar att sulfatets försurande egenskaper motverkas av det kalk som finns i gipset.
- PFAS förekommer i samlingsprover från materialet samt återfinns i provernas lakvatten. Även om halterna inte är alarmerande höga påvisas PFAS i båda de samlingsprover som laktetats, vilket indikerar en spridd förekomst. I och med att utfyllnaden utgörs av krossade rivningsrester med mera är det enligt utlåtandet inte orimligt att PFAS härrör från till exempel färger eller förpackningsmaterial.
- Fyllnadsmaterialets kemiska egenskaper återspeglas sedan i grundvattnet, vilket är tydligt påverkat av metaller, PFAS samt organiskt material. Även ytvattnet påvisar förhöjda halter av PFAS. I och med att det föreligger dokumenterad spridning till yt- och grundvatten bedöms det lämpligt att genomföra kemisk provtagning av eventuella brunnar i anslutning till fastigheten.
- Vatten från området avrinner mot Skedviken, vilken har problem med belastning av föroreningar samt näringsämnen från omgivande mark.

Det är därför särskilt olämpligt att bidra till denna belastning, då detta motverkar uppfyllande av gällande miljökvalitetsnormer.

- Sammantaget visar resultaten på en heterogen föroreningssituation med bitvis mycket höga föroreningshalter. Höga halter i framför allt grundvatten visar på att det förekommer en spridning till omgivande mark, vilket medför risk för påverkan på yt- och grundvatten.
- Fyllnadsmaterialets fysiska och kemiska egenskaper bedöms medföra behov av fördjupad utredning samt implementering av framtida skyddsåtgärder.

Sedermera har en tvist angående betalningsskyldigheten för Momentux arbete uppkommit mellan Momentux och i vart fall Patrik Bohman.

I maj 2023 beslutade Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun om ett föreläggande gentemot Patrik Bohman, som ålades att forsla bort det bygg- och rivningsavfall som hade tippats på Fiskartorpet och lämna det till en godkänd mottagningsanläggning (TP 1 s. 626). Som skäl för beslutet angavs att det bygg- och rivningsavfall som använts på fastigheterna har visat sig innehålla föroreningar, delvis höga halter av föroreningar. Föroreningarna ansågs av nämnden vara av allvarlig natur då det dels är fråga om så kallade utfasningsämnen vilka har så allvarliga egenskaper att de bör fasas ut och inte alls användas, dels är det så kallade POP-ämnen (långlivade organiska föroreningar), vilket är miljögifter som är skadliga i låga koncentrationer och svåra att bryta ner i naturen. Om detta avfall i stället lagts i en deponi skulle enligt nämnden krav på botten tätning och uppsamling av lakvatten ställts. Emellertid ligger avfallet direkt på mark som domineras av morän, en genomsläpplig jordart. De undersökningar som gjorts visar enligt nämnden att det sker en spridning av föroreningar till såväl ytvatten som grundvatten. I beslutet angavs att uppskattningsvis 40 000 ton avfall hade tagits emot.

Nämndens beslut överklagades till Länsstyrelsen i Stockholms län, som dock endast ändrade beslutet på så vis att ett visst förtydligande gjordes (TP 2 s. 40–48).

Infarten

Det område som i denna dom benämns Infarten ligger ca 300 meter från en sjö (Gavel-Långsjön). Det utgörs av en ca 3 800–4 500 kvm stor yta av fyllnadsmassor (FUP Infarten s. 344 och 345, jfr s. 105).

Fyllnadsmassorna på Infarten tillkom med anledning av att även Anders Nilsson hade ett behov av att ordna en upplagsplats. Han ansökte därför under 2017 om marklov hos bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun för den aktuella utfyllnaden, som inbegrep en förändring av marknivån (FUP Infarten s. 407–412). I samband med detta gav han till nämnden in den ovannämnda förfälskade analysrapporten och hänvisade till den när det gällde fyllnadsmassornas beskaffenhet. Marklov beviljades i november 2017 (FUP Infarten s. 413 och 414).

I samband med Åsa Szabad Mattsons inspektion på Fiskartorpet berättade Patrik Bohman i augusti 2019 att det fanns fyllnadsmassor även på Infarten (FUP Infarten s. 266). Med anledning av detta gjordes en inspektion även på denna fastighet. Som berörs ovan är Anders Nilsson bekant med Patrik Bohman och den senare förmedlade kontakten med Think Pink-koncernen.

Fyllnadsmassorna berördes vid det möte som Åsa Szabad Mattson hade med Robert Silversten och Magnus Karlsson den 10 september 2019 (FUP Infarten s. 266). De omfattades också av den provtagning som Magnus Karlsson genomförde samma månad (se ovan samt FUP Infarten s. 58–68), vilken redovisades i den ovannämnda rapporten till bygg- och miljönämnden (FUP Infarten s. 14–16).

I november 2020 genomfördes en brottsplatsundersökning på Infarten (FUP Infarten s. 334–404). Platsen uppfattades då som en grustäckt yta med synligt tegel, keramik, betong och plast. Djupet på fyllnadsmassorna var i genomsnitt cirka 70 cm. Nio gropar för provtagning grävdes i fyllnadsmassorna. Groparna innehöll i huvudsak malt eller krossat bygg- och rivningsavfall samt vissa bitar av elkablar, plaströr med mera. Därutöver togs ett referensprov i den omkringliggande skogen samt ett vattenprov i stillastående vatten i direkt anslutning till fyllnadsmassorna.

Efter analys framkom att jordproverna från de nio groparna var kraftigt förorenade av koppar, vilket inte var fallet med referensprovet. De innehöll även PAH:er, framför allt PAH-H. NFC gjorde bedömningen att halterna i sig inte innebar någon nämnvärd risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön, men att mängden sulfat kunde påverka utlakningen av andra ämnen och att detta kunde innebära viss risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön på lång sikt.

I vattenprovet hittades halter av framför allt krom och zink som bedömdes kunna innebära viss risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön.

Naturvårdsverket har yttrat sig över analysresultaten och de övriga iakttagelserna från brottsplatsundersökningen och anfört att det aktuella materialets beskaffenhet tyder på att det kan finnas risk för skada eller olägenheter för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte är ringa (HP s. 72).

I juli 2021 förelade Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun Anders Nilsson att upprätta en provtagningsplan och genomföra provtagningar avseende fyllnadsmassorna (FUP Infarten s. 222–226).

Anders Nilsson anlidade sedan Momentux, som i sin tur uppdrog åt Svensk Ekologikonsult AB att utföra provtagningar och analys (jfr ovan angående Fiskartorpet). Resultaten av detta sammanställdes i en rapport av den 15 augusti 2022 (FUP Infarten s. 104–114). Även enligt denna rapport har fyllnadsmassorna en tydlig karaktär av bygg- och rivningsavfall med inslag av tegel, betong, asfalt, plast, metall, kakel, trä, sten, rörkanaler, glas, tjärpapp med mera. Enligt rapporten visar analysresultatet avseende totalhalter att det förekom föroreningar av alifater, metaller, PAH, PCH samt PFAS. I ett samlingsprov avseende fem av provgroparna förekom s.k. långa alifater samt PCB i halter som överskred de föreslagna riktvärdena för känslig markanvändning (KM). Kobolt och bly samt PAH-H och PAH-M förekom också i vissa av proverna i halter som överskred de föreslagna riktvärdena för känslig markanvändning. Barium och zink förekom i halter som överskred riktvärdena för mindre känslig markanvändning (MKM). Sulfat förekom i

mycket höga halter, vilket antogs bero på att gips förekom. I ett ytvattenprov påträffades PFAS som överskred vissa riktvärden. Förekomsten av PFAS antogs ha samband med den utfyllda ytan. När det gällde risker för miljön gjorde Svensk Ekologikonsult AB bedömningen att den observerade urlakningen måste anses vara så omfattande att en risk för miljö kunde föreligga.

I en senare upprättad promemoria har Svensk Ekologikonsult AB sammanfattat analysresultaten enligt följande (FUP Infarten s. 219): Laktестerna på fyllnadsmassorna visar på en mycket liten urlakning av metaller. Det som sticker ut i dessa tester är i stället sulfat, vilket har en urlakning som i betydande mån överskrider vad som hade accepterats på en deponi för inert avfall. PFAS detekterades i laktester av samlingsprover, om än i låga halter.

I mars 2023 meddelade bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun ett föreläggande av innebörden att fyllnadsmassorna skulle fraktas bort (FUP Infarten s. 273). I föreläggandet angavs att det fanns allvarliga föroreningar i avfallet och att användningen av förorenat bygg- och rivningsavfall hade bidragit till en föroreningsskada.

Anders Nilsson uppgav i en skrivelse till bygg- och miljönämnden i april 2023 att fyllnadsmassorna härstammade från Think Pink-koncernen (FUP Infarten s. 203).

Efter överklagande ändrade Länsstyrelsen i Stockholms län föreläggandet i viss utsträckning, dock inte när det gäller dess huvudsakliga innebörd (TP 2 s. 50).

Tyskgården

I juli 2017 inkom ett klagomål till Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun av innebörden att rivningsavfall såsom elkablar, rör, plast, keramik, tryckimpregnerat virke med mera levererades till Tyskgården, med uppemot ett tjugotal lastbilar per dag. Till anmälan bifogades fotografier på containrar med Think Pink-koncernens logotyp (FUP Tyskgården s. 12 och 14).

När Åsa Szabad Mattson talade med fastighetsägaren Olof Korall om saken,

uppgav denne att avfallet kom från Think Pink-koncernen och att han hade haft kontakt med Thomas Nilsson i detta avseende (FUP Tyskgården s. 165). Någon anmälan enligt miljöprövningsförordningen hade dock inte gjorts i förväg.

Åsa Szabad Mattson besökte Tyskgården den 28 september 2017. Det framkom då att avfallet hade använts som fyllnadsmassor och att det bestod av krossade rivningsmassor såsom betong, blåbetong, gips, isolering, tegel, trä, plast, klinkers, kakel, porslin, elkablar, armering, elrör, tak- eller vindpapp, avloppsrör och markduk. På platsen fanns även högar med krossad asfalt (se även fotografier, Tobias Gustafsson. s. 58–67).

I augusti 2019 förelade bygg- och miljönämnden Olof Korall att inkomma med information om avfallets ursprung och innehåll (FUP Tyskgården s. 138–140).

I senare meddelanden mellan Robert Silversten och Magnus Karlsson angående Olof Korall och Tyskgården angavs bland annat ”material från NMT”.

Vid det möte som hölls den 10 september 2019 mellan å ena sidan Åsa Szabad Mattson och å andra sidan Robert Silversten samt Magnus Karlsson berördes även Tyskgården (FUP Tyskgården s. 163 och 164).

Såvitt framgår av en kalenderbokning träffade Robert Silversten Anders Nilsson den 12 september 2019 (se kalenderbokning i Robert Silverstens mobil, PB I s. 311), vilket dock inte har någon avgörande betydelse med tanke på att Robert Silversten inte är åtalad för brott när det gäller Infarten.

Som berörs ovan omfattades Tyskgården av den provtagning som Magnus Karlsson genomförde den 27 september 2019 (FUP Tyskgården s. 78 och 321 samt PB G s. 214). Även Robert Silversten var närvarande. När det gäller Tyskgården återkopplade Magnus Karlsson till bygg- och miljönämnden genom dels ett e-postmeddelande påföljande dag (FUP Tyskgården s. 89 och 90), dels en skriftlig rapport (FUP Tyskgården s. 102 och 103). I rapporten angavs som slutsats att användandet av bygg- och rivningsavfall inte hade medfört ökade halter av föroreningar eller nämnvärt påverkat närområdet negativt i form av sura markvattenströmmar (dagvatten), men att det innebar

en negativ påverkan inom fastigheten i likhet med byggande av vägar i det allmänna vägnätet. I rapporten jämfördes också provresultaten med riktvärdena för KM (känslig markanvändning).

Åsa Szabad Mattson skickade därefter ett e-postmeddelande till Magnus Karlsson varvid vissa av uppgifterna eller slutsatserna i rapporten ifrågasattes (FUP Tyskgården s. 104 och 105).

I december 2019 skrev Magnus Karlsson ett e-postmeddelande till miljöenheten i Botkyrka kommun och redogjorde för sin syn på de fyllnadsmassor som hade använts i Fiskartorpet och Rånäs. Enligt hans uppfattning bestod massorna till mer än 99,9 procent av krossad betong (PB G s 22). Han anförde att han inte skulle ha godkänt massorna om han hade varit med från början, eftersom de innehåll så mycket rester från andra avfallsfraktioner, men att det nu såg snyggt ut eftersom man hade täckt över massorna med rena massor på ytan.

Vid ett polisförhör den 25 september 2020 lämnade Olof Korall över den ovan berörda förfalskade analysrapporten som föreföll härstamma från Eurofins (FUP Tyskgården s. 312).

Den 10 oktober 2020 tog polisen fotografier av Tyskgården från en helikopter (FUP Tyskgården s. 24–28).

En brottsplatsundersökning genomfördes sedan den 12 november 2020, varvid även Åsa Szabad Mattson närvarade (FUP Tyskgården s. 161). Vid undersökningen framkom i huvudsak följande (FUP Tyskgården s. 322–338):

- Den aktuella markytan föreföll användas som uppställningsplats. Omkring 600 kvm var tillgängliga för undersökning.
- Under det övre skiktet i marken fanns ett lager krossat/flisat material som bestod av en blandning av plast, trä, metall och keramikfragment. Där påträffades bland annat bitar av tegel, betong, betongpannor, sanitetskeramik, plast, metalledar och kakel. Även kablar påträffades. Fyllnadsmassorna föreföll bestå av söndermalt och krossat bygg- och rivningsmaterial.
- I två grävda gropar påträffades inget avvikande, varför någon närmare

analys inte utfördes.

- På sju platser togs däremot jordprover från grävda gropar, varvid det framkom att det genomsnittliga djupet på det krossade eller flisade materialet var ca en meter. Därutöver togs ett referensprov från skogsmark i närheten av den aktuella markytan. Vidare togs vattenprov från dels en stillastående vattensamling, dels vatten som rann in i två av de gropar som hade grävts.
- Referensprovet var opåverkat av de undersökta ämnena (FUP Tyskgården s. 394).
- Vissa föroreningar fanns i markproverna (FUP Tyskgården s. 396).
- Vattenprovet från den stillastående vattensamlingen (S012) var dock kraftigt förorenat av molybden samt förorenat av barium, krom, antimon och kobolt (FUP Tyskgården s. 399).
- Vidare var ett vattenprov från en provgrop (S013) extremt förorenat av molybden och kraftigt förorenat av bly, vanadin, zink, krom, koppar, kobolt, kadmium, barium, antimon, arsenik och nickel samt förorenat av kvicksilver (FUP Tyskgården s. 400). Halterna av vissa av dessa ämnen har av NFC bedömts innebära en risk för människors hälsa eller i miljön, om vatten av nu aktuellt slag genom utsläpp till vattendrag eller annat vatten leder till exponering för människor eller vattenlevande organismer.
- Liknande resultat, beträffande ett färre antal tungmetaller, framkom av vattenprovet från en annan provgrop (S014). Även dessa halter har av NFC bedömts innebära en risk för människors hälsa eller i miljön, om vatten av nu aktuellt slag genom utsläpp till vattendrag eller annat vatten leder till exponering för människor eller vattenlevande organismer (FUP Tyskgården s. 401).

Naturvårdsverket yttrade sig över resultaten av provtagningarna och det övriga underlaget från brottsplatsundersökningen. I det sammanhanget instämde verket i huvudsak i NFC:s bedömningar. Verket har dock tillagt att de kraftigt förhöjda halterna av metaller i vattenproverna kan bero på suspenderande jordpartiklar, varför man inte bör dra alltför långtgående slutsatser från detta analysresultat.

I januari 2022 förelade bygg- och miljönämnden Olof Korall att transportera bort det aktuella bygg- och rivningsavfallet (FUP Tyskgården s. 148). Så skedde också sedermera, varför ärendet hos bygg- och miljönämnden avskrevs (FUP Tyskgården s. 155, 156 och 169).

Rimbo

Rimbo är en lantbruksfastighet, där djurhållning ägde rum under den aktuella perioden. Den dåvarande fastighetsägaren Marcus Jansson arbetade dock som grävmaskinist på annan plats under dagtid. Av den anledningen anlidade han Torolf Eriksson (i vissa förhör omnämnd som ”drängen”), som har hörts som vittne. Torolf Eriksson ansvarade för att ta hand om djuren under dagtid.

Åtalet avser fyllnadsmassor som har använts till utfyllnad och anläggandet av uppställningsplatser. Massorna har levererats under hösten 2019 respektive våren 2020. Den senare leveransen omfattas inte av Leif Karlsson respektive Tobias Gustafssons åtalstid. Någon anmälan enligt miljöprövningsförordningen hade inte gjorts före leveranserna eller anläggandet av de aktuella ytorna (FUP Rimbo s. 11).

Under sensommaren 2019, alltså före leveranserna, hölls ett möte mellan Patrik Bohman, Marcus Jansson och Robert Silversten i Rimbo.

De fyllnadsmassor som levererades under hösten 2019 har använts till en utfyllnad och skapandet av en cirka 40×40 meter stor gårdsplan eller uppställningsplats omedelbart söder om en ladugård, vilket framgår av satellitfotografier från våren och sommaren 2019 och därefter. Utfyllnaden har som mest cirka tre meters höjd ovan den tidigare marknivån (FUP Rimbo s. 178). Utfyllnaden ligger cirka 180 meter från närmaste sjö och cirka 150 meter från en brunn på en grannfastighet (FUP Rimbo s. 29).

Därutöver har en andra utfyllnad skett under våren 2020. Den har emellertid inte blivit föremål för någon brottsplatsundersökning. Vissa uppgifter talar för att de massor som då var aktuella har levererats av återvinningsbolaget Cirkla och inte Think Pink-koncernen (se bland annat PB D s. 259 när det gäller konversation med personer på Cirkla om fler lass till ”bönder” och Robert Silverstens uppgifter inför rätten att konversationen handlar om att ta emot

material och dela på pengarna). Eventuellt omfattas förfarandet av en separat förundersökning som sedermera har lagts ned enligt åklagarna. Eftersom det saknas närmare utredning om riskerna för människor och miljö i denna del samt med tanke på att dessa massor inte förefaller härstamma från Think Pink-koncernen, saknar tingsrätten skäl att närmare pröva något eventuellt straffansvar i denna del för vare sig Marcus Jansson eller de övriga tilltalade.

Fotografier av de under 2019 utfyllda ytorna intill ladugården togs av polisen den 23 oktober 2020, varvid bland annat plaströr, järnrör och armeringsjärn var synliga (FUP Rimbo s. 32–48).

En brottsplatsundersökning gjordes den 11 november 2020, varvid de utfyllda ytorna intill ladugården undersöktes (FUP Rimbo s. 174–193). Åtta gropar grävdes för provtagning. Även referensprover och vattenprover togs. Vid undersökningen framkom i huvudsak följande:

- Ytskiktet var generellt sett 20–50 cm tjockt.
- Därefter fanns ett 1–2,7 meter tjockt lager med en blandning av tegel, betongbitar, takpannor av tegel och betong samt söndersmulat/flisat material bestående av en blandning av företrädesvis betong, trä, plast, glasullisolering, metalledar, armeringsjärn, kakel och tegel. I en grop sträckte sig detta lager till 3 meters djup. Detta lager föreföll således bestå av krossat/söndermalt bygg- och rivningsavfall som hade använts som fyllnadsmassor.
- I vissa av groparna hittades även byggmaterial som inte var krossat eller flisat, såsom bitar av metall, tegel, plast, betong, plaströr för eldragning, eldosa, elkabel, vattenledningsrör av koppar och byggsäckar, varav vissa var märkta med ”NMT” och ”Think Pink”. I några fall hittades sådana byggsäckar med virke eller gips som hade grävts ned, i andra fall rörde det sig om tomma byggsäckar.
- Halterna av PAH-H överskred tillståndet ”mycket allvarligt” och halten av PAH-M låg inom intervallet ”måttligt allvarligt” när det gäller jordprov från tre av groparna (S004–S008) (FUP Rimbo s. 367). Halten av PAH-H bedömdes av NFC utgöra en risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön. Även den höga halten av sulfat bedömes kunna innebära viss risk av sådant slag (FUP Rimbo s. 368).

Henrik Sandström har hörts över vissa fotografier från brottsplatsundersökningen. Han har i huvudsak anfört att det rör sig om undangömt avfall som inte ska ligga där och att sådana byggsäckar som det nu är frågan om ska sorteras ut eftersom de utgör plastavfall (angående FUP Rimbo s. 181). Han har vidare noterat rördelar med koppar och gips som kan bidra till urlakning (angående samma FUP s. 183) samt eventuella rester av förbränt material (angående samma FUP s. 185).

I juli 2021 förelade bygg- och miljönämnden Marcus Jansson att inkomma med en provtagningsplan och genomföra provtagning på fyllnadsmassorna (FUP Rimbo s. 119). Eftersom föreläggandet inte efterlevdes, meddelades ett nytt föreläggande vid vite i mars 2022 (FUP Rimbo s. 114). Vite utdömdes genom en dom av den 15 september 2022 (FUP Rimbo s. 97).

Den 15 december 2022 gjordes en ny brottsplatsundersökning, varvid vattenprover togs (FUP Rimbo s. 375–386). Det framkom att vattenprovet från ett dike intill fastigheten (S003) var kraftigt förorenat av molbyden samt förorenat av arsenik, kobolt, nickel och antimon (FUP Rimbo s. 378). Därutöver överskred halterna av zink och koppar respektive gränsvärde. Halterna av framför allt arsenik, men även av zink i vattenprovet låg på sådana nivåer att de enligt NFC:s bedömning innebar viss risk för människors hälsa eller i miljön, om sådant vatten, genom utsläpp till vattendrag eller annat vatten skulle leda till exponering för människor eller vattenlevande organismer. I utlåtandet anförs att det inte kan uteslutas att halterna i vattenprovet från diket (S003) kommer från den trekammarbrunn som finns på fastigheten.

Naturvårdsverket yttrade sig över resultaten av provtagningarna och materialet från brottsplatsundersökningarna. Verket anförde i huvudsak att det finns en risk för skada på människors hälsa och i miljön som är mer än ringa (HP s. 72 och 85).

I mars 2023 beslutade bygg- och miljönämnden om ett föreläggande med löpande vite gentemot Marcus Jansson (TP 1 s. 582–587).

Tingsrättens bedömning

Är det Think Pink-koncernen som har transporterat avfall till de aktuella fastigheterna?

En första fråga att ta ställning till är om de aktuella fyllnadsmassorna har levererats av Think Pink-koncernen och om avfallet härstammar från Think Pink-koncernens anläggningar. Frågan är inte av avgörande betydelse för Patrik Bohmans respektive Marcus Janssons ansvar, men däremot för bland annat Fariba Vancors ansvar. I detta sammanhang kan det nämnas att det framgår av såväl Patrik Bohmans uppgifter som flygfotografier att utfyllnaden av Fiskartorpet har gjorts i flera omgångar under några års tid. I fråga om övriga fastigheter rör det sig däremot om leveranser under en relativt begränsad tid och av mindre volym.

Det finns en rad omständigheter som talar för att fyllnadsmassorna i Fiskartorpet åtminstone till övervägande del har levererats av Think Pink:

- Redan 2016 uppgav Patrik Bohman att de massor som då hade levererats till Fiskartorpet var sorterade och kom från Kassmyra. I samband med detta gav han Thomas Nilssons telefonnummer till Åsa Szabad Mattson (se anteckningar i FUP Fiskartorpet s. 501 och 502). Patrik Bohman har även inför rätten redogjort för att massor levererades under 2016 efter att han haft kontakt med Thomas Nilsson. Thomas Nilsson har själv inför rätten bekräftat detta. Såväl Patrik Bohman som Thomas Nilsson har berättat om att Think Pink-koncernen återkommande genomförde leveranser av fyllnadsmassor till Fiskartorpet under de närmast följande åren och att de hade en rad kontakter angående reparationer av fordon med mera. Enligt Thomas Nilsson skedde leveranserna från Think Pink-koncernen efter att han vidarebefordrat Patrik Bohmans beställningar till ansvarig transportledare, låt vara att han har berättat att de massor som syns på vissa fotografier inte ser ut som Think Pink-koncernens massor.
- När det gäller leveranser till Fiskartorpet under 2018 framgår det av körsedlar (FUP Fiskartorpet s. 1038) att chauffören Ulf ”Boppen” Karlsson har levererat fyllnadsmassor till Fiskartorpet 1 i Norrtäljeområdet. Patrik Bohmans telefonnummer har antecknats på en av

körsedlarna. Ulf ”Boppen” Karlsson har inför rätten vittnat om att han hämtade massorna i Think Pink-koncernens anläggning i Kassmyra, varvid även Fariba Vancor var närvarande vid vågstationen vid något tillfälle. Tingsrätten sätter tilltro till Ulf ”Boppen” Karlssons uppgifter och lägger dem till grund för bedömningen. Det gäller även uppgifterna från polisförhör som han har bekräftat när det gäller att transporterna rörde blandat, tegel, krossad betong, gips och sten samt att det ”rök för djävligt” när detta lastades på lastbilen (FUP Fiskartorpet s. 1392).

- På motsvarande sätt framgår det av Niclas Brudeseths vittnesmål och berörda körsedlar att även denne körde flera lass med krossad betong och tegel med mera från Kassmyra för Think Pink-koncernens räkning under sommaren 2018. Körningarna gick till Fiskartorpet, men även till Gladö (åtalspunkten 1.3).
- Den 20 mars 2018 mottog Fariba Vancor en faktura från Eko Miljöpartner AB, det vill säga det företag som drevs av Claes Cardell, en faktura avseende transporter från Tumba respektive Gladö till Rimbo under februari och mars 2018 (PB M s. 976). Det kan antas att ”Rimbo” inte avser Marcus Janssons fastighet, eftersom leveranserna dit skedde först senare. Snarare avses området Rimbo med omnejd, vilket innefattar Fiskartorpet.
- En sammanställning av vissa fakturor från Visby Flyttningsbyrå (FUP Fiskartorpet s. 1067) talar för att har det levererats åtminstone 4 557 ton ”betongkross” från Tumba till Norrtälje under en period av åtta–nio veckor sommaren 2019. Med Tumba avses med all säkerhet Kassmyra, som drevs av Think Pink-koncernen. Av vittnesförhöret med Johan Eriksson, delägare i Visby Flyttningsbyrå, framgår att de utförda transportererna endast har fakturerats av flyttningsbyrån men i själva verket utförts av en annan delägare, Mikael Eddaoui, inom ramen för en annan transportverksamhet. Syftet med detta faktureringsupplägg var att kunna belåna fakturorna. Oavsett faktureringsupplägget visar fakturorna i förening med Johan Erikssons vittnesmål att fyllnadsmassor har levererats i denna omfattning.
- Vid det möte som hölls den 10 september 2019 mellan å ena sidan Åsa Szabad Mattson och å andra sidan Robert Silversten samt Magnus

Karlsson uppgavs att fyllnadsmassorna på samtliga nu aktuella fastigheter kom från NMT (se kommunens redogörelse i sammanträdesprotokoll, FUP Infarten s. 82).

- Foton från Google Earth visar att den mindre uppställningsplatsen norr om maskinhallen/det stora tältet i Fiskartorpet fanns på plats i augusti 2019 (FUP Fiskartorpet s. 91), vilket alltså överensstämmer med att av NMT anlidade chaufförer levererade fyllnadsmassor dit sommaren 2019 (se ovan). Vid polisförhör under förundersökningen med Patrik Bohman färgmarkerades detta område på en karta och Patrik Bohman uppgav att massorna kom från NMT (se FUP Fiskartorpet s. 1579 och s. 87 angående förfarandet vid förhöret). Enligt Åsa Szabad Mattsons minnesbilder lämnade Patrik Bohman samma uppgifter till henne under 2019. Det överensstämmer även med hur tingsrätten uppfattar Patrik Bohmans första förhör inför rätten.
- Patrik Bohman har också själv angett i ett SMS av den 27 november 2019 att ”allt kommer från NMT” när det gällde massornas ursprung (FUP Fiskartorpet s. 1237), vilket för tingsrättens del talar mycket starkt för att så är fallet.
- Patrik Bohman har därefter i ett kompletterande förhör inför rätten den 9 april 2025 uppgett att den nu aktuella platsen norr om maskinhallen/det stora tältet inte består av massor från NMT och att några massor från NMT inte har använts efter 2018. Tingsrätten uppfattar att dessa uppgifter avviker påtagligt från Patrik Bohmans tidigare berättelse, vilket kan förstås i ljuset av hur åtalet och preskriptionsreglerna är utformade. Mot denna bakgrund lämnar tingsrätten hans sent tillkomna uppgifter utan avseende och finner styrkt att även de nu aktuella massorna som tillkom 2019 härstammar från NMT, i likhet med den allra största delen av övriga i målet aktuella massor.

Det förhållandet att Robert Silversten har agerat under firma BS Consulting LS och uppgett sig företräda de nu aktuella fastighetsägarna kan vid en första anblick tyda på att han inte har representerat NMT. Detta skulle i sin tur kunna tala för att det aktuella avfallet inte har med NMT att göra. Vidare har åtminstone Marcus Jansson fakturerat BS Consulting LS för de massor som han tog emot i Rimbo, vilket han själv har medgett. Till detta kommer att Åsa

Szabad Mattson vid kontakterna med Robert Silversten och Magnus Karlsson först inte uppfattade att de hade något med NMT att göra. Som berörs ovan har dock leveranserna till de aktuella fastigheterna föregåtts av kontakter med Thomas Nilsson.

Av ännu större betydelse är vidare att Fariba Vancor godkände att Think Pink-koncernen skulle bekosta för Magnus Karlssons (WSP:s) ovan berörda provtagningar i Fiskartorpet, Infarten och Tyskgården (FUP Tyskgården s. 185 och FUP Fiskartorpet s. 282 och 283). Enligt tingsrättens mening är det svårt att föreställa sig att Fariba Vancor skulle göra detta om inte de aktuella fyllnadsmassorna härrörde från Think Pink-koncernen. Tingsrätten tar också fasta på Adam Lindströms vittnesmål om att Magnus Karlsson och Fariba Vancor talades vid per telefon direkt efter provtagningarna, varvid Adam Lindström reagerade på att Magnus Karlsson inte hade den slags professionella kommunikation som normalt förekommer mellan WSP och dess kunder, utan ett mer personligt tonfall. Detta samtal visar att Fariba Vancor var införstådd med att provtagningarna hade utförts.

När det gäller Rimbo har vittnet Björn Baath bekräftat att han arbetade inom Mikael Eddaouis lastbilsverksamhet (se ovan) och körde cirka 500 ton fyllnadsmassor per vecka till Rimbo under en tid. Transporterna avsåg enligt hans uppgifter ”blandad skit, tegel, betong och armering” (jfr FUP Fiskartorpet s. 1408). Även vittnesmålet från Stefan Sjöberg, som var granne till Marcus Jansson, ger ett visst stöd för att omfattande lastbilstransporter som innehöll bland annat plast kom till Rimbo omkring början av 2020. Detsamma gäller vittnesmålet från grannen Krister Andersson, som iakttog rivningsmassor i form av ”betong, sten, skräp och skit”, samt ”lite plast” (FUP Rimbo s. 513).

Såväl Marcus Jansson som Robert Silversten har själva medgett att leveranserna till Rimbo skedde efter att Patrik Bohman förmedlat kontakten mellan Marcus Jansson och Robert Silversten. Det framgår också entydigt av den skriftliga bevisningen i form av SMS och chattmeddelanden att Robert Silversten har arrangerat transporterna till Rimbo och haft löpande kontakt med Marcus Jansson om detta. Kontakter mellan Robert Silversten och Marcus Jansson angående leveranser med lastbilar förekom i augusti–oktober 2019 (se bland annat FUP Rimbo s. 447–451). De har bland annat utväxlat

meddelanden om att ett antal lass betong hade kommit vid vissa tillfällen i oktober 2019 och att ytterligare lass väntades (FUP Rimbo s. 399 och 402).

Det framgår av SMS till och från Robert Silversten att problem uppstod i Rimbo och att leveranser som hade förmedlats av Sammy Lindgren i Uppsala hade föranlett ”spår där ute” och att hela området lyste rosa (PB I s. 631 och 632). Rosa får här antas syfta på de starkt rosafärgade byggsäckar som tillhandahölls av Think Pink-koncernen. Att det blev problem med de nu aktuella leveranserna framgår även av kommunikation mellan Robert Silversten och den aktuella chauffören Wojtek, som nämnde ”problem vid bondgården” och att ”bonden vill inte ha våra röda gåvor” (PB I s. 631). Även Robert Silversten själv har berättat om att vissa leveranser via Sammy Lindgren i Uppsala innebar att byggsäckar med osorterat avfall grävdes ned i marken, vilket också framgår av brottsplatsundersökningen (se bland annat FUP Rimbo s. 196, 231, 252, 253 och 256). Det får också stöd av Torolf Erikssons vittnesmål. Även om Torolf Erikssons uppgifter över lag inte är tillförlitliga, framgår det alltså även av bevisningen i övrigt att byggsäckar fulla med bygg- och rivningsavfall grävdes ned.

Inför rätten har både Marcus Jansson och Robert Silversten talat om att leveranserna av fyllnadsmassor skulle komma från återvinningsföretaget Cirkla snarare än Think Pink-koncernen. Det framgår dock av uppgifter från förhör under förundersökningen som har lästs upp att Marcus Jansson och Robert Silversten tidigare har berättat att massorna kom från Think Pink-koncernen. Robert Silversten har uppgett att anledningen till denna avvikelse är att han initialt ville skydda Cirkla, som avsåg att anställa honom och låta honom bli delägare i bolaget. Han har dock även vid förhör under 2022, långt efter att någon anställning vid Cirkla inte längre var aktuell, vidhållit uppgifterna om att transporterna om från Think Pink-koncernen (PB D s. 713 och 715). Mot den bakgrunden framstår deras nya uppgifter om Cirkla som en efterhandskonstruktion, bortsett från de massor som eventuellt levererades från Cirkla våren 2020 (som tingsrätten inte närmare prövar, se ovan). De senare massorna berörs i en SMS-konversation med bland annat Robert Silversten (PB D s. 259). Även Marcus Janssons uppgifter om Cirkla framstår som ett sätt att distansera sig från det omfattande åtalet och den massmedialt

uppmärksammade verksamheten inom Think Pink-koncernen.

Genom Jaana Hackelins vittnesmål står det klart att Think Pink-koncernen inte har hämtat några fyllnadsmassor från Lemminkäinen AB:s krossverksamhet i den så kallade Nydalsgropen, vilket tidigare har anförts av Think Pink-koncernen/Magnus Karlsson i förhållande till Åsa Szabad Mattson (FUP Fiskartorpet s. 356).

Sammantaget utesluter inte tingsrätten att fyllnadsmassor eller annat inert material i viss utsträckning har levererats till Fiskartorpet av andra än Think Pink-koncernen. Det står dock klart, även med utgångspunkt i Robert Silverstens uppgifter, att Think Pink-koncernen har levererat mycket stora volymer bygg- och rivningsavfall dit. När det gäller Infarten har fastighetsägaren Anders Nilsson själv berättat om att fyllnadsmassorna kom från Think Pink-koncernens anläggning i Kassmyra. I fråga om infarten uppgav Anders Nilsson även till Åsa Szabad Mattson under 2022 att de aktuella fyllnadsmassorna hade kommit med lastbilar kommit från Think Pink-koncernen i Tumba (FUP Infarten s. 260). Såväl Patrik Bohman som Olof Korall har själva berättat om att fyllnadsmassorna vid Tyskgården kom från Think Pink-koncernen.

Tingsrätten konstaterar att transporterna från Tumba (Kassmyra) till fastigheter och ”bönder” i Norrtälje kommun skedde under en period då Fariba Vancor eftersträvade att minska avfallet i Kassmyra med anledning av missnöje från miljöenheten i Botkyrka kommun (PB B s. 360 och 361). Detta understryks av den omständigheten att fastighetsägarna eller i vart fall vissa av dem skulle få betalt för att ta emot avfall (se ovan angående Marcus Janssons fakturering). Leveranserna passar således väl in i bilden med de stora problem som Think Pink-koncernen hade med avsättningen omkring 2018 och 2019. Vidare överensstämmer det aktuella avfallets beskaffenhet med det material som fanns i Kassmyra.

Har avfallet vid Fiskartorpet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Hanteringen av avfallet har innefattat transport, förvaring och slutligen ett bortskaffande av avfallet.

Tingsrätten har inte skäl att ifrågasätta analysresultaten från vare sig NFC, Svensk Ekologikonsult AB eller Enrecon. Även om rapporterna från Svensk Ekologikonsult AB avseende Fiskartorpet och Infarten förekommer i två olika versioner, rör det sig om sådana marginella skillnader att innehållets tillförlitlighet inte bör sättas i fråga på denna grund (jfr bland annat FUP Infarten s. 171 och 186). Inte heller det förhållandet att Patrik Bohman har vägrat betala för rapporten påverkar dess tillförlitlighet (jfr FUP Infarten s. 163).

De nu aktuella provtagningarna har gjorts på ett sådant djup att de inte avser det översta marklagret, utan fyllnadsmassor längre ner i marken.

Provtagningarna avser således inte eventuellt asfaltskross eller så kallad sopsand i det översta lagret, som eventuellt har levererats av någon annan än Think Pink-koncernen. För tingsrättens del står det i stället klart att de provtagningar som har gjorts till uteslutande del avser avfall som har levererats av Think Pink-koncernen. Det kan här nämnas att Patrik Bohman har pekat ut en rad platser av intresse för provtagningar där det enligt hans uppgifter finns fyllnadsmassor från NMT (bland annat ridslingan, de platser på uppställningsplatsen som är märkta med FT1 respektive FT2 i FUP Fiskartorpet s. 365 samt delar av det på s. 1 579 markerade ytorna).

Vissa av proverna innehåller höga halter av miljöfarliga ämnen. På andra platser har halterna av samma ämne visat sig vara relativt låga, i vissa fall även när två prover tas mycket nära varandra. Detta förhållande har påtalats av bland annat Fariba Vancors försvarare. Således ger inte någon av provtagningarna en fullständig bild av innehållet i de aktuella fyllnadsmassorna. Det står därmed klart att det rör sig om ett heterogent innehåll (jfr bland annat FUP Infarten s. 107) och att massorna åtminstone i en betydande utsträckning innehåller miljöfarliga ämnen. Tingsrätten lägger slutsatserna från NFC och Naturvårdsverket till grund för bedömningen och konstaterar att massorna medför risker för förorening som är skadlig för

människors hälsa och miljön i en omfattning som är mer än ringa.

Tingsrätten sätter även tilltro till Peder Feinbergs vittnesmål och lägger hans uppgifter till grund för bedömningen. Den omständigheten att Peder Feinberg tidigare är dömd för ekonomisk brottslighet har enligt tingsrättens mening inte någon avgörande betydelse för hans slutsatser i fråga om provtagningarna, särskilt som provresultaten talar för sig själva. Som framgår ovan har de prover som Peder Feinberg har hanterat analyserats av två olika analysföretag. Tingsrätten tar även fasta på hans övergripande bedömning inför rätten om att

- fyllnadsmassorna utan tvivel måste tas bort
- det rör sig om en akut miljöskada som inte bara skadar fastigheten utan grundvattnet och omliggande natur
- föroreningar eventuellt redan har börjat rinna ner i den näraliggande Skedviken.

De provtagningar som utförts av Magnus Karlsson har antingen inte avsett de utfyllda ytorna i sig eller varit alltför ytliga, det vill säga inte genomförts på ett tillräckligt djup (som högst 20 cm ned i massorna). Detta medför att de analys svar som avser Magnus Karlssons provtagningar inte är relevanta för bedömningen om fyllnadsmassorna har medfört risker eller utsläpp, det vill säga om det rör sig om ett miljöbrott eller inte. Snarare ger de ett missvisande eller vilseledande intryck, vilket har betydelse för bedömningen av Magnus Karlssons eventuella straffansvar för medhjälp (se vidare nedan när det gäller Magnus Karlssons straffansvar).

Enligt tingsrättens mening står det således klart att ett miljöbrott har begåtts i objektiv mening när det gäller avfallshantering som medför en risk för förorening (punkten 2 i straffbestämmelsen).

Det står också klart att utsläpp har skett i mark och luft på det sätt som avses i punkten 1 i straffbestämmelsen och som åklagarna har påstått när det gäller Fiskartorpet (se bland annat vattenprov från lakvatten i grop A [S004] och flera av jordproverna). Det rör sig således om ämnen som typiskt sett eller i det enskilda fallet medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon annan betydande olägenhet i

miljön.

Har avfallet vid Infarten hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Som framgår ovan står det klart att bygg- och rivningsavfall från NMT av samma slag som förekommer avseende Fiskartorpet och målet i övrigt har lagts upp vid Infarten. Hanteringen av avfallet har innefattat transport, förvaring och slutligen ett bortskaffande av avfallet. Mot bakgrund av bland annat Naturvårdverkets yttrande råder det ingen tvekan om att hanteringen av avfallet har inneburit risker för människor och miljö. Därtill kommer att utsläpp har skett i såväl mark som vatten. Således har ett miljöbrott i objektiv mening begåtts.

Har avfallet vid Tyskgården hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Som framgår ovan står det klart att bygg- och rivningsavfall från NMT av samma slag som förekommer avseende Fiskartorpet och målet i övrigt har lagts upp vid Tyskgården. Hanteringen av avfallet har innefattat transport, förvaring och slutligen ett bortskaffande av avfallet. Det står klart att hanteringen av avfallet har inneburit risker för människor och miljö (se ovan). Enligt tingsrättens mening ger utredningen också stöd för att utsläpp av miljöfarliga ämnen har förekommit i vatten och mark, i samband med att avfallet har blandats med ursprunglig mark. Det står således klart att ett miljöbrott i objektiv mening har begåtts. Som berörs ovan har det skett med användandet av falska handlingar (FUP Tyskgården s. 312).

Har avfallet i Rimbo hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Även när det gäller Rimbo har hanteringen av avfallet innefattat transport, förvaring/lagring och slutligen ett bortskaffande av avfallet.

Det råder inte någon tvekan om att hanteringen av avfallet och nedgrävningen av bland annat avfallssäckar fyllda med helt obehandlat avfall har inneburit inte obetydliga risker för människor och miljö. Även med den reservationen att vattenprovet S003 kan vara påverkat av en näraliggande trekammarbrunn anser tingsrätten att det står klart att ett utsläpp har skett genom nedgrävningen – i

vart fall i mark. Det råder således inte någon tvekan om att ett miljöbrott har ägt rum i objektiv mening.

Avfallet i Rimbo avviker alltså delvis från övrigt avfall på de nu aktuella fastigheterna genom att hela säckar med obehandlat avfall har grävts ned och täckts över, det vill säga avfallet har inte ens varit grovkrossat i dessa fall. Det har framkommit att just dessa säckar har sitt ursprung i Uppsala (se ovan angående Sammy Lindgren), varifrån de kördes till Rimbo.

I likhet med övriga åtalpunkter bör det framhållas att den aktuella brottsligheten är svårupptäckt till följd av att avfallet har täckts över.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Patrik Bohman

Som framgår ovan har Patrik Bohman således hanterat och låtit hantera avfall genom transport, förvaring och bortskaffande. Hanteringen har inneburit att ett miljöbrott har begåtts i objektiv mening (se ovan).

Patrik Bohmans har dels tagit emot massor på sina egna fastigheter (Fiskartorpet), dels förmedlat kontakt till de övriga nu berörda fastighetsägarna. Det senare åskådliggörs av ett SMS från Patrik Bohman till Robert Silversten av innebörden att Patrik Bohman hade en person som var beredd att ta emot fyllnadsmassor gratis (FUP Fiskartorpet s. 1239). I samband med detta har han gett en förfalskad analysrapport till Anders Nilsson som i sin tur gav den till Olof Korall. Åtalet mot Patrik Bohman avser dock endast Fiskartorpet.

Det står för tingsrättens del klart att Patrik Bohman har fått betalt eller åtminstone utlovats betalning för att ta emot fyllnadsmassor från Think Pink-koncernen, när det gäller leveranserna efter 2015–2016. Detta framgår av att Patrik Bohman har frågat Robert Silversten om betalning vid flera tillfällen – en betalning som sannolikt skulle godkännas av Fariba Vancor (se bland annat FUP Fiskartorpet s. 1233, 1234 och 1582 och PB I s. 638). Diskussionerna om betalning talar för att Patrik Bohman var på det klara med att massorna eventuellt inte uppfyllde de krav som gällde. Även ett e-postmeddelande från

Robert Silversten till bland annat Fariba Vancor från oktober 2018 visar att ”en bonde utanför Norrtälje” skulle få betalt för att ta emot fyllnadsmassor respektive siktresten (PB D s. 115), men detta behöver inte nödvändigtvis avse Patrik Bohman.

När det gäller leveranserna under 2015–2016, som i sig inte omfattas av åtalet, lämnar tingsrätten öppet för att det kan vara såsom Patrik Bohman har gjort gällande, att vissa betalningar avser fordon och inte fyllnadsmassor (FUP Fiskartorpet s. 1052). Snarare talar utredningen för att Patrik Bohman har fått betala för dessa tidiga leveranser – i vart fall för transporten (se fakturor som beslagtogs från Robert Silverstens bil, FUP Fiskartorpet s. 1697).

Vissa uppgifter, bland annat Peder Feinbergs vittnesmål, talar för att Patrik Bohman även har gjort sig en förtjänst på det avfall som har levererats till Infarten, Tyskgården och Rimbo. Något sådant moment omfattas dock inte av åtalet mot Patrik Bohman, varför tingsrätten inte tar ställning till detta.

När det gäller Patrik Bohmans eventuella uppsåt finns det anledning att understryka att det framgår tydligt av såväl fotografier från brottsplatsundersökningar och av kriminalteknikern Per-Erik Öbergs vittnesmål att bygg- och rivningsavfall har varit stuckit fram eller varit fullt synligt i stor omfattning på de utfyllda ytorna i Fiskartorpet, inte minst längs med ridvägen och i slänterna vid uppställningsplatsen för fordon. Det har således varit uppenbart för var och en att det rör sig om fyllnadsmassor som inte är lämpliga för anläggningsändamål.

Patrik Bohman har dock inför rätten vidhållit att det rör sig om bra fyllnadsmassor och att han inte såg några problem med att lägga ut dem på sin fastighet. Han har vidhållit denna uppfattning även när han har förevisats fotografier av massorna. För tingsrättens del står det dock klart att han måste ha förstått att massornas innehåll kunde innebära risker för bland annat miljön. Detta förhållande förstärks av diskussionerna om betalning för mottagandet av massorna (se ovan).

Det bör också framhållas att såväl Patrik Bohman som Think Pink-koncernen har låtit bli att anmäla de senare utfyllnaderna till Norrtälje kommun, trots att Åsa Szabad Mattson redan 2016 framhöll för Patrik Bohman att hanteringen

var anmälningsskyldig. Patrik Bohmans uppgift om att han förlitat sig på att det rörde sig om MRR-massor som inte krävde någon anmäla kan således lämnas utan avseende. Tingsrätten menar att Patrik Bohmans underlåtenhet att anmäla massorna till kommunen i förening med användningen av falska provresultat i stället visar att han har haft för avsikt att dölja massornas beskaffenhet för kommunen.

Sammantaget finner tingsrätten därför att Patrik Bohman har insett att det fanns en avsevärd risk för att massorna kunde innebära en risk för människor och miljö. Han har således agerat med likgiltighetsuppsåt. Åtalet mot Patrik Bohman är därmed styrkt. Patrik Bohman döms således för miljöbrott av normalgraden i enlighet för åtalet, när det gäller hanteringen av massor under delar av 2019 (utfyllnaden norr om maskinhallen) enligt såväl första som andra punkten i straffbestämmelsen. Som berörs ovan framgår det av utredningen att det har skett utsläpp även i detta område (se bland annat vattenprov från lakvatten i grop A [S004]). Det rör sig dock om en liten del av det sammantagna område som har fyllts ut med hjälp av massor från NMT.

Patrik Bohman delgavs stämningsansökan den 1 februari 2024 och döms därför för gärningen såvitt gäller tiden fr.o.m. den 1 februari 2019.

Marcus Jansson

Marcus Jansson har vidgått att han skickade en faktura med anledning av de massor som användes för utfyllnad närmast ladugården, alltså de massor som enligt tingsrättens bedömning ovan kommer från Think Pink-koncernen. Den omständigheten att Marcus Jansson åtminstone delvis fick betalt för massorna är enligt tingsrättens mening ägnad att fungera som en varningssignal när det gäller risken för ett miljöfarligt innehåll, redan i inledningsskedet av kontakterna med Robert Silversten.

Som tingsrätten berör ovan framstår Marcus Janssons sent tillkomna uppgifter om att det skulle vara något annat bolag än NMT som levererade avfallsmassorna som en efterhandskonstruktion. Även i övrigt finns det skäl att ifrågasätta hans vaga och undvikande uppgifter inför rätten, som i väsentliga avseenden avviker från hans relativt detaljerade uppgifter vid polisförhör under förundersökningen. Tingsrätten godtar visserligen hans uppgift om att han

protesterade när säckarna med obehandlat avfall med ”gips och skrot” grävdes ned, men hans invändning förefaller främst ha gällt att det på så vis blev alltför uppenbart och synligt att ett miljöbrott hade begåtts.

Enligt tingsrättens mening måste emellertid Marcus Jansson redan i ett tidigare skede, innan säckarna levererades, ha förstått att det rörde sig om avfall som kunde innebära risker för människor och miljö. Även om han inte var hemma när vissa av massorna levererades, kan han inte ha undgått att bilda sig en relativt god uppfattning om dess innehåll när han väl kom hem. Som framgår ovan hittades bland annat trä, plast, glasullisolerings, metalldelar, armeringsjärn, kakel, tegel, plaströr eldosa, elkabel och kopparrör i hans mark. Även uppgifter som har lästs upp från förhör under förundersökningen om ”armeringsjärn och sånt”, ”kakel”, ”sopor” och ”plastflaskor” talar i samma riktning (FUP Rimbo s. 538, 539, 550 och 561).

Enligt tingsrättens mening har Marcus Jansson således insett att det fanns en avsevärd sannolikhet för att risker för människor och miljö skulle kunna uppkomma och har förhållit sig likgiltig inför att så kunde bli fallet. Han har således begått gärningen med uppsåt och ska dömas för miljöbrott av normalgraden i enlighet med gärningsbeskrivningen.

Fariba Vancor

För tingsrättens del står det klart att Fariba Vancor, som hade det avgörande inflytandet över verksamheten inom Think Pink-koncernen, har känt till och ytterst haft kontroll över det händelseförlopp varigenom avfallet transporterades till de nu aktuella fastigheterna. Detta framgår bland annat av följande omständigheter:

- Som nämnts ovan skickade Fariba Vancor ett e-postmeddelande till Huddinge kommun och uppgav att 1 500 ton schaktmassor har gått till Fiskartorpet för att användas för anläggningsändamål (FUP Fiskartorpet s. 132 och 133).
- Fariba Vancor skickade Patrik Bohmans kontaktuppgifter till en anställd vid Think Pink-koncernen den 21 september 2018 (PB N s. 441). Hon skickade även dem till Robert Silversten den 20 februari 2019 (PB B s. 247).

- Den 2 oktober 2018 e-postade Robert Silversten till Fariba Vancor om att han varit och träffat en bonde utanför Norrtälje samma dag (PB D s. 113–115).
- Det har också förevarit kommunikation mellan Fariba Vancor och Robert Silversten den 26 augusti 2019 av innebörden att Robert Silversten kunde åka till Rimbo om han ville (PB B s. 348).
- Ett meddelande från Robert Silversten i början av september 2019 till Fariba Vancor talar för att leveranserna av fyllnadsmassor till Patrik Bohman då skulle återupptas (PB B s. 354).
- Fariba Vancor gav också Magnus Karlsson uppdraget eller i vart fall godtog att denne ansvarade för provtagningar. Detta framgår av att Magnus Karlsson e-postade Fariba Vancor om sitt uppdrag att genomföra provtagning på fyra platser i Norrtälje, varpå Fariba Vancor bekräftade detta (PB B s. 507 och 508).
- Av stor betydelse är också ett e-postmeddelande från Fariba Vancor varvid hon bekräftade att Think Pink-koncernen skulle betala för provtagningarna på Fiskartorpet, Infarten och Tyskgården (FUP Tyskgården s. 185, se även FUP Fiskartorpet s. 282 och 283). Detta visar även på kopplingen mellan Think Pink-koncernen och avfallet.
- Magnus Karlsson återrapporterade även till Fariba Vancor om massorna i Norrtälje (PB G S. 251).
- Korrespondens mellan Magnus Karlsson och Åsa Szabad Mattson hittades i Fariba Vancors bostad, vilket enligt tingsrättens mening understryker att hon var väl insatt i Magnus Karlssons arbete i nu aktuellt avseende (se vidare nedan angående Magnus Karlsson) (PB M s. 2764–2805).
- Fariba Vancor har även medgett att hon lät Think Pink-koncernen betala fakturan från Visby flytningsbyrå som gällde leverans till Fiskartorpet.

Genom sitt agerande har Fariba Vancor låtit hantera avfall på det sätt som åklagarna har påstått, även om hon själv inte har tagit någon fysisk befattning med avfallet. Med tanke på att hennes goda kännedom om avfallet i Kassmyra, råder det inte någon tvekan om att hon insåg att avfallet kunde innebära risker för människor och miljö och leda till utsläpp. Detta hindrade dock inte henne från att fortsätta med hanteringen av avfallet. Hon har således agerat med

uppsåt (likgiltighetsuppsåt) och ska dömas för miljöbrott.

Thomas Nilsson

Det är huvudsakligen två faktorer som knyter Thomas Nilsson till hanteringen av avfall på de nu aktuella fastigheterna. Det gäller dels hans kontakter med Patrik Bohman, som i sin tur hade kontakter med övriga tilltalade, dels hans ansvar för framställningen av avfall i Kassmyra såsom en slags produktionschef (jfr åtalspunkten 1.1).

Thomas Nilsson var den inom Think Pink-koncernen som ursprungligen hade kontakten med Patrik Bohman och medverkade i att fyllnadsmassor lämnades där 2016 och 2019, även om han inför rätten har sagt att avfallsmassorna på vissa fotografier inte ser ut som NMT:s massor. Som berörs ovan uppgav även Patrik Bohman i samband med detta att massorna var sorterade och kom från Kassmyra, varvid han gav Thomas Nilssons telefonnummer till Åsa Szabad Mattson. Tingsrätten har ovan kommit fram till att de nu aktuella massorna till övervägande del härstammar från Think Pink-koncernen. Ett USB-minne som tagits i beslag från Fariba Vancors och Thomas Nilssons tidigare gemensamma bostad på Almbodabacken (2020-5000 BG111772-12) innehöll kontaktuppgifter till bland annat Patrik Bohman och Marcus Jansson (PB M s. 781 och 782). USB-minnet kan antas tillhöra Thomas Nilsson (PB M s. 2446). Thomas Nilsson har redogjort för att han vidarebefordrade beställningar från Patrik Bohman till ansvarig transportledare.

Fariba Vancor har också meddelat miljöinspektören Johanna Hultgren vid Huddinge kommun (när det gäller åtalspunkten 1.3 Gladö) att Think Pink-koncernen hade transporterat fyllnadsmassor till Rånäs 4:47 (Fiskartorpet). Inför rätten har Fariba Vancor förklarat att hon frågade Thomas Nilsson och fick detta besked, vilket understryker att Thomas Nilsson hade kännedom om leveranserna.

Utöver Fiskartorpet har Thomas Nilsson medgett att han kände till leveranserna till Tyskgården och hade kontakt med Olof Korall med anledning av detta.

Med tanke på Thomas Nilssons kännedom om leveranserna i kombination med

hans ansvar för den fysiska hanteringen och framställningen av avfallsmassorna, anser tingsrätten att han varit delaktig i hanteringen av avfallet i sådan grad att han ska ses som gärningsman.

Genom sin delaktighet i avfallshanteringen i Kassmyra har Thomas Nilsson enligt tingsrättens mening varit medveten om att det fanns en avsevärd risk för att påtagliga risker för människor, djur eller miljö skulle kunna uppkomma. Därigenom har han enligt tingsrättens mening förhållit sig likgiltig inför att skada skulle kunna uppkomma för människor, djur eller miljö och att utsläpp skulle kunna ske. Hon har således begått gärningen med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt),

Robert Silversten

Robert Silversten har medgett att han har haft kontakt med Patrik Bohman och varit på Fiskartorpet, dock först efter att fyllnadsmassor hade körts dit omkring 2019. Även den skriftliga bevisningen visar att det har förekommit kontakter mellan Patrik Bohman och Robert Silversten, särskilt under våren och sommaren 2019 (se bland annat FUP Fiskartorpet s. 1226, PB I s. 166 och 1865 samt FUP Fiskartorpet s. 1226 och 1227).

Robert Silversten har medgett att han var med och delade på förtjänsten när det gäller betalningar med anledning av att Marcus Jansson tog emot fyllnadsmassor i Rimbo. Allmänt sett framgår Robert Silversten roll när det gäller att marknadsföra gratis fyllnadsmassor till ”bönder” och andra markägare för anläggandet av uppställningsplatser och skogsvägar av en chatt när det gäller åtalspunkten 1.13 (Laxå, se aktilaga 1645 s. 27)

Kontakter mellan Robert Silversten och Marcus Jansson angående leveranser med lastbilar förekom i augusti–oktober 2019 (se bland annat FUP Rimbo s. 447–451). I samband med att Robert Silversten försökte få tag på chaufförer till transporterna påtalade han att det var angeläget med en chaufför som ”håller käften” och ”inte bryr sig vart man tippas materialet” (PB D s. 239). Vidare hade Robert Silversten kontakt med en chaufför som skulle köra blandad betong till en bondgård (PB I s. 620). Det har också förevarit kommunikation mellan Fariba Vancor och Robert Silversten den 26 augusti 2019 av innebörden att Robert Silversten kunde åka till Rimbo om han ville

(PB B s. 348). Ett SMS från Robert Silversten visar att han var på plats i Rimbo den 29 augusti 2019 (PB I s. 1888).

Robert Silverstens inblandning åskådliggörs också av situationen när han skrev SMS den 13 augusti 2019 till anställda hos eller uppdragstagare till Think Pink-koncernen att eventuella lastbilar som var på väg till ”Norrtälje” måste stoppas omedelbart, eftersom kommunens representanter var på plats och att chaufförerna under inga omständigheter fick tippa av sin last där nu (PB D s. 233 och 234). I samband med detta diskuterades att köra fler leveranser till ”Rånäs” i stället. Det kan här nämnas att Åsa Szabad Mattson talade om att göra ett platsbesök i Fiskartorpet endast ett par dagar efter meddelandet om att stoppa lastbilarna ovan.

Ett meddelande från Robert Silversten i början av september 2019 till Fariba Vancor talar för att leveranserna av fyllnadsmassor till Patrik Bohman då skulle återupptas (PB B s. 354).

Det står också klart att Robert Silversten antog rollen av att representera Patrik Bohman gentemot Bygg- och miljönämnden, som representerades av Åsa Szabad Mattson. Detta gäller bland annat ett platsbesök i Fiskartorpet den 22 augusti 2019 (se även av en kalenderbokning hämtad ur Robert Silversten mobil i PB I s. 365 och ett röstmeddelande på Robert Silversten telefonsvarare om återkoppling efter mötet i PB I s. 1734–1759). Av en tjänsteanteckning som Åsa Szabad Mattson gjorde framgår att hon uppfattade Robert Silversten som konsult för Patrik Bohmans räkning (FUP Fiskartorpet s. 390).

Några dagar efter platsbesöket i Fiskartorpet den 22 augusti 2019 kontaktade Robert Silversten Magnus Karlsson för att få hjälp med kontakterna med kommunen. Även om Robert Silversten skrev att de skulle representera ”bönderna” och inte NMT (PB I s. 589), visar enligt tingsrättens mening Magnus Karlssons inblandning att såväl Robert Silversten som Magnus Karlsson i själva verket agerade på NMT:s (Think Pink-koncernens) uppdrag. Anledningen till detta är att Magnus Karlsson hade fått i uppdrag av Fariba Vancor att hjälpa till med vissa åtgärder avseende Fiskartorpet och att Magnus Karlsson, såvitt nu är aktuellt, endast har haft ett konsultuppdrag i förhållande till Think Pink-koncernen.

Därutöver framgår det av utredningen att Robert Silversten har varit drivande i att provtagningar sker.

Robert Silversten har även haft kontakter med Olof Korall (FUP Tyskgården s. 290 och 291), men är inte åtalad när det gäller Tyskgården.

Som berörs ovan har Robert Silversten utåt sett gett intryck av att inta ställning som en slags fristående konsult i BS Consulting LS (se bland annat påpekanden om vilken e-postadress som skulle användas, FUP Fiskartorpet s. 1227 samt PB I s. 609 och 610). Det framgår av anteckningar som Robert Silversten har gjort att hans eget företag, BS Consulting LS, skulle förmedla avfall som kom från Kassmyra (Tumba) till bland annat platser i Norrtälje (PB J s. 201).

Även om han mycket väl kan ha intagit en friare roll beträffande de nu aktuella åtalspunkterna jämfört med vissa andra åtalspunkter, står det klart att han i huvudsak har agerat på uppdrag av NMT (här bortses från vissa eventuella leveranser från Cirkla under 2020, se ovan). Detta understryks av det förhållandet att Robert Silversten agerade för att stoppa transporter i Think Pink-koncernens regi som skulle till "Norrtälje" (se ovan) samt att han uppfattade att Magnus Karlsson företrädde Think Pink-koncernen). Ett meddelande från Magnus Karlsson visar också att han var på det klara med att vissa fyllnadsmassor som hade lagts upp i "skogarna utanför Norrtälje" härstammade från Think Pink-koncernen (PB G s. 220).

Trots detta utesluter inte tingsrätten att Robert Silversten kan ha haft en friare roll när det avser de nu aktuella fastigheterna jämfört med andra åtalspunkter, och fungerat som en slags avfallsmäklare. Detta har dock inte någon avgörande betydelse för tingsrättens bedömning, vare sig för Robert Silverstens ansvar eller för kopplingen mellan avfallet och Think Pink-koncernen.

Som berörs ovan har Robert Silversten också framställt en förfalskad analysrapport som gav sken av att härstamma från Eurofins (PB H s. 157) och medverkat till att den har använts eller åberopats av Patrik Bohman och Olof Korall.

Sammantaget står det alltså klart att Robert Silversten har låtit hantera avfall

och sett till att avfall transporterats till Fiskartorpet och Rimbo. Han har haft en central del i den nu aktuella verksamheten. Enligt tingsrättens mening är fyllnadsmassorna av sådan beskaffenhet att det måste vara uppenbart för var och en, även Robert Silversten, att en risk för förorening skulle kunna uppkomma och att massorna skulle kunna medföra utsläpp i miljön. Trots detta har han inte vidtagit någon åtgärd för att skydda miljön, utan snarare försvårat för bygg- och miljönämnden genom att vilseleda. Robert Silversten ska således dömas för miljöbrott när det gäller Fiskartorpet och Rimbo.

Tobias Gustafsson

Utredningen ger inte stöd för att Tobias Gustafsson skulle ha haft någon konkret roll i avfallshanteringen när det gäller de nu aktuella fastigheterna. Några uppgifter kan dock nämnas i detta avseende:

- Uppgifter från NMT:s webbplats talar för att Tobias Gustafsson hade ett övergripande ansvar för bland annat transporter under viss tid. Enligt tingsrättens mening är detta dock inte tillräckligt för att knyta honom till avfallshanteringen på de nu aktuella fastigheterna.
- I anslutning till detta kan nämnas att Tobias Gustafsson skrev ”bra jobbat” när det gällde lastning av vissa fordon (PB M s. 1796).
- Vid husrannsakan i Tobias Gustafssons bostad hittades skisser avseende olika transport- och affärsupplägg. I en av dessa förekommer ”Rimbo” och ”Patrik Bohman” i förhållande till ”NMT” (FUP Rimbo s. 483). Tobias Gustafsson har medgett att det kan röra sig om Fiskartorpet.
- Vid ett tillfälle nämnde Tobias Gustafsson Patrik Bohman i ett e-postmeddelande (PB M s. 1750), men det förefaller gälla något fordon.
- Ett meddelande från juli 2019 visar att Tobias Gustafsson då hade varit hos Patrik Bohman och sedan åkte från Fiskartorpet (PB B s. 334). Det är dock inte uteslutet att det kan vara såsom Tobias Gustafsson har berättat, att han skulle hämta ett fordon där (en VW Amarok).
- I anslutning till detta kan nämnas att Tobias Gustafsson vid ett annat tillfälle frågade om ett möte med ”bonnen” i Norrtälje (PB M s. 1803).

Sammantaget anser tingsrätten att det visserligen inte råder någon tvekan om att Tobias Gustafsson kände till leveranserna till Fiskartorpet, men att

utredningen inte påvisar att han har haft någon sådan konkret roll i avfallshanteringen att han kan ses som medgärningsman. Han ska således frikännas på denna åtalspunkt.

Magnus Karlsson

Tingsrätten har först att pröva om Magnus Karlsson har underlättat och främjat gärningarna på det sätt som åklagarna har gjort gällande.

Som berörs ovan har Magnus Karlsson genomfört provtagningar den 27 september 2019 avseende de nu aktuella tre fastigheterna och med anledning av detta haft flera kontakter med tillsynsmyndigheten. Kontakter mellan Magnus Karlsson och Robert Silversten visar att Robert Silversten ansåg att Magnus Karlssons arbete med provtagningarna ingick i det pågående konsultuppdrag som han hade för Think Pink-koncernens räkning (FUP Fiskartorpet s. 267). Omständigheterna vid dessa provtagningar framstår dock som uppseendeväckande:

- Magnus Karlsson stämde inte av någon provtagningsplan med tillsynsmyndigheten i förväg, trots att Åsa Szabad Mattson hade begärt det. Provtagningskartan upprättades först den 22 december 2019, alltså i efterhand. Inte heller Magnus Karlssons kollega Adam Lindström fick se någon provtagningsplan i förväg, trots att det är brukligt att en sådan plan upprättas i förväg.
- Jordproverna togs med en liten planteringsspade mycket ytligt i det översta lagret, på ett djup om cirka 10–20 cm, trots att undersökningen avsåg fyllnadsmassor som med ett rimligt mått av sannolikhet bör ha funnits längre ned. Provtagningarna skedde således inte i fyllnadsmassorna i sig. Adam Lindström reagerade på detta, trots sin relativt begränsade erfarenhet på området. Fyllnadsmassornas karaktär framgick dessutom tydligt av förekomsten av blandat bygg- och rivningsavfall i slänterna, såsom kabel, porslin, glas, kakel och trä (se ovan och fotografier i FUP Fiskartorpet).
- Som berörs ovan pratade Magnus Karlsson och Fariba Vancor med varandra i telefon direkt efter provtagningarna, varvid Adam Lindström reagerade på att de hade ett personligt tonfall och att samtalet inte

framstod som professionellt.

- Varken Adam Lindström eller Åsa Szabad Mattson höll med om slutsatserna i den rapport som Magnus Karlsson upprättade efter provtagningen. För Åsa Szabad Mattsons del gällde det i synnerhet att jämförelser med MRR-värden (mindre än ringa risk) inte hade gjorts och bedömningen avseende Fiskartorpet att "Användandet av bygg- och rivningsavfall inom fastigheten har ej medfört ökade halter av föroreningar (metaller)". Beträffande det senare anförde hon att det har det bevisligen gjort eftersom halterna ligger över MRR för krom och nickel (FUP Fiskartorpet s. 369 och 388). Liknande omständigheter anfördes avseende Tyskgården. I fråga om Tyskgården ifrågasatte hon också påståendet att zinkhalten i provet TG_3 var *marginellt* över gällande värde, när det i själva verket var cirka fyra gånger högre än gällande värde (dvs. MRR).
- Magnus Karlssons slutsatser ifrågasattes även internt inom WSP i ett senare skede, i samband med internutredningen avseende hans arbete (PB G s. 124 ff.). Från WSPs sida framhölls avsaknaden av dokumentation av tillvägagångssätt och metodik vid provtagningarna. Magnus Karlssons dåvarande chef Erika Skogsjö har vittnat om att det fanns ett mönster i Magnus Karlssons samarbete med Think Pink-koncernen när det gäller förenklad rapportering, slutsatser som drogs på ett bristfälligt underlag och hans åberopande av sin långa erfarenhet snarare än fakta. Även den dåvarande säkerhetschefen vid WSP, Gustav Lind, har framhållit en rad avvikelser i Magnus Karlssons beteende jämfört med andra kunder. Det gäller bland annat att Magnus Karlsson hade ställt in på sin telefon att just kontakterna med NMT skulle raderas automatiskt efter viss tid, vilket inte var fallet med kontakterna med övriga kunder.

Det råder således inte någon tvekan om att det har funnits påtagliga brister i Magnus Karlssons arbete på ett sådant sätt att de brottsliga gärningarna har underlättats i objektiv mening.

En särskild fråga är om den omständigheten att provtagningarna och den därpå följande rapporteringen till tillsynsmyndigheten har blivit missvisande kan

bero på bristande kunskap, slarv, oskicklighet eller liknande förhållande eller om det rör sig om ett medvetet vilseledande. I den delen konstaterar tingsrätten att Magnus Karlsson själv vid flera tillfällen har betonat sin mycket långa erfarenhet och, enligt hans egen bedömning, betydande skicklighet som miljökonsult. Även andra personer som har hörts inför rätten har särskilt framhållit Magnus Karlssons kompetens när det gäller provtagningar. Under sådana förhållanden har tingsrätten svårt att se att de påtagliga bristerna i hans arbete med Fiskartorpet, Infarten och Tyskgården kan bero på något annat än ett uppsåtligt vilseledande. Det gäller även i ljuset av vad som har framkommit om hans roll i Think Pink-koncernen i övrigt, till exempel när det gäller Kassmyra (åtalpunkten 1.1) eller Laxå (åtalpunkten 1.13), varvid han synes ha eftersträvat att skydda Think Pink-koncernen mot utomstående.

Enligt tingsrättens mening innebär Magnus Karlssons agerande att han har främjat det miljöbrott som har begåtts inom Think Pink-koncernen genom att ge sken av att allt var i sin ordning och att massorna var mindre förorenade än vad som i själva verket var fallet. På ett liknande sätt som beträffande exempelvis åtalpunkten 1.13 (Laxå) har han också stärkt övriga gärningspersoner i deras uppsåt genom att framhärda med sin uppfattning gentemot tillsynsmyndigheten, uttrycka sig kritiskt mot den och ta verksamheten i försvar. Agerandet har också gett sken av en seriös verksamhet.

Med tanke på att avfallet redan fanns på plats på de aktuella fastigheterna när detta skedde inställer sig dock frågan om Magnus Karlssons agerande därefter kan utgöra medhjälp till brott eller om något ansvar för medhjälp inte kan komma på fråga med tanke på att brotten eventuellt redan var fullbordade.

Exempelvis ansågs det i rättsfallet NJA 2009 s. 3 inte vara möjligt att döma en revisor för medhjälp till bokföringsbrott med anledning av att denne hade upprättat en så kallad ren revisionsberättelse, eftersom huvudbrottet redan var fullbordat och avslutat dessförinnan.

I lagkommentaren till bestämmelsen i brottsbalken om medhjälp till brott anförs dock att ett brottsligt förehavande kan anses fortgå även efter det att brottet nått fullbordanspunkten. Som exempel på detta nämns att den som

efter det att en inbrottstjuv tagit saken hjälper honom att bära ut denna, bör anses ha medverkat till inbrottsstölden, även om denna är fullbordad redan när tjuven tog saken. Att ta hand om tjuvgods är i andra fall häleri. Gränsen mellan medverkan och häleri kan enligt lagkommentaren vara svår att dra och frågan hur länge ett brott kan anses pågå även efter det att det blivit fullbordat är vansklig, såvida brottet inte är ett s.k. perdurerande brott, såsom till exempel olaga frihetsberövande. Förhållandena kan enligt lagkommentaren vara olika alltefter brottets beskaffenhet, till exempel har indrivning av likvid med anledning av en tidigare överlåtelse av narkotika ansetts utgöra medhjälp till huvudbrottet. (Brottsbalken, En kommentar, JUNO, version 25, kommentaren till 23 kap. 4 § brottsbalken.)

I förevarande mål har miljöbrottet såvitt gäller hantering av avfall fullbordats när de olika momenten av hanteringen av avfallet, det vill säga transport, förvaring och bortskaffande genom nedgrävning samt uppläggning med mera, har genomförts (andra punkten i straffbestämmelsen). Miljöbrottet såvitt gäller utsläpp (första punkten i straffbestämmelsen) har fullbordats när utsläpp har skett, enligt tingsrättens mening även om ytterligare utsläpp sker löpande under lång tid därefter. Utsläpp får antas ha skett i nära anslutning till att de aktuella massorna lades upp på eller grävdes ned i marken.

Det som kan läggas Magnus Karlsson till last har således skett efter fullbordanstidpunkten. Sett i förhållande till att miljöbrott genom avfallshantering ofta, och i vart fall i detta fall, inbegriper ett väsentligt mer långvarigt händelseförlopp än t.ex. våldsbrott eller tillgreppsbrott, har dock Magnus Karlssons gärning ägt rum relativt kort tid efter fullbordanstidpunkten. En betydelsefull omständighet är också att avfallet kan antas fortsätta att orsaka utsläpp löpande under ännu längre tid, efter fullbordanstidpunkten, även om gärningen inte bör ses som ett perdurerande brott. Som ett exempel på detta kan nämnas att ansvar för medhjälp till miljöbrott bör kunna komma på fråga för den som vidtar åtgärder för att hålla tunnor med miljöfarliga kemikalier dolda i naturen, även efter att tunnorna har börjat läcka och således ger upphov till ett utsläpp. För tingsrättens del har det i förevarande mål också betydelse att tillsynsmyndighetens åtgärder för att pröva avfallets beskaffenhet hade påbörjats redan i anslutning till fullbordanstidpunkten och fortfarande pågick

när Magnus Karlssons gärning ägde rum. Enligt tingsrättens mening var därför inte det brottsliga förfarandet från Think Pink-koncernens sida som helhet avslutat vid den tidpunkten när det gäller de aktuella fastigheterna. Det sagda innebär att Magnus Karlsson har gjort sig skyldig till medhjälp till miljöbrott trots att det skedde efter fullbordanstidpunkten.

Det som läggs Magnus Karlsson till last har skett inom den tid som när det gäller honom har angetts i den generella delen av gärningsbeskrivningen (dvs. under perioden den 2 mars 2017–27 oktober 2020). Åklagarna har hänfört sig till denna period när det gäller frågan om Magnus Karlssons ansvar.

Sammantaget ska Magnus Karlsson således dömas för medhjälp till miljöbrott) enligt åtalet.

Åtalspunkten 1.7 – Björnemossen (a) och Bäckagården (b)

Bakgrund

Åtalspunkten 1.7 avser hantering av avfall på fastigheterna Björnemossen 3:54 i Hova, Gullspångs kommun, och Rådene 3:3 i Skövde kommun, som under den aktuella perioden ägdes av Återvinning/Recycling Husgärdet AB (i fortsättningen Husgärdet). Husgärdets styrelse bestod av ledamöterna Georg Sjödal och Göran Skoglund samt en suppleant (från den 4 februari 2019) som inte förekommer närmare i målet. Fastigheterna benämns Björnemossen respektive Bäckagården i åklagarnas gärningsbeskrivning och i denna dom.

Åtalspunkten rör verksamhet som bedrevs av NMT. Björnemossen användes under den i målet aktuella perioden för förvaring och lagring av ”bränslekross” som kom från Kassmyra, där avfallet vägdes och grovsorterades. Även när det gäller denna åtalspunkt har Fariba Vancor uppgett att hennes tanke med förvaringen var att avfallet skulle köras till värmeverk när väl Storbritanniens utträde ur EU (Brexit) hade blivit verklighet, och att värmeverken som en följd av detta snarare skulle betala för bränslekrosset än, som var fallet under den påstådda brottstiden, ta betalt för det (se vidare nedan).

Husgärdet hade redan 2005 gjort en anmälan om mellanlagring av 3 000 ton lös stenulls-baserad isolering i två före detta beredskapslager på Björnemossen

– Södra lokalen och Norra lokalen.

NMT ingår ett hyresavtal med Husgärdet den 17 februari 2017 om förhyrning av Södra lokalen för förvaring av bränslekross. Parterna ingår den 1 juni 2017 ett hyresavtal även för Norra lokalen. I avtalen anges att Husgärdet ska teckna försäkring för materialet, och att NMT ska betala den försäkringen. Vidare anges att NMT ska svara för kostnader som uppkommer för åtgärder som krävs av försäkringsbolag, byggnadsnämnd, miljö- och hälsoskyddsnämnd eller annan myndighet för nyttjande av lokalen. Avtalet undertecknas för respektive bolags räkning av Georg Sjödal och Bella Nilsson (Fariba Vancor).

Båda lokalerna fylls av NMT med avfall under sommaren 2017.

Miljö- och byggnadsnämnden uppmanar Husgärdet vid en inspektion den 24 oktober 2017 att göra en ändringsanmälan. Anledningen är att det som lagras på Björnemossen inte är lös stenullsbasead isolering – utan papper, plast och trä. Den aktuella verksamhetskoden är 90.40, och som avfallskoder anges 17201 (papper), 17202 (plast) och 17203 (trä). Husgärdet genom Göran Skoglund lämnar in en sådan anmälan redan dagen efter inspektionen. På fråga från miljöinspektören Åsa Furustam uppger Göran Skoglund att det är Husgärdet som transporterar bränslekrossen till och från Björnemossen, och att det är Husgärdet som lagrar utsorterat bygg- och rivningsavfall där.

Miljö- och byggnadsnämnden förelägger den 8 februari 2019 Husgärdet att transportera bort avfallet från Björnemossen senast den 31 maj 2020.

Den 10 februari 2019 uppstår en brand i Södra lokalen. Räddningstjänsten beslutar den 24 februari samma år om nyttjanderättsförbud avseende byggnaden.

Miljö- och byggnadsnämnden förelägger den 25 februari 2019 Husgärdet att transportera med det avfall som lagras i Norra lokalen senast den 30 april 2019 (PB P s. 141). Nämnden motiverar beslutet med risken för att det ska börja brinna även i den lokalen. Beslutet överklagas till länsstyrelsen som fastställer nämndens beslut. Mark- och miljödomstolen ändrar sedan länsstyrelsens beslut endast på så sätt att tiden för fullgörande flyttas fram till den 22 juli 2019. Mark- och miljööverdomstolen ändrar däremot mark- och miljödomstolens

dom, och upphäver den 12 november 2019 nämndens föreläggande gentemot Husgärdet, med följande motivering.

Mark- och miljööverdomstolen har att ta ställning till om Recycling kan anses bedriva den aktuella verksamheten. Av betydelse för bedömningen av detta är om bolaget har faktiska och rättsliga möjligheter att vidta nödvändiga åtgärder mot störningar och olägenheter (jfr rättsfallet MÖD 2005:64).

Av utredningen framgår att Recycling från och med juni 2017 hyr ut den lokal där avfallet förvaras till NMT. Ändamålet för förhyrningen är lagring av bränslekross. NMT äger avfallet. Dessa omständigheter talar för att NMT ska anses bedriva verksamheten.

Det är visserligen Recycling som har gjort anmälan enligt miljöbalken avseende mellanlagring av avfallet. Eftersom NMT hyr lokalen och äger avfallet har Recycling emellertid mycket begränsade möjligheter att se till att ett föreläggande om att transportera bort avfallet följs.

Recycling kan mot denna bakgrund inte anses bedriva den aktuella verksamheten. Bolaget kan därmed inte åläggas att transportera bort avfallet. Nämndens föreläggande ska därför upphävas och Mark- och miljööverdomstolens beslut den 22 juli 2019 om inhibition ska inte längre gälla.

Husgärdet har vid tiden för Mark- och miljööverdomstolens dom redan följt nämndens föreläggande och flyttat avfallet i Norra lokalen till Bäckagården.

Miljö- och byggnadsnämnden förelägger den 7 februari 2020 NMT (i egenskap av verksamhetsutövare) att transportera bort avfallet i Södra lokalen. Beslutet att rikta föreläggandet mot NMT i stället för Husgärdet beskrivs i beslutet som en konsekvens av Mark- och miljööverdomstolens dom.

I september 2020 grips Fariba Vancor och Thomas Nilsson med anledning av de nu aktuella misstankarna. Den 27 oktober 2020 försätts NMT i konkurs. Senast då upphör all verksamhet i bolaget.

Tingsrättens bedömning

Vilka rättsliga förutsättningar har gällt för verksamheten i Björnemossen?

Innan avfall deponeras, förbränns eller går till olika former av återvinning läggs det ofta upp på olika former av avfallsupplag (bland annat lagring som en del av insamling). Att lägga upp avfall på en plats är antingen en anmälnings- eller tillståndspliktig verksamhet, beroende på mängd eller typ av avfall. Avfallsregleringen ger utrymme för lagring av relativt stora mängder avfall i vissa fall. Det förutsätter dock bland annat att avfallsfraktioner som klassas som farligt avfall sorteras ut från avfallet, att platsförutsättningarna är goda, och att riskbegränsande åtgärder vidtas.

I Björnemossen har NMT inte självt gjort någon anmälan. I stället är det Husgärdet som har använt sig av en tidigare anmälan om mellanlagring i de båda lokalerna av 3 000 ton lös stenullsbasead isolering. Det är också Husgärdet som på miljö- och byggnadsnämndens uppmaning gör en ändringsanmälan för lagring av papper, plast och trä enligt verksamhetskod 90.40. Att Husgärdet hemlighöll för nämnden att det var NMT som hyrde lagren och transporterade dit avfallet som skulle mellanlagras, har Husgärdets representanter Georg Sjödal och Gunnar Skoglund förklarat med dels att Fariba Vancor var mån om att nämnden inte fick reda på de faktiska förhållandena, dels att Husgärdet var rädda att uthyrningen till NMT skulle gå i stöpet om bolaget angav för nämnden hur det faktiskt förhöll sig.

När det gäller frågan om vem som har varit verksamhetsutövare i Björnemossen konstaterar tingsrätten att Husgärdet hyrde ut lokalerna där avfallet förvarades till NMT, att det var NMT som transporterade dit avfallet och att det var NMT som ägde avfallet. Visserligen var det Husgärdet som försäkrade avfallet, men detta skedde på Fariba Vancors uppmaning och det var NMT som i praktiken betalade för den försäkringen. Det har inte heller framkommit någon som talar för att Husgärdet skulle ha åtagit sig att ordna med avsättning åt NMT.

I fråga om vem som har disponerat över nyckeln till Södra lokalen, sätter tingsrätten tilltro till Gunnar Skoglunds uppgifter om att Husgärdet gav

nyckeln till Tobias Gustafsson, som han uppfattade som logistikansvarig på NMT.

Sist men inte minst är det uppenbart att de tilltalade själva har sett NMT som verksamhetsutövare under hela den påstådda brottstiden. Förhållanden som visar detta extra tydligt är bland annat det avtalsförslag som påträffades hemma hos Tobias Gustafsson om att Husgärdet skulle ta över ansvaret för NMT:s avfall i Björnemossen, NMT:s arbete i samband med branden och den situationsrapport som Robert Silversten tog fram på uppdrag av Fariba Vancor för att beräkna kostnaden för att köra bort avfallet i Björnemossen.

Sammantaget anser tingsrätten att det är utrett att NMT ska anses ha varit verksamhetsutövare i Björnemossen.

Har avfallshanteringen skett utan korrekt anmälan eller tillstånd?

Det är verksamhetsutövaren som ska ansöka om tillstånd eller göra en anmälan enligt miljöbalken för sin verksamhet. Eftersom NMT inte har gjort detta i Björnemossen har avfallshanteringen skett utan korrekt anmälan eller tillstånd. Det innebär att de rättsliga förutsättningarna för att hantera avfall i Björnemossen har saknats. Att bedriva miljöfarlig verksamhet under annans ”anmälan” är också ett sätt att frånta tillsynsmyndigheten möjligheten att utöva kontroll och tillsyn. Det är inte förenligt med kravet på vem som ska göra anmälan (se 29 kap. 4 § miljöbalken). Givetvis har det emellertid fortfarande ålegat NMT att följa kraven i miljöbalken och kommunens miljökontor eller motsvarande utövar tillsyn över dessa.

Vilka brister har funnits med avfallshanteringen i Björnemossen?

Osorterat och okontrollerat avfall

Tingsrätten konstaterar att en mängd fotografier visar att sorteringen av avfallet i Björnemossen var påtagligt bristfällig. Vid brottsplatsundersökningen har en rad främmande föremål såsom elavfall, kabel och impregnerat trä hittats i det ”sorterade” avfallet som var avsett för förbränning. NMT fick inte hantera farligt avfall (se ”Utan korrekt anmälan eller tillstånd”). Trots detta fanns sådant avfall, bland annat i form av elkablar, i Björnemossen och på

Bäckagården. Det rör sig inte om enstaka fall utan om en systematiskt otillräcklig sortering av bland annat farligt avfall. Den omständigheten att sortering inte skett i någon större omfattning har ökat miljö- och hälsoriskerna. Anledningen till detta är att bland annat farligt avfall som exempelvis elkablar har blandats med brännbart avfall såsom plast, och att det allmänt sett funnits en stor risk för brand till följd av att osorterade avfallshögar har legat på platsen under lång tid (angående självantändning, se Anders Lönnerstrands vittnesmål).

Farligt avfall

Åklagarna har i sin gärningsbeskrivning angett att NMT:s avfallshantering i Björnemossen har omfattat farligt avfall, och har därmed bevisbördan för detta. NFC har i sitt utlåtande bedömt att en del av avfallet ska klassificeras som farligt avfall. Åklagarna har därmed lyckats styrka att det har förekommit farligt avfall i Björnemossen.

Tingsrätten vill i det sammanhanget framhålla att uttrycket ”farligt avfall”, med den betydelse det har enligt bilaga 4 till avfallsförordningen, inte utgör en nödvändig förutsättning för straffansvar vare sig enligt åtalet eller de åberopade straffbestämmelserna. Även icke-farligt avfall kan alltså innehålla ämnen som är skadliga för naturen. Vad tingsrätten har att pröva är i stället om de tilltalade bland annat hanterat det ifrågavarande avfallet på ett sätt som har kunnat medföra en förorening som är skadlig för människors hälsa, djur och växter i en omfattning som inte är av ringa betydelse, se nedan under rubriken ”Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människors hälsa och miljön?”.

Överge och fransäga sig kontrollen över avfallet (som även legat för länge)

Eftersom NMT i egenskap av verksamhetsutövare inte gjorde någon anmälan för sin avfallshantering har bolaget över huvud taget inte haft rätt att förvara avfall i Björnemossen. Miljö- och byggnadsnämnden förelade Husgärdet (eftersom nämnden inte kände till att NMT var den faktiska verksamhetsutövaren) att transportera bort allt avfall från Björnemossen den 31 maj 2020, innan den skulle klassas som deponi. Efter branden i Södra lokalen den 10 februari 2019 förelades Husgärdet att transportera bort det

avfall som lagrades i Norra lokalen, eftersom nämnden befarade att även avfallet i den lokalen kunde börja brinna. Trots kraftiga påtryckningar från Husgärdet vägrade NMT att ta ansvar för det brandhärjade avfallet i Norra lokalen. Nämnden förelade den 7 februari 2020 NMT (i egenskap av verksamhetsutövare) att transportera bort avfallet även från Södra lokalen.

Genom förhören med de tilltalade är det uppenbart att NMT inte har haft någon plan för avsättningen av avfallet som förvarades i Björnemossen. Genom förhören med Bengt-Olov Andersson på Lidköping Energi och Håkan Johansson på Skövde Energi är det utrett att NMT inte varit i kontakt med något av dessa värmeverk för diskussioner om avsättning. Som tidigare nämnts finns det ingenting i målet som tyder på att Husgärdet skulle ha tagit på sig något ansvar för avsättningen.

Fariba Vancor har genomgående i sina förhör inför rätten som skäl för att lagra avfall på olika sätt under lång tid angett att hon väntade på att Storbritanniens utträde ur EU (Brexit) skulle beslutas och genomföras. Enligt företrädare i branschen skulle detta kunna leda till en minskad import av avfall från Storbritannien, vilket i sin tur skulle leda till en brist på avfall för energiåtervinning (förbränning) i Sverige. Värmeverkens priser för att ta emot avfall för energiåtervinning skulle därigenom kunna gå ned. Fariba Vancor förefaller mena att prisförändringarna skulle kunna bli så stora att värmeverken till och med skulle få betala för avfallet. Att Brexit beslutades senare än vad Fariba Vancor trodde skulle bli fallet är inte något som tingsrätten tar hänsyn till när det gäller frågan hur länge avfallet i Björnemossen kunde ligga utan att utgöra en risk för föroreningar i miljön. Vidare påverkar inte hennes eventuella prognoser om prisförändringar de skyldigheter som NMT hade att följa miljölagstiftningen.

Vidare har det under förhöret med Fariba Vancor om Björnemossen blivit tydligt att hon antingen levt i tron att avfallet åtminstone på sikt skulle få ett positivt värde, eller inte förstått hur en sakförsäkring fungerar. Av utredningen framkommer nämligen hur Fariba Vancor tar kontakt med Husgärdet för att NMT:s avfall ska försäkras upp till 2 miljoner kronor. Detta trots att avfallet hade ett så kallat negativt värde – det vill säga att det vid den aktuella tidpunkten kostade mellan 500 och 600 kr per ton att lämna så kallat

bränslekross till värmeverk i närheten av Björnemossen (se Bengt-Olov Anderssons och Håkan Johanssons vittnesmål). Fariba Vancors oförmåga och ovilja att ta höjd för utgifter i verksamheten i form av kostnaden för avsättning är genomgående för samtliga åtalspunkter, men blir inte minst tydlig när det gäller Björnemossen.

Det är alltså utrett att NMT inte har haft någon realistisk plan för hur avfallet där skulle omsättas. NMT fyllde relativt snabbt upp både Norra och Södra lokalen med avfall. Med undantag för en städinsats i slutet av 2017 lät bolaget sedan avfallet ligga där utan att regelbundet kontrollera det. Någon gång efter branden får NMT vidare anses ha övergett avfallet, när bolaget gentemot Husgärdet vägrade att befatta sig med frågan om hur miljö- och byggnadsnämndens förelägganden skulle följas.

Såsom vittnet Henrik Sandström (Naturvårdsverket) har påtalat, förutsätts det vid mellanlagring av avfall att det finns ett syfte med lagringen och att materialet omsätts, snarare än att det blir liggande under en längre tid. Att det finns stora risker att avfall börjar brinna om man låter det ligga länge i för stora högar utan brandceller, har Annelie Bivén (SRV Återvinning AB) vittnat om. Det framgår även av att en brand uppstod i en av lokalerna i Björnemossen.

Sammantaget är det därför utrett att avfallet i Björnemossen har legat för länge.

Hanteringen ökat risken för brand

Som framgått under rubriken ”Bristfällig sortering” har NMT blandat farligt avfall som exempelvis elkablar med brännbart avfall såsom plast, vilket i sig inneburit att risken för brand ökat. Som framgått under rubriken ”Avfall legat för länge” finns det stora risker att avfall börjar brinna om man låter det ligga länge i för stora högar utan skydd. Vidare har miljöinspektören Åsa Furustam i sitt förhör inför rätten uppgett att avfallet i Södra lokalen var ”otroligt hårt packat”. Att avfallet i de båda lokalerna var hårt packat har även kriminalteknikern Marie Brigantini vittnat om. Som tingsrätten berört under åtalspunkten Kagghamra är det allmänt vedertaget i avfallsbranschen att komprimering av bland annat plast leder till bränder.

Brandingenjören Ludwig Tejler har berättat att brandrisken är beroende av vilket material det är fråga om och hur stor den aktuella avfallshögen är. När det gäller storleken måste någonting kyla värmen inne i högen, vilket innebär att ju större stacken är desto mindre luft finns det som kyler ner det som ligger långt inne i högen. Detta är också anledningen till att man ska lägga avfallet i ”limpor”, så att det inte blir för långt mellan kanten och mitten på högen. Mot den bakgrunden är det enligt tingsrätten utrett att NMT borde ha vidtagit försiktighetsmått för att begränsa brandrisken genom att exempelvis begränsa storleken på avfallshögen eller cellindela avfallshögen och åtskilja den med brandgator. Eftersom NMT bevisligen inte har gjort detta har bolagets hantering av avfallet därmed ökat risken för brand.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har i sin olycksutredning efter branden i Södra lokalen angett självantändning som trolig brandorsak. Åsa Furustam har uppgett att hon tror att brandorsaken var självantändning på grund av att avfallet var så hårt packat. Fariba Vancor, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson har gjort gällande att branden var anlagd och som skäl för den ståndpunkten uppgett att det vid tidpunkten pågick en häxjakt främst mot Fariba Vancor och att det på samma dag som branden i Björnemossen även började brinna i Skultuna. Enligt tingsrätten utgör det som de tilltalade har anfört inte skäl att ifrågasätta den ovan angivna brandorsaken. Tingsrätten anser utifrån vad som framkommit i målet att det är utrett att brandorsaken var självantändning.

Tingsrätten har alltså kommit fram till att avfallet i Björnemossen har hanterats på ett sätt som ökat risken för brand (bland annat genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar under alltför lång tid, och utan tillräckliga skyddsavstånd) och att detta även medfört en brand genom så kallad självantändning.

Kan de tilltalade hållas ansvariga för avfallshanteringen på Bäckagården?

Miljö- och byggnadsnämnden förelägger den 25 februari 2019 Husgärdet att transportera med det avfall som lagras i Norra lokalen senast den 30 april 2019 (PB P s. 141). Nämnden är rädd att det ska börja brinna även i den lokalen. Beslutet överklagas till länsstyrelsen som fastställer nämndens beslut. Mark-

och miljödomstolen ändrar länsstyrelsens beslut endast på så sätt att tiden för fullgörande flyttas fram till den 22 juli 2019. Mark- och miljööverdomstolen ändrar däremot mark- och miljödomstolens dom, och upphäver den 12 november 2019 nämndens föreläggande på Husgärdet.

Husgärdet har vid tiden för Mark- och miljööverdomstolens dom redan följt nämndens föreläggande och flyttat avfallet i Norra lokalen till Bäckagården. Husgärdet fakturerar därefter NMT för upplåtelse av yta på Bäckagården för NMT:s avfall.

Även om Mark- och miljööverdomstolen efter det att Husgärdet transporterat avfallet till Bäckagården slår fast att NMT ska anses vara verksamhetsutövare, har tingsrätten svårt att se hur företrädare för NMT i straffrättslig mening skulle kunna bli ansvariga för hanteringen av avfall i Bäckagården.

Äganderätten till avfallet och ansvaret för detta kvarstår visserligen även efter flytten. Det går dock inte att med fog hävda att NMT har låtit transportera och förvara avfallet i Bäckagården, när detta skett helt på Husgärdets initiativ. Det gäller särskilt med tanke på att valet av plats för en viss avfallshantering är av betydelse för det straffrättsliga ansvaret och att de tilltalade sannolikt har saknat närmare kännedom om Bäckagården, som valdes av Husgärdet. Det gärningsmoment avseende hantering av avfall som ligger närmast till hands att tillskriva NMT:s företrädare är möjligen bortskaffande av avfall genom att överge det i Bäckagården.

Sammantaget anser tingsrätten att de tilltalade inte kan åläggas straffrättsligt ansvar för avfallshantering i Bäckagården. Denna slutsats får betydelse för frågan om skadestånd nedan.

Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Tingsrätten har ovan konstaterat betydande och allvarliga brister i efterlevnaden av miljölagstiftningen när det gäller NMT:s verksamhet i Björnemossen. Detta innebär dock inte i sig att någon straffbar gärning (något brott) har begåtts. Den avgörande frågan vid prövningen av åtalet är i stället vilka eventuella konsekvenser och risker som verksamheten har fört med sig, nämligen om de tilltalade har hanterat eller låtit hantera avfall på ett sätt som

har

- medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller som medfört eller kunnat medföra någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen), eller
- orsakat att det i mark, luft och/eller vatten *släppts ut ämnen* som typiskt sett eller i det enskilda fallet medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken och andra stycket i gärningsbeskrivningen).

Åklagarnas gärningsbeskrivning innehåller ett påstående om miljöbrott enligt både 29 kap. 1 § första stycket 1 och 2.

Vid bedömningen av vilka risker som verksamheten har fört med sig är det framför allt resultaten från brottsplatsundersökningen den 12 november 2020 som är av intresse. Tingsrätten har inte skäl att ifrågasätta hur provtagningarna har gått till (kriminalteknikern Marie Brigantinis vittnesmål) eller att de av NFC uppgivna resultaten är representativa för avfallshögen (jfr Linda Tollemarks vittnesmål). Det står alltså klart att utsläppen av dioxiner och tungmetaller har skett genom Think Pink-koncernens verksamhet.

Genom NFC:s sakkunnigutlåtande är det utrett

- dels att halterna av dioxiner och tungmetaller *i marken* har bedömts legat i sådana nivåer att de inte utgör någon nämnvärd risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön.
- dels att halterna av framför allt bly, dioxiner och koppar i *aska* efter brand har bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön.
- dels att halterna av bland annat krom och zink i *vatten* har bedömts legat i sådana nivåer att de inte utgör någon nämnvärd risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön.

Naturvårdsverket har lämnat ett utlåtande beträffande avfallshanteringen i

bland annat Björnemossen och vilka eventuella risker för miljö och hälsa som den har fört med sig. Utlåtandet har baserats på anmälningar, brottsplatsundersökningen och de fotografier som togs i samband med denna, samt sakkunnigutlåtandet från NFC när det gäller bland annat de ovannämnda proverna. I fråga om Björnemossen har Naturvårdsverket gjort bedömningen att hanteringen av avfallet inneburit risk för spridning av föroreningar som är skadlig för människors hälsa och miljö i en omfattning som är mer än ringa (HP s. 84).

Genom Naturvårdsverkets och NFC:s utlåtande är det utrett att den bristfälliga avfallshantering som tingsrätten konstaterat utifrån förhållandena i Björnemossen har riskerat att medföra skadliga föroreningar.

Sammantaget råder det enligt tingsrättens mening för det första inte någon tvekan om att det genom avfallshanteringen har släppts ut ämnen (framför allt bly, dioxiner och koppar) som typiskt sett kan medföra en förorening som är skadlig för människors hälsa (29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken och andra stycket i gärningsbeskrivningen).

Vid sådant förhållande krävs det visserligen inte för straffansvar att det är visat att det i det enskilda fallet förelåg fara för miljöskadlig effekt (se rättsfallet NJA 2011 s. 39), men resultaten från provtagningarna visar att det också har skett en förorening som har medfört en fara för en sådan miljöskadlig effekt.

För det andra står det därigenom också klart att hanteringen av avfallet har kunnat medföra en förorening som hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen).

Riskernas omfattning har inte varit av ringa betydelse.

Har sättet att hantera avfallet varit allmänt vedertaget eller försvarligt?

Utredningen visar tydligt att avfallshanteringen i Björnemossen har avvikit från gängse tillvägagångssätt och rekommendationer inom avfallsbranschen. Det gäller till exempel avsaknaden av anmälan för verksamheten. Det står sammantaget klart att det inte har varit frågan om ett tillvägagångssätt som varit allmänt vedertaget. Av samma skäl har det inte heller rört sig om ett

försvarligt tillvägagångssätt.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Fariba Vancor

Det finns inget som talar för att Fariba Vancor har deltagit i den fysiska hanteringen av avfallet när det gäller transporter av bygg- och rivningsavfall från Kassmyra till Björnemossen, förvaring i Björnemossen, eller bortskaffning genom att överge avfallet utan att ha för ambition att ordna med avsättning. Hon har emellertid under hela gärningstiden haft en ledande befattning i Think Pink-koncernen. Oavsett vilken formell ställning hon har haft i koncernen står det klart att hon också i praktiken styrde verksamheten och de övriga tilltalade.

När det specifikt gäller Björnemossen har Fariba Vancor varit den som skrivit under hyresavtalet med Husgärdet för NMT:s räkning, och haft de mesta kontakterna med Husgärdets ägare Georg Sjödal. Vidare är det utrett att det är Fariba Vancor som efter branden i Södra lokalen drivit på för att NMT inte ska ta något ansvar för sitt avfall, utan i stället försöka att överlåta detta på Husgärdet. (Jfr PB M s. 1698 och 1699.) Till sin hjälp anlitar hon ett juridiskt ombud (PB M s. 1814 och 1815).

Fariba Vancor får genom Husgärdet del av föreläggandena från miljö- och byggnadsnämnden, bland annat om att avfallet i Norra lokalen ska transporteras bort (PB 1 Hova s. 77). Efter det att Mark- och miljööverdomstolen kommit fram till att NMT är att anse som verksamhetsutövare får Fariba Vancor direkt i egenskap av VD del av miljö- och byggnadsnämndens föreläggande om att transportera bort avfall från Södra lokalen (FUP Hova s. 362–364). Det är således uppenbart att hon har låtit transportera, förvara och bortskaffa det nu aktuella avfallet på ett sådant sätt att hon ska anses som gärningsperson.

Av samma skäl står det klart att hon varit införstådd med händelseförloppet i Björnemossen. Hon har alltså varit på det klara med de åtgärder som miljö- och byggnadsnämnden har krävt. Även om nämnden hela tiden kommunicerat om verksamheten i Björnemossen med Husgärdet framgår det av bevisningen i

målet att Husgärdet i sin tur löpande hållit Fariba Vancor underrättad om denna kommunikation. Att hon själv aldrig trott att Husgärdet varit verksamhetsutövare är utrett genom den skriftliga bevisningen som får stöd av Georg Sjäodal och Gunnar Skoglunds uppgifter i förhör.

Det står således klart att Fariba Vancor har varit delaktig till det och på det sätt som åklagarna har påstått när det gäller brottstiden från den 3 juli 2017 till konkursutbrottet den 27 oktober 2020.

Enligt tingsrättens bedömning har Fariba Vancor inte haft ett direkt uppsåt att orsaka skada eller risker för människor, djur eller miljö. Hennes primära drivkraft har i stället varit att driva en så lönsam verksamhet som möjligt, vilket i sig är fullt naturligt vid näringsverksamhet i aktiebolagsform.

Hon har emellertid varit medveten om att avsättningen i praktiken har varit obefintlig, vilket medförde att miljölagstiftningen inte efterlevdes och att detta förhållande doldes genom vilseledande. Hon har därmed också varit medveten om att det fanns en avsevärd risk för att påtagliga risker för människor, djur eller miljö skulle kunna uppkomma. Trots avsaknaden av planering för att få avsättning på avfallet har hon ändå fortsatt att driva verksamheten. Därigenom har hon enligt tingsrättens mening förhållit sig likgiltig inför att fara för människor, djur eller miljö skulle kunna uppsåt. Hon har således begått gärningen med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt).

Thomas Nilsson

Thomas Nilssons delaktighet i verksamheten skiljer sig avsevärt från det som anförs ovan angående Fariba Vancor. Under gärningstiden har Thomas Nilsson visserligen varit styrelsesuppleant i NMT, men det har inte framkommit att han genom att ha träda in och tjänstgöra i styrelsen skulle ha fattat några beslut i Think Pink-koncernen.

Thomas Nilsson är med och visar runt Georg Sjäodal och Gunnar Skoglund från Husgärdet på anläggningen i Kassmyra innan hyresavtalet för Björnemossen ingås. Det är vidare Thomas Nilsson som Tobias Gustafsson informerar om att de första transportererna med avfall från Kassmyra till Björnemossen är på väg. Thomas Nilsson är sedan med och tar emot de första transportererna i

Björnemossen. Thomas Nilsson har berättat i förhör inför rätten att lagren i Björnemossen fylldes på snabbt. I Södra lokalen kunde de emellertid inte fylla helt upp eftersom takstolarna var i vägen. Thomas Nilsson har vidare uppgett att avfallet skulle till värmeverken, och att det kom från den stora högen i Kassmyra. Slutligen har Thomas Nilsson berättat att NMT först tog dit en egen hjullastare till Björnemossen, men att bolaget efter ungefär halva tiden i stället hyrde en av Georg Sjödal.

Thomas Nilsson skickar visserligen själv nästan inga meddelanden till andra inom Think Pink, men får samtidigt flertalet centrala meddelanden skickade till sig. Exempelvis vidarebeordrar Fariba Vancor e-postmeddelandet där hon anlitar det juridiska ombudet till Thomas Nilsson.

Enligt tingsrätten är det mot den bakgrunden sammantaget utrett att Thomas Nilsson därigenom deltagit i hanteringen av avfallet tillsammans och i samförstånd med Fariba Vancor.

Thomas Nilsson har varit på plats i Björnemossen och sett de båda lokalerna fyllas med avfall. Han har varit medveten om att det inte fanns någon avsättning för avfallet. Han har därigenom också varit medveten om hur länge avfallet förvarades på platsen, och att det fanns avsevärda risker med förvaringen samtidigt som han har förhållit sig likgiltig inför att dessa risker kunde förverkligas. Han har alltså agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt).

Tobias Gustafsson

Tobias Gustafsson var anställd i Think Pink under perioden den 1 februari 2017–21 december 2019 (se vidare ovan när det gäller hans ställning inom Think Pink-koncernen i allmänhet).

Tobias Gustafsson hade enligt egen uppgift hand om de första transportererna av avfall från Kassmyra till Björnemossen. Han och Thomas Nilsson var sedan med vid inlastningen av avfallet i lokalerna.

Tingsrätten har uppfattat Tobias Gustafsson som att han ansåg att det fanns en poäng att han som ansvarig för brandskyddsfrågor visste var Björnemossen låg och hur det såg ut på platsen. Gunnar Skoglund på Husgårdet har berättat att han hade kontakt med Tobias Gustafsson om transportererna – huruvida

chaufförerna hade skött sig och om lastbilarna hade kommit fram. Gunnar Skoglund uppfattade Tobias Gustafsson som logistikansvarig på NMT. Enligt Gunnar Skoglund fick Tobias Gustafsson också nyckeln till Södra lokalen. Även Georg Sjödal har beskrivit Tobias Gustafsson som transportledare.

Göran Skoglund skriver exempelvis följande till Tobias Gustafsson den 31 oktober 2019.

Hej Tobias. Det var länge sen Hoppas allt väl.

En fråga. Hur många ton bränslekross finns det i Norra lokalen (den mindre)?

Har ni någon mottagare av bränslet? Miljö vill att det töms snart då de är rädda att detta kan ta eld.

Tobias Gustafsson har även kontakt med Robert Silversten om att en person som kallas ”Smygarn” ska hjälpa till att tömma lokalerna i Björnemossen på avfall.

Genom den skriftliga bevisningen i form av bland annat korrespondens mellan Husgärdet och NMT är det utrett att Tobias Gustafsson fungerar som Fariba Vancors förlängda arm i kommunikationen med Husgärdet om att NMT varken vill ta ansvar för sitt avfall eller betala hyra för lokalerna, utan i stället vill försöka förmå försäkringsbolaget att betala ut ersättning för bolagets brandhärjade avfall.

Tobias Gustafsson har därigenom deltagit i hanteringen avfallet tillsammans och i samförstånd med Fariba Vancor och Thomas Nilsson. Det är mot samma bakgrund utrett att Tobias Gustafsson också har varit medveten om hur länge avfallet förvarades på platsen, bristen på avsättning för avfallet och att det fanns avsevärda risker med förvaringen. Trots detta har han fortsatt hanteringen av avfallet. Han har alltså agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt).

Leif Karlsson

I egenskap av VD på NMT under den för honom angivna gärningstiden har Leif Karlsson varit formell företrädare för verksamheten, såsom åklagarna har

gjort gällande (se ovan när det gäller Leif Karlssons roll inom Think Pink-koncernen i allmänhet).

När det särskilt gäller Björnemossen känner Leif Karlsson till platsen, till skillnad från de flesta andra platser i målet. Fariba Vancor håller honom även underrättad om händelseutvecklingen avseende Björnemossen (TP 11 s. 62 och 63).

Vidare uttalar sig Leif Karlsson i Sveriges Radio efter branden i Södra lokalen med innebörden att NMT tror att det är en mordbrännare i farten. ”Vi ska försöka fånga vem det är”, uppger Leif Karlsson till radion.

I övrigt finns det inte någon bevisning om att han ska ha deltagit i någon kommunikation som handlar om Björnemossen. Mot den bakgrunden är det inte utrett att Leif Karlsson varit delaktig i avfallshanteringen på denna plats på ett sådant sätt att han kan fällas till ansvar. Leif Karlsson ska därmed frikännas på denna åtalspunkt.

Skadestånd

Recycling Husgärdet AB

Husgärdet har yrkat att de tilltalade som berörs av förevarande åtalspunkt solidariskt ska förpliktas att utge skadestånd med 8 205 100 kr till bolaget för kostnader hänförliga till avfallet i Södra lokalen avseende beräknad kostnad för bortforsling av avfall till förbränning (8 500 000 kr exklusive moms [5 000 ton x 1 700 kr] och efter avdrag för erhållna försäkringsersättningar om 408 000 kr), och advokatkostnader (113 100 kr exklusive moms). På det totala beloppet 8 205 100 kr, yrkas ränta enligt 6 § räntelagen från den 27 oktober 2020 till dess full betalning sker.

Vidare har Husgärdet på samma sätt yrkat skadestånd med 3 192 955 kr för kostnader hänförliga till avfallet i Norra lokalen avseende beräknad kostnad för bortforsling av avfall till förbränning (3 400 000 kronor exklusive moms), advokatkostnader (113 100 kr exklusive moms). På det totala beloppet yrkas ränta enligt 6 § räntelagen från den 27 oktober 2020 till dess full betalning sker.

Grunden för begäran om skadestånd är de brottsliga gärningar under denna

åtalspunkt.

Sakskador

Tingsrätten gör följande bedömning när det gäller de påstådda sakskadorna hänförliga till Södra lokalen. Genom den skriftliga bevisningen är det utrett att Husgärdet haft de påstådda kostnaderna för uteblivna hyresintäkter som bolaget gjort gällande (se TP 6 s. 171). Det är även utrett att det föreligger ett adekvat orsakssamband mellan dessa kostnader och det brott som de tilltalade döms för.

I fråga om ersättning för transport och avsättning av NMT:s avfall till värmeverk anser tingsrätten att Husgärdet genom underlag och fakturor (se sammanställning – TP 6 s. 169 och 170) har visat att den beräknade kostnaden är så hög som bolaget angett.

Yrkandet om ersättning för transport av avfall från Norra lokalen till Bäckagården ska däremot avslås med hänsyn till utgången i ansvarsdelen. Detsamma gäller yrkandet om ersättning avseende avgift för lagringsplats vid Bäckagården.

När det gäller begärd ersättning för advokatkostnader anser tingsrätten att Husgärdet inte har lyckats visa att det föreligger ett adekvat orsakssamband mellan dessa kostnader och det brott som de tilltalade döms för.

Ränta

Yrkad ränta är lagligen grundad och ska bifallas.

Principalansvar

Tingsrätten anser, i likhet med den bedömning som gjorts under åtalspunkten 1.1 (Kassmyra), att Thomas Nilsson och Tobias Gustafsson är skadeståndsskyldiga trots att de har varit anställda på NMT. I detta avseende hänvisar tingsrätten till den närmare bedömning som gjorts om principalansvar under åtalspunkten Kassmyra.

Det föreligger inte heller någon grund för jämkning.

Sammanfattning

Fariba Vancor, Thomas Nilsson och Tobias Gustafsson ska sammanfattningsvis solidariskt betala 8 092 000 kr i skadestånd plus ränta till Husgärdet.

Länsförsäkringar Skaraborg Ömsesidigt

Länsförsäkringar Skaraborg Ömsesidigt har yrkat att de tilltalade som berörs av förevarande åtalspunkt solidariskt ska förpliktas att utge skadestånd med 5 193 675 kr inklusive moms till Länsförsäkringar Skaraborg Ömsesidigt avseende utbetald ersättning för egendomsskada och hyresförlust efter brand till Recycling Husgärdet AB jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 11 mars 2021 (dag för utbetalning) till dess full betalning sker.

Sakskador

Genom den skriftliga bevisningen i form av underlag och fakturor (se sammanställning – TP 6 s. 224 och 225) är det utrett att Länsförsäkringar Skaraborg Ömsesidigt har haft de kostnader som bolaget yrkat ersättning för i fråga om utbetald ersättning för egendomsskada och hyresförlust efter brand till Recycling Husgärdet AB, och att det föreligger ett adekvat orsakssamband mellan dessa kostnader och det brott som de tilltalade döms för.

Ränta

Yrkad ränta är lagligen grundad och ska bifallas.

Principalansvar

Tingsrätten anser, i likhet med den bedömning som gjorts under åtalspunkten 1.1 (Kassmyra), att Thomas Nilsson och Tobias Gustafsson är skadeståndsskyldiga trots att de har varit anställda på NMT. I detta avseende hänvisar tingsrätten till den närmare bedömning som gjorts om principalansvar under åtalspunkten Kassmyra.

Sammanfattning

Fariba Vancor, Thomas Nilsson och Tobias Gustafsson ska sammanfattningsvis solidariskt betala 5 193 675 kr i skadestånd plus ränta till Länsförsäkringar Skaraborg Ömsesidigt.

Åtalspunkten 1.8 – Storkila

Bakgrund

Förevarande åtalpunkt avser fastigheten Storkila 1:43 i Hova, Gullspångs kommun. På fastigheten har det tidigare funnits ett sågverk. Åtalspunkten avser perioden den 30 januari–3 februari 2017. Endast Fariba Vancor och Thomas Nilsson är åtalade på denna punkt.

Under den aktuella perioden levererade Think Pink-koncernen tre lastbilslass med bränslekross till den aktuella fastigheten, vilket föranledde en företrädare för allmänheten att göra en anmälan. Med bränslekross avses blandat bygg- och rivningsavfall som har krossats. Enligt anmälan kunde fastighetsägaren Roland Götblad misstänkas för att ta emot avfall mot betalning (FUP Storkila s. 6).

En brottsplatsundersökning har därefter gjorts. Även Naturvårdsverket har yttrat sig.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Tingsrätten har först att pröva vem som ska anses som ägare till avfallet och verksamhetsutövare enligt miljöbalken när det gäller hanteringen av avfallet. Av den skriftliga överenskommelsen av den 23 januari 2017 som Fariba Vancors försvarare har förevisat (del av aktbilaga 1409) framgår att Roland Götblad har ingått avtal om leverans och mottagande av ett visst antal lass krossad bränslefraktion (även kallad bränslekross) från Think Pink-koncernen. Genom avtalet får äganderätten till avfallet anses ha övergått till Roland Götblad efter leveransen. Det har inte gjorts gällande att avtalet skulle ha upprättats för skens skull eller att det skulle röra sig om en så kallad målvaktssituation.

På åklagarnas begäran har Jan Götblad, som är son till Roland Götblad, hörts som vittne. Han har uppgett att han själv inte var inblandad i diskussionerna med NMT men att han fick höra från Roland Götblad att det var helt fel material som hade levererats, nämligen bränslekross i stället för inert material

såsom betong och tegel.

Vid förhöret har dock ett e-postmeddelande (s. 4 i aktbilaga 740) lagts fram. Meddelandet talar för att Roland Götblad beställde bränslekross och således har fått det han beställde. Förhöret med Jan Götblad förändrar därför inte tingsrättens bedömning angående giltigheten av avtalet (se ovan).

Det saknas grund för att anse Think Pink-koncernen som verksamhetsutövare enligt miljöbalken på Roland Götblads fastighet. Vidare har varken Think Pink-koncernen, Fariba Vancor eller Thomas Nilsson förvarat, lagrat eller bortskaffat avfallet såsom påstås i gärningsbeskrivningen, med tanke på att avfallet har tillhört Roland Götblad. Den omständigheten att Think Pink-koncernen har transporterat avfallet till platsen kan mot bakgrund av avtalet inte bedömas som något miljöbrott och har knappast heller i sig medfört några sådana risker som avses i straffbestämmelsen (jfr Naturvårdsverkets yttrande).

Fariba Vancor och Thomas Nilsson ska således frikännas redan på denna grund.

Åtalspunkten 1.9 – Kjula

Bakgrund

Åtalspunkten 1.9 avser hantering av avfall på fastigheten Säby 4:5, Barva Hummelkärr, i Eskilstuna kommun. Denna fastighet benämns Kjula i gärningsbeskrivningen och i denna dom.

Fastigheten ägdes under den aktuella åtalsperioden av makarna Gunnar Thysell och Elisabet Thysell. Fastigheten är omgiven av åkermark och vattenförande diken. Ett av diken, norr om fastigheten, leder till Barva-Lappen, som i sin tur är en skyddad vattenmiljö.

I likhet med övriga åtalspunkter rör denna åtalspunkt verksamhet som har bedrivits av NMT. Den 28 november 2016 ingick Gunnar Thysell och NMT, genom Fariba Vancor, ett hyresavtal gällande cirka 20 000 kvadratmeter markyta i Kjula. Hyrestiden var fem år från och med den 1 december 2016 (FUP Kjula s. 728).

Den 20 september 2017 lämnade NMT in en C-anmälan till Eskilstuna kommun gällande mellanlagring av avfall på den aktuella fastigheten. Till anmälan bifogades en verksamhetsbeskrivning, driftinstruktioner för verksamheten samt bilder och tomtkartor (FUP Kjula s. 19–43). Av anmälan framgår att NMT hade för avsikt att lagra färdigproducerat PTP-material, papper, trä och plast, i balar på fastigheten.

Den 30 oktober 2017 förelades NMT om försiktighetsmått för den anmälda verksamheten. Av föreläggandet framgår bland annat att verksamheten i huvudsak skulle bedrivas enlighet med vad bolaget hade angivit i anmälan samt att ändringar i verksamheten, som kunde påverka den yttre miljön, skulle anmälas till tillsynsmyndigheten. Det står även att bolaget skulle meddela miljökontoret när verksamheten påbörjades. (FUP Kjula s. 49).

Sedan NMT:s anmälan i september 2017 och fram till 2020 har tillsynsmyndigheten genomfört sex inspektioner av NMT:s verksamhet i Kjula. Det som har framkommit vid inspektionerna kommer tingsrätten närmare att redogöra för nedan.

Den 3 och 4 mars 2021 genomfördes en brottsplatsundersökning i Kjula.

Den 3 mars 2021 förelades NMT:s konkursbo att omgående avyttra avfallet på fastigheten som bedömdes utgöra en otillåten deponi. I september samma år förenades beslutet med vite om 7 200 000 kronor. (FUP Kjula s. 221–224 och 227–232).

Den 29 mars och 21 april 2022 genomfördes en andra brottsplatsundersökning i Kjula. Vid denna undersökning fanns balar fortfarande kvar på fastigheten.

Tingsrättens bedömning

Har avfall, främst bestående av bygg- och rivningsavfall, lagts upp direkt på marken och använts för anläggande av en uppställningsplats?

Tingsrätten kan inledningsvis konstatera utifrån fotografier tagna över fastigheten mellan 2014 och fram till brottsplatsundersökningarna 2021 och 2022 att en uppställningsplats har anlagts på fastigheten. Det framgår också av utredningen att anläggandet av uppställningsplatsen påbörjades i början av maj

2016, enligt ett s.k. ortofoto. Dessförinnan var marken bevuxen och till synes orörd. (FUP Kjula s. 301–304.)

Fastighetsägaren Gunnar Thysell har även berättat att den aktuella marken bestod av sly innan verksamhetsytan blev anlagd. Tobias Gustafsson skickade i juni 2017 ett fotografi från Kjula i en gruppchatt som visar att marken på fastigheten hade blivit utfylld med något slags material, till skillnad från i maj 2016 då enbart en mindre del av marken var anlagd (FUP Kjula s. 734 och 735 jämfört med s. 302).

Det finns även flera fotografier från Kjula i september 2017, som Tobias Gustafsson skickade till Thomas Nilsson och Fariba Vancor. Av bilderna framgår det tydligt att marken på fastigheten hade blivit anlagd med osorterade massor, innehållandes bland annat plast, trä, sten, tegel, grus och jord. På flera bilder syns också något som liknar elkablar och på en av bilderna syns en sko bland massorna. Fotografierna visar en blandning av finfördelade massor och större material, såsom stenar och träbitar. (FUP Kjula s. 758, 759 och 763.)

Tobias Gustafsson skickade vidare skärmsklipp från videofilmer som visar att en lastbil tippar något som ser ut att vara asfaltskross på uppställningsplatsen. Lastbilen tillhörde vid tidpunkten NMT. På skärmsklippen syns även högar av ett mörkare material. (FUP Kjula s. 716–719 och 721–723.)

På ett annat fotografi som skickades från platsen syns en lastbil med Think Pink-loggan, med ett mörkare material på flaket (FUP Kjula s. 765). Det framgår också att marken på uppställningsplatsen sedermera, under samma period, jämnades ut med ett ytlager av asfaltskross eller grusliknande material. Det är även ostridigt att NMT har beställt asfaltskross, som sedan lades upp på den aktuella marken i Kjula. (FUP Kjula s. 765, 777–786, 798, 799 och 828–835.)

Tingsrätten konstaterar således att en uppställningsplats har anlagts på fastigheten och att det skett någon gång mellan maj 2016 och juni 2017 – bortsett från det grus och/eller asfaltskross som lades ut på marken mellan den 18 och 19 september 2017. Bilderna som Tobias Gustafsson skickade från Kjula i september 2017 tyder också på att bygg- och rivningsavfall har använts för att anlägga denna uppställningsplats. Vid brottsplatsundersökningarna

fanns det även balar på anläggningen och på stora delar av den anlagda uppställningsytan.

Av protokollet från den första brottsplatsundersökningen (den 3 och 4 april 2021) framgår att marken till största del såg ut att bestå av hårt packat grus och jord. I brandgatorna mellan balarna, det vill säga på uppställningsplatsen, grävdes cirka 1,3–1,9 meter djupa gropar, som markprover säkrades från. Enligt protokollet bestod marken av jord och grus, blandat med dels större material dels finfördelat material i form av byggavfall med bland annat tegel, plast, metall, betong, trä, kakel och elkablar. (FUP Kjula s. 387.)

Det finns även flera fotografier på platsen från den andra brottsplatsundersökningen, som genomfördes 2022 (FUP Kjula s. 297 och 305–365). På ett av fotografierna syns bland annat plast, ett föremål som liknar ett eluttag men även något material som liknar aska eller asfalt. Tingsrätten konstaterar att det avfall som hittats i marken på uppställningsplatsen stämmer överens med det avfall som framgår av bilderna från september 2017. Det gäller såväl innehållet i massorna såsom plast, trä och tegel som dess blandning av finfördelade massor och större material. Kriminalteknikern Helena Eklind har berättat att hon vid brottsplatsundersökningen observerade en sko i marken på uppställningsplatsen, vilket stämmer överens med en bild på massorna från september 2017 (FUP Kjula s. 763). Grannen Lars Lindlöf, som under den aktuella åtalsperioden ägde åkermarken norr om verksamheten, har berättat att han såg att marken där balarna sedermera stod fylldes ut med rivningsmassor från ”totalrivna hus” som innehöll bland annat jord, tegel men även plast och barnleksaker. Även detta stämmer överens med bilderna från september 2017 och med det som observerades vid brottsplatsundersökningarna.

Genom utredningen anser tingsrätten att det är visat att uppställningsplatsen har blivit anlagd med grus, jord och asfaltskross samt att marken delvis har blivit utfylld med osorterat bygg- och rivningsavfall, innehållandes bland annat tegel, plast, metall, betong, trä, kakel och elkablar.

Tingsrätten anser även att utredningen talar för att det är NMT som har anlagt uppställningsplatsen. Thomas Nilsson har själv berättat att han träffade

fastighetsägaren Gunnar Thysell någon gång 2015 och att de då kom överens om att NMT skulle leverera material för utfyllnad av marken på fastigheten. Detta har även Gunnar Thysell berättat om. Enligt Gunnar Thysell skulle marken fyllas ut med betong och rivningsmassor från ”jobb” som NMT hade i Stockholm. Han har även uppgett att Thomas Nilsson i samband med detta intygade att massorna var godkända att använda. Enligt såväl Thomas Nilsson som Gunnar Thysell körde NMT sedermera dit massor som uppställningsplatsen fylldes ut med. Gunnar Thysell har berättat att det var rensad betong och tegel i massorna som kördes dit, även om han inte såg samtliga lass. Han har också berättat att det var ”rätt så många” lastbilar som körde dit under en period. Vidare har båda berättat att Thomas Nilssons pappa Bruno var på platsen och jämnade ut marken med materialet i fråga.

Tingsrätten anser att det saknas anledning att ifrågasätta uppgifterna som redogjorts för. Det är därför visat att NMT har varit delaktiga i att anlägga uppställningsplatsen och att marken delvis har fyllts ut med bygg- och rivningsavfall.

Thomas Nilsson har gjort gällande att det inte endast var material från NMT som marken anlades med, utan även med massor från Gunnar Thysell. Det finns emellertid ingenting i utredningen som talar för det utöver Thomas Nilssons egna uppgifter. Tvärtom finns det flera omständigheter som talar för att det enbart var NMT:s massor som användes:

- Thomas Nilsson har exempelvis själv uppgett att Gunnar Thysell inte fick betala för vare sig materialet eller transporterna av det. Att Gunnar Thysell då samtidigt skulle ha ordnat fram ytterligare material som sannolikt skulle föra med sig en kostnad framstår därför som mindre sannolikt.
- Det tycks även ha varit NMT och inte Gunnar Thysell som har haft intresse av att fylla ut den aktuella platsen. Gunnar Thysell har exempelvis berättat att han initialt kom överens med Lennart Stålhandske från NMT om att bolaget kunde nyttja platsen för omlastning och att frågan om utfyllnaden av marken därefter blev aktuell. Detta talar alltså för att Gunnar Thysell själv inte har varit involverad i att anlägga uppställningsplatsen.

- Gunnar Thysell har även varit tydlig med att uppställningsplatsen inte har fyllts ut med massor från honom, men att han däremot jämnat ut en väg mellan Ärla och Kjula med asfalt.
- Gunnar Thysell har också, när han har förevisats bilder på massorna tagna i september 2017, uppgett att han påtalade för någon på NMT att det var skräpigt på platsen och att det därefter rensades upp ”en del”.
- Detta stämmer väl överens med det faktum att Tobias Gustafsson i september 2017 fick flera bilder från Robin Källström (anställd i Tobias Gustafssons bolag TT Media Art) som visar att flera personer då var på plats i Kjula och fyllde upp Think Pink-säckar med skräp från området.
- Några dagar senare frågade Robin Källström även Tobias Gustafsson om när betalningen för ”skräpplockningen” skulle komma (FUP Kjula s. 690–700 och 704). Om detta material inte hade varit NMT:s kan det ifrågasättas varför NMT genom Tobias Gustafssons försorg i sådana fall skulle rensat bort ”skräp” från dessa massor.
- Att Tobias Gustafsson även skickat flera bilder på avfall och uppställningsplatsen till Thomas Nilsson och Fariba Vancor talar också för att avfallet i fråga varit NMT:s. Om materialet på bilderna som Tobias Gustafsson skickade hade varit främmande för Fariba Vancor och Thomas Nilsson, är det också anmärkningsvärt att ingen av dem återkopplade med en exempelvis en fråga eller liknande.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att det saknas stöd för Thomas Nilssons uppgifter om att marken även fylldes ut med massor från Gunnar Thysell. Tingsrätten noterar i det sammanhanget att Thomas Nilsson själv inte har kunnat lämna några närmare uppgifter kring sitt påstående.

Följaktligen är det alltså visat att NMT har anlagt uppställningsplatsen i Kjula och att avfallet som användes har varit bolagets. Som ovan konstaterats har uppställningsplatsen anlagts någon gång mellan maj 2016 och juni 2017, utifrån bilderna från Kjula tagna vid respektive tidpunkt. Gunnar Thysell har berättat att uppställningsplatsen var färdig innan han ingick avtalet med NMT i november 2016, vilket även Fariba Vancor har gjort gällande. Thomas Nilsson har uppgett att marken var färdigställd innan NMT körde dit balar 2017. Dessa uppgifter talar för att uppställningsplatsen anlades någon gång mellan maj och

november 2016, även om den exakta tidpunkten inte har någon avgörande betydelse.

Har avfall använts för anläggande av en brandväg?

Tingsrätten har ovan konstaterat att NMT delvis har använt avfall för att anlägga en uppställningsplats i Kjula. Enligt åklagarna har avfall också använts för att anlägga en brandväg på den östra sidan av verksamhetsområdet. Av protokollet från den första brottsplatsundersökningen framgår att det längs med balarna på områdets östra sida fanns en slänt bestående av jord och grus som innehöll dels större material, dels finfördelat material i form av byggavfall med bland annat plast, metall, betong, trä, elkablar, tegel och kakel (FUP Kjula s. 388). Samma typ av material och avfall observerades på det aktuella området även vid den andra brottsplatsundersökningen. Av protokollet framgår det också att slänten var cirka 102 meter lång samt 3,5 meter bred (FUP Kjula s. 482).

Det finns vidare flera fotografier från den östra brandgatan som togs vid den andra brottsplatsundersökningen. På dessa syns huvudsakligen jordmassor och sten, men även mindre plastbitar, tegel, grus och trä. På vissa bilder syns också något som liknar elkablar. (FUP Kjula s. 345–350 samt 364 och 365).

Kriminalteknikern Helena Eklind har berättat att det var betydligt mer inblandat material som exempelvis plast i den östra brandgatan, än vad det var i marken på uppställningsplatsen. Miljöinspektören David Aronsson har även berättat att den östra brandgatan var ”markant annorlunda” jämfört med resterande delar av anläggningen. Det var mer plast, ”skräp” och grus i slänten än i groparna på uppställningsplatsen, och inte lika mycket organiskt material som exempelvis träbitar. Han observerade även någon kabel på den östra brandgatan.

Utredningen i målet visar alltså att den östra brandgatan i Kjula anlades huvudsakligen med jord och sten, men delvis även med avfall, såsom plast, metall, betong, trä, elkablar, tegel och kakel (FUP Kjula s. 388). Tingsrätten konstaterar vidare att bilder tagna på fastigheten 2014–2018 visar att den yta som brandgatan senare anlades på tidigare var bevuxen och till synes orörd (FUP Kjula s. 300–303). Att brandgatan då inte fanns framgår exempelvis

tydligt av ett ortofoto taget över fastigheten i maj 2018, vilket innebär att den måste ha tillkommit vid ett senare tillfälle. Som tidigare redogjorts för bedrev NMT vid denna tidpunkt verksamhet på platsen i form av mellanlagring av avfall. Utredningen i målet ger också stöd för att det var NMT som anlade den östra brandgatan, och att arbetet påbörjades någon gång under sommaren 2018.

I slutet av juni 2018 skickade Tobias Gustafsson en uppdatering till Fariba Vancor, om bland annat Kjula, där han skrev att ”Vi kommer under veckan att fortsätta bygga vägen runt samt att tejpa balar” (PB M s. 1570). Dessförinnan hade NMT efter den första inspektionen förelagts att flytta avfallsbalarna två–tre meter in på fastigheten, eftersom balarna förvarades exakt på gränsen mot diken norr och öster om verksamhetsområdet (FUP Kjula s. 61 och 62). Den 28 juni, det vill säga några dagar efter meddelandet till Fariba Vancor, genomfördes en andra inspektion av verksamheten vid vilken Tobias Gustafsson närvarade (FUP Kjula s. 72). Av inspektionsrapporten framgår att NMT då hade påbörjat att anlägga en bit av en väg mot åkern samt att bolaget hade planer på att vägen skulle gå runt hela området (FUP Kjula s. 75). Efter inspektionen förelades NMT också om att anlägga en åtta meters bred väg runt verksamhetsområdet, för att utgöra en skyddszon mot diken norr och öster om fastigheten (FUP Kjula s. 72).

I september samma år skrev Tobias Gustafsson i ett meddelande till Thomas Nilsson att han hade ”handvänt 30 säckar med sten och jord för utfyllnad till kjula” (FUP Kjula s. 936 och 938). I slutet av september 2018 meddelade Tobias Gustafsson även miljöinspektören Carl Bylund, ansvarig för NMT:s verksamhet i Kjula, att en väg runt verksamhetsområdet hade blivit anlagd och att vägen kontinuerligt skulle breddas för att bli minst åtta meter bred från balarna till diket (FUP Kjula s. 989).

Arbetet med vägen tycks däremot ha fortsatt med hänsyn till att Tobias Gustafsson i december 2019 meddelade Fariba Vancor att ”Vi har börjat med att fylla på med massor runt för att komma åt dom från båda håll, men det är bara det material som vi kommer åt billigt hos kund och bönder i området” (FUP Kjula s. 1064). Detta skrev Tobias Gustafsson som en kommentar till en av inspektionsrapporterna från Kjula.

I mars 2019 skickade Tobias Gustafsson även ett fotografi till Carl Bylund, tillsammans med svar på synpunkter om verksamheten, som visar att den östra brandgatan då hade blivit anlagd (FUP Kjula s. 566).

Vid den inspektion som sedan genomfördes i april 2019 konstaterades det också att den östra vägen runt verksamhetsområdet hade blivit utfylld (FUP Kjula s. 118). Det observerades även att avfall i form av plast, metall, tegel och trä låg utspjutt på vägen som hade blivit anlagd och i dikesslätten, vilket NMT förelades att städa upp och transportera bort (FUP Kjula s. 118 och 120). Enligt inspektionsrapporten uppgav Tobias Gustafsson även vid besöket att massor hade körts dit för att stabilisera och bygga ut vägen öster om balarna (FUP Kjula s. 120). För att tillsynsmyndigheten skulle kunna bedöma om utfyllnaden utgjorde någon risk, förelades NMT efter inspektionen att redovisa dokumentation för massorna som hade använts för den östra vägen (FUP Kjula s. 118 och 120). I svaret som därefter inkom från NMT via Claes Cardell angavs att bolaget hade använt betongschaktmassor från Tumba för utfyllnaden i fråga (FUP Kjula s. 127).

Genom utredningen och det som ovan redogjorts för anser tingsrätten således att det är visat att NMT har anlagt den östra brandgatan på verksamhetsområdet i Kjula. Att brandgatan delvis har anlagts med avfall framgår också av protokollen och fotografierna från brottsplatsundersökningarna, men även vittnesmålen i denna del. Av fotografierna från brottsplatsundersökningarna framgår även att massorna som använts för utfyllnaden delvis har täckt det understa lagret av de uppställda balarna, vilket därmed försvårat hanteringen av dessa. (FUP Kjula s. 345–350, 364, 389 och 483–485.)

Har balar lagrats i Kjula?

Tingsrätten kan konstatera att utredningen visar att det i vart fall sedan i juni 2017 har lagrats ett stort antal balar i Kjula. Det framgår exempelvis av ett ortofoto taget över fastigheten i maj 2018 att i princip hela den verksamhetsyta som NMT hyrde av Gunnar Thysell var täckt av balar. Det är vidare ostridigt att balarna i fråga har tillhört NMT, och att dessa huvudsakligen har kommit från bolagets anläggning i Kassmyra. De frågor som tingsrätten därmed har att ta ställning till är huruvida balarna dels har bestått av osorterat bygg- och

rivningsavfall, dels ställts upp direkt på marken utan hårdgjord yta och skydd för nederbörd och vind, dels hanterats på ett sätt som ökat risken för brand. I dessa avseenden gör tingsrätten följande överväganden.

Har balarna bestått av osorterat och krossat bygg- och rivningsavfall?

Som tidigare redogjorts för skickade NMT in en C-anmälan avseende mellanlagring av avfall till tillsynsmyndigheten den 20 september 2017. Enligt anmälan skulle NMT lagra balat verksamhetsavfall bestående av färdigproducerat PTP-material, det vill säga papper, trä och plast. Utredningen visar däremot att balarna som lagrades på fastigheten inte enbart innehöll det avfall som NMT hade anmält.

Vid brottsplatsundersökningarna har totalt femton slumpmässigt utvalda balar från Kjula säkrats, som sedermera fraktades till återvinningscentralen Lilla Nyby i Eskilstuna för undersökning (FUP Kjula s. 393 och 477). Av protokollet från den första brottsplatsundersökningen då tio balar säkrades framgår att balarna till största delen innehöll trä, plast och papper men att det i en mindre mängd även fanns elektronik i form av kablar, isolering, betong, kakel och metall. Vid den första brottsplatsundersökningen observerades även flera trasiga balar på området och enligt protokollet gick det att se att även dessa balar innehöll bland annat elektronik och metaller, utöver papper, trä och plast. (FUP Kjula s. 383 och 384).

Vid den andra brottsplatsundersökningen undersöktes ytterligare fem balar. Enligt protokollet innehöll även dessa balar till största del papper, trä och plast, men även textilier och byggavfall i form av bland annat isolering, metall, plast och elkablar (FUP Kjula s. 477 och 480).

Fotografierna som togs vid båda undersökningstillfällena visar också att balarna innehöll krossat bygg- och rivningsavfall, såsom metall, plast och elkablar, men till största del papper, trä och plast. I samtliga femton balar syns elavfall och i majoriteten av balarna även metaller. Många av balarna innehöll även isolering, kakel och sten. (FUP Kjula s. 383–387, 394–438, 480–482 och 491–505.)

Tingsrätten konstaterar att de balar som undersökts visar att NMT har lagrat ett

annat typ av avfall än det som anmäldes och att balarna förutom papper, trä och plast delvis har innehållit osorterat och krossat bygg- och rivningsavfall, såsom elkablar, metall, isolering och kakel. Även om antalet undersökta balar är förhållandevis få jämfört med det antal som faktiskt lagrades på verksamheten, konstaterar tingsrätten att det i samtliga slumpmässigt utvalda balar som säkrats från olika delar av fastigheten har funnits annat material än bara papper, trä och plast. Samtliga femton balar har också bestått av liknande innehåll som exempelvis elkablar. Att detta skulle vara en tillfällighet framstår enligt tingsrättens mening som mindre sannolikt. Det kan därför antas att även innehållet i de balar som inte har undersökts i Kjula har varit liknande. För detta talar även att Thomas Nilsson själv har berättat att balarna innehöll grovkrossat material, vilket enligt honom kan innehålla bland annat kakel, kabel, klinkers, sten och aluminium. Av de fotografier som togs vid den andra brottsplatsundersökningen syns även flera balar med liknande innehåll som i de undersökta, såsom elektronik i form av elkablar och metall, bortsett från papper, trä och plast (FUP Kjula s. 315, 318, 323 och 342).

Flera vittnen som hörts gällande Kjula har också berättat om att de observerade mer än bara papper, trä och plast i balarna. Vittnet Robert Tratnik, som bland annat hjälpte till med byggandet av brandgatorna i Kjula, har exempelvis uppgett att han såg bland annat gipsskivor, rör, plankor, sten och elkablar i balar som hade gått sönder. Miljöinspektörerna Carl Bylund och David Aronsson har vidare båda berättat att de såg kablar i balarna. Carl Bylund har därutöver uppgett att han observerade gips och en kontaktdosa. Enligt grannen Lars Lindlöf innehöll balarna även ”metallgrejer”.

Sammanfattningsvis är det således visat att NMT har lagrat avfall i balar på fastigheten, och att dessa delvis innehållit osorterat och krossat bygg- och rivningsavfall med bland annat delar av elkablar, isolering, metall och kakel. Som tingsrätten närmare kommer att redogöra för nedan har det också huvudsakligen varit samma balar som lagrats på fastigheten sedan i juni 2017 och fram till brottsplatsundersökningarna, vilket innebär att innehållet i balarna heller inte har förändrats under den aktuella åtalsperioden.

Har balarna förvarats utan skydd mot nederbörd och vind?

I den anmälan som NMT lämnade in till tillsynsmyndigheten angavs att verksamheten inte förväntades ge upphov till något utsläpp eller damning eftersom materialet var balat (FUP Kjula s. 27). Enligt anmälan skulle balarna bestå av tre lager med nät samt ytterligare fem varv med plast för att säkerställa att de skulle förbli täta och hela (FUP Kjula s. 24). Enligt ett informationskompendium om Flexus balsystem, som använts för balarna i fråga, framgår att plasten omkring balarna både är luft- och vattentät (FUP Kjula s. 617 och 24). Balat avfall kan således i sig medföra ett skydd mot nederbörd och vind. Detta förutsätter emellertid att balarna är intakta.

Som tidigare redogjorts för har det genomförts sex inspektioner av NMT:s verksamhet i Kjula, mellan 2017 och 2020. Vid samtliga inspektioner förutom en har det observerats trasiga avfallsbalar på verksamheten. Av inspektionsrapporten från det första besöket i november 2017 framgår det att flera balar hade fått skador i sidorna på plastlagret samt att flertalet var ”så pass stora” att nederbörd kunde tränga in i avfallet. Det framgår även att det fördes en diskussion med representanter från NMT om hur sådana skador kunde motverkas. Enligt NMT:s representanter skulle bolaget uppdatera sina rutiner för lastning och lossning av balar för att säkerställa att inga trasiga balar lämnade paketeringsanläggningen. (FUP Kjula s. 62.)

Efter den andra inspektionen i juni 2018 förelades NMT att omgående städa bort avfall som låg spritt på verksamhetsområdet till följd av att avfallsbalar hade gått sönder. Enligt tillsynsmyndigheten fanns det därför en risk för att avfallet kunde spridas till intilliggande fastigheter och därigenom riskera att förorena mark- och vattenmiljö. Tillsynsmyndigheten gjorde även bedömningen att det fanns ett behov av kontinuerlig städning och kontroll av avfallsbalarna för att förhindra att olägenheter uppstod. (FUP Kjula s. 72 och 74.)

Även vid den tredje inspektionen av verksamheten, i november 2018, observerades skadade balar och av inspektionsrapporten framgår det att NMT omgående behövde städa bort avfallet från verksamhetsområdet (FUP Kjula s. 95 och 96).

Även vid inspektionen i mars 2020 förvarades flera balar med stora skador i nederbördsskyddet på anläggningen, vilket medförde att avfallet inte längre bedömdes vara väderskyddat. Vid besöket uppdagades det även att det vid lossning och lastning av balarna hade uppstått en spridning av avfall samt att delar av verksamheten inte hade städats av, då det låg löst avfall på området. Det observerades även att avfall förvarades i stora säckar på området, som städats upp från skadade balar, vilket inte heller bedömdes vara väderskyddat ”i likhet med den förvaring som använts för övrigt avfall”. (FUP Kjula s. 148 och 149.)

Även vid inspektionen i september 2020 konstaterade tillsynsmyndigheten att det förvarades flera balar med större skador i nederbördsskyddet i Kjula. Enligt tillsynsmyndighetens bedömning var skadorna ”så pass stora” att balarna inte kunde lagas utan behövde omhändertas och köras bort från platsen för att förhindra eventuell utlakning av ämnen och spridning av avfall. (FUP Kjula s. 159.)

Utredningen visar således att tillsynsmyndigheten sedan 2017 återkommande har observerat att NMT lagrat skadade avfallsbalar på anläggningen. Vid flera inspektioner har tillsynsmyndigheten också påtalat att skadorna varit av den omfattningen att avfallet inte längre bedömts vara väderskyddat. NMT har även återkommande förelagts om att städa verksamhetsområdet från avfall som spridit sig från balarna. Miljöinspektören Carl Bylund har berättat att NMT:s hantering av balarna var en återkommande fråga i tillsynen med hänsyn till riskerna som intakta balar medför. Enligt Carl Bylund påtalade han även för Tobias Gustafsson vid flera tillfällen att de skadade balarna behövde flyttas eller lagas.

Enligt tingsrättens bedömning är det tydligt att NMT inte vidtog tillräckliga skyddsåtgärder för att säkerställa att balarna som lagrades förblev intakta och därmed skyddade mot nederbörd och vind. Detta trots upprepade påpekanden och åtgärdskrav från tillsynsmyndighetens sida. Förutom att skadade avfallsbalar observerades vid fem av sex inspektioner fick tillsynsmyndigheten också in flera klagomål från privatpersoner just om att skadade balar förvarades på verksamheten (FUP Kjula s. 187, 188 och 191–193). Det finns även en mängd fotografier på skadade balar från Kjula, som skickats från

tilltalade och annan personal som varit på plats vid olika tidpunkter (FUP Kjula s. 744, 892 och 904, 911, 916–918, 920, 924, 1018–1021, 1023–1026, 1103, 1132–1134, 1196 och 1202–1203). Därutöver har såväl grannen Lars Lindlöf som fastighetsägaren Gunnar Thysell berättat att de observerat skadade balar på platsen. Dessa omständigheter tyder alltså på att det under en längre period, och i en större omfattning än vad tillsynsmyndigheten hade kännedom om, har lagrats skadade balar i Kjula. De balar som såväl privatpersoner som tillsynsmyndigheten har kunnat observera har sannolikt enbart varit sådana som varit möjliga att se från utsidan. Vid olika inspektioner har representanter från NMT däremot själva uppgivit att balarna skadats i samband med lastning och lossning. Med hänsyn till detta anser tingsrätten att det i vart fall inte kan uteslutas att även andra balar som förvarades längre in i stackarna har varit skadade på så sätt att skyddet för nederbörd och vind varit bristfälligt. Vid brottsplatsundersökningarna konstaterades det även att balarna enbart bestod av ett yttre plastlager samt ett inre plastnät, till skillnad från vad NMT angav i sin anmälan (FUP Kjula s. 384 och 480). Detta visar också att balarna inte hade paketerats enligt rekommendationer från tillverkaren av balmaskinen och på så sätt även varit känsligare för yttre påverkan.

Sammanfattningsvis är det således visat att balarna huvudsakligen har förvarats utan skydd mot nederbörd och vind. Det faktum att avfall vid flera tillfällen har spridit sig från balarna till omgivningen visar också att avfallet i balarna varit oskyddat.

Har hanteringen av balarna ökat risken för brand, främst genom inblandning av brännbart avfall och utan tillräckliga skyddsavstånd?

Tingsrätten konstaterar inledningsvis att balat avfall generellt sett medför en minskad brandrisk, eftersom det inte tillförs något syre och självantändning motverkas på så sätt (FUP Kjula s. 618 samt Peter Svenssons och Anders Lönnermarks vittnesmål). För att avfall som lagras i balar ska vara skyddat mot nederbörd och vind, och därmed också risken för självantändning, förutsätter det som ovan redogjorts för att balarna i fråga är intakta. Tingsrätten har däremot konstaterat att det alltsedan den första inspektionen återkommande har observerats skadade avfallsbalar i Kjula. Balarna har huvudsakligen innehållit brännbart avfall i form av papper, trä och plast, vilket är sådant

avfall som typiskt sett riskerar att självantända. Det har dessutom funnits misstänkt farligt avfall i balarna i form av bland annat elavfall. När sådana typer av avfall blandas finns det också i allmänhet en risk för brand. Enbart med beaktande av dessa omständigheter anser tingsrätten därför att det genom hanteringen har funnits en brandrisk. När stora mängder avfall lagras under en lång tid, såsom var fallet i Kjula, ökar också denna risk. Utredningen visar även att tillsynsmyndigheten redan vid den första inspektionen i november 2017 påtalade att verksamheten behövde se över hur avfallet förvarades för att minimera brandspridning mellan stackarna (FUP Kjula s. 61). Av utredningen framgår det också att NMT därefter under 2018 byggde brandgator mellan balarna (FUP Kjula s. 944 och 945 och PB M s. 1589, 1591 och 1592). Att det har funnits brandgator mellan balarna i vart fall sedan hösten 2018 är ur brandrisksynpunkt givetvis positivt. Samtidigt konstaterar tingsrätten att det varit fråga om ett förhållandevis stort avfallsupplag av balar, trots brandgatorna i fråga. Vid den ena brottsplatsundersökningen konstaterades det exempelvis att balarna lagrades på en yta om hundra gånger hundra meter (FUP Kjula s. 381). Med hänsyn till att risken för brand ökar ju större ett avfallsupplag är, anser tingsrätten att det även med beaktade av storleken på avfallsupplaget i fråga har funnits en brandrisk (se bland annat vittnesmålet med Anders Lönnemark). Vidare har det enligt Naturvårdsverket på samtliga platser som avsett uppläggning av avfall inklusive Kjula funnits en uppenbar risk för att brand har kunnat uppstå, eftersom det genomgående förekommit brännbart avfall i det blandade avfallet (HP s. 63). Sammantaget anser tingsrätten således att det har funnits en risk för brand med hänsyn till mängden, typen och sättet som avfallet lagrats på i Kjula.

Har balarna ställts upp direkt på marken, utan hårdgjord yta?

Det kan inledningsvis framhållas att enbart en begränsad del av den markyta som balarna lagrades på har kunnat undersökas, med hänsyn till att balar fanns kvar på platsen vid båda brottsplatsundersökningarna. Detta medför således en viss osäkerhet gällande marken under balarna.

Enligt NMT:s anmälan skulle balarna däremot lagras på en hårdgjord yta (FUP Kjula s. 24). Anmälan följdes sedermera av en begäran om komplettering från tillsynsmyndighetens sida om vad som avsågs med en hårdgjord yta (FUP

Kjula s. 47). I kompletteringen från NMT som skickades in av Claes Cardell framgår att ytor som bolaget normalt lagrade balar på var hårdgjorda med antingen bergkross, asfalt eller betong. Det gjordes även gällande att ytan i Kjula var hårdgjord och vältrad med asfalt (FUP Kjula s. 48). Som tidigare redogjorts för skickade Tobias Gustafsson flera fotografier och filmer från Kjula i september 2017, det vill säga dagarna innan anmälan skickades in (FUP Kjula s. 747–786 och 716–723). Av såväl fotografierna som skärmsklipp från filmerna framgår det tydligt att marken på den aktuella uppställningsplatsen då varken var vältrad med asfalt eller på annat sätt hårdgjord, såsom angavs i anmälan. Det framgår däremot att ett ytlager av asfaltskross eller något gruslikande material därefter lades ut på marken.

Enligt tingsrättens mening är det dock tydligt att ytbeläggningen i fråga inte är att jämföras med en hårdgjord yta, exempelvis mark vältrad med asfalt. Det torde vara uppenbart att en hårdgjord yta syftar till att förhindra eventuell infiltration och spridning genom markytan. Detta förutsätter därför också att ytan konstrueras på ett sådant sätt att exempelvis regnvatten inte kan tränga igenom. Ett ytskikt som består av bergs- eller asfaltskross med en uppenbar genomsläpplighet kan således enligt tingsrättens mening inte anses uppfylla dessa krav. Tingsrätten konstaterar också att det aktuella ytskiktet lades ut på marken först i september 2017, samtidigt som det fanns balar uppställda på fastigheten redan i juni 2017. Detta medför således att dessa balar – även om ytbeläggningen från september 2017 skulle anses vara hårdgjord – inte hade lagrats på en hårdgjord yta. Det finns även fotografier som togs vid den andra brottsplatsundersökningen när totalt fem balar säkrades som visar hur marken under balarna såg ut (FUP Kjula s. 477–479, 347–350, 353 och 356–357). Fotografierna visar tydligt att ytan under balarna inte har varit hårdgjord, trots att balarna säkrades från olika delar av fastigheten. Dessa omständigheter tyder också på att ingen del av den markyta som balarna lagrades på har varit hårdgjord, trots att stora delar inte kunnat undersökas. Sammanfattningsvis är det därför visat att balarna huvudsakligen har ställts upp direkt på marken utan hårdgjord yta.

Har avfallshanteringen skett utan korrekt anmälan eller tillstånd?

Mellanlagringen av avfallsbalar

Tingsrätten konstaterar inledningsvis att NMT inte har haft något tillstånd för verksamheten i Kjula. Som tidigare redogjorts för skickade NMT in en C-anmälan om mellanlagring av avfall, enligt verksamhetskod 90.40, till tillsynsmyndigheten den 20 september 2017 (FUP Kjula s. 22). NMT:s verksamhet har även enligt tillsynsmyndigheten klassificerats enligt verksamhetskod 90.40 i miljöprövningsförfordningen (FUP Kjula s. 67). I enlighet med detta har NMT således haft rätt att driva verksamhet med mellanlagring av högst 10 000 ton icke farligt avfall som inte är avsett för byggnads- eller anläggningsändamål eller 30 000 ton avfall som är avsett för sådant ändamål. Det har genom utredningen tydligt framkommit att avfallet i balarna inte har varit avsett för byggnads- eller anläggningsändamål, vilket innebär att NMT har haft rätt att mellanlagra maximalt 10 000 ton icke farligt avfall. Enligt 9 kap. 7 c § miljöbalken får en anmälningspliktig verksamhet påbörjas tidigast sex veckor efter det att en anmälan har gjorts, om tillsynsmyndigheten inte bestämmer något annat. Detta innebär således att NMT i praktiken tidigast sex veckor från den 20 september 2017 har haft rätt att mellanlagra avfall i Kjula. Den 30 oktober 2017 meddelades dock ett föreläggande om försiktighetsmått för verksamheten, vilket torde innebära att NMT i vart fall sedan dess har haft rätt att bedriva verksamhet i enlighet med anmälan (FUP Kjula s. 49).

Utredningen i målet visar emellertid att NMT nästan tre månader innan anmälan skickades in hade ställt upp balar i Kjula. Som tidigare redogjorts för skickade Tobias Gustafsson ett fotografi från Kjula i en gruppchatt den 28 juni 2017, där det framgår att flertalet vita balar redan då hade ställts upp på fastigheten (FUP Kjula s. 577). Fotografier tagna i september samma år innan anmälan skickades in visar att det vid den tidpunkten hade tillkommit ytterligare balar i en grön färg. Att balar ställdes upp på fastigheten före anmälan innebär dock inte att verksamheten har bedrivits utan korrekt anmälan eller tillstånd. Vid mellanlagring av icke farligt avfall understigande 10 ton krävs vare sig anmälan eller tillstånd, det är i stället fråga om en s.k. U-verksamhet.

Som tidigare redogjort för säkrades vid den första brottsplatsundersökningen tio balar, som sedermera skickades till återvinningscentralen Lilla Nyby för undersökning samt vägning. Vid vägningen av balarna konstaterades det att vikten varierade mellan 440 och 560 kilo. Medelvikten de tio balarna som säkrades var cirka 498 kilo (FUP Kjula s. 383, 384, 439 och 440). Detta innebär således att omkring 20 balar med den lägre vikten om 440 kilo hade kunnat lagras på fastigheten utan att det krävdes en anmälan. Fotografiet från juni 2017 visar däremot tydligt att antalet balar på fastigheten var betydligt fler än så. NMT har därför i vart fall sedan den 28 juni 2017 och fram till dess att försiktighetsmåttan meddelades i slutet av oktober 2017 mellanlagrat avfall på fastigheten utan korrekt anmälan.

Utredningen även att NMT har lagrat mer avfall än vad som är tillåtet inom ramen för en anmälningspliktig verksamhet. Av protokollet från den första brottsplatsundersökningen framgår att det vid tidpunkten lagrades cirka 22 150 balar på platsen (FUP Kjula s. 381). Enligt protokollet stod balarna staplade på varandra med fyra på höjden, med undantag från ytterkanterna där det på vissa ställen i stället var staplade mellan en och tre balar på höjden. Det framgår även att antalet balar beräknades utifrån en bild tagen med drönare, UAS, där det översta lagret av de fyra på höjden staplade balarna beräknades och multiplicerades med fyra (FUP Kjula s. 381). Kriminalteknikern Helena Eklind som gjorde beräkningen har i sitt förhör uppgett att balarna på ytterkanterna inte räknades med. Tingsrätten saknar anledning att ifrågasätta uppgifterna. Det kan således konstateras att det lagrades ett större antal balar på fastigheten än vad Helena Eklund har beräknat. Som ovan redogjorts för vägde balarna i genomsnitt 498 kilo styck, vilket innebär att åtminstone omkring 11 030 ton avfall lagrades på fastigheten vid brottsplatsundersökningen. Vid mellanlagring av mer än 10 000 ton icke farligt avfall som inte är avsett att användas för byggnads- eller anläggningsändamål, krävs tillstånd enligt 48 § miljöprövningsförordningen. NMT har inte haft något sådant tillstånd. Tingsrätten konstaterar därför att NMT utan korrekt tillstånd har mellanlagrat mer än 10 000 ton avfall i Kjula. Även om det inte har någon avgörande betydelse för bedömningen i fråga talar utredningen också för att NMT överskridit denna viktgräns under en längre tidsperiod.

Tingsrätten kan exempelvis konstatera att fotografiet som togs över fastigheten vid brottsplatsundersökningen, och som antalet balar beräknades utifrån, i allt väsentligt motsvarar ett fotografi från Lantmäteriet taget över fastigheten i april 2020 (FUP Kjula s. 304). Vid en jämförelse mellan bilderna tycks antalet balar eller dess placering på fastigheten inte ha förändrats sedan i april 2020. Det finns vidare ett fotografi över fastigheten från den 1 september 2019, som även det stämmer överens med bilden från brottsplatsundersökningen 2021 (FUP Kjula s. 369). I september 2019 fanns det dock ett antal vita balar i det sydöstra hörnet av verksamheten, till skillnad från vid brottsplatsundersökningen och 2020. Som tidigare redogjorts för finns även en bild över fastigheten från maj 2018, av vilket det framgår att i princip hela verksamhetsytan var täckt av balar (FUP Kjula s. 303). Vid en jämförelse mellan bilden i fråga och fotografiet från brottsplatsundersökningen är det tydligt att balarna som lagrades på fastigheten 2018 är desamma som fanns vid brottsplatsundersökningen. Genom att balarna är i två olika färger går det tydligt att se att mönstret som balarnas placering skapat inte i någon avgörande mån har förändrats under åren. Det finns visserligen vissa skillnader mellan bilden från 2018 och de från 2020 och 2021. Till skillnad från vid brottsplatsundersökningen fanns det exempelvis inte några brandgator mellan balarna i maj 2018. Däremot syntes ett antal balar i det sydöstra hörnet som inte fanns 2020 och 2021. Sedan fotografiet i maj 2018 hade det även tillkommit två fält med balar på ballagrets södra ytterkanter (FUP Kjula s. 367). Sannolikt har det varit balar som flyttats i samband med att NMT byggde brandgatorna mellan balarna.

Tingsrätten konstaterar alltså att det enbart syns mindre skillnader i antalet balar och dess placering, vid en jämförelse mellan fotografier från 2018 och fram till brottsplatsundersökningen 2021. Detta talar också för att mängden avfall som lagrades i Kjula inte i någon avgörande mån skilde sig under de år som NMT bedrev verksamhet. Av olika årsrapporter som NMT själva har lämnat in till tillsynsmyndigheten framgår det också att sammanlagt 1 022 ton avfall transporterades ut från Kjula sedan verksamheten påbörjades 2017 – 338 ton under 2018 och 684 ton under av 2019 (FUP Kjula s. 94, 1152, 1157 och 169). Enligt NMT har inte heller något avfall transporterats in sedan i maj 2018 (FUP Kjula s. 1103, 168 och 173). Med hänsyn till att åtminstone 11 030

ton avfall lagrades vid brottsplatsundersökningen 2021 innebär det således att även större mängder avfall än så har lagrats på fastigheten tidigare år.

Tingsrätten anser vidare att utredningen även ger stöd för att NMT lagrade sitt avfall under en längre tid än vad som är tillåtet inom ramen för en anmälningspliktig verksamhet. Mellanlagring av avfall som ska återvinnas får ske under högst tre år. Därefter anses upplagsplatsen som en deponi, vilket är en tillståndspliktig verksamhet.

Som ovan konstaterats visar utredningen tydligt att de balar som lagrades på fastigheten i maj 2018 huvudsakligen var samma balar som fanns på fastigheten i april 2020 och senare vid brottsplatsundersökningen. Det är även visat att avfallsbalar fanns på fastigheten redan i slutet av juni 2017.

Fotografiet som Tobias Gustafsson skickade från den tidpunkten visar att de första vita balarna var placerade på den östra delen av fastigheten, mot den brandgata som senare anlades. I september samma år fanns ytterligare balar uppställda som var gröna. Balar har alltså fyllts på från öster till väster på fastigheten. Bilden tagen över fastigheten i maj 2018 visar att en bred rad av vita balar då fanns placerade mot den östra åkermarken, vilket stämmer överens med hur balarna var placerade i juni 2017. Fotografiet från 2018 visar också att gröna balar fanns placerade framför de vita, i likhet med hur balarna var uppställda i september 2017. Detta talar enligt tingsrättens mening för att balarna på fotografierna från 2017 är de som syns på bilden från 2018. Det stämmer också överens med de uppgifter som NMT självt lämnat till tillsynsmyndigheten.

Efter den andra inspektionen av verksamheten förelades NMT om att inkomma med dokumentation som redovisade vid vilken tidpunkt som olika avfallsbalar inkom till anläggningen (FUP Kjula s. 72), bland annat eftersom tillsynsmyndigheten ansåg att det fanns en stor risk för att verksamheten blandade ihop avfall med olika intransportdatum då balar hade förflyttat balarna i samband med att en brandgata byggdes. I NMT:s svar via Tobias Gustafsson bifogades flera dokument. I ett av dokumenten, benämnt ”R-13.2 Lagring bränslebalor,” redovisades mängd och antalet balar som hade körts in till Kjula varje månad mellan augusti 2017 och maj 2018. Bredvid varje månad angavs också olika färger, såsom grönt eller rött, som tillsammans med en

översiktskarta med färgmarkeringar utvisade när olika balar inkom till Kjula (FUP Kjula s. 92, 93 och 86).

Av dokumenten kan det utläsas att de första balarna som ankom till Kjula var vita och lagrades mot den östra slänten. Det framgår även att dessa balar kom till platsen först i augusti 2017 – något som bevisligen inte stämmer. Som tidigare konstaterats har NMT sedan 2017 transporterat bort sammanlagt 1 022 ton avfall, fördelat på totalt 2 689 balar (FUP Kjula s. 1157 och 169). I november 2017 fanns däremot, såväl enligt inspektionsrapporten från första besöket som NMT:s årsredovisningar, ungefär 6 000 balar lagrade på fastigheten (FUP Kjula s. 63 och 94). Detta innebär således att samtliga balar som ställdes upp på anläggningen mellan juni och november 2017 inte kan ha transporterats bort. Att det understa och äldsta lagret av balar mot den östra slänten delvis var täckta av massor på ett sätt som försvårade hanteringen av dessa, talar även för att balarna inte har varit lättåtkomliga för borttransport och därmed inte heller har förflyttats.

Sammanfattningsvis konstaterar tingsrätten alltså att de avfallsbalar som NMT under 2017 och 2018 transporterade in till Kjula har lagrats på fastigheten sedan dess, bortsett från 2 689 stycken balar om sammanlagt 1 022 ton. Avfallet har därmed lagrats i över tre års tid. Det innebär också att allt avfall på upplagsplatsen i vart fall sedan juni 2021 är att anse som en otillåten deponi, då NMT saknat tillstånd för detta. För det avfall som fanns på fastigheten redan i juni 2017 har treårsgränsen givetvis inträtt tidigare.

Av utredningen framgår det även att tillsynsmyndigheten återkommande, alltsedan den första inspektionen, har haft synpunkter på såväl sättet som tiden avfallet lagrades på fastigheten (FUP Kjula s. 61, 63, 72, 75, 76 och 96). Vid flera tillfällen har NMT exempelvis förelagts om att redovisa uppgifter om hur länge avfallet hade lagrats på fastigheten och hur verksamheten säkerställde detta, för att se till att avfallet inte lagrades längre än vad som är tillåtet (FUP Kjula s. 62, 72, 73 och 76). I maj 2019 förelades NMT även att redovisa en avyttringsplan för balarna, då tillsynsmyndigheten bedömde att avfallet snart hade lagrats på fastigheten i tre år utan att återvinnas (FUP Kjula s. 118 och 120). I föreläggandet påtalade tillsynsmyndigheten att lagring av avfall som ska återvinnas anses som en deponi efter tre år och att en sådan verksamhet

kräver tillstånd, vilket NMT inte hade. Beslutet överklagades emellertid senare av NMT, som inte ansåg det skäligt att redovisa en avyttringsplan (FUP Kjula s. 126 och 127). Av NMT:s överklagande framgår däremot att bolaget hade för avsikt att avsätta eller återvinna avfallet före den 1 augusti 2020 och att verksamheten var väl medveten om att lagring över tre år övergår till en deponi, vilket bolaget inte hade tillstånd för.

Även om beslutet om avyttringsplan senare upphävdes av länsstyrelsen har det alltså varit klart för NMT att upplagsplatsen vid en viss tidpunkt skulle övergå till en otillåten deponi. Trots påpekanden och åtgärdskrav från tillsynsmyndigheten är det emellertid tydligt att NMT varken haft förmågan eller avsikten att hantera avfallet i enlighet med miljöbalkens bestämmelser. Avfallet var bevisligen inte borttransporterat vid den tidpunkt som NMT själva menade att upplagsplatsen skulle bli en deponi.

Det faktum att NMT vid flera tillfällen lämnat felaktiga uppgifter till tillsynsmyndigheten om den verksamhet som bedrevs såväl avseende mängden som tiden som avfallet hade lagrats på platsen, framstår i sammanhanget som ett försök att undkomma eventuella tillståndskrav för verksamheten. Tingsrätten konstaterar också att balarna som lagrades i Kjula dessförinnan var uppställda på andra platser där NMT bedrev verksamhet, såsom i Kassmyra. Även detta talar för att NMT inte hade någon avsikt att återvinna avfallet inom den tid som miljöbalkens bestämmelser föreskriver.

Sammanfattningsvis har NMT alltså mellanlagrat såväl större mängder avfall som under en längre tid än vad som är tillåtet inom ramen för en anmälningspliktig verksamhet. Avfallet har även lagrats på platsen innan verksamheten anmälades till tillsynsmyndigheten, och uppgifterna i den anmälan som skickades in har inte heller stämt överens med den verksamhet som i praktiken har bedrivits. NMT:s lagring av avfallsbalarna i Kjula har således skett utan korrekt anmälan och tillstånd.

Uppställningsplatsen och den östra brandvägen

Som tidigare konstaterats har NMT, förutom att mellanlagra avfall, även använt avfall för att anlägga en uppställningsplats och för den så kallade östra brandvägen på fastigheten. Det har således varit fråga om att använda avfall

för anläggningsändamål, vilket är en miljöfarlig verksamhet. Det är ostridigt att NMT varken har anmält eller sökt tillstånd innan uppställningsplatsen eller brandvägen anlades.

Att använda avfall för anläggningsändamål kan vara en anmälnings- eller tillståndspliktig verksamhet, beroende på föroreningsrisken med avfallet. Om föroreningsrisken är mindre än ringa krävs det dock inte ens en anmälan för användandet av avfallet, det är i stället en så kallad U-verksamhet. I Naturvårdsverkets handbok om återvinning av avfall för anläggningsändamål, som dock inte är rättsligt bindande, anges en nivå för när föroreningsrisken är mindre än ringa, det vill säga när avfall enligt Naturvårdsverkets uppfattning kan användas utan anmälan. Nivåerna omfattar halt och utlakning av totalt 13 ämnen samt halt av PAH som ofta är kritiska i avfall.

Vid en högre föroreningsrisk än mindre än ringa omfattas användande av avfall av krav på antingen anmälan eller tillstånd. Enligt miljöprövningsförordningen krävs en anmälan för återvinning av icke farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vatten eller grundvatten om föroreningsrisken är ringa. Om föroreningsrisken inte endast är ringa krävs det i stället tillstånd. Alla miljöfarliga verksamheter, oavsett prövningsnivå, omfattas dock av miljöbalkens allmänna hänsynsregler i 2 kap. Det är också verksamhetsutövarens, i detta fall NMT:s, skyldighet att avgöra vilken prövningsnivå som gäller, det vill säga ta reda på föroreningsrisken med avfallet. Det faktum att NMT har använt avfall för anläggningsändamål innebär alltså inte per automatik att verksamheten bedrivits utan korrekt anmälan eller tillstånd. Detta förutsätter dock att föroreningsrisken med avfallet som använts har varit mindre än ringa.

Vid båda brottsplatsundersökningarna som genomfördes i Kjula togs flera markprover från såväl uppställningsplatsen som från den östra brandgatan, vilka senare analyserades av NFC. Ändamålet med analyserna var att undersöka förekomsten av tungmetaller och polycykliska aromatiska kolväten (PAH16) samt bedöma föroreningsgraden i proverna. Vid den andra brottsplatsundersökningen undersöktes även förekomsten av PCB7. Vidare togs även ett bakgrundsprov vid respektive brottsplatsundersökning. (FUP Kjula s. 390, 477, 486 och 510.)

Uppställningsplatsen

Som tidigare redogjorts för säkrades flera markprover från uppställningsplatsen vid den första brottsplatsundersökningen. Vid undersökningen grävdes det i brandgångarna mellan balarna fyra, cirka 1,3–1,9 meter djupa gropar. Från varje grop säkrades ett samlingsprov (G001–G004), bestående av sammanlagt 10 deciliter jord (FUP Kjula s. 387). Proverna togs från den östra inre samt yttre delen av verksamheten men även från den södra och norra delen (FUP Kjula s. 392–393). I samtliga fyra markprover (G001–G004) visade analyserna att det fanns en förorening av PAH-L, PAH-M samt PAH-H (FUP Kjula s. 454–458). Halterna av bly, zink och PAH-H överskred i samtliga prover Naturvårdsverkets jämförvärden för återvinning av avfall i anläggningsarbeten för mindre än ringa risk. Det gäller även halten av PAH-M i tre av markproverna (G001–G002 och G004), PAH-L i två av proverna (G002 och G004) samt arsenik i ett av proverna (G004). I samtliga markprover överskred även halten av sulfat Naturvårdsverkets jämförvärde för utlakning av avfall i anläggningsarbeten för mindre än ringa risk. Materialet bedömdes därför inte i någon av proverna vara lämpligt att använda i anläggningsarbeten, utan en bredare och djupare analys av förutsättningarna på platsen (FUP Kjula s. 454–459). I två av markproverna (G002 och G004) låg halterna av PAH-H och PAH-M inom intervallet för mycket respektive allvarligt föroreningstillstånd (FUP Kjula s. 455, 456, 458 och 459).

Vid den andra brottsplatsundersökningen togs ytterligare markprover från uppställningsplatsen:

- På området grävdes sammanlagt tre gropar, varav två på olika områden vid balarna samt en på den östra slänten (FUP Kjula s. 482). Markprovet som togs från den östra brandgatan (G012) kommer tingsrätten närmare att redogöra för nedan. Från varje grop säkrades ett samlingsprov bestående av 10 deciliter jord (G009–G012). Från grop två säkrades två markprover (G010–G011), det ena på cirka 50 centimeter djup och det andra på cirka 150–180 centimeters djup (FUP Kjula s. 428).
- Analysen visade att samtliga markprover från uppställningsplatsen (G009–G011) var kraftigt förorenade av PCB7 (FUP Kjula s. 517–521).
- Ett av proverna (G010) var därtill även kraftigt förorenat av kadmium

(FUP Kjula s. 518). Samtliga prover var även förorenade av PAH-M och PAH-H, varav det i ett av proven även fanns en förorening av PAH-L (G011).

- Markprovet G011 var också förorenat av alifater (FUP Kjula s. 520).
- Halterna av bly, kadmium, zink och PAH-H överskred i samtliga markprover Naturvårdsverkets jämförvärden för återvinning av avfall i anläggningsarbeten för mindre än ringa risk. Det gäller även halterna av PAH-M och koppar i två av markproverna (G010–G011) (FUP Kjula s. 518 och 520).
- I samtliga markprover överskred även halten av sulfat Naturvårdsverkets jämförvärde för utlakning av avfall i anläggningsarbeten för mindre än ringa risk. Materialet bedömdes därför inte i någon av proverna vara lämpligt att använda i anläggningsarbeten, utan en bredare och djupare analys av förutsättningarna på platsen.
- Vidare framgår att halten av PCB7 och kadmium i ett av proverna överskred gränsen för mycket allvarligt föroreningstillstånd (G010). I resterande markprover (G009 och G011) låg halten av PCB7 inom intervallet för allvarligt föroreningstillstånd, likväl som halten av PAH-H i proverna G010–G011.

Tingsrätten konstaterar att sammanlagt sju markprover har tagits från uppställningsplatsen i Kjula. Analysen av samtliga prover visar även att avfallet har innehållit halter av såväl tungmetaller som polycykliska aromatiska kolväten (PAH16) som överskrider Naturvårdsverkets jämförvärden för mindre än ringa risk. Även om jämförvärdena i fråga inte är rättsligt bindande och kan läggas till grund för bestämmandet av vilken eventuell prövningsnivå som användandet av massorna omfattas av, menar tingsrätten däremot att halter överskridande jämförvärdena tydligt indikerar att det funnits en föroreningsrisk. Det har även i samtliga markprover från den första brottsplatsundersökningen funnits en förorening av PAH-L, PAH-M samt PAH-H och halterna av vissa polycykliska aromatiska kolväten (PAH16) har även bedömt ligga inom intervallet för allvarligt föroreningstillstånd. Varje markprov från den andra brottsplatsundersökningen har därtill varit kraftigt förorenade av PCB7. I ett av proverna överskred halten av PCB7 även gränsen för mycket allvarlig föroreningstillstånd och i resterande låg halterna inom

intervallet för allvarligt föroreningstillstånd. Halten av sulfat överskred i samtliga prover även Naturvårdsverkets jämförvärde för utlakning av avfall i anläggningsarbeten för mindre än ringa risk.

Vid båda brottsplatsundersökningar togs även ett markprov (G008 och G013) från ett skogsområde ungefär 220 meter från nordväst från uppställningsplatsen. Markproverna bestod av jord från fem ställen (FUP Kjula s. 390 och 486). Båda bakgrundsprover bedömdes vara opåverkade av samtliga undersökta tungmetaller och PAH:er (FUP Kjula s. 452 och 515). I det ena provet påvisades dock en förekomst av PCB7 och alifater (G013). Halterna bedömdes dock vara så pass låga att de inte nämnvärt bedömts ha bidragit till förekomsten av dessa ämnen i de övriga markproverna (FUP Kjula s. 515). Bakgrundsproverna visar således att föroreningarna som påvisats i markproverna inte förekommer naturligt i marken på området.

Med hänsyn till konstaterade föroreningar i materialet men även halter av tungmetaller och PAH:er som överskrider Naturvårdsverkets jämförvärden för mindre än ringa risk anser tingsrätten att det är visat att det genom användandet av avfallet har funnits en risk för förorening i en sådan omfattning av hanteringen omfattats av krav på anmälan eller tillstånd, vilket NMT inte har haft. NMT har således utan korrekt anmälan eller tillstånd använt avfall för anläggningsändamål. I sammanhanget kan det även framhållas att tillsynsmyndigheten i sin åtalsanmälan mot NMT gjorde bedömningen att användandet av avfallet i fråga hade omfattats av tillståndsplikt (FUP Kjula s. 15–17).

Den östra brandvägen

Tingsrätten menar vidare att utredningen visar att även den östra brandvägen har anlagts utan korrekt anmälan eller tillstånd. Vid såväl den första som den andra brottsplatsundersökningen säkrades ett markprov från brandgatan, som sedermera har analyserats av NFC. Vid båda tillfällena togs ett samlingsprov bestående av 10 deciliter jord (FUP Kjula s. 388 och 482). Sammanlagt har alltså två markprover tagits, G005 samt G012 (FUP Kjula s. 459 och 482–484). Som tidigare redogjorts för var slänten 102 meter lång och 3,5 meter bred. Vid den andra brottsplatsundersökningen säkrades markprovet ungefär i

mitten av slänten och på cirka 50 centimeters djup (FUP Kjula s. 482).

Analysen av båda markproverna (G005 och G012) visade att halterna av bly, kadmium, kvicksilver, zink och PAH-H överskred Naturvårdsverkets jämförvärden för återvinning av avfall i anläggningsarbeten för mindre än ringa risk (FUP Kjula s. 459 och 522). I det enda provet (G012) överskred även halten av PAH-M jämförvärdet (FUP Kjula s. 522). I båda markprover överskred halten av sulfat Naturvårdsverkets jämförvärde för utlakning av avfall i anläggningsarbeten för mindre än ringa risk (FUP Kjula s. 459, 460 och 522). Materialet bedömdes därför inte i någon av proverna vara lämpligt att använda i anläggningsarbeten, utan en bredare och djupare analys av förutsättningarna på platsen. Det framgår vidare att markproverna var förorenade av tungmetaller och PAH:er (FUP Kjula s. 459 och 521). I båda markprover fanns en förorening av PAH-H och PAH-M, i det ena även av PAH-L (G012) och i det andra av barium och kvicksilver (G005). Som tidigare redogjorts för undersöktes förekomsten av PCB7 enbart i markproverna från den andra brottsplatsundersökningen. Analysen av provet från detta tillfälle (G012) visade att det var kraftigt förorenat av PCB7 men även av barium och zink (FUP Kjula s. 522). I detta prov låg även halterna av PAH-H och PCB7 inom intervallet för allvarligt föroreningstillstånd (FUP Kjula s. 521 och 522). I det andra markprovet (G005) bedömdes halterna av barium, zink och PAH-H ligga inom intervallet för måttligt allvarligt föroreningstillstånd (FUP Kjula s. 459).

Tingsrätten konstaterar följaktligen att även det avfall som använts för anläggandet av den östra brandvägen på anläggningen har innehållit halter av tungmetaller och PAH:er som överskrider Naturvårdsverkets jämförvärden för mindre än ringa föroreningsrisk. Därutöver kan det konstateras att båda markprover har varit förorenade av vissa tungmetaller, såsom kvicksilver och barium men även av olika PAH:er. Det ena markprovet var dessutom kraftigt förorenat av PCB7 men även barium och zink. Enligt tingsrättens mening är det därför visat att det genom användandet av avfallet för anläggandet av brandvägen har funnits en risk för föroreningar i en sådan omfattning att användandet av avfallet omfattats av krav på anmälan eller tillstånd.

Redogörelsen ovan visar alltså sammanfattningsvis att NMT:s avfallshantering

i Kjula, såväl mellanlagringen som användandet av avfall för utfyllnaderna av fastigheten, har skett utan korrekt anmälan och tillstånd.

Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Tingsrätten har ovan konstaterat att det funnits tydliga och genomgående brister i avfallshanteringen i Kjula. För att det ska vara fråga om ett miljöbrott krävs dock att de tilltalade har hanterat eller låtit hantera avfall på ett sätt som har

- medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller som medfört eller kunnat medföra någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen), eller
- orsakat att det i mark, luft och/eller vatten släppts ut ämnen som typiskt sett eller i det enskilda fallet medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken och andra stycket i gärningsbeskrivningen).

Vid bedömningen om vilka risker som verksamheten inneburit har framför allt resultaten från brottsplatsundersökningarna betydelse. Som framgått av den tidigare redogörelsen det vid båda brottsplatsundersökningar tagits markprover från såväl uppställningsplatsen som brandgatan, som sedermera analyserats av NFC. Vidare har även innehållet i flertalet balar på fastigheten undersökts och analyserats.

Uppställningsplatsen och den östra brandvägen

Tingsrätten har närmare redogjort för analysen av de markprover som har tagits ovan. Det kan därmed konstateras att samtliga analyserade markprover visar att avfallet som användes för anläggandet av såväl uppställningsplatsen som brandgatan har varit förorenat av både tungmetaller och PAH:er (FUP Kjula s. 454–460 och 517–522). I varje analyserat markprov, som tagits från olika delar av verksamheten, har föroreningar alltså påvisats. En del av

proverna visar även att massorna har varit kraftigt förorenade av olika tungmetaller men även av PCB7. Halterna av ett visst ämne eller ämnen har även i vissa markprover bedömts ligga inom intervallet för *mycket* respektive *allvarligt* föroreningstillstånd.

I sex av sammanlagt nio markprover, från uppställningsplatsen och brandgatan, har halten av olika påvisade ämnen, det vill säga tungmetaller, PAH:er och PCB7, bedömts innebära en *risk* för människors hälsa eller miljö. NFC:s formulering av risken uttrycks dock olika i utlåtandena. För två av proverna från uppställningsplatsen (G002 och G004) anges det i respektive bedömning att halterna av PAH-H och PAH-M bedömts utgöra en *risk* för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön (FUP Kjula s. 455–456 och 458–459). I resterande fyra prover anges det i stället att halterna av påvisat ämne/ämnena i respektive prov har bedömts innebära ”risk för människors hälsa eller i miljö om sådant material genom utlakning eller på annat sätt leder till exponering för människor eller sprids i miljön” (G009–G012). Det framgår också att spridning till miljö kan ske exempelvis genom påverkan från regnvatten och att riskerna ökar med mängden material eller vid lång exponering (FUP Kjula s. 517–522).

I samtliga nio markprover har det också funnits ett högt innehåll av sulfat, som överskridit Naturvårdsverkets jämförvärde för utlakning för avfall i anläggningsarbeten. Av NFC:s riskbedömning av samtliga prover, bortsett från de två tagna från brandgatan (G005 och G012, FUP Kjula s. 459, 460, 521 och 522), framgår det att ett högt innehåll av sulfat kan påverka utlakning av andra ämnen, vilken kan innebära *viss risk* för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön på lång sikt. Vid den andra brottsplatsundersökningen togs även ett vattenprov (G014). Detta säkrades från den grop som grävdes på den östra brandgatan, där även ett markprov togs (FUP Kjula s. 482 och 485). Provet har således inte tagits från dikena som fanns norr och öster om verksamhetsområdet. Analysen av vattenprovet visade att det var extremt förorenat av molybden, zink, antimon, bly, vanadin, kobolt, krom och koppar samt förorenat av arsenik, barium, nickel och kadmium. Det påvisades också en förorening av PCB. Halterna av framför allt PCB7, zink, koppar, krom och bly men även kvicksilver har bedömts innebära en *påtaglig risk* för människors

hälsa eller i miljön, om sådant vatten genom utsläpp till vattendrag eller annat leder till exponering för människor eller vattenlevande organismer (FUP Kjula s. 525).

Tingsrätten konstaterar alltså att det i avfallet, från såväl uppställningsplatsen som brandgatan, har funnits tungmetaller, PAH:er och PCB7 i en sådan halt att det har bedömts innebära en *risk* för människors hälsa och miljö, om materialet genom utlakning eller på annat sätt leder till exponering för människor eller sprids i miljön. Halterna i vattenprovet bedömdes därutöver innebära en *påtaglig risk* för människors hälsa och miljö, om sådant vatten leder till exponering för människor eller vattenlevande organismer. Den fråga som tingsrätten har att ta ställning till är därmed om det funnits en risk för föroreningsspridningar, genom hanteringen av avfallet.

Naturvårdsverket har lämnat två yttranden gällande avfallshanteringen i Kjula. Såvitt avser avfallet som använts för utfyllnaden av området har Naturvårdsverket i sitt första yttrande framfört att förhöjda halter av främst PAH i jordproverna indikerar att marken är förorenad. Vidare framgår att två prov överskred det generella riktvärdet för mindre känslig markanvändning (MKM) för PAH-H och ett för PAH-M. Naturvårdsverket instämde därför i bedömningen av att proverna visar att det har funnits risk för oönskade effekter på människors hälsa eller miljö. Det föreföll även enligt Naturvårdsverket som att uppställningsytan hade blivit anlagd med avfallsmassor och det påtalades att förekomsten av osorterat bygg- och rivningsavfall indikerar att det kan förekomma farliga ämnen som kan spridas i miljön (HP s. 70). Av det andra yttrandet framgår att den kompletterande provtagningen som Naturvårdsverket hade tagit del av bekräftade att marken innehöll föroreningar. Naturvårdsverket kunde däremot inte, utifrån dokumentation som verket tagit del av med anledning av den kompletterande provtagningen, göra några iakttagelser av att marken i provgröparna delvis bestod av bygg- och rivningsavfall. Enligt det material som Naturvårdsverket tidigare hade yttrat sig om bestod provgröparna däremot delvis av bygg- och rivningsavfall. Naturvårdsverket menade därför att det var oklart hur stor inblandningen av bygg- och rivningsavfall var i marken och hade därmed svårt att bedöma riskerna i det enskilda fallet. Det påpekades dock att användande av bygg- och rivningsavfall för

anläggningsändamål generellt sett innebär miljörisker (HP s. 80 och 81).

Tingsrätten har som tidigare konstaterats funnit det utrett att bygg- och rivningsavfall delvis har använts för att anlägga såväl uppställningsplatsen som brandgatan. Enligt tingsrättens mening har det även funnits risk för föroreningsspredningar som är skadliga för människors hälsa och miljön i en omfattning som är mer än ringa, genom hanteringen av avfallet. Av protokollet från den första brottsplatsundersökningen framgår det att balarna förvarades på en yta om ungefär 100 gånger 100 meter (FUP Kjula s. 381). Denna yta motsvarar i princip den uppställningsplats som anlagts. Det kan därför konstateras att det varit fråga om förhållandevis stora mängder avfall, innehållande föroreningar av flera ämnen, såväl tungmetaller som PAH:er och PCB7, som har lagts upp på fastigheten. Även om uppställningsplatsens volym inte tycks ha utretts konstaterar tingsrätten däremot att markproverna från platsen i fråga togs på ett djup om mellan 0,5–1,9 meter (FUP Kjula s. 387 och 482). Thomas Nilsson har även vid sitt förhör, i samband med att han fick frågor om uppställningsplatsen, uppgett att de var ”tvungna” att höja en del av marken cirka 40–80 centimeter. Miljöinspektören David Aronsson har vidare uppskattat att marken fyllts ut ungefär två meter på höjden (se även FUP Kjula s. 234 och 235). Utöver att avfall lagts upp på en stor yta tyder dessa omständigheter således på att även omfattande volymer har använts för uppställningsplatsen. Förutom uppställningsplatsen har brandgatan som anlagts konstaterats vara ungefär 102 meter lång och 3,5 meter bred (FUP Kjula s. 482). Detta talar även för att förhållandevis mycket avfall använts för anläggandet av brandgatan.

Även om de markprover som tagits med konstaterade föroreningar i inte motsvarar samtliga avfallsmassor på fastigheten menar tingsrätten däremot att det får antas att liknande föroreningar har funnits i de massor som inte har undersökts. Trots att markprover har tagits från olika delar av verksamheten, framför allt på uppställningsplatsen, har det i samtliga prover påvisats en förorening av olika ämnen, såsom tungmetaller och PAH:er. Att detta skulle vara en ren tillfällighet menar tingsrätten är mindre sannolikt. Det faktum att föroreningar konstaterats i massor från olika platser av fastigheten talar i stället för en bredare förekomst av föroreningar, än vad som har kunnat fastställas.

Tingsrätten anser följaktligen att det enbart med beaktade av mängden och typen av avfall som lagts upp på fastigheten har funnits en risk för föroreningsspridningar, framför allt till mark och omgivande natur.

Den förhållandevis långa tidsperiod som avfallet funnits på platsen medför också att riskerna för föroreningsspridningar, genom exempelvis utlakning, har ökat. Det har också vid en av inspektionerna observerats löst avfall, i form av plast, metall och trä, på den östra vägen som NMT anlagt samt i slänten, vilket också visar att det förelegat en faktisk risk för att avfall och därmed föroreningar har kunnat spridas (FUP Kjula s. 118). Även om risken för föroreningsspridningar från uppställningsplatsen till omgivningen, fransett marken under massorna, i viss mån begränsats genom att avfallet grävts ner men också till stora delar täckts av balar – menar tingsrätten ändå att det har kunnat ske en spridning genom exempelvis påverkan från regnvatten.

I samtliga markprover påvisades också en högt halt av sulfat, vilket i sin tur kan påverka utlakning av andra ämnen. Förekomsten av sulfat i avfallet kan således bidra till att miljöfarliga ämnen lakar ut och sedermera sprids till omgivningen.

Till det kommer att fastigheten, som avfallet lagts upp på, är omgiven av åkermark och vattenförande diken. Ett av diken, norr om fastigheten, leder även till Barva-Lappen, som i sin tur enligt Naturvårdsverket är en skyddad vattenmiljö (FUP Kjula s. 286). Ett vattendrag med mynning till Barva-Lappen ligger enbart 110 meter från lagringsplatsen och inom 300 meter finns även tre brunnar registrerade. Närheten till natur och vattenförande diken medför således att förutsättningarna för föroreningsspridningar till omgivningen har ökat, inte minst föroreningarna som har konstaterats funnits i den östra brandgatan. Med beaktade av dessa omständigheter anser tingsrätten därför att det genom hanteringen av avfallet har funnits en risk för föroreningsspridningar som är skadliga för människor och miljön, i en omfattning som är mer än ringa.

Tingsrätten menar också att analysen av vattenprovet, som togs från den östra brandgatan, visar att det skett ett utsläpp av ämnen från avfallet till omgivande mark, vilket i sig även medför en risk för påverkan på grund- och ytvatten.

Vattenprovet var som ovan konstaterats extremt förorenat av flertalet tungmetaller, däremot har de bakgrundsprover som tagits varit opåverkade av samtliga undersökta tungmetaller och PAH:er. Även om det förvisso påvisades en förekomst av PCB7 och alifater i det ena bakgrundsprovet var halterna så pass låga att de inte nämnvärt bedömts ha bidragit till förekomsten av ämnena i övriga markprover. Miljöinspektören David Aronsson, som är civilingenjör med inriktning mot miljöskyddsfrågor, har även uppgett att vattnet i diken omkring fastigheten inte kan ha påverkat provtagningen på området. Det kan alltså konstateras att påvisade halter i vattenprovet härrört från det avfall som NMT lagt upp på fastigheten.

Avfallsbalarna

Som tidigare redogjorts för har totalt femton stycken slumpmässigt utvalda balar säkrats vid brottsplatsundersökningarna och sedermera skickats till återvinningscentralen Lilla Nyby för undersökning och vägning. Från samtliga fem balar, som valdes ut vid den andra brottsplatsundersökningen, säkrades ett prov innehållandes slumpmässigt utvalt material från tio områden. Från dessa balar säkrades även material som valdes ut av NFCs forensiker, G016, G018, G020, G022 och G024 (FUP Kjula s. 480). De sistnämnda materialproverna har sedan analyserats av NFC (FUP Kjula s. 510). Ändamålet med analysen var bland annat att undersöka om materialet innehöll tungmetaller, PAH16 och PCB7 (FUP Kjula s. 510).

Analysen visar att det i samtliga fem prover har funnits halter av tungmetaller och polycykliska aromatiska kolväten (PAH16) i en sådan omfattning att NFC ansett att det funnits risker med avfallet, dock i olika omfattning. I två av proverna har halterna av påvisat ämne/ämnena i det enskilda provet, bedömts innebära *risk* för människors hälsa eller i miljön, om materialet genom utlakning eller på annat sätt leder till exponering för människor eller sprids i miljön (G016 och G020). I det ena provet var det halterna av framför allt koppar, zink, PAH-H och PAH-H (G016) och i det andra halterna av koppar, krom och zink (G020) (FUP Kjula s. 526–529). För ett av proven har däremot halterna av framför allt bly, koppar, PAH-M och PAH-H bedömts innebära en *påtaglig risk* för människors hälsa eller i miljön, om sådant material leder till exponering för människor eller sprids i miljön (G024). Det konstaterades även

att det i materialet fanns en hög halt av PAH16 och halten av benso(a)pyren var 78 mg/kg, vilket överskrider haltkriteriet om 50 mg/kg för markörföroreningen för cancerframkallande egenskaper (FUP Kjula s. 530–532). Materialet i en av balarna (G024) har därmed klassificerats som farligt avfall i enlighet med avfallsförordningen. För resterande två materialprover har halterna av påvisat ämne/ämnen i det enskilda provet, bly, zink och PAH-H (G018) respektive koppar (G022), bedömts innebära en *viss risk* för människors hälsa eller i miljön (FUP Kjula s. 529 och 530). Av riskbedömningen för samtliga fem prover har det därutöver angetts att högt innehåll av sulfat kan påverka utlakningen av andra ämnen, vilket kan innebära *viss risk* för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön på lång sikt (FUP Kjula s. 526–532).

Tingsrätten anser i likhet med den närmare redogörelse som gjorts under åtalspunkten 1.1 (Kassmyra) att de bedömningar som sakkunnigvittnet Reidar Zapf-Gilje har gjort inte medför att NFC:s analyser eller riskbedömningar beträffande Kjula kan ifrågasättas.

Tingsrätten konstaterar således att det i materialet från balarna har funnits tungmetaller och PAH:er i en sådan halt att det har bedömts innebära risker för människors hälsa och miljö, om materialet genom utlakning eller på annat sätt leder till exponering för människor eller sprids i miljön. Naturvårdsverket har i sitt yttrande såvitt avser balarna i Kjula bedömt att det föreligger en risk för spridning av föroreningar som är skadlig för människors hälsa och miljö i en omfattning som är mer än ringa, med hänsyn till typen, mängden och sättet som avfallet lagrats på men också förutsättningarna på platsen. Av yttrandet framgår att balarna innehåller misstänkt farligt avfall och föreföll utifrån bilddokumentation ha varit i dåligt skick. Det konstaterades att otäta balar som förvaras under bar himmel innebär att regnvatten kan laka ut föroreningar från avfallet men att det också finns risk för att avfall sprids till omgivningen och på så sätt bidrar till olägenheter i form av nedskräpning och skador på miljön, genom att föroreningar sprids (HP s. 81 och 82).

Även tingsrätten anser att det har funnits en risk för föroreningsspridningar, som är skadlig för människors hälsa och miljö i en omfattning som är mer än ringa. Som tidigare redogjorts för har det vid samtliga inspektioner som skett

av verksamheten mellan 2017 och 2020, bortsett från en, observerats skadade avfallsbalar på fastigheten. Detta har även observerats av bland annat såväl privatpersoner, grannen Lars Lindlöf som av fastighetsägaren Gunnar Thysell. Det finns även, som tidigare nämnts, ett stort antal fotografier på trasiga balar tagna vid olika tillfällen under åren. Enligt tingsrättens mening har det till följd av att avfallet lagrats på detta sätt också funnits en uppenbar risk för föroreningsspridningar, genom exempelvis påverkan av nederbörd och vind. Det faktum att NMT vid flertalet tillfällen förelagts om att städa upp verksamhetsområdet från avfall – som i sin tur spridit sig från balarna – visar också att en faktisk risk har förelagat. Risken för föroreningsspridningar, inte minst sådana som är skadliga för miljön, påverkas också av närheten till natur och vattenförande diken. Ett av diken, norr om fastigheten, leder även till den skyddade vattenmiljön Barva-Lappen (FUP Kjula s. 286). Vid flera inspektioner har tillsynsmyndigheten också noterat att avfallsbalar hamnat i diken norr och öster om verksamhetsområdet (FUP Kjula s. 61, 72, 96 och 158–159). Det påtalades även av tillsynsmyndigheten, i en av inspektionsrapporterna, att detta utgjorde en risk, med hänsyn till att vattnet i diken ökar risken för utlakning av miljöskadliga ämnen från avfallet (FUP Kjula s. 76). Även om det förvisso inte framgår att balarna vid inspektionen i fråga varit skadade, är det dock inte osannolikt att så varit fallet. Balarna har som tidigare nämnts enbart varit skyddade av ett yttre och inre plastlager/nät och har de facto ramlat eller rullat ner i diken, varför det inte är orimligt att anta att balarna ådragit sig skador i samband med detta. Sammantaget anser tingsrätten därför att det har funnits en beaktansvärd risk för föroreningsspridningar, genom hanteringen av avfallsbalarna. Den förhållandevis långa tidsperiod som avfallet lagrats på platsen medför givetvis också att riskerna har ökat.

Även om materialet i samtliga balar inte har analyserats av NFC, utan enbart innehållet i ett fåtal, menar tingsrätten däremot att det får antas att halter av liknande ämnen och därmed risker även har funnits i det avfall som inte har analyserats. Som tidigare konstaterats har det dock i samtliga femton balar som har undersökts funnits i princip samma typ av avfall, såsom elkablar, isolering och metaller, utöver papper, trä och plast. Thomas Nilsson har även själv berättat att balarna innehöll grovkrossat material, vilket enligt honom kan

innehålla bland annat kakel, kabel, klinkers, sten och aluminium. Detta tyder alltså på att liknande material även har funnits i resterande icke undersökta balar. Andra omständigheter som talar för detta har tingsrätten närmare redogjort för ovan. Att halter av tungmetaller och PAH:er – i en sådan omfattning att det innebär en risk – enbart skulle kunna påvisas i fem av mer än 22 150 stycken balar anser tingsrätten därför är mindre sannolikt.

Sammanfattningsvis menar tingsrätten att det genom hanteringen av avfallet, såväl balarna som det avfall som använts för anläggandet av uppställningsplatsen och brandgatan, har funnits en risk för föroreningsspredningar som är skadliga för människors hälsa och miljön, i en omfattning som är mer än ringa. Avfallshanteringen har även orsakat att det har släppts ut ämnen (tungmetaller och PCB7) till mark och i vatten, som typiskt sett kan medföra en förorening som är skadlig för människors hälsa och miljö. Det har också funnits en risk för annan betydande olägenhet, genom nedskräpning av avfall från verksamheten i närområdet.

Tingsrätten anser vidare att avfallshanteringen i Kjula inte kan anses varit allmänt vedertagen eller i övrigt försvarlig på ett sätt som utesluter ansvar för miljöbrott i objektiv mening. Det har tydligt framkommit att avfallshanteringen i stället bedrivits utan korrekt anmälan eller tillstånd, i strid med miljöbalkens bestämmelser och därmed även i kontrast mot gängse tillvägagångssätt inom avfallsbranschen.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Fariba Vancor

Det finns ingenting i utredningen som talar för att Fariba Vancor har varit delaktig i den fysiska hanteringen av avfallet i Kjula. Det står emellertid klart att Fariba Vancor ytterst har varit den som styrt verksamheten och de andra tilltalade. Att Tobias Gustafsson som varit platsansvarig i Kjula frågat om Fariba Vancors godkännande av i princip allt rörande verksamheten talar inte minst för detta. Det finns exempelvis e-postmeddelanden där Tobias Gustafsson bett om godkännande gällande svar till tillsynsmyndigheten men även till en journalist (FUP Kjula s. 1078 och 1081–1083 och PB M s.

1607–1610). När Tobias Gustafsson efter en inspektion meddelade Fariba Vancor vilka åtgärder som tillsynsmyndigheten krävde att NMT skulle vidta, bland annat bygga ytterligare en brandgata, svarade hon att ”Jag kommer till Kjula nästa vecka och vill gärna se samtliga depåer som vi använder oss utav och efter det bestämmer jag hur vi ska göra” (FUP Kjula s. 874). Fariba Vancor har även själv uppgett att Tobias Gustafsson frågade om hennes godkännande för exempelvis inköp av tejp till balarna, asfaltskross samt anlitande av personal för städning. Enligt Fariba Vancor skulle alla ekonomiska frågor stämma av med henne först och de bilder som Tobias Gustafsson skickade till henne var ett underlag för att godkänna fakturerade kostnader. Att Fariba Vancor styrt verksamheten framgår också av det faktum att hon delegerat olika uppgifter kopplade till verksamheten till flera personer, framför allt efter att Tobias Gustafsson slutade på NMT. Hon skickade exempelvis en inspektionsrapport till Claes Cardell i maj 2020 och begärde hans hjälp med att åtgärda vissa brister i Kjula som hade påtalats (FUP Kjula s. 1263). Ett annat exempel är att Fariba Vancor uppmanade Robert Silversten att åka till Kjula för att dokumentera den ”smygtippning” som hade ägt rum, vilket han sedermera gjorde (FUP Kjula s. 1290 och 1282–1284). I samband med detta kontaktade Fariba Vancor även Magnus Karlsson gällande händelsen och kort därefter genomfördes en provtagning i Kjula, antingen av Magnus Karlsson eller någon annan från WSP, som sedan redovisades för henne (FUP Kjula s. 1281, 1292, 1297 och 1298). Fariba Vancor har även skickat ut olika dokument från tillsynsmyndigheten till flera personer och bett om att få återkoppling kring det (FUP Kjula s. 1177, 1178 och 1239). Hon har även själv lämnat in en årsrapport för verksamheten (FUP Kjula s. 167–174). Av Fariba Vancors egna uppgifter var det också hon som ansvarade för att C-anmälan till tillsynsmyndigheten lämnades in nästan tre månader för sent. Hon har uppgett att hon annars alltid brukar be ”någon miljökonsult” att ordna med anmälan, vilket hon i detta fall av olika skäl ”missade”.

Det är således tydligt att Fariba Vancor på såväl ett övergripande plan som på detaljnivå kontrollerat och styrt verksamheten. Av samma skäl står det klart att hon varit insatt i alla praktiska delar av verksamheten. Hon har exempelvis fått del av flertalet inspektionsrapporter från tillsynsmyndigheten, där olika brister och åtgärdskrav påtalats (FUP Kjula s. 1064, 1165, 1166 och 150 och PB M s.

1715 och 1716). Flera handlingar från tillsynsmyndigheten som exempelvis föreläggande om försiktighetsmått eller om att vidta åtgärder har också delgetts NMT via Fariba Vancor (FUP Kjula s. 58 och 79 och PB M s. 1593). En mängd e-postmeddelanden som skickats mellan Tobias Gustafsson och tillsynsmyndigheten har Fariba Vancor även fått en kopia av (FUP Kjula s. 989 och 1142). Tobias Gustafsson har även löpande skickat uppdateringar till Fariba Vancor om i princip allt som har skett i Kjula. Hon har exempelvis fått del av en mängd fotografier och videos från platsen, där det framgår bland annat vilka massor som uppställningsplatsen fyllts ut med, att balar varit skadade och att brandgator har byggts (FUP Kjula s. 734, 747–788, 850–855, 944–946, PB B s. 77–82, 1591–1592). Fariba Vancor har även skriftligen informerats om alltifrån vad balarna vägde, hur många balar som hade körts in under en viss period, att balar hade gått sönder och att en väg fylldes ut med billigt material ”från kund och bönder i området” (PB M s. 1569–1570, 1574, 1589 och FUP Kjula s. 1064 och 1052).

Fariba Vancor har således varit väl insatt i verksamheten som bedrevs i Kjula och med vilka brister som har funnits med avfallshanteringen. Hon har också berättat att hon besökte Kjula vid några tillfällen, varför det heller inte kan ha undgått henne hur avfallet lagrades eller hur det såg ut på platsen. Av Fariba Vancors egna uppgifter står det även klart att hon varit väl medveten om vad som gällt för verksamheten, exempelvis att mellanlagring av avfall var en anmälningspliktig verksamhet och att avfallet högst fick lagras i högst tre års tid. Samtidigt har hon i egenskap av ansvarig för verksamheten underlåtit att vidta åtgärder för att efterkomma miljöbalkens bestämmelser.

Sammantaget är det alltså visat att Fariba Vancor har låtit hantera, samla in och förvara det nu aktuella avfallet på ett sådant sätt att hon ska anses som gärningsperson.

Tingsrätten anser inte att Fariba Vancor har haft ett direkt uppsåt orsaka skada eller risker för människor, djur eller miljö. Hon har däremot varit medveten om vilka betydande brister och risker som funnits i avfallshanteringen, såsom tillsynsmyndigheten påpekat. Fariba Vancor har därigenom insett att det funnits avsevärda risker med avfallsverksamheten men förhållit sig likgiltig inför att riskerna kunde förverkligas. Hon har alltså agerat med uppsåt (s.k.

likgiltighetsuppsåt).

Thomas Nilsson

Som tingsrätten under tidigare åtalpunkter redogjort för har Thomas Nilsson varit produktionschef i Think Pink-koncernen. Han har därmed haft det huvudsakliga ansvaret för den praktiska hanteringen av avfallet i Kassmyra, såväl för sortering som framställning av material. En stor del av det avfall som Thomas Nilsson hanterat har också transporterats ut till NMT:s olika anläggningar, såsom till Kjula. Som ovan framgått har exempelvis de balar som lagrats i Kjula huvudsakligen kommit från NMT:s anläggning i Kassmyra, vilka Thomas Nilsson således har producerat. Han har själv berättat att balarna i fråga bestod av grovkrossat material som kunde innehålla metall, kakel, kablar, betong och aluminium, och att materialet vare sig var vindsiktat eller sållat. Thomas Nilsson har också varit väl medveten om att dessa balar transporterats till och lagrats i Kjula sedan 2017. Utöver hanteringen med balarna har Thomas Nilsson även haft en central del i att NMT kom att anlägga en uppställningsplats på fastigheten. Som ovan redogjorts för var det Thomas Nilsson tillsammans med Lennart Stålhandske på NMT som etablerade kontakten med Gunnar Thysell och som sedan ingick överenskommelsen med honom om att NMT skulle leverera material för utfyllnad av fastigheten. Thomas Nilsson har följaktligen haft ett avgörande inflytande över att avfall kom att levereras till Kjula och vilka avfallsmassor som kördes dit. Enligt Thomas Nilsson själv kom materialet från Kassmyra, där han hade ansvaret över hanteringen av avfallet. Det har även framkommit att Thomas Nilssons pappa Bruno var på plats för att jämna ut marken med materialet från NMT, något som Thomas Nilsson rimligen måste ha varit delaktig kring.

Den ovanstående redogörelsen visar att Thomas Nilsson har haft en betydande delaktighet i hanteringen av avfallet som lagrats i balarna och i utfyllnaden av Kjula. Det är vidare utrett att NMT har anlagt den östra brandvägen i Kjula och flera omständigheter talar för att dessa massor har kommit från Kassmyra, även om en del tycks ha kommit från ”kund och bönder i området” (se ovan nämnda meddelande från Tobias Gustafsson). Exempelvis angav NMT att det var betongschaktmassor från Kassmyra som hade använts för utfyllnaden, efter att de förelagts att redovisa varifrån massorna kom (FUP Kjula s. 118 och

126–127). Tobias Gustafsson har uppgett att det var ”produktionen” från Stockholm som byggde brandgatan. Att detta skulle ha undgått Thomas Nilsson i egenskap av produktionschef, får anses uteslutet.

Utredningen visar också att Thomas Nilsson löpande har fått del av information om verksamheten i Kjula – till skillnad från vad som har varit fallet på andra platser i detta mål. Som ovan framgått fick Thomas Nilsson exempelvis del av flera fotografier och videos från uppställningsplatsen, som Tobias Gustafsson skickade i september 2017. Tobias Gustafsson skrev också i ett direkt meddelande till Thomas Nilsson i september 2019 att han hade ”handvänt 30 säckar med sten och jord för utfyllnad i kjula”, vilket Thomas Nilsson även svarade på (FUP Kjula s. 936). Flera av de e-postmeddelanden som Tobias Gustafsson skickade till Fariba Vancor om vad som diskuterats vid tillsynsbesök och brister som har behövt åtgärdas, har även skickats till Thomas Nilsson (FUP Kjula s. 1052, 1064 och 1067). Han har även fått del av flera inspektionsrapporter från Kjula (PB M s. 1716 och FUP Kjula s. 1064 och 1263). Fariba Vancor har också vidarebefordrat ett e-postmeddelande från Tobias Gustafsson direkt till Thomas Nilsson, av vilket det framgår bland annat att balar i Kjula varit skadade och att det behövde byggas ytterligare en brandgata (PB M s. 1058 och 1574). Utöver detta finns det också en mängd andra e-postmeddelanden gällande Kjula som Thomas Nilsson fått del av, bland annat om transporter till Kjula och överklagan till länsstyrelsen (FUP Kjula s. 851, 991, 1068, 1177 och 1178 och PB M s. 1685 och 1817).

Thomas Nilsson har således varit väl medveten både om att stora mängder avfallsbalar som innehållit bland annat kablar, armeringsjärn och plast lagrats på fastigheten under flera års tid, och att avfall använts för utfyllnad av såväl uppställningsplatsen som den östra brandvägen. Han har därutöver fått del av flera meddelanden där olika brister och risker med avfallshanteringen påtalats. Under den aktuella åtalsperioden har Thomas Nilsson även besökt fastigheten, varför det heller inte kan ha undgått honom hur avfallet lagrades eller hur det såg ut på platsen. Med hänsyn till dessa omständigheter anser tingsrätten därför att Thomas Nilsson har insett att det funnits avsevärda risker med avfallshanteringen, men att han förhållit sig likgiltig inför att riskerna kunde förverkligas. Han har alltså agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt).

Tobias Gustafsson

Som tingsrätten tidigare redogjort för har Tobias Gustafsson varit ansvarig för NMT:s anläggningar i Sörmland och därmed också för verksamheten i Kjula. Utredningen i målet visar också att Tobias Gustafsson har haft en central del i den verksamhet som bedrivits i Kjula. Som tidigare redogjorts för var Tobias Gustafsson på plats i Kjula redan innan verksamheten anmälades i september 2017. Det var bland annat då som han beställde den asfaltskross som senare lades ut på fastigheten och som personal som Tobias Gustafsson för NMT:s räkning hade anlitat var på plats för att städa av området (FUP Kjula s. 582, 585–587 gällande asfaltskross).

Tobias Gustafsson tycks också ha organiserat uppställningen av balarna på fastigheten, med hänsyn till de fotografier som han då skickade. Efter NMT:s anmälan i september 2017 har Tobias Gustafsson även haft omfattande kontakter med tillsynsmyndigheten om verksamheten. Han har varit närvarande vid samtliga inspektioner som skett under den tiden som han arbetade för NMT, men också varit den i bolaget som huvudsakligen skött kontakterna med tillsynsmyndigheten (FUP Kjula s. 61, 72, 95 och 118).

Tobias Gustafsson har exempelvis återkopplat till tillsynsmyndigheten efter inspektioner och besvarat hur olika åtgärdskrav hade hanterats. Han har också skickat in en mängd dokument och handlingar som efterfrågats av myndigheten. Det gäller exempelvis miljörapporter, driftinstruktioner och aktörsrapporter där väsentliga uppgifter redovisats om mängden avfall som transporterats in och ut från anläggningen och om hur länge avfallet hade lagrats på platsen (FUP Kjula s. 80–94). Det är också tydligt att Tobias Gustafsson varit den som ansvarat för genomförandet av de åtgärder som tillsynsmyndigheten vid olika inspektioner krävt och förelagt NMT om att vidta. Han har exempelvis anlitat personal som varit anställda i hans bolag TT Media Art men också personliga vänner som för NMT:s räkning byggt brandgator mellan balarna i Kjula, genomfört städning på området och lagat skadade avfallsbalar. De åtgärder som NMT förelagts om att vidta har alltså genomförts genom Tobias Gustafssons försorg.

Enligt Tobias Gustafsson var det han som kom på idén om att bygga

brandgator mellan balarna. Tobias Gustafsson har även själv varit delaktig i den fysiska hanteringen av avfallet i Kjula. Som tidigare redogjorts för skickade han flera uppdateringar till Fariba Vancor och Thomas Nilsson om byggandet av brandgatorna i Kjula där han bland annat skrev ”Har handvänt 30 säckar med sten och jord för utfyllnad till kjula” (FUP Kjula s. 936 och 938). Han har även skickat bilder på att balar lagats med hjälp av tejp vid flera tillfällen (FUP Kjula s. 559, 560 och 850–855). I ett e-postmeddelande till Fariba Vancor har han även skrivit att ”Vi kommer under veckan att fortsätta bygga vägen runt samt tejpa balar. Det är också en del som har gått sönder som vi kommer att plocka upp och köra till Skultuna” (PB M s. 1569 och 1570).

Tobias Gustafsson har bevisligen även varit delaktig i att anlägga den östra brandvägen på verksamheten. Detta framgår både av ovan nämnda meddelande och av inspektionsrapporter från olika besök där han närvarade och vid vilka arbetet med brandgatan diskuterades. Han har även skrivit till Fariba Vancor att ”Vi har börjat med att fylla på med massor runt för att komma åt dom från båda håll, men det är bara det material som vi kommer åt billigt hos kund och bönder i området” (FUP Kjula s. 1064).

Utredningen visar alltså att Tobias Gustafsson har haft en central del i NMT:s verksamhet i Kjula. Fariba Vancor har också uppgett att hon inte hade kunnat ”bedriva Sörmland” utan Tobias Gustafsson. Enligt tingsrättens mening är det också uppenbart att Tobias Gustafsson har varit medveten om bristerna med avfallshanteringen. Han har därtill även medverkat till att lämna felaktiga och vilseledande uppgifter om den verksamhet som bedrevs. Tobias Gustafsson kände exempelvis till att balar fanns uppställda på anläggningen redan i juni 2017, med hänsyn till det fotografi han då skickade. Samtidigt framfördes inte detta till tillsynsmyndigheten vid någon av de inspektioner som han närvarade vid. NMT förelades dessutom att redovisa tidpunkten för när olika avfallsbalar hade kommit in till verksamheten men inte heller då angavs den riktiga tidpunkten i de dokument som Tobias Gustafsson lämnade in till tillsynsmyndigheten (FUP Kjula s. 72–73, 76, 80 och 94). Ett annat exempel är att Tobias Gustafsson vid inspektionen i april 2019 uppgav att han inte kunde redogöra för var massorna som hade använts för utfyllnaden av den östra brandgatan kom ifrån (FUP Kjula s. 120). Samtidigt meddelade han Fariba

Vancor i december 2019 att de använde sig av material ”som vi kommer åt billigt hos kund och bönder i området” (FUP Kjula s. 1064). Natten före inspektionen i fråga skrev Tobias Gustafsson även till Robert Silversten och frågade om han innan klockan 10.00 dagen därpå kunde få fram något som visade att materialet som hade använts för utfyllnaden i Kjula inte översteg MRR (mindre än ringa risk). När Robert Silversten sedermera svarade att det inte fanns några analyser som klarade riktvärdet svarade Tobias Gustafsson ”Det gör inget vi kan ha haft detta liggande i tumba” (FUP Kjula s. 1135–1138).

I sammanhanget kan det även framhållas att tillsynsmyndigheten vid inspektionen i november 2018 vid vilken Tobias Gustafsson var närvarande även upplyste om att användande av massor överstigande MRR behövde anmälas till tillsynsmyndigheten innan åtgärd vidtas (FUP Kjula s. 95 och 97). Det faktum att Tobias Gustafsson inför nästkommande inspektion efterfrågade analyser som klarade riktvärdena i fråga tycks därför uppenbart ha skett i ett vilseledande syfte. Efter att NMT förelades om att kvartalsvis sammanställa rapporter med mängden avfall som hade transporterats in och ut från verksamheten och till vem frågade Tobias Gustafsson även Robert Silversten om han kunde skicka ”vågsedlarna eller sammanställningen ang. LMAG” till honom (FUP Kjula s. 95 och 1084). Robert Silversten skickade sedan över flera dokument, benämnda bland annat benämnda ”Aktörsrapport – Intransporter NMT mellanlager Kjula 2.pdf” (FUP Kjula s. 1086–1096). Samma dokument lämnade Tobias Gustafsson senare in till tillsynsmyndigheten som svar på föreläggandet (FUP Kjula s. 1142–1150). Utredningen i målet visar att aktörsrapporterna inte har varit riktiga (FUP Kjula s. 657–666). Det är således tydligt att Tobias Gustafsson i flera avseenden har försökt vilseleda tillsynsmyndigheten om den verksamhet som NMT i praktiken bedrev i Kjula, samtidigt som han var väl medveten om vilka förutsättningar som gällde för verksamheten. Det faktum att Tobias Gustafsson eller personer som han anlitat för NMT:s räkning dagen eller natten före flera inspektioner har varit på plats i Kjula för att bland annat städa eller tejpa balar tycks också ha skett i syfte att ge sken av att verksamheten bedrevs i enlighet med de krav som gällt (FUP Kjula s. 554–557 och 559–561).

Sammantaget anser tingsrätten att Tobias Gustafsson har deltagit i hanteringen av avfallet tillsammans med Fariba Vancor och Thomas Nilsson. Tobias Gustafsson har också varit väl medveten om bristerna med avfallshanteringen och att det funnits avsevärda risker med denna, men förhållit sig likgiltig inför att dessa risker kunde förverkligas. Han har alltså agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt). Tobias Gustafsson kan däremot inte anses ha varit delaktig i att anlägga uppställningsplatsen, med hänsyn till tidpunkten för när denna anlades, bortsett från tillförandet av asfaltskrossen som tingsrätten dock inte uppfattar utgör någon brottslig gärning.

Robert Silversten

Enligt tingsrättens mening har Robert Silverstens delaktighet i verksamheten i Kjula varit förhållandevis begränsad. Tobias Gustafsson har i princip uteslutande varit den som i samråd med bland andra Fariba Vancor skött det praktiska med verksamheten. Även om Robert Silversten har fått del av vissa e-postmeddelanden framför allt från Tobias Gustafsson till Fariba Vancor, tycks han samtidigt inte ha involverats i verksamheten i någon större utsträckning. Han har inte haft några omfattande kontakter med vare sig tillsynsmyndigheten eller andra tilltalade om Kjula. Det framgår inte heller att han har närvarat vid någon av inspektionerna eller att han lämnat in några handlingar till tillsynsmyndigheten om verksamheten, även om han visserligen skickat vissa dokument till Tobias Gustafsson som i sin tur lämnat in dessa till myndigheten.

Robert Silversten har heller inte aktivt deltagit i några konversationer om Kjula, bortsett från när han fått direkta meddelanden eller frågor. Robert Silversten har bland annat besvarat Tobias Gustafssons frågor om vilka massor som är ”MRR” (mindre än ringa risk), analysvar och vågsedlar. Ett annat exempel på Robert Silverstens delaktighet är när Fariba Vancor i juli 2020 skrev till Robert Silversten att han skulle åka till Kjula för att undersöka ”händelsen” om en smygtippning, vilket han senare gjorde och återkopplade kring (FUP Kjula s. 1290 och 1282). Robert Silversten ombads också att ”ta tag” i årsrapporten för Kjula i juni 2020 men skickade då vidare uppgiften till Magnus Karlsson (FUP Kjula s. 1265). Såvitt framgår av utredningen har Robert Silversten däremot inte varit delaktig kring eller involverats i frågor

avseende den faktiska avfallshanteringen i Kjula, såsom hanteringen av balarna eller byggandet av den östra brandgatan. Den förhållandevis begränsade delaktighet Robert Silversten har haft i Kjula medför enligt tingsrättens mening att han inte kan anses ha deltagit i avfallshanteringen på ett sådant sätt att han är att betrakta som gärningsperson. Åtalet mot Robert Silversten i denna del ska därför ogillas.

Magnus Karlsson

Enligt åklagarna har Magnus Karlsson medverkat till gärningen i Kjula, och på andra platser, genom att bland annat närvara vid inspektioner, genomföra provtagningar, revidera årsrapporter, ha kontakter med tillsynsmyndigheter och fastighetsägare, ta verksamheten i försvar samt ge utomstående sken av en seriös verksamhet.

Tingsrätten konstaterar dock att utredningen inte ger tillräckligt stöd för att Magnus Karlsson har medverkat till gärningen på det sätt som påstås i gärningsbeskrivningen. Det har i stället huvudsakligen varit Tobias Gustafsson som skött kontakterna med tillsynsmyndigheten och andra. I stor utsträckning har NMT även fått hjälp av miljökonsulten Claes Cardell när det gäller verksamheten i Kjula. Tobias Gustafsson skrev även i ett meddelande från november 2019 att "Claes" var NMT:s miljökonsult i Barva – alltså i Kjula (FUP Kjula s. 1224). Fariba Vancor har även gjort gällande att bolaget inte använde sig av WSP för den aktuella platsen. Dessa omständigheter talar således för att Magnus Karlsson inte har varit delaktig i verksamheten i Kjula. Såvitt framgår av utredningen var det först i slutet av juni 2019 som Magnus Karlsson blev kontaktad om Kjula. Fariba Vancor skickade då ett e-postmeddelande till honom, men även till Robert Silversten, Tobias Gustafsson och Claes Cardell, gällande NMT:s överklagande av bland annat beslutet om avyttringsplan för balarna (FUP Kjula s. 1181 och 1182). På detta svarade Magnus Karlsson "Har ingen aning om vad detta gäller då det avser en fastighet inom Eskilstuna kommun (Säby 4:5)." och "Mejla mig vad som överklagats så får vi se om vi behöver göra någon åtgärd" (FUP Kjula s. 1181). Detta tyder enligt tingsrättens mening på att Magnus Karlsson dessförinnan inte har haft någon närmare kännedom om den verksamhet som NMT bedrev i Kjula men också för att han inte varit involverad.

I slutet av januari 2020 skrev Magnus Karlsson till Robert Silversten att han ”Har lovat Bella att hjälpa till med E-tuna, men där har väl inget skett under 2019? Är väl bara ett inhägnat område med massa balar, hur många? Känns ju lite överkurs att träffa kommunkillen på plats, eller?” (FUP Kjula s. 1251). Det framgår dock inte att Magnus Karlsson vare sig därefter eller dessförinnan har närvarat vid någon av de inspektioner som skett. Även om Magnus Karlsson visserligen skrev till Carl Bylund i september 2020 att han avsåg att närvara vid den kommande inspektionen framgår det inte av rapporten att Magnus Karlsson skulle ha varit närvarande då (FUP Kjula s. 1313, 159 och 160). Det står också antecknat att konsulterna som var på plats ”inte är insatta i verksamheten”, varför det inte har någon avgörande betydelse om Magnus Karlsson var på plats eller inte. Utöver e-postmeddelandet till Carl Bylund i september 2020 har Magnus Karlsson i princip inte haft några kontakter med tillsynsmyndigheten. Det framgår inte heller att Magnus Karlsson har haft kontakt med fastighetsägare eller reviderat några årsrapporter, även om han förvisso ombads att ”fixa” årsrapporten för Kjula i mars 2020 (FUP Kjula s. 1265).

Utredningen talar för att Magnus Karlsson genomfört en provtagning i Kjula. Denna tycks dock ha avsett massor som tippats av någon annan än NMT på platsen (FUP Kjula s. 1290 och 1282–1284). Det framgår inte heller att analysbeskedet har använts av NMT eller Magnus Karlsson exempelvis gentemot tillsynsmyndigheten eller i något annat sammanhang.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten således inte att Magnus Karlsson har varit involverad på ett sådant sätt att han kan anses ha medverkat eller främjat gärningen. Åtalet mot Magnus Karlsson i denna del ska därför ogillas.

Leif Karlsson

Tingsrätten konstaterar att Leif Karlsson i princip inte förekommer alls i utredningen såvitt avser Kjula. Det saknas exempelvis kommunikation mellan honom och andra tilltalade gällande verksamheten och inte heller i övrigt har det framkommit något som tyder på att han har varit delaktig i avfallshanteringen. Enligt tingsrättens mening saknas det även anledning att fästa någon avgörande vikt vid miljöinspektören Carl Bylunds uppgifter om att

han vid ett tillfälle träffade Leif Karlsson tillsammans med Claes Cardell på fastigheten. Enligt Carl Bylund ägde detta möte rum innan verksamhetsytan på fastigheten var anlagd och innan balarna fanns på plats och som ovan framgått påbörjades anläggandet sommaren 2016, det vill säga innan Leif Karlsson inträdde som verkställande direktör i bolaget. Carl Bylund har även uppgett att han kan ha blandat ihop Leif Karlsson med Lennart Stålhandske och att det är fullt möjligt att det i stället var Lennart Stålhandske som han då träffade. Han kan således ha misstagit sig. Dessa uppgifter saknar således betydelse för tingsrättens bedömning. Åtalet mot Leif Karlsson i denna del ska därför ogillas.

Åtalspunkten 1.10 – Strängnäs

Bakgrund

Åtalspunkten 1.10 avser hantering av avfall på fastigheten Kemisten 2 i Strängnäs kommun, som under den aktuella perioden ägdes av Strängnäs Hantverksby AB (i fortsättningen Hantverksbyn). Hantverksbyns styrelse bestod av ledamoten Leif Karlsson med dennes son som suppleant. Fastigheten benämns Strängnäs i åklagarnas gärningsbeskrivning och i denna dom.

Åtalspunkten rör verksamhet som bedrevs av NMT.

Tobias Gustafsson skriver den 31 januari 2017 följande till Fariba Vancor (Bella Nilsson);

Hej Bella har idag pratat med Leif Ivan samt Stefan som är ansvarig i Strängnäs vi har varit runt området och kollat på uppställningsplats. Vi har hittat en mycket bra yta. Jag har också nämnt att vi kan hjälpa dem att ta vara på metaller och betong jag ska träffa Stefan imorgon för nyckel.

Det kommer in ett klagomål till kommunen den 15 februari 2018 om att det förvaras stora mängder sopor i Strängnäs, vilket föranleder två av kommunens inspektörer – en från miljöenheten och en från byggenheten – att göra en oanmäld inspektion på fastigheten några dagar efter (den 20 februari). På platsen konstateras att det finns en stor mängd avfall i stora avfallssäckar av modellen "storsäck", flera med märkningen "Think Pink" men även med

märkningen "Big Bag", upplagda i stora högar. På platsen finns även containrar med avfall och några med märkningen "Think Pink". I huvudsak verkar det vara bygg- och rivningsavfall som förvaras i säckarna och containrarna, men även annat avfall påträffas, exempelvis barnsaker och elektronikskrot. I samband med inspektionen kommer även en lätt lastbil och lastar av två storsäckar. Enligt uppgift från chauffören hämtas avfall i storsäckar från närområdet och lämnas på platsen. Enligt chauffören är det NMT som bedriver verksamheten på fastigheten.

Efter tillsynsbesöket av kommunens bygg- och miljöenhet förbjuds Hantverksbyn, i egenskap av fastighetsägare till Strängnäs, med stöd av 11 kap. 30 § plan- och bygglagen (2010:900) att fortsätta pågående byggnads- och rivningsåtgärder samt att hämta och ta emot ytterligare material för upplag. Förbudet gäller till dess att erforderliga lov finns. Beslutet gäller omedelbart.

Dagen efter förbudet talar miljöinspektören Jens Doverborg med Hantverksbyns platschef Stefan Engström, vilket dokumenterades enligt följande

Jag talade om att vi varit på plats på Kemisten 2 den 20 februari 2018 och där konstaterat framför allt två saker som rör miljölagstiftningen. Dels den stora mängden avfall som förvaras i huvudsak i storsäckar inne på området och även att ett flertal kärl med varierande storlek med flytande innehåll som påträffades inne på området samt en gammal cistern med troligen spillolja i.

I samband med telefonsamtalet så informerade jag att den typ av avfallsverksamhet som bedrivs där är en miljöfarlig verksamhet som antingen är anmälningspliktig eller tillståndspliktig enligt miljöbalkens miljöprövningsförfordning oavsett var den bedrivs någonstans. Om en sådan verksamhet bedrivs utan giltig anmälan eller tillstånd så kan den verksamheten bli föremål för prövning hos åklagare.

Jag sade också att miljöenheten gör bedömningen att en avfallshanteringsverksamhet inte är lämplig enligt miljöbalkens lokaliseringsprincip i andra kapitlet med ett så kort avstånd (ca 200 meter) till Mälaren och precis intill Storängsdiket som också mynnar ut i Mälaren. Mälaren är även en vattentäkt för väldigt många människor. Detta då det

avfall som kommer in i storsäckar och ska innehålla osorterat bygg- och rivningsavfall även i många fall innehåller annat avfall (och annat avfall än bygg- och rivningsavfall kunde konstateras på platsen i samband med inspektionen) exempelvis kan säckarna innehålla asbest, PCB eller flytande farligt avfall eller kemikalier som avfallsmottagaren inte har kännedom om och som kan laka ut och förorena grundvatten och Mälaren.

Jens Doverborg talade även med Claes Cardell, konsult på Ekomiljö AB, vilket dokumenterades enligt följande:

Jag berättade om vad vi såg i går och verksamheten med avfallshantering och de kärl/behållare med okänt flytande innehåll i. Claes sade att han ska till Kemisten 2 i morgon (2018-02-22) och skapa sig en bild av situationen.

Jag sade till Claes att jag inte anser att platsen är lämplig för avfallshantering utifrån närheten till Mälaren. Claes sade också att han snarast kommer att skicka in en anmälan om verksamheten med avfallshantering oavsett om platsen är lämplig eller inte så är verksamheten i alla fall anmäld enligt miljölagstiftningen.

Vidare sade Claes att han gärna vill delta på det kommande mötet framöver och jag sade att det vore bra om han var med på det. Claes sade att han ska ringa till Klas Bayer på byggenheten snarast för att höra sig för om det är ok att låta transportera bort kärlden med okända vätskor från fastigheten. Jag sade att Klas Bayer har med största sannolikhet inget mot det, utan tycker säkert att det bara är bra, men ring och stäm av med Klas. Claes sade att skulle göra det och han ska även ta upp rivningsfrågan med Klas. Claes sade att han kommer att ringa till Klas snarast.

Den 27 februari 2018 gör Hantverksbyn en anmälan för mellanlagring av bland annat bygg- och rivningsavfall enligt verksamhetskod 90.40 med följande verksamhetsbeskrivning.

Bolaget bedriver eller har för avsikt att på fastigheten bedriva en anläggning för mellanlagring av bygg- och rivningsavfall, industri- och verksamhetsavfall, betong- och liknande schaktmassor. Genom att kombinera förädlingen av Strängnäs Hantverksby där restprodukter uppstår med lokal insamling av

restprodukter kan vi tillsammans få ett bättre resursutnyttjande genom en ökad återvinning och möjligheter till att kunna optimera logistiken, vilket minskar antalet transporter och på så sätt även miljöpåverkan. Ovanstående verksamhet sker eller planeras att ske inom fastigheten Kemisten 2 i Strängnäs Kommun.

Inkommande material tippas av på anvisade platser. Materialet lastas upp i för respektive fraktion avsedd container eller på lastbil för vidare transport till t.ex. värmeverk, fragmenteringsanläggningar, konstruktionsändamål, deponier eller andra återvinningsanläggningar.

Den 8 mars 2018 har Jens Doverberg från miljöenheten tillsammans med byggenheten ett möte med Stefan Engström från Hantverksbyn, miljökonsulten Claes Cardell och Lars Helenefors, som är ny kvalitetsansvarig för fortsatta riv- och byggärenden i Strängnäs. I samband med mötet informerar miljöenheten om att platsen inte är lämplig för den typ av verksamhet som Hantverksbyn nu har inkommit med en anmälan om. Detta med avseende på närheten till Mälaren och Storängsdiket och att miljöenheten kommer att förbjuda verksamheten. Vidare informerade miljöenheten om att en åtalsanmälan kommer att upprättas då en anmälningspliktig verksamhet påbörjats och uppstartats utan att en anmälan inlämnats till tillsynsmyndigheten. Miljöenheten vill vidare ha in mottagningsbevis på det som bolaget kört i väg.

Samma dag beslutar kommunen att avfallstransport får fortsätta från Strängnäs under nedanstående förutsättningar:

- *Avfall ska endast transporteras till godkänd avfalls- eller återvinningsanläggning för omhändertagande.*
- *Avfall får bara transporteras yrkesmässigt av den som har särskilt tillstånd från länsstyrelsen.*

Följande handlingar ska inlämnas till miljöenheten i Strängnäs efter utförd åtgärd:

- *Inlämnings-/invägningskvitton från avfalls- eller återvinningsanläggning*

Inget avfall får transporteras in till fastigheten, dock får nu avfallsmaterial transporteras från fastigheten till återvinnings- och avfallsstationer för avsedda detta, med ovanstående villkor/förutsättningar.

Den 16 mars 2018 gör kommunen en åtalsanmälan.

NMT kör i väg med avfallet inom de tre veckorna som utlovats. Kommunen får emellertid aldrig in några mottagningsbevis som klargör till vilken plats avfallet har transporterats.

Tingsrättens bedömning

Vilka rättsliga förutsättningar har gällt för verksamheten i Strängnäs?

Innan avfall deponeras, förbränns eller går till olika former av återvinning läggs det ofta upp på olika former av avfallsupplag (bland annat lagring som en del av insamling). Att lägga upp avfall på en plats är antingen en anmälnings- eller tillståndspliktig verksamhet, beroende på mängd eller typ av avfall. Avfallsregleringen ger utrymme för lagring av relativt stora mängder avfall i vissa fall. Det förutsätter dock bland annat att avfallsfraktioner som klassas som farligt avfall sorteras ut från avfallet, att platsförutsättningarna är goda och att riskbegränsande åtgärder vidtas.

NMT har varken haft något tillstånd eller gjort någon anmälan enligt miljöbalken för avfallshanteringen i Strängnäs, det har alltså inte varit fråga om någon så kallad A-, B- eller C-verksamhet. Som berörs avseende Bäckagården (åtalspunkten 1.7) har inte NMT kunnat förlita sig på en anmälan som ett annat bolag gör. Det gäller särskilt om anmälan – såsom i detta fall – görs för sent.

Övriga verksamheter – så kallade U-verksamheter – behöver varken tillstånd eller anmälas. De ska ändå följa kraven i miljöbalken, och kommunens miljökontor eller motsvarande funktion utövar tillsyn över dem.

Anmälningsplikt C och verksamhetskod 90.40 gäller för att lagra icke-farligt avfall som en del av att samla in det, om mängden avfall vid något tillfälle är mer än 10 ton men högst 30 000 ton och avfallet ska användas för byggnads-

eller anläggningsändamål, eller mer än 10 ton men högst 10 000 ton annat icke-farligt avfall i andra fall (29 kap. 49 § miljöprövningsförordningen).

Att det inte har funnits något tillstånd innebär att det inte har varit tillåtet att hantera farligt avfall. Att det inte heller har gjorts någon anmälan innebär att mängden avfall inte vid något tillfälle har fått överskrida 10 ton.

Vem har varit verksamhetsutövare?

När det gäller frågan om vem som har varit verksamhetsutövare i Strängnäs konstaterar tingsrätten att det genom bland annat förhöret med Leif Karlsson är utrett Hantverksbyn höll på att riva byggnader på fastigheten. Vidare är det ostridigt att NMT genom TT Media Art AB (TT Media) använde Strängnäs för att lasta av avfall bland annat i form av säckar som TT Media hämtade upp runt om i Södermanland. Enligt tingsrätten är givetvis NMT att anse som verksamhetsutövare i fråga om avfallet som NMT genom TT Media har dumpat i Strängnäs. Den bedömningen förändras inte av att Hantverksbyn angav sig självt som verksamhetsutövare på den anmälan om mellanlagring som sedermera gjordes. En anmälan som Hantverksbyn för övrigt fakturerade NMT för.

Fariba Vancor har uppgett i förhör att hon tyckte att det var en bra idé att Leif Karlsson sökte ”tillstånd” även om NMT var verksamhetsutövare. Tingsrätten noterar därutöver att förfarandet att låta någon annan stå som verksamhetsutövare går igen under flera av åtalspunkterna (närmare bestämt på nio av de platser som omfattas av åtalet). Att inte göra en anmälan för den verksamhet man avser att bedriva riskerar att omöjliggöra tillsynsmyndighetens kontroll och tillsyn.

Har avfallshanteringen skett utan korrekt anmälan eller tillstånd?

Fariba Vancor och Tobias Gustafsson har anfört att Strängnäs bara använts som omlastningsplats för ett mindre antal säckar. Säckarna har lagts i containrar för att senare, när en container blivit fullastad, köras till Kassmyra. På detta sätt sparade NMT in på transportkostnaderna. Enligt Fariba Vancor och Tobias Gustafsson har det alltså inte varit fråga om någon mellanlagring, och den totala vikten har dessutom aldrig överstigit 10 ton.

Såväl Leif Karlsson som Tobias Gustafsson har uppgett att planen däremot var att NMT skulle få använda Strängnäs för mellanlagring. Enligt Tobias Gustafsson rekommenderade han Fariba Vancor att kolla om det gick att lagra avfall i Strängnäs, eftersom flera förutsättningar redan fanns på plats i form av exempelvis hårdgjorda ytor. För detta talar även de bilder som Tobias Gustafsson skickar till Fariba Vancor på ytor inom fastigheten. Enligt Leif Karlsson, Tobias Gustafsson och Fariba Vancor var detta emellertid just bara planer, som aldrig sattes i verket.

Tobias Gustafsson skriver till Fariba Vancor dagen efter kommunens möte med platschefen i Strängnäs NMT:s miljökonsult Claes Cardell att de har problem och att han måste prata med henne. Vidare skriver han följande:

Hej Bella jag har nu pratat med Klas och vi har en bra story. Vi har för avsikt att vidaretransportera alla säckar tillsammans med Leif Ivans sopor till Tumba. Vi trodde att vi även kunde även plocka med våra säckar till Tumba därav så har vi kört in en del till detta område.

Enligt tingsrätten talar meddelandet för att NMT inte alls använde Strängnäs bara för omlastning utan för lagring av avfallet som samlades in i närområdet av NMT genom TT Media. Denna uppfattning stärks ytterligare av att Hantverksbyn gör en anmälan om mellanlagring enligt verksamhetskod 90.40 först efter kommunens oanmälda tillsynsbesök och förbudet att hämta och ta emot ytterligare material för upplag. Tingsrätten noterar vidare att den driftsinstruktion som ges in tillsammans med anmälan är i det närmaste identisk med instruktioner som har lämnats in när NMT gjort anmälningar om mellanlagring på andra platser i det här målet.

Enligt tingsrätten visar bland annat de många fotografier på avfallstransporter som skickats från chaufförer i TT Media till Tobias Gustafsson att det varit fråga om relativt många säckar som har lämnats i Strängnäs.

Tobias Gustafsson skriver i ett meddelande:

Om det är någon som springer på en enklare bandgrävare med sorteringsgrip så hör gärna av er till sorteringen i Strängnäs.

I meddelandet används således termen ”sorteringen”, vilket är något annat än

omlastning.

I ett meddelande till Fariba Vancor den 15 februari 2018 (samma dag som den anonyma anmälan görs till kommunen), skriver Tobias Gustafsson följande:

Förra veckan så stannade Ulf mig på området och frågade när alla sopor försvinner och att det inte skulle komma in mer nu. Jag berättade att vi kommer att flytta ner en maskin snart för att börja sortera. Ulf rapporterar till Leif Ivan så det var tanken att han även ser att vi nu är på gång som jag skrev i mailet.

Enligt tingsrättens mening talar även dessa meddelandet för att det inte bara har varit fråga om omlastning av NMT:s avfall i Strängnäs. Vidare pekar meddelandena mot att det varit fråga om relativt stora volymer osorterat bygg- och rivningsavfall, och inte några få säckar, som körts in på fastigheten av NMT genom TT Media.

De ovan nämnda omständigheterna talar med styrka för att det inte är mestadels rivningsfall från fastigheten som ligger i och runt omkring de rosafärgade Think Pink-säckarna vid kommunens oanmälda tillsynsbesök den 20 februari 2018. Att det bland avfallet återfanns exempelvis barnleksaker – föremål som sannolikt inte kommit från de gamla industribyggnaderna – talar även det emot att avfallet i och runt säckarna mestadels kommer från rivningen av industribyggnaderna. Ytterligare en omständighet som talar för att det mestadels var NMT:s avfall är att bolaget genom Fariba Vancor åtar sig att transportera bort allt avfall.

Sammantaget bedömer tingsrätten att det är utrett att NMT använt Strängnäs för lagring av osorterat bygg- och rivningsavfall, och att volymen på detta avfall har överskridit 10 ton vid flera tillfällen. Verksamheten har således varit anmälningspliktigt. Av fotografierna från det oanmälda tillsynsbesöket den 20 februari 2018 framgår att avfallet innehöll bland annat vitvaror, elektroniskskrot, väskor, skrivmaskiner, barnleksaker, och lampor.

Det är verksamhetsutövaren som ska ansöka om tillstånd eller göra en anmälan enligt miljöbalken för sin verksamhet. Eftersom NMT inte har gjort detta när det gäller Strängnäs har avfallshanteringen bedrivits utan korrekt anmälan eller

tillstånd. Det innebär att de rättsliga förutsättningarna för att hantera avfall i Strängnäs har saknats. Att bedriva miljöfarlig verksamhet utan att ha gjort någon anmälan är också ett sätt att frånta tillsynsmyndigheten möjligheten att utöva kontroll och tillsyn. Givetvis har det emellertid fortfarande ålegat NMT att följa kraven i miljöbalken. Detta hade för övrigt gällt även om det varit fråga om en så kallad U-verksamhet.

Vilka brister har funnits med avfallshanteringen i Strängnäs?

Valet av plats

Den aktuella platsen inte är lämplig för avfallshantering i den omfattning som ägde rum. Skälen för denna slutsats är fastigheternas placering med ett så kort avstånd (cirka 200 meter) till Mälaren, intill Storängsdiket som mynnar ut i Mälaren. Som framgår ovan påtalades även dessa förhållanden av miljöenheten. Mälaren är dricksvattentäkt för drygt två miljoner människor, fördelat på åtta större uttag för kommunal vattenförsörjning och ett 20-tal mindre anläggningar. Enligt SGU:s databas finns det ett grundvattenmagasinsområde ca 750 meter från lagringsplatsen.

Hanteringen ökat risken för brand

NMT har blandat farligt avfall som exempelvis elkablar med brännbart avfall såsom plast, vilket i sig inneburit att risken för brand ökat. Avfallet har vidare legat i alltför stora högar och utan tillräckliga skyddsavstånd. Tingsrätten finner sammantaget att avfallet i Strängnäs har hanterats på ett sätt som ökat risken för brand.

Avfall utanför hårdgjord yta

Marken på området där det mesta av avfallet som NMT kört in på fastigheten låg bestod av sten och grus. Intill området gick en smal asfalterad väg. För att kontrollera markinnehållet en bit under ytan grävdes vid brottsplatsundersökningen fyra cirka 30 centimeter djupa gropar. Groparna bestod av sten och grus, även cirka 30 centimeter ned. Avfallet har alltså inte legat på hårdgjord yta, vilket det borde bland annat med hänsyn till lokaliseringen så nära Mälaren. Att avfall legat utanför hårdgjord yta har ökat risken för att föroreningar sprider sig. Detta trots att en översiktlig miljöteknisk markundersökning 2001 visade på en mycket låg infiltrationsrisk.

Avsaknad av nederbörds- och vindskydd

Tingsrätten konstaterar att flera fotografier visar dels hur avfall har blåst i väg långt från avfallshögen och skräpat ned i omgivningarna, dels att avfallet har legat oskyddat för nederbörd, och i vissa fall i stora vattenpölar. Det är alltså utrett att det fanns behov av såväl nederbörds- som vindskydd i Strängnäs, och att detta inte funnits. Att avfall legat utan sådant skydd har ökat lakningsrisken.

Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Tingsrätten har ovan konstaterat betydande och allvarliga brister i efterlevnaden av miljölagstiftningen när det gäller NMT:s verksamhet i Strängnäs. Detta innebär dock inte i sig att någon straffbar gärning (något brott) har begåtts. Den avgörande frågan vid prövningen av åtalet är i stället vilka eventuella konsekvenser och risker som verksamheten har fört med sig, nämligen om de tilltalade har hanterat eller låtit hantera avfall på ett sätt som har medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller som medfört eller kunnat medföra någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen).

Åklagarnas gärningsbeskrivning, såsom den slutligen har utformats, innehåller enbart ett påstående om miljöbrott enligt 29 kap. 1 § första stycket 2.

Naturvårdsverket har lämnat ett utlåtande beträffande avfallshanteringen i bland annat Strängnäs och vilka eventuella risker för miljö och hälsa som den har fört med sig. Utlåtandet har baserats på anmälningar, platsundersökningen och fotografier. I fråga om Strängnäs har Naturvårdsverket gjort bedömningen att hanteringen av avfallet inneburit risk för spridning av föroreningar som är skadlig för människors hälsa och miljö i en omfattning som är mer än ringa.

Tingsrätten konstaterar det inte är onormalt i sig att avfall förvaras tillfälligt i väntan på vidare behandling. Risker med sådan förvaring ökar dock ju mer avfall som förvaras och ju längre tid som förvaringen sker. Risk för spridning till omgivningen måste också begränsas genom olika åtgärder, främst genom

att begränsa mängden vatten som kommer i kontakt med avfallet och som sedan kan spridas vidare. Detta kan göras till exempel genom att hantering sker under tak eller på hårdgjorda ytor där dagvatten som rinner av på ytan omhändertas och renas. Som konstaterats ovan under ”Vilka brister har funnits med avfallshanteringen”, har NMT inte vidtagit några sådana åtgärder.

I Strängnäs har det även funnits en uppenbar risk för att brand då det genomgående förekom brännbart avfall i det blandade avfallet. Tingsrätten kan inte se att NMT har vidtagit några åtgärder för att minska risken för brand i avfallsupplag genom att till exempel begränsa storleken på avfallsupplagen eller åtskilja dem med brandgator.

På grund av det aktuella avfallets sammansättning i form av osorterat bygg- och rivningsavfall, valet av plats, och hanteringen av avfallet på ett sätt som ökat risken för brand, utanför hårdgjord yta och utan nederbörds- eller vindskydd, är det utrett att NMT:s avfallshantering i Strängnäs har riskerat att medföra skadliga föroreningar och annan betydande olägenhet.

Sammantaget står det enligt tingsrättens klart att hanteringen av avfallet har kunnat medföra en förorening som hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen).

Riskernas omfattning har inte varit av ringa betydelse.

Har sättet att hantera avfallet varit allmänt vedertaget eller försvarligt?

Utredningen visar tydligt att avfallshanteringen i Strängnäs har avvikit från gängse tillvägagångssätt och rekommendationer inom avfallsbranschen. Det gäller till exempel avsaknaden av anmälan för verksamheten. Det står sammantaget klart att det inte har varit frågan om ett tillvägagångssätt som varit allmänt vedertaget. Av samma skäl har det inte heller rört sig om ett försvarligt tillvägagångssätt.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Fariba Vancor

Det finns inget som talar för att Fariba Vancor har deltagit i den fysiska

hanteringen av avfallet när det gäller insamling och transporter av bygg- och rivningsavfall från olika platser i Södermanland till Strängnäs, eller förvaring och lagring på Strängnäs. Hon har emellertid under hela gärningstiden haft en ledande befattning i Think Pink-koncernen. Oavsett vilken formell ställning hon har haft i koncernen står det klart att hon också i praktiken styrde verksamheten och de övriga tilltalade.

När det specifikt gäller Strängnäs så har Fariba Vancor löpande blivit underrättad av Tobias Gustafsson om händelseutvecklingen, och det är genom dessa kontakter uppenbart att det är Fariba Vancor som bestämmer över NMT:s verksamhet även i Södermanland. Att NMT sedan använt sig av TT Media som underentreprenör förändrar inte den bedömningen. Det är således uppenbart att hon har låtit samla in, transportera, förvara och lagra det nu aktuella avfallet på ett sådant sätt att hon ska anses som gärningsperson.

Av samma skäl står det klart att hon varit införstådd med händelseförloppet i Strängnäs. Hon har alltså varit på det klara med kommunens bedömningar av och krav på verksamheten i Strängnäs. Även om nämndens i början kommunicerat om verksamheten i Strängnäs med Hantverksbyn, framgår det av bevisningen i målet att bland annat NMT:s miljökonsult Claes Cardell hållit Tobias Gustafsson underrättad om denna kommunikation, som i sin tur informerat Fariba Vancor om förhållandena i Strängnäs.

Det står således klart att Fariba Vancor har varit delaktig till det och på det sätt som åklagarna har påstått när det gäller brottstiden från den 1 augusti 2017 till den 28 mars 2018.

Enligt tingsrättens bedömning har Fariba Vancor inte haft ett direkt uppsåt att orsaka skada eller risker för människor, djur eller miljö. Hennes primära drivkraft har i stället varit att driva en så lönsam verksamhet som möjligt, vilket i sig är fullt naturligt vid näringsverksamhet i aktiebolagsform.

Fariba Vancor har emellertid varit medveten om att miljölagstiftningen inte efterlevdes och att detta förhållande doldes genom att NMT inte gjorde någon anmälan. Därigenom har hon också enligt tingsrättens mening varit medveten om att det fanns en avsevärd risk för att påtagliga risker för människor, djur eller miljö skulle kunna uppkomma. Trots denna insikt har hon ändå fortsatt att

driva verksamheten. Därigenom har hon enligt tingsrättens mening förhållit sig likgiltig inför att fara för människor, djur eller miljö skulle kunna uppsåt. Hon har således begått gärningen med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt) och ska därför dömas för miljöbrott.

Thomas Nilsson

Thomas Nilssons delaktighet i verksamheten skiljer sig avsevärt från det som anförs ovan angående Fariba Vancor. Under gärningstiden har Thomas Nilsson visserligen varit styrelsesuppleant i NMT, men det har inte framkommit att han genom att ha träda in och tjänstgöra i styrelsen skulle ha fattat några beslut i Think Pink-koncernen. Som berörs när det gäller flera andra åtalspunkter har hans roll i stället huvudsakligen varit som produktionschef i Kassmyra.

Tobias Gustafsson har uppgett att han diskuterade med bland annat Thomas Nilsson huruvida NMT skulle kolla om det gick att lagra avfall i Strängnäs. Vidare har Thomas Nilsson själv uppgett att han hjälpte Hantverksbyn att hyra en grävmaskin. Thomas Nilsson har även uppgett att avfallet efter omlastning skulle köras till Kassmyra för sortering.

Däremot är det som försvaret har angett inte utrett att Thomas Nilsson varit involverad i några kontakter med kommunen rörande Strängnäs eller någon verksamhet på fastigheten eller fått något sådant uppdrag. Det är vidare inte utrett att han skulle ha deltagit i några diskussioner mellan NMT och Hantverksbyn.

Thomas Nilsson har inte haft något ansvar för väder- eller brandskydd i Strängnäs, och det är inte heller utrett att han har känt till förekomsten av eller deltagit i någon brottsplan avseende avsaknad av avsikt att avsätta eller hantera avfall med koppling till Strängnäs.

Sist men inte minst så har avfallet i Strängnäs inte kommit från den så kallade plattan i Kassmyra, där Thomas Nilssons var produktionschef.

Sammantaget är det varken utrett att Thomas Nilsson har gjort sig skyldig till någon straffbar avfallshantering i Strängnäs eller att han har agerat med uppsåt eller oaktsamhet. Åtalet mot Thomas Nilsson i den här delen ska därmed ogillas.

Tobias Gustafsson

Tobias Gustafsson var anställd i Think Pink under perioden den 1 februari 2017–21 december 2019. Hans ställning i Think Pink-koncernen berörs ovan under övriga åtalpunkter.

Tobias Gustafsson var som sagt ansvarig för Think Pinks verksamhet i Södermanland, och hans bolag TT Media agerade underentreprenör åt NMT när det gällde transporter i det området. Tobias Gustafsson själv är bland annat den som ger direktiv om vart de upphämtade säckarna ska avlämnas i Södermanland. När det specifikt gäller Strängnäs har han själv i förhör beskrivit det som sin uppgift att se till så att verksamheten fungerade. Tobias Gustafsson var den som rekommenderade NMT att undersöka om det gick att lagra avfall på fastigheten i Strängnäs. Han var vidare den som höll i dialogen med Hantverksbyns platschefer i Strängnäs. Som framgår ovan har han också efterfrågat bandgrävare med sorteringsgrip, vilket understryker hans ansvar för verksamheten. I samma riktning talar ett meddelande som han skickade till Fariba Vancor den 15 februari 2018 (samma dag som den anonyma anmälan görs till kommunen). Enligt meddelandet hade Hantverksbyns platsansvarige Ulf frågat när alla sopor skulle försvinna och att det inte skulle komma in ytterligare sopor.

I Tobias Gustafssons telefon finns spår av omfattande kommunikation med de personer i hans bolag TT Media som hämtar säckar med bygg- och rivningsavfall i Södermanland för NMT:s räkning:

- Det finns två chattgrupper som handlar om orderarna men även separata konversationer med anställda och Tobias Gustafsson (FUP Strängnäs s. 256).
- I chattgruppen Dream Team med Big B, Anders NMT, Lelle NMT och Tobias Gustafsson, skriver Tobias Gustafsson att han föreslår att NMT ska hämta säckarna genom honom för att man inte fyller en heltidstjänst (FUP Strängnäs s. 257–259).
- Kommunikationen talar för att de använder sig av liten kranbil och att anställda på TT Media är de som samlar in avfallet.
- TT Media hyr även in en större kranbil som bolaget fakturerar NMT för.

- Detta stöds av fakturor till NMT för hämtning med stor och liten kranbil som tagits i beslag hos Tobias Gustafsson (BG123553).
- Under perioden den 1 januari till 15 april 2018 skickas det i chattgruppen ut ordrar avseende upphämtning av 488 säckar (FUP Strängnäs s. 295).
- Det finns även listor med ordernummer och tidsåtgång (FUP Strängnäs s. 275–287). Denna bevisning stöder att Tobias Gustafssons personal ägnat sig åt en omfattande insamling av avfall som kördes till Strängnäs.

Även meddelandet om ”en bra story” som berörs ovan visar att Tobias Gustafsson haft för avsikt att transportera avfallssäckar till Strängnäs i syfte att avfallet senare ska transporteras vidare till Kassmyra.

Mot denna bakgrund är det sammantaget utrett att Tobias Gustafsson har deltagit i hanteringen av avfallet tillsammans och i samförstånd med Fariba Vancor. Det är mot samma bakgrund utrett att Tobias Gustafsson också har varit medveten om att platsen inte var lämplig för avfallshantering, att hanteringen ökat risken för brand, att avfallet låg utanför hårdgjord yta, att det saknats nederbörds- och vindskydd, och att det fanns avsevärda risker med förvaringen. Trots detta har han fortsatt hanteringen av avfallet. Han har alltså agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt) och ska därför dömas för miljöbrott.

Leif Karlsson

Leif Karlssons roll i Think Pink-koncernen berörs ovan under övriga åtalpunkter.

När det gäller Strängnäs skiljer sig dock Leif Karlssons roll sig från hans roller avseende de övriga åtalpunkterna. Hantverksbyn som ägde Strängnäs ägdes i sin tur av Leif Karlssons barn, med Leif Karlsson själv som ensam styrelseledamot. För tingsrättens del står det klart att Leif Karlsson har utövat kontroll över såväl Hantverksbyn som Strängnäs. Det framgår även av hans förhörsuppgifter nedan.

I fråga om Strängnäs har Leif Karlsson i förhör berättat följande.

Fariba Vancor skulle hjälpa honom att ta bort rivningsavfall mot att hon skulle få använda hans fastighet för omlastning. Leif Karlsson ville även hyra ut mark till NMT men anmälan beviljades inte. Fastigheten var tänkt som omlastningsstation. Avfallet skulle ligga i containrarna. Om verksamheten hade fortsatt var nog tanken att avfallet skulle ligga på plattorna. Han tycker varken att det är konstigt eller miljöfarligt att gräva ned exempelvis elkablar eller en skrivmaskin. Leif Karlsson har ingen aning om hur NMT:s miljökonsult Claes Cardell kom in i bilden, men det var för NMT:s räkning som anmälan gjordes.

Utredningen i målet visar tydligt att Leif Karlsson är införstådd med att NMT ska få disponera del av Strängnäs för ”omlastning”. Det ovan berörda meddelande till Fariba Vancor den 15 februari 2018 från Tobias Gustafsson att när det gäller den platsansvarige Ulfs frågor om när alla sopor ska försvinna visar att mängden avfall var känd inom Hantverksbyn. Därigenom står det också klart att Leif Karlsson löpande har blivit informerad om NMT:s avfallshantering i Strängnäs.

Mot denna bakgrund är det sammantaget utrett att Leif Karlsson har deltagit i hanteringen av avfallet tillsammans och i samförstånd med Fariba Vancor och Tobias Gustafsson. Han får anses ha gjort detta uppsåtligen (med likgiltighetsuppsåt).

Enligt tingsrätten är emellertid det brott som Leif Karlsson har gjort sig skyldig till att anse som miljöbrott av normalgraden. Det huvudsakliga skälet för denna bedömning är att han inte döms för någon ytterligare åtalpunkt och således inte kan sägas ha varit en del av någon organiserad eller systematisk verksamhet av större omfattning. Vidare har inte heller oriktiga uppgifter, osanna eller falska handlingar och liknande metoder använts på det sätt som har förekommit avseende flera andra åtalpunkter.

Av gärningsbeskrivningen framgår att tidsrymden för gärningen har angetts till den 1 augusti 2017–28 mars 2018. Leif Karlsson delgavs stämning först den 13 februari 2024, vilket innebär att gärningen i dess helhet är preskriberad. Straffrättsligt ansvar för denna gärning är därmed uteslutet för Leif Karlsson.

Åtalspunkten 1.11 – Flen

Bakgrund

Åtalspunkten 1.11 avser verksamhet på fastigheten Rockelsta 3:1 i närheten av Sparreholm i Flens kommun (i fortsättningen Flen). Fastigheten är en före detta grustäkt (en grusgrop). Den är belägen inom ett grundvattenmagasin och i anslutning till skogs- och åkermark, inom riksintresset för naturvård och friluftsliv (Båven). En dricksvattenbrunn finns cirka 400 meter från platsen.

Fastigheten ägs av Fredrik von Post, men nyttjades under den aktuella tiden av Norlat AB, som drevs av numera avlidne Kim Henriksen (FUP Flen s. 10). Norlat AB ägnade sig bland annat åt asfaltläggning. I bolaget arbetade grävmaskinisten och asfaltsläggaren Kim Stenman.

Vid något tillfälle, sannolikt under 2016, fick Thomas Nilsson kontakt med Kim Henriksen i samband med att Norlat AB utförde asfaltsarbeten åt Think Pink-koncernen i Kassmyra. Därefter besökte Thomas Nilsson grusgropen i Flen vid något tillfälle för att ge råd om sortering av avfall.

I februari 2017 gav Kim Henriksen in en anmälan om miljöfarlig verksamhet till Flens kommun när det gäller sortering och återvinning av byggavfall med inriktning mot PTP (FUP Flen. s. 11). Ärendet handlades av Daniel Jansson, som då var miljöinspektör vid Flens kommun. Daniel Jansson begärde en rad kompletteringar av anmälan, bland annat med anledning av att den tilltänkta verksamheten var lokaliserad inom en grundvattenförekomst (se bland annat FUP Flen s. 56 och 58). Länsstyrelsen i Södermanlands län yttrade sig och var tveksam till verksamhetens placering mot bakgrund av riskerna för grundvattnet (FUP Flen s. 28).

I slutet av februari 2017 hölls ett möte på kommunhuset i Flen med Daniel Jansson och Kim Henriksen. De diskuterade hanteringen av dagvatten när det gäller att undvika att föroreningar från avfallet når grundvattnet genom infiltration i marken och det därmed sammanhängande behovet av att sorteringen sker på en hårdgjord yta.

I början av maj 2017 träffades Daniel Jansson och Kim Henriksen i grusgropen

i Flen.

Daniel Jansson gjorde sedermera bedömningen att det inte fanns skäl att förbjuda den aktuella verksamheten utan att den kunde få bedrivas inom ramen för stränga försiktighetsmått. Mot den bakgrunden beslutade Samhällsbyggnadsnämnden i maj 2017 om ett föreläggande om försiktighetsmått gentemot Norlat AB (FUP Flen s. 65–76). Enligt föreläggandet krävdes att

- endast avfall utan några föroreningar fick tas emot för lagring och sortering på verksamheten
- inget träskyddsbehandlat virke fick tas emot
- avfall som transporteras från verksamheten skulle tas emot av godkänd avfallsanläggning
- bolaget skulle föra anteckningar över det avfall som togs emot på eller förde bort från verksamhetsområdet
- ytor som används för förvaring av avfall, sortering av avfall, körytor och liknande skulle vara asfalterade så att nederbördsvatten inte i annat än obetydlig omfattning tränger ner i marken
- infarten till verksamhetsområdet skulle förses med grind eller liknande som hindrar att obehöriga kommer in på området.
- allt dagvatten skulle ledas till en viss punkt som framgår av anmälan och därefter hanteras i dagvattenbrunnar med filter
- verksamhetens påverkan på grundvattenförekomsten skulle kontrolleras och dokumenteras.

Efter att Kim Henriksen delgetts föreläggandet skickade han i juni 2017 ett foto på föreläggandet till Tobias Gustafsson (FUP Flen s. 152). Tobias Gustafsson svarade på meddelandet och skickade i sin tur ett foto på föreläggandet till bland annat Fariba Vancor (FUP Flen s. 225).

Vid något tillfälle talade Kim Henriksen med Fredrik von Post och redogjorde åtminstone översiktligt för vilka krav som var aktuella från kommunens sida.

Sedermera fick Norlat låna en hjulgrävare, alltså en grävmaskin på hjul, av NMT. Maskinen användes i grusgropen i Flen.

Under hösten 2017 kontaktade Daniel Jansson Kim Henriksen vid något eller några tillfällen för att efterhöra om den anmälda verksamheten hade kommit i gång, men fick beskedet att så inte var fallet (FUP Flen s. 77, 87 och 88).

Under hösten 2017 och till åtminstone april 2018 arbetade Pontus Lindell åt Tobias Gustafssons företag TT Media Art med att samla in byggsäckar med hjälp av en mindre kranbil. Det rörde sig om framför allt säckar från Think Pink-koncernen. Instruktionerna om var säckarna skulle hämtas och lämnas kom först från Tobias Gustafsson och därefter från någon på Think Pink-koncernens kontor. Pontus Lindell deltog även i chattgrupper som Tobias Gustafsson hade skapat (då med användarnamnet Pontus Dahlgren, se TP Flen s. 24). Under vissa perioder lämnade han de upphämtade byggsäckarna med avfall i grusgropen i Flen (se även ett meddelande från honom om detta, FUP Flen. s. 162). Såvitt framgår av ett meddelande från Tobias Gustafsson skulle byggsäckar lämnas i Flen från början på mars 2018 (FUP Flen s. 242). Den 11 mars 2018 fanns det åtminstone två högar med relativt många byggsäckar i grusgropen (FUP Flen s. 191 och 223). Några dagar senare var situationen liknande, men även en jordliknande hög med krossat bygg- och rivningsavfall utan säckar fanns på plats (FUP Flen s. 192).

Även Linda Sällqvist arbetade åt Tobias Gustafsson med att transportera byggsäckar från Think Pink-koncernen och deltog i vissa chattgrupper som Tobias Gustafsson organiserade. Hon har dock själv berättat om endast ett tillfälle då hon lämnade säckar med byggavfall i grusgropen i Flen.

Även Kim Stenman arbetade i grusgropen under åtminstone vårterminen 2018. Vid åtminstone något tillfälle träffade han på Pontus Lindell där. Linda Sällqvist har berättat att även hon träffade Kim Stenman där. Kim Stenman ägnade sig åt viss grovsortering av avfall och hjälpte vid något tillfälle till att lyfta fulla byggsäckar till containrar med hjälp av en maskin.

Den 11 april 2018 var Daniel Jansson och hans kollega Elin Lif (tidigare Elin Martin) på inspektion av en annan verksamhet i Sparreholm och passade på att besöka grusgropen utan någon föregående underrättelse om detta. De noterade då att det fanns byggavfall på platsen, vilket fotodokumenterades (FUP Flen s. 91–97).

Följande dag fattade samhällsbyggnadsnämnden ett beslut om att förbjuda NMT att bedriva miljöfarlig verksamhet, lagring och sortering av icke-farligt avfall enligt 29 kap. 43 och 49 §§ miljöprövningsförordningen och att förelägga bolaget att transportera bort allt avfall från fastigheten som hade tagits emot för lagring och sortering (FUP Flen s. 102–104).

Den 7 maj 2018 fanns det avfall av ungefär samma omfattning som tidigare (FUP Flen. s. 197–199).

Fotografier från Google Earth från den 20 maj 2018 som polisen har tagit fram visar att det då fanns avfallshögar av ungefär samma omfattning och med samma placering som vid den oanmälda inspektionen den 11 april 2018 (TP Flen s. 20–22 samt FUP Flen s. 125 och 126 jämförda med bland annat FUP Flen s. 92). Även fastighetsägaren Fredrik von Post iakttog en hög med löst byggavfall, dock i huvudsak på den asfalterade ytan, vid något tillfälle (sannolikt under våren 2018).

Förhållandena var snarlika även några dagar efter den 20 maj samma år (FUP Flen s. 200 och 201) samt i juni samma år (PB B s. 112).

Omkring sommaren 2018 transporterades det återstående avfallet bort från grusgropen i Flen.

Den 7 september 2018 gjorde Daniel Jansson en inspektion i grusgropen, med Tobias Gustafsson närvarande som företrädare för NMT (FUP Flen s. 79). Daniel Jansson konstaterade då att grusgropen var tömd på avfall (se även TP Flen s. 49).

Någon brottsplatsundersökning har inte gjorts i Flen under den tid som avfall förvarades där, utan endast därefter (TP Flen s. 7–19).

Naturvårdsverket har yttrat sig baserat på vissa fotografier och anfört att avfallshanteringen har inneburit en risk för människors hälsa och miljön som är mer än ringa (HP s. 71 och 84). Skälen för denna bedömning är att det av fotografier framgår att osorterat bygg- och rivningsavfall låg intill en vattensamling i en grustäkt, vilket innebär en stor sannolikhet för spridning av föroreningar till grundvattnet. Placeringen av avfallsverksamheten är således mycket olämplig, enligt verkets uppfattning.

Tingsrättens bedömning

Hur har avfall hanterats i grusgropen i Flen?

Det framgår av kriminalteknikern Helena Eklinds uppgifter, som tingsrätten sätter tilltro till, att det inte fanns några brunnar på fastigheten och således inte något sätt att hantera dagvatten i enlighet med föreläggandet om försiktighetsmått.

Tingsrätten konstaterar att det framgår av de ovan berörda fotografierna och iakttagelserna från inspektionen den 11 april 2018 att det fanns betydande mängder avfall under våren 2018 som var exponerat för nederbörd och även i övrigt oskyddat, samtidigt som det alltså inte fanns något sätt att hantera dagvatten i enlighet med föreläggandet om försiktighetsmått. Föreläggandet har inte heller till fullo efterlevts när det gäller att sortering och hantering av löst avfall endast skulle ske på en hårdgjord yta, även om utredningen talar för att sortering vid vissa tillfällen skedde på den asfalterade ytan. Riskerna för att föroreningar sprids av vatten och tränger ned i marken har förstärkts av det förhållandet att åtminstone visst avfall tidvis har legat i en stor vattenpöl.

Föreläggandet bör inte ses som en ren formalitet eller en ordningsfråga. I stället har det föranletts av den omständigheten att avfallshanteringen har bedrivits utanpå ett grundvattenmagasin och på en genomsläpplig mark (grus). Hanteringen har således varit förenad med stora risker för grundvattnet. Det finns inte något skäl att anta att just det nu aktuella bygg- och rivningsavfallet skulle vara helt fritt från miljöfarliga ämnen. Det gäller särskilt mot bakgrund av vad som har framkommit under övriga åtalspunkter och med tanke på att de fotografier som förevisats talar för ett blandat innehåll i säckarna.

Mot denna bakgrund drar tingsrätten slutsatsen att avfall har hanterats på ett sätt som kan medföra en förorening som är skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har ringa betydelse och som kan medföra någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken) (jfr Naturvårdsverkets yttrande). Detta har skett i vart fall under våren och sommaren 2018, fram till dess att avfallet forslades bort.

I viss begränsad utsträckning har avfallet även hanterats på ett sätt som ökat

riskerna för brand, genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar utan tillräckliga skyddsavstånd.

Åklagarna har frånfallit det tidigare påståendet om utsläpp i miljön på det sätt som avses i 29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken, varför tingsrätten inte har skäl att pröva om något utsläpp har skett eller inte.

Har Think Pink-koncernen varit verksamhetsutövare i Flen, dvs. har Think Pink-koncernen bedrivit avfallshantering där?

Med tanke på att avfall har hanterats på ett otillåtet sätt i grusgropen inställer sig frågan vem eller vilka som har varit verksamhetsutövare enligt miljöbalken på platsen och därefter frågan om några fysiska personer har gjort sig skyldiga till miljöbrott genom uppsåt eller oaktsamhet. Den första frågan är således om Think Pink-koncernen har varit verksamhetsutövare på platsen. Den omständigheten att också Norlat AB sannolikt har varit verksamhetsutövare enligt miljöbalken, när det gäller asfalt och visst annat avfall, utesluter enligt tingsrättens mening inte att även Think Pink-koncernen har varit det när det gäller det nu aktuella avfallet.

Ett utkast till hyreskontrakt som tagits i beslag i Tobias Gustafssons bostad talar för att åtminstone Kim Henriksen har haft för avsikt att hyra ut grusgropen i Flen till Think Pink-koncernen (FUP Flen s. 131). Utredningen ger inte stöd för att någon sådan uthyrning (i andra hand) enligt utkastet faktiskt skedde.

Det råder däremot inte någon tvekan om att avfall som samlats in av Think Pink-koncernen genom Tobias Gustafsson och dennes anställda transporterades till och förvarades i grusgropen. Såsom tingsrätten uppfattar Tobias Gustafssons relativt svävande uppgifter, rörde det sig enligt hans uppfattning om att Kim Henriksen och Norlat AB bedrev sortering och förvaring av avfall på platsen, såvitt gäller NMT:s avfall, medan NMT endast ägnade sig åt omlastning på platsen. Även Fariba Vancor har lämnat en berättelse inför rätten av liknande innebörd. För tingsrättens del står det dock klart att detta är en efterhandskonstruktion, främst av följande skäl:

- Redan i början av 2017, kort tid före Kim Henriksens anmälan till kommunen, uttryckte Tobias Gustafsson intresse för grusgropen till Kim

Henriksen. Tobias Gustafsson skrev då att det inte behövdes någon våg på platsen (FUP Flen. s. 151), vilket inte skulle ha varit hans sak att ta ställning till om det inte hade varit NMT som skulle bedriva verksamhet där.

- Det står klart att föreläggandet om försiktighetsmått, som i vissa sammanhang felaktigt har uppfattats som ett tillstånd, var av intresse för såväl Tobias Gustafsson som Fariba Vancor. Detta framgår av att Kim Henriksen skickade ett foto på det till Tobias Gustafsson, som i sin tur skickade det till Fariba Vancor (FUP Flen s. 152). Tobias Gustafssons uppgifter om att han inte vet varför Kim Henriksen gjorde detta föranleder inte någon annan bedömning. Även om utredningen inte visar att Fariba Vancor tog del av samtliga sidor av föreläggandet, står det klart att hon deltog i diskussioner om beställningar av dagvattenbrunnar m.m. (se bland annat aktbilaga 1500). Hennes intresse för dessa brunnar kan enligt tingsrättens mening inte förstås på annat sätt att hon ansåg att NMT behövde efterleva kraven i föreläggandet för att kunna bedriva verksamhet på platsen. Även i början av 2018 begärde Fariba Vancor att få del av ”tillståndet”, alltså föreläggandet (FUP Flen s. 157).
- NMT:s ansvar understryks av att Kim Henriksen påtalade för Tobias Gustafsson vilka krav som måste uppfyllas enligt föreläggandet, vilket inte hade behövts om inte NMT hade bedrivit verksamhet i grusgropen (FUP Flen s. 163). I början av mars 2018 skrev Kim Henriksen uttryckligen att Norlat AB inte kunde vara ansvarig för den drift som NMT hade i grusgropen, vilket även Fariba Vancor fick del av (FUP Flen s. 224). Detta talar starkt för att det var NMT som drev verksamheten.
- Som berörs ovan samlade Tobias Gustafssons anställda in avfall på uppdrag av NMT och transporterade det till grusgropen. Detta talar starkt för att det också var NMT som ägde avfallet och ansvarade för sortering och förvaring, eventuellt med hjälp av inhyrd personal. NMT hade också containrar på plats i grusgropen (FUP Flen s. 153 och 185) och placerade den ovan berörda grävmaskinen där.
- Kim Henriksen blev enligt egna uppgifter överraskad över att avfall hade tippats i grusgropen, i stället för att endast lastas om som Tobias

Gustafsson hade talat om (se förhör under förundersökningen, FUP Flen s. 373). Denna uppgift vinner stöd av att Kim Henriksen föreföll förvånad eller arg över tippningen när han talade med Fredrik von Post och att han berättade för Daniel Jansson att NMT hade gått bakom hans rygg (se även uppgiften om att endast träflis fick hanteras, FUP Flen s. 86).

- Utredningen visar att Kim Stenman, som skötte det praktiska arbetet med grovsortering av avfallet, arbetade för Think Pink-koncernen under den aktuella perioden – även om han vanligtvis arbetade för Norlat AB. Efter att Kim Henriksen avböjt att betala hans fakturor för arbetet med sortering av avfall i grusgropen, betalades nämligen hans fakturor slutligen av NMT (se Kim Stenmans vittnesmål, jfr PB M s. 1357–1360). Enligt tingsrättens mening har detta förhållande stor betydelse. Även Norlat AB fakturerade NMT för sortering i grusgropen (FUP Flen s. 134–137).
- Föreläggandet om bortforsling av avfallet riktade sig till NMT. Några invändningar om partsställningen framfördes inte till Daniel Jansson. Även vid muntliga kontakter mellan Daniel Jansson och Tobias Gustafsson var utgångspunkten att det var NMT som bedrev verksamheten (FUP Flen s. 82, 83 och 86).
- Den omständigheten att NMT såg till att avfallet i grusgropen forslades bort (se bland annat PB M s. 1569) talar enligt tingsrättens mening med styrka för att det också var NMT som bedrev den huvudsakliga avfallsverksamheten i grusgropen. Fariba Vancors uppgift om att hon var så angelägen om att undvika negativ publicitet att hon ville bekosta bortforsling av avfall från någon annans verksamhet kan lämnas utan avseende, särskilt mot bakgrund av det som har framkommit i övrigt om hennes kostnadsmedvetenhet när det gäller Think Pink-koncernen.
- I samband med att avfallet forslades bort skrev Fariba Vancor ett e-postmeddelande av innebörden att hon inte lägre ville betala hyra för Kim Henriksens mark (PB M s. 1572), vilket talar för att NMT tidigare disponerat marken och således ansvarat för verksamheten där.
- Vid en inspektion den 7 september 2018 efter att avfallet transporterats bort företrädde Tobias Gustafsson NMT utan att göra några

invändningar om att NMT inte var ansvarigt för avfallet (FUP Flen s. 79).

- Även fakturan från Flens kommun för tillsynsavgift betalades av Think Pink-koncernen (FUP Flen s. 142).

Tingsrätten drar mot bakgrund av dessa omständigheter slutsatsen att Think Pink-koncernen (NMT) har bedrivit avfallshantering på platsen. Vidare råder det ingen tvekan om att avfallet har förts till platsen på Think Pink-koncernens uppdrag och får anses ha tillhört Think Pink-koncernen.

Den omständigheten att Kim Henriksen sannolikt tog emot RT-flis från Think Pink-koncernen (Kassmyra) (se förhörsuppgifter i FUP Flen s. 372 och 373 samt fotografi i FUP Flen s. 185) saknar betydelse för tingsrättens del, mot bakgrund av att åtalet avser blandat bygg- och rivningsavfall. Tingsrätten utesluter inte att Kim Henriksen och Norlat AB även i övrigt kan ha ägnat sig åt avfallshantering i grusgropen, utan att detta inskränker Think Pink-koncernens ansvar enligt ovan.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Fariba Vancor

Tingsrätten har allmänt sett kunnat konstatera att Fariba Vancor har haft ett bestämmande inflytande över verksamheten inom Think Pink-koncernen (se under rubriken ”De huvudåtalades respektive roller inom Think Pink-koncernen”). Det finns inte skäl att göra någon annan bedömning beträffande den nu aktuella åtalpunkten. Tvärtom visar utredningen att det är hon som har bestämt även över verksamheten i Flen. Det står således klart att det var hon som bestämde att Think Pink-koncernen skulle bedriva avfallshantering i grusgropen och utsåg Tobias Gustafsson till en slags platschef. Hon har också löpande fått information om verksamheten i grusgropen när verksamheten pågick och därefter beslutat att verksamheten skulle upphöra och att avfallet skulle transporteras till Kassmyra.

Med tanke på Fariba Vancors ställning och kontroll över verksamheten får hon anses ha låtit hantera avfall i den omfattning som berörs ovan (under mars–den 1 oktober 2018), trots att det är andra personer som tagit fysisk befattning med

avfallet. Hon har således agerat tillsammans och i samförstånd med övriga kända och okända gärningspersoner. Den nu aktuella perioden omfattas av den tid när det enligt tingsrättens mening har funnits en mellan henne och vissa andra gärningspersoner gemensam brottsplan.

Även om det inte är bevisat att Fariba Vancor har läst samtliga sidor i föreläggandet om försiktighetsmått, står det klart att hon kände till att det krävdes bland annat hantering av dagvatten genom brunnar (se bland annat aktbilaga 1500). Trots detta har hon underlåtit att tillse att dagvatten hanterades enligt föreläggandet eller på annat tillfredsställande sätt, samtidigt som hon kände till att avfall låg oskyddat i grusgropen. Hon måste därigenom ha insett att det fanns betydande risker med verksamheten. Genom sitt agerande har hon förhållit sig likgiltig inför att skada skulle kunna uppkomma för människor, djur eller miljö. Genom att trots detta fortsätta hanteringen har hon begått gärningen med uppsåt (likgiltighetsuppsåt).

Åtalet mot Fariba Vancor är således styrkt när det gäller miljöbrott enligt 29 kap. första stycket 2 miljöbalken.

Thomas Nilsson

Enligt tingsrättens mening visar den skriftliga utredning som har lagts fram att Thomas Nilssons kopplingar till Flen mycket begränsade. Det rör sig huvudsakligen om meddelande mellan Tobias Gustafsson och Thomas Nilsson om en trasig grävsropa (FUP Flen s. 226), och att Thomas Nilsson fått kopior av vissa meddelanden om fakturor som skulle bestridas. Eventuellt kan Thomas Nilsson också ha varit tittat på den trasiga maskinen i april 2018 (FUP Flen s. 173).

Därutöver har Thomas Nilsson berättat om att han fick kontakt med Kim Henriksen och gav denne viss rådgivning om avfallshantering.

Denna utredning är inte tillräcklig för att tingsrätten ska kunna dra slutsatsen att Thomas Nilsson har varit delaktig i den otillåtna avfallshanteringen tillsammans och i samförstånd med andra eller att han ens kände till att Think Pink-koncernen bedrev avfallshantering i Flen, oaktat att han då var gift med Fariba Vancor. Den omständigheten att Thomas Nilsson varit produktionschef

i Kassmyra har ingen avgörande betydelse för den nu aktuella åtalpunkten, eftersom avfallet i Flen inte härstammar från Kassmyra (men däremot transporterades dit när verksamheten i Flen avvecklades).

Thomas Nilsson ska således frikännas från den nu aktuella åtalpunkten.

Leif Karlsson

Det har inte lagts fram någon utredning som knyter Leif Karlsson till den nu aktuella avfallshanteringen, utöver den omständigheten att han har varit registrerad som VD i NMT under den aktuella perioden. Han ska därför frikännas på denna åtalpunkt.

Tobias Gustafsson

För tingsrättens del står det klart att Tobias Gustafsson har haft rollen som en slags platschef för Flen och övriga delar av verksamheten i Sörmland (se även ovan när det gäller Fariba Vancor). Han har styrt över och dirigerat de transporter av avfall som har ombesörjts av bland annat Pontus Lindell och Linda Sällqvist (se ovan). Det är således han som har sett till att avfall kom till grusgropen, även om han har agerat under Fariba Vancors övergripande ledning.

Enligt tingsrättens mening har han under den nu aktuella perioden varit del av den brottsplan som har styrts av Fariba Vancor (se ovan), och således begått gärningen tillsammans och i samförstånd med bland annat henne.

Det råder inte heller någon tvekan om att Tobias Gustafsson har känt till vilka försiktighetsmått som gällde för verksamheten, oavsett om han hyste uppfattningen att det formellt sett var Norlat AB som var verksamhetsutövare på platsen. Han har trots detta och trots avsaknaden av dagvattenbrunnar etcetera sett till att avfallshantering bedrevs på platsen, vilket måste ha föranlett honom att inse att det fanns risker med hanteringen. Riskerna har dock inte avhållit honom från hanteringen av avfall.

Åtalet mot Tobias Gustafsson är således styrkt när det gäller miljöbrott enligt 29 kap. första stycket 2 miljöbalken under mars– den 1 oktober 2018.

Åtalspunkten 1.12 – Skultuna

Bakgrund

Åtalspunkten 1.12 avser hantering av avfall på fastigheten Kvarnbacka 3:1 i Västerås kommun. Fastigheten ägdes av NMT. Fastigheten benämns Skultuna i åklagarnas gärningsbeskrivning och i denna dom. Fastigheten ligger mellan Svartån och länsväg 673. En bäck som rinner ut i Svartån löper innanför och längs ett staket i norr.

Åtalspunkten rör verksamhet som bedrevs av NMT. Skultuna användes under den i målet aktuella perioden för mellanlagring, sortering och bearbetning av avfall som kom från Kassmyra, där avfallet vägdes och grovsorterades, Kagghamra, Kjula, Strängnäs och Flen. Avfallet i Skultuna förvarades i högar och i balar.

Den tidigare ägaren Skultuna Concrete AB hade förvärvat fastigheten under 2008 och hade enligt egna uppgifter bedrivit återvinningsverksamhet, huvudsakligen bestående av krossning, bearbetning och sortering av jord, grus, betong och asfalt, på fastigheten. Skultuna Concrete AB hårdgjorde 10 000 respektive 6 000 kvadratmeter av markytan på fastigheten med cementstabiliserande energiaska (cefyll) under 2002 och 2003 (FUP Skultuna s. 542–556). Utöver de föroreningar som cefyllen kunde medföra, kände Skultuna Concrete AB inte till att det skulle ha förekommit något miljöfarligt avfall på fastigheten.

Miljöinspektören Karolina Strömberg på miljö- och hälsoskyddsförvaltningen i Västerås kommun blir kontaktad av Fariba Vancor den 23 april 2018. Fariba Vancor berättar att NMT är intresserad av att köpa fastigheten. Fariba Vancor undrar om tillstånd, markföroreningar och planer för platsen. Karolina Strömberg berättar att det har varit en gammal avfallsdeponi på platsen, som är förorenad, men att Skultuna Concrete AB haft exakt samma typ av verksamhet som den NMT har tänkt. Karolina Strömberg förtydligar några veckor senare för Fariba Vancor att det har varit en deponi där NMT kommer att vara men att det är grannfastigheten där bruket har varit som är förorenad. Denna information skickar Fariba Vancor i sin tur till Robert Silversten och Tobias

Gustafsson den 23 oktober 2018.

NMT gör en anmälan om miljöfarlig verksamhet på fastigheten till Miljö- och konsumentnämnden i Västerås kommun den 2 maj 2018. I anmälan anges att bolaget kommer att transportera in, lagra, sortera och bearbeta icke-farligt avfall, främst byggavfall. Osorterat avfall kommer enligt uppgifterna i anmälan att lagras på hårdgjord yta, trä och betong kommer att lagras på icke-hårdgjorda ytor.

Anmälan följs av ett föreläggande om försiktighetsmått från nämnden den 14 maj 2018. I föreläggandet anges att verksamheten ska

- bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med ingivna anmälningshandlingar,
- se till att osorterat avfall lagras på hårdgjord yta, och
- säkerställa att trä och betong inte blandas med övriga material som lagras på fastigheten.

Av en tjänsteanteckning från ett telefonsamtal mellan miljöinspektören Karolina Strömberg och Fariba Vancor framgår att Fariba Vancor får information om cefyllplattorna och att Fariba Vancor meddelar att verksamheten kommer se till att det yttersta lagret är tätt och helt.

NMT köper fastigheten den 18 maj 2018 av Skultuna Concrete AB. NMT betalar 3,9 miljoner kronor för fastigheten, trots att taxeringsvärdet är 5,6 miljoner kronor. Av ett utkast till överlåtelseavtal framgår följande.

Fastigheten är klassad som och utgör industrimark. Delar av Fastighetens yta är hårdgjord cefyll, som är cementstabiliserad energiaska. Delar av den hårdgjorda ytan har skador som enligt krav från Västerås Stad, Miljö och Hälsoskyddsförvaltningen skall repareras. Enligt Västerås Stad, Miljö och Hälsoskyddsförvaltningen skall även nivåmätning av grundvattenrör i förhållande till cefyll-ytan ske två gånger per år. Icke hårdgjord yta av Fastigheten består huvudsakligen av naturmark som delvis är täckt med grus.

Köparen skall bekosta och utföra eller låta utföra (i) de åtgärder som krävs för att kraven från Västerås Stad, Miljö och Hälsoskyddsförvaltningen skall fullgöras, samt (ii) sådana övriga åtaganden som kan följa av ägandet och

*nyttjandet av Fastigheten i förhållande till Västerås Stad, Miljö och
Hälsoskyddsförvaltningen och övriga.*

Utkastet innehåller även en friskrivningsklausul.

Den 7 juni 2018 skriver Fariba Vancor följande till Tobias Gustafsson:

*Efter vi fick tillståndet i Västerås, sa jag vill alla soporna i Sörmland åker till
Västerås. Från och med imorgon samtliga sopor i Sörmland åker till Västerås
men se till att du samlar soporna någonstans först och därifrån körs till
soporna med bil och släpp till Västerås.*

Det första klagomålet kommer den 19 juni 2018, bland annat uppges.

*Det är något företag som håller på och fyller tomten Kvarnbacka 3:1 med
byggavfall, de kör från någon tipp i Kjula, Eskilstuna. Det är enorma volymer
som körts dit på väldigt kort tid och eftersom det är vatten strax intill så verkar
det högst olämpligt.*

Det första platsbesöket äger rum den 20 juni 2018. Av minnesanteckningar
framgår bland annat följande.

*Inget farligt avfall hanteras av verksamheten i dagsläget. Det finns två
hårdgjorda ytor på fastigheten som är de som ska användas för de osorterade
avfallet och för mellanlagring, vilket också görs. På ytan närmast vägen
lagras balar med träflis (och små delar plast). Balarna är omslutna av plast
och fungerar också som bullerskydd och insynsskydd. Kommer att köras till
EON:s värmeverk. På den andra ytan läggs det osorterade avfallet, direkt från
lastbilssläp.*

*Åverkan har gjorts vid strandkanten på Svartån där diket mynnar ut.
Urdikning har genomförts och massorna har lagts upp vid sidan av diket och
ut mot strandkanten för att jämna till marken. Vi rekommenderade platschefen
att ta kontakt med länsstyrelsen för att reda ut om det räknas som
vattenverksamhet.*

Det andra platsbesöket äger rum den 31 oktober 2018. Av minnesanteckningar
framgår bland annat följande.

Syftet med besöket var att följa upp verksamheten när den kommit i gång efter sommaren, få avfallsmängder redovisade och få redovisat vart avfallet kommer ifrån och vart det ska transporteras när det är sorterat. Även att följa upp avfallslagringen på hårdgjorda ytor och om verksamheten hade ytterligare beredskap för att minska risken för urlakning från avfallet.

Verksamheten redovisade de mängder avfall som lagras. Enligt deras uppgifter är det 6 500 ton bygg- och rivningsavfall och ca. 13 000 ton avfall för anläggningsändamål, dvs fortsatt inom anmälningspliktiga gränser. Det var oklart om ytan hårdgjorts under de nya högarna eftersom de lagts utanför de befintliga hårdgjorda ytorna av cement som finns. Verksamheten meddelade att det har lagts betongkross men det uppfattades som att det var för att stabilisera vägarna för maskinerna. Vidare berättade verksamheten att avfallshögarna täcks med ett presenningsliknande material för att minska att nederbörd tar sig in.

I Robert Silverstens respektive Tobias Gustafssons mobiltelefon förekommer en WhatsApp-chatt döpt till Skultunas sista mohikaner. Chatten är startad den 21 november 2018 av Tobias Gustafsson och den har nio deltagare. Robert Silversten läggs till den 29 november samma år. De chattmeddelanden som åberopas som bevisning av åklagarna ger en bild av den dagliga driften av anläggningen, beslutsfattande, händelser och liknande.

Den första branden i verksamheten inträffar den 10 februari 2019. Samma dag skickar Robert Silversten bilder till Fariba Vancor med rubriken ”Det har brunnit lite i en hög från Kagghamra”. Elden flamar upp igen dagen därpå, den 11 februari. Brandorsaken bedöms vara självantändning. Den tredje branden inträffar den 17 februari 2019.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen skickar en begäran om komplettering till NMT genom Robert Silversten den 20 februari 2019, när det gäller om NMT har hårdgjort ytan under avfallshögarna eller inte:

När vi var på plats förra veckan sa du att det fanns uppgifter du kunde skicka in och vi skulle också behöva se någon ritning eller fotografier eller liknande som vi sen kan jämföra med verkligheten. Den hårdgjorda ytan är en förutsättning för er verksamhet. Det är också en del av ert föreläggande som ni

fick när ni anmälde verksamheten och som vi ser det nu följer ni inte det genom att ni är utanför de hårdgjorda ytorna som fanns sedan tidigare.

NMT genom Robert Silversten svarar förvaltningen dagen efter, den 21 februari.

Bolaget anser man har valt fastigheten i samråd med Miljö- och Hälsoskyddsförvaltningen då den är lämpad för verksamheten. Några av de anledningarna är markens historia, en annan är att skapa okvalificerade arbetstillfällen som erbjuds genom Bolagets program Social Human Recycling Program.

När Bolaget etablerade var ca 25 000 kvm hårdgjort med en metod där man ersätter ballast i en betongtillverkning med restprodukter från andra verksamheter. På så vis återvinns material enligt riktlinjerna för anläggningsändamål. Vilket stämmer helt överens med Bolagets återvinningsvisioner.

Bolaget har sedan utökat de hårdgjorda ytorna med ca 25 000 kvm med liknande metod. Där ersätts ballasten i betongtillverkning med återvunnen krossad betong. Ett vanligt fel många gör är att enbart låta cementen i den återvunna betongen vara bindemedel. Vilket leder till en fin yta tills den blir blöt, då blir den mjuk och "kladdig". I stället tillsätter man s.k. fiberbetong, vars egenskaper utgör en stark och hård produkt med slitstark yta. Funktionellt till både Prefabtillverkning som markplattor.

Dokumentation gällande arbetet har Bolaget tyvärr inte tillhandahållit ännu. Arbetet utfördes under september och oktober månad. Bolagets dåvarande platschef arbetar inte längre kvar åt Bolaget och har således inte återkopplat gällande vart dokumentationen lagrats. Men bolaget skall snarast inkomma med kompletteringar om projektet.

Enligt bilden nedan ser man vilka ytor som nu är hårdgjorda med betong.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen genom miljöinspektören Karolina Strömberg återkopplar i sin tur att de vill komma till platsen och göra en uppföljande tillsyn. Utöver att kontrollera om de hårdgjorda ytorna som Robert Silversten har angett är täta, vill förvaltningen gå igenom avfallsmängderna

och även titta på det dike som mynnar ut i Svartån. Det finns också vissa saker i materialet som förvaltningen behöver diskutera.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen gör ett platsbesök den 26 februari 2019. Tobias Gustafsson är närvarande. Av dokumentationen från besöket framgår följande (varvid MHF står för miljö- och hälsoskyddsförvaltningen):

MHF frågade om de hårdgjorda ytorna och den karta som fanns i materialet som skickats in. Verksamheten konstaterade att delar av avfallshögarna låg utanför de ytor som var hårdgjorda enligt kartan. MHF bad verksamheten gräva i ytterkanten på en av högarna där ytan enligt materialet som skickats in skulle vara hårdgjord. Vid grävning hittades en yta som verksamheten sa var hårdgjord. När MHF kontrollerade framstod det dock som att det var en metallplatta eller liknande som inte var anlagd i marken utan som kan ha kommit med övrigt avfall.

När MHF sedan kontrollerade ytterligare en plats där ytan skulle vara hårdgjord upptäcktes inget hårt underlag utan endast jord.

Avfallsmängderna gick vi också igenom. På plats på anläggningen fanns endast invägningar från 1 januari 2018 till och med 28 oktober 2018 och vi kunde inte få någon uppgift om hur stor mängd avfall som fanns på anläggningen. MHF förklarade att det är aktuellt med att verksamheten får ett förbud att ta emot mer avfall fram till att en redovisning av avfallsmängder, avfalllets ursprung och vart avfallet transporteras kan visas samt att en redogörelse för hur den hårdgjorda ytan konstruerats.

Miljö- och konsumentnämnden förbjuder den 1 mars 2019 NMT att ta emot mer bygg och rivningsavfall i Skultuna innan nedanstående punkter har åtgärdats:

1. Komma in med uppgifter om varifrån avfallet kommer, hur mycket som levererats in, vart olika avfallsfraktioner lämnas samt uppgifter om hur många ton avfall som finns på anläggningen i dagsläget.
2. Komma in med uppgifter om hur de hårdgjorda ytorna på fastigheten är konstruerade, vilket material som använts, hur mycket material som använts och hur stora ytor som hårdgjorts.

Nämnden motiverar sitt beslut enligt följande.

Alla som bedriver en verksamhet ska enligt miljöbalkens 2 kap 3 § utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. NM Trading & Transport anmälde under maj 2018 sin verksamhet och då beslutade miljö- och konsumentnämnden om ett föreläggande om skyddsåtgärder. Föreläggandet grundar sig på vad verksamheten angett i sin anmälan samt vad miljö- och konsumentnämnden bedömer vara tillräckliga skyddsåtgärder för verksamheten. Föreläggandet följs inte och därmed bedömer miljö- och konsumentnämnden att verksamheten inte bedrivs för att på bästa sätt förebygga att skador i miljön inträffar. Med anledning av detta förbjuds verksamheten att ta emot mer avfall innan punkterna i detta föreläggande har åtgärdats och verksamheten följer det som angetts i bolagets anmälan och nämndens föreläggande om skyddsåtgärder.

Västerås kommun polisanmäler NMT den 4 mars 2019 för miljöbrott genom att

- inte förvara blandat avfall med okänt innehåll på en hårdgjord, tät yta utan lägga avfallet direkt på marken,
- det bedöms finnas mer än de anmälningspliktiga 10 000 ton bygg- och rivningsavfall på fastigheten,
- inte anmäla driftstörning om brand på verksamheten den 10 februari 2019, och
- inte ge tillsyningsmyndigheten uppgifter om avfallsmängder, avfalllets ursprung, vart avfallet kommer att transporteras eller hur marken på fastigheten är uppbyggd.

Kommunen anger följande skäl för sin anmälan.

Den 10 februari utbröt en brand på verksamheten. Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen fick inte in någon anmälan om driftstörning från verksamheten och ingen redogörelse för händelsen. En inspektion gjordes på platsen den 12 februari 2019 där miljö- och hälsoskyddsförvaltningen träffade verksamhetsutövaren och fick en genomgång om vad som hänt vid branden.

Vid den inspektionen uppmärksammades att verksamheten inte kunde redovisa var på fastigheten som ytor har hårdgjorts för att lägga osorterat avfall på. Enligt det föreläggande verksamheten fick vid sin anmälan i maj 2018 ska allt osorterat avfall förvaras på hårdgjord yta. Efter besöket begärde miljö- och hälsoskyddsförvaltningen in en skriftlig beskrivning av vilka ytor som hårdgjorts. Ett material skickades in från verksamheten, men med bristfälliga uppgifter om ytan. En ny inspektion gjordes av miljö- och hälsoskyddsförvaltningen den 26 februari 2019 där verksamhetsutövarna var med. Vid den inspektionen framgick att det ligger osorterat avfall utanför de ursprungliga hårdgjorda ytorna och det kunde inte redovisas var ytterligare ytor har hårdgjorts på fastigheten. Verksamheten kunde inte heller visa upp dokumentation på hur mycket avfall som lagras på fastigheten och miljö- och hälsoskyddsförvaltningen bedömer att det kan röra sig om tillståndspliktiga mängder som lagras.

Bolaget uppger med anledning av kommunens anmälan följande.

Avfallet kommer från bolagets anläggning i Tumba där de sker en okulär besiktning och försortering för att kvalitetssäkra materialet innan det transporteras vidare. Inkommande material klassificeras enligt ewc-koderna 17 09 04 och 17 01 07.

Mängderna som inkommit och avsatts på anläggningen sedan verksamheten startade finner ni bifogat enligt samanställning från vågrapporter. Den nuvarande lagerstatusen är mellanskillnaden av ut- och inlevererat material. Med fyllnadsmaterial avses inert material såsom tegel, betong, jord, sten och grus. Det blandade materialet kan även innehålla träavfall och metall. Det sker en sortering på anläggningen där de olika materialen sorteras upp för att kunna återvinnas.

Till anläggningen inkommer även balar med färdigt bränsle (återvunnet papper, trä och plast som har sorterats, behandlats, kontrollerats och balats). Bränslet lagras i avvaktan på att användas som bränsle vid värmeverken.

Bolaget har även använt sig av balarna för att skapa ett insyns-, vind- och bullerskydd. Uppläggningen av färdiga balar minskar insynen på anläggningen, det minskar risken för att avfall sprids i närområdet och

skräpar ner, samt minskar risken för buller från anläggningen. Bolaget har ansett att detta är en lämplig lösning. Om miljöförvaltningen inte delar denna uppfattning kan balarna läggas upp på annat sätt.

Det hårdgjorda ytorna har tillverkats av cement, krossad betong och vatten. Det ger en hård ogenomtränglig betongyta som lämpar sig väl för hantering av de aktuella avfallstyperna. Enligt svensk standard SS 137003, Betong — Användning av EN 206 i Sverige, är det möjligt att använda återvunnen krossad betong som betongballast under vissa förutsättningar.

Ytorna som hårdgjorts omfattar ca 25 000 kvm och materialåtgången torde vara ca 5 000 ton betongmassor.

Den 27 mars 2019 brinner det igen i Skultuna. Räddningstjänsten anger att brandorsaken är självantändning. I sin utvärdering skriver räddningstjänsten att NMT varken har någon egen larmplan eller brandorganisation.

NMT gör en polisanmälan den 1 april 2019 där man menar att branden var anlagd, eftersom det började att brinna på tre ställen samtidigt.

Det börjar att brinna ännu en gång den 5 april 2019. Det fortsätter att brinna den 6–25 april åtminstone, utan att räddningstjänsten eller miljö- och hälsoskyddsförvaltningen underrättas.

Kommunen låter utföra en volymmätning den 17 april 2019 (FUP Skultuna s. 307–320).

Miljö- och konsumentnämnden förbjuder den 23 april 2019 NMT att ta emot avfall, denna gång vid äventyr av vite. I sin motivering anger nämnden följande.

Vid tillsynsbesöken har uppmärksamats att bolaget inte följer det föreläggande om skyddsåtgärder som beslutades vid anmälan. Nämnden ser också risker med de stora mängder avfall som lagras på anläggningen. I vissa fall har avfallet börjat komposteras med värmeutveckling till följd vilket leder till en ökad brandrisk. Det har inträffat brand vid minst två tillfällen på kort tid under våren 2019 i en av högarna med osorterat avfall. Miljö- och konsumentnämnden bedömer att risken för brand ökar. Det har också

inkommit många klagomål till miljö- och hälsoskyddsförvaltningen på bolagets verksamhet. Klagomålen har främst rört damning och lukt som gör att hälsobesvär upplevts hos invånarna. Klagomålen har inkommit från att verksamheten på anläggningen började i maj 2018, men det har varit fler inkommande klagomål i samband med bränderna under våren 2019. Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att bolaget inte uppfyller bestämmelserna i 2 kap 2 och 3 miljöbalken med nuvarande hantering.

Kommunens volymrapport är klar den 9 maj 2019. Miljöinspektören Karolina Strömberg skickar den till Fariba Vancor, Robert Silversten och Tobias Gustafsson tillsammans med detta följebrev:

Det har gjorts en volymmätning på fastigheten Kvarnbacka 3:1. Den beställdes av oss på miljö- och hälsoskyddsförvaltningen för att ge oss ett underlag om vilka avfallsmängder som finns på anläggningen.

Mätningen har gjorts med hjälp av en drönare som mätt volym av avfallshögarna. Bifogad rapport är en sammanställning, Sweco som gjort mätningen har mer utförliga data. Volymvikten räknas ut med Avfall Sveriges rapport för schablonvikt för blandat bygg- och rivningsavfall, som är 350 kg per kubikmeter. Enligt den här mätningen och beräkningen så finns det Över 23 000 ton bygg- och rivningsavfall på anläggningen.

Det är långt över den verksamhet som ni har anmält och ni behöver omedelbart minska mängderna. Vi kommer ha den här mätningen som grund för det beslut som ni redan tagit del av förslaget att endast lagra avfall på de två cementstabiliserade ytorna.

NMT gör den 11 juni 2019 en anmälan om miljöfarlig verksamhet. Bolaget vill bland annat bygga en skyddsvall av avfall för anläggningsändamål och hårdgöra ytor med hjälp av järnsand. Vidare vill bolaget att förbudet att transportera in nytt avfall hävs.

NMT börjar att tömma Skultuna i juni 2019. Avfallet körs vidare till Laxå (PB L s. 67).

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen gör ett platsbesök den 10 juli 2019. Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson närvarar för NMT:s räkning.

Vi gick igenom de punkter vi skickat innan mötet, där vi diskuterade företagets anmälan om skyddsvallen samt hårdgörandet av ytor och att företaget vill att förbudet upphävs. Vi kom fram till att den föreslagna höjden på vallen var för hög och behöver minskas samt att ett skyddsavstånd till Svartån behövs.

Vi gick igenom de punkter vi skickat innan mötet, där vi diskuterade företagets anmälan om hårdgörandet av ytor. Angående den hårdgjorda ytan meddelade VU attjärnsanden ska blandas med betong som utfyllnad inför gjutningen.

Karolina Strömberg e-postar den 25 juli 2019 följande till Magnus Karlsson med Robert Silversten och Fariba Vancor på kopia.

Miljö- och konsumentnämnden kommer inte att upphäva beslut om förbud att ta emot avfall på anläggningen. Beslutet är fattat av miljö- och konsumentnämnden och ligger för prövning hos länsstyrelsen. Förvaltningen har fortfarande inte fått uppgifter om vilken del av avfallet som går att återvinna för bygg- och anläggningsändamål och om det i sådana fall finns avsättning för materialet. De uppgifter om verksamheten som miljö- och hälsoskyddsförvaltningen har tagit emot handlar om mekanisk bearbetning och sortering av avfall upp till 10 000 ton per kalenderår.

Angående järnsanden/hårdgörandet av ytan: Länsstyrelsen har påpekat att den föreslagna användningen av järnsand inte stämmer överens med Bolidens produktblad. I "User instructions for Boliden Iron Sand" står att järnsanden inte får blandas med andra material vilket sker om järnsanden ska användas som substitut för vanlig sand vid gjutning. Vi har också reagerat på att i det informationsmaterial ni skickade in om järnsanden så står det att det främst ska användas som ett kapillärbrytande skikt och inte i närheten av öppet vatten. Som användningen är beskriven i anmälan och med den information som finns om järnsanden så är det inte ett lämpligt material att hårdgöra ytan med.

Vi funderar också när ni skriver att "området kommer successivt att gjutas och man börjar med de delar som har de sämsta underlaget, dvs. tunnast betonglager eller spruckna betongytor." Menar ni de ytor som fanns på fastigheten sedan innan? Det är i så fall inte betong utan cementstabiliserad aska med ett lager aska i botten. Det materialet är inte lämpligt att använda i

vallen. Massorna i vallen ska vara mindre än ringa risk (ska leta på tabellen). Och vi behöver få en ungefärlig mängd som ska användas även i anmälningsskedet.

Miljö- och konsumentnämnden fattar beslut i NMT:s anmälningsärenden om avfall för anläggningsändamål den 24 september 2019. Hårdgörande av arbetsyta med järnsand förbjuds. För skyddsvallen beslutas om följande skyddsåtgärder:

1. Vid ett eventuellt beviljat marklov ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad NMT angivit i anmälan eller i övrigt uppgivit eller åtagit sig i ärendet, samt i enlighet med vad som följer av nedanstående punkter.
2. Innan vallen påbörjas ska det finnas marklov som har beslutats av byggnadsnämnden.
3. Endast de massor som är provtagna och där dokumentation om provtagningsresultat samt massornas ursprung redovisats till miljö- och hälsoskyddsförvaltningen får läggas upp på anläggningen. Massor som inte är provtagna och redovisade får inte läggas upp.
4. Massor som avviker via lukt- eller synintryck från ursprunglig provtagning eller ovanstående krav får inte läggas upp.
5. Vid avsteg från vad som framgår av anmälan eller av detta beslut ska miljö- och hälsoskyddsförvaltningen kontaktas omgående.
6. Vallens höjd får vid slutförande inte överstiga 4 meter i höjd eller 10 meter i basbredden.
7. Vallens yttersta kant ska placeras minst 30 meter från Svartåns strandlinje.

Magnus Karlsson meddelar miljöinspektören Karolina Strömberg den 28 september 2019 att NMT tills vidare har stängt anläggningen, och förflyttat personal från verksamhetsplatsen.

Miljö- och konsumentnämnden förelägger NMT den 26 november 2019 att ansöka om tillstånd för verksamheten i Skultuna, och att vidta bland annat följande åtgärder.

- Tillse samt verifiera och redovisa att mängden icke-farligt avfall, inklusive byggnads- eller rivningsavfall inte uppgår till mer än 10 000 ton.
- Maximalt får 3 000 ton av den totala mängden avfall vara osorterat.
- Upprätta och redovisa en tidsatt handlingsplan för hur volymen avfall inom verksamheten ska minskas till 10 000 ton.
- Osorterat avfall får endast lagras och behandlas på tät och hårdgjord yta. Med tät yta avses yta som endast har begränsad genomsläpplighet för vatten, som minst tät asfaltbetong.
- Varken sorterat och bearbetat eller obehandlat bygg- och rivningsavfall får användas för utfyllnad eller andra anläggningsändamål på fastigheten.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen gör ett tillsynsbesök den 18 maj 2020 för att följa upp miljö- och konsumentnämndens föreläggande om skyddsåtgärder, och verksamhetens redovisade volymmätning som genomfördes den 29 april 2020.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen kunde vid platsbesöket konstatera att avfallsmängderna minskat på anläggningen. Det fanns nu fyra avfallshögar plus balarna på fastigheten till skillnad från de 9 eller 10 högarna som fanns under hösten 2019. Vi konstaterade också vid besöket att en av högarna flyttats från det nordvästra hörnet på fastigheten ner till den ursprungliga cementytan öster på fastigheten. Det är nu två och en halv av de fyra högarna som ligger på de hårdgjorda ytorna som ursprungligen fanns på fastigheten, men fortfarande en hel del avfall som ligger utanför dessa hårdgjorda ytor vilket både förvaltningen och bolaget konstaterade vid tillsynsbesöket.

Vid besöket visade ni uppgifter om transporter ut från anläggningen. Det är främst avfall för anläggningsändamål som körts i väg under våren 2020 men även en del icke farligt avfall av olika slag. Ni lämnade in dokumentation över transportererna den 1 juni 2020. Ni meddelade också att ni eventuellt kommer att införa ett nytt system för att logga uttransporterat avfall.

Vid den inmätning som Astacus utfört på uppdrag från bolaget den 29 april 2020 mättes 40 630 m³ avfall in på anläggningen. (Med en felmarginal på +/-

4 325 m³) Den vikt som användes för att räkna ut mängden avfall var 0,225 ton/m³, vilket med den beräkningen visar att det ligger 9 141 ton avfall på anläggningen. Miljö- och hälsoskyddsförvaltningens bedömning efter att ha sett avfallet är att den vikten kan vara för låg att beräkna med, då det visserligen främst är brännbart avfall i form av plast, trä och papp som ligger i högarna, men det är också inslag av främst jordmassor.

Följande punkter kommer att följas upp vid fortsatt tillsyn:

Verifikation på att mängden avfall på anläggningen är mindre än 10 000 ton.

Verifikation på att mängden osorterat avfall är mindre än 3 000 ton.

Uppföljning av om avfall ligger utspritt inblandat i jord längs med ån.

Uppföljning av om avfall flyttats så att allt lagras på hårdgjord yta.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen gör ett nytt tillsynsbesök den 31 augusti 2020 med fokus på hur verksamhetsområdet såg ut när det gällde samtliga avfallshögar och ytorna ner mot ån. Syftet var också att diskutera den volymberäkning som bolaget utfört, med fokus på den volymvikt för avfallet som använts.

Områdets slänt ner mot Svartån upplevdes som hög och brant. En viss lutning in mot området kunde ses. Massorna i detta område upplevdes som nyligen bearbetade/schaktade. Bolaget bekräftade att ytan har harpats för att få bort avfallsrester. Vi noterade inslag av rester av bygg- och rivningsavfall såsom plast, trä, etcetera.

Det fanns fyra avfallshögar. Vi bedömde att högarna 1–4 var blandat osorterat bygg- och rivningsavfall. Denna bedömning hade bolaget inga invändningar mot. En av högarna (hög 1) såg dock ut att vara schaktmassor eller siktrestes med inblandning av bygg- och rivningsavfall i form av bland annat betong, trä och plast. Denna hög såg annorlunda och mindre ut än vid besöket den 18 maj 2020, vilket Magnus Karlsson höll med om. Högen var osorterad och behöver sorteras vidare, vilket är en uppfattning som delas med bolaget.

Det fanns tydliga brandgator mellan högarna. Det gick att se delar av de

hårdgjorda gjutna ytorna vid hög 2–4 (de gamla plattorna med cementstabiliserad energiaska). Vår bedömning var att avfallshögar 2–4 lagrades på hårdgjorda ytor vid besöket. Vid besöket sågs delar av ytorna i högarnas utkanter. Ytorna var delvis ojämna och hade sprickor. Bolaget bekräftade att maskiner/skopor kan fastna och skada ytorna.

I september 2020 grips Fariba Vancor, Thomas Nilsson och Robert Silversten med anledning av det nu aktuella åtalet. Den 27 oktober 2020 försätts NMT i konkurs. Senast då upphör all verksamhet i bolaget.

Tingsrättens bedömning

Vilka rättsliga förutsättningar har gällt för verksamheten i Skultuna?

NMT har inte haft något tillstånd enligt miljöbalken för verksamheten i Skultuna, det har alltså inte varit fråga om någon så kallad A- eller B-verksamhet. Bolaget har i stället valt att göra en anmälan för en så kallad C-verksamhet avseende lagring, sortering och bearbetning av icke-farligt avfall enligt punkterna 90.40, 90.80 och 90.110 i miljöprövningsförordningen (2016:1188). Verksamhetskod 90.40 gäller för att lagra icke-farligt avfall som en del av att samla in det, om mängden avfall vid något tillfälle är mer än 10 ton men högst 30 000 ton och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller mer än 10 ton men högst 10 000 ton annat icke-farligt avfall i andra fall.

Att det inte har funnits något tillstånd innebär också att det varken har varit tillåtet att deponera något avfall eller att hantera farligt avfall. Detta följer också av att verksamhetskod 90.40 avser mellanlagring, vilket är något annat än att deponera avfall. Med att deponera avfall avses att bortskaffa avfall genom att lägga det på en deponi (se 15 kap. 6 § miljöbalken).

Med en deponi avses i sin tur en upplagsplats för avfall som finns på eller i jorden. Som deponi räknas emellertid inte en plats där avfall lagras innan det återvinns, om lagringen sker under en kortare period än tre år, eller lagras innan det bortskaffas, om lagringen sker under en kortare period än ett år. Definitionen av deponi finns numera i 15 kap. 5 a § miljöbalken. Den fanns

under den tid som åtalet avser i 4 § i den numera upphävda avfallsförordningen (2011:927). Innebörden av definitionen är dock densamma.

Definitionen av att bortskaffa avfall är göra sig av med eller förbereda för att göra sig av med något som är avfall utan att återvinna det eller utan att lämna det till någon som samlar in eller transporterar bort det.

Sammanfattningsvis kan ett avfall som lagras längre än ett år innan det bortskaffas eller tre år innan det återvinns klassas som deponi, och ska då tillståndsprövas i enlighet med miljöprövningsförordningen.

Sammantaget har Think Pink-koncernen inom ramen för sin anmälan haft rätt att driva verksamhet med mellanlagring när det gäller högst 10 000 ton avfall som inte är avsett för byggnads- eller anläggningsändamål. Vidare har avfall inte fått lagras under en längre period än tre år innan det återvinns eller ett år innan det bortskaffas, eftersom det i annat fall utgör en tillståndspliktig deponi. Ansvar för miljöbrott kan emellertid komma i fråga även om dessa gränser inte har överskridits.

Vilka brister har funnits med avfallshanteringen i Skultuna?

Valet av plats

Skultuna är belägen precis invid Svartån med närmaste bostadshus cirka 300 meter öster om fastigheten. På fastighetens norra del finns ett våtmarksområde som utgör "ett intresseområde för värdefull natur". Dessa förhållanden gör att platsen inte framstår som lämplig för den nu aktuella verksamheten, särskilt med beaktande av de brister och risker som berörs nedan.

För mycket avfall

Som tingsrätten har konstaterat ovan är viktbegränsningen om högst 10 000 ton inte avgörande i sig för frågan om en brottslig gärning har begåtts eller inte. Frågan om mängden avfall har däremot på olika sätt betydelse för tingsrättens prövning. Frågan om ett överskridande av viktbegränsningen kan exempelvis ha betydelse vid prövningen av om hanteringen har varit allmänt vedertagen eller annars försvarlig, om uppsåt förelegat, och om de tilltalade saknat avsikt eller förmåga att hantera avfallet enligt miljölagstiftningen. I det sistnämnda avseendet är även frågan om efterlevnaden av exempelvis

föreläggande om försiktighetsmått relevant.

Tingsrätten noterar inledningsvis att det är förenat med viss osäkerhet att uppskatta vikten på en hög med avfall baserat på dess volym. Avgörande för en sådan uppskattning är vilken medelvikt som en viss volymenhet avfall ska antas ha. Vilken koefficient som ska användas för att räkna ut den totala vikten på en avfallshög är av förklarliga skäl beroende på vilket slags avfall det rör sig om.

Utredningen visar att NMT inte har kunnat redogöra för hur mycket avfall som har lagrats i Skultuna, varför miljö- och konsumentnämnden den 1 mars 2019 förbjuder NMT att ta emot mer bygg- och rivningsavfall i Skultuna innan bolaget har kommit in med uppgifter om varifrån avfallet kommer, hur mycket som levererats in, vart olika avfallsfraktioner lämnas samt uppgifter om hur många ton avfall som finns på anläggningen.

Bolaget har med anledning av tillsynsmyndighetens föreläggande gett in en sammanställning från så kallade vågrapporter. De framräknade vikterna i dessa vågrapporter och Robert Silverstens egna uppgifter inför rätten visar att Robert Silversten har tagit fram en Excel-fil med en slumpgenerator, som slumpade fram viktangivelser inom ett visst angivet intervall (se PB D s. 336–351). Robert Silversten har även ändrat datum på vägningarna. Fariba Vancor har instruerat Robert Silversten efter att ha granskat den förfälskade sammanställningen att tidigarelägga perioden för vägningarna med en månad, för att miljöinspektören Karolina Strömberg inte ska bli misstänksam. Dessa viktangivelser har sedan lämnats till tillsynsmyndigheten i Västerås kommun. Bolagets agerande talar enligt tingsrättens mening med styrka för en vilja att vilseleda tillsynsmyndigheterna när det gäller mängden avfall.

Kommunen låter utföra en volymmätning den 17 april 2019 med hjälp av Sweco (FUP Skultuna s. 307–320). Volymvikten räknas ut med Avfall Sveriges rapport för schablonvikt för blandat bygg- och rivningsavfall, som är 350 kg per kubikmeter. Enligt den mätningen och beräkningen fanns det över 23 000 ton bygg- och rivningsavfall på anläggningen, varav det mesta var sorterat. Att NMT hade mycket lite konstruktionsmaterial på anläggningen – utan mest brännbart avfall – har även Fredrik Norgren som arbetade i Skultuna

uppgett i sitt förhör inför rätten.

NMT får i uppdrag av miljö- och konsumentnämnden att genomföra en egen inmätning av verksamhetens avfall. Vid den inmätning som Astacus utför på uppdrag av bolaget den 29 april 2020 mäts 40 630 kubikmeter avfall in på anläggningen. Den vikt som används för att räkna ut mängden avfall är 0,225 ton per kubikmeter, vilket med den beräkningen visar att det ligger 9 141 ton avfall på anläggningen. Uträkningen grundar sig enligt rapporten på NMT:s uppgifter om avfallsvikter.

Miljö- och konsumentnämnden ifrågasätter varför NMT har använt sig av koefficienten 0,225 ton per kubikmeter:

Vid besöket diskuterades varför ni inte har använt er av de schablonvärden som finns för osorterat bygg- och rivningsavfall i Avfall Sveriges rapport U2013:19. Vid besöket uppfattade vi att ni medgav att 0,225 ton kan vara för lågt räknat och ni skulle återkomma med en bättre beräkning och motivering varför Avfall Sveriges schabloner inte har använts.

Vi kommer tills vidare att utgå från de schablonvikter som finns i Avfall Sveriges rapport U2013:19 så länge vi bedömer att underlaget från er sida är bristfälligt. Om schablonen för osorterat bygg- och rivningsavfall, 0,350 ton/m³ i stället används ger detta en sammanlagd vikt på 14 220 ton för det avfall som fanns på anläggningen den 29 april 2020. Schablonen på 350 kg m³ kan dessutom vara i underkant då avfallshögar vid platsbesök bedöms innehålla en inte obetydlig andel tyngre fraktioner som betong, jord och tegel.

I föreläggandet står det att maximalt 3000 ton osorterat avfall får lagras samtidigt på anläggningen. Enligt uppgifter ni gav vid besöket, och såsom vi bedömde det, innehåller alla högar (1–4) osorterat avfall. Utgår vi från rapporten för beräkning av volym, så överstiger vikten osorterat avfall långt mer än 3 000 ton.

Kommunen låter utföra ännu en volymmätning den 15 september 2020 med hjälp av Sweco (FUP Skultuna s. 1232–1256). Enligt den mätningen finns det över 43 551 kubikmeter avfall på anläggningen.

Mot bakgrund framför allt av de olika viktuppskattningarna konstaterar

tingsrätten att Astacus till följd av NMT:s uppgifter har utgått från ett alltför lågt schablontal när det gäller vikt per kubikmeter avfall (0,225 ton). Vid viktuppskattningar på andra platser i det här åtalet har det framkommit att den faktiska medelvikten var väsentligt högre, även jämfört den schablonvikt (350 kg per ton) som fanns i Avfall Sveriges rapport U2013:19.

Kontakterna mellan miljö- och hälsoskyddsförvaltningen och NMT visar att förvaltningen vid flera tillfällen ifrågasatte mängden avfall och hade uppfattningen att mängden hade ökat. Bland annat förbjöd miljö- och konsumentskyddsnämnden NMT redan den 23 april 2019 att ta emot mera avfall på anläggningen i Skultuna.

Enligt tingsrättens mening står det klart att viktbegränsningen om 10 000 ton bygg- och rivningsavfall har överskridits med råge under en stor del av den tid som åtalet avser. Anledningen till detta är att de fotografier som har tagits vid inspektioner under åren 2018–2020 och miljö- och hälsoskyddsförvaltningens iakttagelser i samband med dessa inspektioner visar att högarna med avfall har haft en liknande omfattning även under dessa år.

Att NMT förvarat och lagrat mer avfall i Skultuna än vad som var tillåtet enligt verksamhetskod 90.40, talar enligt tingsrätten för såväl NMT:s problem med att omsätta sitt avfall, som bolagets oförmåga att få avsättning för det.

Osorterat och okontrollerat avfall

Enligt den aktuella verksamhetskoden 90.40 fick NMT inte hantera farligt avfall. Trots detta fanns sådant avfall, bland annat i form av batterier, elkablar och omärkta kemikalier, i Skultuna. Visserligen fanns det inte någon uttrycklig skyldighet att sortera icke-farligt avfall på ett visst sätt under större delen av den aktuella gärningsperioden, men den omständigheten att sortering inte skett i någon större omfattning har ökat miljö- och hälsoriskerna. Anledningen till detta är att bland annat farligt avfall som exempelvis elkablar har blandats med brännbart avfall såsom plast, och att det allmänt sett funnits en stor risk för brand till följd av att osorterade avfallshögar har legat på platsen under lång tid (angående självantändning, se Anders Lönnerstrands vittnesmål).

Det osorterade bygg- och rivningsavfallet har även innehållit mycket gips.

Gips innehåller sulfat, som bidrar till att göra andra ämnen mer lakningsbara (se bland annat vittnesförhöret med Nils Hydén). Vidare har de många bränder som har uppstått släckts eller täckts bland annat med siktresten innehållandes mycket gips (det framgår bland annat av förhöret med Jimmy Larvald), för att sedan sammanblandats med oskadat avfall. Siktresten kommer från bygg- och rivningsavfallet och uppstår vid sorterings och krossning.

Provvägningar av avfallshögarna i Skultuna som genomförts efter konkursutbrottet visar att cirka 50 procent av avfallsmassorna måste köras till deponi (TP 1 s. 1407–1415).

Avfall har legat för länge

Inom ramen för en C-anmälan får avfall inte hanteras längre än tre år (se vad som anförs under Bakgrund när det gäller verksamhetskod 90.40).

I Skultuna har inte något avfall legat längre än tre år, och åklagaren har inte heller påstått detta (brottstiden sträcker sig bara drygt två år). Däremot är det såväl i Skultuna som på övriga platser i detta åtal uppenbart att NMT inte har haft tillräcklig omsättning på avfallet och minimalt med avsättning. Detta medför att avfallet har fått bli liggande alltför länge, vilket i sin tur exempelvis gör avfallet svårare att återvinna och ökar risken för brand. När tillsynsmyndigheten har ställt krav på bolaget i form av att avfallsmängderna ska minska eller andra skyddsåtgärder, har det inte sällan slutat med att avfallet körts vidare till en annan anläggning.

Inte minst i Skultuna blir detta tydligt då avfallet körs vidare till Laxå när miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer krav på verksamheten som enligt NMT är alltför hårda. När bolaget så småningom förbjuds att ta in nytt avfall, slutar det med att merparten av det befintliga avfallet i Skultuna körs till Laxå. I det sammanhanget bör det beaktas att avfallet från början har kommit i huvudsak från Kassmyra och Kagghamra, där det åtminstone delvis lagrats och förvarats i omkring tre år. Enligt tingsrätten är detta talande för NMT:s problem med att omsätta sitt avfall, och bolagets oförmåga att få avsättning för det. (FUP Skultuna s. 992–995 och TP 1 s. 1367.)

Ett annat mönster för NMT:s verksamhet som blir tydligt vid prövningen av

åtalspunkten Skultuna är att i stort sett enbart det avfall som genererar betalning avsätts medan avfallet med ett negativt värde lämnas kvar eller deponeras på fastigheten (FUP Skultuna s. 577–607). Att avfallet över lag har ett negativt värde framgår bland annat i konkursbouppteckningen för NMT där värdet för fastigheten är upptaget till noll kronor, då det på fastigheten förvaras stora mängder byggavfall. Genom vittnesmål från en rad experter inom avfallsbranschen har det framkommit att det vid den nu aktuella tidpunkten kunde kosta omkring 500 kr per ton att lämna brännbart avfall till ett värmeverk, vilket dock även förutsätter att avfallet uppfyller en rad krav (se bland annat vittnesmålet från det sakkunniga vittnet Raziye Khodayari).

Såsom vittnet Henrik Sandström har påtalat förutsätts det vid mellanlagring av avfall att det finns ett syfte med lagringen och att materialet omsätts, snarare än att det blir liggande under en längre tid. Att det finns stora risker att avfall börjar brinna om man låter det ligga länge i för stora högar utan skydd, har Annelie Bivén vittnat om. Sammantaget är det därför utrett att avfallet i Skultuna har legat för länge.

Hanteringen ökat risken för brand

Som framgått under rubriken ”Bristfällig sortering” har NMT blandat farligt avfall som exempelvis elkablar med brännbart avfall såsom plast, vilket i sig inneburit att risken för brand ökat. Som framgått ovan finns det stora risker för att avfall börjar brinna om det lagras under lång tid och i för stora högar utan skydd. Vidare framgår det av fotografier tagna av Sweco i samband med volymmätning den 17 april 2019 att det var ett för kort skyddsavstånd mellan högarna utifrån risken för brand (FUP Skultuna s. 307–319).

Att miljö- och konsumentskyddsnämnden har noterat dessa risker och meddelat NMT detta framgår bland annat av förbudet mot bolaget att ta in mer avfall på anläggningen och föreläggande om skyddsåtgärder den 23 april 2019. Nämnden anger i beslutet att det finns risker med de stora mängderna avfall som lagras på anläggningen, och att avfallet i Skultuna i vissa fall har börjat komposteras med värmeutveckling till följd vilket leder till en ökad brandrisk. Vidare konstateras i beslutet att det har inträffat brand vid minst två tillfällen på kort tid under våren 2019 i en av högarna med osorterat avfall, och att

nämnden därför bedömer att risken för brand ökar.

Att NMT självt anser sig ha både erfarenhet, kunskap och resurser för att hantera den förhöjda brandrisken som förekommer i samband med återvinningsverksamhet framgår bland annat av bolagets överklagande av miljö- och konsumentnämndens beslut den 3 maj 2019 (FUP Skultuna s. 902–904).

Brandingenjören Ludwig Tejler har berättat att brandrisken är beroende av vilket material det är fråga om, och hur stor den aktuella avfallshögen är. När det gäller storleken måste någonting kyla ned värmen inne i högen. För stora högar medför att värmen inte kan ta sig någonstans vilket i sin tur skapar en självantändning. Detta är också anledningen till att man ska lägga avfallet i ”limpor”, så att det inte blir för långt mellan kanten och mitten på högen.

Det finns ingenting som tyder på att någon av bränderna skulle ha varit anlagda. Däremot finns det övertygande bevisning om att dessa har orsakats av självantändning, vilket exempelvis framgår av meddelanden i chattgruppen ”Skultunas sista mohikaner”. Bränderna har släckts eller täckts med avfall för att sedan sammanblandas med oskadat avfall.

Tingsrätten har alltså kommit fram till att avfallet i Skultuna har hanterats på ett sätt som ökat risken för brand (bland annat genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar under alltför lång tid, och utan tillräckliga skyddsavstånd), och att detta även medfört bränder genom så kallad självantändning.

Avfall utanför hårdgjord yta

Förvaring av avfall utanför hårdgjord yta kan öka risken för lakning. Lakvatten bildas när regnvatten filtreras genom avfall som placeras på ett upplag. När denna vätska kommer i kontakt med avfallet lakar den ut, eller drar ut, ämnen, partiklar eller beståndsdelar från detta avfall. Omfattningen av urlakningen beror bland annat på vilken slags avfall det rör sig om.

Enligt tingsrätten är det med hänsyn till mängden avfall, den bristfälliga sorteringen och hur länge avfallet har legat, utrett att allt avfall i Skultuna borde ha förvarats på en hårdgjord yta.

NMT anger i sin anmälan om miljöfarlig verksamhet i Skultuna att osorterat avfall kommer att lagras på hårdgjord yta. I miljö- och konsumentnämndens föreläggande om försiktighetsmått anges att NMT ska se till att osorterat avfall lagras på hårdgjord yta. Miljöinspektören Karolina Strömberg är även i ett senare skede tydlig med att den hårdgjorda ytan är en förutsättning för NMT:s verksamhet.

På fastigheten fanns sedan tidigare hårdgjorda ytor av cementstabiliserande energiaska (cefyll). Av överlåtelseavtalet framgår att delar av den befintliga hårdgjorda ytan hade skador som enligt krav från kommunen skulle repareras, och att köparen – det vill säga NMT – hade ansvar för att åtgärda detta.

Att de befintliga hårdgjorda ytorna aldrig har reparerats och att NMT inte heller på ett korrekt sätt hårdgjort några nya ytor framgår av den skriftliga bevisningen i form av minnesanteckningar från platsbesök och förelägganden, som får stöd och bekräftas av bland annat miljöinspektörerna Karolin Åströms och Fredrik Hermanssons vittnesmål.

Att det har legat stora mängder osorterat avfall på såväl de befintliga ytorna som behövde repareras som utanför de befintliga ytorna, framgår bland annat av ovan nämnda bevisning och av det stora antal fotografier som är åberopade av åklagarna. Att avfall legat utanför hårdgjord yta har ökat risken för att föroreningar sprider sig.

Avsaknad av nederbörds- och vindskydd

Med hänsyn till valet av plats för verksamheten, mängderna osorterat avfall som har förvarats och lagrats i Skultuna, och hur länge avfallet har legat, är det utrett att det funnits ett behov av nederbördsskydd. Det behovet har inte blivit mindre av att avfallet har legat på icke hårdgjord yta. Att NMT kände till behovet av att täcka avfallshögarna för att skydda dem från nederbörd framgår av minnesanteckningar från platsbesök den 31 oktober 2018.

Att dag- och lakvatten som en konsekvens av avsaknaden av nederbördsskydd har samlats i stora pölar utan att tas om hand eller genomgå någon form av behandling eller rening framgår av bilder från Skultuna. (PB I s. 2686–2688).

Att det även har funnits behov av vindskydd framgår bland annat av en film

och av chattmeddelanden som åklagaren har åberopat. (TP 1 s. 1180 och 1223).

Det är sammantaget utrett att avfallet har lagrats utan skydd för nederbörd och vind, vilket ökat risken för utlakning.

Uppställning och transport av balar (bortskaffande)

I Skultuna har osorterat och krossat bygg- och rivningsavfall även förvarats i balar som staplats på varandra. I balarna anträffades förutom trä och plast även metall, elskrot, cement, glas och stenar. Balarna i Skultuna kom ursprungligen från Kassmyra, vilket är det enda stället där balmaskinen har varit i bruk (med undantag från Laxå i ett senare skede av händelseförloppet). Den installeras den 12 juni 2016 (PB K s. 625). Vidare plockades trasiga balar från Kjula upp och kördes till Skultuna (PB M s. 1569 och 1570).

Enligt Fariba Vancor balades avfall för att kunna förvara och lagra det på ett miljövänligt sätt i avvaktan på Brexit, då bränslekross enligt hennes uppfattning skulle få ett positivt värde. Av utredningen framgår att det är vedertaget i branschen att lagra avfall i balar under sommaren då värmeverk inte sällan stänger för underhållsarbeten. Därefter finns avsättning för avfallet under höst och vinter när det dessutom kostar mindre, eftersom efterfrågan på värme är större under de kalla årstiderna. Om detta har bland annat Peter Svensson vittnat, som var den som sålde balmaskinen till NMT.

Vid en inspektion i Kassmyra av miljöenheten i november 2016 framkommer det att NMT transporterar drygt 60 balar från anläggningen varje dag, bland annat till en fastighet i Strängnäs.

I en anmälan som görs den 2 januari 2017 till Botkyrka kommun anges att materialet är sorterat och innehåller icke farligt avfall – bara papper, trä och plast. Utredningen har emellertid visat att detta inte stämde. Exempelvis har William Nordvall (chaufför på NMT) i förhör berättat att de balarna han körde innehöll skräp och byggsopor, och att det inte var något som värmeverken vill ha. Vidare har William Nordvall berättat att Tobias Gustafsson på fråga uppgav att balarna lagrades för att värmeverken inte ville ta emot dem.

Definitionen av att bortskaffa avfall är göra sig av med eller förbereda för att

göra sig av med något som är avfall utan att återvinna det eller utan att lämna det till någon som samlar in eller transporterar bort det (15 kap. 6 § miljöbalken).

Enligt bland annat Fariba Vancor och Thomas Nilsson var tanken att balarna i Skultuna skulle köras till en så kallad rostepanna (det vill säga den typ av värmepanna som tar även det minst sorterade materialet). I Skultuna har NMT emellertid använt balarna som skyddsvall eller insynsskydd i stället för att återvinna dem. Någon gång i början av 2019 börjar NMT att köra balar från Skultuna vidare till Laxå. Tobias Gustafsson uppger den 27 maj 2019 att det gått 122 balar och resten av den veckan hoppas Tobias Gustafsson att de ska vara uppe i 500 balar före fredag. Dagen därpå skriver Robert Silversten att ”Vi måste få ut materialet från Skultuna så mosa på balar” (TP 1 s. 1266). Att många av balarna är i ett dåligt skick på så sätt att emballaget har gått sönder framgår till exempel av ett meddelande från Jimmy Larvald där han skriver ”Kan vi försöka att lasta lite snällare eller ta balar som inte ser ut som döden redan?” (TP 1 s. 1275).

Balarna är huvudsakligen omärkta (framgår av vittnesförhör och fotografier), vilket försvårar eller omöjliggör kontroll över såväl innehållet som förvaringstiden (PB K s. 1202). NMT har inte heller någon kontroll på hur många balar som finns i Skultuna, vilket framgår av chattmeddelanden mellan Robert Silversten och Tobias Gustafsson den 18 mars 2019.

Från Skultuna har totalt tio balar provtagits. Innehållet i balarna var till största delen trä och plast, men diverse metallföremål, elskrot, stenar, cement, kakel och glas anträffades också.

Balarnas innehåll har analyserats av Jens Nerén som tidigare arbetade på Mälarenergi. Resultatet blev att innehållet hade 30 procent högre askhalt och drygt 30 procent lägre värmevärde än normalt. Avfallet skulle enligt Jens Nerén gå att blanda in i de flesta anläggningarna. Men eftersom värmevärdet var lågt, skulle mindre anläggningar troligen känna av att de inte fick ut full effekt ur sin anläggning, om större andelar nyttjades. Även svavelhalten skulle kunna vara ett hinder enligt Jens Nerén, varvid mindre pannor troligen är mer känsliga. Den höga askhalten fördyrar produktionskostnaden och skulle kunna

ge kostnadsökningar i spannet 75–150 kr per ton mottaget avfall. Kostnadsökningen beror på hur askhalten fördelar sig i anläggningen, vilket varierar mellan olika pannor. (FUP Skultuna s. 1738–1742.)

För att motbevisa åklagarnas påståenden om bristfälligt bränslekross och höga kostnader för avsättning av balat bränslekross, har Thomas Nilssons åberopat den omständigheten att SEVAB Strängnäs Energi AB den 12 oktober 2016 tagit emot 64 ton balat avfall från NMT mot en avgift om 60 kr per ton (aktbilaga 589 s. 630).

Enligt tingsrätten motsäger emellertid inte denna omständighet det faktum att NMT lagrade 22 000 balar i Kjula och på andra platser under flera år utan att kunna få avsättning för dem, vilket styrker nämnda påstående från åklagarna.

Enligt tingsrätten är mot denna bakgrund förvaringen av balarna i Skultuna sammantaget att betrakta som ett bortskaffande. Som tingsrätten har angett under ”Rättsliga förutsättningar för verksamheten i Skultuna” får avfall inte lagras under en längre period än ett år innan det bortskaffas, eftersom det i annat fall utgör en tillståndspliktig deponi.

Nedgrävning av avfall på och i marken (bortskaffande)

Åklagarna har gjort gällande att NMT har höjt upp fastigheten i riktning mot Svartån genom att anlägga vallar, genom att söndermalt och delvis brandskadat bygg- och rivningsavfall tillsammans med aska lagts på och grävts ner i marken. Enligt åklagarna fanns det i marken bland annat asfalt, plast, armeringsjärn, batterier, byggsäckar och elkablar.

Flera av de tilltalade har invänt att vallarna redan fanns när NMT köpte fastigheten, och att bolaget bara har grävt bort dessa vallar, jämnat ut markytan och skapat en 30 meter bred naturremsa mot Svartån.

Ett sätt att återvinna avfall är att använda det för anläggningsändamål. Begreppet anläggningsändamål är inte definierat i avfallslagstiftningen. Naturvårdsverkets bedömning är att det bör tolkas som en miljöfarlig verksamhet som syftar till att anlägga konstruktioner i eller på mark där obundet jord- eller bergmaterial i normalfallet utgör det huvudsakliga konstruktionsmaterialet. Det kan exempelvis handla om användning av

material för att skapa vägar, järnvägar, parkeringsplatser och bullervallar.

Bedömning av massornas lämplighet ska enligt verket göras utifrån markens beskaffenhet före det att massorna läggs dit, anläggningsmassornas egenskaper samt platsspecifika förutsättningar för påverkan på grund- och ytvatten.

Det är verksamhetsutövaren som har ansvaret för att bedöma föroreningsrisken, och som därmed får kräva de uppgifter som behövs för denna bedömning från avfallsproducenten. Kravet på verksamhetsutövarens egenkontroll har ett starkt samband med de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken, framför allt med kunskapskravet. Både verksamhetsutövaren och avfallsproducenten är i sitt arbete med egenkontrollen skyldiga att skaffa den kunskap som krävs för att kunna bedöma hur verksamheten eller åtgärden påverkar miljö. (Jämför 23 kap. 19 § med 2 kap. 2 § miljöbalken.)

För att bedöma om ett avfall kan användas för anläggningsändamål behöver den som planerar att använda avfallet inhämta information om avfallets egenskaper och innehåll. Om inte relevant och lämplig information redan finns eller är tillräcklig för att beskriva avfallet, behöver det provtas och provas. Under vilka förutsättningar en sådan verksamhet omfattas av anmälnings- respektive tillståndsplikt (prövningsnivån) bestäms av föroreningsrisken att återvinna icke-farligt avfall enligt miljöprövningsförordningen (2013:251). Om avfallet överskrider nivåer för mindre än ringa risk eller om återvinningen av andra skäl utgör en större miljörisk, är det en indikation på att verksamheten ska anmälas eller tillståndsprövas (jfr 29 kap. 34 och 35 §§ nämnda förordning). Bedömningar av vad som är mindre än ringa risk behöver dock göras i varje enskilt fall eftersom förutsättningarna ser olika ut på varje plats där avfall återvinns för anläggningsändamål. Verksamhetsutövaren har ansvaret för att bedöma detta.

En förutsättning för att åtgärden ska utgöra återvinning av avfall i anläggningsändamål är dessutom att avfallet kan användas på ett sätt som bidrar till att bevara naturresurserna genom att ersätta andra material som annars skulle ha behövts för detta ändamål, se bland annat EU-domstolens dom mål C-6/00. Åtgärden ska även vara lämplig för ändamålet enligt den senaste vetenskapliga och tekniska kunskapen, se EU-domstolens mål C-147/15 samt

Mark- och miljööverdomstolens dom den 2 juli 2019 i mål nr M 7582-18. Om så inte är fallet är det frågan om en deponering av avfall, vilket omfattas av tillståndsplikt och den lagstiftning som beskrivs här nedan.

En återvinning av avfall för anläggningsändamål kan vara att anses som ett bortskaffande (en illegal deponi). Syftet med anläggningen och avfallets funktion som konstruktionsmaterial är avgörande vid den bedömningen. Enligt Naturvårdsverket bör man bedöma om onödigt mycket avfall används, om avfallet inte fyller någon funktion, och om olämpligt avfall används. Avfall med ett högt organiskt innehåll anses olämpligt då det kan medföra negativ miljöpåverkan genom att det kan ge upphov till en ökad utlakning av andra ämnen och då det också kan påverka konstruktionens hållfasthet negativt.

NMT anlägger en vall ut mot Svartån under den senare delen av 2018, vilket framgår av en jämförelse mellan bilder tagna före och efter det att vallen finns där. Att bolaget sedan börjar att bygga ytterligare en vall den 10 maj 2019 framgår av chattmeddelanden. (TP 1 s. 1208–1209 och 1264.)

NMT gör en anmälan om miljöfarlig verksamhet den 11 juni 2019. Bolaget vill bland annat bygga en buller- och skyddsvall av avfall för anläggningsändamål. Miljö- och konsumentnämnden fattar beslut i detta ärende den 24 september 2019. För skyddsvallen beslutas bland annat att endast de massor som är provtagna och för vilka dokumentation om provtagningsresultat samt massornas ursprung redovisats till miljö- och hälsoskyddsförvaltningen får läggas upp på anläggningen. Massor som inte är provtagna och omfattas sådan redovisning får inte läggas upp.

Nämnden förelägger NMT den 26 november 2019 att varken sorterat och bearbetat eller obehandlat bygg- och rivningsavfall får användas för utfyllnad eller andra anläggningsändamål på fastigheten.

Av en analysrapport på konstruktionsmaterial i Skultuna och Laxå som provtagits av Claes Cardell den 3 april 2019 framgår att s. 1 och 2 av rapporten inte skickades med till kommunen, och att de saknade sidorna visade på höga halter av bland annat zink, koppar och PAH-H som översteg gränsvärden för mindre än ringa risk (FUP Skultuna s. 1371–1398 och 1425–1428).

Av en chattkonversation framgår att Tobias Gustafsson och Robert Silversten fick del av den fullständiga analysrapporten, att de kände till de höga halterna som den utvisade, och att dessa översteg gränsvärdena för mindre än ringa risk flera gånger om när det gällde bland annat koppar, bly, alifater och PAH-H. Det framgår även att Tobias Gustafsson och Robert Silversten visste att bullervallsinnehållet inte var godkänt och innehöll för mycket organiskt material, och att de därför behövde täcka över vallen med annat material så att det inte syntes. (FUP Skultuna s. 1604–1622.)

En extern konsult, MD Miljökonsult AB (Mats Dorell), tar prover i Skultuna den 5 februari 2020. Provtagningarna görs på uppdrag av Laxå Vatten/Laxå kommun inför eventuell användning av massor för sluttäckning av en deponi i Mosjön i Laxå kommun. Vid besöket i Skultuna deltar enligt uppgift Robert Silversten som visar vilka massor som är tilltänkta. Provtagning ska enligt Mats Dorell ha skett i eller vid vallen. Robert Silversten ska också ha delgetts analysresultaten.

Resultaten visar på förhöjda halter av några parametrar (främst koppar, bly och zink). Resultatet indikerar en kopparhalt som överskrider nivåer för farligt avfall. Halter av zink och bly överskrider nivån för mindre känslig markanvändning (MKM) och övriga ovan nämnda parametrar överskrider nivån för känslig markanvändning (KM). I NMT:s egenkontrollprogram anges att "särskild hänsyn ska tas att inkommande massor ska klara kraven för KM". Tillsynsmyndigheten underrättas aldrig när NMT får kännedom om analysresultaten.

Bland annat Robert Silversten har uppgett att den vall som miljökonsulten Mats Dorell tog prover från kördes bort för att användas för sluttäckning av en deponi i Mosjö (se Laxå, åtalspunkten 1.13). Han minns emellertid inte vart den vallen kördes.

Eftersom Laxå Vatten valde att inte ta emot massorna som Mats Dorell provtog, vill miljö- och hälsoskyddsförvaltningen den 2 september 2020 veta var massorna (vallen) finns idag.

Vittnet Markus Hurmerinta har i polisförhör som lästs upp uppgett följande.

Det fanns en jordvall längs med ån i Skultuna. När han arbetade i Laxå så fick han till uppgift att åka till Skultuna för att hjälpa dem att ta ner vallen helt, innehållet i vallen fraktades sen till Laxå.

Han arbetade på anläggningen i Laxå när de tog emot jordmassorna som utgjort den vall som låg mot ån i Skultuna. Vad Markus förstått så godkändes sen inte denna jord eftersom den innehöll för mycket koppar.

De tippades direkt på planen där man kommer in, direkt innanför grinden 5–10 meter till vänster, han tror att jorden står kvar än idag.

Markus minns att det var kallt ute så de borde ha varit under vintern 2020 (som vallarna kördes till Laxå).

Han sen fick komma tillbaka till Skultuna under sommaren 2020 för att gräva bort den kant som var ut mot träden som växer intill ån. anläggningens yta måste flyttas längre från Svartån, 25 meter.

Markus blev tillsagd att gräva rent ner till cirka 2 meters djup längs den sträcka där vallen tidigare stått. Jorden som grävdes upp lades upp längre in på anläggningens yta.

De uppgrävda jordmassorna samt jord som siktats fram ur dessa, släntades sedan Markus ut över den del av anläggningens yta som är mot ån.

Innan marken bakom det grå huset (den större byggnaden på fastigheten) släntades ut, så skrapades ytan bort ner till 20–30 cm djup. Det eftersom kommunen tyckte det var för skräpigt där. Det som skrapades bort lades sedan i "skithögen" som ligger norr om den grå byggnaden. Marken som skrapats ur släntades sedan ut med de jordmassor som grävts upp utmed åkanten. Ovanpå har man sedan lagt ut finsiktad jord som siktas ur från dessa massor.

Av åberopade fotografier framgår att det inte fanns någon vall i Skultuna den 18 maj 2020.

Av en tillsynsrapport från Västerås kommun den 10 september 2020 och vid det tillfället tagna fotografier framgår att områdets slänt ner mot Svartån upplevdes som hög och brant och att rester av bygg- och rivningsavfall noterades i massorna.

I protokollet från brottsplatsundersökningen står följande antecknat.

På markytan och i det ytliga jordlagret mellan byggbarackerna och Svartån iaktogs skräp i form av bland annat plast, armeringsjärn och elkablar. Marken var väldigt mjuk. Stora vattenpölar hade samlats på denna yta.

En slänt av jord som uppskattningsvis var mellan 1–2 meter hög iaktogs ner mot markytan i nivå med Svartån. Delvis uppväxt vegetation fanns på slänten. I slänten iaktogs skräp i form av bland annat plast, armeringsjärn och elkablar.

I slutningen ner mot bäcken i norr fanns vegetation. Kablar, elsladdar, plastpåsar, byggsäckar, lastpallar och diverse metallbitar iaktogs mitt i grönskan. Flera trasiga, rosa byggsäckar med texten "Think Pink" var delvis nedgrävda i marken. Även delar av vita, blå och gröna byggsäckar iaktogs.

Enligt en resultatrapport från Structor Örebro AB på en översiktlig markundersökning den 7 april 2022 var halva verksamhetsområdets yta uppfyllt i Skultuna. Massorna var av varierande karaktär. I sydvästra delen av området var området främst utfyllt med bark och organiskt material. Norrut blev inslaget av bark mindre och utfyllnaden bestod generellt av jord uppblandat med byggavfall. Utifrån en okulärbedömning i fält uppgick ytan för utfyllnaden till 12 800 kvm med ett antaget medeldjup om 1,5 meter. Baserat på dessa antaganden antogs utfyllnaden av jord blandat med byggavfall uppgå till minst 19 2000 kubikmeter. Av samma rapport framgår att bland annat cellplast, armeringsjärn och tegel noterades inblandat i det som fanns kvar av vallen, och att vallen bedömdes vara ca 150 meter lång och ca 5–10 meter bred.

Samma rapport visar även att det fanns en vall på området bestående till största del av jordmassor men även olika typer av avfall, bland annat cellplast och armeringsjärn. Den har bedömts vara cirka 150 meter lång, cirka 5–10 meter bred och cirka 2 meter hög med en antagen volym om 2 000 kubikmeter.

Enligt tingsrättens mening framgår det således av protokollet från brottsplatsundersökningen och resultatrapporten från Structor Örebro AB att NMT har använt osorterat bygg- och rivningsavfall för att höja marknivån,

genom vallar, och att avfall har lagt på och grävts ner i marken. Vidare framgår det att bolaget delvis har använt sådant avfall som provtagits av Claes Cardell respektive Mats Dorell och som överskridit nivåer för mindre än ringa risk för att bygga vallarna. Dessa slutsatser får även starkt stöd av övrig utredning i målet, som exempelvis kriminalteknikern Marie Envalls vittnesmål.

Sammantaget är det därför utrett att fastigheten ut mot Svartån har höjts upp genom att söndermalt och delvis brandskadat bygg- och rivningsavfall tillsammans med aska lagts på och grävts ner i marken.

Av NFC:s sakkunnigutlåtande framgår att halterna av bly, kadmium, koppar, kvicksilver, zink och PAH-H i markproverna från den upphöjda marken översteg Naturvårdsverkets jämförvärde för utlakning från avfall i anläggningsarbeten för mindre än ringa risk, och att halterna av koppar och zink överskred även jämförvärdena för tätskikt på deponi.

Nedgrävningen av avfall har varit anmälningspliktig bland annat med hänsyn till att halterna översteg jämförvärdet för mindre än ringa risk (MRR). NMT gjorde visserligen en anmälan till kommunen, men efterkom sedan inte de ovan angivna villkor som tillsynsmyndigheten ställde för att bolaget skulle få använda massorna för anläggningsändamål.

NMT har vidare utelämnat s. 1 och 2 av analysrapporten över Claes Cardells provtagning vid redovisning för kommunen, och helt undanhållit kommunen resultatet i analysrapporten från Mats Dorells provtagning. NMT har därigenom vilselett kommunen. När det gäller det övriga avfallet som har grävts ned och använts för att höja marknivån, har det över huvud taget inte provtagits, trots att detta var ett uttryckligt krav från kommunen.

Till sist är det enligt tingsrätten uppenbart att osorterat och krossat bygg- och rivningsavfall inte är lämpligt att använda för anläggningsändamål på det sätt som NMT har gjort. Av de skäl som anges när det gäller deponeringsförbudet är inte osorterat bygg- och rivningsavfall innehållandes brännbart och organiskt avfall, till exempel plast och trä, lämpligt att använda för återvinning av avfall i anläggningsändamål. Det gäller om detta sker i den omfattning som vanligen behövs för denna typ av ändamål, vilket kan handla om flera hundra eller till och med tusentals ton avfall i vissa fall. Enligt tingsrättens mening är

nedgrävningen av avfall mot denna bakgrund att anse som ett bortskaffande (en illegal deponi).

Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Tingsrätten har ovan konstaterat betydande och allvarliga brister i efterlevnaden av miljölagstiftningen när det gäller Think Pink-koncernens verksamhet i Skultuna. Detta innebär dock inte i sig att någon straffbar gärning (något brott) har begåtts. Den avgörande frågan vid prövningen av åtalet är i stället vilka eventuella konsekvenser och risker som verksamheten har fört med sig, nämligen om de tilltalade har hanterat eller låtit hantera avfall på ett sätt som har

- medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller som medfört eller kunnat medföra någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen), eller
- orsakat att det i mark, luft och/eller vatten *släppts ut ämnen* som typiskt sett eller i det enskilda fallet medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken och andra stycket i gärningsbeskrivningen).

Åklagarnas gärningsbeskrivning innehåller ett påstående om miljöbrott enligt både 29 kap. 1 § första stycket 1 och 2.

Vid bedömningen av vilka risker som verksamheten har fört med sig är det framför allt resultaten från brottsplatsundersökningen den 25 november 2020 som är av intresse. Tingsrätten har inte skäl att ifrågasätta hur provtagningarna har gått till (se kriminalteknikern Marie Envalls vittnesmål) eller att de av NFC uppgivna resultaten är representativa för avfallshögen (jfr Linda Tollemarks och Helga Nymarks vittnesmål). Följaktligen anser tingsrätten i likhet med den närmare redogörelsen under åtalspunkten 1.1 (Kassmyra) att de bedömningar som sakkunnigvittnet Reidar Zapf-Gilje har gjort inte medför att NFC:s

analyser eller riskbedömningar beträffande Skultuna kan ifrågasättas.

Naturvårdsverket har lämnat ett utlåtande beträffande avfallshanteringen i bland annat Skultuna och vilka eventuella risker för miljö och hälsa som den har fört med sig. Utlåtandet har baserats på anmälningar, brottsplatsundersökningen och de fotografier som togs i samband med denna samt sakkunnigutlåtandet från NFC när det gäller bland annat de ovannämnda proverna. I fråga om Skultuna har Naturvårdsverket gjort bedömningen att hanteringen av avfallet har inneburit risk för spridning av föroreningar som är skadliga för människors hälsa och miljö i en omfattning som är mer än ringa (HP s. 80).

Även konsultbyrån Structor har gjort en bedömning av riskerna med avfallshanteringen i Skultuna. Structors slutsats är att det inte uteslutas att uppmätta halter i jord och grundvatten i Skultuna skulle kunna medföra oacceptabla risker för grundvatten, ytvatten och marklevande organismer med dagens användningsområde.

Genom Naturvårdsverkets och NFC:s respektive sakkunnigutlåtanden och Structors resultatrapport är det utrett

- dels att halten av framför allt koppar i *markprovet* har legat på en sådan nivå att den bedömts utgöra risk oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön,
- dels att halterna av framför allt bly i *asksprovet* efter har bedömts innebära risk för människors hälsa eller i miljön om sådan aska, genom utlakning eller på något annat sätt, leder till exponering för människor eller sprids i miljön,
- dels att halterna av framför allt koppar, zink och arsenik i *vattenprovet* har legat på sådana nivåer att de bedömts innebära viss risk för människors hälsa eller i miljön, om sådant vatten, genom utsläpp till vattendrag eller annat vatten leder till exponering för människor eller vattenlevande organismer.

Genom Structors analys är det utrett att avfallshögarna innehållit förhöjda metallhalter, främst koppar och zink men även barium, kadmium, bly och antimon. Också halterna av PAH, PCB och dioxiner har varit förhöjda. De

halter som bedöms som förhöjda är de som har överskridit gränsvärdet för KM (känslig markanvändning), men i vissa prover har även gränsvärdena för MKM (mindre känslig markanvändning) respektive farligt avfall överskridits. Kopparhalten har överskridit gränsvärdet för farligt avfall. Därigenom är det utrett att avfallshögarna innehållit farligt avfall.

Att Skultuna Concrete AB har hanterat obehandlat trä, tegel, betong, asfalt, jord och andra fyllningsmassor på fastigheten, och enbart fyllt ut och hårdgjort en mindre yta, framgår av den tidigare verksamhetsutövarens anmälan om återvinning och miljö- och hälsoskyddsnämndens föreläggande om försiktighetsåtgärder (FUP Skultuna s. 152–160 och 543–556). Det är även utrett att det är grannfastigheten – inte Skultuna – som har varit förorenad enligt en rapport, vilket Fariba Vancor, Tobias Gustafsson och Robert Silversten varit medvetna om (PB M s. 2459). I det sammanhanget noterar tingsrätten angående Reidar Zapf-Giljes påstående om att Structor missat undersökningen gjord av Golder Associates AB 2016, att den avsåg fastigheten där det gamla sågverket låg (Kvarnbacka 3:162).

NFC har bedömt att bakgrundsprovet med jord var opåverkat av samtliga undersökta tungmetaller och dioxiner. Bakgrundsprovet har däremot bedömts vara påverkat av PAH-H. Halten av PAH-H i bakgrundsprovet har därför dragits bort från halten i de omstridda markproverna innan bedömning av påvisad förorening gjorts.

Enligt tingsrätten står det mot denna bakgrund klart att utsläppen av bland annat tungmetaller har skett genom Think Pink-koncernens verksamhet, och inte den tidigare verksamhetsutövaren.

Genom Naturvårdsverkets utlåtande, NFC:s sakkunnigutlåtande och Structors resultatrapport är det utrett att avfallshanteringen har riskerat att medföra skadliga föroreningar och annan betydande olägenhet för miljön.

Sammantaget råder det enligt tingsrättens mening för det första inte någon tvekan om att det genom avfallshanteringen har släppts ut ämnen (tungmetaller) som typiskt sett kan medföra en förorening som är skadlig för människors hälsa (29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken och andra stycket i gärningsbeskrivningen).

Vid sådant förhållande krävs det visserligen inte för straffansvar att det är visat att det i det enskilda fallet förelåg fara för miljöskadlig effekt (se rättsfallet NJA 2011 s. 39), men resultaten från provtagningarna visar att det också har skett en förorening som har medfört fara för en sådan effekt.

För det andra står det därigenom också klart att hanteringen av avfallet har kunnat medföra en förorening som hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen).

Riskernas omfattning har inte varit av ringa betydelse.

Har sättet att hantera avfallet varit allmänt vedertaget eller försvarligt?

Utredningen visar tydligt att avfallshanteringen i Skultuna har avvikit från gängse tillvägagångssätt och rekommendationer inom avfallsbranschen. Det gäller till exempel avsaknaden av tillstånd för verksamheten och en sådan miljöprovning som görs i ett sådant sammanhang, den bristfälliga sorteringen, avsaknaden av hårdgjorda ytor och storleken på och utformningen av avfallshögarna. Vidare har tillsynsmyndigheten (Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen i Västerås kommun) vilseletts om omfattningen och omsättningen av avfallet. Till detta kommer att förvaltningen har försökt förmå NMT att vidta rättelse i olika avseenden, vilket sällan har efterlevts. De risker för människor, djur och miljö som har uppkommit har varit betydande. Genomgående har riskerna till stor del uppkommit till följd av att avsteg har gjorts från ett aktsamt tillvägagångssätt i syfte att öka förtjänsten i verksamheten. Det står sammantaget klart att det inte har varit frågan om ett tillvägagångssätt som varit allmänt vedertaget. Av samma skäl har det inte heller rört sig om ett försvarligt tillvägagångssätt.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Fariba Vancor

Det finns inget som talar för att Fariba Vancor har deltagit i den fysiska hanteringen av avfallet när det gäller insamling av säckar och containrar, transporter av bygg- och rivningsavfall från bland annat Kassmyra och Kagghamra till Skultuna, förvaring och lagring i Skultuna, eller bortskaffning

genom att förbereda för att göra sig av med avfallet i Skultuna utan att återvinna det. Hon har emellertid under hela gärningstiden haft en ledande befattning i Think Pink-koncernen (se under avsnitt ”De huvudtilltalades respektive roller inom Think Pink-koncernen”). Oavsett vilken formell ställning hon har haft i koncernen står det klart att hon också i praktiken styrde verksamheten och de övriga tilltalade.

När det specifikt gäller Skultuna visar utredningen att hon har varit införstådd med de brister i verksamheten som tingsrätten har konstaterat ovan, och de åtgärder som miljö- och hälsoskyddsförvaltningen har krävt. Enligt tingsrätten framstår det tydligt av utredningen att Fariba Vancor har varit på det klara till exempel med att miljö- och hälsoskyddsförvaltningen vilseleddes om avfallsmängderna. Exempelvis framgår det att Fariba Vancor den 12 februari 2020 skriver till Magnus Karlsson att de om tre till fyra veckor måste ha kört bort tillräckligt för att visa att mängden avfall uppgår till 8 500 ton avfall, att anteckningar på volymrapporten tyder på att 12 000 ton måste köras bort, och att det när Sweco mäter högarna finns över 23 000 ton bygg- och rivningsavfall i Skultuna. (FUP Skultuna s. 273–304.)

Att Fariba Vancor har känt till de skyddsåtgärder som förelagts NMT – exempelvis att osorterat avfall ska lagras på hårdgjord yta, och att trä och betong inte får blandas med övriga material, framgår av ett föreläggande som hon delgavs (FUP Skultuna s. 730–733). Utredningen visar även att Fariba Vancor har varit medveten om att endast sådana massor som är provtagna och där dokumentation om massornas ursprung redovisats till miljö- och hälsoskyddsförvaltningen fick användas för anläggningsändamål (FUP Skultuna s. 703–711 och 925–927).

Att Fariba Vancor har känt till hur det såg ut på anläggningen samt var, på vilket sätt och på vilket avstånd som avfallet förvarades, och att hon informerats av Robert Silversten om verksamheten i Skultuna, framgår bland annat av en volymrapport från Sweco och mejl. (FUP Skultuna s. 840–842 och Kjula 1072–1075). Det är även utrett att Fariba Vancor har känt till hur verksamheten bedrevs i Skultuna, vilket material som togs emot, i vilken grad material hade förmultnat, vad som orsakat bränder, hur material skulle omsättas, och vilka kostnader som var förknippade med att förflytta materialet.

(FUP Skultuna s. 1006–1030). Fariba Vancor har också informerats om att det finns avfallsrester i marken ut mot Svartån och att marklagren ligger för nära ån. (FUP Skultuna s. 1068.)

Sammantaget står det således klart att Fariba Vancor har låtit samla in, transportera, förvara, lagra och bortskaffa det nu aktuella avfallet från 1 maj 2018 till konkursen den 27 oktober 2020 på ett sådant sätt att hon ska anses som gärningsperson.

Enligt tingsrättens bedömning har Fariba Vancor inte haft ett direkt uppsåt att orsaka skada eller risker för människor, djur eller miljö. Hennes primära drivkraft har i stället varit att driva en så lönsam verksamhet som möjligt, vilket i sig är fullt naturligt vid näringsverksamhet i aktiebolagsform.

Fariba Vancor har emellertid varit medveten om att avsättningen i praktiken varit i det närmaste obefintlig, vilket medförde att avfall lades på hög, att miljölagstiftningen inte efterlevdes och att detta förhållande delvis doldes genom vilseledande. Därigenom har hon också enligt tingsrättens mening varit medveten om att det fanns en avsevärd risk för att påtagliga risker för människor, djur eller miljö skulle kunna uppkomma. Trots svårigheterna att få avsättning för avfallet har hon dock fortsatt att driva verksamheten, och snarare utvidgat omfattningen av den. Därigenom har hon enligt tingsrättens mening förhållit sig likgiltig inför att fara för människor, djur eller miljö skulle kunna uppsåt. Hon har således begått gärningen med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt) och ska således dömas för miljöbrott.

Thomas Nilsson

Thomas Nilssons delaktighet i verksamheten skiljer sig avsevärt från det som anförs ovan angående Fariba Vancor. Under gärningstiden har Thomas Nilsson visserligen varit styrelsesuppleant i koncernen (se under avsnittet ”Think Pink-koncernen”), men det har inte framkommit att han genom att ha träda in och tjänstgöra i styrelsen skulle ha fattat några beslut i Think Pink-koncernen. Hans formella roll i koncernen har i stället varit som produktionschef, det vill säga ansvarig för att sortera avfallet, och framställa massor som kunde återvinnas exempelvis som bränsle till värmeverk (energiåtervinning) eller för anläggningsändamål (konstruktionsmaterial). I den rollen har Thomas Nilsson

även ansvarat för maskinerna och utövat arbetsledning framför allt genom Sam Lindgren, Tobias Gustafsson och Robert Silversten.

Thomas Nilsson har i förhör uppgett att det inte fanns något avfall på platsen första gången han kom dit, då tillsammans med Fariba Vancor. Han har vidare berättat följande. Han ville se hur det såg ut för att planera för sorteringen med maskiner, det vill säga produktionslinan. Materialet kom från Kassmyra och Kagghamra. Han vet inte på rak arm om det kom avfall från några andra platser. Balarna kom också från Kassmyra. Balarna innehöll bränslekross. En del skulle till ”rostepannan”. Andra avfallshögar innehöll siktat och tvättat material. Han vet inte hur fraktionerna skulle hållas särskiljas från varandra – men det siktade och tvättade materialet skulle ha en märkning på sidan. Han instruerade maskinisten om vad man ska tänka på när man släcker avfallsbränder med material. Han vet inte vad man gjorde av det brandskadade materialet. Han vet inte varför han fick vissa meddelanden. Fariba Vancor sa att det hade funnits ett sågverk på platsen tidigare. Han tänkte inte på vad det var för underlag, men det såg ju hårt ut.

Thomas Nilsson har i förhör uppgett att han varit på plats i Skultuna ett tiotal gånger. Av meddelande i chattar framgår att Thomas Nilsson har haft ett övergripande ansvar för produktionen i Skultuna, vilket inbegriper att det ytterst är han som har bestämt över den (TP 1 s. 1081, 1111–1113, 1244 och 1299). Att Thomas Nilsson är involverad i avsättningen framgår bland annat av ett e-postmeddelande från Robert Silversten där denne ber Thomas Nilsson att försäkra sig om kvaliteten på ett provlass som ska gå till Mälarenergi. Robert Silversten uppfattade Thomas Nilsson som driftschef i Skultuna (PB M s. 1922 och PB I s. 2 487). Att Thomas Nilsson är den som bestämmer över hur NMT ska hantera den brand som bryter ut den 10 februari 2019 framgår av ett chattmeddelande från Robert Silversten till Tobias Gustafsson (TP 1 s. 858). Thomas Nilsson har även känt till analysresultaten av prover tagna i Skultuna (PB M s. 341–496 och 962–975). Han har också varit involverad i transporter av avfall från Kassmyra till Skultuna (PB M s. 942 och 943).

Utredningen visar emellertid att Robert Silversten har varit platsansvarig för verksamheten i Skultuna, och fått assistans av Tobias Gustafsson i den rollen. En stor del av kontakterna för de som arbetade i Skultuna har som tidigare

nämnts skett i chattgruppen ”Skultunas sista mohikaner”. Thomas Nilsson har inte ingått i den gruppen. I stället har Sam Lindgren – en person som i det närmaste kan beskrivas som Thomas Nilssons högra hand, varit stationerad i Skultuna och rapporterat till Thomas Nilsson. Om detta har Robert Silversten berättat i sitt förhör inför rätten. Robert Silversten frustration över de många cheferna i Skultuna framgår av chattmeddelanden (TP 4 s. 584). Thomas Nilsson har blivit informerad om verksamheten i Skultuna ända till slutet av den påstådda brottstiden (PB C s. 156).

Thomas Nilsson har alltså haft ett bestämmande inflytande när det gäller hur avfallet skulle sorteras eller inte sorteras samt hur det skulle förvaras. Han har därigenom deltagit i hanteringen och förvaringen av avfallet tillsammans och i samförstånd med Fariba Vancor.

Thomas Nilsson har varit på plats i Skultuna med jämna mellanrum. Han har därigenom också varit medveten om hur länge avfallet har förvarats på platsen, bristen på avsättning för avfallet och att det funnits avsevärda risker med förvaringen. Trots detta har han fortsatt hanteringen av nytt avfall även när avsättningen var begränsad och avfallsmängderna ökade. Han har alltså agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt) och ska således dömas för miljöbrott.

Robert Silversten

Enligt tingsrättens mening är det uppenbart att Robert Silversten har haft en central del i den operativa verksamheten i Think Pink-koncernen och inte endast verkat för att kartlägga verksamheten inför en eventuell försäljning av koncernen. Han har haft ställning som en slags mellanche i Think Pink och ägnat sig åt såväl försäljning, avsättning och olika platser för etablering av verksamhet (se under avsnitt ”De huvudtilltalades respektive roller inom Think Pink-koncernen”). Av intresse för att belysa sambandet mellan NMT:s olika anläggningar är Robert Silversten meddelande till Fariba Vancor om att branden i Skultuna den 10 februari 2018 startar i en avfallshög som kommer från Kagghamra (PB B s. 237).

När det gäller Skultuna särskilt visar meddelanden mellan de tilltalade att Robert Silversten snabbt blir insatt av Fariba Vancor i verksamheten där. Som nämnts ovan visar utredningen att Robert Silversten har varit platsansvarig för

verksamheten i Skultuna, och fått assistans av Tobias Gustafsson i den rollen. Robert Silversten läggs till i chattgruppen Skultunas sista mohikaner den 29 november 2018, och det är i den chatten som en stor del av kontakterna rörande det dagliga arbetet i Skultuna kommer att föras.

Att Robert Silversten är införstådd med det skick i vilket fastigheten i Skultuna överlåts till NMT framgår exempelvis av att Fariba Vancor skickar skärmdumpar på avtalet till honom. (PB B s. 154–156). Det är även utrett att Robert Silversten har varit medveten om i stort sett all information och samtliga förelägganden från miljö- och hälsoskyddsförvaltningen, och om hur NMT uppgett för förvaltningen hur verksamheten egentligen ska bedrivas, inklusive mängder avfall och hur detta ska hanteras för att exempelvis undvika brand genom självantändning. (FUP Skultuna s. 1842–1844 och PB K s. 313–323).

Han har också som företrädare för NMT haft många egna kontakter med miljöenheten, och bidragit till att vilseleda enheten när det gäller mängden avfall. Som exempel på detta kan nämnas att Robert Silversten har tagit fram en slumpgenerator i en Excel-fil, som slumpade fram felaktiga uppgifter om vikten på avfallet (se ovan och PB D s. 353–359).

Robert Silversten har även medvetet vilselett miljö- och hälsoskyddsförvaltningen genom att påstå att NMT hade hårdgjort cirka 25 000 kvm yta. (FUP Skultuna s. 740 och PI s. 1855 och 1856). Detta framgår bland annat av diverse chattmeddelanden. (PB D s. 364–506, 1149–1157 och 1195–1206).

Robert Silversten har även fått analyssvaren av Mats Dorell den 27 februari 2020 och kände alltså till de höga halterna av bland annat koppar i massorna. (FUP Skultuna s. 323–341).

Att Robert Silversten känner till att icke godkända massor har använts för att anlägga bullervallen framgår dels av en chatt med Tobias Gustafsson. I chatten diskuterar de om de ska plantera häckar på bullervallen. Robert Silversten skriver bland annat att ”De vore ju skithäftigt om häcken dessutom vart självlysande av bullervallsinnehållet”. Dels av en andra chattmeddelanden. (TP 1 s. 1314).

Exempelvis skriver Robert Silversten till Fariba Vancor i augusti 2019

Nu ska jag börja läsa och plugga på om anläggningsändamål så jag hittar kryphålen.

Får vi igenom de i Laxå då kommer vi kunna köra mycket massor dit från Skultuna och sedan öppna upp Skultuna nu så vi kan tömma ut Tumba.

Robert Silversten har därigenom deltagit i hanteringen och förvaringen av avfallet tillsammans och i samförstånd med Fariba Vancor och Thomas Nilsson. Det är mot samma bakgrund utrett att Robert Silversten också har varit medveten om hur länge avfallet har förvarats på platsen, bristen på avsättning för avfallet och att det fanns avsevärda risker med förvaringen. Trots detta har han fortsatt hanteringen av nytt avfall även när avsättningen var begränsad och avfallsmängderna ökade. Han har alltså agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt) och ska således dömas för miljöbrott.

Tobias Gustafsson

Tobias Gustafsson var anställd i Think Pink under perioden den 1 februari 2017–21 december 2019. Hans ställning i Think Pink-koncernen har likheter med Robert Silverstens såtillvida att han har haft ställning som en slags mellancheff och ägnat sig frågor som har att göra med utvecklingen av verksamheten. Han har bland annat ansvarat för Think Pink-koncernens verksamhet i Södermanland, vissa personalärenden och kontakter med försäkringsbolag. I något fall har han också vikarierat som transportledare. Han har även i egenskap av före detta brandman varit ansvarig för brandskyddsfrågor inom Think Pink-koncernen.

Tobias Gustafsson är med att starta upp verksamheten i Skultuna, även om det därefter är Robert Silversten som är den främst ansvariga av de två. Tobias Gustafsson får i uppdrag av Fariba Vancor den 7 juni 2018 att alla sopor i Södermanland ska köras till Skultuna, eftersom det är för dyrt att tippa dessa hos bolaget LMAG. Tobias Gustafsson startar även chattgruppen ”Skultunas sista mohikaner” den 21 november 2018, och det är i den chatten som mycket av kontakterna rörande det dagliga arbetet i Skultuna kommer att föras. Tobias Gustafsson närvarar vidare vid de flesta av kommunens inspektioner fram till

att Magnus Karlsson tar över det ansvaret i Skultuna maj 2019. Tobias Gustafsson närvarar därefter mer sporadiskt. Han är tillsammans med Fariba Vancor mottagare av alla e-postmeddelanden som Magnus Karlsson skickar om miljöenhetens synpunkter och förelägganden, inklusive hur NMT ska kunna lugna dem. Tobias Gustafsson står även som kontaktperson på NMT:s egenkontrollprogram när det revideras den 1 april 2019.

Tobias Gustafsson kände till att Robert Silversten medvetet vilseledde miljö- och hälsoskyddsförvaltningen genom att påstå att NMT hade hårdgjort cirka 25 000 kvm yta (PB E s. 285–287, s. 291–292, s. 299–311, s. 566–602, s.603–611, s. 933–960 och PB I s. 1855 och 1856).

När det gällde de bränder som var i Skultuna har Tobias Gustafsson i förhör uppgett att han tog med sig erfarenheten från Kassmyra om att det var bättre att släcka dessa med material än med vatten – och att gräva av limpan för att inte kontaminera det andra avfallet som låg där. Att Tobias Gustafsson var brandskyddsansvarig även i Skultuna framgår av hans dialog med försäkringsbolaget om att försäkra avfallet i Skultuna. I den dialogen förklarar Tobias Gustafsson att materialet om det skulle börja brinna/omvandlas till deponi behövde det köras till en anläggning som kunden hantera det. Trots detta hamnar det brandskadade avfallet med Tobias Gustafssons vetskap sedermera i Laxå. I denna dialog med försäkringsbolaget uppger Tobias Gustafsson även hur NMT vid en brand kommer att kunna släcka med siktresten som de kommer att lägga upp som bullervallar runt området. (FUP Skultuna s. 1767 och 1768.)

Tobias Gustafsson har även känt till analysresultaten av prover tagna i Skultuna, och att innehållet i bullervallen inte var godkända massor (PB B s. 380–385). Han har i förhör vidare uppgett att han ordnade transporter av trasiga balar i Kjula till Skultuna för att det inte fick finnas trasiga balar i Kjula. Han blev enligt egna uppgifter tillsagd av Fariba Vancor att göra det.

Tobias Gustafsson har därigenom deltagit i hanteringen och förvaringen av avfallet tillsammans och i samförstånd med Fariba Vancor, Thomas Nilsson och Robert Silversten. Det är mot samma bakgrund utrett att Tobias Gustafsson också har varit medveten om hur länge avfallet har förvarats på

platsen, bristen på avsättning för avfallet och att det fanns avsevärda risker med förvaringen. Trots detta har han fortsatt hanteringen av nytt avfall även när avsättningen var begränsad och avfallsmängderna ökade. Han har alltså agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt) och ska således dömas för miljöbrott.

Leif Karlsson

I egenskap av VD på NMT under den för honom angivna gärningstiden har Leif Karlsson varit en formell företrädare för verksamheten, såsom åklagarna har gjort gällande. Leif Karlsson har beskrivit sin egen roll som att vara ”reklampelare”. Tingsrätten instämmer i den beskrivningen med tillägget att det är utrett att Leif Karlsson i sin roll som VD arbetat för att stärka Think Pinks varumärke, marknadsföra koncernen och skaffa nya kunder.

När det särskilt gäller Skultuna har Leif Karlsson själv berättat att han tog kontakt med sin bank för att presentera Fariba Vancor och hennes ”business”. Det var tack vare hans kontakter med banken som hon fick köpa fastigheten i Skultuna. Han hade kontakt vidare kontakt med NMT:s försäljare om nätverksträffar. Han hade enligt egna uppgifter ett enormt nätverk som han hjälpte med jobb, inklusive för Fariba Vancor.

Fariba Vancor skickar fotografier från Skultuna till Leif Karlsson i januari 2019, och hon mejlar honom den 10 april 2019 följande:

Hej Leif-lvan,

Bifogat finner du miljönämndens inspektionsrapport efter besöket i Skultuna samt de EKP vi skickade in ikväll. Jag anser att vi har gjort vårt bästa och kontrollprogrammen är proffsigt.

På onsdag ska vi även göra markprover i Skultuna och ta grundvattenprov och i Tumba har vi redan gjort det och det var ok.

Leif Karlsson har alltså till skillnad från det som gäller för de flesta andra platser i detta mål varit på plats i Skultuna. Bortsett från ovan redovisade e-postmeddelande saknas det dock bevisning även på denna åtalspunkt om att Leif Karlsson skulle ha deltagit i någon kommunikation som handlar om

Skultuna. Mot den bakgrunden är det inte utrett att Leif Karlsson varit delaktig i avfallshanteringen i Skultuna på ett sådant sätt att han kan fällas till ansvar. Leif Karlsson ska därmed frikännas på denna åtalspunkt.

Magnus Karlsson

En tidslinje om Magnus Karlssons åtaganden i Skultuna finns åberopad som bevisning (PB G s. 129).

Av den skriftliga bevisningen framgår att Magnus Karlsson har tagit över ansvaret i Skultuna när det gäller att kommunicera med tillsynsmyndigheten maj 2019. Magnus Karlsson anför i ett till miljöinspektören Karolina Strömberg bland annat följande:

Sedan en tid tillbaka hjälper jag NMT med miljöfrågorna inom Kassmyra respektive Kagghamra inom Botkyrka kommun. NMT har haft och bedrivit återvinningsverksamheter inom nämnda anläggningar under lång tid. Under denna tid har klagomålen duggat tätt från grannar utan att verksamhetsutövaren egentligen gjort något fel.

Magnus Karlsson har därefter skött all kommunikation med miljö- och hälsoskyddsförvaltningen åt NMT, inklusive ansökningar åt bolaget. Magnus Karlsson har även utfört provtagningar åt NMT. Utredningen visar tydligt att Fariba Vancor har instruerat Magnus Karlsson hur han ska agera gentemot tillsynsmyndigheten. I sina instruktioner har Fariba Vancor återkommit till hur illa behandlade NMT blivit av myndigheterna och allmänheten. På detta har Magnus Karlsson svarat att han med sin långa erfarenhet och sina hårda nypor ska se till att rättvisa i slutändan skipas, och att det blir ett slut på häxjakten mot bolaget och Fariba Vancor (PB M s. 1 775 och 1776).

Att Fariba Vancor har använt Magnus Karlsson för att han ska ta verksamheten i försvar och ge utomstående sken av en seriös verksamhet framgår av ett SMS från Fariba Vancor till Tobias Gustafsson och Robert Silversten där hon bland annat skriver följande:

Jag vet precis hur jobbigt Miljö Magnus är. Jag känner honom mycket väl. Men kommuner och media har en stor respekt för WSP. Kommuner har tyvärr inte någon respekt för privata konsulter trots att de är superduktiga och detta

är den tråkiga sanningen! Jag har valt att ha WSP utåt som en front som skyddar oss, fast i själva verket det är ni som gör det mesta, precis som sista gången som Tobias gjorde allt i Skultuna. Men Magnus är fronten och han måste få svar på mejlen i försättningen, och jag vill att alla som får ett mejl från honom svarar honom lite trevligt eller ringer honom.

Av utredningen framgår hur Magnus Karlsson genomgående, även när det gäller andra åtalspunkter, har hänvisat till sin långa erfarenhet för att sätta press på miljöinspektörer att inte ifrågasätta hans bedömningar och provtagningar. Utredningen ger även vid handen att det för Magnus Karlsson inte främst har handlat om att hjälpa NMT att följa tillsynsmyndighetens förelägganden, utan mer om att hålla Fariba Vancor på gott humör och att få hennes erkännande. Ett exempel på när Magnus Karlsson mot bättre vetande har försökt att försvara NMT när det gällt avfallsvolymer i Skultuna är när han svarade på miljö- och hälsoskyddsförvaltningens fråga den 29 maj 2020 om hur NMT har kommit fram till vikten per kubikmeter avfall som använts i rapporten. Han svarar då att han har fyllt upp en rostfri 12-liters hink och på det sättet beräknat att mängden avfall vägde 212,5 kg per kubikmeter. (FUP Skultuna s. 1 023).

Enligt tingsrättens mening är det alltså utrett att Magnus Karlsson har varit delaktig i att vilseleda miljö- och hälsoskyddsförvaltningen när det gäller bland annat mängden avfall, att avfallet varit bristfälligt sorterat, legat för länge, och utanför hårdgjord yta, samt att avfall använts för anläggningsändamål utan nödvändigt klartecken från tillsynsmyndigheten, i stället för att agera som en oberoende konsult.

Enligt tingsrättens uppfattning är det uppenbart att Magnus Karlsson med sin långa erfarenhet som miljökonsult har insett att det funnits för mycket avfall på anläggningen, att avfallet varit bristfälligt sorterat, legat för länge, och utanför hårdgjord yta, samt att avfall använts för anläggningsändamål utan nödvändigt klartecken från tillsynsmyndigheten (FUP Skultuna s. 273–304, 703–711 och 925–927, 917–919 och 923, och 1023). Han har även insett att Skultuna inte var en lämplig plats att bedriva verksamhet på i den omfattning som kom att bedrivas. Detta framgår bland annat av ett mejl från Magnus Karlsson där han skriver att han aldrig hade godkänt anläggningen i Skultuna om det varit han

som skulle pröva frågan (PB G s. 268). Magnus Karlsson har således agerat med uppsåt.

Sammantaget är det styrkt att Magnus Karlsson uppsåtligen har underlättat och främjat de brottsliga gärningarna. Han får därigenom också anses ha styrkt gärningspersonerna i deras uppsåt. Det står således klart att Magnus Karlsson har gått långt utanför den roll som en miljökonsult normalt sett har i en miljöfarlig verksamhet.

Magnus Karlsson har visserligen inte, såvitt framkommit, haft någon ekonomisk vinning av brottsligheten. I det avseendet är hans driftkrafter och motiv inte lika tydliga som när det gäller till exempel Fariba Vancor. Detta förhållande har dock ingen betydelse för skuldfrågan.

Skadestånd

Västerås stad

Yrkande

Västerås stad har begärt skadestånd med 67 271 276 kr exklusive mervärdesskatt från Fariba, Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Leif Karlsson och Magnus Karlsson solidariskt. Beloppet avser kostnader för omhändertagande av avfallet i Skultuna (66 600 000 kr) och konsultkostnader och övriga kostnader (671 276 kr).

Av beloppen avser

- 1 673 158 kr de kostnader som avses i faktura nummer 24400381 från Sortera (se aktbilaga 1000)
- 11 573 103 kr de kostnader som avses i faktura nummer 2441846 från Sortera (se aktbilaga 1001)
- 15 034 157 kr de kostnader som avses i faktura nummer 2443298 från Sortera (se aktbilaga 1002)
- 15 116 544 kr de kostnader som avses i faktura nummer 2445048 från Sortera (se aktbilaga 1003)
- 12 075 kr de kostnader som avses i faktura nummer 45751 från Advokatfirman Åberg (se aktbilaga 1005)
- 11 500 kr de kostnader som avses i faktura nummer 45691 från

Advokatfirman Åberg (se aktbilaga 1005)

- 9 200 kr de kostnader som avses i faktura nummer 45551 från Advokatfirman Åberg (se aktbilaga 1005)
- 8 050 kr de kostnader som avses i faktura nummer 45284 från Advokatfirman Åberg (se aktbilaga 1005)
- 21 275 kr de kostnader som avses i faktura nummer 45105 från Advokatfirman Åberg (se aktbilaga 1005)
- 19 550 kr de kostnader som avses i faktura nummer 44824 från Advokatfirman Åberg (se aktbilaga 1005)
- 4 600 kr de kostnader som avses i faktura nummer 44703 från Advokatfirman Åberg (se aktbilaga 1005)
- 7 560 kr de kostnader som avses i faktura nummer 40941 från Advokatfirman Åberg (se aktbilaga 1005)
- 5 600 kr de kostnader som avses i faktura nummer 40940 från Advokatfirman Åberg (se aktbilaga 1005)
- 82 600 kr de kostnader som avses i faktura nummer 40686 från Advokatfirman Åberg (se aktbilaga 1005)
- 9 380 kr de kostnader som avses i faktura nummer 40687 från Advokatfirman Åberg (se aktbilaga 1005)
- 81 200 kr de kostnader som avses i faktura nummer 40468 från Advokatfirman Åberg (se aktbilaga 1005)
- 27 960 kr de kostnader som avses i faktura nummer 40467 från Advokatfirman Åberg (se aktbilaga 1005)
- 12 916 kr de kostnader som avses i faktura nummer 20220784 från Structor Miljöteknik AB (se aktbilaga 1005)
- 100 724 kr de kostnader som avses i faktura nummer 20220561 från Structor Miljöteknik AB (se aktbilaga 1005)
- 4 240 kr de kostnader som avses i faktura nummer 20220057 från Structor Miljöteknik AB (se aktbilaga 1005)
- 21 564 kr de kostnader som avses i faktura nummer 20212246 från Structor Miljöteknik AB (se aktbilaga 1005)
- 49 618 kr de kostnader som avses i faktura nummer 20212088 från Structor Miljöteknik AB (se aktbilaga 1005)
- 16 496 kr de kostnader som avses i faktura nummer 20211950 från

Structor Miljöteknik AB (se aktbilaga 1005)

- 43 868 kr de kostnader som avses i faktura nummer 20211546 från Structor Miljöteknik AB (se aktbilaga 1005)
- 4 250 kr de kostnader som avses i faktura nummer 300491041 från Sweco Sverige AB (se aktbilaga 1005)
- 5 100 kr de kostnader som avses i faktura nummer 300417033 från Sweco Sverige AB (se aktbilaga 1005)
- 15 600 kr de kostnader som avses i faktura nummer 127488857 från Sweco Sverige AB (se aktbilaga 1005)
- 10 425 kr de kostnader som avses i faktura nummer 127426965 från Sweco Sverige AB (se aktbilaga 1005)
- 20 800 kr de kostnader som avses i faktura nummer 472167 från Vafab Miljö Kommunalförbund (se aktbilaga 1005).

Enligt Västerås stad rör det sig om skador (kostnader) som har uppkommit till följd av de brottsliga gärningarna. Västerås stad har inte begärt skadestånd enligt de särskilda bestämmelserna om utvidgat skadeståndsansvar för miljöskador enligt 32 kap. miljöbalken.

De nu aktuella kostnaderna bör enligt tingsrättens mening ses som en ren förmögenhetsskada och inte en sakskada, även om vissa utsläpp har skett (se ovan när det gäller bedömningen av skuldfrågan).

Västerås stads ansvar

Tingsrätten noterar att det framgår av fotografier att det aktuella avfallet har forslats bort från Skultuna. Mot bakgrund av vad som har framkommit i skuldfrågan framstår det som befogat och påkallat att forsla bort avfallet. Detta understryks av att den statliga expertmyndigheten på området, Naturvårdsverket, har ansett den enda skillnaden i Skultuna jämfört med situationen i Kassmyra, var att det inte låg något skyddsvärt vatten i närheten av verksamheten. Därför kunde Naturvårdsverket inte bevilja något akutbidrag, eftersom det i ett sådant fall måste finnas risk för en miljöskada av det slag som avses i 10 kap. miljöbalken.

Att det är just Västerås stad som har låtit forsla bort avfallet får förstås i ljuset av stadens allmänna befogenhet att i kommunmedlemmarnas intresse ha hand

om sådana angelägenheter som inte någon annan myndighet, till exempel statliga förvaltningsmyndigheter, svarar för, samt kommunens skyldighet att vidta åtgärder så att bränder och skador till följd av bränder förebyggs. Avfallet varken kan eller får ligga kvar på platsen (jfr Krisledningsnämndens beslut i FUP Kassmyra s. 904–906).

Orsakssambandet

För att Västerås stads kostnader ska vara ersättningsgilla krävs att de tilltalade har vållat skadan genom den brottsliga gärningen, det vill säga att ett orsakssamband föreligger (2 kap. 2 § skadeståndslagen). Det krävs också så kallad adekvat kausalitet, alltså att skadan inte är en alltför svårförutsebar, säregen eller avlägsen följd av verksamheten (jfr rättsfallet NJA 1981 s. 622).

Enligt tingsrättens mening föreligger det ett orsakssamband mellan den brottsliga gärningen och kostnaderna, med tanke på att gärningen är hänförlig till brottslig hantering av det aktuella avfallet. Västerås stad har genom de omständigheter som åklagarna anfört i gärningsbeskrivningen drabbats av skada i form av att staden har behövt ta hand om avfallet. Kostnader har uppkommit för att hantera det avfall som den brottsliga verksamheten gett upphov. Som framgår av tingsrättens bedömning av skuldfrågan har avfallshanteringen medfört brand och risk för föroreningar. Behovet av att forsla bort avfallet framstår därför som en förutsägbar följd av avfallshanteringen. Kravet på orsakssamband och kausalitet är därmed uppfyllt.

Skäligheten

Tingsrätten har inte skäl att ifrågasätta att de åberopade fakturorna återspeglar kostnader som Västerås stad har haft. När det gäller frågan om kostnaderna har varit oskäligt höga, konstaterar tingsrätten att bortforslingen har föregåtts av en upphandling enligt lagen om offentlig upphandling, LOU. Detta förfarande innebär enligt tingsrättens mening att kostnaderna får anses som skäliga. En annan sak är att kostnaderna med all sannolikhet hade blivit lägre om avfallet från början hade sorterats på ett sådant sätt som är vedertaget i avfallsbranschen.

Tingsrätten anser i det sammanhanget att det är utrett att avsaknaden av egenkontroll och underlag har lett till att kostnaden för avfallshanteringen ökar dramatiskt. Av åberopade vittnen framför allt från Naturvårdsverket framgår att avfallet inte kan ligga kvar i Skultuna och vidare att kostnaderna för omhändertagandet är skäligen. Alternativkostnaden för att låta avfallet ligga kvar är enormt hög med tanke på de krav som finns på deponier.

Sammantaget ska Västerås stads skadeståndskrav bifallas.

Ränta

Yrkad ränta är lagligen grundad och ska bifallas.

Principalansvar

Tingsrätten anser, i likhet med den bedömning som gjorts under åtalspunkten 1.1 (Kassmyra), att Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson är skadeståndsskyldiga trots att de har varit anställda på NMT respektive WSP. I detta avseende hänvisar tingsrätten till den närmare bedömning som gjorts om principalansvar under åtalspunkten Kassmyra.

Det föreligger inte heller någon grund för jämkning.

Sammanfattning

De huvudtilltalade (förutom Leif Karlsson) ska sammanfattningsvis betala 67 271 276 kr i skadestånd plus ränta till Västerås stad.

Åtalspunkten 1.13, 1.13.1 och 1.13.2 – Laxå

Bakgrund

Åtalspunkten 1.11 avser verksamhet på fastigheterna Röfors 9:54, 9:58 och 9:61 (Laxå bruk) i Laxå kommun, sydväst om Örebro. Området är ett tidigare bruksområde där det har bedrivits järnbruk från 1600-talet och därefter industriell verksamhet under många år, bland annat i form av framställning av mineralull. Fram till någon gång på 1990-talet gick det även en järnväg från Laxå tätort till Laxå bruk, varvid det fanns en mindre bangård på fastigheten Röfors 9:58. Vid inledningen av gärningstiden, 2018, bedrevs viss industriell

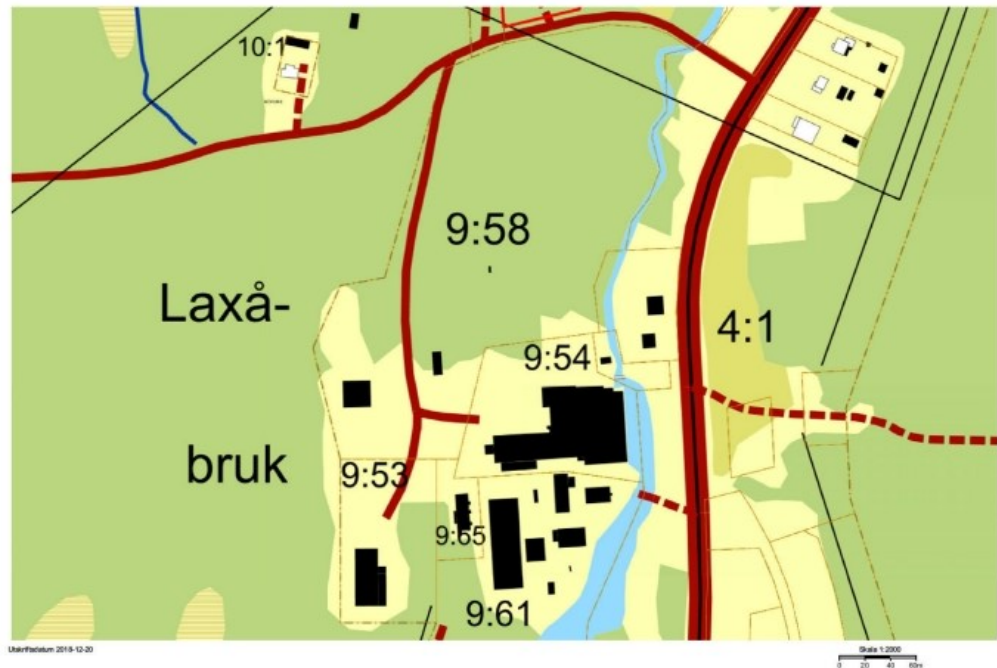
verksamhet på delar av området. På fastigheten Rölfors 9:58 har det dock inte bedrivits någon sådan verksamhet sedan omkring millennieskiftet (FUP Laxå s. 315).

Under åren närmast före den påstådda gärningen ägdes Laxå bruk av Pär Jinnestrand genom hans bolag, bland annat Fratrum AB. Pär Jinnestrand har i stor utsträckning varit verksam med företagsverksamhet och fastighetsaffärer i Laxå kommun, exempelvis som mäklare vid och ägare av den lokala fastighetsbyrån.

Söder om fastigheten Rölfors 9:61 finns fastigheten Rölfors 9:56, där målsäganden Lars Nurme bor. Insprängt mellan magasin och industribyggnader, mellan fastigheterna Rölfors 9:58 och 9:61, finns fastigheten Rölfors 9:65, som ägdes och användes som bostad av Richard Reinholdsson. Den aktuella byggnaden har tidigare varit en del av bruket och har därefter används som fordonsverkstad innan den såldes som bostad. Den avstyckades tidigare i syfte att användas för industriändamål (aktbilagorna 1575 och 1635 s. 2).

(TP 8 s. 258)

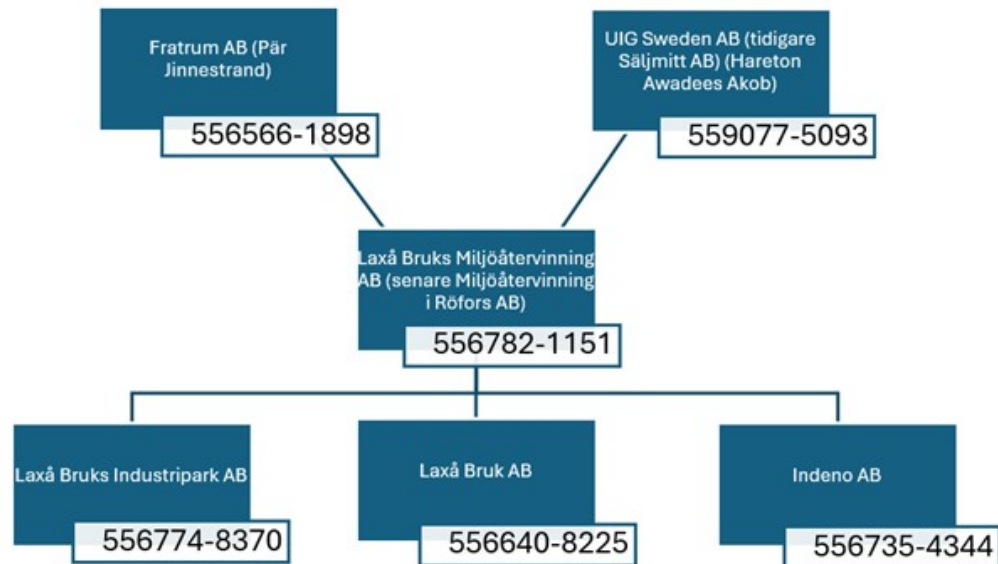

(FUP Laxå s. 113)

Omkring 2017 fick Pär Jinnestrand kontakt med Hareton Awadees Akob. Även Hareton Awadees Akob var verksam som entreprenör och drev i vart fall personaluthyrning via bolaget Cleverex AB. Cleverex AB hyrde ut personal till avfallsföretaget LMAG i Eskilstuna där Robert Silversten tidigare var verksam. På så sätt fick Hareton Awadees Akob även kontakt med Robert Silversten och insyn i avfallsverksamhet.

Omkring 2018 inleddes diskussioner mellan Pär Jinnestrand och Hareton Awadees Akob, under medverkan av Robert Silversten, om att påbörja avfallshantering i Laxå bruk. Avfallshanteringen skulle huvudsakligen ske inom bolaget Laxå Bruks Miljöåtervinning AB (i fortsättningen benämnt återvinningsbolaget). Återvinningsbolaget skulle i sin tur ha tre dotterbolag. Ett av dotterbolagen, Indeno AB, kom senare att ägna sig åt återbruk av visst slags avfall och produktion av väskor med mera. En bolagsstruktur sattes upp enligt organisationsschemat nedan, varvid Pär Jinnestrand och Hareton Awadees Akob ägde hälften var av bolagskoncernen genom deras respektive ägarbolag (Fratrum AB respektive UIG Sweden AB). Robert Silversten var inte delägare i något av de nu aktuella bolagen, men hade uppdrag åt

återvinningsbolaget såsom konsult inom avfallshantering.

I augusti 2018 ingick Fratrum AB (genom Pär Jinnestrand) respektive UIG Sweden AB (genom Hareton Awadees Akob) ett så kallat kompanjonsavtal (FUP Laxå s. 853–858). Avtalet rörde bland annat formerna för samarbetet inom återvinningsbolaget samt dotterbolagen till återvinningsbolaget. I avtalet angavs att Fratrum AB, alltså Pär Jinnestrand, endast skulle bistå med kunskap om befintlig verksamhet i redan etablerade områden, medverka och främja för välfärd inom regionen och kontakt med befintliga kunder samt vara behjälplig med nya kunder och leverantörer inom inarbetat område. UIG Sweden AB (tidigare Säljmitt AB) skulle ansvara för den operationella driften av verksamheten.

Fastigheten Röfors 9:58 köptes av kommunen för 200 000 kr. Bolaget ansökte dock inte om lagfart för fastigheten (jfr meddelanden från Pär Jinnestrand av denna innebörd, PB Laxå s. 286, se även s. 272).

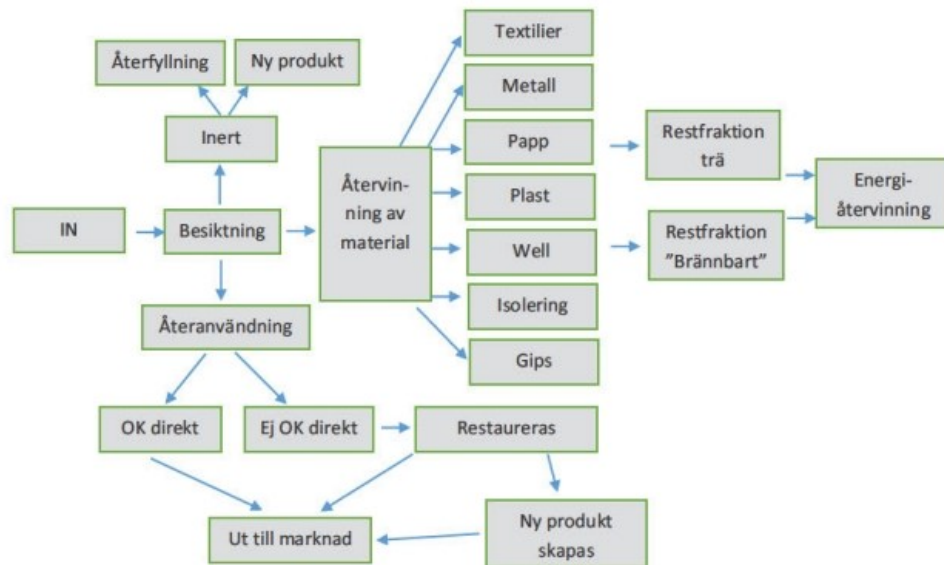
Efter att företagsstrukturen hade etablerats, gjorde återvinningsbolaget genom Pär Jinnestrand en anmälan om miljöfarlig verksamhet till Laxå kommun i slutet av november 2018 (TP 10 s. 36–65). Hareton Awadees Akobs kontaktuppgifter angavs i anmälan. I anmälan angavs att verksamheten skulle bedrivas på fastigheten Röfors 9:54. Enligt uppgifterna i anmälan skulle högst

30 000 ton avfall hanteras per år och mer än 2 500 ton avfall skulle inte finnas i verksamheten vid något enskilt tillfälle. Anmälan avsåg emottagande av osorterat bygg- och rivningsavfall som skulle sorteras samt till stor del återbrukas eller återvinnas, varvid stora delar av avfallet skulle betinga ett positivt ekonomiskt värde. Efter sortering skulle materialet förvaras balat i avvaktan på transport till kund.

I slutet av december 2018 gjorde återvinningsbolaget en ny anmälan till Laxå kommun, varvid några uppgifter ändrades jämfört med den föregående anmälan (FUP Laxå s. 339). I den nya anmälan angavs utöver fastigheten Röfors 9:54 även fastigheterna Röfors 9:58 och 9:61. Följande verksamhetskoder angavs:

- 90.29, det vill säga att förbereda avfall för återanvändning.
- 90.40, det vill säga att lagra icke farligt avfall som en del av att samla in det, om mängden avfall vid något tillfälle är (1) mer än 10 ton men högst 30 000 ton och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller (2) mer än 10 ton men högst 10 000 ton annat icke-farligt avfall i andra fall.
- 90.80, det vill säga att sortera icke farligt avfall, om mängden avfall är (1) mer än 1 000 ton per kalenderår och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller (2) mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår i andra fall.
- 90.110, det vill säga att (1) yrkesmässigt återvinna icke farligt avfall genom mekanisk bearbetning, om den tillförda mängden avfall är högst 10 000 ton per kalenderår, eller (2) genom krossning, siktning eller motsvarande mekanisk bearbetning återvinna avfall för byggnads- eller anläggningsändamål.

I en organisationsbeskrivning i den nya anmälan angavs att bolaget skulle återanvända och återinföra bygg- och rivningsmaterial. I anmälan utvecklades att materialet i första hand skulle återanvändas och i andra hand återvinnas. Återstående material, ca 20–25 procent av den totala mängden, skulle energiåtervinnas. Enligt en processbeskrivning i anmälan skulle hanteringen av avfallet gå till enligt följande skiss (FUP Laxå s. 341):

Samma volymbegränsningar som i den tidigare anmälan angavs. Vidare angavs att sorteringen skulle ske i ett magasin, alltså inomhus (FUP Laxå s. 346). Detta framgick även av en etableringskarta i anmälan där sorteringen skulle ske på de platser (i de byggnader) som angavs med pilar i blått nedan (FUP Laxå s. 360).

Mot bakgrund av informationen i anmälan uppfattade miljöinspektören Stefan Johansson, som ansvarade för handläggningen av anmälan, och dennes chef Lars Viitanen att sorteringen skulle ske inomhus. Stefan Johansson uppfattade också att det i betydande utsträckning rörde sig om att ta tillvara avfall genom återbruk och återvinning, bland annat genom framställning av nya produkter och tillvaratagande av byggmateriel som var i godtagbart skick (se Stefan Johanssons vittnesmål).

I anmälan angavs ett avstånd om 350 meter till närmaste bostad, vilket enligt Hareton Awadees Akob baserades på den närmaste bostad som han kände till bortsett från Richard Reinholdssons fastighet.

Sydnärkes miljöförvaltning, som är en för flera kommuner gemensam förvaltning, ansvarade för handläggningen av anmälan och den därpå följande

tillsynen enligt miljöbalken. Miljöinspektören Stefan Johansson var handläggare för ärendet. På motsvarande sätt ansvarade den gemensamma förvaltningen Sydnärkes byggförvaltning för prövningen av frågor enligt plan- och bygglagen.

Den 10 januari 2019 hölls ett möte om anmälan och återvinningsbolagets planerade verksamhet på kommunhuset i Laxå (TP 10 s. 68 och 69). Från myndigheternas sida närvarade följande personer:

- Kommunchefen Harry Lundin.
- Hans Traav, som var ansvarig för näringslivsfrågor vid kommunen.
- Mattias Appelgren, som var inspektör vid Sydnärkes byggförvaltning.
- Lars Viitanen, som var chef för Sydnärkes miljöförvaltning.

Pär Jinnestrand företrädde återvinningsbolaget vid mötet.

Kort tid efter mötet, den 22 januari 2019, beslutade Sydnärkes miljöförvaltning att godta den nya anmälan och att förelägga återvinningsbolaget att följa vissa försiktighetsmått. I beslutet angavs att verksamheten avsåg mottagning och återvinning av bygg- och rivningsavfall innefattande hantering med förädlingssteg och lagring av utsorterade avfallsfraktioner. Verksamheten skulle bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med i anmälan lämnade uppgifter (TP Laxå s. 90–92).

Den huvudsakliga affärsidén med återvinningsbolaget och anmälan var att mot betalning ta emot bygg- och rivningsavfall samt visst annat avfall såsom siktresten från framför allt NMT. Mot denna bakgrund finns det omfattande bevisning angående fakturor från återvinningsbolaget till NMT under 2019 och 2020 (se nedan angående vilket avfall som togs emot). Fakturering skedde

dock även i motsatt riktning med anledning av att NMT hyrde ut personal och maskiner till återvinningsbolaget (även detta berörs nedan). Från NMT:s sida arbetade bland annat Jimmy Larvald och Sam Lindgren i Laxå.

Senast i slutet på mars 2019 fanns högar med osorterat bygg- och rivningsavfall på plats i Laxå bruk, ungefär vid den plats som angivits för ”mottagning” med en röd cirkel på kartan ovan (på fastigheten Röfors 9:61, se FUP Laxå s. 748, jfr Lars Nurmes skiss i TP 8 s. 518). Flera av de målsägande som har hörts inför rätten har beskrivit avfallshögarna som att det såg ut som att det härstammade från att någon hade rivit och krossat ett hus med möblering och inredning. Exempelvis har målsäganden Mikael Jumisko iakttagit soffor, bildäck, sängar, gipsskivor, utemöbler och leksaker samt byggavfall såsom gammal puts, träreglar, gipsskivor och isolering. Målsäganden Jeanette Ceder, som själv har varit verksam inom transport av avfall, noterade att exempelvis trä, plast, betong och bildäck låg i samma hög.

Under maj 2019 genomfördes avverkning av träd, bortforsling av stubbar och liknande markarbeten på fastigheten Röfors 9:58, i syfte att iordningsställa marken för avfallshantering (se bland annat TP 1 s. 1199). Pär Jinnestrand och Hareton Awadees Akob närvarande under arbetet vid i vart fall något tillfälle.

Omkring den 20 maj 2019 fraktades vissa maskiner som tillhörde Think Pink-koncernen till Laxå bruk (TP Laxå s. 10, 11 och 14). Bland dessa fanns ett sorteringsverk som ställdes på en betongplatta på fastigheten Röfors 9:58, väster om Endurovägen. Att sortering skulle ske där framgår dock inte av anmälan. Återvinningsbolaget hade vidare stora och återkommande problem med plast, bland annat byggsäckar, som fastnade i vissa maskiner och hindrade dessa från att fungera på avsett sätt.

I slutet av maj 2019 transporterades avfallsbalar som tidigare hade förvarats i Kjula och Skultuna till Laxå genom bland annat Tobias Gustafssons försorg (se bland annat TP 1 s. 1265 och PB L s. 43). Flera av balarna var trasiga (TP 1 s. 1276).

Av NMT:s personal kom bland annat Jimmy Larvald att tjänstgöra i Laxå. I början av juni 2019 diskuterade han och Robert Silversten hur faktureringen till NMT skulle gå till, varvid Jimmy Larvald framhöll att det var ”deponin”

som det var värt att fakturera på samt att det skulle komma ett eller två lass deponi om dagen till Laxå (PB Laxå s. 49). I mitten på juli 2019 uppgav dock Jimmy Larvald till Robert Silversten att han inte ville fortsätta arbeta i Laxå med tanke på risken för straffansvar och näringsförbud (PB I s. 2308 och 2809). Även i faktureringen från återvinningsbolaget till NMT har det levererade avfallet, bortsett från balarna, angetts som ”deponi” (se bland annat FUP Laxå s. 739 och TP Laxå s. 166, 167, 170 och 171).

Samtidigt pågick en diskussion mellan i vart fall Robert Silversten och Fariba Vancor om att starta ett ”värmeverk” i Laxå i syfte att kunna förbränna avfall (se bland annat PB M s. 1987). Sedermera köpte NMT en förbränningsugn från Jordbruksverket.

Parallellt med avfallet från NMT tog återvinningsbolaget även emot visst avfall från bolaget Avfallspartner och Cirkla samt sålde metallskrot till Stena (se ekonomiska sammanställningar i FUP Laxå s. 661 och 662).

Sedermera började avfall förvaras på fastigheten Røfors 9:58, väster om Endurovägen. I juni 2019 användes sorteringsverket där. Avfallsbalar ställdes också upp runt det aktuella området som insynsskydd (TP 8 s. 274). Avfallshögarna växte under juli 2019 (FUP Laxå s. 750). Av såväl fotografier som muntlig bevisning framgår att sorteringsverket dammade kraftigt (se bland annat PB Laxå s. 86).

Siktresten från sorteringen började användas som en slags fyllnadsmassa i området (TP 8 s. 277 och PB Laxå s. 88).

Den 4 juli 2019 gjorde Stefan Johansson en inspektion av verksamheten. Han gjorde då bedömningen att det inte såg bra ut såtillvida att sortering skedde på en plats som var avsedd för lagring, att det dammade samt att siktresten användes som utfyllnad (TP 10 s. 84). Miljöförvaltningen gjorde då bedömningen att verksamheten inte följde de uppgifter som hade angetts i anmälan (FUP Laxå s. 36). I samband med inspektionen meddelade Pär Jinnestrand att han höll sig undan inspektionen i syfte att kunna ”spela Allan” om det skulle behövas (PB Laxå s. 89).

Senare samma månad förvarades en stor mängd osorterat bygg- och

rivningsavfall direkt på marken (PB Laxå s. 98 och 108).

Den 11 juli 2019 ansökte återvinningsbolaget genom Pär Jinnestrand om marklov för att fylla ut mark och anlägga en bullervall på fastigheten Rölfors 9:58 (FUP Laxå s. 20 och 21).

Samma dag meddelade miljöförvaltningen ett förbud mot användning av sorteringsverk utomhus, användning av avfallsrester för anläggningsändamål samt mot användning av avfallsbalar som insynsskydd (FUP Laxå s. 35). Beslutet överklagades av återvinningsbolaget, varpå länsstyrelsen inhiberade beslutet till viss del.

Av fotografier från augusti 2019, som Pär Jinnestrand uttryckte gillande för, framgår att det fanns relativt stora högar osorterat bygg- och rivningsavfall direkt på marken i anslutning till sorteringsverket på fastigheten Rölfors 9:58 (PB Laxå s. 132 och 133). I anslutning till detta skrev Robert Silversten ett meddelande om att han skulle vilja undvika frågeställningen om materialet låg på hårdgjord yta eller inte (PB Laxå s. 146). Senare i augusti var högarna kring sorteringsverket ännu större (FUP Laxå s. 752). De hårdgjorda ytor som finns på den aktuella fastigheten framgår av ett fotografi nedan, varvid den nedersta ringen avser den del av fastigheten som finns väster om Endurovägen (se FUP Laxå s. 507).

I mitten av augusti hade högarna av osorterat bygg- och rivningsavfall mellan byggnaderna på fastigheten Rölfors 9:61 utökats till en mycket stor hög (FUP Laxå s. 754). Omkring en månad senare beskrev Hareton Awadees Akob situationen som att det höll på att bli mycket trångt på anläggningen (TP 10 s. 147).

Mellan avfallshögarna på fastigheterna Rölfors 9:58 respektive 9:61 finns fastigheten Rölfors 9:65, som ägdes och användes som bostad av Richard Reinholdsson (se även fastighetskartorna ovan). Under en tid pågick en rättsprocess i mark- och miljödomstol mellan honom och Laxå kommun när det gäller frågan om fastigheten fick användas som bostad eller ej. Till följd av preskription fick han dock rätt att fortsätta bruka fastigheten som bostad. Fastigheten hade också sålts till honom och marknadsförts såsom bostad, genom förmedling av den lokala fastighetsbyrå i vilken Pär Jinnestrand hade varit verksam och fortfarande var delägare i (aktbilaga 1579).

Under sommaren och hösten 2019 ökade mängden klagomål och invändningar som framfördes till miljöförvaltningen angående verksamheten.

Den 25 september 2019 beslutade länsstyrelsen att upphäva miljöförvaltningens ovannämnda beslut till viss del, och beslutade i övrigt att

sorteringsverket fick användas utomhus under en övergångsperiod om några månader (TP 10 s. 154).

Några dagar senare gjorde miljöförvaltningen en polisanmälan avseende verksamheten i Laxå bruk.

Den 5 oktober 2020 var avfallshögen väster om Endurovägen mycket omfattande och relativt hög (FUP Laxå s. 758).

I slutet av oktober 2019 upprättade Magnus Karlsson en provtagningsplan som han skickade till miljöförvaltningen med anledning av begäran om marklov (TP 10 s.497). Förvaltningen svarade dock att underlaget inte dög (TP 10 s. 304). En ny provtagningsplan togs därefter fram och diskuterades med miljöförvaltningen ett par veckor senare (TP 10 s. 515 och 516).

Under hösten 2019 tillkom ytterligare maskiner från NMT till Laxå bruk, bland annat en balningsmaskin som tillverkar avfallsbalar.

Den 7 november 2019 ägde en ny inspektion rum på plats i syfte att granska hur verksamheten bedrevs och att beröra vissa frågeställningar som uppkommit med anledning av klagomål från allmänheten (FUP Laxå s. 31–34). Vid inspektionen påtalades att användning av avfall (fyllnadsmassor) för anläggningsändamål kräver en anmälan till miljöförvaltningen samt att massorna måste vara lämpliga för ändamålet och uppfylla vissa krav.

Den 19 november 2019 skrev Hareton Awadees Akob ett e-postmeddelande till Fariba Vancor, Robert Silversten och Pär Jinnestrand och informerade om att miljöförvaltningen hade påtalat att mängden avfall enligt anmälan fick vara högst 2 500 ton vid varje givet tillfälle men att den nu närmade sig 10 000 ton (TP 8 s. 86). Ett par dagar senare skrev Hareton Awadees Akob ett meddelande till Robert Silversten och Thomas Nilsson om att miljöförvaltningen avsåg att meddela ett föreläggande med förbud mot mottagande av ytterligare avfall (PB M s. 2420 och 2421).

Under slutet av 2019 och under 2020 pågick en diskussion om att återvinningsbolaget skulle flytta verksamheten till eller i vart fall bedriva verksamhet vid den s.k. Mosjö-deponin, som är en äldre soptipp som skulle sluttäckas (se bland annat PB Laxå s. 261). I kommunikation mellan Hareton

Awadees Akob, Pär Jinnestrand och Robert Silversten fördes diskussioner om att använda mycket stora mängder av vissa avfallsfraktioner vid denna sluttäckning, som ombesörjdes av det kommunala bolaget Laxå Vatten AB. Någon sådan verksamhet eller sluttäckning blev dock aldrig aktuellt för återvinningsbolagets del. I januari 2020 skrev Hareton Awadees Akob till Pär Jinnestrand att kommunen hade backat angående Mosjö-deponin samt att det krävdes analysvar från Magnus Karlsson för att återvinningsbolaget skulle kunna söka lagfart (PB Laxå s. 347–349).

Åtminstone den 12 och 22 januari 2020 kördes sorteringsverket utomhus, med damning som följd, trots att övergångsperioden enligt länsstyrelsens beslut ovan hade löpt ut (se stillbilder från filmsekvenser).

Den 17 januari 2020 ansökte återvinningsbolaget om marklov avseende fastigheten Röfors 9:61 för att jämna ut marknivån och anlägga bullervallar (FUP Laxå s. 290).

Trots att något marklov inte hade beviljats, skrev Hareton Awadees Akob till Pär Jinnestrand två dagar senare att fyllnadsmassor skulle komma följande dag. Som det får uppfattas skulle dessa användas för markarbeten och bullervallar (PB Laxå s. 350).

Samma dag gjorde återvinningsbolaget genom Hareton Awadees Akob en anmälan till miljöförvaltningen om uppläggning av upp till 10 000 ton inerta massor (avfall för anläggningsändamål) på fastigheten Röfors 9:61 (TP 10 s. 905). Massorna skulle uppfylla kraven för känslig markanvändning (KM). I anmälan angavs dock att det rörde sig om bygg- och rivningsavfall. Till anmälan bifogades ett analysbesked (TP 10 s. 499 och 909). De två första sidorna av analysbeskedet saknades dock, vilket gjorde miljöchefen Lars Viitanen misstänksam.

Ett par dagar senare gjordes en ny anmälan med ett snarlikt innehåll, denna gång dock avseende flera fastigheter (fastigheterna Röfors 9:53, 9:54, 9:58 och 9:61) (FUP Laxå s. 330).

Den 29 januari 2020 gjordes en inspektion av anläggningen. Miljöförvaltningen framförde då att ett sorteringsverk användes utomhus i strid

med tidigare beslut, att buller förekom samt att inerta massor hade tagits emot från en annan anläggning trots att det i anmälan angivits att de massor av sådant slag som skulle hanteras skulle härstamma från den egna verksamheten (TP 10 s. 899–901).

Av drönarfotografier framgår att det i slutet av januari 2020 fanns en relativt stor hög med en mörk jordliknande massa (siktresten) upplagd på området (TP 8 s. 345 och 346 samt TP 10 s. 843). Enligt Think Pink-koncernens egna uppgifter (genom Magnus Karlsson) rör det sig om 6 592 ton siktresten (FUP Laxå s. 1268).

Den 31 januari 2020 gjorde återvinningsbolaget ytterligare en anmälan om uppläggning av avfall/återvinning av avfall för anläggningsändamål, denna gång avseende 6 000 ton fyllnadsmassor som härstammade från bygg- och rivningsavfall (FUP Laxå s. 324). Syftet angavs vara utjämning av mark och anläggandet av bullervallar, detsamma som tidigare. I anmälan hänvisades till kommande analysresultat när det gäller provtagning av massorna.

I februari 2020 gav återvinningsbolaget in ett egenkontrollprogram, som en komplettering av tidigare anmälan (TP 10 s. 367 och 368). I dokumentet angavs att återvinningsbolaget skulle lagra högst 500 ton osorterat avfall och högst 1 000 ton försorterat avfall.

Anteckningar från ett trafikledningsmöte inom Think Pink-koncernen den 4 mars 2020 ger en översikt över hur transporter skedde inom Think Pink-koncernen och till Laxå vid den aktuella perioden (TP Laxå s. 274). Enligt dessa anteckningar skulle två lass med brännbart avfall per dag köras till Laxå.

I mars 2020 inkom även resultatet från provtagningarna av de ovan berörda mörka siktresterna, som Laxå Vatten AB låtit göra genom miljökonsulten Mats Dorell med anledning av återvinningsbolagets önskemål om att lämna sådana massor på Mosjö-tippen i samband med sluttäckningen där (FUP Laxå s. 47–53). Med anledning av att resultaten överskred riktvärdena för mindre känslig markanvändning (MKM) i vissa avseenden skrev Björn Gudmundsson vid Laxå Vatten AB att massorna inte var aktuella för Mosjö-tippen (FUP Laxå s. 46 och 47).

Den 20 mars 2020 beslutade miljöförvaltningen att förelägga återvinningsbolaget att frakta bort de nu aktuella mottagna massorna (siktresterna) (FUP Laxå s. 40).

Vid ett platsbesök från miljöförvaltningen den 2 april 2020 diskuterades provtagningar avseende de aktuella siktresterna (massorna), varvid Magnus Karlsson skulle ta prover och redovisa resultatet av dem inom kort (FUP Laxå s. 27).

Den 10 april 2020 skrev Magnus Karlsson ett e-postmeddelande till Hareton Awadees Akob, Pär Jinnestrand och Robert Silversten om vikten av att övertala handläggarna vid miljöförvaltningen och berörda ”stolpskott” om att återvinningsbolaget skulle få använda massorna (siktresterna) till att anlägga en skyddsvall (bullervall) runt anläggningen (TP 8 s. 88).

Därefter inkom handlingar från Magnus Karlsson till miljöförvaltningen om denna fråga (FUP Laxå s. 26 och 27 samt 424–433). Bland handlingarna fanns en rapport i vilken Magnus Karlsson angav att endast halten koppar överskred riktlinjerna för mindre känslig markanvändning (MKN) när det gäller förorenad mark (FUP Laxå s. 425).

I ett kompletterande e-postmeddelande anförde Magnus Karlsson att han utifrån sin långa erfarenhet inom avfallsbranschen inte ansåg att det var befogat att transportera bort siktresterna (massorna). I stället ansåg han ur ett livscykel- och miljöperspektiv att de i stället skulle användas för att uppföra en skyddsvall (bullervall) (FUP Laxå s. 66 och 67).

Miljöförvaltningen ändrade dock inte sin bedömning att siktresterna (massorna) skulle fraktas bort (FUP Laxå 65 och 66). I samband med detta påtalades att förvaltningen redan tidigare hade påtalat vikten av att ett tillräckligt stort antal prover skulle analyseras, men att endast ett samlingsprov hade analyserats trots detta.

I ett e-postmeddelande till bland annat Hareton Awadees Akob kritiserade Magnus Karlsson sedan att miljöförvaltningen ”stirrade sig blind på riktvärden” och inte använde ”sunt förnuft” (FUP Laxå s. 446).

Den 17 april 2020 skrev Hareton Awadees Akob meddelanden om behovet av

att snygga till anläggningen inför en inspektion samt att avfallshögarna var åtta meter höga (PB I s. 759 och 760).

I slutet av april 2020 återkom Magnus Karlsson till miljöförvaltningen och Pär Jinnestrand med ytterligare synpunkter på frågan om siktresterna (massorna) (FUP Laxå s. 451 och 452). Han anförde att ytterligare provtagningar inte skulle bidra med mer information och att det pågick för mycket regelkrångel inom bygg- och miljöområdet. Han inkom även med en så kallad klassningsplan för siktresterna (massorna), och anförde att vissa prover inte medförde att avfallet var att betrakta som farligt avfall samt att vissa andra prover underskred gränsen för mindre känslig markanvändning (MKN) (FUP Laxå s. 493). Fariba Vancor uttryckte följande dag stor uppskattning för Magnus Karlssons skrivelser till miljöförvaltningen (FUP Laxå s. 454).

Den 15 maj 2020 återkom Magnus Karlsson med ett e-postmeddelande till miljöförvaltningen och anförde att handläggningen av ärendet var märklig samt att miljöförvaltningen än en gång hade gjort en ”kovändning” (PB M s. 2113 samt FUP Laxå s. 84 och 85). I ett meddelande till bland annat Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand något senare framhöll han att WSP hade gjort en tillräcklig provtagning av massorna utifrån Magnus Karlssons expertkunskaper men att miljöförvaltningen godkände en annan provtagning som var undermålig och utförd av ett ”stolpskott” (FUP Laxå s. 467).

I slutet av maj 2020 uppgav Fariba Vancor att hon skulle betala WSP:s kostnader för riskanalyser när det gäller Laxå (PB G s. 321).

Vid omkring samma tidpunkt redovisade mätföretaget Astacus en volymmätning av sex olika avfallshögar samt avfallsbalarna i Laxå till miljöförvaltningen (FUP Laxå s. 128 och 129). Enligt mätningen uppgick den totala volymen till ca 20 000 kubikmeter. Med antagandet att varje kubikmeter vägde 200–250 kg (se även åtalspunkterna avseende Kassmyra och Kagghamra när det gäller detta antagande) uppskattades den totala vikten till ca 4 600 ton.

Den 2 juni 2020 genomförde miljöförvaltningen ytterligare en inspektion i Laxå bruk (TP 10 s. 1114–1122). Det konstaterades att de massor som skulle fraktas bort enligt tidigare beslut fortfarande fanns kvar. Högar av osorterat

bygg- och rivningsavfall fanns också i ett område som inte omfattades av marklov eller strandskyddsdispens, trots att det var strandskyddat område.

I en skrivelse om marklov berörde byggförvaltningen att markarbeten hade skett på fastigheten Röfors 9:61 utanför området där industrietablering redan fanns.

I flera meddelanden inom Think Pink-koncernen kritiserade Magnus Karlsson miljöförvaltningens ställningstagande när det gäller att siktresterna (massorna) behövde transporteras bort, enligt hans uppfattning helt i onödan (se bland annat PB G s. 344 och FUP Laxå s. 466–468).

Den 23 juni 2020 beslutade Sydnärkes Miljönämnd i enlighet med förslaget från miljöförvaltningen att förbjuda verksamheten på fastigheterna Röfors 9:54, 9:58 och 9:61 till dess att vissa brister var åtgärdade samt att förbjuda införsel av ytterligare massor på området (FUP Laxå s. 417 och TP 8 s. 101). Återvinningsbolaget överklagade beslutet, varefter länsstyrelsen i mitten av juli 2020 inhiberade beslutet (TP 10 s. 1152–1171).

I mitten av september 2020 pågick en diskussion mellan Hareton Awadees Akob och miljöförvaltningen med anledning av förvaltningens krav på bullermätning samt förebyggande av damning och nedskräpning (FUP Laxå s. 58 och 59).

Den 29 september 2020 ägde ett platsbesök på anläggningen rum, varvid företrädare för miljöförvaltningen och Hareton Awadees Akob närvarade (TP 10 s. 1141 och 1142). Hareton Awadees Akob uppgav att totalt ca 2 500 ton avfall fanns på anläggningen.

I början av oktober 2020 skrev Pär Jinnestrand, såsom företrädare för Laxå Bruks Industripark AB, ett kritiskt brev angående handläggningen vid Sydnärkes byggförvaltning av återvinningsbolagets ansökan om marklov (s. 322). Han gjorde bland annat gällande att han hade blivit utlovad att marklov skulle beviljas under vissa förutsättningar.

Återvinningsbolaget försattes i konkurs den 29 oktober 2020, alltså dagen efter att NMT hade försatts i konkurs. Återvinningsbolaget hade kort tid dessförinnan bytt namn från Laxå Bruks Miljöåtervinning AB till

Miljöåtervinning i Röfors AB.

Efter konkursen genomförde Nerikes Brandkår en inspektion av anläggningen. Brandkåren konstaterade att de stora mängderna lagrat avfall innebar en värmeutveckling som skulle kunna leda till en brand (FUP Laxå s. 121–214).

I november 2020 genomfördes en volymmätning. Den totala volymen avfall bedömes då uppgå till cirka 30 000 kubikmeter (FUP Laxå s. 132). Enligt Mats Dorell kan avfallet ha vägt omkring 800–1 000 kg per kubikmeter, det vill säga sammantaget omkring 24 000 ton. Utredningen visar, bland annat genom filmsekvenser föreställande en bandgrävare som tidigare körde omkring ovanpå den stora avfallshögen, att även det blandade bygg- och rivningsavfallet var mycket kompakt och således bör ha vägt relativt mycket per kubikmeter (se även förhöret med målsäganden Lars Nurme). Dessa mängder kan jämföras med att Magnus Karlsson i ett meddelande till Robert Silversten uppgav att NMT hade transporterat 2 642 ton osorterat avfall och 6 592 ton siktresten till Laxå under perioden den 8 januari–6 maj 2020 (FUP Laxå s. 268). Avfallets faktiska vikt framkom senare när Laxå kommun ombesörjde att det kördes bort från platsen sommaren 2021 (se nedan).

Vid årsskiftet 2020/2021 utfördes en brottsplatsundersökning i Laxå bruk, varvid följande iakttagelser gjordes (FUP Laxå s. 668–670):

- Allmänt sett konstaterades att det finns flera fraktioner inom bygg- och rivningsavfall som skulle kunna laka ur farliga ämnen över tid, såsom elkablar, fog med PCB, impregnerat trä, asbest med mera.
- Väster om Endurovägen fanns ett ”avfallsberg” omgärdat av två lager avfallsbalar.
- Avfallsbalarna innehöll plast, isolering, metall, träflisor, elkablar, betongbitar etc., vilket liknade innehållet i ”avfallsberget” (FUP Laxå s. 673). Till miljöförvaltningen hade återvinningsbolaget dock uppgett att det skulle röra sig om trä, papper och plast, så kallad PTP, i balarna (FUP Laxå s. 403).
- Provområde A bestod av avfallsrester såsom plaströr, annan plast, tegel, trä, armeringsjärn, tuber med kemikaliska ämnen blandat med jord och sten. Där togs flera prover som sammanfördes till ett samlingsprov.

Halterna av arsenik, barium, kadmium, koppar och zink låg inom intervallet för tillståndet ”allvarligt” (FUP Laxå s. 670–681). Halterna av framför allt bly, kvicksilver och PAH-H bedömdes vara så höga att de utgjorde risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön.

- Detsamma gällde provtagningar i område B, när det gäller framför allt bly och koppar (FUP Laxå s. 682). De ovannämnda siktresterna som var avsedda för Mosjötippen förvarades där.

(Fotografi från FUP Laxå s. 670. Provområde A respektive B är markerade med cirklar, medan den stora avfallshögen överst på bilden är markerad med en pil.)

Naturvårdsverket yttrade sig över resultatet av provtagningarna och anförde att marken var kraftigt förorenad av PAH och metaller, framför allt bly och kvicksilver, vilka båda är mycket toxiska ämnen för människor och djur (HP s. 68 och 69). Verket delade bedömningen att de uppmätta halterna utgjorde en risk för skada på människors hälsa eller i miljön. Verket ansåg däremot att det inte utifrån underlaget gick att avgöra om föroreningarna i marken kom från den avfallshantering som skett i området eller om de kunde ha sitt ursprung i den tidigare industriella verksamheten på området. Enligt verket visade dock

fotografierna från platsen att det rörde sig om en avfallshantering som kan medföra risk för en förorening som är skadlig för människors hälsa, djur eller växter. Verket hänförde sig till att stora mängder osorterat bygg- och rivningsavfall hade lagrats på ett sätt som gör att förorenade ämnen kan laka ut och förorena mark samt grundvatten.

Sommaren 2021 fraktades det mesta av avfallet bort från Laxå, varvid det framkom att enbart den stora avfallshögen vägde cirka 11 000 ton (FUP Laxå s. 134).

Tingsrättens bedömning

Vilka rättsliga förutsättningar har gällt för verksamheten i Laxå?

Inledningsvis konstaterar tingsrätten att det rör sig om en mycket omfattande och relativt långvarig avfallshantering av det slag som vanligtvis blir föremål för tillståndsprövning. Vid en sådan prövning kan den aktuella platsens lämplighet provas och villkor uppställas. I likhet med övriga avfallsanläggningar i åtalet har något tillstånd dock inte funnits. I stället har en anmälan för en så kallad C-verksamhet gjorts. Det innebär att undantaget i 29 kap. 1 § fjärde stycket miljöbalken när det gäller tillstånd från av myndighet inte är tillämpligt (se bedömningen avseende åtalspunkten 1.1 Kassmyra).

Hur mycket avfall fanns i Laxå under den tid som åtalet avser?

Utredningen visar att mängden avfall vid konkursutbrottet var betydligt större än de 10 000 ton som maximalt tillåts inom ramen för anmälningspliktig (C-pliktig) verksamhet och vida överstigande den gräns om 2 500 ton som hade angetts i anmälan (se TP 10 s. 47 och Mats Dorells vittnesmål). Enbart den stora avfallshögen vägde cirka 11 000 ton (se ovan och FUP Laxå s. 134). Fotografier och filmsekvenser som tagits före dess visar också att mängderna varit för stora även under lång tid före konkursutbrottet. Ett meddelande mellan Hareton Awadees Akob och Robert Silversten i november 2019 talar för att det fanns i vart fall omkring 10 000 ton avfall i Laxå då (Musketörchatten, aktilaga 1645, s. 790).

Det kan nämnas att de stora mängder siktresten, drygt 6 000 ton, som fanns vid

tidpunkten för konkursutbrottet inte i objektiv mening var avsedda för anläggningsändamål, eftersom miljöförvaltningen hade tagit ställning emot att de användes för ett sådant ändamål. Även i fråga om siktrester har således skyldigheterna enligt anmälan åsidosatts. I själva verket har verksamheten varit tillståndspliktig.

Vilka övriga brister har funnits i miljöhanteringen i Laxå?

Syftet med avfallshanteringen i förhållande till anmälan

Det står klart att verksamheten inte har bedrivits i enlighet med anmälan. Anmälan ger, såsom exempelvis miljöinspektören Stefan Johnson har redogjort för, intrycket av att verksamheten skulle vara inriktad på att ta tillvara avfall genom återbruk, materialåtervinning och energiåtervinning (se bland annat den processbeskrivning som återges i en skiss ovan). Återbruk har visserligen förekommit i viss utsträckning genom bolaget Indeno AB:s verksamhet, men det rör sig om en försumbar del av den totala mängden avfall. Vidare har en viss mängd metallskrot tagits till vara. Utredningen ger inte stöd för att energiåtervinning av till exempel returträ (RT) till värmeverk har förekommit i någon betydande utsträckning (jfr Lars Nurmes uppgift om något enstaka lass virke som lämnade anläggningen och Björn Brohmées uppgifter av liknande innebörd). Tingsrätten har visserligen inte skäl att ifrågasätta Sam Lindgrens vittnesmål om att returträ i viss mån skickades tillbaka till Kassmyra med vändande lastbilar, men det rör sig som sagt om en liten del av den totala mängden avfall.

I stället för att omsättas inom kort tid har avfall i stor utsträckning lagts på hög, vilket inte minst framgår av de synnerligen stora mängder avfall som fanns på platsen vid konkursutbrottet. Enligt Henrik Sandströms bedömning, som tingsrätten sätter tilltro till, bör avfall omsättas inom cirka en vecka, även det inte finns något lagkrav av denna innebörd. Iakttagelserna från personalen vid miljöförvaltningen respektive byggförvaltningen (bland annat vittnesmålen från Mattias Appelgren och Lars Viitanen) visar dock att avfall har legat under lång tid och att högarna inte minskade under större delen av gärningstiden, med något undantag (vid ett tillfälle i november 2019 noterades en minskning av högarnas storlek, se TP Laxå s. 568).

Tingsrätten fäster dock inte någon avgörande vikt vid den omständigheten att avfall har angetts som deponi vid faktureringen från återvinningsbolaget till NMT (se bland annat FUP Laxå s. 739 och TP Laxå s. 166, 167, 170 och 171, jfr Jacob Fredrikssons respektive Jimmy Larvalds vittnesmål samt Thomas Nilssons uppgifter), utan tar fasta på den faktiska hanteringen av avfallet.

Såsom miljöförvaltningen har konstaterat följer det av anmälan att sorteringen skulle ske inomhus (se de blå pilarna på den karta som enligt ovan fanns i anmälan, jfr länsstyrelsens ställningstagande i TP 10 s. 158). I själva verket skedde sortering och annan slags mekanisk bearbetning utomhus med stora olägenheter för närboende och miljön som följd (jfr gärningsbeskrivningen).

När det gäller den övergripande affärsidén med att transportera avfall till Laxå står det klart att avfall åtminstone till viss del skulle avsättas på plats, i motsats till vad som angavs i anmälan, och att detta var avgörande för att uppnå tillräcklig kostnadseffektivitet i verksamheten. Det framgår av ett meddelande från Robert Silversten av den 30 september 2019 (se PB Laxå s. 261) att ett beslut från länsstyrelsen förändrade förutsättningarna och att återvinningsbolaget skulle gå i konkurs om inte avfall kunde avsättas på plats (se även ett meddelande från Robert Silversten om olika slags avsättningar i TP Laxå s. 124). I ett senare meddelande skrev Robert Silversten till Hareton Awadees Akob att det var gipset som vägde mycket och som skulle läggas i bullervallarna, i syfte att minska kostnaderna för omhändertagande av avfall (aktbilaga 1644 s. 118).

I fråga om att avsätta avfall på plats bör de planerade buller- eller skyddsvallarna nämnas särskilt. Som berörs ovan har återvinningsbolaget under såväl 2019 som 2020 ansökt om marklov för att anlägga bullervallar eller skyddsvallar runt anläggningen i Laxå. Omfattande kommunikation om denna fråga har ägt rum dels mellan bolaget och miljöförvaltningen, dels mellan de tilltalade. För tingsrättens del framstår det som uppenbart att syftet med bullervallarna var att göra sig av med avfall, i form av stora mängder siktrest, snarare än att vallarna skulle tjäna något syfte i buller- eller skyddshänseende (se även Lars Viitanens vittnesmål, som tingsrätten sätter tilltro till). Redan innan denna frågeställning blev aktuell i Laxå hade Magnus Karlsson i juli 2019 anfört beträffande Skultuna (åtalspunkten 1.12) att Think

Pink-koncernen kunde lägga upp en vall av befintliga massor som ett sätt att hantera att bolaget hade för mycket avfall och att det ”såg ut som kriget” (TP 12 s. 221). Som berörs ovan kom siktresten, som skulle användas som fyllnadsmassor, till Laxå i januari 2020. Vittnet Markus Hurmerinta har redogjort för att han arbetade med denna transport (se vittnesuppgifter från förhör under förundersökningen i FUP Skultuna s. 1623–1625 som har lästs upp). Enligt Think Pink-koncernens egna uppgifter (genom Magnus Karlsson) rör det sig om 6 592 ton siktresten (FUP Laxå s. 1268). Det rör sig om dels ljusa, dels mörka massor. De ljusa massorna innehöll enligt Thomas Nilsson en stor mängd gips och betong. Användningen av massorna hade inte tidigare anmälts till miljöförvaltningen, vilket krävs enligt tillämpliga bestämmelser.

Även om några buller- eller skyddsvallar inte kom till stånd har siktresten i relativt stor utsträckning kommit att användas som en slags fyllnadsmassor i området (TP 8 s. 277 och 279 och PB Laxå s. 88, se även Stefan Johanssons iakttagelser den 4 juli 2019 i TP 10 s. 84). Miljöförvaltningens chef Lars Viitanen uppfattade detta som en kvittblivning av avfallet. Byggförvaltningen har också konstaterat att vissa av de åtgärder som omfattades av återvinningsbolagets ansökan om marklov (se ovan) hade påbörjats eller utförts trots att ansökan inte hade prövats slutligt (se TP 10 s. 1614–1620 samt Mattias Appelgrens vittnesmål). Allmänt sett är siktresten restprodukter från siktning och krossning, vilket innebär att dess egenskaper är beroende av vilket material som har siktats och krossats.

Krossning utan tillräcklig sortering samt avsaknad av avsättning

Som berörs ovan har alltså sortering samt krossning och annan mekanisk bearbetning skett i stor utsträckning. Det står dock klart att avfall i stor utsträckning har krossats utan att först ha sorterats i tillräcklig omfattning. Exempelvis har målsäganden Lars Nurme, som har arbetat ett helt yrkesliv inom avfallsbranschen, redogjort för att krossverket smulade sönder alltihop och att sorteringen var begränsad. I detta avseende sätter tingsrätten även tilltro till Henrik Sandströms iakttagelser av fotografier från den stora avfallshögen väster om Endurovägen (se FUP Laxå s. 808) och lägger dessa till grund för bedömningen. Det står således klart att det rör sig om en blandning av material som har krossats tillsammans, vilket gör efterföljande sortering mycket svår

och kostsam eller rent av omöjlig. Dessa iakttagelser är förenliga med det som Hareton Awadees Akob själv har uppgett, när det gäller att det avfall som fanns vid konkursutbrottet enbart hade grovkrossats. Detta visar enligt tingsrättens mening att återvinningsbolaget varken har haft för avsikt att hantera avfallet enligt miljölagstiftningen i stort eller att avsätta det på ett tillåtet sätt.

Hareton Awadees Akobs uppgift (se kompletterande förhör inför rätten den 17 april 2025) om att materialet i den stora avfallshögen var 100 procent godkänt och kunde skickas direkt till värmeverk, men att återvinningsbolaget ville sortera och återvinna mer, motbevisas således av vad som har framkommit i övrigt. När delar av det blandade bygg- och rivningsavfallet lämnades till Tekniska verken i Linköping efter konkursutbrottet, visade det sig även att innehållet var sådant att avfallet inte kunde eldas där.

Vidare är det enligt tingsrättens mening svårt att föreställa sig att återvinningsbolaget skulle ta emot avfall för cirka 200 kr per ton och därefter lämna det till värmeverk för en kostnad om minst 500 kr per ton (angående vanligt förekommande priser vid värmeverk, se Jenny Sahlins respektive Björn Mollstedts vittnesmål – angående återvinningsbolagets priser i förhållande till NMT, se bland annat den s.k. Musketör-chatten, aktnilaga 1645 s. 537 och FUP Laxå s. 739).

William Nordvall, som arbetade som lastbilschaufför åt NMT, har vittnat om att hans huvuduppgift var att köra gips från Kassmyra till Laxå. Det står klart att det inte har funnits någon lagenlig avsättning för avfallsfraktionen gips i Laxå men att gipsrester har förekommit i det blandade bygg- och rivningsavfallet (jfr dock ovan angående Robert Silverstens idé att lägga gips i bullervallar i kostnadsbesparande syfte). Målsäganden Lars Nurme har berättat om hur gips lagrades i Laxå och krossades med damning som följd.

Den övergripande verksamhetsidé som Hareton Awadees Akob har presenterat inför miljöförvaltningen och även vidhållit inför rätten att omsättningen av avfallet skulle vara så hög det inte skulle bli något material kvar, stämmer således inte överens med vad som har framkommit i övrigt.

Risken för brand

Henrik Sandströms iakttagelser gäller också den förhöjda risken för brand och svårigheterna att hantera en eventuell brand. Han har uppehållit sig vid att det rör sig om lättantändligt material, och att det i praktiken inte skulle gå att bekämpa en eventuell brand i den stora avfallshögen effektivt. Anledningen till det är enligt hans uppfattning närheten till skog och avsaknaden av brandgator eller fördelning av avfallet i olika celler eller högar. Han har också berört att dioxiner nästan alltid bildas och sprids vid en brand i material av nu aktuellt slag. Linda Tollemark har redogjort för hur dioxiner sprids med rök och vilka påtagligt negativa långsiktiga effekter de får för människor och djur.

Tingsrätten konstaterar således att det står klart att avfallet i Laxå har hanterats på ett sätt som har ökat risken för brand bland annat genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar utan tillräckliga skyddsavstånd, såsom påstås i åtalet. Därtill kommer att det rör sig om en allvarlig risk med tanke på att dioxiner och andra skadliga ämnen i sådant fall skulle komma att spridas (se ovan).

Risken för urlakning

Enligt tingsrättens mening står det också klart att avfallet har förvarats utomhus, oskyddat. Bortsett från en mindre hårdgjord yta vid sorteringsplatsen väster om Endurovägen har avfallet till stor del förvarats på marken. Dessa omständigheter har inneburit en påtaglig risk för att miljöfarliga ämnen kan laka ut och spridas till följd av exempelvis nederbörd. Tingsrätten lämnar i det sammanhanget Hareton Awadees Akobs uppgift om att han trodde att hårt packat grus räknades som hårdgjord ytan utan avseende.

Balar

De relativt många balar med avfall som stod uppställda på anläggningen verkar främst ha fungerat som insynsskydd eller avgränsning. Under alla förhållanden står det klart att avfallsbalarna inte har förts till Laxå i syfte att avfallet skulle sorteras eller bearbetas på något annat sätt. Varken balarna eller dess funktion har angetts i anmälan (jfr Stefan Johnssons vittnesmål). Anmälan ger inte heller utrymme för någon passiv och långsiktig mellanlagring av avfall.

När det gäller balarna generellt sett i målet står det också klart att balar har

flyttats runt mellan Think Pink-koncernens olika anläggningar och – såsom nu är aktuellt – även förts till Laxå från andra anläggningar. Den balningsmaskin som Think Pink-koncernen använt sig av har funnits i Kassmyra sedan juni 2016 och flyttades till Laxå i september 2019 (angående det senare, se PB Laxå s. 756). De nu aktuella balarna har dock sitt ursprung i Kassmyra. Därefter har de förts till bland annat Kjula, Skultuna och i vissa fall – såvitt nu är aktuellt – vidare till Laxå. Balningen har således inte varit kortvarig.

Som tingsrätten har angett under åtalspunkten 1.12 är förvaringen av balar i Skultuna sammantaget att betrakta som ett bortskaffande av avfall. Det saknas anledning att göra någon annan bedömning avseende de balar som har flyttats till Laxå. Avfall får inte lagras under en längre period än ett år innan det bortskaffas, eftersom det i annat fall utgör en tillståndspliktig deponi (se samma åtalspunkt under rubriken ”Rättsliga förutsättningar för verksamheten i Skultuna”).

Störningar för närboende

Tingsrätten noterar att det har förekommit missförstånd bland de närboende, när det gäller framför allt innehållet i de ovan berörda siktresterna som var avsedda som fyllnadsmassor. Dessa massor har i vissa fall omtalats som ”svartmassor” eller ”batterimassor”.

Hanteringen av det blandade bygg- och rivningsavfallet utomhus har dock medfört mycket omfattande damning och buller. Detta har mycket utförligt berörts under huvudförhandlingen (se bland annat de filmsekvenser från den 2 och 3 juni 2020 som har spelats upp samt en rad fotografier). I en chatt har Hareton Awadees Akob själv till Robert Silversten beskrivit effekterna av damningen som att Laxån var vit av damm (aktbilaga 1644 s. 132 och 133). Det står klart att buller, damm och nedskräpning i form av plast med mera som har blåst omkring har orsakat stora olägenheter för de närboende. Det gäller i synnerhet för Richard Reinholdsson, Lars Nurme, Mikael Jumisko och Jeanette Ceder men även för Alexandra Johansson och Fredric Karlsson samt i viss mån för vittnet Björn Brohmée. Richard Reinholdssons situation som boende på fastigheten Röfors 9:65, i praktiken i avfallshanteringens geografiska mittpunkt, måste betecknas som extremt påfrestande. Åtminstone i

något fall har fordon körts eller parkerats direkt utanför Richard Reinholdssons tomt och fordonens tutor har använts, uppenbarligen i syfte att störa Richard Reinholdsson (se de ovannämnda filmsekvenserna). Hareton Awadees Akobs förklaring till detta beteende, att de närboende skulle ha provocerat återvinningsbolagets personal, förtjänar inte tilltro.

Tingsrätten bortser från Irene Sorons uppgifter om att några påtagliga störningar inte förekom, dels med tanke på vad som har framkommit i övrigt, dels med tanke på att hon tidigare var gift med Pär Jinnestrand.

Enligt tingsrättens mening inryms störningarna gentemot de närboende i gärningsbeskrivningen, mot bakgrund av formuleringarna om närheten till bostäder och hantering av oskyddat avfall utomhus.

Enligt tingsrättens bedömning har det varit känt av återvinningsbolaget att Richard Reinholdsson bodde på fastigheten Röfors 9:65. Det följer bland annat av att Pär Jinnestrand vistades på bruksområdet åtminstone någon gång per vecka och var delägare i den fastighetsbyrå som förmedlade köpet av fastigheten såsom bostad till Richard Reinholdsson (jfr aktbilaga 1579). Pär Jinnestrand måste enligt tingsrättens bedömning ha känt till att fastigheten var bebodd redan innan återvinningsverksamheten påbörjades. Enligt vittnet Björn Brohmée var det dessutom Pär Jinnestrand som förmedlade köpet av denna fastighet till den person som bodde där före Richard Reinholdsson.

Den omständigheten att fastigheten enligt plan- och bygglagstiftningen inte var avsedd för bostadsändamål har inte någon avgörande betydelse för tillämpningen av hänsynsreglerna i miljöbalken. Avgörande för tingsrättens bedömning är i stället att det rent faktiskt bodde någon där, vilket anknyter till gärningspåståendet när det gäller att det fanns bostäder intill de fastigheter där avfallet hanterades. Vidare framkom det efter prövning i mark- och miljödomstol att Richard Reinholdsson hade rätt att bo kvar på fastigheten på grund av preskription. Att i vart fall Pär Jinnestrand och Hareton Awadees Akob kände till att Richard Reinholdsson bodde och vistades på fastigheten senare under den tid när avfallsverksamheten bedrevs framgår av filmsekvenser från den 3 juni 2020 och av Jimmy Larvalds vittnesmål.

Närheten till Richard Reinholdssons bostad men även till Lars Nurmes

fastighet innebär att återvinningsbolagets uppgift om 350 meters avstånd till närmaste bostad har varit missvisande.

Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Tingsrätten övergår till att pröva vilka konsekvenser och risker som verksamheten har fört med sig, det vill säga om avfallet har hanterats på ett sätt som har

- medfört eller kunnat medföra en *förorening* som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller som medfört eller kunnat medföra någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen), eller
- orsakat att det i mark, luft och/eller vatten *släppts ut ämnen* som typiskt sett eller i det enskilda fallet medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken och andra stycket i gärningsbeskrivningen).

Det avfall som omfattas av gärningsbeskrivningen och som tingsrätten således har att pröva är framför allt följande:

- De stora mängderna i huvudsak osorterat bygg- och rivningsavfall som vid konkursutbrottet framför allt fanns i en stor hög väster om Endurovägen ("avfallsberget").
- Tidigare fanns även stora mängder sådant avfall på fastigheten Röfors 9:61, i närheten av det magasin där sortering tidvis skedde.
- De siktresten som var avsedda att användas som fyllnadsmassor, och som sedermera fördes till Mosjötippen för att användas till sluttäckning. Dessa lades upp på fastigheten Röfors 9:58.
- Avfallsmassor som har förvarats vid provtagningsplats A och B, delvis ovanstående siktresten.
- Avfallsbalarna.

”Avfallsberget” och det övriga i huvudsak osorterade bygg- och rivningsavfallet

Visserligen har någon provtagning inte genomförts i den stora avfallshögen i Laxå. Men mot bakgrund av fotografier som tagits på avfallet i kombination med bland annat Henrik Sandströms vittnesmål står det klart att det rör sig om ungefär samma slags blandning av bygg- och rivningsavfall som har förekommit beträffande övriga åtalspunkter. Som Naturvårdsverket har konstaterat framgår det av vissa fotografier att avfallet består av plast, isolering, mindre järnbitar, träflisor, elkablar och betongbitar, vilket pekar på att detta avfall är ett osorterat bygg- och rivningsavfall som sannolikt innehåller farligt avfall. Ett annat fotografi visar en tub av okänt innehåll och annat elavfall som pekar på att avfallet består till viss del av misstänkt farligt avfall.

Med tanke på innehållet i de blandade avfallshögarna i exempelvis Kassmyra och Kagghamra, kan således de risker som avfallshanteringen har inneburit antas vara jämförbara med övriga platser där liknande högar har förekommit.

Det övriga blandade bygg- och rivningsavfallet som har förekommit på andra platser i Laxå är förenat med samma risker som den stora avfallshögen, med den skillnaden att hårdgjord yta har förekommit i högre utsträckning.

Tingsrätten tar i detta avseende fasta på det som NFC har anfört om bygg- och rivningsavfall i allmänhet (FUP Laxå s. 679), vilket beskrivs ovan (se under rubrikerna Miljöfarlig verksamhet, Bygg- och rivningsavfall).

Tingsrätten konstaterar också att innehållet i den nu aktuella avfallshögen i huvudsak framgår av fotografier som har tagits på den. En relativt stor del av innehållet utgörs av olika slags plast. Som Henrik Sandström har påtalat kan plast generellt sett innehålla farliga ämnen som kan spridas när avfallet bryts ned efter lång tid.

Tingsrätten lägger även Naturvårdsverkets yttrande till grund för bedömningen (HP s. 68 och 69). Enligt verket visar fotografierna från platsen att det rörde sig om en avfallshantering som kan medföra risk för en förorening som är skadlig för människors hälsa, djur eller växter. Verket hänförde sig till att stora

mängder osorterat bygg- och rivningsavfall hade lagrats på ett sätt som gör att förorenade ämnen kan laka ut och förorena mark samt grundvatten.

Därutöver konstaterar tingsrätten att hanteringen av avfallet har medfört en ökad risk för brand genom självantändning (se ovan). Även denna risk skulle ha kunnat medföra en förorening som hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har ringa betydelse (andra punkten i straffbestämmelsen).

Siktresterna

Siktresterna har visserligen inte provtagits i samband med brottsplatsundersökningen, men däremot i ett tidigare skede, i april 2019. Provtagningarna visade att massorna överskred gränsvärdena för mindre känslig markanvändning när det gäller de höga halterna av koppar, Zink, PAH-H och alifater (PB P s. 383). Snarlika provresultat framkom när miljökonsulten Mats Dorell tog prover från siktresterna på plats i Laxå i januari 2020 (FUP Laxå s. 47–49).

Därutöver har även Magnus Karlsson genomfört provtagningar avseende siktresterna i april 2020 (FUP Laxå s. 423–433).

Den omständigheten att siktresterna slutligen, efter gärningstiden och konkursutbrottet, trots allt kom att transporteras till Mosjö-tippen förändrar inte riskbedömningen ovan. Skälet för den slutsatsen är att återvinningsbolagets önskemål var att siktresterna skulle användas till en funktion vid sluttäckningen av denna deponi som de inte uppfyllde kraven för (ovan tätskikt), medan siktresterna slutligen kom att användas till en annan funktion enligt överenskommelse med Laxå Vatten AB. Siktresterna uppfyllde således inte kravet för den första funktionen, men väl för den andra (se bland annat Björn Gudmundssons vittnesmål och FUP Laxå s. 134–141).

Balarna

Som berörs ovan innehöll avfallsbalarna plast, isolering, metall, träflisor, elkablar, betongbitar etcetera, vilket liknade innehållet i ”avfallsberget” (FUP Laxå s. 673). Att bala avfall minskar allmänt sett riskerna för såväl lakning som brand. I detta fall har balarna dock varit i relativt dåligt skick (se bland

annat målsägandeförhören med Alexandra Johansson), vilket har inneburit en risk för lakning på medellång eller lång sikt. Vidare stod de i direkt anslutning till den stora avfallshögen, vilket innebär att en eventuell brand i högen sannolikt skulle ha spridit sig till balarna. Sammantaget bedömer tingsrätten att hanteringen av balarna har varit förenad med risker som är jämförbara med de som gäller för den stora avfallshögen.

Frågan om utsläpp

Naturvårdsverket har anfört att det är oklart om de föroreningar som har hittats på provplats A respektive B kommer från avfallshanteringen eller inte.

För tingsrättens del råder det inte någon tvekan om att den aktuella marken är påverkad av många års industriell verksamhet. När det gäller provtagningarna tar tingsrätten dock fasta på kriminalteknikern Göran Schwartzs uppgift om att kriminalteknikerna var noga med att inte gräva i marken utan bara i högarna (jfr fotografier på gropar i TP Laxå s. 364 och aktbilaga 1781). Tingsrätten utgår således från att halterna av framför allt bly, kvicksilver och PAH-H i område A respektive bly och koppar i område B (FUP Laxå s. 682) inte härstammar från den ursprungliga marken utan har tillkommit genom de massor som NMT och återvinningsbolaget har lagt på platsen. Genom att massorna har blandats med omkringliggande mark får ett utsläpp av dessa typiskt sett farliga eller mycket farliga ämnen anses ha skett. Vid denna bedömning saknar det betydelse att marken sannolikt redan var förorenad sedan tidigare.

Sammantaget bedömer tingsrätten således att avfallshanteringen i Laxå är att bedöma som ett miljöbrott i objektiv mening både på den grunden att avfallshanteringen har inneburit stora risker för människor och miljö och på grund av att utsläpp av farliga ämnen har skett. Gärningen har präglats av vilseledande gentemot berörda myndigheter och en hänsynslöshet när det gäller konsekvenser och risker.

Har sättet att hantera avfallet varit tillåtet, allmänt vedertaget eller försvarligt?

Tingsrätten övergår till att pröva Hareton Awadees Akobs invändning enligt 29 kap. 1 § fjärde stycket miljöbalken om att

1. behörig myndighet har tillåtit förfarandet genom att
2. inte ha någon erinran mot anmälan och
3. delta vid möten utan att framföra synpunkter som inte tillgodosetts respektive
4. hanteringen har skett på ett sätt som är allmänt vedertaget och med hänsyn till omständigheterna försvarligt.

Som tingsrätten har berört ovan har det inte funnits något tillstånd för verksamheten. När det gäller frågan (1) om behörig myndighet, alltså miljöförvaltningen och i viss mån länsstyrelsen, i praktiken har tillåtit verksamheten gör tingsrätten följande överväganden. Tingsrätten har ovan konstaterat att verksamheten inte har följt de restriktioner och övriga förutsättningar som angavs i anmälan, till exempel när det gäller volymen avfall, platsen för sortering och lagring av siktresten som transporterats till Laxå. Därutöver står det klart att återvinningsbolaget har åsidosatt de krav som myndigheterna och miljölagstiftningen ställde i en rad hänseenden, när det gäller exempelvis mängden avfall, att transportera bort siktresterna och att inte använda vissa maskiner utomhus.

Även bortsett från detta har verksamheten i hög grad avvikit från hur en återvinningsanläggning bedrivs på ett sedvanligt aktsamt sätt, till exempel när det gäller hur länge avfall blir liggande, hanteringen av brandrisken, avsaknaden av hårdgjorda ytor och övrigt skydd mot urlakning. Hanteringen har således inte skett på ett sätt som är allmänt vedertaget eller med hänsyn till omständigheterna försvarligt.

Sammantaget är något undantag enligt 29 kap. 1 § fjärde stycket miljöbalken inte tillämpligt.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Verksamhetsutövare

Tingsrätten prövar nedan de tilltalades respektive delaktighet och eventuella uppsåt.

En avgörande fråga för denna bedömning är vem eller vilka som har bedrivits avfallsverksamhet i Laxå. Vid denna prövning är utgångspunkten att det straffrättsliga ansvaret vanligtvis bör riktas mot den som är verksamhetsutövare enligt miljöbalken i de fall han eller hon inte är fastighetsägare.

Fariba Vancor och har gjort gällande att hon och NMT inte hade något med verksamheten att göra, utöver att NMT hyrde ut personal och maskiner till återvinningsbolaget samt betalade en slags tippavgift för att låta återvinningsbolaget ta hand om avfall från NMT. Detta överensstämmer med Hareton Awadees Akobs synsätt att det var han som drev verksamheten i Laxå.

Åklagarna har däremot gjort gällande att avtalsrelationen och faktureringsförfarandet mellan å ena sidan NMT och å andra sidan återvinningsbolaget är en skenkonstruktion och att det i själva verket har varit NMT som bedrivit verksamheten i Laxå och således varit verksamhetsutövare enligt miljöbalken.

I denna fråga gör tingsrätten följande överväganden.

Allmänt sett är det inte något uppseendeväckande att ett företag, oavsett om det rör sig om avfallsbranschen eller ej, hyr in personal eller maskiner från ett annat företag. I förevarande fall har emellertid återvinningsbolaget samtidigt varit en slags leverantör åt NMT. Återvinningsbolaget har således varit beroende av NMT när det gäller leveranserna av avfall och de därmed sammanhängande betalningarna, samtidigt som viss personal och en stor del av maskinerna kom från NMT. Oavsett hur frågan om verksamhetsutövare bedöms, måste denna omständighet ha medfört att återvinningsbolaget har varit starkt beroende av NMT. Det kan här nämnas att återvinningsbolaget

visserligen har haft några andra kunder men att dessa bara stått för några få procent av intäkterna jämfört med NMT (FUP Laxå s. 661 och 662). Mot bakgrund av att personal och maskiner fanns på plats i Laxå har Arbetsmiljöverket vid en inspektion ansett att det var NMT som var ansvarig för arbetsmiljön (FUP Laxå s. 581–583 samt PB D s. 422).

Sett isolerat är det inte heller uppseendeväckande att två bolag som har fordringar på varandra kvittar anspråk för att minimera betalningsflödena till nettobelopp (s.k. nettning) (angående kvittningen mellan NMT respektive återvinningsbolaget, se bland annat PB M s. 2422).

I viss kommunikation inom NMT har det dock förekommit formuleringar som kan tolkas som att verksamheten i Laxå bruk i själva verket bedrevs eller kontrollerades av NMT (TP Laxå s. 253 och 254 samt TP 1 s. 1367). Hareton Awadees Akob har dock i sin kommunikation framhållit att han behöver ha kontroll över sin anläggning (TP 8 s. 87). Även i anteckningar från ett ledningsmöte inom Think Pink-koncernen har det beskrivits som att Think Pink-koncernen hade ett ”samarbete” med anläggningen i Laxå, snarare än att Think Pink-koncernen själv drev anläggningen (FUP Skultuna s. 284).

I ett organisationsschema för NMT har Jimmy (Larvald, tingsrättens anmärkning) angetts som ansvarig för Laxå (PB M s. 2 248). Tingsrätten lägger dock inte någon större vikt vid detta. Anledningen till det är dels att det har förekommit många olika organisationsskisser i målet, varav vissa framstår som utkast, dels att schemat inte utesluter att NMT enbart har tillhandahållit personal och maskiner.

Inte heller Robert Silversten dubbelroll som konsult för såväl återvinningsbolaget som NMT ger något entydigt svar på frågan om verksamhetsutövare. Att Robert Silversten har varit djupt inblandad i verksamheten i Laxå binder således inte NMT till rollen som verksamhetsutövare, eftersom Robert Silversten varit konsult för båda dessa bolag. Robert Silversten kommunikation gentemot Hareton Awadees Akob när det gäller exempelvis kritik mot Fariba Vancor (se bland annat den s.k. Musketör-chatten i aktbilaga 1645 i icke avvisade delar), visar dessutom på ett visst mått av självständighet för hans del i förhållande till NMT och Fariba

Vancor.

I viss kommunikation mellan Fariba Vancor och Magnus Karlsson när det gäller frågan om hur involverade NMT var i Laxå bruk uppgav Fariba Vancor att hon skulle stå för Magnus Karlssons kostnader när han skulle åka dit och hjälpa Hareton Awadees Akob (PB G s. 288 och 289). Enligt tingsrättens mening talar detta relativt starkt för att det var NMT som hade det avgörande inflytandet över verksamheten. I samma riktning talar den omständigheten att Fariba Vancor enligt egna uppgifter var beredd att betala för en riskanalys avseende Laxå för 50 000 kr, vilket hon inte har kunnat ge någon tydlig förklaring till.

En ytterligare omständighet som relativt starkt talar för NMT styrde över verksamheten i Laxå är omständigheterna kring NMT:s köp av en förbränningsugn (panna), som var avsedd för förbränning av avfall. Det framgår av meddelanden från Robert Silversten att syftet med förbränningsugnen var att kunna elda upp en stor mängd avfall per dag (TP L s. 116) och bli av med all restfraktion (se Musketör-chatten, aktbilaga 1645 s. 146). Tobias Gustafsson ansvarade för att låta transportera förbränningsugnen till Laxå (PB M s. 1813 och 1814). Det skulle dock krävas en rad åtgärder för att den skulle kunna användas på avsett sätt, bortsett från de tillstånd enligt miljöbalken som skulle krävas. Sammantaget är det svårt att föreställa sig att NMT skulle installera en förbränningsugn på någon annans fastighet om bolaget inte hade kontroll över verksamheten.

I kommunikation mellan Fariba Vancor och Magnus Karlsson när det gäller frågan om hur involverade NMT var i Laxå bruk uppgav Fariba Vancor att hon skulle stå för Magnus Karlssons kostnader när han skulle åka dit och hjälpa Hareton Awadees Akob (PB G s. 288 och 289).

I motsatt riktning talar dock stora delar av den relativt omfattande kommunikation från Hareton Awadees Akob som har lagts fram i målet. Hareton Awadees Akob har stundom uttryckt sig som att han övervägde att avbryta samarbetet med NMT, vilket inte är förenligt med att NMT skulle ha styrt över verksamheten. Meddelanden mellan Hareton Awadees Akob och Robert Silversten i november 2019 tyder på att återvinningsbolaget övervägde

att helt stoppa alla transporter från Kassmyra till Laxå till följd av att för stora mängder skickades tid, vilket överensstämmer med den övergripande bild som har framträtt i målet när det gäller NMT:s försök att minska mängderna avfall i Kassmyra under den tiden (se Musketör-chatten, aktbilaga 1645 s. 813–819). Samtidigt har Hareton Awadees Akob varit mån om att informera Fariba Vancor om hur verksamheten utvecklades (se bland annat TP 8 s. 86).

Vid en sammantagen bedömning finner tingsrätten att det inte är ställt utom allt rimligt tvivel att NMT har varit verksamhetsutövare i Laxå. Tingsrätten utgår därför i stället från att återvinningsbolaget har varit verksamhetsutövare.

Hareton Awadees Akob

Hareton Awadees Akob har såväl formellt som i praktiken drivit återvinningsbolaget och fattat de avgörande besluten om hur avfallet skulle hanteras. Han har haft god kännedom om att mycket stora mängder avfall förvarades på platsen, och att återvinningsbolaget inte följde det som hade angetts i anmälan och inte heller efterföljde miljöförvaltningens krav i alla delar. Som några exempel på det kan nämnas att han i mars 2020 påtalade att högarna i Laxå höll på att bli extremt höga (PB Laxå s. 713). Några veckor tidigare hade han meddelat Robert Silversten att det var krisläge och att de skulle förlora allt om Sydnärke (dvs. miljöförvaltningen, tingsrättens anmärkning) tog ett prov, vilket tingsrätten uppfattar gällde siktresterna (aktbilaga 1644 s. 49). Vid ett annat tillfälle skrev Hareton Awadees Akob att han inte brydde sig om hur ”fabriken” (dvs. Laxå) såg ut utan endast hur plånboken såg ut, även om det blir ”jävligt fullt med sopor” (PB Laxå s. 446, finns även i Musketör-chatten, aktbilaga 1645 s. 159). Vid ett tidigare tillfälle har Hareton Awadees Akob, när det gäller konsekvenserna för de närboende, gett uttryck för att han skulle ”pipa byn” (PB Laxå s. 187 och 188). Visserligen skrev Hareton Awadees Akob ännu tidigare, under 2018, att han ville återvinna avfallet och inte lägga det på hög (PB Laxå s. 448), men utredningen visar alltså att hans inställning har förändrats efter det att verksamheten påbörjades.

Mot denna bakgrund anser tingsrätten att Hareton Awadees Akob har varit medveten om hur länge avfallet hade förvarats på platsen, bristen på avsättning

för avfallet och att det fanns avsevärda risker med förvaringen. Trots detta har han fortsatt hanteringen av nytt avfall även när avsättningen var begränsad och avfallsmängderna således ökade. Han har således agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt) i förhållande till att risker skulle uppkomma för människor och miljö samt att utsläpp kunde ske. Han ska därför dömas för miljöbrott.

Åtalet avser perioden (gärningstiden) den 1 januari 2019–27 oktober 2020. Miljöbrott har fem års preskriptionstid. Hareton Awadees Akob delgavs stämning den 1 februari 2024. Han kan därför endast dömas för gärningen från och med den 1 februari 2019, vilket i och för sig omfattar all hantering av avfall som nu är aktuell.

Pär Jinnestrand

När det gäller Pär Jinnestrand är det ovan nämnda kompanjonsavtalet inte av avgörande betydelse för frågan om eventuellt straffrättsligt ansvar. Avgörande är i stället vilket faktiskt agerande som eventuellt kan läggas Pär Jinnestrand till last i förhållande till avfallshanteringen och vilka eventuella insikter han haft.

Inledningsvis bör det framhållas att Pär Jinnestrand har tillhandahållit den mark som användes för återvinningsbolagets verksamhet och varit ledamot i bolagets styrelse. Det innebär att han har haft en avgörande roll i att avfallshanteringen kom till stånd.

Tingsrätten konstaterar i den delen att Pär Jinnestrand under den aktuella tiden har vistats på bruksområdet regelbundet, åtminstone någon gång per vecka, samt att han närvarat i samband med anläggandet av stängsel och vid vissa grävarbeten. Han måste således åtminstone i stora drag ha känt till hur verksamheten utvecklades när det gäller olika avfallshögar med mera. I vissa fall har han även tagit del av fotografier på sådana högar (se ovan).

Därutöver har Pär Jinnestrand tagit en mycket aktiv roll framför allt när det gäller kontakterna med kommunen och miljöförvaltningen (se ovan). Han har bland annat skrivit under anmälningar och ansökningar samt företrätt återvinningsbolaget gentemot myndigheterna (se även t.ex. TP 10 s. 79). I vissa fall när han inte själv har haft en sådan roll, har han i vart fall via andra

tilltalade tagit del av uppgifter om vad som sagts vid dessa tillfällen (se ovan). I ett fall har han medvetet undvikit att närvara vid en inspektion i syfte att vid behov kunna ”spela Allan” senare. Han har även deltagit i hanteringen av specifika frågor såsom förfarandet med provtagning (PB Laxå s. 376).

Pär Jinnestrands insyn i verksamheten framgår även av ett inspelat telefonsamtal med en polisman i inledningsskedet av förundersökningen om miljöbrott, varvid han argumenterade för att allt var i sin ordning när det gällde avfallshanteringen. Av samtalet framgår att Pär Jinnestrand var på bruksområdet en dag i veckan, att Pär Jinnestrand ansåg att återvinningsbolaget hade rätt att driva verksamheten, att han hade koll på vissa myndighetsbeslut och att han ansåg att bolaget hade rätt att använda sorteringsmaskiner.

Enligt tingsrättens mening visar samtalet tydligt att Pär Jinnestrand var insatt i verksamheten, vilket går att förena med Hareton Awadees Akobs och Pär Jinnestrands synsätt att Pär Jinnestrand var en ”story teller”. Mot den bakgrunden gör tingsrätten samma bedömning i fråga om uppsåt som ovan när det gäller Hareton Awadees Akob. Pär Jinnestrand har således begått gärningen med uppsåt.

Pär Jinnestrand delgavs stämning den 27 januari 2024 och döms därför för miljöbrott såvitt avser tiden fr.o.m. den 27 januari 2019.

Fariba Vancor

Trots bedömningen av frågan om verksamhetsutövare ovan står det klart att NMT har haft en central roll i verksamheten i Laxå och att återvinningsbolaget har varit beroende av NMT. Personal och framför allt maskiner från NMT har varit avgörande för att verksamheten i Laxå kunde drivas.

Det står också klart att Fariba Vancor har haft en god insyn i verksamheten (se t.ex. en kopia av anmälan till miljöförvaltningen i PB Laxå s 465) och hur det avfall som NMT levererade hanterades. Hon har bland annat fått del av beslut från kommunen (PB Laxå s. 465). Vidare har hon haft kännedom om att alltför stora mängder avfall fanns i Laxå och att det således fanns brister i hanteringen (se ovan angående ett e-postmeddelande av den 19 november 2019 från

Hareton Awadees Akob i TP 8 s. 86). Trots det har hon tillsett att NMT har bidragit med personal och maskiner, samtidigt som avfall levererades till uppseendeväckande låga kostnader (vanligtvis 200 kr per ton brännbart avfall, se ovan). Därigenom har hon enligt tingsrättens mening varit delaktig i hanteringen i en sådan omfattning att hon får anses ha utfört gärningen tillsammans och i samråd med Hareton Awadees Akob och Pär Jinnestrand.

Hon har visserligen inte tagit någon fysisk befattning med avfallet. Men som åklagarna har gjort gällande har hon genom sitt bestämmande inflytande i Think Pink-koncernen låtit hantera avfall med hjälp av andra personer. Uttrycket ”låtit hantera avfall” i gärningsbeskrivningen, som har behandlats utförligt under huvudförhandlingen, måste således förstås i ljuset av Fariba Vancors roll inom Think Pink-koncernen. I denna roll har hon tillsammans och i samförstånd med bland annat Hareton Awadees Akob, Pär Jinnestrand, Robert Silversten och i viss mån Tobias Gustafsson låtit samla in avfallet, transportera det till Laxå, förvara och lagra det där samt i vissa fall bortskaffa avfall. För tingsrättens del är det således tydligt vad som avses i gärningsbeskrivningen när det gäller Fariba Vancors roll.

På motsvarande sätt som anförs ovan har hon agerat med uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt) i förhållande till att risker skulle uppkomma för människor och miljö samt att utsläpp kunde ske. Hon ska därför dömas för miljöbrott.

Thomas Nilsson

Som framgår ovan kom det osorterade bygg- och rivningsavfallet från Kassmyra, där Thomas Nilsson ansvarade för materialet. Ovan har också berörts att Thomas Nilsson hade ett särskilt ansvar för Think Pink-koncernens maskinpark. Detta kom att få en särskild betydelse i fråga om Laxå, eftersom återvinningsbolaget hyrde flera maskiner från Think Pink-koncernen som gick sönder vid en rad tillfällen. Mot bakgrund av detta var Thomas Nilsson delaktig i att felsöka maskinerna, skicka personal från Think Pink-koncernen till Laxå och även i övrigt vara återvinningsbolaget behjälplig. Vid ett tillfälle skulle han bjudas in till ett styrelsemöte i återvinningsbolaget (PB L s. 250).

Thomas Nilsson har själv redogjort för att han var i Laxå omkring tre gånger, bland annat för att gå igenom verksamheten tillsammans med Hareton

Awadees Akob och ge tips om hur den kunde bedrivas på ett effektivt sätt. Därutöver har Thomas Nilsson fått fotografier från Laxå skickade till sig och med all sannolikhet fått redogörelser för situationen i Laxå från bland annat Robert Silversten, Sam Lindgren och Jimmy Larvald. Han kan inte heller ha undgått att få vetskap om att Hareton Awadees Akob vid något eller några tillfällen reklamerade avfall som hade skickats från Kassmyra till Laxå.

Sammantaget står det således klart för tingsrätten att Thomas Nilsson hade en relativt god insyn i situationen i Laxå, som ur miljölagstiftningens perspektiv uppvisade stora likheter med situationen i Kassmyra. Genom att Thomas Nilsson har ställt personal och maskiner till förfogande samt genom att delta i att avfall skickades från Kassmyra har han enligt tingsrättens bedömning låtit hantera avfall på det sätt som åklagarna har gjort gällande. Tingsrätten gör samma bedömning avseende hans uppsåt som när det gäller Kassmyra (åtalspunkten 1.1). Thomas Nilsson ska således dömas för miljöbrott.

Robert Silversten

Som berörs ovan har Robert Silversten haft en slags dubbelroll i fråga om Laxå, med tanke på att han har varit konsult för såväl återvinningsbolaget som NMT. Därigenom har han också fungerat som en kommunikationskanal mellan dessa bolag. Robert Silversten utformade de ursprungliga anmälningarna till miljöförvaltningen, som fick en vilseledande innebörd, och hade således en avgörande roll när verksamheten skulle påbörjas. Genom att han utformade dessa anmälningar och samtidigt hade en ledande ställning i bolaget har han också varit på det klara med att verksamheten inte följde de förutsättningar som hade angetts i anmälan. Det framgår av utredningen att han var på det klara med att verksamheten skulle få avsevärda problem om alla förhållanden kom till myndigheternas kännedom.

Robert Silversten omfattande kännedom och delaktighet i verksamheten i Laxå framgår av anteckningar om markprover, marklov, avtal, transporter och maskiner som NMT skulle transportera till Laxå (PB I s. 114 och 115 och PB J s. 201). Han har även varit delaktig i att företräda återvinningsbolaget gentemot miljöförvaltningen. Vid ett tillfälle skickade Robert Silversten in ett analysresultat för återvinningsbolagets räkning (TP 10 s. 491). Agerandet får

betecknas som vilseledande med tanke på att vissa sidor av handlingen saknades. Även Robert Silversten agerande i förhållande till miljöförvaltningen respektive Laxå Vatten AB när det gäller användningen av siktresten som fyllnadsmassor har varit vilseledande, mot bakgrund av graden av föroreningar i massorna (angående föroreningarna, se bland annat Mats Dorells vittnesmål).

Det finns också en synnerligen omfattande kommunikation med meddelanden mellan Robert Silversten och övriga tilltalade, inte minst i förhållande till Hareton Awadees Akob (se bland annat Musketör-chatten, aktbilaga 1645 i icke avvisade delar). Som ett exempel kan nämnas att Robert Silversten var medveten om att det var ”fullt” i Laxå i juli 2019 (TP 1 s. 291 och 292). Robert Silversten var även medveten om risken för att straffansvar och näringsförbud skulle kunna bli konsekvensen av NMT:s verksamhet respektive verksamheten i återvinningsbolaget, åtminstone för Fariba Vancor respektive Hareton Awadees Akob (PB I s. 2308 och 2809).

Meddelandena visar att Robert Silversten hade ett stort inflytande över verksamheten i Laxå och en ställning som i praktiken är jämförbar med Hareton Awadees Akobs roll. För tingsrättens del råder det ingen tvekan om att han var på det klara med att risker för människor, djur och miljö skulle kunna uppkomma genom avfallshanteringen, och att han har förhållit sig likgiltig inför att så kunde bli fallet. Han har således begått gärningen med uppsåt.

Leif Karlsson

Det saknas utredning som binder Leif Karlsson till avfallshanteringen i Laxå. Den begränsade allmänna bevisning som finns om Leif Karlssons roll i Think Pink-koncernen generellt sett styrker inte att han har gjort sig skyldig till något miljöbrott i Laxå. Leif Karlsson ska således frikännas från denna åtalspunkt.

Tobias Gustafsson

Som har nämnts ovan ansvarade Tobias Gustafsson för att förbränningsugnen kom till Laxå (PB M s. 1813 och 1814). Ugnen har dock inte fyllt någon funktion i avfallshanteringen. Den har därför inte någon avgörande betydelse för frågan om Tobias Gustafssons eventuella straffrättsliga ansvar.

Tobias Gustafsson kan däremot kopplas till avfallshanteringen via de balar som transporterades till Laxå. I meddelanden mellan Jimmy Larvald och Robert Silversten i slutet på maj 2019 berördes Tobias Gustafssons ansvar för att transportera balar till Laxå och att dessa transporter nu kunde återupptas (PB I s. 1228 och 1235). Tobias Gustafsson har således i viss mindre utsträckning varit delaktig i den avfallshantering som tingsrätten enligt ovan har bedömt som ett miljöbrott. Eftersom Tobias Gustafsson har hanterat balar (i vissa fall samma balar) även i Skultuna och Kjula måste han ha varit på det klara med att balarna var relativt gamla. Det står också klart av fotografier och meddelanden att han kände till att balarna, eller åtminstone vissa av dem, var i dåligt skick. Han har också känt till innehållet i balarna i stora drag. Han måste därmed även ha förstått att det fanns en beaktansvärd risk för påverkan på människor och miljö på lång sikt och har således agerat med uppsåt. Tobias Gustafssons delaktighet avseende denna punkt är dock begränsad.

Magnus Karlsson

Tingsrätten övergår till att pröva om Magnus Karlsson har gjort sig skyldig till medhjälp till gärningen genom att underlätta och främja de brottsliga gärningarna eller styrka gärningspersonerna i deras uppsåt på det sätt som åklagarna har gjort gällande.

Inledningsvis bör framhållas, vilket även Magnus Karlsson själv har påtalat, att Magnus Karlssons arbete i fråga om återvinningsbolaget påbörjades relativt sent i händelseförloppet enligt ovan. Han har således inte varit delaktig i att återvinningsbolagets verksamhet kom till stånd eller att verksamheten i Laxå påbörjades, i motsats till bland annat Robert Silversten.

Som berörs ovan har dock Magnus Karlsson varit påtagligt delaktig i de senare delarna av händelseförloppet. Han har bland annat varit påstridig och försökt att förmå miljöförvaltningen att godta de delvis förorenade siktresterna som fyllnadsmassor vid anläggandet av en bullervall/skyddsvall. Som tingsrätten har berört ovan fyller vallen ingen väsentlig praktisk funktion. I stället rör det sig om ett sätt att avsätta avfallet i strid med miljölagstiftningen. För att få till stånd anläggandet av vallen har Magnus Karlsson åberopat sin långa erfarenhet som miljökonsult. Hans interna kommunikation med de övriga tilltalade

innehåller nedsättande omdömen om tjänstemännen vid miljöförvaltningen. Det talar för att Magnus Karlsson har gått utöver sin professionella roll som miljökonsult, även om det inte är avgörande för tingsrättens prövning.

Utredningen visar även att Magnus Karlsson har gjort relativt ytliga provtagningar av siktresterna och endast lämnat ett samlingsprov till analys. Vidare står det klart att provet inte är analyserat enligt någon ackrediterad metod (FUP Laxå s. 433, jfr Fiskartorpet, åtalspunkten 1.4, m.fl.). Magnus Karlsson har också jämfört provresultaten med riktvärdena för förorenad mark (se rapporten i FUP Laxå s. 426), vilket enligt tingsrättens bedömning inte är relevant när det gäller att tillföra nya massor för påstått anläggningsändamål. Agerandet måste ses som vilseledande. Samtidigt har han försökt övertyga miljöförvaltningen och byggförvaltningen om att godkänna användningen av massorna till vallar utan ytterligare riskanalys, och i det sammanhanget anført att han som miljöexpert anser att det absolut viktigaste att vallarna får uppföras omgående (FUP Laxå s. 87).

Även den så kallade klassningsplan som Magnus Karlsson har upprättat (se ovan, FUP Laxå s. 493) ger enligt tingsrättens bedömning ett vilseledande intryck. Det gäller för det första resonemanget om att massorna skulle understiga gränserna för mindre känslig markanvändning (MKN), vilket inte var fallet, dels resonemanget om att sammanvägd klassning av vissa massor skulle medföra att tre prover klassificerades som icke-farligt avfall. Det torde vara en självklarhet att massorna inte skulle ha sådana värden att de bedömdes som farligt avfall varför ”klassningen” som ”icke-farligt avfall” knappast kan vara relevant.

Magnus Karlssons agerande uppfattades av byggnadsinspektören Mattias Appelgren som ett påverkansförsök och av miljöchefen Lars Viitanen som att han ”dumförklarade” förvaltningens personal. Miljöinspektören Maria Strömfors uppfattade att Magnus Karlsson hade en så överlägsen attityd och använde sådana härskartekniker att en annan inspektör behövde stöd i kontakterna med Magnus Karlsson.

Enligt tingsrättens mening får således Magnus Karlssons agerande sammantaget betecknas som vilseledande. Det gäller inte minst med tanke på

att Magnus Karlsson hade god insyn i de brister som fanns i Think Pink-koncernens verksamhet i stort och att han kände till att det rörde sig om siktrest, alltså restprodukter från NMT:s sorterings- och krossningsverksamhet, med höga värden av farliga ämnen (se ovan angående hans provtagning).

De nu aktuella vallarna har dock inte kommit till stånd. Magnus Karlsson har därmed knappast underlättat gärningen i det avseendet. Genom sitt agerande har han däremot underlättat att siktmassorna förvarades i Laxå under relativt lång tid och styrkt övriga gärningspersoner i deras uppsåt när det gäller avfallshanteringen i Laxå generellt sett – under den senare delen av händelseförloppet och trots att Magnus Karlsson alltså inte var delaktig från början. Det sistnämnda gäller även hans interna kommunikation med de övriga tilltalade, särskilt de många kritiska och nedlåtande kommentarerna om miljöförvaltningens agerande. Som exempel på detta kan nämnas kommentaren om att tjänstemännen där skulle vara ”helt jäkla rubbade i huvudet” och uppgiften att man inte ska stirra sig blind på riktvärden (FUP Laxå s. 446 och 468).

Magnus Karlsson ska således dömas för medhjälp till miljöbrott.

Skadestånd

Målsägandenas skadeståndskrav

Tillämplig lag

I likhet med den bedömning som tingsrätten har gjort under åtalpunkten 1.1 (Kassmyra) utesluter inte de särskilda bestämmelserna om utvidgat skadeståndsansvar för miljöskador enligt 32 kap. miljöbalken att bestämmelserna i skadeståndslagen tillämpas i stället i en situation av nu aktuellt slag. I detta avseende hänvisas till den närmare bedömning som gjorts om tillämplig lag under åtalpunkten Kassmyra.

Richard Reinholdsson

Som tingsrätten har anfört när det gäller åtalpunkten 1.1 (Kassmyra) är det inte helt uteslutet att ett miljöbrott kan ge rätt till kränkningsersättning. En förutsättning för detta bör dock som huvudregel vara att brottet har karaktären

av ett angrepp mot en viss person eller i vart fall en någorlunda tydligt avgränsad krets av personer. Det bör också vanligtvis krävas att det rör sig om ett uppsåtligt angrepp av sådant slag.

Enligt tingsrättens mening har Richard Reinholdsson levt under extrema förhållanden under den tid som avfallshanteringen – i synnerhet sorterings- och krossningsverksamheten – pågick. Som berörs ovan finns det inslag i denna hantering som framstår som riktad direkt mot Richard Reinholdsson (se ovan berörda filmsekvenser). Återvinningsbolagets agerande gentemot honom framstår sammantaget som hänsynslöst. Vid en sammantagen bedömning finner tingsrätten att han har utsatts för en sådan allvarlig kränkning av hans frid som avses i bestämmelsen om kränkningersättning. De tilltalade som fälls till ansvar för uppsåtligt miljöbrott enligt ovan är således skyldiga att ersätta honom för kränkning. Det begärda beloppet om 40 000 kr framstår som skäligt. På beloppet ska ränta utgå.

Övriga målsägande

Tingsrätten har inte någon anledning att ifrågasätta att avfallshanteringen har lett till svåra olägenheter och betydande obehag för Lars Nurme, Mikael Jumisko, Elsa Jumisko, Ville Jumisko, Jeanette Ceder, Anton Eriksson, Emil Eriksson, Fredric Karlsson, Theo Carlsson och Alexandra Johansson. Gärningen framstår dock inte riktad mot dem i sådan utsträckning att ersättning för kränkning bör komma på fråga. Deras begäran om detta ska således lämnas utan bifall. De har i andra hand begärt ersättning enligt 32 kap. miljöbalken. Sådan ersättning prövas i mark- och miljödomstol (se 21 kap. 1 § första stycket 6 miljöbalken). Tingsrätten är således förhindrad att pröva yrkandet i den delen.

Därutöver har Lars Nurme begärt ersättning för sakskada när det gäller sanering av ett nedsmutsat tak. En sådan kostnad framstår som en förutsebar följd av den aktuella avfallshanteringen, särskilt när det gäller damningen. Den faktura som har lagts fram till styrkande av den aktuella kostnaden (aktbilaga 1721) avser målning av taket. I detta avseende godtar tingsrätten Lars Nurmes uppgifter om att ett tjockt lager avfallsdamm lade sig på taket och att färgen på taket lossnade när försök att rengöra det med högtrycksspruta gjordes. Mot den

bakgrunden framstår kostnaden för ommålning av tak som en konsekvens av den brottsliga gärningen. De tilltalade som döms för gärningen ska därför ersätta honom för denna kostnad, 11 478 kr, plus begärd ränta från den 1 juli 2022. Begäran i övrigt när det gäller kostnaden för tvätt har dock inte styrkts.

Principalansvar

Tingsrätten anser, i likhet med den bedömning som gjorts under åtalspunkten 1.1 (Kassmyra), att Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson är skadeståndsskyldiga trots att de har varit anställda på NMT respektive WSP. I detta avseende hänvisar tingsrätten till den närmare bedömning som gjorts om principalansvar under åtalspunkten 1.1, Kassmyra.

Det föreligger inte heller någon grund för jämkning.

Åtalspunkten 1.14 – Håbo

Bakgrund

Åtalspunkten 1.14 avser verksamhet på del av fastigheten Bista 16:1 i Håbo kommun (i fortsättningen Håbo). Håbo användes under den i målet aktuella perioden för mellanlagring och sortering av avfall. Tanken från Think Pink-koncernens sida var att avfallet skulle grovsorteras i Håbo för att sedan transporteras vidare till framför allt Laxå. Det övergripande syftet med verksamheten i Håbo var att inför försäljningen av Think Pink-koncernen ha en mellanlagringsplats i den norra delen av Stockholmsområdet, eftersom detta ansågs strategiskt viktigt. I praktiken kom platsen i Håbo främst att användas för mellanlagring av balar som kom från Skultuna (dit de hade kommit från Kjula).

I Bålstas södra delar ligger orten Bista. Området har en landsbygdskaraktär bestående av åkrar och före detta betesmarker och med nära anslutning till Kalmarviken i Mälaren. Stora ytor i Bålsta utnyttjas som industriområden och för olika företagsverksamheter, bland annat i Håbo.

I Håbo har det sedan 1960-talet fram tills 2011 bedrivits cementgjuteri med tillverkning av betongvaror såsom rör och marksten. Sedan verksamhetens början har deponering av betongrester skett i två deponier inom fastigheten.

Den historiska verksamheten har gett upphov till låga till måttliga föroreningshalter i jord.

Håbo användes för industriändamål 2017. Markanvändningen inom området klassades enligt Naturvårdverkets riktlinjer som mindre känslig markanvändning, MKM. Markanvändningen skulle i framtiden ändras i och med att fastigheten skulle planläggas för bostadsändamål. Ett detaljplanearbete pågick kring fastigheten och framtida markanvändning skulle i enlighet med Naturvårdverkets riktlinjer klassas som känslig markanvändning, KM.

NMT börjar att hyra mark av Bista Mälarstad AB (Bista Mälarstad) för förvaring av avfallsbalar i maj 2017. Ensam styrelseledamot i Bista Mälarstad är Roger Altgenug, som också företrädde bolaget gentemot NMT. Hyresavtalet undertecknas för NMT:s räkning av Fariba Vancor. I hyresavtalet anges att marken planeras att i första hand användas för uppställning av emballerade avfallsbalar. Under rubriken ”Hyresgästens åtaganden” anges bland annat att ingen uppställning som kan föranleda miljöföroreningar får ske på markytan.

Råby Gärde Fastighetsförvaltning AB, med styrelseledamöterna Roger och Peter Altgenug, låter Atrax Energi & Miljö AB utföra en miljöteknisk markundersökning i augusti 2017. Atrax bedömer sammantaget att

- människor (barn och vuxna) kan bo och vistas inom fastigheten utan risk för negativ påverkan på hälsan kopplat till markföroreningar från den före detta betongverksamheten,
- föroreningar i marken inte utgör en oacceptabel risk för markmiljön,
- spridning av befintliga markföroreningar till grundvattnet inte ger upphov till negativ påverkan på det akvatiska djur- och växtlivet i Kalmarviken.

NMT gör den 9 oktober 2017 en anmälan om miljöfarlig verksamhet med verksamhetskod 90.40 (mellanlagring av icke-farligt avfall upp till 10 000 ton). Anmälan undertecknas för NMT:s räkning av Fariba Vancor.

I verksamhetsbeskrivningen under rubriken ”Beskrivning av mottagning” anges följande.

Det balade bränslet ankommer till anläggningen med lastbil varvid balarna

lastas av med hjälp av en lastmaskin. Balarna är balade i en balmaskin av märket Flexus, materialet i balarna är ett färdigproducerat PTP material (papper, trä, plast). Balarna görs med hjälp av tre lager med nät och utan på det 5 varv med plast för att säkerställa att balarna förblir hela och täta. Materialet staplas därefter i olika stackar. Balarna hanteras på en hårdgjord yta.

Och under rubriken ”Besiktningar” anges följande.

Besiktning bör genomföras minst en gång per år. Besiktningen skall utföras av bolagets platsansvarige, miljöansvarige och VD. Miljöansvarig är sammankallande till besiktningen.”

Miljöavdelningen på Håbo kommun meddelar den 23 november 2017 sedvanliga försiktighetsmått, vilket bland annat innebär att verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angett i anmälningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.

Under 2019 anmäler NMT även verksamhetskod 90.80 (sortering av avfall). Bolaget har vid den tidpunkten ännu inte börjat att bedriva någon verksamhet på området.

I anmälan anges följande.

Inkommande material kommer kontrolleras enligt bolagets mottagningsrutiner som bifogas. Sedan kommer inkommande material grovsorteras utomhus med hjälp av grävmaskin. Fraktionerna fördelas då i första hand enligt följande.

- *Inerta massor*
- *Återanvändningsbart*
- *Järn och andra metaller*
- *Plast och papper*
- *Isolering och tyg*
- *Energiåtervinning, trä och brännbart*

Materialet kommer sedan lagras i väntan på avsättning mot värmeverk, resterande fraktioner kommer omgående levereras till andra mottagare enligt R3 R4 och R5.

Miljöavdelningen meddelar kompletterande försiktighetsmått den 6 november 2019, där det bland annat anges att

- all sortering av avfall ska ske på den hårdgjorda ytan,
- farligt avfall inte får förekomma,
- anläggningen får inte ta emot CCA-impregnerat virke, spårmakadam eller förorenade schaktmassor,
- avfallet får inte lagras under längre tid än ett år innan det bortskaffas eller under längre tid än tre år innan det återvinns eller behandlas,
- verksamheten ska beakta och motverka risker för föroreningar via dagvatten. Spridning av förorenat dagvatten ska förhindras så långt som möjligt om det förekommer.

Vid en inspektion den 18 december 2019 lämnar NMT in ett egenkontrollprogram. Som ansvarig för egenkontrollprogrammet anges Bella Nilsson (Fariba Vancor). Hon anges även som ansvarig för det organisatoriska ansvaret enligt miljöbalken, föreskrifter som meddelats med stöd av miljöbalken samt domar och beslut rörande verksamhetens bedrivande och kontroll meddelade med stöd av författningar enligt ovan nämnda lag, domar och beslut.

När det gäller dag- och lakvatten anges följande i egenkontrollprogrammet.

Bolagets fastighet saknar kommunalt dagvattensystem. På området finns en provtagningsbrunn. Då eventuella föroreningar främst kan tänkas vara partikelbundna så kommer bolaget se till att fria ytor är rena från skräp och härmed minska uppkomsten av föroreningar i dagvattnet, Provtagning av dagvattnet har skett innan verksamhetsstart för att ha ett nollvärde att utgå ifrån.

Under varje verksamhetsår kommer bolaget att genomföra en dygnsprovtagning (manuell stickprovstagning) och kontroll av dag- och lakvatten inom bolagets verksamhetsområde. Provtagningen/kontrollen sker under perioden april/maj.

Provtagningarna sker via manuell stickprovstagning. dag- och brunnsvattnet analyseras med avseende på metaller (kadmium, krom, koppar, nickel, bly och

zink), oljeindex, totalfosfor och totalkväve.

Provtagning skall utföras i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 1990: 11) av person med provtagningsutbildning eller med motsvarande kompetens (och som i övrigt är lämpad för uppgiften). I enlighet med samma föreskrifter skall proverna analyseras av ackrediterat laboratorium. Analysflaskorna skickas snarast möjligt, dock ej dag före helg, till ackrediterat laboratorium för analys.

Vid inspektionen antecknas följande om farligt avfall med mera.

I enlighet med försiktighetsmåttén ska inget farligt avfall lagras på platsen. Ifall farligt avfall upptäcks sorteras det ut och läggs i en container. Enligt verksamhetsutövarna uppkommer avvikande/farligt avfall sällan och på plats fanns ingen container som var specifikt för farligt eller avvikande avfall.

Enligt NMT ansvarar kunden för att farligt avfall ej ska förekomma i avfallet som fraktas till anläggningen. Om det ändå förekommer farligt avfall ska NMT redovisa det i sin årliga miljörapport. NMT nämner även att de tar analyser på sina fyllnadsmassor för att kunna avgöra att det inte är förorenade.

Under inspektionen så kunde det observeras att flera fraktioner stod utanför den hårdgjorda ytan. I metallfraktioner som låg utanför den hårdgjorda ytan kunde det observeras elavfall. Enligt NMT så ska farligt avfall som upptäcks samlas i en särskild container och sedan fraktas bort så snart som möjligt.

I fråga ifall det kan finnas massor som är förorenade så menar NMT att fyllnadsmassorna testas med en sprej. Träfraktioner finns ingen metod som används för att avgöra om trät är tryckimpregnerat eller ej.

En fråga som dök upp är ifall det finns risk att allt avfall på sorteringsplattan inte hinner bearbetas. Enligt Robert så ska det aldrig hinna bli några lager. Ifall det skulle bli fullt så styr fordonsansvarig fordon till andra anläggningar.

I västra delen av verksamhetsområdet lagras brännbart avfall och träavfall. Det brännbara avfallet körs till Laxå miljöåtervinning AB för ytterligare sortering. Träfraktionerna sorteras och fraktas till Värmevärden i Nynäshamn. Nynäshamn värmeverk har rökgasrening på deras anläggning enligt NMT.

Tidigare gick avfallet till Vafab Miljö i Västerås. Men sen december slutade NMT med det.

Enligt NMT har dom tagit ett referensvärde i en dagvattenbrunn inom verksamhetsområdet. Dock enligt fastighetsägarna finns ingen dagvattenbrunn i närheten av området. Provresultaten har redovisats i egenkontrollen som NMT gav på plats. Det har talats om ifall man ska gjuta lagringsplatsen men ingenting har fastlagts. Robert gav förslag på att man kan ta vattenprover i kvartalet.

NMT frågar ifall de kan lagra farligt avfall under tio ton, eller om man behöver tillstånd för det. Miljöavdelningen hänvisar till 29 kap. 50 och 51 §§ i miljöprövningsförordningen (2013:251).

Bygg- och miljönämnden förbjuder den 31 mars 2020 NMT att bedriva avfallsverksamhet i Håbo. Vid konkursen fanns avfall kvar på platsen.

Håbo kommun förelägger den 14 december 2020 NMT:s konkursbo att transportera bort allt avfall.

Tingsrättens bedömning

Vilka rättsliga förutsättningar har gällt för verksamheten i Håbo?

Tillståndsplikt B och verksamhetskod 90.50 gäller för att lagra farligt avfall som en del av att samla in det, om mängden avfall vid något tillfälle är

1. mer än 5 ton och utgörs av olja,
2. mer än 30 ton och utgörs av blybatterier,
3. mer än 50 ton och utgörs av elektriska eller elektroniska produkter,
4. mer än 30 ton och utgörs impregnerat trä,
5. mer än 50 ton och utgörs av motordrivna fordon, eller
6. mer än 1 ton i andra fall (29 kap 50 § miljöprövningsförordningen).

Anmälningssplikt C och verksamhetskod 90.60 gäller för att lagra farligt avfall som en del av att samla in det, om mängden avfall vid något tillfälle är

1. mer än 200 kilogram men högst 5 ton och utgörs av olja,
2. mer än 1 500 kilogram men högst 30 ton och utgörs av blybatterier,
3. mer än 1 ton men högst 50 ton och utgörs av elektriska eller elektroniska produkter,
4. mer än 200 kilogram men högst 30 ton och utgörs av impregnerat trä,
5. högst 50 ton och utgörs av motordrivna fordon, eller
6. mer än 200 kilogram men högst 1 ton i andra fall (29 kap 51 § miljöprövningsförordningen).

NMT har inte haft något tillstånd enligt miljöbalken för verksamheten i Håbo, det vill säga det har inte varit fråga om någon så kallad A- eller B-verksamhet. Bolaget har i stället valt att göra en anmälan för en så kallad C-verksamhet, och som verksamhet angett lagring och sortering av icke-farligt avfall enligt verksamhetskoderna 90.40 och 90.80 i miljöprövningsförordningen (SFS 2016:1188). Verksamhetskod 90.40 gäller för att lagra icke-farligt avfall som en del av att samla in det, om mängden avfall vid något tillfälle är mer än 10 ton men högst 30 000 ton och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller mer än 10 ton men högst 10 000 ton annat icke-farligt avfall i andra fall. Att det inte har gjorts någon annan anmälan eller funnits något tillstånd innebär att det inte varit tillåtet att hantera farligt avfall.

Har avfallshantering skett utan korrekt anmälan eller tillstånd?

Vid inspektionen den 18 december 2019 observerades elavfall i metallfraktioner som låg utanför den hårdgjorda ytan. Bristerna som uppmärksammades vid inspektionen var bland farligt avfall och elavfall som lagrades på ej hårdgjord yta och utan skydd för nederbörd, samt otillräckligt underlag om avfallens ursprung. Elavfall och farligt avfall skulle inte lagras och sorteras i Håbo enligt den anmälan om miljöfarlig verksamhet som NMT hade gjort. Deras verksamhetskoder var, som framgår ovan, 90.40 och 90.80 i miljöprövningsförordningen.

Elkablar, kretskort och elkomponenter såsom elavfall observerades i flera lagringsplatser under inspektionen i Håbo. I Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS) 2018:11 (13 §) anges vilka försiktighetsmått som måste vidtas för att elavfall ska få lagras. Dessa innebär att elavfall ska skyddas mot nederbörd, det

ska finnas en tät ytbeläggning, spill och förorenat vatten samlas upp och kan kontrolleras och att platsen ska vara försedd med omhändertagande för oljespill genom en oljeavskiljare. Vid inspektionen uppmärksammades att NMT hanterade elavfall och att ingen av de punkter som tas upp i föreskrifterna uppfylldes av NMT.

Varken verksamhetskod 90.40 eller 90.80 ger rätt att hantera farligt avfall eller elavfall i verksamheten. Det innebär att NMT inte fick ta emot farligt avfall eller elavfall.

Vilka brister har funnits med avfallshanteringen i Håbo?

Valet av plats

Håbo låg inte inom något område för skyddad natur, dock rådde förbud mot markavvattnings inom fastigheten. Den närmaste belägna ytvattenrecipienten (öster om fastigheten) utgörs av Kalmarviken, som är en del av Mälaren. Enligt VISS uppnår Kalmarviken så kallad ej god kemisk status (bland annat med avseende på kvicksilver). Den ekologiska statusen är dock god. Norr om fastigheten löper ett dike i västlig och östlig riktning, som mynnar i Kalmarviken.

Håbo planerades 2016 att utvecklas till en stadsdel vid Mälaren. Därför genomfördes en naturvärdesinventering över landmiljöerna. Totalt noterades 22 naturvårdsarter, varav 6 var rödlistade. Fyra områden med högt naturvärde (klass 2) identifierades, ett område med påtagligt naturvärde (klass 3), och två områden med visst naturvärde (klass 4). Hela området hade tidigare präglats av bete. Bete hade sannolikt förekommit hela vägen ner till stranden, där strandängar nu ersatts av alskog. De tidigare betade ängsmarkerna var numera igenväxta av olika gräs, och kunde i stället kallas för triviala gräsmarker. Skogarna växte i stället igen av slån och lövsly. I övrigt präglades området av större tallskogar, lövskogar av ädellövkaraktär, strandnära alskog och av Bistabäcken i norr, med dess överhängande grova pilar och meandrande vattendrag. Flera förekomster av grova tallar, rönnar, sälgar och senvuxna exemplar av de hotade ädellövträden alm och ask förekom.

Enligt tingsrättens bedömning är den aktuella platsen inte är lämplig för avfallshantering i den omfattning som ägde rum. Skälen för denna slutsats är

fastighetens placering i ett område med höga naturvärden.

Bristfällig sortering

Enligt den aktuella verksamhetskoden 90.40 fick NMT inte hantera farligt avfall (se även ovan). Trots detta har det funnits mycket avfall i Håbo med så kallade spegelingångar, bland annat i form av elavfall, metall och glas. Sådant avfall kräver ofta en utvärdering av huruvida avfallet ska anses vara farligt. Någon sådan utvärdering har NMT inte gjort. Vidare fanns det visserligen inte någon uttrycklig skyldighet att sortera icke-farligt avfall på ett visst sätt under större delen av den aktuella gärningsperioden, men den omständigheten att sortering inte skett i någon större omfattning har ökat miljö- och hälsoriskerna. Anledningen till detta är att bland annat potentiellt farligt avfall som exempelvis elkablar har blandats med brännbart avfall såsom plast, och att det allmänt sett funnits en stor risk för brand till följd av att för stora osorterade avfallshögar utan tillräckliga skyddsavstånd (angående självantändning, se Anders Lönnerstrands vittnesmål).

Farligt avfall

Åklagarna har i sin gärningsbeskrivning angett att NMT:s avfallshantering i Håbo omfattat farligt avfall, och har därmed bevisbördan för detta.

Av Naturvårdsverkets vägledning, för tillämpning av föreskrifterna (2018:11) om yrkesmässig lagring och behandling av elavfall som omfattas av producentansvar, framgår att blandat elavfall alltid ska bedömas som farligt avfall. Även i övrigt är elavfall som regel att anse som farligt avfall (se prop. 2016/17:147 s. 14).

NFC har emellertid i sitt utlåtande inte bedömt att något av det aktuella avfallet ska klassificeras som farligt avfall. Trots att det har funnits mycket avfall i Håbo med så kallade spegelingångar har åklagarna inte lyckats styrka att det förekommit farligt avfall i Håbo.

Tingsrätten vill i det sammanhanget framhålla att uttrycket ”farligt avfall”, med den betydelse det har enligt bilaga 4 till avfallsförordningen, inte utgör en nödvändig förutsättning för straffansvar vare sig enligt åtalet eller de åberopade straffbestämmelserna. Vad tingsrätten har att pröva är i stället om de

tilltalade bland annat hanterat det ifrågavarande avfallet på ett sätt som har kunnat medföra en förorening som är skadlig för människors hälsa, djur och växter i en omfattning som inte är av ringa betydelse, se nedan under rubriken ”Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människors hälsa och miljön?”.

Avsaknad av nederbördsskydd

Vid inspektionen den 18 december 2019 observerades elavfall i metallfraktioner som låg utanför den hårdgjorda ytan. Bristerna som uppmärksammades vid inspektionen var bland annat farligt avfall och elavfall som lagrades på en icke hårdgjord yta och utan skydd mot nederbörd. Vidare var balarna i flera fall trasiga och därmed också exponerade för väder och vind.

Med hänsyn till valet av plats för verksamheten, mängderna osorterat avfall som har förvarats och lagrats i Håbo och de trasiga balarna, är det utrett att det funnits ett behov av nederbördsskydd. Det behovet har inte blivit mindre av att avfallet legat utanför hårdgjord yta. Att det inte har funnits något skydd för nederbörd i Håbo är ostridigt.

Avfall utanför hårdgjord yta

Enligt NMT:s anmälan och kommunens försiktighetsmått skulle all lagring och sortering av avfall ske på hårdgjord yta.

Vid inspektionen den 18 december 2019 observerades elavfall i metallfraktioner som låg utanför den hårdgjorda ytan. Att det har legat stora mängder osorterat avfall utanför den befintliga hårdgjorda ytan, framgår bland annat av bygg- och miljönämndens inspektionsrapporter och av det stora antal bilder som är åberopade som bevisning av åklagarna. Att avfall legat utanför hårdgjord yta har ökat risken för att föroreningar sprider sig.

Hanteringen ökat risken för brand

Som framgått under rubriken ”Bristfällig sortering” har NMT blandat misstänkt farligt avfall som exempelvis elkablar med brännbart avfall såsom plast, vilket i sig inneburit att risken för brand ökat. Att det var låg omsättning på avfallet som låg i Håbo framgår bland annat av förhören med

miljöinspektören Jonathan Tallgård och fastighetsägaren Roger Altgenug. Att avfallet har legat utan skydd framgår under rubriken "Saknats skydd för nederbörd". Genom fotografier och vittnesmål som åklagarna har åberopat som bevisning är det även utrett att avfallet förvarats i alltför stora högar och utan tillräckliga skyddstillstånd.

Enligt tingsrätten är det sammantaget utrett att avfallet i Håbo har hanterats på ett sätt som ökat risken för brand (bland annat genom inblandning av brännbart avfall, förvaring i alltför stora högar under alltför lång tid, och utan tillräckliga skyddsavstånd), och att detta även medfört bränder genom självantändning.

Förvaring i balar

I Håbo har osorterat och krossat bygg- och rivningsavfall även förvarats i balar som staplats på varandra.

Balarna i Håbo kom från Kjula. Utredningen visar att William Nordvall (chaufför på NMT) har transporterat ungefär 1 000 balar från Kjula till Håbo i september och oktober 2019. Balarna skulle användas som något slags insynsskydd. William Nordvall har i förhör berättat att de balarna han körde innehöll skräp och byggsopor, och att det inte var något som värmeverken vill ha. Vidare har William Nordvall berättat att Tobias Gustafsson på fråga uppgav att balarna förvarades för att värmeverken inte ville ta emot dem.

Att flera av balarna har varit i ett dåligt skick på så sätt att emballaget var trasigt framgår av fotografier från förundersökningsprotokollet. Balarna var också huvudsakligen omärkta (se fotografier), vilket försvårar eller omöjliggör kontroll över såväl innehållet som förvaringstiden.

Av balarna som provtogs i Kjula är balarna 1–3 från samma område som de balar som William Nordvall körde till Håbo. Av NFC:s analys av bal nr 2 framgår bland annat följande.

Halterna av framför allt koppar, men även av krom och zink bedöms innebära risk för människors hälsa eller i miljön om sådant material genom utlakning eller på något annat sätt, leder till exponering för människor eller sprids i miljön. Spridning till miljön kan exempelvis ske genom påverkan från regnvatten och riskerna ökar med mängden material eller vid lång

exponering.

Högt innehåll av sulfat kan påverka utlakningen av andra ämnen, vilket kan innebära viss risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön på lång sikt.

Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Tingsrätten har ovan konstaterat betydande och allvarliga brister i efterlevnaden av miljölagstiftningen när det gäller Think Pink-koncernens verksamhet i Håbo. Detta innebär dock inte i sig att någon straffbar gärning (något brott) har begåtts. Den avgörande frågan vid prövningen av åtalet är i stället vilka eventuella konsekvenser och risker som verksamheten har fört med sig, nämligen om de tilltalade har hanterat eller låtit hantera avfall på ett sätt som har

- medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller som medfört eller kunnat medföra någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen), eller
- orsakat att det i mark, luft och/eller vatten *släppts ut ämnen* som typiskt sett eller i det enskilda fallet medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken och andra stycket i gärningsbeskrivningen).

Åklagarnas gärningsbeskrivning innehåller ett påstående om miljöbrott enligt både 29 kap. 1 § första stycket 1 och 2.

Polisen har inte gjort någon brottsplatsundersökning i Håbo, utan i stället har en provtagning genomförts den 9 december 2020. NFC har låtit analysera proverna (FUP Håbo s. 152–169 och 90–104). Tingsrätten har inte skäl att ifrågasätta hur provtagningarna har gått till eller att de av NFC uppgivna resultaten är representativa för avfallshögen (jfr Linda Tollemarks vittnesmål).

NFC:s analysresultat visar att det i markprovet fanns en förorening av PAH-M och PAH-H. Markprovet var inte förorenat av övriga undersökta ämnen. Halterna av samtliga undersökta ämnen låg under respektive riktvärde. NFC bedömde att halterna låg i sådana nivåer att de inte utgjorde någon nämnvärd risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön.

Genom NFC:s sakkunnigutlåtande är det utrett att det i markprovet fanns en förorening av PAH-M och PAH-H. Att dessa föroreningar har orsakats av NMT:s verksamhet är utrett genom den miljötekniska undersökningen som genomfördes i augusti 2017. Det står således klart att utsläppen av PAH16 har skett genom NMT:s verksamhet, och inte av den tidigare verksamhetsutövaren.

Naturvårdsverket har yttrat sig över risken för föroreningar i Håbo (HP s. 81).

Tingsrätten konstaterar att de uppmätta halterna i marken i sig inte visar på någon förorening som skulle innebära risker. Typen av avfall, mängden avfall, sättet avfallet lagrats på och förutsättningarna på platsen medför ändå att tingsrätten bedömer att det förelegat risk för spridning av föroreningar som är skadlig för människors hälsa och miljö i en omfattning som är mer än ringa.

Sammantaget råder det enligt tingsrättens mening för det första inte någon tvekan om att det genom avfallshanteringen har släppts ut ämnen som typiskt sett kan medföra en förorening som är skadlig för människors hälsa (29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken och andra stycket i gärningsbeskrivningen). Vid sådant förhållande krävs det inte för straffansvar att det är visat att det i det enskilda fallet förelåg fara för miljöskadlig effekt (se rättsfallet NJA 2011 s. 39).

För det andra står det därigenom också klart att hanteringen av avfallet har kunnat medföra en förorening som hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen).

Riskernas omfattning har inte varit av ringa betydelse.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Fariba Vancor

Tingsrätten har allmänt sett kunnat konstatera att Fariba Vancor har haft ett bestämmande inflytande över verksamheten inom Think Pink (se under avsnitt ”De huvudtilltalades respektive roller inom Think Pink-koncernen”). Det finns inte skäl att göra någon annan bedömning beträffande den nu aktuella åtalpunkten. Tvärtom visar utredningen att det är hon som har bestämt även över verksamheten i Håbo. Visserligen är det Tobias Gustafsson som har varit drivande i att NMT skulle börja att använda Håbo som lagringsplats (se PB B s. 385), men det är Fariba Vancor i egenskap av VD som har bestämt detta genom att underteckna hyresavtalet, och stå som avsändare respektive ansvarig utgivare på anmälningarna till kommunen och i egenkontrollprogrammet.

Det står således klart att det var hon som bestämde att Think Pink skulle bedriva avfallshantering i Håbo och utsåg Robert Silversten till en slags platschef. Hon har också fått information om verksamheten medan den pågick. (FUP Håbo s. 82, 284 och 285)

Med tanke på Fariba Vancors ställning och kontroll över verksamheten får hon anses ha låtit hantera avfall i den omfattning som berörs ovan (under augusti 2019 till oktober 2020), trots att det är andra personer som tagit fysisk befattning med avfallet. Hon har således agerat tillsammans och i samförstånd med övriga kända och okända gärningspersoner. Den nu aktuella perioden omfattas av den tid när det enligt tingsrättens mening har funnits en mellan henne och vissa andra gärningspersoner gemensam brottsplan.

Även om det inte är bevisat att Fariba Vancor har läst samtliga sidor i föreläggandet om försiktighetsmått, står det klart att hon höll sig informerad om vad kommunen ansåg om NMT:s avfallshantering i Håbo (PB B s. 391). Fariba Vancor har själv i förhör uppgett att hon tagit del av kommunens inspektionsrapport, som hon tyckte lät jättekonstig. Trots detta har hon underlåtit att se till så att avfallet hanterades enligt föreläggandet eller på annat tillfredsställande sätt, samtidigt som hon kände till exempelvis att avfall låg utanför hårdgjord yta. Genom att Fariba Vancor varit den som godkänt

betalning av fakturor har hon även varit medveten om den i det närmaste obefintliga omsättningen av NMT:s avfall såväl i Håbo som på övriga platser som omfattas av detta åtal.

Fariba Vancor måste sammantaget ha insett att det fanns betydande risker med verksamheten. Genom sitt agerande har hon förhållit sig likgiltig inför att skada skulle kunna uppkomma för människor, djur eller miljö. Hon har därför begått gärningen med uppsåt.

Åtalet mot Fariba Vancor är således styrkt när det gäller miljöbrott enligt 29 kap. första stycket 1 och 2 miljöbalken.

Thomas Nilsson

Enligt tingsrättens mening visar den skriftliga utredning som har lagts fram att Thomas Nilssons kopplingar till Håbo är begränsade. Det fanns visserligen maskinister i Håbo som Thomas Nilsson hade lärt upp och Thomas Nilsson besökte platsen några gånger. Han såg bland annat till att det kom dit en betongblandare och en hjullastare. Vidare hade balarna som stod i Håbo tillverkats i Kassmyra, och kommit till Håbo via Kjula.

Utredningen är emellertid inte tillräcklig för att tingsrätten ska kunna dra slutsatsen att Thomas Nilsson har varit delaktig i den otillåtna avfallshanteringen tillsammans och i samförstånd med andra. Den omständigheten att han varit produktionschef i Kassmyra har ingen avgörande betydelse för den nu aktuella åtalspunkten, eftersom avfallet i Håbo (förutom balarna) inte härstammade från Kassmyra.

Thomas Nilsson ska således frikännas från den nu aktuella åtalspunkten.

Robert Silversten

För tingsrättens del står det klart att Robert Silversten har haft rollen som en slags platschef för Håbo. Han är den som har haft kontakten med både hyresvärderna och tillsynsmyndigheten. Det är också han som har sett till att avfall kom till grusgropen, även om han agerat under Fariba Vancors övergripande ledning.

Enligt tingsrättens mening har han under den nu aktuella perioden varit del av

den brottsplan som har styrts av Fariba Vancor (se ovan) och således begått gärningen tillsammans och i samförstånd med bland annat henne.

Det råder inte heller någon tvekan om att Robert Silversten har känt till vilka försiktighetsmått som gällde för verksamheten. Han har trots detta och trots avsaknaden av exempelvis hårdgjorda ytor sett till att avfallshantering bedrevs på platsen, vilket måste ha föranlett honom att inse att det fanns risker med hanteringen. Riskerna har dock inte avhållit honom från hanteringen av avfall.

Åtalet mot Robert Silversten är således styrkt när det gäller miljöbrott enligt 29 kap. första stycket 1 och 2 miljöbalken under augusti 2019 till oktober 2020.

Tobias Gustafsson

Tobias Gustafsson har i förhör uppgett att han stöttade Robert Silversten i det som han behövde hjälp med. Det är utrett att Tobias Gustafsson har hjälpt till att gjuta de begränsade hårdgjorda ytor som fanns i Håbo, och att han även i övrigt deltagit i att starta upp verksamheten där (PB M s. 1818). Vidare var det på Tobias Gustafssons initiativ som balarna från Kjula flyttades till Håbo. Åberopade meddelanden mellan Robert Silversten och Tobias Gustafsson handlar visserligen mestadels om förhållanden som inte direkt berör verksamheten i Håbo, men visar samtidigt att Tobias Gustafsson var insatt i den avfallshantering som pågick. Genom sina besök på platsen har Tobias Gustafsson varit medveten om valet av plats, den bristfälliga sorteringen, avsaknaden av skydd för nederbörd, att avfall legat utanför de hårdgjorda ytorna och inte minst att hanteringen har ökat risken för brand.

Tobias Gustafsson måste därigenom ha insett att det fanns betydande risker med verksamheten. Genom sitt agerande har han förhållit sig likgiltig inför att skada skulle kunna uppkomma för människor, djur eller miljö.

Åtalet mot Tobias Gustafsson är således styrkt när det gäller miljöbrott enligt 29 kap. första stycket 1 och 2 miljöbalken.

Magnus Karlsson

På samma sätt som har varit fallet på andra platser i åtalet är Magnus Karlssons delaktighet begränsad till det senare skedet av händelseförloppet. I Håbo har Magnus Karlsson för NMT:s räkning haft kontakt med tillsynsmyndigheter

samt vid något enstaka tillfälle med fastighetsägaren. Magnus Karlsson genomför även en provtagning åt NMT som är misslyckad på så sätt att han tar proverna på fel plats. Det finns emellertid inget i utredningen som pekar på att Magnus Karlsson har gjort detta avsiktligt.

Magnus Karlsson har också i en viss jargong internt när han kommunicerar med övriga tilltalade på den här åtalspunkten. Dessa delar är emellertid mest relevanta när hans eventuella uppsåt ska bedömas. När det gäller det som Magnus Karlsson i objektiv mening är åtalad för – att ta verksamheten i försvar samt ge utomstående sken av en seriös verksamhet – är det framför allt ett e-postmeddelande som är talande när det gäller Håbo. Magnus Karlsson skriver bland annat följande:

Undertecknad är sedan en tid tillbaka extern miljöexpert (ej jurist) som hjälper NMT-koncernen med uppkomna miljöärenden.

Under en kort tid har flera ärenden om oegentligheter uppdagats inom NMT-koncernen, dvs. koncernen har på olika grunder utpekats som miljöbovar. Min avsikt är inte att med detta mejl försvara NMT-koncernen, men det pågår ett flertal överklaganden som ni nog alla kommer att få ta del av vid ett senare tillfälle.

Min personliga reflektion som opartisk miljöexpert är att NMT-koncernen felaktigt anklagats för brott mot Miljöbalken. Trots att ett flertal ärenden startats upp mot nämnda koncern är bevisbördan obefintlig.

Sedan jag blev inkopplad som konsult har NMT-koncernen alltid gjort det som jag begärt av dem för att kunna innehålla de råd och regler som de har för sina C-pliktiga verksamheter enligt Miljöbalken. Nog om detta!

Miljöinspektören Jonathan Tallgård har i sitt förhör berättat att hans känsla var att Magnus Karlsson tog NMT i försvar.

Magnus Karlssons försvar av NMT:s verksamhet ska ses i ljuset av att han själv i förhör inför rätten uppgett att han var på det klara med redan från början att den inte gick att bedriva avfallshanteringen på den aktuella platsen.

Samtidigt har Magnus Karlsson inte själv varit på platsen, och därför inte

heller med egna ögon sett den bristfälliga avfallshanteringen som tingsrätten har konstaterat. Vid sådana förhållanden är det inte utrett att Magnus Karlsson har haft uppsåt till den gärning som han ska anses ha främjat. Magnus Karlsson ska således frikännas från ansvar enligt den nu aktuella åtalspunkten.

Leif Karlsson

I egenskap av VD på NMT under den för honom angivna gärningstiden har Leif Karlsson varit formell företrädare för verksamheten, såsom åklagarna har gjort gällande. Leif Karlsson har beskrivit sin egen roll som att vara ”reklampelare”. Tingsrätten instämmer i den beskrivningen med tillägget att det är utrett att Leif Karlsson i sin roll som VD arbetat för att stärka Think Pinks varumärke, marknadsföra koncernen och skaffa nya kunder.

När det särskilt gäller Håbo så har Leif Karlsson inte varit på platsen, och det finns inte heller någon bevisning om att han ska ha deltagit i någon kommunikation som handlar om Håbo. Mot den bakgrunden är det inte utrett att Leif Karlsson varit delaktig i avfallshanteringen i Håbo på ett sådant sätt att han kan fällas till ansvar. Leif Karlsson ska därmed frikännas på denna åtalspunkt.

Skadestånd

Bista Mälarstad AB

Yrkande

Bista Mälarstad har yrkat att de tilltalade solidariskt ska förpliktas att betala skadestånd med 2 550 500 kr plus ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från den 27 oktober 2020 till dess full betalning sker.

Bista Mälarstad har fränfallit sitt yrkande om ersättning för rättegångskostnad.

Bista Mälarstad har lämnat in underlag till styrkande av kostnaderna. Det belopp som hittills har fakturerat bolaget uppgår till 797 342 kr. Cirka en tredjedel av avfallet har tagits om hand. Baserat på Ragn-Sells offert (aktbilaga 902) beräknas den totala kostnaden till 2 550 000 kronor.

Tillämplig lag

Bista Mälarstad har som grund för sitt krav på ersättning angett

bestämmelserna i skadeståndslagen.

I likhet med den bedömning som tingsrätten har gjort under åtalpunkten 1.1 (Kassmyra) utesluter inte de särskilda bestämmelserna om utvidgat skadeståndsansvar för miljöskador enligt 32 kap. miljöbalken att bestämmelserna i skadeståndslagen tillämpas i stället i en situation av nu aktuellt slag. I detta avseende hänvisas till den närmare bedömning som gjorts om tillämplig lag under åtalpunkten Kassmyra.

Skada

Genom utgången i ansvarsdelen är det utrett att det har uppstått en ekonomisk skada som Fariba Vancor, Robert Silversten och Tobias Gustafsson är skyldiga att ersätta solidariskt.

Det är Bista Mälarstad som ska visa skadans storlek. Bista Mälarstad har i syfte att göra detta åberopat en faktura om 797 342 kr. Genom fakturan är detta belopp styrkt. När det gäller resterande belopp har Bista Mälarstad åberopat offerter från Ragn-Sells. Enligt tingsrätten är detta underlag tillräckligt för att det ska anses visat att skadan har uppgått till detta belopp. Bista Mälarstad har alltså lyckats visa att skadans storlek uppgår till 2 550 000 kr och ska därför tillerkännas detta belopp.

Ränta

Yrkad ränta är lagligen grundad och ska bifallas.

Principalansvar

Tingsrätten anser, i likhet med den bedömning som gjorts under åtalpunkten 1.1 (Kassmyra), att Tobias Gustafsson är skadeståndsskyldig trots att han har varit anställd på NMT. I detta avseende hänvisar tingsrätten till den närmare bedömning som gjorts om principalansvar under åtalpunkten Kassmyra.

Det föreligger inte heller någon grund för jämkning.

Sammanfattning

Fariba Vancor, Robert Silversten och Tobias Gustafsson ska sammanfattningsvis solidariskt betala 2 550 000 kr i skadestånd plus ränta till

Bista Mälarstad.

Åtalspunkten 1.15 och 1.15.1 – Björkö

Bakgrund

Åtalspunkten 1.15 avser hantering av avfall på fastigheten Björkö 6:1 i Norrtälje kommun. Denna fastighet benämns Björkö i gärningsbeskrivningen samt i denna dom.

Fastigheten ligger inom ett område som anses ha höga naturvärden. Området bedöms vara av riksintresse för den samlade kultur- och naturvården och har i kommunens översiktsplan kategoriserats som "övriga områden med högt naturvärde". Intill fastigheten ligger Infjärden, som bland annat har betydelse som reproduktionslokal och uppväxtområde. Infjärden är en s.k. trösklad havsvik, som i sin tur utgör biologiskt mycket värdefulla områden för framför allt bland annat fisk och fågelliv. Trösklade vikar har även en mycket speciell och känslig vattenmiljö, där små störningar kan få stora negativt effekter. Enligt Artportalen finns även ett flertal rödlistade och skyddade fågelarter i området kring Infjärden. Några hundra meter från fastigheten finns ett Natura 2000 område. (FUP Björkö s. 21, 81, 112, 115 och 121).

Fastigheten ägdes under den aktuella åtalsperioden av Tommy Karlsson.

Tingsrättens bedömning

Har avfall lagts på marken, grävts ner i marken och använts för anläggande av en uppställningsplats?

Tingsrätten kan inledningsvis konstatera att det är ostridigt att en uppställningsplats har blivit anlagd på fastigheten. Enligt Tommy Karlsson anlades marken i syfte att användas som en uppställningsplats för bland annat maskiner. Han har också gjort gällande att marken har fyllts ut med godkänt material, i form av fyllnadsmassor. Utredningen i målet talar dock för att avfall, huvudsakligen bygg- och rivningsavfall, har använts för utfyllnaden i fråga. Detta framgår bland annat av flertalet klagomål och anmälningar som gjorts av grannar och närboende till Tommy Karlsson.

Den 8 augusti 2019 inkom ett klagomål till bygg- och miljökontoret i Norrtälje

kommun från Bo Öhgren, granne med Tommy Karlsson, där han angav att det hade tippats ”byggavfall från Tumba” på Tommy Karlssons fastighet samma dag (FUP Björkö s. 26). Till klagomålet bifogades det också flera fotografier från platsen som visar högar av massor på fastigheten. På fotografierna syns en blandning av bland annat sten, jord, tegel, plast och metall (FUP Björkö s. 27–30). Det finns även en videofilm från föregående dag, som Bo Öhgren har filmat, vilken visar en lastbil som tippar massor ur en container på fastigheten. Av skärmsklippen från filmen syns i en av högarna blandat avfall i form av tegel och plast men även jord, stenar samt en toalettsits (FUP Björkö s. 1024 och 1027–1039). Av en ärendeanteckning från tillsynsmyndigheten framgår att Bo Öhgren några dagar senare också hade ringt in till kommunen och meddelat att fastighetsägaren till Björkö under helgen hade täckt över en stor del av det rivningsavfall som fanns på fastigheten men att det fortfarande syntes plast, armering och liknande. Enligt anteckningen uppgav Bo Öhgren att det under föregående vecka hade kommit chaufförer och lämnat massor, vilka enligt chaufförerna hade kommit från en rivning i Tumba (FUP Björkö s. 477).

Den 13 augusti 2019 genomförde dåvarande miljöinspektören Sofie Hallberg ett tillsynsbesök på fastigheten med anledning av inkomna klagomål. Av besöksanteckningen framgår att det vid inspektionen fanns tecken på underliggande massor, såsom tegel, betong, plast och metall. Det står också antecknat att Lars Viberg, granne till Tommy Karlsson, vid besöket uppgav att byggavfall hade använts för att fylla ut sankade områden på fastigheten samt att det i princip dagligen sedan den 30 juli 2019 hade transporterats in avfall till platsen. Vid inspektionen var även Tommy Karlsson närvarande och han uppgav då, enligt anteckningen, att platsen hade fyllts ut med ”byggmassor”. (FUP Björkö s. 476). Vid inspektionen togs ett flertal fotografier av Sofie Hallberg som visar massor innehållandes bland annat plast, jord, sten, tegel och trä (FUP Björkö s. 32–43).

Den 15 augusti 2019 tog grannen och vittnet Anna Öhgren ett flertal fotografier på Tommy Karlssons fastighet som visar avfallsmassor innehållandes bland annat tegel, plaströr, plast, sten och jord (FUP Björkö s. 812–814).

Den 16 augusti 2019 kontaktade Bo Öhgren dåvarande miljöinspektören Sofie

Hallberg för att informera om att det under föregående dag hade tippats avfallsmassor på Björkö igen (PB I s. 83). Det finns även fotografier från Björkö samma dag, tagna av Anna Öhgren, som visar högar innehållandes tegel, betong, metall (armering), ett plastlock, jord och sten (FUP Björkö s. 815–820).

Den 17 augusti 2019 inkom en anmälan till Norrtälje kommun, bland flera myndigheter, gällande olovlig dumpning av byggavfall på Tommy Karlssons fastighet. I anmälan angav det bland annat att byggavfall, som var osorterat och ”består av allt möjligt”, kontinuerligt ”levereras” till fastigheten och att en plåt hade ”bildats” med hjälp av byggavfall. Det angavs även att det under föregående dag, den 16 augusti, har levererats fyra transporter med byggavfall (FUP Björkö s. 53 och 54).

Den 19 augusti 2019 beslutade bygg- och miljönämnden om att förbjuda Tommy Karlsson att inom sin fastighet använda avfallsmassor för anläggningsändamål. Detta bland annat eftersom Tommy Karlsson inte hade anmält eller sökt tillstånd för att använda avfall för anläggningsändamål och för att han heller inte hade visat att avfallet hade en föroreningsrisk som var mindre än ringa (FUP Björkö s. 68–71). Samma dag förelades Tommy Karlsson även att inkomma med information om avfallet som hade använts (FUP Björkö s. 72–75).

Den 24 augusti 2019 skickade Bo Öhgren ett e-postmeddelande till bygg- och miljökontoret där han bland annat upplyste om att det hade levererats ett flak med byggavfall till Björkö den 19 samt 20 augusti samma år och att området där det hade grävts och schaktats hade utökats med cirka en halv hektar sedan inspektionen den 13 augusti (FUP Björkö s. 80).

Den 26 augusti 2019 inkom ytterligare en anmälan, från grannen Lars Wiberg, till Norrtälje kommun gällande olovlig dumpning av byggavfall på Tommy Karlssons fastighet (FUP Björkö s. 88). Av anmälan framgår bland annat att det sedan juni 2019 i princip dagligen hade pågått gräv- och schaktarbeten på strandskyddat område och att den första leveransen av osorterat byggavfall, bestående av betong, tegel, armeringsjärn, plast och plåt, anlände till Björkö den 30 juli 2019. Det angavs också att det under efterföljande dagar och veckor

hade levererats 6–8 lastbilsflak per dag med samma material till fastigheten och att den sista leveransen noterades den 20 augusti 2019. Enligt anmälan hade det osorterade byggavfallet dumpats i iordningsställda gropar och därefter täckts över med utgrävda jordmassor (FUP Björkö s. 88).

Den 5 september 2019 lämnade Norrtälje kommun in en åtalsanmälan till polisen gällande miljöbrott på Tommy Karlssons fastighet. I anmälan angavs det att avfallsmassor med innehåll av metall, plast, kakel, betong och tegel hade använts för utfyllnad av fastigheten och att avfallsmassorna därefter hade täckts över av ursprungliga massor från området. Det framgår också att utfyllnaden delvis hade skett inom ett strandskyddat område och att fastighetsägaren inte hade anmält eller sökt tillstånd för att använda avfall för anläggningsändamål. Till anmälan bifogades samtliga klagomål och fotografier som hade inkommit från grannar och närboende men även bilder som togs av tillsynsmyndigheten vid besöket den 13 augusti 2019 (FUP Björkö s. 19–84).

Tingsrätten konstaterar således att utredningen, i form av anmälningar och fotografier, tydligt talar för att bygg- och rivningsavfall har levererats till fastigheten mellan juli och augusti 2019 och därefter använts för att anlägga uppställningsplatsen i fråga. Tommy Karlssons grannar och vittnena Bo Öhgren, Anna Öhgren och Lars Viberg har även vid sina förhör vid tingsrätten lämnat uppgifter som bekräftar detta. Detsamma gäller tidigare miljöinspektören Sofie Hallbergs vittnesmål.

Det har även genomförts flera undersökningar på Björkö, av såväl NFC som av olika företag, WSP och Samper Consulting AB, som också bekräftar att den aktuella platsen har anlagts med bygg- och rivningsavfall. I februari 2020 genomförde exempelvis WSP genom Magnus Karlsson en provtagning i Björkö. Dessförinnan hade Tommy Karlsson förelagts om att genomföra en provtagning och riskbedömning av de massor som använts för utfyllnaden (FUP Björkö s. 158–162). I rapporten från provtagningen, skriven av Magnus Karlsson, angavs det att Tommy Karlsson successivt hade fyllt ut ett ”större markområde” med olika fraktioner av bygg- och rivningsavfall, bestående av i huvudsak betongkross men som även innehöll rester av tegel, plast, metall, kakel, asfalt och andra avfallsrester. Det angavs att fastighetsägaren successivt hade rensat bort och returnerat framför allt metall och plastdetaljer till

avfallslämnaren. Det bifogades också fotografier från det utfyllda området som visade massor med innehåll av bland annat blåbetong och bränd plast/trä. (FUP Björkö s. 187–191). Vid provtagningen var även Magnus Karlssons kollega Olle Hallqvist från WSP närvarande. Enligt honom innehöll de gropar som grävdes på fastigheten ”rivningsmassor” med inslag av blåbetong, metallskrot, brända plastrester, tegel och eventuellt också däck. Olle Hallqvist tog också flera fotografier för att kunna visa att massorna innehöll rivningsavfall med innehåll av bland annat stora asfaltsbitar, blåbetong, mycket trä, plast och tegel (FUP Björkö s. 654–669). Magnus Karlsson har även vid sitt förhör uppgett att groparna innehöll plast, metall, trä och papper och ”småsaker” på många ställen.

Samma typ av avfall observerades även vid NFC:s provtagning i Björkö, som genomfördes i juni 2020 och vid vilken bland annat Nils Hydén, forensisk specialist, och Helga Nyberg, forensiker på NFC, var närvarande. Vid platsundersökningen grävdes det tre olika gropar, med hjälp av en grävmaskin, på ett område på fastigheten som var täckt med bergkross eller makadam (FUP Björkö s. 670–698 och Nils Hydéns vittnesmål). Av utredningen i målet framgår att bergkrosset och makadamen lades upp över massorna på fastigheten i september 2019 (FUP Björkö s. 552, 553, 927, 928, 555 och 557 samt Lars Viberg och Bo Öhgrens vittnesmål). Nils Hydén har uppskattat att en av provgroparna var cirka en meter lång och två meter djup. Han har även berättat att en av Tommy Karlssons grannar vid undersökningen pekade ut ungefär var på fastigheten som avfall hade grävts ner och enligt Helga Nyberg grävdes groparna bland annat utifrån den information som utredarna hade fått från grannen. Fotografierna från provtagningstillfället visar massor med innehåll av bland annat tegel, asklikande material, metall, kakel, plast, betong och blåbetongsliknande material, elkablar, elledningar och trä (FUP Björkö s. 670 och 677–696). Enligt Nils Hydén var det sannolikt han som bad polisen att anteckna det som står angivet under respektive bild, såsom innehåll av plast och liknande. Helga Nyberg har berättat att platsen, som hon inledningsvis beskrev som en ordnad idyll med anlagd grusplan, ”förvandlades” till en soptipp när det började grävas. Enligt henne kom det upp blandat bygg- och rivningsavfall vid grävningen med ”mycket plast”, trä, cementklumpar, elkablar och ”diverse” avfall. Hon observerade även kakelplattor, plastmattor,

ett plastskydd till en rensbrunn från ett badrum, metallföremål, betong samt delar av elledningar. Hon har beskrivit att samtliga tre provgropar innehöll avfallsdelar av en ”salig blandning” och att det var fråga om stora delar av avfall. Även Nils Hydén har beskrivit att det var samma typ av massor i samtliga tre gropar, såsom plast, plåt, tegel, kakelrester och stålmaterial. Han identifierade även såväl bygg- som rivningsavfall i massorna, exempelvis har han uppgett att målarullen som påträffades är av typen byggavfall medan en av elkablarna är av typen rivningsavfall (FUP Björkö s. 678 och 684).

Vidare genomfördes en provtagning i Björkö i maj 2022 av Per Samuelsson från Samper Consulting AB, vid vilken miljöinspektören Tommy Tjärberg också var närvarande vid. Vid provtagningen grävdes det även då flera gropar på uppställningsplatsen och vid grävningen kunde det, enligt rapporten, konstateras att vissa av groparna hade skikt av ditlagda fyllnadsmassor med innehåll av schakt, tegelbitar, brända tegelstenar med mera (FUP Björkö s. 299). Det framgår också att området sedan tidigare hade fyllts ut med olika typer av ”rivningsavfall” (FUP Björkö s. 293). Enlig en kontrollrapport från provtagningen, skriven av miljöinspektören Tommy Tjärberg, framgår det att flera av provgroparna bestod av bygg- och rivningsavfall, såsom betong, tegel, diverse plast, elkablar, frigolit samt något ask-liknande skikt (FUP Björkö s. 987–989).

Med hänsyn till ovanstående redogörelse anser tingsrätten följaktligen att det är visat att uppställningsplatsen på Björkö huvudsakligen har anlagts med sorterat och söndermalt bygg- och rivningsavfall och som innehållit bland annat betong, asfalt, plast, metall och elkablar.

Är det NMT som har levererat det aktuella avfallet till Björkö?

Tingsrätten konstaterar inledningsvis att det för Tommy Karlssons del inte har någon avgörande betydelse vem som levererat det aktuella avfallet till fastigheten. Utredningen i målet talar däremot för att det har varit NMT som levererat massorna i fråga. Tommy Karlsson har exempelvis själv berättat att han tog kontakt med NMT, efter att han hade blivit rekommenderad företaget av en bekant, och att Robert Silversten därefter kom förbi för att prata om massor som kunde användas för utfyllnaden av fastigheten. Både Tommy

Karlsson och Robert Silversten har också berättat att de sedan kom överens om att NMT skulle leverera ett provlass av massor för detta ändamål.

Av utredningen i målet framgår det också att NMT har levererat massor till Björkö mellan juli och augusti 2019. Robert Silversten hade under denna period i princip daglig kontakt om leveranser till Björkö med exempelvis Tommy Karlsson, anställda på NMT och transportföretag. Det var även under samma period som Tommy Karlssons grannar observerade att bygg- och rivningsavfall kördes in och tippades på fastigheten.

När det gäller kontakterna om leveranserna kan följande iakttagelser göras:

- Den 29 juli 2019 skrev Tobias Gustafsson till Robert Silversten ”Vart ska dom i Kapellskär” och ”Första bilen är på väg nu”, på vilket Robert Silversten svarade på genom att skicka Tommy Karlssons telefonnummer samt ”Tommy Norrtälje” (PB I s. 1876 och 1877).
- Några dagar senare, den 31 juli 2019, skrev Dani Najjar på transportföretaget Alltrans till Robert Silversten att han ”skulle komma med adressen för tippen”, varefter Robert Silversten skickade adressen till Björkö samt Tommy Karlssons telefonnummer (PB I s. 2401).
- Dagen därpå den, 1 augusti 2019, skrev Dani Najjar vid transportföretaget Alltrans till Robert Silversten att en av hans chaufförer var i Tumba och att denne i sin tur hade berättat att ”killen i Samstorps gård”, det vill säga Björkö, hade uppgett att materialet var ”blandat med papper o plast osv” och att ”De vill inte ha den materialet” (PB I s. 2402).
- Det finns däremot fakturor från samma transportföretag, Alltrans, som visar att det har körts massor från NMT till Björkö under samma och nästkommande dag men även under perioden den 5–9, 12–13 samt den 15–19 augusti 2019 (FUP Björkö s. 1046–1047 samt vittnesmålet med Dani Najjar).
- Detta framgår också av meddelanden mellan Robert Silversten och Dani Najjar. Exempelvis skrev Dani Najjar den 5 augusti 2019 ”Behöver ni flera bilar idag till Samstorp ?” och ”Skickade 2 bilar till. Blir totalt 3”, varefter Robert Silversten svarade ”Kör tre du imorgon med. Kunden klagade inte. Så vi kör tills han stoppar” (PB I s. 2402–2404).

- Den 7 augusti, samma dag som Bo Öhgren skickade in anmälan till kommunen och även hade pratat med Tommy Karlsson om det, skrev Tommy Karlsson till Robert Silversten att han skulle "Maila analyserna på fyllnadsmassorna" till honom (FUP Björkö s. 919).
- Den 11 augusti kontaktade Tommy Karlsson Robert Silversten igen och skrev att "se till så att det är bra fyllnadsmassor vi har inte tid att plocka skräp imorgon" samt "Och så tror jag kommunen kommer och kollar denna vecka då 1 granne klagat vore synd om du fick hämta massorna igen".
- Robert Silversten svarade då "Helt rätt! Vi ligger lugnt denna vecka och kör bara fint". (FUP Björkö s. 920). I samband med detta skickade Robert Silversten också ett skärmsklipp av meddelandet från Tommy Karlsson till Sam Lindgren på NMT och skrev "Vi lastar bara ut 1-2 bilar om dagen nu. Dumt att riskera ngt." varpå Sam Lindgren svarade "Vi har blandat i hopp så det finns fint material" (PB D s. 389–391).
- Även Dan Arnhjort på NMT, som arbetade med transporter, fick del av samma skärmsklipp från Robert Silversten (TP 1 s. 294 och 295).
- Den 13 augusti, samma dag som tillsynsmyndigheten var på besök i Björkö, skrev Robert Silversten till Dan Arnhjort att "Om vi har ngn lastbil på väg t Norrtälje så stoppa den omg. Kommun där. Vi får under inga omständigheter tippa nu" och "Tror vi stoppar allt t Norrtälje ngn dag" (PB D s. 233 och 234).
- Av tillsynsmyndighetens ärendeanteckning från besöket framgår att platsen enligt fastighetsägaren hade fyllts ut med "byggmassor" och att dessa kom från NMT. Det står också att Tommy Karlsson då lämnade kontaktuppgifter till "Robert på NMT" (FUP Björkö s. 476).
- Två dagar efter besöket, den 15 augusti, hade Robert Silversten och Dan Arnhjort kontakt gällande fortsatta leveranser, bland annat skickade Robert Silversten Tommy Karlssons telefonnummer till honom och skrev att de skulle köra två bilar max samt att de skulle ringa "Tommy" när "dom e på väg upp dit" (TP 1 s. 295 och 296).
- Den 16 augusti meddelande Dan Arnhjort Tommy Karlsson att en av chaufförerna från NMT var på plats hos honom och frågade om de skulle tippa, varefter Tommy Karlsson skrev "Vid gropen" (FUP Björkö s.

914).

- Några dagar senare, den 19 augusti, frågade Tommy Karlsson Robert Silversten om ”ni har några fyllnads massor denna vecka?” (FUP Björkö s. 921).
- Den 21 augusti meddelade Tommy Karlsson sedan Robert Silversten att ”Vi kör inget mer nu ser i mina anteckningar från samtalet med Sofie på kommunen att vi inte för fylla med återvunnet tills jag skickat in om tippstillstånd på det” (FUP Björkö s. 922).

Tingsrätten konstaterar således att det är visat att NMT – under den period när grannarna observerade att bygg- och rivningsavfall kördes in och tippades på Björkö – har levererat massor till fastigheten. Enbart den omständigheten talar för att det aktuella avfallet har varit NMT:s. Anna Öhgren har även uppgett att den första transporten av rivningsmassor levererades till Björkö den 29 juli 2019, vilket stämmer överens med meddelandet som Tobias Gustafsson samma dag skickade till Robert Silversten om att den ”första leveransen” då var på väg. Vittnet Bo Öhgren har vidare berättat att han pratade med en av chaufförerna som tippade rivningsavfall på fastigheten, något som han också filmade, som i sin tur uppgav att han kom från Kassmyra i Tumba (FUP Björkö s. 1027–1039 gällande filmen). Även i den anmälan som Bo Öhgren lämnade in till Norrtälje kommun den 7 augusti 2019 angav han att det samma dag hade tippats byggavfall från Tumba. Grannen Lars Viberg förde också anteckningar över en del av leveranserna till Björkö, bland annat skrev han ner datum och registreringsnummer på lastbilarna som kom (FUP Björkö s. 1111). Dessa uppgifter, såväl datumen som registreringsnumren, stämmer även överens med vad som framgår av Alltrans fakturor till NMT gällande transporter till Björkö (FUP Björkö s. 1046 och 1047). I början av juli 2019, det vill säga före NMT:s leveranser till Björkö, skickade Robert Silversten även fotografier på massor till Tommy Karlsson (PB I s. 552 och FUP Björkö s. 915–917). Dessa massor liknar också det avfall som sedan har observerats på fastigheten (FUP Björkö s. 34–42 och 810–819). Utöver detta har Tommy Karlsson även själv uppgett att det var ”ganska mycket sopor” i de första lassen som kom från NMT, bland annat plast, tyg, lock, armeringsjärn, någon bit av lite presenning och ”kanske någon kabelsnutt”. Enligt Tommy Karlsson var det därför som han skrev till Robert Silversten att han ville ha fina massor.

Han har även berättat att han plockade upp ”ganska mycket” plast från massorna som han sedan fyllde ”många, en hel del” säckar med, som han bland annat körde till en återvinningscentral. Som ovan redogjorts för uppgav Tommy Karlsson även vid platsbesöket den 13 augusti 2019 att marken hade fyllts ut med byggmassor men också att dessa kom från NMT (FUP Björkö s. 476). Björn Eriksson, som under den aktuella åtalsperioden arbetade för Tommy Karlsson, har även uppgett att Tommy Karlsson berättade att han hade köpt in krossade betongmassor från ”Think Pink”. Enligt Björn Eriksson innehöll de massor som sedermera levererades krossad betong ”med allt du kan tänka dig när man river ett hus”.

Vidare framgår att Tommy Karlsson den 19 augusti 2019 förelades om att inkomma med uppgifter om de avfallsmassor som han hade använt för utfyllnaden av fastigheten, bland annat när det gäller varifrån avfallet kom (FUP Björkö s. 72). I svaret från Tommy Karlsson angavs det att fastigheten hade fyllts ut med betongschaktmassor från NM Transport & Trading AB men även bergkross från Solliden Entreprenad samt jord, sten och sand internt från fastigheten. Till svaret bifogades det även ett analysresultat avseende betongschaktmassorna, som enligt svaret visade att massorna uppfyllde kriterierna för ”mindre än ringa risk”. (FUP Björkö s. 146–152). Det aktuella analysresultatet hade Tommy Karlsson, enligt egna uppgifter, dessförinnan fått från Robert Silversten. Detta framgår också av meddelanden (FUP Björkö s. 924 och 925). I likhet med andra analysrapporter som NMT har lämnat in till olika tillsynsmyndigheter saknades även i detta fall de två första sidorna av rapporten och det framgår heller inte var provet hade tagits. Oaktat detta konstaterar tingsrätten dock att Tommy Karlsson endast begärde och lämnade in analysresultat avseende NMT:s massor. Det faktum att NMT även angavs som den enda leverantören av utfyllnadsmaterial, utöver bergkross från Solliden, anser tingsrätten också tydligt talar emot att någon annan än just NMT skulle ha levererat bygg- och rivningsavfall till Björkö under samma period.

Ytterligare en omständighet som talar för att det har varit NMT:s avfall som användes för utfyllnaden är det faktum att Tommy Karlsson kontaktade Robert Silversten även i samband med att han i oktober 2019 förelades om att utföra

en provtagning och riskbedömning av avfallet (FUP Björkö s. 158–162 angående föreläggandet). Tommy Karlsson skickade exempelvis vidare föreläggandet från tillsynsmyndigheten till Robert Silversten och frågade några dagar senare om han hade sett ”mail i veckan om kommunens krav?” (FUP Björkö s. 620, 621 och 925). Robert Silversten meddelande senare Tommy Karlsson att ”Magnus från wsp” skulle kontakta honom (FUP Björkö s. 927). Kort därefter blev Sofie Hallberg också kontaktad av Magnus Karlsson, som upplystes om att WSP skulle genomföra provtagningen i Björkö (FUP Björkö s. 166). Magnus Karlsson skrev även till Fariba Vancor att han hade pratat med Tommy Karlsson om utfyllnaden på hans fastighet där ”era ÅV-massor använts” och frågade om NMT skulle bekosta provtagningen i fråga, vilket Fariba Vancor svarade att hon skulle stå för (PB B s. 611 och 612). Det framgår också att Magnus Karlsson hade kontakt med bland andra Fariba Vancor och Robert Silversten i samband med provtagningen (se exempelvis PB G s. 326, 327 och 316, PB M s. 667 och FUP Björkö s. 907). Exempelvis begärde tillsynsmyndigheten en komplettering av provtagningen och Magnus Karlsson ville då att Robert Silversten skulle besvara vissa punkter i föreläggandet, såsom varifrån avfallsmassorna ursprungligen kom ifrån (PB G s. 37 och 38 och PB M s. 651 och 654). I kompletteringen som Magnus Karlsson sedermera skickade in angavs det också att WSP ”har fått i uppdrag av avfallslämnarna (NM Trading & Transport) och fastighetsägaren att komplettera den tidigare utförda provtagningen” (FUP Björkö s. 215). Inte heller i denna rapport angavs några andra avfallslämnare än NMT. Det faktum att NMT bekostade provtagningen i Björkö och att flera personer i bolaget involverades kring detta talar enligt tingsrättens mening också för att avfallet kom från NMT.

Sammanfattningsvis är det alltså visat att NMT, mellan den 29 juli och fram till den 20 augusti 2019, har levererat det aktuella bygg- och rivningsavfallet till Björkö, som sedermera har använts för utfyllnaden av fastigheten.

Har avfallshanteringen skett utan korrekt anmälan eller tillstånd?

Som ovan framgått är det alltså visat att avfall har använts för att anlägga en uppställningsplats i Björkö. Det har således varit fråga om användande av

avfall för anläggningsändamål, vilket är en miljöfarlig verksamhet. Det är ostridigt att Tommy Karlsson varken anmält eller sökt tillstånd innan anläggandet av uppställningsplatsen påbörjades. Inte heller har NMT gjort detta. Användande av avfall för anläggningsändamål kan emellertid vara en anmälnings- eller tillståndspliktig verksamhet, beroende på föroreningsrisken med avfallet. Enligt 29 kap. 35 § miljöprövningsförordningen framgår att anmälningsplikt gäller för återvinning av icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten, om föroreningsrisken är ringa. Är föroreningsrisken inte endast ringa omfattas användandet i stället av tillståndsplikt enligt 29 kap. 34 § miljöprövningsförordningen. Vid en föroreningsrisk som är mindre än ringa krävs dock inte ens en anmälan, det är då fråga om en så kallad U-verksamhet. Det faktum att avfall har använts för anläggningsändamål, utan att en anmälan gjorts eller tillstånd sökts, innebär således inte per automatisk att hanteringen skett i strid med aktuella bestämmelser. Detta förutsätter dock att avfallet har en föroreningsrisk som är mindre än ringa.

Som tidigare redogjorts för förelades Tommy Karlsson i oktober 2019 att utföra en provtagning och riskbedömning, bland annat för att utreda förekomsten av eventuella föroreningar orsakade av avfallsutfyllnaden (FUP Björkö s. 158–162). Därefter har det genomförts tre provtagningar i Björkö av olika företag, WSP, Samper Consulting AB och av Viken Miljökonsult, som har redovisats för Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun (FUP Björkö s. 185–200 [WSP], 281–368 [Samper Consulting AB] och 397–433 [Viken Miljökonsult]). Även NFC har analyserat mark- och vattenprover som togs vid platsundersökningen i Björkö 2020 (FUP Björkö s. 776–793).

Utifrån en granskning av inkomna utredningar och analysresultat beslutade bygg- och miljönämnden i maj 2023 att förelägga Tommy Karlsson vid vite att transportera bort allt bygg- och rivningsavfall som hade tippats på Björkö. Av beslutsmotiveringen framgår det att nämnden, utifrån underlaget i ärendet, kunde konstatera att det bygg- och rivningsavfall som hade använts för utfyllnaden innehöll ”ställvis” höga halter av föroreningar, bland annat utfasningsämnen och POP-ämnen (långlivade organiska ämnen). Det framgår också att ”resultatet av de miljötekniska undersökningarna utförda av NFC och

Tommy Karlssons anlitate miljökonsulter” sammantaget visade att det fanns allvarliga föroreningar i avfallet och att Tommy Karlsson har bidragit till en föroreningsskada inom fastigheten. Vidare angavs det att föroreningsinnehållet från avfallsmassorna på sikt kan påverka känsliga naturvärden i Infjärden negativt, som fastigheten ligger i närheten av, och att det inte på lång sikt går att utesluta att mark- och grundvatten kommer att påverkas av föroreningarna. Enligt nämnden finns det även en ”markant” ökad risk för att grannfastigheternas fastighetsägare kan få sitt dricksvatten förorenat, om de skulle vilja upprätta egna dricksvattentäktar på sina fastigheter, med hänsyn till fastigheternas närhet till de förorenade massorna. Det står vidare att en anmälan om att använda utfyllnadsmassor inte hade godkänts av nämnden för det fall Tommy Karlsson hade anmält detta innan anläggandet vidtagandet, med hänsyn till påvisade föroreningshalter i avfallet och markvatten som stått i kontakt med avfallet. I ”syfte att skydda människor hälsa och miljö” bedömdes det därför skäligt att förelägga Tommy Karlsson att transportera bort avfallet från fastigheten. Till grund för beslutet hade nämnden bland annat sakkunnigutlåtandet från NFC, miljörapporter från Samper Consulting AB, yttranden från Länsstyrelsen, kompletterande miljörapport från Viken Miljökonsult AB, dokumentation från platsbesök och klagomål från grannar. (TP 1 s. 770–779). Beslutet överklagades senare till Länsstyrelsen, som i stort instämde i nämndens bedömning såsom redogjorts för ovan (TP 2 s. 60–68). Enligt Länsstyrelsen var den aktuella uppläggnings av massorna att betrakta som åtminstone anmälningspliktig (TP 1 s. 62).

Tingsrätten saknar anledning att ifrågasätta de bedömningar som gjorts av såväl bygg- och miljönämnden som av länsstyrelsen. De provtagningar som har genomförts i Björkö, bland annat av Samper Consulting AB, visar också att avfallsmassorna har innehållit halter av föroreningar på ett sätt som medfört att föroreningsrisken inte enbart har varit mindre än ringa. Av Samper Consulting AB:s miljörapport framgår det att totalt åtta jordprover tagna från lika många provgropar från utfyllnadsområdet skickades på analys (FUP Björkö s. 294). Proverna i fråga utgjordes av ett samlingsprov av sammanlagt åtta till tio delprover och togs på ett djup om ett par decimeter till drygt två meter (FUP Björkö s. 285 och 294). Analysen visade att sex av markproverna innehöll halter av olika ämnen, såväl alifater, tungmetaller, PCB7 och PAH:er (PAH-M

och PAH-H) överstigande Naturvårdsverkets riktvärde för förorenad mark för KM (känslig markanvändning). I ett av proverna översteg halten av PAH-H också riktvärdet för MKM (mindre känslig markanvändning). (FUP Björkö s. 295–297). Enligt Per Samuelsson från Samper Consulting AB innebär halter överstigande riktvärdena för KM/MKM per automatik också att halterna överskrider Naturvårdsverkets jämförvärde för mindre än ringa risk för avfall i anläggningsarbeten. Detta framgår också av Samper Consulting AB:s miljörapport, där respektive riktvärde/jämförvärde redovisas i en tabell (FUP Björkö s. 296). I rapporten anges det även att en del av massorna innehåller halter över ”mindre ringa risk” (FUP Björkö s. 299).

Även vid platsundersökningen som av genomfördes i Björkö den 24 juni 2020 togs ett markprov från den aktuella uppställningsplatsen, som sedermera har analyserats av NFC. Provet utgjordes av ett samlingsprov bestående av tio till femton delprover (FUP Björkö s. 675 och Nils Hydéns vittnesmål). Analysen visade att markprovet var förorenat av PAH-M, PAH-H, kvicksilver och barium. Halten av kvicksilver överskred även Naturvårdsverkets jämförvärde för mindre än ringa risk för återvinning av avfall i anläggningsarbeten. Övriga halter låg i nivå med eller under Naturvårdsverkets jämförvärde i fråga (FUP Björkö s. 787). Det aktuella provet kan jämföras med det bakgrundsprov som togs vid samma tillfälle, ungefär tio–tjugo meter från uppställningsplatsen vid en skogsdunge (FUP Björkö s. 673 och Nils Hydéns vittnesmål). Analysen visade att halterna av tungmetaller låg under eller i nivå med bakgrundshalter i svensk mark och inga PAH:er påvisades. Bakgrundsprovet bedömdes vara opåverkad av samtliga undersökta tungmetaller och PAH:er (FUP Björkö s. 785). Detta visar alltså att föroreningarna som påvisats i markprovet inte förekommer naturligt i marken på området.

Tingsrätten anser följaktligen att det är visat att avfallet har innehållit föroreningar av tungmetaller, PAH:er och PCB7 och i halter som överskrider Naturvårdsverkets jämförvärde för mindre än ringa risk. Det är därför också visat att det genom användandet av avfallet har funnits en risk för föroreningar i en sådan omfattning att hanteringen har omfattats av krav på anmälan eller tillstånd, vilket vare sig Tommy Karlsson eller NMT har lämnat in eller haft. I sammanhanget beaktar tingsrätten även att avfallet har lagts upp på ett område

med höga naturvärden samt i närheten av bostäder och Infjärden. Tingsrätten kommer även närmare att redogöra för de risker som hanteringen medfört nedan.

Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Tingsrätten har ovan konstaterat att det funnits tydliga och genomgående brister med avfallshanteringen i Björkö. För att det ska vara fråga om ett miljöbrott krävs dock att de tilltalade har hanterat eller låtit hantera avfall på ett sätt som har

- medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller som medfört eller kunnat medföra någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen), eller
- orsakat att det i mark, luft och/eller vatten släppts ut ämnen som typiskt sett eller i det enskilda fallet medfört eller kunnat medföra en förorening som är, var eller hade varit skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon annan betydande olägenhet i miljön (29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken och andra stycket i gärningsbeskrivningen).

Vid bedömningen om vilka eventuella risker som avfallshanteringen inneburit har framför allt resultaten från platsundersökningen betydelse. Som tidigare framgått har provtagningar på området även gjorts av WSP, Samper Consulting AB och av Viken Miljökonsult.

Tingsrätten har ovan redogjort för analysen av det markprov som togs vid platsundersökningen. Enligt riskbedömningen av markprovet bedömdes halterna ligga på sådana nivåer att de inte utgjorde någon nämnvärd risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön (FUP Björkö s. 787). Vid provtagningen togs även fyra vattenprover från området som har analyserats av NFC (A02, A4, område B och område C). Enligt Nils Hydén, som tingsrätten sätter tilltro till, togs vattenproverna från de tre provgropar som grävdes på området. Han har beskrivit att en grävskopa från varje grop fylldes upp med

vatten, varefter en provtagningsflaska fylldes från respektive skopa. Nils Hydén har även berättat att han tog ett bakgrundsprov nere vid sjön vid detta tillfälle. Ändamålet med analysen av vattenproverna var att undersöka förekomsten av tungmetaller, bedöma föroreningsgraden i provet samt översiktligt riskerna för människors hälsa och i miljön (FUP Björkö s. 779).

Analysen av tre av vattenproverna visade att vattnet i samtliga var *kraftigt förorenat* av molybden, vanadin, bly, kobolt, zink, krom, koppar, arsenik och antimon (vattenprov benämnt avloppsvatten "Område B" och "Område C" samt "A02"). Två av dessa var därtill även *kraftigt förorenade* av kadmium, varav det ena även av barium och nickel (avloppsvatten område B respektive C). Även vattenprovet "A02" var kraftigt förorenat av nickel. Samtliga tre prover var också *förorenade* av kvicksilver, varav två av dessa även av barium och nickel respektive barium och kadmium (avloppsvatten område B och A02). Riskbedömningen för samtliga tre prover var att halterna av bly, koppar, zink och arsenik, men även krom och kvicksilver i ett av proverna (avloppsvatten område C), låg på sådana nivåer att de har bedömts innebära *risk* för människors hälsa eller i miljön, om sådant vatten genom utsläpp till vattendrag eller annat vatten leder till exponering för människor eller vattenlevande organismer. (FUP Björkö s. 789, 791 och 792). Även om det av NFC:s utlåtande inte framgår varifrån vattenproverna i fråga har tagits, menar tingsrätten att det kan antas att dessa härrör från de tre provgroparna som vattenproverna enligt Nils Hydén togs ifrån. För det fjärde vattenprovet (avloppsvatten "A4") var riskbedömningen däremot att undersökta tungmetaller låg på sådana nivåer att de inte har bedömts utgöra någon nämnvärd risk för oönskade effekter på människor eller i miljön. Analysen visade att vattenprovet i fråga var *förorenat* av krom och molybden (FUP Björkö s. 790). Enligt tingsrättens mening talar analysresultatet för att det aktuella provet är det bakgrundsprov som Nils Hydén tog även om det inte framgår av utlåtandet.

Tingsrätten konstaterar således att det i tre av vattenproverna som har legat i kontakt med avfallet har funnits tungmetaller i en sådan halt att det har bedömts innebära en *risk* för människors hälsa och i miljön, om sådant vatten leder till exponering för människor eller vattenlevande organismer. Enligt Nils

Hydén har föroreningarna i vattenproverna även kommit från det bygg- och rivningsavfall som hade grävts ner. Vidare kan det konstaterats att det jordprov som analyserades av NFC var förorenat av vissa tungmetaller och PAH:er, även om halterna inte har bedömts innebära någon nämnvärd risk. Enligt Nils Hydén hade det dock med sannolikhet kunnat konstaterats fler mer risker om ytterligare analyser hade gjorts. Han har också framfört att det är en stor brist att proverna inte analyserades med avseende på PCB och olja, trots att detta rimligtvis hade kunnat påvisas. Vid platsundersökningen togs även flera materialprover som inte analyserades av NFC, men som enligt Nils Hydén kan ha innehållit skadliga ämnen. Han har bland annat berättat att en av elkablarna som hittades luktade kreosot (se bild FUP Björkö s. 684), vilket är ett cancerframkallande PAH-ämne, och som han med ”99 procent” säkerhet har uppgivit är ett farligt avfall. Vidare påträffades blåbetongliknande föremål (se bild FUP Björkö s. 686) som enligt Nils Hydén kan innehålla radioaktiva ämnen samt plaster som kan vara av typen PVC-plast, vilket inte bryts ner och som innehåller hormonstörande ftalater. Han har också uppgett att det påträffades metallbitar, vilka kan vara förkromande och i sådant fall innehålla tungmetaller som under en lång tid kommer att ”blöda” till dess att tungmetallerna är slut.

Tingsrätten saknar anledning att ifrågasätta dessa uppgifter. Flera vittnen, bland andra Nils Hydén och Henrik Sandström från Naturvårdsverket, har också uttalat sig om att bygg- och rivningsavfall generellt sett innehåller farliga ämnen, inte minst rivningsavfall som kan innehålla exempelvis stenkolstjära, kreosot, PCB, olja och andra långlivade organiska föroreningar. Tingsrätten anser därför att det i vart fall inte kan uteslutas att det har funnits ytterligare föroreningar i materialet och därmed risker än vad som har kunnat fastställas av NFC. I sammanhanget kan det även framhållas att det inte har framkommit något som tyder på att analysresultaten har påverkats av det material som har legat över avfallet, det vill säga bergkrossen/makadam. Nils Hydén har exempelvis varit tydlig med att sådant typ av material nästan alltid innehåller ”normala halter” av ämnen. Även i WSP:s rapport anges att det hade lagts upp ”rena och sulfidfritt bergskross” över avfallet (FUP Björkö s. 187).

Som tidigare redogjorts för har provtagningar av mark- och vatten även gjort

av Samper Consulting AB samt markvatten av Viken Miljökonsult, i syfte att undersöka eventuell förekomst av föroreningar orsakade av utfyllnaden samt för att bedöma riskerna (FUP Björkö s. 158, 293 och 400):

- Analysen av de jordprover som togs vid Samper Consulting AB:s undersökning visade också att avfallet innehöll förhöjda halter av både tungmetaller, PCB7 och PAH:er (se ovanstående redogörelse).
- Vid både Samper Consulting AB:s respektive Viken Miljökonsults provtagningar togs vattenprover ur två grundvattenrör som, av Samper Consulting AB, hade installerats på två separata delar av uppställningsplatsen (FUP Björkö s. 284, 294, 298, 400 och 405). Analysen av samtliga prover, bortsett från ett, från respektive provtagning visade att markvattnet innehöll förhöjda halter av PFAS (FUP Björkö s. 298–299 (Samper Consulting AB) och 406–407 (Viken Miljökonsult)).
- Enligt Samper Consulting AB:s bedömning fanns det en risk – med hänsyn till att PFAS detekterades i ena grundvattenröret – för att ”massorna kring den punkten överför ytterligare PFAS till omkringliggande markvatten som sedan kan rinna vidare ut i närliggande diken”. I rapporten står det också att en del av schaktmassorna kring grundvattenröret borde grävas bort, med hänsyn till PFAS spridningsförmåga från jord till vatten, och att detta ”bör minska risken för vidare spridning”. (FUP Björkö s. 300).
- Per Samuelsson har vid sitt förhör vid tingsrätten också förtydligat att han ansåg att det fanns en spridningsrisk, särskilt av PFAS, med hänsyn till att platsen ligger inom ett naturområde och att det finns en risk för människor utifrån föroreningarna på platsen.
- Enligt Viken Miljökonsults rapport ansågs riskerna för omgivningspåverkan av påvisade föroreningar i markvattnet på kort sikt vara låg. Det angavs däremot att risken på lång sikt inte kunde uteslutas på grund av ”representativ halt PFAS i markvattnet och fyllnadsmassorna är okänd”. Det står också att de förhöjda halterna i markvattnet, särskilt PFAS, indikerar att verksamhetsutövaren har orsakat en föroreningsförekomst och därmed miljöskuld på fastigheten (FUP Björkö s. 411).

Enligt tingsrättens mening saknas det anledning att ifrågasätta de provtagningar och bedömningar som gjort av Samper Consulting AB (Per Samuelsson) och av Viken Miljökonsult. Det kan således konstateras att det har funnits föroreningar av flera ämnen både i avfallet (markproverna) från uppställningsplatsen och i det vatten som varit i kontakt med massorna. Tingsrätten beaktar också det faktum att Per Samuelsson har ansett att det funnits en risk för spridning av föroreningarna till omgivningen, och att denna risk på lång sikt heller inte har kunnat uteslutas enligt Viken Miljökonsults rapport.

Vidare har Naturvårdsverket ansett att det har förelegat en överhängande risk för skada på människors hälsa och i miljön, som inte är ringa, i samtliga fall som verket har bedömt, det vill säga bland annat Björkö (HP s. 62 och 63). I yttrandet avseende Björkö har Naturvårdsverket bland annat anfört att det av bilder och beskrivning av massorna i underlaget framgår att dessa har använts på ett sätt som medför risker, även om analysresultaten inte entydigt visar på risker. Exempelvis påpekar Naturvårdsverket att en av bilderna visar en elkabel som kan misstänkas innehålla farliga ämnen, såsom PCB och stenkolstjära. Vidare anges att massorna uppenbart är olämpliga för användning i anläggningsändamål på grund av innehållet av bygg- och rivningsavfall samt att närheten till sjön gör att spridningsförutsättningarna är mycket stora. Enligt yttrandet ”kan man räkna med att det sker en spridning av föroreningar till sjön” även om det utifrån befintligt underlag inte kunde avgöras hur stor denna spridning verkligen är (HP s. 69 och 70).

Med beaktande av ovanstående redogörelse anser tingsrätten sammanfattningsvis att det är visat att avfallet har hanterats på ett sådant sätt att det funnits risk för föroreningsspridningar som är skadliga för människor och miljö, i en omfattning som är mer än ringa (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen). Det har varit fråga om avfall med konstaterade föroreningar i som har lagt upp och grävts ner på ett område med höga naturvärden. Vidare anser tingsrätten att det genom avfallshanteringen har släppts ut ämnen (tungmetaller och PFAS) som typiskt sett kan medföra en förorening som är skadlig för människors hälsa, djur och växter (första punkten i straffbestämmelsen). Detta framgår av de

markvattenprover som har tagits och som legat i kontakt med avfallsmassorna.

Tingsrätten anser vidare att avfallshanteringen inte kan anses varit allmänt vedertagen eller i övrigt försvarlig på ett sätt som utesluter miljöbrott i objektiv mening. Avfallet har hanterats i stället utan korrekt anmälan, i strid med miljöbalkens bestämmelser och därmed gängse tillvägagångssätt inom avfallshantering.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Tommy Karlsson

Som framgått ovan är det klarlagt att Tommy Karlsson, i egenskap av fastighetsägare, utan korrekt anmälan eller tillstånd har låtit transportera samt tagit emot, förvarat och lagrat stora mängder osorterat bygg- och rivningsavfall på sin fastighet. Avfallet har använts som utfyllnadsmaterial och har därmed också bortskaffats genom nedgrävning. Vidare har avfallet hanterats på ett sådant sätt som har kunnat medföra föroreningar eller orsaka utsläpp av ämnen, som är skadliga för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte är av ringa betydelse. I fråga om Tommy Karlssons eventuella uppsåt eller oaktsamhet gör tingsrätten följande överväganden.

Tommy Karlsson har själv gjort gällande att han beställde återvunna och godkända massor från NMT samt att han förlitade sig på Robert Silverstens uppgifter om att dessa var godkända att använda. Som framgått ovan har Tommy Karlsson samtidigt uppgett att han tog emot de första leveranserna från NMT och att dessa massor innehöll ”ganska mycket sopor”, såsom plast, tyg, lock, armeringsjärn, någon bit av lite presenning och ”kanske någon kabelsnutt”. Detta får också stöd av det meddelandet som Robert Silversten fick från Dani Najjar den 1 augusti 2019 om att ”killen i Samstorps gård” inte ville ha materialet eftersom det var ”blandat med papper o plast osv”. Även om Tommy Karlsson före leveranserna utgick från att materialet var godkänt att använda menar tingsrätten att det i vart fall vid tidpunkten för de första leveranserna måste ha stått klart för honom att materialet inte var lämpligt att använda utan att det i stället skulle kunna medföra risker. Tommy Karlssons egna uppgifter, om att han inte ville ”lägga skräp i backen” och därför

plockade upp ”ganska mycket” plast från massorna som han fyllde upp ”många, en hel del” säckar med, talar också för det. Tommy Karlsson var således väl medveten om att NMT hade levererat okulärt avvikande avfall till fastigheten. Trots detta lät han avfallet, som han själv har uppgivit att han inte lyckades plocka bort allt ”skräp” ifrån, ligga kvar på fastigheten.

Tommy Karlsson stoppade heller inte de fortsatta leveranserna från NMT. Detta framgår som ovan redogjorts för av bland annat fakturor från Alltrans och Robert Silverstens meddelande till Dani Najjar den 5 augusti där han skrev ”Kör tre du imorgon med. Kunden klagade inte. Så vi kör tills han stoppar” (PB I s. 2402– 2404). Inte heller stoppade Tommy Karlsson leveranserna efter det att han hade fått kännedom om att en av hans grannar klagat på massorna. I stället meddelande Tommy Karlsson Robert Silversten först den 11 augusti 2019 att denne skulle se till att det var ”bra fyllnadsmassor”, eftersom han inte hade tid att ”plocka skräp”. Trots meddelandet fortsatte dock leveranserna av bygg- och rivningsavfall till fastigheten, vilket bland annat framgår av de fotografier som togs på Björkö av Anna Öhgren den 16 augusti 2019.

Att leveranserna fortsatte kan inte ha undgått Tommy Karlsson. Exempelvis observerades avfall på platsen vid inspektionen den 13 augusti, vid vilken Tommy Karlsson närvarade. Tommy Karlsson har även själv uppgett att Björn Eriksson vid ett tillfälle ringde honom och sa att det var ”skit i massorna igen”.

Miljöinspektören Sofie Hallberg har berättat att hon vid inspektionen pratade med Tommy Karlsson om vad som gäller vid användning av avfall för anläggningsändamål, bland annat vikten av att känna till avfallets egenskaper och att det kan vara en anmälnings- eller tillståndspliktig verksamhet. Trots informationen i fråga vidtog Tommy Karlsson inte heller därefter några åtgärder för att försäkra sig om att hanteringen av avfallet skedde korrekt. Som framgått ovan lät han i stället leveranserna fortgå fram till den 20 augusti 2019, utan någon anmälan och trots att han den 19 augusti meddelades ett förbud mot att använda avfall för anläggningsändamål på sin fastighet (FUP Björkö s. 68–71).

Enligt tingsrättens mening står det även klart att Tommy Karlssons agerande

och medverkan har varit nödvändigt för att ett miljöbrott har kunnat ske. Av Tommy Karlssons egna uppgifter menar tingsrätten exempelvis att det framgår att han av ekonomiska skäl hade intresse av att använda sig av NMT:s massor för den uppställningsplats som han avsåg att anlägga:

- Han har bland annat själv berättat att priserna vid den tidpunkten hade börjat stiga och att en ”bra” uppställningsplan kunde innebära ”en betydande kostnadsorsak i slutändan” men att NMT inte skulle vara så dyra.
- Samtidigt hade NMT intresse av att få avsättning för sina massor och var därtill också villiga att betala förhållandevis stora belopp för transporter av dessa till Björkö (se fakturor från Alltrans FUP Björkö s. 1046 och 1047).
- Enligt Robert Silversten skulle Tommy Karlsson även få massorna kostnadsfritt. Detta talar också för att det har varit fråga om ett gemensamt agerande. Det kan också förklara varför Tommy Karlsson lät leveranserna fortgå, trots att han var medveten om innehållet i massorna. Att massorna skulle vara kostnadsfria måste dessutom för honom ha understrukt de risker som fanns med massorna.
- Som framgått ovan kände Tommy Karlsson även till att en av grannarna hade klagat och att kommunen skulle komma på tillsynsbesök. Under helgen före tillsynsbesöket hade Tommy Karlsson enligt en tjänsteanteckning från ett samtal med Bo Öhgren också städat av fastigheten och ”täckt över en stor del av det rivningsavfall” som fanns på Björkö – ett agerande som enligt tingsrätten tycks syfta till att dölja den hantering som ägde rum.
- Tommy Karlsson informerade även Robert Silversten om att kommunen eventuellt skulle komma under veckan och att en av grannarna hade klagat, varefter Robert Silversten samma dag som inspektionen skulle ske gav order till personal på NMT om att omgående stoppa eventuella leveranser till Norrtälje.
- Den kommunikation som finns mellan Tommy Karlsson och Robert Silversten talar starkt för att agerandet har skett tillsammans och i samförstånd. Utredningen visar att det skett flera kontaktförsök från Tommy Karlsson till Robert Silversten och vice versa under den period

som leveranserna ägde rum och svaren därefter såsom ”ringer snart”, ”Jag ringer upp” och ”Kan du ringa senare?” talar också för att de hade telefonkontakt, även om det inte framgår av utredningen (TP 4 s. 33, 36 och 37).

- Robert Silverstens meddelande till Tommy Karlsson efter att denne förelagts att inkomma med uppgifter om avfallsmassorna där Robert Silversten bland annat skrev ”Kom på att vi måste hitta på en historia” och ”Så vi får hitta en lösning på vad du sa förut”, talar tydligt för att de hade kontakt och agerade gemensamt.
- På detta svarade Tommy Karlsson även att ”ta med papper på schaktmassorna så vi (tingsrättens kursivering) kan lämna in det och få godkänt att köra mer” (TP 4 s. 38).
- Det framgår också att Robert Silversten och Tommy Karlsson därefter hade ett möte tillsammans och meddelanden visar också att de hade kontakt gällande uppgifterna som skulle skickas in till tillsynsmyndigheten (PB I s. 398 och FUP Björkö s. 923–925). Det har alltså varit fråga om ett gemensamt agerande.

Sammantaget anser tingsrätten således att Tommy Karlsson har varit väl medveten om avfallet innehåll och att han därigenom också har insett att det har funnits en risk för att hanteringen av avfallet skulle kunna medföra föroreningar eller orsaka utsläpp av ämnen som är skadliga för människors hälsa eller i miljön. Han har trots detta hanterat och låtit hantera avfallet. Tommy Karlsson har alltså agerat med likgiltighetsuppsåt.

Robert Silversten

Enligt tingsrättens mening har Robert Silversten haft en central roll i att NMT kom att leverera bygg- och rivningsavfall till Tommy Karlsson på Björkö. Robert Silversten har exempelvis själv berättat att han per telefon kom i kontakt med Tommy Karlsson, eftersom han var intresserad av material från NMT, och att han därefter åkte till Björkö för att träffa honom och diskutera vad som skulle fyllas ut och vilka massor som behövdes. Därefter har Robert Silversten också sett till att massorna faktiskt transporterades till Tommy Karlsson.

Under den period som NMT levererade massor till Björkö hade Robert Silversten också i princip daglig kontakt med olika personer gällande leveranserna, såväl transportföretag, som anställda på NMT och Tommy Karlsson. De meddelanden som tingsrätten redogjort för ovan, där Robert Silversten bland annat gav instruktioner till Dani Najjar och Dan Arnhjort om antalet transporter som skulle köras eller leveranser som skulle stoppas, visar tydligt att Robert Silversten har organiserat och haft ett betydande inflytande över avfallsleveranserna. Även det faktum att Tommy Karlsson vid besöket från tillsynsmyndigheten den 13 augusti 2019 lämnade kontaktuppgifter till ”Robert” på NMT talar för detta. Även om Robert Silversten inte har varit delaktig i hur avfallet fysiskt hanterades på fastigheten har hans agerande möjliggjort den hantering som skett. Han har också varit införstådd med att avfallet skulle användas för utfyllnad och därmed bortskaffas genom nedgrävning.

Det står också klart att Robert Silversten har varit medveten om vilken typ av massor som levererades till Björkö:

- Exempelvis meddelade Dani Najjar, på Alltrans, bara någon dag efter de första leveranserna, att ”killen i Samstorp gård” inte ville ha materialet eftersom det var blandat med papper, plast och så vidare.
- Trots detta skrev Robert Silversten därefter till Dani Najjar att leveranserna skulle fortsätta och att de skulle köra tills kunden (alltså Tommy Karlsson) stoppade.
- Vidare skrev Tommy Karlsson den 11 augusti 2019 till Robert Silversten att han skulle se till att det var ”bra fyllnadsmassor” eftersom han själv inte hade tid att plocka skräp och att det vore ”synd om du fick hämta massorna igen”.
- Dessutom upplystes Robert Silversten om att en granne till Tommy Karlsson hade klagat och att kommunen skulle komma och ”kolla” under veckan. Det är således uppenbart att Robert Silversten var införstådd med avfallet som hade levererats.
- Även Robert Silverstens svar på Tommy Karlsson meddelande, ”Helt rätt! Vi ligger lugnt denna vecka och kör bara fint”, talar för det. Det kan också ifrågasättas varför Robert Silversten i annat fall skulle ha skickat

ett skärmlapp på Tommy Karlssons meddelande till Sam Lindgren på NMT och skriva ”Vi lastar bara ut 1-2 bilar om dagen nu. Dumt att riskera något”.

- Det faktum att Robert Silversten samma dag som tillsynsmyndigheten skulle besöka Björkö meddelade Dan Arnhjort att omgående stoppa eventuella lastbilar som var på väg till Norrtälje eftersom ”Kommun där” talar samtidigt starkt för Robert Silversten visste om att det inte enbart kördes ”fint” material till Björkö därefter.

I sammanhanget konstaterar tingsrätten även att Robert Silversten själv har uppgett att Tommy Karlsson inte behövde betala något för massorna, i likhet med vissa andra åtalpunkter, vilket i sig även talar för att massorna inte var godkända att använda. Det har även varit fråga om liknande typ av avfall som Robert Silversten har förmedlat till andra platser, exempelvis inom andra delar av Norrtälje kommun.

I början av september 2019, efter det att Tommy Karlsson hade förelagts att inkomma med uppgifter om avfallet, skrev Robert Silversten även till Tommy Karlsson att ”Kom på att vi måste hitta på en historia” och ”Så prata helst inte med kommunen innan då jag vart där idag och sagt att jag är konsult åt fastighetsägarna och inte Nmt. Så vi håller fast vi de. Så får vi hitta på en lösning på vad du sa förut” (FUP Björkö s. 923). Därefter skickade Robert Silversten över flera handlingar till Tommy Karlsson, som han i sin tur lämnade in till tillsynsmyndigheten som svar på föreläggandet.

Som ovan framgått saknades de två första sidorna av den bifogade analysrapporten, som angavs avse NMT:s massor, i likhet med analysrapporter som NMT lämnat in till tillsynsmyndigheten i andra sammanhang. I svaret stod det även att massorna som hade använts för utfyllnaden, enligt analysen, uppfyllde kriterierna för mindre än ringa risk (FUP Björkö s. 152). Såsom framgått ovan stämmer detta dock inte överens med de provtagningar som gjordes av massorna i Björkö. Av allt att döma tycks uppgifterna från Robert Silversten således ha varit oriktiga och det framstår snarare som att uppgifterna lämnades till tillsynsmyndigheten, genom Robert Silversten, i ett vilseledande syfte. Det gäller inte minst mot bakgrund av vad som i övrigt har framkommit. Hans agerande talar också för att han varit medveten om att avfallet hanterades

felaktigt.

Genom Robert Silverstens kännedom om avfallets innehåll och hans agerande anser tingsrätten därför att det är visat att han har varit medveten om att det fanns en risk för att avfallshanteringen skulle kunna medföra föroreningar eller orsaka utsläpp som är skadliga för människors hälsa eller i miljön. Han har trots detta, tillsammans och i samförstånd med andra, agerat på ett sådant sätt som möjliggjort hanteringen av avfallet. Robert Silversten har alltså agerat med likgiltighetsuppsåt.

Fariba Vancor

Det finns ingenting som talar för att Fariba Vancor har varit delaktig kring organiserandet av de transporter av avfall som har gått till Björkö. Det står emellertid klart att Fariba Vancor ytterst har varit den som styrt verksamheten och de andra tilltalade. Som framkommit under övriga åtalspunkter har hon i många fall också kontrollerat och haft insyn i verksamheten på detaljnivå. Det gäller inte minst ekonomiska frågor. Hon har exempelvis själv uppgivit hon lämnade sitt godkännande till transportkostnaderna av leveranserna till Björkö, vilket stämmer överens med Robert Silverstens uppgifter om att han prissförhandlade med Dani Najjar på Alltrans och därefter ”kollade” med Fariba Vancor. Enligt Fariba Vancor själv var det också hon som godkände fakturorna från Alltrans. Det faktum att fakturorna i fråga avsåg förhållandevis stora belopp, uppemot 300 000 kronor, talar i viss mån även för att hon kände till vad leveranserna avsåg. Det framstår exempelvis som mindre sannolikt att hon – utan närmare kännedom – skulle ha godkänt dessa fakturor på betydande belopp, samtidigt som hon i annat fall, såsom i Kjula, själv har uppgett att Tobias Gustafsson behövde hennes godkännande för inköp av bland annat tejp. Ytterligare en omständighet som starkt talar för att Fariba Vancor kände till leveranserna är det faktum att hon i februari 2020 meddelade Magnus Karlsson att hon, det vill säga NMT, skulle stå för provtagningen i Björkö (PB B s. 611 och 612).

Som tingsrätten tidigare redogjort för har Fariba Vancor även gett Robert Silversten i uppdrag att ansvara för avsättningar inom bolaget. Hon har också varit medveten om att Robert Silversten ordnade med leveranser av icke

godkända fyllnadsmassor till flera olika platser, såsom till andra platser inom Norrtälje kommun. Redan i oktober 2018 meddelade Robert Silversten även henne att han hade varit och träffat en ”bonde” i Norrtälje, som han också föreslog skulle få betalat av NMT för att ta emot ”fyllning” och ”siktresten” och att massorna på Gladö eventuellt kunde användas. Som framgått under åtalspunkten Gladö kände Fariba Vancor då väl till vilket typ av avfall som lagrades där och vilka invändningar som tillsynsmyndigheten hade mot verksamheten. Trots detta levererades sedermera med Fariba Vancors kännedom 1 500 ton av avfallet till Fiskartorpet i Norrtälje. Fariba Vancor har således på ett övergripande plan varit väl införstådd med – och godtagit – att Robert Silversten generellt sett förmedlade leveranser av avfall till olika platser, samtidigt hon varit fullt medveten om vilka invändningar som tillsynsmyndigheterna hade mot NMT:s olika verksamheter där avfallet hämtades från. Hon har därigenom också insett att det fanns en risk för att avfallshanteringen skulle kunna medföra föroreningar eller orsaka utsläpp, som är skadliga för människors hälsa eller i miljön. Trots detta har Fariba Vancor genom att godta Robert Silverstens agerande och transportkostnaderna till Björkö möjliggjort den hantering som skett och därigenom också förhållit sig likgiltig inför riskerna. Hon har alltså agerat med likgiltighetsuppsåt.

Magnus Karlsson

Som framgått ovan genomförde Magnus Karlsson en provtagning i Björkö den 26 februari 2020, efter att Tommy Karlsson hade förelagts om att utföra detta. Magnus Karlsson blev även inkopplad i frågorna kring Björkö genom Robert Silversten.

Det har genom utredningen framkommit att Magnus Karlssons agerande brustit i flera avseenden i samband med provtagningen och författandet av rapporten. Det framgår exempelvis att Magnus Karlsson redan i januari 2020 hade fått del av föreläggandet till Tommy Karlssons angående provtagning och riskbedömning, där det bland annat framgick att en provtagningsplan skulle upprättas och lämnas in till tillsynsmyndigheten (FUP Björkö s. 166 och 158). Magnus Karlsson meddelade även miljöinspektören Sofie Hallberg den 20 januari 2020 att han skulle skicka över en handlingsplan ”i god tid” innan själva provtagningen (FUP Björkö s. 166). Trots detta lämnades någon

provtagningsplan aldrig in till tillsynsmyndigheten före provtagningen (FUP Björkö s. 459 och Sofie Hallbergs vittnesmål).

Enligt Olle Hallqvist, som var närvarande vid provtagningen, avvek Magnus Karlssons agerande vid provtagningen i flera avseenden från det normala tillvägagångssättet:

- Han har exempelvis berättat att provgroparna redan var grävda när han anlände till Björkö och att han aldrig tidigare varit med om det. Enligt Olle Hallqvist är det provtagarens jobb att gräva gropar och att det inte är något man delegerar till exempelvis en fastighetsägare.
- Enligt Olle Hallqvist skulle man i normala fall ha utfört arbetet enligt en färdig provtagningsplan, vilket inte fanns i detta fall, och att det därför var omöjligt att i efterhand veta exempelvis var proverna hade tagits. Han har berättat att WSP hade omfattande interna dokument om provtagningsplaner och att det är standard i branschen.
- Vidare har Olle Hallqvist uppgett att det finns en risk för att ämnen avdunstar i förväg om provgropar grävs på förhand, vilket kan medföra att proverna inte är intakta vid analysen.
- Han har även beskrivit att de prover som togs förvarades i bakluckan på en bil, i stället för i en kylväska med klampar, vilket av samma skäl gör att vissa ämnen, såsom PAH:er och lösningsmedel, kan ha avdunstat.
- Olle Hallqvist har också framfört invändningar om att de provgropar som hade grävt var grunda och att Magnus Karlsson blev defensiv när han påpekade att de skulle gräva djupare.
- Han har sammantaget beskrivit att det inte var någon riktig provtagning utan snarare ett ”spel för galleriet” och att Magnus Karlssons hade ett mycket vänskapligt förhållningssätt till Tommy Karlsson som enligt hans mening var oprofessionellt och olämpligt.
- Olle Hallqvist har även ifrågasatt flera av de uppgifter som framgår av den provtagningsrapport som Magnus Karlsson sedermera lämnade in till tillsynsmyndigheten (FUP Björkö s. 187–192). Han har exempelvis inte hållit med om slutsatsen i rapporten om att användandet av bygg- och rivningsavfall inom fastigheten troligtvis ”ej medfört ökade halter av föroreningar (metaller) eller påverkat närområdet negativt i form av sura

dagvattenströmmar (dagvatten)” (FUP Björkö s. 170), eftersom det enligt Olle Hallkvist var ”jättetydligt” att det hade ökat och att det fanns arsenik och nickel i en mycket hög halt.

- Enligt Olle Hallkvist är det även oklart vad Magnus Karlsson har baserat slutsatserna på, med tanke på att de enbart undersökte det översta lagret.
- Han har också berättat att det fanns en hel del armeringsjärn och plastdetaljer i groparna och att det således var tydligt att fastighetsägaren inte hade rensat bort allt detta, samtidigt som det finns en formulering om det i rapporten (FUP Björkö s. 187).
- Olle Hallkvist har vidare uppgett att han skrev en annan version av provtagningsrapporten, än den som Magnus Karlsson skickade in, där han bland annat beskrev halterna som hade uppmätts, sina observationer och att han rekommenderade ytterligare provtagningar, eftersom provtagningen inte var fullständig och för att vissa halter översteg känslig markanvändning, något som Magnus Karlsson därefter tog bort från rapporten.
- Olle Hallkvist skickade även ett e-postmeddelande till Magnus Karlsson och deras chef Erika Skogsjö på WSP i samband med detta, där han framförde omfattande kritik mot Magnus Karlssons arbete (FUP Björkö s. 1103–1105).
- Även Erika Skogsjö har berättat att Magnus Karlssons rapport i fråga inte höll den kvalitet som man kan förvänta sig. Hon har bland annat uppgett att hon reagerade på att uppmätta halter hade jämförts med fel jämförvärde och att Magnus Karlssons rapporter genomgående innehöll hastigt dragna slutsatser som inte var sakligt underbyggda. Det framgår också att tillsynsmyndigheten begärde en omfattande komplettering av provtagningsrapporten (FUP Björkö s. 205–207). Även i WSP:s internutredning avseende Magnus Karlsson framfördes flera brister gällande provtagningen/rapporteringen, såsom att halterna av kvicksilver och nickel överskreds utan att detta kommenterades och att borde ha förts ett resonemang kring att en stor mängd avfallsmassor med föroreningsinnehåll skulle kunna innebära en spridningsrisk (PB G s. 127).

Det står således klart att Magnus Karlssons agerande vid provtagningen och

den efterföljande rapporteringen klart avvikit från det normala tillvägagångssättet. Att detta skulle bero på annat än ett medvetet vilseledande från Magnus Karlssons sida framstår enligt tingsrätten som mindre sannolikt, inte minst mot bakgrund av vad som framkommit i övrigt under vissa åtalspunkter (se särskilt tingsrättens slutsatser angående Magnus Karlssons agerande när det gäller bland annat Fiskartorpet, åtalspunkten 1.4).

Magnus Karlsson har även själv vid flera tillfällen berättat om sin långa erfarenhet som miljökonsult och att han är certifierad provtagare, vilket han också har meddelat tillsynsmyndigheten i Norrtälje kommun (FUP Björkö s. 910). I ett e-postmeddelande som Magnus Karlsson skickade till bland andra Robert Silversten och Thomas Nilsson samma dag som provtagningen skrev han även att ”Materialet som grävdes upp var inte bara betong utan även fyllnadsmassor” och att ”Materialet som provtogs innehöll en mängd olika material. Personligen tyckte jag inte att materialet, okulär bedömning syn/lukt, var helt rent men det får analysresultaten verifiera” (FUP Björkö s. 921). Detta nämndes däremot inte i den provtagningsrapport som Magnus Karlsson skickade in. Han även i ett e-postmeddelande beskrivit Björkö som ”brottsplatsen” (FUP Björkö s. 962). Det framgår också att han upplyste Fariba Vancor efter provtagningen om att Tommy Karlsson ville bygga ut vägar och att dessa massor skulle klara ”NVs KM-värden” eftersom Magnus Karlsson ansåg att det är ”att skjuta över målet” att klara ”MRR-kraven” (PB M s. 2423). Han meddelade även Fariba Vancor att det var ”höga nickel- och kvicksilverhalter i markvattnet” på Björkö men att han skulle lösa ”detsamma så att massorna får vara kvar!” (PB G 316).

Enligt tingsrättens mening står det således klart att Magnus Karlsson, med sin sakkunskap och erfarenhet, har varit väl medveten om den felaktiga avfallshanteringen som hade ägt rum på Björkö. Han har trots detta medverkat till att vilseleda tillsynsmyndigheten och på så sätt tagit verksamheten i försvar och ge utomstående sken av en seriös verksamhet. Magnus Karlssons har därigenom också uppsåtligt främjat och underlättat de brottsliga gärningarna samt stärkt gärningspersonerna i deras uppsåt.

Tingsrätten konstaterar att det som läggs Magnus Karlsson till last avseende Björkö har skett efter brottets fullbordanstidpunkt, i likhet med hans agerande

under åtalspunkterna Fiskartorpet, Tyskgården och Infarten. Tingsrätten anser däremot, i likhet med den bedömning som har gjorts under dessa åtalspunkter, att den brottsliga gärningen i Björkö sammantaget inte var avslutad vid tidpunkten för Magnus Karlssons agerande. I detta avseende hänvisar och ansluter sig tingsrätten till den närmare redogörelsen som framgår under åtalspunkterna Fiskartorpet, Tyskgården, Infarten och Rimbo. Magnus Karlsson har således gjort sig skyldig till medhjälp till miljöbrott, grovt brott, trots att det skedde efter fullbordandstidpunkten. Agerandet faller även in under den åtalsperiod som har angetts för Magnus Karlsson i den generella gärningsbeskrivningen.

Tobias Gustafsson

Tingsrätten konstaterar att Tobias Gustafsson i princip inte förekommer i utredningen såvitt avser Björkö. Han skickade förvisso ett meddelande till Robert Silversten den 29 juli och frågade ”Vart ska dom i Kapellskär” och ”Första bilen är påväg nu” men utöver detta har det inte framkommit något som tyder på att Tobias Gustafsson har medverkat till gärningen på det sätt som påstås i gärningsbeskrivningen. Åtalet mot Tobias Gustafsson i denna del ska därför ogillas.

Thomas Nilsson

Tingsrätten konstaterar att Thomas Nilsson i princip inte förekommer i utredningen såvitt avser Björkö. Den omständigheten att han skickade Tommy Karlssons kontaktuppgifter till Robert Silversten har ingen avgörande betydelse i denna del. Enligt tingsrättens mening saknas det även anledning att fästa någon avgörande vikt vid att Thomas Nilsson efter åtalsperioden fick del av vissa meddelanden gällande provtagningen i Björkö. Mot den bakgrunden anser tingsrätten således inte att det är visat att Thomas Nilsson tillsammans och i samförstånd med andra har deltagit i den avfallshantering som påstås i gärningsbeskrivningen. Åtalet mot honom ska därför i denna del ogillas.

Leif Karlsson

Tingsrätten konstaterar att Leif Karlsson inte förekommer i utredningen såvitt avser Björkö. Det har heller inte i övrigt framkommit något som tyder på att han har medverkat till gärningen såsom påstås i gärningsbeskrivningen. Leif

Karlssons ska därför frikännas i denna del.

Åtalspunkten 1.16 – Fjuckby

Bakgrund

På fastigheten Fjuckby 4:25 i Uppsala kommun (Fjuckby) bedriver fastighetsägaren Lars Östman skrotverksamhet. Fastigheten gränsar till ett vattenskyddsområde och skogsmark.

Med anledning av att Lars Östman avsåg att iordningsställa mark på fastigheten för skrotverksamheten behövde han fyllnadsmassor för anläggningsändamål, i första hand relativt finkrossad betong. Han hade talade därför med Robert Silversten i telefon och kom överens med honom om att Think Pink-koncernen skulle leverera en provleverans med fyllnadsmassor. Robert Silversten ordnade i sin tur med leveransen.

Den 4 november 2019 levererades en lastbilslast (ett ”flak”) fyllnadsmassor om uppskattningsvis 20 ton, som tippades på fastigheten. När Lars Östman kom till platsen något senare upptäckte han att fyllnadsmassorna var undermåliga såtillvida att de innehöll krossade tvättställ i porslin, någon vattenkran, och en lampknapp med mera. Han meddelade därefter Robert Silversten att han inte önskade några fler leveranser från Think Pink-koncernen.

Efter en tid flyttade Lars Östman de aktuella fyllnadsmassorna till en öppen container på fastigheten.

I april 2020 upprättades en polisanmälan om misstänkt miljöbrott och en brottsplatsundersökning genomfördes. Därefter har Naturvårdsverket yttrat sig över de eventuella risker som avfallet är förenat med. Enligt Naturvårdsverkets mening utgjorde inte situationen, som den beskrivs i undersökningsprotokollet, någon risk för människors hälsa eller miljön eftersom huvuddelen av materialet placerades i containrar (HP s. 85).

Tingsrättens bedömning

Är det Think Pink-koncernen som har transporterat avfall till fastigheten?

Tingsrätten har inte någon anledning att ifrågasätta Lars Östmans uppgift om att de fyllnadsmassor som polisen och miljöförvaltningen i Uppsala kommun sedermera undersökte i en container i april 2020 är samma massor som tippades på uppdrag av Think Pink-koncernen i november 2019.

Det råder ingen tvekan om att de aktuella fyllnadsmassorna levererades till Fjuckby genom Robert Silverstens försorg.

Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Enligt 34 och 35 §§ miljöprövningsförordningen i dess nuvarande lydelse, som även gällde vid den aktuella tidpunkten, gäller antingen anmälningsplikt C eller tillståndsplikt B för att återvinna icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten, beroende på om föroreningsrisken endast är ringa eller inte. Någon ansökan om tillstånd eller någon anmälan hade dock inte getts in till tillsynsmyndigheten. Detta framgår indirekt av den åtalsanmälan som miljöförvaltningen i Uppsala kommun upprättade (FUP Fjuckby s. 9 och 10).

Efter brottsplatsundersökning har det framkommit att fyllnadsmassorna, förutom jord och betong, innehöll i vart fall armeringsjärn, plast, tegel, kakel, slangar, elkablar, armaturer, lampknapp, säckväv, vattenkran och övrigt metallskrot – det vill säga sådana främmande föremål som åklagarna har påstått (FUP Fjuckby s. 24–36 och 55–59).

Från fyllnadsmassorna togs bland annat jordprov. Provet S001 innehöll en förorening av PAH-L, PAH-M och PAH-H (FUP Fjuckby s. 67). Halten av PAH-H låg inom intervallet för tillståndet måttligt allvarligt. Halterna av PAH-H, zink och bly överskred Naturvårdsverkets jämförvärden för mindre än ringa risk för återvinning av avfall i anläggningsarbeten. Halterna bedöms ligga i sådana nivåer att de inte utgör någon nämnvärd risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön.

Därutöver har det konstaterats att kablar ingjutna i betong respektive i så kallade elledare fanns i materialet. NFC har anfört att detta inte är lämpligt att använda kablar eller elledare för anläggningsändamål eftersom de kan laka ur farliga ämnen på lång sikt (FUP Fjuckby s. 69).

Naturvårdsverket har yttrat sig och gjort bedömningen att användning av massorna för anläggningsändamål skulle ha inneburit risker för människor eller miljö eftersom materialet kunde innehålla förorenande ämnen (HP s. 85).

Enligt tingsrättens bedömning har det således inte framkommit att massorna innehåller miljöfarliga ämnen i sådan utsträckning att ett utsläpp kan anses ha skett när massorna mycket kortvarigt lades upp på marken. Däremot innebär förekomsten av främmande och olämpliga föremål i fyllnadsmassorna att det på sikt kan uppkomma risker för människors hälsa eller miljön, såsom Naturvårdsverket har anfört. Gärningen är således i objektiv mening att bedöma som ett miljöbrott enligt andra punkten i straffbestämmelsen.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Av de tilltalade har främst Robert Silversten varit delaktig i gärningen genom att se till att avfallet levererades till Fjuckby, vilket får ses i ljuset av att han allmänt sett arbetade med avsättning inom Think Pink-koncernen. Det har dock inte framkommit att Lars Östman har begärt att Think Pink-koncernen ska återta massorna och att Robert Silversten därigenom skulle ha underlåtit att göra detta (sista stycket i gärningsbeskrivningen i åtalspunkten 1.16).

Tobias Gustafsson har visserligen fått del av vissa kontaktuppgifter (PB I s. 2405) men det framgår inte att han skulle ha varit delaktig i leveransen eller i övrigt ha varit del av en brottsplan som inbegripit just denna leverans.

Inte heller när det gäller Thomas Nilsson eller Leif Karlsson är bevisningen tillräcklig för att det ska anses vara ställt utom varje rimligt tvivel att han haft del i avfallshantering.

Genom att ha en ledande roll i Think Pink-koncernen och låta Robert Silversten ansvara för leveranser av undermåliga fyllnadsmassor generellt sett har däremot Fariba Vancor låtit avfallet hanteras på nu aktuellt sätt, oavsett om

hon kände till just denna leverans eller inte.

Sammantaget ska alltså Robert Silversten och Fariba Vancor dömas för uppsåtligt miljöbrott enligt 29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken i dess nuvarande lydelse.

Åtalspunkten 1.18 – Spännarhyttan

Bakgrund

Fastigheten Spännarhyttan 2:21 i Norbergs kommun ligger i ett industriområde, omgivet av skogsmark. Järn- och stålframställning har tidigare bedrivits i området.

Den aktuella fastigheten brukades tidigare av ett kran- och bärgningsföretag som under en kort period drevs av Tomas Lindbom och vittnet Christofer Karlsson. Under sommaren 2018 ansökte detta företag om marklov för att höja marknivån med två meter (FUP Spännarhyttan s. 151). I en kompletterande handling till ansökan anförde Mikael Seger vid företaget Bygg Consult att han var ansvarig för projektet och att de aktuella fyllnadsmassorna skulle komma från NMT Transport i Skultuna (jfr åtalspunkten 1.12). Marklov beviljades sedermera (FUP Spännarhyttan s. 158).

I mitten av 2019 köptes fastigheten av Petri Piironen, som har hörts som målsägande. Detta skedde före gärningstiden (FUP Spännarhyttan s. 52).

Under slutet av 2019 och början av 2020 genomfördes en omfattande utfyllnad av den aktuella fastigheten med hjälp av fyllnadsmassor som transporterades till platsen med lastbilar. Efter utfyllnaden har marknivån höjts med ungefär två meter på delar av fastigheten och något lägre på andra delar av den.

I början av 2020 fick den ansvariga tillsynsmyndigheten, V Dala Miljö och Bygg, ett anonymt tips om att fyllnadsmassor kördes till fastigheten (FUP Spännarhyttan s. 175). Uppgifter från Västerås stad till V Dala Miljö och Bygg talade för att det kunde röra sig om massor från NMT (FUP Spännarhyttan s. 173). I Tomas Lindboms mobiltelefon har det också påträffats ett fotografi på en lastbil märkt med ”Think Pink” (FUP Spännarhyttan s. 263).

Miljöinspektören Leif Markfjärd, som handlade ärendet, besökte platsen. Leif Markfjärd fick av Petri Piironen uppgiften att det var dennes kompis Tomas Lindbom som höll på med dessa markarbeten. Tomas Lindbom uppgav i sin tur att det var rena massor som härstammade från bland annat NMT:s anläggning i Skultuna i Västerås kommun. Tomas Lindboms kompanjon Mikael Seger skulle ha tillgång till dokument som visade att det rörde sig om rena massor, men några sådana dokument kom aldrig V Dala Miljö och Bygg till del. Tomas Lindbom och Mikael Seger drev gemensamt företaget Morrocoy AB (se vidare FUP Spännarhyttan s. 54).

I mars 2020 upprättade Leif Markfjärd för tillsynsmyndighetens räkning en polisanmälan angående brott mot miljöbalken med anledning av hanteringen av massorna (FUP Spännarhyttan s. 10). Petri Piironen angavs som misstänkt gärningsperson.

I maj 2020 beslutade V Dala Miljö och Bygg om förbud mot ytterligare införsel av avfall för utfyllnad på fastigheten (FUP Spännarhyttan s. 184).

Den 30 september 2020 genomfördes en brottsplatsundersökning på fastigheten, varvid även Leif Markfjärd närvarade (FUP Spännarhyttan s. 63–88). Leif Markfjärd kunde konstatera att fastighetens beskaffenhet var densamma som vid hans tidigare besök. Fastigheten uppfattades som skövlad och belagd med utfyllnad (fyllnadsmassor). På fastigheten fanns tre bilvrak, en trasig husvagn samt bildäck och anda bildelar. Vidare fanns cirka 20 högar med avfall eller massor. Högarna innehöll bland annat malt bygg- och rivningsavfall med sten och grus. Där fanns betong, tegel, metall, trä, byggsäckar, plast, kretskort, elkablar och tätningsmassa. Även några bildäck, rattar och lyktor hade grävts ned. Leif Markfjärd uppmärksammade att det fanns blåbetong i massorna, vilket enligt hans uppfattning aldrig skulle ha accepterats i en anmälan om användning av massor. Leif Markfjärd såg även ett gammalt avloppsrör i gjutjärn som enligt hans sakkunniga bedömning med 99 procents sannolikhet är blyinfattat.

Omfattande provtagningar skedde bland annat av kriminalteknikern Pär Karlsson som har hörts som vittne.

Efter analys har NFC konstaterat följande (FUP Spännarhyttan s. 103–124).

Halten av PCB7 i vissa av proverna har bedömts överskrida gränsen för tillståndet mycket allvarligt och i vissa andra fall tillståndet allvarligt. Dessa halter har bedömts innebära risker för människors hälsa eller i miljön, om exponering sker (FUP Spännarhyttan s. 141 och 142).

Naturvårdsverket har yttrat sig över provresultatet och undersökningarna och anfört följande (HP s. 74–82). De aktuella massorna är uppenbart olämpliga för anläggningsändamål. Det är sannolikt att de förorenade ämnen som påträffades har späts ut till viss del och att de påträffade ämnena förekommer i betydligt högre halter i delar av det avfall som av praktiska skäl inte har kunnat undersökas. Enligt verkets bedömning fanns det risker för människors hälsa och miljön som var mer än ringa.

Tingsrättens bedömning

Har de aktuella fyllnadsmassorna levererats av Think Pink-koncernen?

Det råder inte någon tvekan om att de aktuella fyllnadsmassorna har levererats av Think Pink-koncernen. Det framgår av Robert Silversten uppgifter att han hade kontakt med Tomas Lindbom och Mikael Seger samt därefter ombesörjde att leveranser från Think Pink-koncernens anläggning i Skultuna kom till stånd. Detta bekräftas av Mikael Segers ursprungliga uppgifter i ärendet om marklov. Det vinner även stöd av textmeddelanden till och från Robert Silversten angående leveranser till Norberg och träffar i Spännarhyttan (FUP Spännarhyttan s. 472–484 samt PB I s. 583, 584 och 1081). Även Mikael Olssons och viss mån Lennart Larssons vittnesmål om lastbilar märkta med ”Think Pink” talar i samma riktning. Detsamma gäller Tomas Lindboms uppgifter till Leif Markfjärd enligt förhørsanteckningar i förundersökningsprotokollet som har lästs upp (FUP Spännarhyttan s. 320).

Tingsrätten sätter dock inte någon större tilltro till Petri Piironens uppgifter. Anledningen till detta är att han kan ha ett intresse av att andra än han själv får ta de rättsliga konsekvenserna av den nu aktuella hanteringen av avfall samt att vissa av hans uppgifter inför rätten framstår som vaga och märkliga. Det senare gäller framför allt hans uppgifter om att han inte skulle ha lagt märket till utfyllnaden på fastigheten.

En faktura från Robert Silversten företag BS Consulting till NMT avseende leverans till Morrocoy AB kan vid första anblick förefalla gälla den nu aktuella fastigheten (PB M s. 1 558). Fakturans innehåll är dock inte förenligt med vad som i övrigt har framkommit om den nu aktuella leveransen. Vidare har såväl Robert Silversten som Fariba Vancor anfört att fakturan rör en annan fastighet i Marhult. Tingsrätten lämnar därför fakturan utan avseende.

Sammantaget står det alltså klart att de aktuella fyllnadsmassorna har levererats av Think Pink-koncernen under den period som anges i gärningsbeskrivningen.

Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Enligt tingsrättens mening ger provtagningarna och Naturvårdsverkets bedömning av analysresultaten vid handen att det aktuella avfallet har hanterats på ett sådant sätt att en risk för sådan förorening som avses i 29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken har uppkommit.

Genom att de förorenade massorna lagts upp och således blandats med den omkringliggande marken får därutöver ett utsläpp av PCB7 anses ha skett på det sätt som avses i första punkten i straffbestämmelsen och i gärningsbeskrivningen. Med andra ord har ett ämne som åtminstone typiskt sett hade kunnat medföra en förorening som är skadlig för människors hälsa, djur eller växter i en omfattning som inte har eller hade ringa betydelse eller någon annan betydande olägenhet i miljön släppts ut.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Fariba Vancor

Det finns inte något i utredningen som visar att Fariba Vancor har varit delaktig i den nu aktuella leveransen eller ens godkänt att den skulle äga rum. Den omständigheten att Fariba Vancor skickade Tomas Lindboms telefonnummer till Tobias Gustafsson vid ett tillfälle har således inte någon avgörande betydelse för tingsrättens del (PB E s. 605).

Tingsrätten tar emellertid fasta på Fariba Vancors bestämmande inflytande

över hela verksamheten inom Think Pink-koncernen. Vidare har hon uppdragit åt Robert Silversten att ansvara för avsättningar och, förenklat uttryckt, att han skulle försöka bli av med så mycket avfall som möjligt. Det har framkommit under andra åtalspunkter att Fariba Vancor var helt på det klara med att Robert Silversten förmedlade icke godkända fyllnadsmassor till en rad olika platser, bland annat i Norrtälje kommun. Fariba Vancor var också fullt medveten om vilka invändningar som Västerås stad hade mot verksamheten i Skultuna, varifrån de nu aktuella massorna kom. Den nu aktuella leveransen faller inom Robert Silverstens uppdrag.

Sammantaget gör tingsrätten bedömningen att Fariba Vancor har godtagit att Robert Silversten generellt sett förmedlade fyllnadsmassor som kunde innebära risker för människor, djur eller växter eller orsaka olägenheter i miljön och även om kraven i miljölagstiftningen åsidosattes. Med tanke på att hon inte har vidtagit någon åtgärd för att förhindra detta har hon förhållit sig likgiltig inför att dessa risker skulle förverkligas. Fariba Vancor har således gjort sig skyldig till miljöbrott enligt 29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken.

Thomas Nilsson

Enligt tingsrättens mening knyter inte utredningen med tillräcklig grad av säkerhet Thomas Nilsson till de nu aktuella fyllnadsmassorna. Den omständigheten att Thomas Nilsson var ansvarig för produktionen i Kassmyra har således inte någon avgörande betydelse, med tanke på att massorna kom från Skultuna. Även om Thomas Nilsson har haft ett visst ansvar för maskinparken i Skultuna, anser inte tingsrätten att han kan kopplas till massorna, det vill säga hanteringen av avfallet, på ett sådant sätt som krävs för straffansvar. Till skillnad mot Fariba Vancor har inte Thomas Nilsson haft ett bestämmande inflytande över verksamheten och kan därför inte lastas för Robert Silverstens agerande.

Robert Silversten

I likhet med vad som har framkommit under andra åtalspunkter har Robert Silversten haft ett generellt uppdrag från Fariba Vancor att ansvara för avsättningar inom Think Pink. Förenklat uttryckt att försöka bli av med så mycket avfall som möjligt. Inom ramen för det uppdraget har han förmedlat

den nu aktuella leveransen. Såvitt framgår av Mikael Olssons vittnesmål, vilket överensstämmer med uppgifter som framkommit under andra åtalpunkter, skulle Think Pink-koncernen leverera fyllnadsmassorna kostnadsfritt. Att massorna var gratis indikerar att de inblandade var på det klara med att det inte rörde sig om massor som uppfyllde aktuella krav. I samma riktning talar den omständigheten att någon anmälan enligt miljölagstiftningen inte gjordes före utfyllnaden, alltså att den hölls hemlig för kommunen.

Under alla förhållanden visar utredningen på övriga åtalpunkter, exempelvis när det gäller platser inom Norrtälje kommun, att Robert Silversten visste om att Think Pink-koncernens fyllnadsmassor generellt sett inte uppfyllde dessa krav. När det gäller vissa av dessa platser har han till och med varit delaktig i att försöka dölja detta förhållande och vilseleda tillsynsmyndigheten. Han har således varit på det klara med att det fanns en avsevärd risk för att en sådan förorening som avses i 29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken skulle kunna uppkomma och har förhållit sig likgiltig inför att den risken förverkligades (s.k. likgiltighetsuppsåt). Robert Silversten har alltså gjort sig skyldig till miljöbrott enligt nämnda lagrum.

Tobias Gustafsson

Tingsrätten konstaterar att Tobias Gustafsson i princip inte förekommer alls i utredningen om förevarande åtalpunkt. Den omständigheten att hans eget företag eventuellt har hyrt ut en maskin till verksamheten i Spännarhyttan (FUP Spännarhyttan s. 487), eventuellt efter att han slutade arbeta på NMT, har inte någon större betydelse för tingsrättens bedömning. Tobias Gustafsson har inte heller utövat ett bestämmande inflytande över verksamheten inom Think Pink-koncernen och kan därför inte heller lastas för Robert Silverstens agerande (jfr bedömningen angående Thomas Nilsson ovan). Tobias Gustafsson ska således frikännas från denna åtalpunkt.

Åtalpunkten 1.19 – Dannemora

Bakgrund

Fastigheten Östhammar Films-Österby 3:5 i Östhammars kommun (Dannemora) ligger i ett gruvområde. Avfallet i Dannemora kom från

Kassmyra, där avfallsmängderna behövde minska väsentligt på kort tid (se åtalspunkten 1.1).

NMT genom Aktiebolaget Bruno Nilsson ingick avtal – först ett muntligt sedan ett skriftligt – med Dannemora Koncern AB rörande förhyrning av 28 000 kvm mark i Dannemora för sortering, mellanlagring och återvinning av byggavfall före vidare transport till värmeverk. NMT kallar i det sammanhanget den verksamhet som har bedrivits inom Aktiebolaget Bruno Nilsson för ”Österby Återvinning”.

Bruno Nilsson – Thomas Nilssons pappa – är ensam styrelseledamot i Aktiebolaget Bruno Nilsson fram till den 15 september 2020, då Fariba Vancor tar över som ensam styrelseledamot med Thomas Nilsson som suppleant. De båda har vidare från den 22 juni 2020 en fullmakt till bolagets konton i Handelsbanken, mellan vilka de utför ett antal överföringar.

Aktiebolaget Bruno Nilssons adress är Alice Tegnér's väg 13 i Tullinge, men i egenkontrollprogrammet anges att bolagets adress är Munkbron 5 i Stockholm – en adress på vilken bland annat Robert Silverstens dåvarande sambo Suzana Karlsson är folkbokförd.

Den dåvarande ägaren till Dannemora Koncern AB, Robert Bergholm, skickar den 7 april 2020 en karta över området till Robert Silversten, och den 15 april 2020 gör Österby Återvinning en anmälan till kommunen genom att skicka in ett egenkontrollprogram, som är upprättad av Robert Silversten. Som ansvarig för egenkontrollprogrammet och för organisationen enligt miljöbalken anges Bruno Nilsson. Samma dag vidarebefordrar Robert Silversten anmälan till Fariba Vancor.

I egenkontrollprogrammet står det bland annat följande.

Beskrivning av mottagningsprocessen

Allt inkommande material registreras. Ett manifest upprättas som innehåller uppgifter om mängd och egenskaper hos mottaget material, samt ursprung, leveransdatum, avfallsproducentens och transportörens identitet. Vid mottagningskontrollen sker en okulär besiktning av materialet. Vid avvikande material eller om de ej är godkända så upprättas en avvikelse rapport som

arkiveras i mottagningspärmen.

Materialet kan vara godkända för mottagning men kan vara invägda eller klassade som fel fraktion. Maskinist ansvarar för en okulär besiktning och för avvikelshantering. Detta skall ske med dokumentation av vad det är som är fel och bifogas avvikelserna med text och foto.

Beskrivning av tillverkningsprocessen

Osorterat och sorterat bygg- och rivningsavfall samt rena eller sorterade materialslag som t.ex. ris och grenar, stubbar, trä, betong, jord, sand, insatsmaterial och fyllnadsmassor tippas av på anvisade platser.

Insatsmaterial, råjord och jordmassor läggs upp i olika stukor beroende på faktorer som bland annat lerhalt eller mullhalt för att sedan i olika recept blandas med t.ex. torv, fiber eller barkmull i tillverkning av kvalitetsjordar enligt utformningen i tex AMA eller motsvarande. De olika materialen kan komma att behandlas maskinellt genom flisning, krossning eller siktning för att få fram de olika produkterna. Färdiga produkter läggs upp i olika stukor.

Är det avvikelser gällande kvalitet så sorteras materialet om till och rätt fraktion.

Bygg- och miljönämnden i Östhammars kommun godkände Österby Återvinnings anmälan, och meddelar följande försiktighetsmått den 10 juni 2020.

- Ursprunget av allt avfall ska dokumenteras, arkiveras och meddelas eventuell köpare.
- Om avfallet kommer från en plats som kan misstänkas vara förorenad, dvs. där någon mänsklig aktivitet utöver jordbruk och skogsbruk har förekommit t. ex. en väg, bostadsområde eller industriområde, så ska materialet provtas enligt standard SIS-CEN/TR 16130:2013.
- Naturvårdsverkets bedömningskriterier för avfall med "mindre än ringa risk", "ringa risk" och "mer än ringa risk" ska tillämpas. Om ringa eller mer än ringa risk uppstår ska eventuell köpare informeras om deras anmälningsplikt att använda avfallet enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) §§ 34 och 35.

- Verksamheten ska utföras enligt anmälan. Om verksamhetens omfattning eller form ändras betydligt ska detta anmälas till Bygg- och miljönämnden i Östhammars kommun.

Någon gång i slutet av juli 2020 köper Christer Lindgren Dannemora Koncern AB, som Aktiebolaget Bruno Nilsson alltså hyr det aktuella området för avfallshantering av.

Bygg- och miljönämnden förelägger Österby återvinning den 29 juli 2020 att komma in med uppgifter och försiktighetsåtgärder.

- a. Inkomma med dokumentation om mängder, ursprung och typ av avfall (med avfallskod samt kemiska analyser) som lagras på Films-Österby 3:5.
- b. Upprätta vindskydd och täcka alla avfallshögar med nät för att förhindra att avfall sprids med vind. Samt städa upp det avfall som redan spridits på platsen.
- c. Genomföra bullermätningar till omgivande bostäder.
- d. Begränsa bullrande verksamhet till arbetstiderna 07:00-20:00 på vardagar och 09:00-20:00 på helgdagar.

Som bakgrund respektive motivering till beslut angavs följande.

Det har inkommit flertaliga klagomål på verksamheten. Dels om att det bullrar sent på kvällarna till efter kl. 22:00 även på helger. Dels om att avfall har fallit av längs med vägarna och blåst bort ifrån området.

I anmälan om verksamheten har angivits att endast icke farligt avfall ska hanteras som uppfyller Naturvårdsverkets generella riktvärden om användning på känslig mark. Det avfall som förts in på fastigheten upplevs vara enbart rivningsavfall från byggnader. För att säkerställa att sådant avfall är "icke farligt" måste det analyseras för innehåll av PCP, Klorfenoler, metaller och andra potentiella föroreningar. Därmed så är verksamheten skyldig enligt miljöbalken kapitel 26 19 att fortlöpande utföra undersökningar för att kunna kontrollera verksamhetens miljöpåverkan.

Att skräpa ned är förbjudet enligt miljöbalken kapitel 15 26. Det avfall som

hanteras inom verksamheten måste därför tas om hand på ett sådant sätt att det inte skräpar ned utanför verksamhetsområdet.

Samhällsbyggnadsförvaltningen gör en förannmald inspektion den 5 augusti 2020. Av rapporten från inspektionen framgår följande.

På fastigheten Films-Österby 3:5 pågår mellanlagring och sortering av avfall. Enligt anmälan ska sortering av icke farligt rivningsavfall och hantering av uppgrävda massor ske. På inspektionen fanns endast rivningsavfall. Enligt anmälan ska det finnas manskapsbod, toalett och kemikaliebod. Inget av dessa fanns på plats. Inget absorptionsmedel fanns heller på plats vilket enligt Sam dock finns i ett arbetsfordon som användes någon annanstans.

Dokument som registrerade inkommande material fanns. Det var annoterat som gips och med 30–32 ton per ekipage.

Ingen sortering pågick för tillfället. Endast två anställda var på plats. Det fanns flera högar som hade sorterats. En hög med metall, en med större plaströr, en med avfallssäckar och tre högar med olika fraktioner. De tre fraktionerna som hade sorterats med sorteringsverket var fortfarande väldigt blandat. Plast, metall, trä och gips fanns i alla tre högarna. Sorteringen verkar undermålig.

Staket har satts upp för att hindra att skräp driver med vinden. Detta staket bedöms som undermåligt och skräp kunde redan ses ha drivit utanför.

Samhällsbyggnadsförvaltningen gör en ny inspektion den 20 augusti 2020, denna gång oanmald, av vilket det framgår följande.

Jämfört med inspektionen den 5 augusti så bedömdes mängden osorterat avfall ha ökat med ca 15 procent.

Högarna med sorterat material hade ökat med ca 30 procent. Den finaste fraktionen hade ökat med uppskattningsvis 200 procent men var fortfarande beblandad med mycket frigolit och annat.

Skräp låg längs med hela vägen mellan de två olika lagringsplatserna och skräp hade blåst förbi det uppförda staketet. Inget nät hade uppförts för att hålla skräp på plats, varken på högarna eller på staketet.

Det saknades fortfarande toalett, kemikaliebod och absorptionsmedel.

Bygg- och miljönämnden förelägger Aktiebolaget Bruno Nilsson den 26 augusti 2020 att komma in med transportdokument på infört avfall och utgående material samt bildbevis på att nät har installerats för att täcka avfallshögarna.

Bygg- och miljönämnden förbjuder den 16 september 2020 Aktiebolaget Bruno Nilsson att föra in mer avfall till Dannemora tills nämnden anser att verksamheten har rätt ut de oegentligheter som förekommit angående resultatet av den sortering som görs, dokumentationen som förs enligt avfallsförordningen (2011:927), och ägarförhållandena.

Målsäganden Christer Lindgren har berättat i huvudsak följande.

Han köpte bolaget i slutet av juli 2020. Han konstaterade ganska snabbt att det pågick någon verksamhet inne på bolagets område. Han köpte bolaget på grund av tillgången på järnmalm. Han hade blivit informerad om att det fanns arrendatorer på området och hade hört tals om Think Pink, som hade en miljöprofil och hade blivit utsett till årets gasellföretag. Det pågick en etablering under juli månad – precis när han köpte bolaget.

När han började att titta på uthyrningen såg han att ingenting stämde, och det föranledde honom att stänga grindarna till anläggningen. Det fanns bland annat inte något avtal och det var oklart vem som var ansvarig.

Han följde efter en stor lastbil från Dannemora ändå till Kassmyra. Där träffade han bland annat Thomas Nilsson, Magnus Karlsson och Robert Silversten, och fick till stånd ett möte. Vid mötet ville han få till stånd en "line of command" – där Think Pink skulle ställa ut en bankgaranti. Thomas Nilsson var den som förde ordet vid mötet. I miljöfrågor var det Magnus Karlsson som företrädde Think Pink – han uppfattade Magnus Karlsson som en auktoritet på miljöområdet. Bolagens respektive juridiska rådgivare förhandlade så småningom fram ett avtal, vilket blev klart i slutet av augusti. Det skulle vara lika mycket avfall in som ut. Det var en del av överenskommelsen. Bland annat Thomas Nilsson pratade om detta. Det var Think Pinks juridiska ombud Erik Johansson som förhandlingarna fördes med. Han pratade med Bella

Nilsson (Fariba Vancor) i telefon några gånger, men träffade henne aldrig. De pratade om framtidsplanerna för Think Pink – bolaget var tydligen på väg att säljas. Syftet var nog relationsskapade – det var Bella som ringde honom. Förutsättningarna var att Think Pinks verksamhet i Dannemora skulle vara en temporär, vilket de på Think Pink var införstådda med.

Tingsrättens bedömning

Vilka brister har funnits med avfallshanteringen i Dannemora?

Bristfällig sortering och bortskaffande

Den 5 augusti 2020 genomfördes en inspektion av samhällsbyggnadsförvaltningen. Uppskattningsvis hade då cirka 3 000 ton avfall förts in på fastigheten. Som bilder från det tillfället visar var sorteringen högst bristfällig då avfallshögarna bestod av blandat avfall som bland annat innehöll plast, frigolit, sten, metall, och trä. Den 20 augusti 2020 gjordes en uppföljande inspektion där samma brister noterades.

Tingsrätten kan konstatera utifrån utredningen i målet att skräp har drivit med vinden, och att Think Pink-koncernen har motsatt sig att utföra de säkerhetsåtgärder som bygg- och miljönämnden förordat. Det material som verksamheten påstod sig ha sorterat var uppenbart inte sorterat efter materialtyp, utan efter storlek.

Vittnet Anders Pettersson, som arbetar vid Vattenfall Heat Sweden med specialavfall i form av avfallsfraktioner som ska till värmeåtervinning, har i förhör berättat om Vattenfalls kravspecifikation på material. Avfallet får bland annat inte innehålla grovavfall som metallskrot och isolering och inte heller gips i för stora mängder, vilket det fanns i de sorterade högarna i Dannemora. Det fanns dessutom stora mängder sten, glas, klinker och betong, vilket resulterar i ett lågt värmevärde.

Vittnet Mikael Pettersson, som är distriktsansvarig i Stockholmsområdet för ett bolag som tillverkar gipsskivor (Gyproc AB), har berättat om hur det material som de tillverkar återvunna gipsskivorna av ser ut. Det material som enligt Think Pink-koncernen var rena gipsfraktioner skulle inte tas emot av Gyproc,

enligt honom.

Vittnet Göran Isaksson, som cyklade förbi verksamheten dagligen, har i förhör inför rätten uppgett att bygg- och rivningsavfall dumpades i en hög utan någon som helst sortering. Han har vidare berättat om och visat ett fotografi på en siktmaskin som fanns på området, och som bara kan sortera i olika stora fraktioner – inte skilja olika fraktioner från varandra.

Genom dessa vittnesuppgifter tillsammans med rapporter från samhällsbyggnadsförvaltningens inspektioner och bilder tagna i samband med dessa, är det för det första utrett att avfallet i Dannemora var bristfälligt sorterat och i praktiken nästan omöjligt att återvinna. För det andra är därigenom utrett att NMT har bortskaffat avfallet genom att förbereda sig för att göra sig av med det utan att återvinna detsamma.

Avsaknad av nederbörds- och vindskydd

I första hand borde avfallet i Dannemora skyndsamt ha sorterats skyndsamt och därefter återvunnits. När detta inte skedde borde Think Pink-koncernen åtminstone ha utformat någon form av skydd mot nederbörd och vind. Att avsaknaden av detta har lett till att avfall spridits med vinden och skräpat ned omgivningen är utrett genom bland annat rapporter från inspektioner och fotografier tagna i samband med dessa.

Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Naturvårdsverket har yttrat sig över risken för föroreningar i Dannemora och anfört följande. Typen av avfall, mängden avfall, sättet avfallet lagras på och förutsättningarna på platsen medför att Naturvårdsverket bedömer att det föreligger risk för spridning av föroreningar som är skadliga för människors hälsa och miljö i en omfattning som är mer än ringa (HP s. 82).

Det har visserligen inte gjorts några provtagningar på avfallet i Dannemora. Samtidigt kan tingsrätten konstatera att det är samma typ av osorterat bygg- och rivningsavfall som på de flesta andra platserna i detta mål. Avfallet är av okänt ursprung och till viss del okänt innehåll. På alla de platser i detta mål där prover har tagits på samma typ av avfall har proverna visat någon form av risk

för förorening.

Mot den bakgrunden delar tingsrätten utifrån bedömningarna under rubrikerna ”Bristfällig sortering och bortskaffande” och ”Avsaknad av nederbörd- och vindskydd” Naturvårdsverkets bedömning att det aktuella avfallet har hanterats på ett sådant sätt att en risk för sådan förorening som avses i 29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken har uppkommit.

Åklagarna har frånfallit det tidigare framförda påståendet om miljöbrott genom utsläpp av ämne (första punkten i straffbestämmelsen), varför tingsrätten saknar skäl att pröva denna fråga.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Robert Silversten

I likhet med vad som har framkommit under andra åtalpunkter har Robert Silversten haft ett generellt uppdrag från Fariba Vancor att ansvara för avsättningar inom Think Pink – förenklat uttryckt att försöka bli av med så mycket avfall som möjligt. Inom ramen för det uppdraget var det han som fick upp ögonen för Dannemora, hade kontakt med hyresvärden och skötte anmälan.

Såvitt framgår av miljöinspektörens Martin Palmqvists vittnesmål, vilket överensstämmer med uppgifter som framkommit under andra åtalpunkter, fanns trots löften gentemot kommunen och hyresvärden i stort sett inte någon avsättning för avfallet.

Liksom utredningen när det gäller övriga åtalpunkter visar denna utredning att Robert Silversten kände till att sorteringen var bristfällig, hur det såg ut på platsen och vad som stod i nämndens förelägganden. Han har således insett att det fanns en risk för att en sådan förorening som avses i 29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken skulle kunna uppkomma och har förhållit sig likgiltig inför att den risken förverkligades (s.k. likgiltighetsuppsåt). Robert Silversten har alltså gjort sig skyldig till miljöbrott enligt nämnda lagrum.

Fariba Vancor

Fariba Vancor har varit delaktig i avfallshanteringen i Dannemora bland annat genom att teckna hyresavtalet, ha kontakt med hyresvärden, samt godkänna och betala fakturor.

Tingsrätten tar också fasta på Fariba Vancors bestämmande inflytande över hela verksamheten inom Think Pink-koncernen. Vidare har hon uppdragit åt Robert Silversten att ansvara för avsättningar och, förenklat uttryckt, att han skulle försöka bli av med så mycket avfall som möjligt. Det har framkommit under andra åtalspunkter att Robert Silversten inte etablerade några nya avfallsanläggningar utan Fariba Vancors godkännande, vilket även gällde i Dannemora. Fariba Vancor var också fullt medveten om vilka invändningar som Östhammars kommun hade mot verksamheten i Dannemora. Den nu aktuella etableringen föll inom Robert Silverstens uppdrag. Dumpningen av avfall i Dannemora har ägt rum under en period då Think Pink-koncernen ansträngde sig för att minska avfallsvolymer i Kassmyra.

Sammantaget gör tingsrätten bedömningen att Fariba Vancor har godtagit att Robert Silversten etablerade en avfallshantering i Dannemora, som kunde innebära risker för människor, djur eller växter eller orsaka olägenheter i miljön, och detta även om kraven i miljölagstiftningen åsidosattes. Med tanke på att hon inte har vidtagit någon åtgärd för att förhindra detta har hon förhållit sig likgiltig inför att dessa risker skulle förverkligas. Fariba Vancor har således gjort sig skyldig till uppsåtligt miljöbrott enligt 29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken.

Thomas Nilsson

Thomas Nilsson har varit betydligt mer involverad i etableringen i Dannemora än på vissa andra av de platser som avses i åtalet. En möjlig förklaring till detta var att Think Pink använde sig av Thomas Nilssons pappas bolag för att starta upp verksamheten i Dannemora.

Thomas Nilsson har själv berättat att Think Pink-koncernen flyttade maskiner från Skultuna till Dannemora, eftersom bolaget stängde ned verksamheten i Skultuna. Han deltog aktivt på mötet med Christer Lindgren. Thomas Nilsson har vidare förklarat att det bara blir en sortering i storleksordning när man har

en sikt utan magneter som man kör materialet igenom, men att tanken var att materialet skulle förädlas ytterligare.

Thomas Nilsson och Sam Lindgren träffade Robert Silversten och Robert Bergholm på plats innan verksamheten drog i gång. Thomas Nilsson var också med på mötet med Christer Lindgren. Som tidigare konstaterats var Thomas Nilsson vidare produktionschef bland annat för avfallet i Kassmyra, varifrån avfallet i Dannemora ju kom.

Enligt tingsrättens mening är det därigenom utrett att Thomas Nilsson har varit delaktig i avfallshanteringen i Dannemora i en sådan utsträckning att han är att betrakta som gärningsperson. Han var varit införstådd med den bristfälliga sorteringen och avsaknaden av nederbörds- och vindskydd. Eftersom Thomas Nilsson inte har gjort något för att avhjälpa dessa brister har han förhållit sig likgiltigt inför att risken för spridning av föroreningar som är skadlig för människors hälsa och miljö i en omfattning som är mer än ringa skulle förverkligas. Thomas Nilsson har således gjort sig skyldig till uppsåtligt miljöbrott enligt 29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken.

Magnus Karlsson

När det gäller Dannemora var Magnus Karlsson, till skillnad från på andra platser, delaktig i verksamheten nästan från starten. Han mejlar till miljöinspektören Martin Palmqvist den 24 augusti 2020. I mejlet beskriver Magnus Karlsson sig själv som Think Pinks externa miljöexpert och ger sin syn på att det under fyra år har bedrivits en häxjakt på Think Pink, vilket spiller över på alla verksamheter (som koncernen bedriver).

Magnus Karlsson är därefter med på mötet med Christer Lindgren den 27 augusti samma år som miljöexpert och får även agera protokollförare. I Think Pink-koncernens rapportering från mötet till kommunen genom miljöinspektören Martin Palmqvist, beskriver Magnus Karlsson (i sedvanlig ordning) att verksamheten ser bra ut och ger i allmänhet lugnande besked.

Magnus Karlsson genomför även en provtagning åt Think Pink-koncernen i Dannemora. Det finns emellertid inte något i utredningen som pekar på att den provtagningen har utförts felaktigt (jfr bland annat Laxå och Fiskartorpet,

åtalspunkterna 1.13 och 1.4).

Magnus Karlsson har sammantaget uppenbarligen varit medveten om förhållandena i Dannemora. Enligt tingsrätten har hans försvar av verksamheten gentemot tillsynsmyndigheten främjat den påstådda gärningen på ett sådant sätt att han ska fällas till ansvar för medhjälp till miljöbrott i enlighet med åtalet när det gäller Dannemora.

Åtalspunkten 1.20 – Skogs-Ekeby

Bakgrund

Åtalspunkten 1. 20 avser hantering av avfall på fastigheten Skogs-Ekeby 1.14 i Haninge kommun. Fastigheten benämns Skogs-Ekeby i åklagarnas gärningsbeskrivning och i denna dom.

Fastigheten ägdes under den aktuella åtalsperioden och alltjämt av Per Renström, som har hörts som målsägande. Fastigheten gränsar till skogsmark och på fastigheten finns det dagvattenbrunnar som nyttjas av fem fastigheter.

Den 11 juni 2020 ingick Per Renström ett avtal med VA Recycling Auto Ltd avseende anläggningsarrende på Skogs-Ekeby. Bolaget är registrerat i Storbritannien (FUP Skogs-Ekeby s. 19–28). Av arrendeavtalet framgår att upplåtelse skedde för uppställning av fordon och containrar samt nyttjande av marken med förenliga verksamheter. Avtalstiden var från och med den 11 juni 2020 och till och med den 31 december 2020 med en arrendeavgift om 30 000 kronor per månad. Avtalet är undertecknat av Adam Naaman från VA Recycling Auto Ltd (i det följande VA Recycling) (FUP Skogs-Ekeby s. 99–102).

Den 17 augusti 2020 inkom ett klagomål till Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund. Av klagomålet framgår att det under ”en längre tid” har körts in ”100 tals lastbilar” och ”tippat vad jag tycker ser ut som rivningsmassor på fastigheten”, bland annat mängder med taktegel och annat material. Vidare anges att det ”står en grävmaskin på plats och dom verkar jobba alla dagar i veckan” och att ”Vi som bor i området har egna borrhållsbrunnar och jag blir orolig att de tippar massor som på sikt kan förorena vårt

dricksvatten”. (Åklagarens sakframställan Skogs-Ekeby aktbil. 1715 s. 43). Till klagomålet bifogades även flera fotografier (FUP Skogs-Ekeby s. 8–12).

Av ärendeanteckningar från Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund framgår att klagomål gällande rivningsmassor till Skogs-Ekeby inkom även den 7 och 9 september 2020 (TP Skogs-Ekeby s. 8).

Den 2 oktober 2020 genomförde Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund genom miljöinspektören Albert Storby ett tillsynsbesök på platsen vid vilket även fastighetsägaren Per Renström närvarade. Av händelseanteckningen framgår att det på två platser på fastigheten hade lagts upp material/avfall och att materialet såg ut att delvis bestå av krossade tegelplattor. Det står även att det hade skett en utfyllnad av den norra delen av fastigheten och att det väster om ett bostadshus fanns en hög samt utspritt material/avfall (TP Skogs-Ekeby s. 10). Vid inspektionen togs flertalet fotografier (FUP Skogs-Ekeby s. 312–314). Albert Storby har berättat att högen var cirka tre till fyra meter hög och bestod av krossad betong, tegel samt bygg- och rivningsavfall och att området var utfyllt med liknande material.

Den 13 november 2020 genomförde polisen en brottsplatsundersökning på Skogs-Ekeby, vid vilken kriminalteknikern Helena Eklind, som har hört som vittne, Albert Storby och Per Renström var närvarande vid. Av protokollet från undersökningen framgår att det var två områden som var aktuella för undersökning – område A och B. Enligt protokollet var marken på båda områdena delvis täckta med krossat taktegel och på vissa områden bestod markytan av jord och grus blandat med dels större material, dels finfördelat material i form av byggavfall med bland annat plaster, metaller, betong, trä, elkablar, armeringsjärn, kakel samt plast- och metallrör (FUP Skogs-Ekeby s. 57 och 64). Enligt Helena Eklind var materialet sammanblandat. På område A, som var cirka 65 gånger 65 meter stort, fanns också en större hög bestående av krossat taktegel, jord och grus blandat med finfördelat material i form av byggavfall (FUP Skogs-Ekeby s. 57–59). På område B, som var cirka 25 gånger 40 meter stort, fanns mindre högar med krossat taktegel samt högar med jord och grus blandat med finfördelat material i form av byggavfall (FUP Skogs-Ekeby s. 64 och 66). Det togs även flera fotografier vid platsundersökningen som visar att båda områdena var täckta med i huvudsak

taktegel och att det fanns högar med samma material (FUP Skogs-Ekeby s. 57–70). Vid platsundersökningen grävdes med hjälp av en grävmaskin flera provgropar som markprover säkrades från. Enligt Helena Eklind var det blandat material i marken, och på en begränsad del av marken på område A fanns det tegel cirka en meter ned. Även Albert Storby har berättat att det var ungefär samma typ av material i groparna som på ytan, men att det var mer finfördelat med plast, elkablar och armeringsjärn.

Utöver de markprover som togs från provgroparna från respektive område togs också samlingsprover från de högar som fanns och vattenprover från vattenansamlingar nedanför massorna, som skickades till NFC för analys. Det säkrades även ett antal materialprov med misstänkt farligt avfall. Samtliga markprover från provgroparna och högarna bestod av ett samlingsprov om cirka 10 deciliter jord från olika ställen. (FUP Skogs-Ekeby s. 57–71).

Analysen av markprovet från område A, samlingsprov av G001–G005, visade att provet var förorenat av PAH-L, PAH-H och PAH-M. Halten av PAH-M låg inom intervallet för måttligt allvarligt föroreningstillstånd. Halterna av bly, kadmium, zink, PAH-M och PAH-H överskred Naturvårdsverkets jämförvärde för återvinning av avfall i anläggningsarbeten för mindre än ringa risk. Halten av sulfat översteg Naturvårdsverkets jämförvärde för utlakning från avfall i anläggningsarbeten. (FUP Skogs-Ekeby s. 76).

Även samlingsprovet från högen på område A (G006) var förorenat av PAH-L, PAH-M och PAH-H. Halterna av kvicksilver, zink och PAH-H överskred Naturvårdsverkets jämförvärden för mindre än ringa risk. Halten av koppar och sulfat översteg Naturvårdsverket jämförvärde för utlakning av avfall i anläggningsarbeten för mindre än ringa risk. (FUP Skogs-Ekeby s. 83–86).

Markprovet från område B, samlingsprov av G007–G010, visade att det var förorenat av PAH-M och PAH-H. Halten av zink och PAH-H låg inom intervallet för måttligt allvarligt föroreningstillstånd. Halterna av bly, kadmium, zink och PAH-H översteg Naturvårdsverkets jämförvärde för återvinning av avfall i anläggningsarbeten för mindre än ringa risk. Halten av sulfat översteg Naturvårdsverkets jämförvärde för utlakning från avfall i anläggningsarbeten. (FUP Skogs-Ekeby s. 76).

Provet från högen med blandat material från område B (G011) var förorenat av PAH-M och PAH-H samt kraftigt förorenat av koppar. Halterna av koppar, zink och PAH-H låg inom intervallet för måttligt allvarligt. Halterna av bly, kadmium, koppar, kvicksilver, zink och PAH-H överskred Naturvårdsverkets jämförvärde för mindre än ringa risk och halten av koppar och sulfat Naturvårdsverkets jämförvärde för utlakning i anläggningsarbeten för mindre än ringa risk. (FUP Skogs-Ekeby s. 86–88).

För samtliga markprover, G001–G0011, var riskbedömningen att halterna i respektive prov låg på sådana nivåer att de inte utgjorde någon nämnvärd risk för oönskade effekter på människors hälsa eller i miljön. Det anges dock att ett högt innehåll av sulfat kan påverka utlakningen av andra ämnen, vilket kan innebära viss risk för oönskade effekter (FUP Skogs-Ekeby s. 83–88).

Vidare framgår det att halten av PAH-H i tre av materialproverna (G012–G014) som påträffades i provgroparna överskred halten för Naturvårdsverkets jämförvärde för mindre än ringa risk – i två av proverna gällde det även halten av PAH-L och PAH-M (G013 och G014) (FUP Skogs-Ekeby s. 91). I ett av materialproven (G016), som bestod av skumliknande material, påvisades CRC-11 (FUP Skogs-Ekeby s. 92 och 93). Enligt NFC:s utlåtande är CFC idag den störta källan till utsläpp av ozonnedbrytande ämnen i Sverige och är förbjudet sedan 1990-talet. (FUP Skogs-Ekeby s. 82).

Analysen av vattenprovet från område A (G017) visade att det var kraftigt förorenat av kobolt och förorenat av zink, kadmium, krom och koppar. Även vattenprovet från område B (G018) var förorenat av zink, koppar, krom men även av kobolt, antimon, bly och vanadin. För båda vattenproverna var riskbedömningen att halterna av framför allt zink och koppar låg på sådana nivåer att de har bedömts innebära *viss risk* för människors hälsa eller i miljön, om sådant vatten, genom utsläpp till vattendrag eller annat vatten, leder till exponering för människor eller vattenlevande organismer. (FUP Skogs-Ekeby s. 93 och 94).

Vid platsundersökningen togs också ett bakgrundsprov (G019) från ett skogsområde ungefär 45 meter norr om område B. Provet bedömdes vara påverkat av PAH-M och PAH-H. Halterna var dock så låga att de inte

nämnvärt bedömdes ha bidragit till förekomsten av PAH-M och PAH-H i de omstridda proverna från platsen. Halterna av tungmetaller låg under eller i nivå med bakgrundshalterna i svensk mark. (FUP Skogs-Ekeby s. 82).

Enligt Naturvårdsverket har det förelegat en överhängande risk för skada på människors hälsa och miljö som inte är ringa i samtliga fall som de tagit del av underlag kring, då bland annat Skogs-Ekeby (HP s. 62 och 63). I sitt yttrande avseende Skogs-Ekeby specifik har Naturvårdsverket framfört följande

Analysresultatet visar på något förhöjda halter av bland annat metaller och PAH. Resultatet från genomförda vattenprov visar på förhöjda halter av metaller (koppar, krom, bly, zink, kobolt, vanadin och antimon). Det framgår av underlaget att på den aktuella fastigheten finns en dricksvattenbrunn som servar 5 fastigheter. I 2 av 3 genomförda vattenprov har halter av koppar påvisats som enligt Livsmedelsverkets råd om enskild vattenförsörjning kan innebära risk för diarréer, särskilt hos känsliga småbarn. Vi delar bedömningen om att halterna av framförallt koppar ligger på sådana nivåer att det bedöms innebära viss risk för människors hälsa eller i miljön, om sådant vatten, genom utsläpp till vattendrag eller annat vatten leder till exponering för människor. Vi delar bedömningen att de halter som kunnat påvisats i marken inte ligger på en nivå som utgör någon större risk för oönskade effekter på människa eller miljön. Med hänsyn till den omblandning som skett av avfallet är det dock sannolikt så att den förorening som påträffade ämnen härstammar från späts ut till viss del. Det kan inte uteslutas att påträffade ämnen förekommer i betydligt högre halter i delar av det avfall som av praktiska skäl inte kunnat undersökas. Det aktuella området ligger i direkt anslutning till skogsmark.

Vidare påpekade Naturvårdsverket att det isoleringsmaterial som innehöll CFC11 med största sannolikhet hade klassats som farligt avfall vid rivningstillfället då halten ”varit avsevärt högre” och att en miljöskada redan ha uppstått ”genom att den lättflyktiga gasen CFC-11 som finns i porerna på isolermaterialet har avgått vid den ovarsamma hanteringen av avfallet.” (HP s. 72 och 73).

Tingsrättens bedömning

Har NMT bedrivit verksamhet på platsen och är massorna deras?

Per Renström ingick alltså ett arrendeavtal med VA Recycling i juni 2020. Kort därefter inkom också ett klagomål till Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund om att det under ”en längre period” hade körts in rivningsmassor och mängder med taktegel till fastigheten. Per Renström har berättat att de aktuella utfyllnaderna och högarna inte fanns på fastigheten innan han arrenderade ut marken till VA Recycling. Han har exempelvis förevisats en bild från brottsplatsundersökningen (FUP Skogs-Ekeby s. 60, figur 28) och då uppgett att hela ytan tillkommit under ”deras tid” samt att marken fyllts ut ungefär någon meter vid provgroparna. Tingsrätten saknar anledning att ifrågasätta dessa uppgifter. Det finns således ett tidsmässigt samband mellan arrendeavtalet och leveranserna av materialet till fastigheten. Vid en jämförelse mellan ett ortofoto taget över fastigheten 2019 respektive 2021 syns också en tydlig skillnad mellan hur områdena såg ut (FUP Skogs-Ekeby s. 49–52).

Enligt tingsrättens mening talar också flera omständigheter för att det i praktiken har varit NMT som hyrt den aktuella fastigheten och därmed också levererat de aktuella massorna.

Robert Silversten har själv uppgett att det var han som ordnade med arrendeavtalet mellan Per Renström och VA Recycling. Liknande mallar har också påträffats i Robert Silverstens dator (FUP Skogs-Ekeby s. 104–118). Som framgått ovan är avtalet undertecknat med namnet ”Adam Naaman” samtidigt som Robert Silversten har berättat att han aldrig har träffat honom. Det aktuella avtalet kom också till efter det att Robert Silversten och Per Renström hade haft kontakt med varandra. Per Renström har exempelvis berättat att Robert Silversten kom förbi fastigheten efter det att Robert Silversten genom Niclas Sund hade fått reda på att fastigheten skulle säljas eller hyras ut, och att han då fick uppfattningen av att Robert Silversten skulle hyra marken. Enligt Per Renström frågade Robert Silversten även vid mötet om han fick ”fylla ut lite” för att ställa upp lastbilar, vilket han sa okej till. Vid

detta tillfälle nämndes också enligt Per Renström NMT och Think Pink, och han förutsatte även att det var NMT:s lastbilar som skulle ställas upp. Vidare har Per Renström berättat att Robert Silversten, i samband med att han kom med avtalet, uppgav att NMT skulle säljas och att avtalet därför behövde skrivas på ett annat bolag. Av en ärendeanteckning från Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund från februari 2021 framgår att Per Renström vid ett telefonsamtal uppgav att han från början hade ”för avsikt att hyra ut fastigheten till NM Trading och Transport AB (NMT) för uppställning av fordon och containrar”, och att NMT ville vara den enda hyresgästen (TP Skogs-Ekeby s. 15). Robert Silversten har i sin tur berättat att han åkte ut till fastigheten för att han hade hört att det behövdes tegel för att färdigställa uppställningsytor och att han då sa till Per Renström att han eventuellt visste någon som ville hyra fastigheten. Det finns samtidigt en anteckning som är beslagtagen från Robert Silversten där det står ”Avsättning. Tungelsta. Per. maskin o gubbe. 7-8000 ton. 5000 ton” (PB J s. 215). På en annan anteckning har Robert Silversten skrivit bland annat ”Hyresavtal Tungelsta”, ”Pris? 30. 000 :-/mån” och ’uppställningsyta’ (FUP Skogs-Ekeby s. 119).

Vidare framgår av utdrag från VA Recyclings konto i Revolut att bolaget, under perioden den 11 maj till den 15 november, har fått insättningar enbart från NMT och från Robert Silverstens spanska bolag BS Foretagskonsult SL. VA Recycling har sedan i sin tur gjort inbetalningar till Per Renström och Andreas Naaman, som enligt Robert Silversten är kusin med Adam Naaman och som tidigare arbetat åt NMT. Enligt kontoutdragen har flera köp också gjorts på bland annat på Circle K i Tumba och i Enköping och Sala, alltså nära Robert Silverstens bostad, Bromma Blocks och på Shell i Västerås (FUP Skogs-Ekeby s. 32–36). Ett Revolutkort med Adam Naamans namn på togs sedermera också i beslag från Robert Silversten i samband med att han greps (PB I s. 12 och FUP Skogs-Ekeby s. 123). Dessa omständigheter talar starkt för att VA Recycling inte har bedrivit någon egentlig verksamhet som har koppling till Skogs-Ekeby och att bolaget i detta avseende enbart har varit en fasad för NMT. För detta talar även miljöinspektören Albert Storbys uppgifter om att tillsynsmyndigheten efter inspektionen i oktober 2020 skickade en skrivelse till arrendatorns postbox i England som sedan kom i retur.

Robert Silversten har också haft flera kontakter med Anderas Naaman. Han skrev exempelvis den 8 augusti 2020 ”Tja. Betalar du hyran på anläggningen t han per. Han tjarar på mig. 30” (FUP Skogs-Ekeby s. 259). Även den 13 augusti skrev Robert Silversten ”Har du betalat hyran”, och några dagar senare ”Glöm inte hyran igen då. Så vi ligger i fas” (FUP Skogs-Ekeby s. 262 och 265).

Som ovan framgått var hyran till Per Renström (”per”) också 30 000 kronor per månad, likt ”30”, vilket alltså talar för att NMT i praktiken betalade hyran. För detta talar även Per Renströms uppgifter om att han i slutet av oktober 2020 fick ett samtal från en person som uppgav att NMT hade gått i konkurs och att han därför inte skulle få hyran betald. Det framgår dessutom att Robert Silversten den 23 juni 2020 hade skickat ett skärmlapp med Per Renströms kontoinformation till Andreas Naaman. I samband med detta frågade Andreas Naaman också om adressen och skrev att han ”Måste ha den med”, varpå Robert Silversten svarade ”Södertälje vägen 123. Haninge”, det vill säga adressen till Skogs-Ekeby (TP Skogs-Ekeby s. 167–169).

VA Recycling har även under den aktuella åtalsperioden ställt ut flera fakturor till NMT, avseende bland annat hantering av betongmassor under perioden juni–juli 2020, med Robert Silverstens e-postadress till NMT som referens. Fakturorna har tagits i beslag från Robert Silverstens dator (TP Skogs-Ekeby s. 80–112). Det finns också meddelanden mellan Robert Silversten och Andreas Naaman som tycks handla om fakturorna i fråga. Exempelvis skrev Robert Silversten till Andreas Naaman den 5 juni ”...Betong massor.”, varpå Andreas Naaman svarade ”löser” (FUP Skogs-Ekeby 195). Från samma datum finns det även en faktura från VA Recycling till NMT med benämning ”Hanterade Betong massor” (TP Skogs-Ekeby s. 80). Vid ett senare tillfälle frågade Anderas Naaman Robert Silversten om han skulle ”skapa en och skicka till er. Med tillägget på eller hur?” Och Robert Silversten svarade då bland annat ”Perfekt. Gör de. Nu borde de kommit in också va?” (FUP Skogs-Ekeby s. 262). Vidare framgår att Robert Silversten den 16 augusti, i samband med att han frågade om hyran var betald, skrev ”Jag menar att du skickar en ny faktura för hyran av lastbil och marken”. Dagen därpå svarade Andreas Naaman ”Mejlade dig igår. Blev det rätt?”, varpå Robert Silversten skrev ”Typ. Jag

körde på det iaf” (FUP Skogs-Ekeby s. 265 och 266). Detta stämmer överens med det faktum att det finns tre fakturor från VA Recycling till NMT med fakturadatum den 16 augusti avseende dels transport, dels hanterade betongmassor, vilka Robert Silversten den 17 augusti skickade till faktura@nmt.se (TP Skogs-Ekeby s. 92, 93, 93–99 samt 105 och 106). Dessa omständigheter talar således för att Andreas Naaman, på uppdrag av Robert Silversten, har ställt ut oriktiga fakturor till NMT.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten således att det är visat att Skogs-Ekeby i praktiken arrenderades av NMT och att VA Recycling har använts som ett målvaktbolag. Detta talar också starkt för att platsen har använts för avsättning av material från NMT, i likhet med Robert Silverstens anteckning. Det har också kommit avfall till platsen i form av bland annat byggavfall och stora mängder krossat taktegel efter det att avtalet ingicks. Robert Silversten har även berättat att NMT körde dit rent taktegel från Tumba. Som framgått ovan har det krossade takteglet både i marken och i högarna på området däremot varit sammanblandat med annat typ av byggavfall, såsom plast och metaller. Thomas Nilsson har också när han fått frågor om hur teglet hanterades i Tumba uppgett att teglet i regel kom in sorterat från byggekunder och att det därför inte behandlades på något sätt i Kassmyra utan bara ”högas upp”. Med hänsyn till dessa uppgifter framstår det därför inte som osannolikt att det bland NMT:s tegel även kan ha funnits annat typ av byggavfall så som det var med massorna på Skogs-Ekeby.

För det fall NMT enbart skulle ha levererat rent taktegel till platsen kan det också ifrågasättas varför NMT i annat fall skulle ha arrenderat marken genom ett annat bolag. Per Renström tycks heller inte ha haft någon kännedom om att NMT körde dit massor, vilket av samma skäl talar för att NMT har velat dölja att avfallet varit deras. Det kan också noteras att Skogs-Ekeby blev aktuell under en period då NMT skulle säljas och bland annat Kassmyra därför behövde tömmas på avfall.

Det finns även andra omständigheter som talar för att NMT bedrev verksamhet på platsen, och att avfallet har varit bolagets. Under den aktuella åtalsperioden har det funnits en grävmaskin på fastigheten som tillhörde NMT (TP Skogs-Ekeby s. 60–78). En del av avfallet på fastigheten liknar också de massor som

NMT har levererat till eller lagrat på andra platser – bland annat Gladö och Kjula (FUP Skogs-Ekeby s. 66 och 68–69 jämfört med FUP Gladö s. 157, 304–306, 309 och FUP Kjula s. 345, 370, 759–763 och 654).

Även om det inte kan uteslutas att även andra aktörer än NMT har levererat avfall till platsen, har Per Renström varit tydlig med att utfyllnaden och högarna inte fanns innan arrendeavtalet ingicks. Han har också berättat att han själv fyllde ut en del fram till 2016 men att det i dessa massor inte fanns ”skräp” i samma omfattning som i de påförda massorna. Bilderna från brottsplatsundersökningen visar också att massorna, både i högarna och på/i marken, huvudsakligen har varit av samma karaktär, vilket talar för att det har kommit från samma leverantör. Sammanfattningsvis är det därför visat att avfallet huvudsakligen har varit NMT:s.

Har avfallshanteringen skett utan korrekt anmälan eller tillstånd?

Som ovan framgått har avfall i form av byggavfall blandat med krossat tegel använts för att fylla ut marken samt förvarats i högar på fastigheten. Det har alltså varit fråga om användande av avfall för anläggningsändamål vilket kan vara en anmälnings- eller tillståndspliktig verksamhet beroende på föroreningsrisken med avfallet. Av 29 kap. 35 § i miljöprövningsförordningen framgår att anmälningsplikt gäller för återvinning av icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten, om föroreningsrisken är ringa. Är föroreningsrisken inte endast ringa omfattas användandet i stället av tillståndsplikt enligt 29 kap. 34 § miljöprövningsförordningen.

Analysen av samlingsprovet från både område A och B har visat att massorna innehöll halter av tungmetaller och PAH:er som överskridit Naturvårdsverkets jämförvärde för återvinning av avfall i anläggningsarbeten för mindre än ringa risk. Även markprovet som togs från högen med krossat taktegel, blandat med jord, grus och byggavfall från område A, likväl som från högen på område B, innehöll halter av tungmetaller och PAH:er överstigande samma jämförvärde. I samtliga markprover överskred också halten av sulfat Naturvårdsverkets jämförvärde för utlakning i anläggningsarbeten för mindre än ringa risk och även halten av koppar i ett av proverna (G011). Med hänsyn till konstaterade

föroreningar i materialet och halter som överskrider Naturvårdsverkets jämförvärde för mindre än ringa risk anser tingsrätten att det genom användandet av avfallet har funnits en risk för föroreningar i en sådan omfattning att hanteringen omfattats av krav på i vart fall en anmälan. NMT har inte lämnat in någon sådan. I sammanhanget beaktar tingsrätten även att avfallet har lagts upp i direkt anslutning till skogsmark och att det på fastigheten har funnits dagvattenbrunnar som servar fem fastigheter.

Tingsrätten anser vidare att avfallet har hanterats utan tillräcklig kontroll och nödvändiga skyddsåtgärder. Det har varit fråga om förhållandevis stora mängder avfall som innehållit föroreningar av tungmetaller och PAH:er och lagts upp utomhus och oskyddat på fastigheten utan några som helst skyddsåtgärder för att minimera risken för omgivningspåverkan. Det faktum att avfallshanteringen inte anmälades har medfört att tillsynsmyndigheten inte haft möjlighet att meddela försiktighetsmått eller i övrigt kunna kontrollera huruvida verksamheten bedrevs i enlighet med lagstiftningen.

Har avfallet hanterats på ett straffbart sätt när det gäller risker för människor och miljö?

Tingsrätten anser mot bakgrund av de provtagningar som gjorts och Naturvårdsverkets bedömning att det är visat att avfallet har hanterats på ett sådant sätt att det funnits risk för föroreningsspridningar som är skadliga för människor och i miljön i en omfattning som är mer än ringa (29 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken och första stycket i gärningsbeskrivningen). De vattenprover som har tagits visar också att det skett ett utsläpp av tungmetaller (första punkten i straffbestämmelsen och andra stycket i gärningsbeskrivningen). Med hänsyn till att avfallet i vart fall till övervägande del har kommit från NMT är det följaktligen visat att utsläppet härrör från dessa massor.

Vidare anser tingsrätten att avfallshanteringen inte kan anses varit allmänt vedertagen eller i övrigt försvarlig på ett sätt som utesluter miljöbrott i objektiv mening. Avfallet har i stället hanterats utan en korrekt anmälan och i strid med miljöbalkens bestämmelser och därmed gängse tillvägagångssätt inom avfallshantering.

De tilltalades eventuella delaktighet och uppsåt eller oaktsamhet

Robert Silversten

Som framgått under andra åtalspunkter har Robert Silversten haft ett generellt uppdrag att ansvara för avsättningar inom NMT. Det tycks också vara uppenbart att Robert Silversten i detta syfte etablerade kontakten med Per Renström. Det framgår inte minst av de anteckningar som tagits i beslag från Robert Silversten där han skrivit om avsättningar till Tungelsta. Dessutom kom platsen att bli aktuell i samband med att NMT tänkt att säljas inkom kort och avfallet bland annat i Kassmyra behövde avsättas. Robert Silversten har också sett till att avfall kom att levereras till fastigheten, även om han själv har gjort gällande att det enbart var fråga om rent taktegel. Det är samtidigt tydligt att Robert Silversten genom upplägget med VA Recycling har försökt dölja NMT:s kopplingar till fastigheten. Detta talar också för att Robert Silversten kände till att det inte enbart var rent taktegel som skulle levereras. Även det faktum att Per Renström inte hade någon kännedom om att NMT körde dit massor talar för detta. Robert Silversten har enligt egna uppgifter varit på Skogs-Ekeby vid två tillfällen efter att avtalet skrevs, varför det också måste ha stått klart för honom vilka massor som hade levererats.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten alltså att det är visat att Robert Silversten har låtit hantera avfall och sett till att avfall transporterades till Skogs-Ekeby. Han har haft en central roll i verksamheten – inte minst genom att han organiserat upplägget med ett annat bolag. Robert Silversten har därigenom varit medveten om att det fanns en risk för att avfallshanteringen skulle kunna medföra föroreningar eller orsaka utsläpp som är skadliga för människors hälsa eller i miljön, men förhållit sig likgiltig inför dessa risker. Han har således agerat med likgiltighetsuppsåt och gjort sig skyldig till miljöbrott enligt 29 kap. 1 § första stycket 1 och 2 miljöbalken.

Fariba Vancor

Det finns ingenting i utredningen som talar för att Fariba Vancor har varit delaktig kring avtalet med Per Renström eller att hon aktivt har godkänt leveranser av material till Skogs-Ekeby.

Det står emellertid klart att Fariba Vancor ytterst har varit den som styrt verksamheten och de andra tilltalade. Som framkommit under övriga åtalspunkter har hon i många fall också kontrollerat och haft insyn i verksamheten på detaljnivå. Det gäller inte minst ekonomiska frågor. När hon har fått frågor om VA Recyclings fakturor till NMT har hon däremot uppgett att hon bara godkände fakturorna men inte riktigt kände till vad de avsåg och att kontakterna med VA Recycling alltid gick genom Robert Silversten. När Fariba Vancor i juni 2020 dock fick en faktura från VA Recycling avseende ”Hanterade betong massor” i juni från Chris Muller på NMT svarade hon honom ”Jag vet vad fakturan är, betala den omgående och dubbelkolla kontonumret ordentligt.” (PB M s. 531 och 532). Hon har också uppgett att VA Recycling för henne är samma sak som BS Consulting, och att Robert Silversten och hans dåvarande flickvän uppgav att de skulle öppna ett bolag i England som kunde fakturera för deras tjänster i Sverige på grund av att de hade problem med sin spanska bank. Detta talar i någon mån för att hon kände till upplägget med VA Recycling.

Oaktat detta har Fariba Vancor uppdragit Robert Silversten att ansvara för avsättningar inom bolaget. Som har framkommit under andra åtalspunkter har hon även varit medveten om att Robert Silversten ordande med leveranser av icke godkända fyllnadsmassor till flera olika platser såsom Norrtälje. Under den aktuella åtalsperioden var Fariba Vancor också angelägen om att avfallet i Kassmyra skulle avsättas med hänsyn till den kommande försäljningen. Hon har också varit medveten om vilka brister som fanns med avfallshanteringen i Kassmyra. Genom att Fariba Vancor har godtagit att Robert Silversten generellt sett förmedlade leveranser av bristfälligt hanterat avfall till olika platser har hon också varit medveten om att risker för människors hälsa och i miljön genom detta skulle kunna uppstå, men förhållit sig likgiltig inför dessa. Fariba Vancor har alltså agerat med likgiltighetsuppsåt och har gjort sig skyldig till miljöbrott enligt 29 kap. 1 § första stycket 1 och 2 miljöbalken.

Thomas Nilsson

Tingsrätten konstaterar att Thomas Nilsson i princip inte förekommer i utredningen om Skogs-Ekeby. Han har även själv gjort gällande att han under den aktuella åtalstiden var bortrest och därmed inte på plats i Kassmyra där avfallet hämtades ifrån. Den omständigheten att Robert Silversten vid något tillfälle kontaktade honom gällande den grävmaskin som sedermera stod uppställd på Skogs-Ekeby har ingen avgörande betydelse i denna del. Det har alltså inte framkommit tillräckligt som visar att Thomas Nilsson deltagit i gärningen på det sätt som påstås i gärningsbeskrivningen. Åtalet mot honom ska därför i denna del ogillas.

Skadestånd

Per Renström

Per Renström har begärt skadestånd med 5 625 000 kronor, varav 915 000 kronor avser tippavgifter samt mervärdesskatt (sammanlagt 1 143 750 kronor), 3 465 000 kronor arbetskostnader i samband med bortförsl av avfall samt mervärdesskatt, (sammanlagt 4 331 250 kronor) och 120 000 kronor avseende reparation av väg samt mervärdesskatt (sammanlagt 150 000 kronor). På beloppet har ränta begärts från den 27 oktober 2020.

Tingsrätten konstaterar inledningsvis att det inte står klart att Per Renström ännu har drabbats av någon ekonomisk skada med anledning av brottet. De belopp som han har begärt ersättning för avser kostnader hänförliga till att i framtiden forsla bort avfallet från sin fastighet och för reparation av väg. Per Renström har dock inte förelagts att ta bort avfallet från exempelvis kommunen och han har även själv uppgett att massorna eventuellt kan ligga kvar. Tingsrätten konstaterar vidare att det även saknas underlag som styrker de begärda kostnaderna, utöver en offert från Per Renströms eget bolag Huddinge Markteknik AB och hans uppgifter. De kostnadsberäkningar som gjorts framstår heller inte som rimliga. Enligt offerten anges exempelvis att det skulle krävas 1 500 timmars arbete för att köra bort 600 ton blandat avfall till Gladö-Kvarn, det vill säga 62 hela dygns arbete. Det framgår också att arbetskostnaderna för en grävmaskin och en ”maskingubbe” avser lika mycket tid, det vill säga 1 500 timmar. När Per Renström vid sitt förhör fått frågor om hur han gjort beräkningarna har han uppgett att det var rena uppskattningar.

Enligt tingsrättens mening saknas det tillräckligt underlag för att det ska anses vara visat att framtida kostnader uppgår till yrkat belopp. Vad gäller begäran om kostnader för reparation av väg saknas det helt underlag som visar att vägen har skadats, och det framgår heller inte om detta har något samband med det aktuella brottet. Per Renströms begäran om skadestånd ska därför ogillas i sin helhet.

Åtalet för ringa narkotikabrott och dopingbrott, ringa brott – Thomas Nilsson

Bakgrund

I samband med en husrannsakan i Thomas Nilssons bostad påträffades en mindre mängd narkotika och dopningsmedel.

Tingsrättens bedömning

Genom utredningen är det visat att Thomas Nilsson har innehaft den narkotika och det dopningsmedel som åklagarna har gjort gällande. Thomas Nilsson har också erkänt ringa dopingbrott. Han ska därför dömas för brottet i enlighet med åtalet.

Vad gäller narkotikan har Thomas Nilsson gjort gällande att han saknade uppsåt till innehavet. Thomas Nilsson har berättat att han införskaffade svampen på Tullinge station och att han dessförinnan hade läst på mycket om svampen på internet. Mot den bakgrunden anser tingsrätten att det framstår som osannolikt att Thomas Nilsson skulle vara ovetandes om att det rörde sig om narkotika. Han ska därför dömas för ringa narkotikabrott.

Åtalet för brukande av falsk urkund alternativt brukande osann urkund – Robert Silversten

Bakgrund

I samband med att Robert Silversten den 12 september 2020 greps på Arlanda flygplats misstänkt för miljöbrott använde han sig av en flygbiljett som var utställd i en annan persons namn när han checkade in. Han hade även vissa andra handlingar i denna persons namn på sig.

Åklagaren har gjort gällande att gärningen utgör brukande av falsk urkund alternativt brukande av osann urkund.

Robert Silversten har erkänt att han gjort sig skyldig till brukande av osann urkund.

Preskription har inte inträtt.

Tingsrättens bedömning

Det står klart att Robert Silversten har använt sig av flygbiljetten trots att den var utställd i en annan persons namn och att förfarandet har inneburit fara i bevishänseende.

Med tanke på att flygbiljetten har utställts av ett flygbolag i en verklig persons namn, är det enligt tingsrättens mening inte frågan om någon falsk urkund. Det är inte heller frågan om att ett namn falskeligen har ändrats till ett annat. I stället har det aktuella namnet angetts redan vid den ursprungliga bokningen av flygbiljetten.

Flygbiljetten har dock kommit att få ett osant innehåll såtillvida att det i själva verket var Robert Silversten som skulle resa och inte den namngivna personen. Under sådana förhållanden anser tingsrätten att Robert Silversten, som var på det klara med felaktigheten, ska dömas för brukande av osann urkund.

Åtalet för urkundsförfalskning – Robert Silversten

Bakgrund

I september 2019 undertecknade Robert Silversten för NMT:s räkning fyra olika intyg avseende personer som hade arbetat för NMT eller i vart fall utfört vissa uppgifter på NMT:s anläggningar.

Åklagarna har gjort gällande att agerandet utgör urkundsförfalskning på den grunden att Robert Silversten dels inte hade rätt att företräda NMT, dels använde sig av namnet Robert Karlsson när han framställde intygen.

Robert Silversten har förnekat brott och uppgett att han fick i uppgift från NMT:s ledning att skriva intygen och i samband med detta fick de uppgifter

som skulle anges i dem.

Preskription har inte inträtt.

Tingsrättens bedömning

Utredningen avseende miljöbrott visar att Robert Silversten har haft en relativt central roll i Think Pink-koncernen och varit en slags mellanche. För tingsrättens del står det klart att inte är endast styrelsen och verkställande direktören, som har firmateckningsrätten enligt aktiebolagslagen, som kan ha rätt att företräda ett aktiebolag. Även andra slags befattningshavare kan genom delegation, fullmakt och liknande förhållande få rätt att företräda bolaget i viss utsträckning, ofta inom ett begränsat område. Som ett exempel kan nämnas att det inte torde vara uteslutet att en personalchef inom ett bolag har rätt att utfärda tjänstgöringsintyg och liknande handlingar.

Enligt tingsrättens mening finns det inte något som talar emot uppgiften att Robert Silversten hade fått i uppdrag från NMT:s ledning att skriva de aktuella intygen. Han har således inte varit obehörig att göra det.

Däremot har Robert Silversten använt sig av ett efternamn, Karlsson, som inte överensstämmer med hans verkliga namn. Det förhållandet att han eventuellt avsåg att gifta sig med sin dåvarande sambo med samma efternamn förändrar inte det förhållandet att namnuppgiften var felaktig.

Åtgärden får anses ha inneburit vara i bevishänseende. Detta förhållande understryks av den omständigheten att utredningen om miljöbrott visar att Robert Silversten själv har framhållit att han gärna använder sig av andra efternamn än sitt riktiga namn i kontakten med bland annat myndigheter (se exempelvis PB D s. 337).

Robert Silversten ska därför dömas för urkundsförfalskning.

Åtalet för ringa narkotikabrott och dopingbrott – Robert Silversten

Bakgrund

I samband med att Robert Silversten greps den 12 september 2020 (se ovan)

gjordes en husrannsakan i hans dåvarande bostad i Sala. Vid husrannsakan påträffades en mindre mängd narkotika och dopningsmedel.

Robert Silversten har erkänt gärningen. Han har dock gjort gällande att han fått den aktuella mängden oxykodon utskrivet till sig av en läkare i Spanien.

Preskription har inte inträtt.

Tingsrättens bedömning

Robert Silversten har inte kunnat närmare konkretisera eller ge stöd för sin invändning om att mängden oxykodon skulle omfattas av en receptförskrivning från en läkare i Spanien. Under sådana förhållanden lämnar tingsrätten invändningen utan avseende.

Det är således styrkt att Robert Silversten har gjort sig skyldig till ringa narkotikabrott och dopningsbrott i enlighet med vad som påstås i åtalet. Han döms därför för dessa brott.

Övergripande slutsatser om den påstådda brottsligheten inom Think Pink-koncernen och frågan om brottsrubricering

När det gäller brottsligheten inom Think Pink-koncernen gör tingsrätten följande iakttagelser baserat på vad som har framkommit om de enskilda åtalspunkterna ovan.

Platserna och de rättsliga förutsättningarna för verksamheten

Tingsrätten har kommit fram till att brott med anledning av avfallshanteringen har begåtts på följande 19 platser:

- Kassmyra och Kagghamra i Botkyrka kommun
- Gladö i Huddinge kommun
- Fem olika platser i Norrtälje kommun
- Björnemossen i Gullspångs kommun
- Kjula i Eskilstuna kommun
- Strängnäs
- Flen

- Skultuna i Västerås kommun
- Laxå
- Bålsta i Håbo kommun
- Fjuckby i Uppsala kommun
- Spännarhyttan i Norbergs kommun
- Dannemora i Östhammars kommun
- Skogs-Ekeby i Haninge kommun.

Think Pink-koncernen har på flera av platserna bedrivit en sådan omfattande och långvarig verksamhet som vanligtvis blir föremål för en tillståndsprövning. Vid en sådan prövning kan bland annat den aktuella platsens lämplighet bedömas och villkor ställas. För tingsrättens del står det klart att i vart fall verksamheterna i Kassmyra, Kagghamra, Kjula, Laxå och Skultuna rätteligen borde ha omfattats av ett tillstånd. Något tillstånd har dock inte funnits. NMT har i stället gjort anmälningar om så kallad C-verksamhet i vissa fall, och i andra fall inte ens gjort någon anmälan. Det senare har riskerat att frånta tillsynsmyndigheten möjligheten att utöva tillsyn över verksamheten. Oavsett omfattningen och utfallet av en sådan tillsyn är det dock alltid verksamhetsutövaren enligt miljöbalken, i detta fall Think Pink-koncernen, som ansvarar för att miljölagstiftningen efterlevs.

Närmare om brottsligheten inom Think-Pink-koncernen

Think Pink-koncernens affärsidé har inte skilt sig från andra bolag i avfallsbranschen när det gäller hur intäkter genererats. Koncernen har fått sina intäkter genom att kunder har betalat för att få sitt avfall hämtat i byggsäckar eller containrar. Grundproblemet i affärsidén har i stället varit svårigheterna med att få avsättning för, det vill säga bli av med, det blandade bygg- och rivningsavfallet och de konsekvenser som blivit fallet när koncernen trots detta har fortsatt att ta emot avfall i en mycket stor omfattning. Att NMT redan 2016 har haft svårt med avsättningen framgår exempelvis av en chatt mellan Tobias Gustafsson och Robert Silversten (PB E s. 107 och 108). Allteftersom en anläggning har fyllts med avfall har Think Pink-koncernen letat efter nya platser att förvara eller deponera avfall på.

Problemet blir tydligt genom den förvaring och lagring av blandat avfall som

skett bland annat genom de stora högarna i Kassmyra och Kagghamra, det stora ballagret i Kjula och förvaringen i Björnemossen. Avfallet i bland annat balarna har i många fall inte varit i ett sådant skick att det kan tas emot av ett vanligt värmeverk, vilka används för avsättning av avfall. Vidare har NMT:s avfall i huvudsak haft ett så kallat negativt värde – det har med andra ord kostat bolaget pengar att leverera avfall till exempelvis värmeverk. I detta sammanhang kan nämnas att det i avfallsbranschen i allmänhet finns mycket pengar att tjäna på en oseriös hantering av avfall eftersom det är förenat med stora kostnader att ta om hand avfallet på ett lagenligt sätt (se förhören med sakkunnigvittnena Raziye Khodayari och Jenny Sahlin samt vittnena Thomas Kahlqvist och Jens Nerén från värmeverken). Ett mönster i Think Pink-koncernens verksamhet har varit att det avfall som genererar betalning har avsatts, medan avfallet med ett negativt värde har lämnats kvar eller deponerats på ett otillåtet sätt.

Verksamheten inom Think Pink-koncernen kan beskrivas som ett slags pyramidspel. Med detta avses att intäkter har flödat in i verksamheten mot ett underförstått löfte om att avfallet ska omhändertas, vilket fört med sig framtida kostnader. När avfallet därefter inte alls togs om hand byggdes ett enormt lager av avfall upp som samtidigt innebar att NMT hade en betydande latent kostnad för avsättningen av det lagrade avfallet som inte syntes i bolagets bokföring. Något förenklat kan sägas att NMT hade stora intäkter i sin verksamhet samtidigt som man sköt kostnaderna på framtiden. Affärsupplägget har kunnat fortgå och växa så länge som kostnaderna inte realiserades genom till exempel förelägganden om att forsla bort avfallet. Affärsupplägget tvingades att upphöra i samband med gripandet av vissa av de tilltalade då intäkterna i stort sett upphörde och avfallshanteringen ifrågasattes.

Bristfällig avfallshantering som orsakat utsläpp och risker för människor och miljö

En grundläggande brist i Think Pink-koncernens verksamhet har varit förfarandet med att krossa eller mala blandat bygg- och rivningsavfall tillsammans, vilket avviker från vedertagna metoder i avfallsbranschen. När det osorterade bygg- och rivningsavfallet från NMT:s kunder kommit in till Kassmyra har det grovsorterats, och sedan krossats för att lättare kunna lagras

och transporteras. Tillvägagångssättet innebär att efterföljande sortering blir mycket kostsam eller rentav omöjlig, att föroreningar sprids bland avfallet, och att exponeringen mot omgivningen blir större. Krossat avfall är också svårare att klassificera. De olika ämnen, material och föremål som har hittats i de blandade avfallshögarna visar också att kontrollen av inkommande avfall, till exempel när det gäller att avskilja farligt avfall, har varit bristfällig eller i vissa fall obefintlig.

Svårigheterna att få avsättning för det krossade och sammanblandade avfallet har kommit till uttryck genom att förorenade så kallade fyllnadsmassor har grävts ned eller lagts upp på bland annat jordbruksfastigheter i Norrtälje kommun, utan någon sådan anmälan som krävs enligt miljölagstiftningen. De fyllnadsmassor som omfattats av tingsrättens prövning har visat sig innehålla en rad ämnen som är farliga för människor och miljö, såsom kvicksilver, bly, krom och flera andra metaller samt arsenik, PCB7 och PAH:er.

Därutöver kännetecknas verksamheten inom Think Pink-koncernen av att avfallet har transporterats runt mellan koncernens olika anläggningar, i stället för att avsättas på ett lagligt sätt. Ofta har transporterarna skett allteftersom en anläggning blivit full, såsom i Kassmyra. I andra fall har det skett sedan alltför stora problem uppkommit i förhållande till tillsynsmyndigheten, såsom i Skultuna och Flen, eller gentemot en fastighetsägare från vilken Think Pink-koncernen hyrt mark, såsom i Björnemossen och Håbo. Ett stort antal avfallsbalar har exempelvis transporterats från Kassmyra till Kjula, vidare till Skultuna och därefter till Laxå. Dessa transporter har inte fyllt någon funktion när det gäller att återvinna avfallet utan har ofta varit ett sätt att försöka komma runt den treårsgräns som gällt för mellanlagring av avfall. Från miljöbalkens perspektiv upphör förvaring av avfall givetvis inte att räknas som detta bara för att avfallet flyttas från en plats till en annan. Men i praktiken har tillsynsarbetet, som är ett kommunalt ansvar, försvårats av transporterarna mellan olika kommuner. Att avfallet i flera fall har lagrats längre än ett år innan det bortskaffats eller tre år innan det återvunnits har inneburit att vissa av Think Pink-koncernens upplagsplatser har blivit att betrakta som otillåtna deponier.

Think Pink-koncernens förvaring av stora eller extremt stora mängder blandat

och i huvudsak osorterat bygg- och rivningsavfall har inneburit uppenbara risker för urlakning av farliga ämnen, men även betydande risker för brand. Den sistnämnda risken förverkligades också i Kagghamra, där närboende drabbades av farlig rök och i vissa fall fick evakueras. Även avfallshanteringen på andra platser har medfört vissa miljöskador och betydande olägenheter för en rad närboende, inte minst i Laxå.

Än värre är dock omfattningen av de mycket eller synnerligen stora miljöskador, i viss mån varaktiga sådana, som skulle ha kunnat bli fallet om en större brand hade uppkommit i de stora avfallshögarna i exempelvis Kassmyra eller Laxå. I Kassmyra skulle det sannolikt ha rört sig om förorening av grundvattnet, farlig rök med bland annat dioxiner som skulle ha kunnat beröra tusentals närboende samt stora ekonomiska skador.

I flera fall har avfall hanterats på ett bristfälligt sätt nära vatten eller på genomsläpplig mark i närheten av vattentäcker och skyddsvärd natur. De risker som verksamheten har fört med sig har således varit synnerligen stora. Även den bristfälliga kontrollen av inkommande avfall samt den påtagligt felaktiga förvaringen av avfallet på flera platser understryker att det har rört sig om ett medvetet risktagande av allvarligt slag. Gärningarna har därför präglats av ett stort mått av hänsynslöshet.

Sammanfattningsvis har Think Pink-koncernens avfallshantering på de platser som framgår ovan i betydande omfattning varit bristfällig eller felaktig. Dessutom har avfallshanteringen medfört vissa miljöskador genom utsläpp och betydande olägenheter för en rad närboende. Den har också medfört risker, i vissa fall mycket stora risker, för människor och miljö.

Det står således klart att det inte har funnits någon vilja eller förmåga att efterleva miljölagstiftningen när det gäller hanteringen av avfallet.

Det finns inte skäl att anta att alla huvudtilltalade skulle ha kommit överens om en uttalad brottsplan redan i början av gärningstiden. Snarare uppfattar tingsrätten att verksamheten under Fariba Vancors ledning gradvis och relativt snabbt har utvecklats från en i huvudsak seriös verksamhet före gärningstiden till att innehålla ett allt större mått av brottsliga inslag och risktagande. Robert Silversten, Tobias Gustafson och Magnus Karlsson har visserligen kommit in i

verksamheten i ett senare skede än Fariba Vancor och Thomas Nilsson. Men som framgått av tingsrättens uppsåtsbedömningar ovan har de godtagit premissen att verksamheten bedrevs i strid med miljölagstiftningen. De har också själva bidragit till att fortsätta och utvidga verksamheten i den riktningen. Brottsligheten inom Think Pink-koncernen har således bedrivits av Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert Silversten, Tobias Gustafson och Magnus Karlsson tillsammans och i samförstånd såvitt gäller de åtalpunkter som var och en av dem döms för.

Avfallsbrottslighet är i grunden en slags ekonomisk brottslighet eller i vart fall en ekonomiskt driven brottslighet. I Think Pink-koncernens fall har ett ekonomiskt motiv varit en förestående försäljning av verksamheten. Ur det ekonomiska perspektivet kan det också framhållas att gärningarna har orsakat skadeverkningar för samhället, berörda fastighetsägare och närboende på i vart fall omkring en kvarts miljard kronor. Därutöver har ytterligare anspråk anmälts men inte kunnat prövas i detta mål. Brottsligheten är således mycket allvarlig även ur ett rent ekonomiskt perspektiv.

Brottsrubricering

Mot ovanstående bakgrund har tingsrätten gjort följande överväganden när det gäller frågan om hur gärningarna ska rubriceras.

För tingsrättens del råder det ingen tvekan om att avfallshanteringen har medfört vissa miljöskador och betydande olägenheter för en rad närboende, inte minst i Laxå, i närheten av Kagghamra och i viss mån i Björnemossen. Än värre är dock omfattningen av de mycket eller synnerligen stora miljöskador, i viss mån varaktiga sådana, som hade kunnat bli om en större brand uppkommit i de stora avfallshögarna i exempelvis Kassmyra eller Laxå. I flera fall har avfall hanterats på ett bristfälligt sätt nära vatten eller på genomsläpplig mark i närheten av vattentäcker och skyddsvärd natur. De risker som verksamheten har fört med sig har således varit synnerligen stora. Även den bristfälliga kontrollen av inkommande avfall samt den påtagligt felaktiga förvaringen av avfallet på flera platser understryker att det har rört sig om ett medvetet risktagande av allvarligt slag. Gärningarna har därför präglats av ett stort mått av hänsynslöshet.

Som närmare berörs i bedömningarna av respektive åtalpunkter har vilseledande gentemot tillsynsmyndigheterna förekommit i stor utsträckning. Oriktiga uppgifter, osanna eller falska handlingar och liknande metoder har använts i flera fall.

Tingsrätten instämmer också i åklagarnas påstående om att varje brott från de huvudtilltalades sida, bortsett från Leif Karlsson, har ingått som ett led i omfattande organiserad brottslighet inom Think Pink-koncernen och vissa andra bolag. Verksamheten har således bedrivits som en näringsverksamhet. De enskilda åtalpunkterna bör inte ses var för sig utan i stället som ett led i en systematisk verksamhet där olika beteendemönster har upprepats gång på gång.

Det råder därför ingen tvekan för tingsrättens del om att var och en av de gärningar som de huvudtilltalade, bortsett från Leif Karlsson, fälls för ska bedömas som grovt miljöbrott, även om det rör sig om flera så kallade brottsenheter.

Sammanfattningsvis ska alltså Fariba Vancor dömas för grovt miljöbrott i 19 fall. Thomas Nilsson döms för 12 sådana brott, Robert Silversten för 13 och Tobias Gustafsson för 10. Magnus Karlsson döms för medhjälp till grovt miljöbrott i 9 fall.

Med tanke på brottsrubriceringen gäller en femtonårig preskriptionstid. Eftersom de huvudtilltalade delgavs åtalet i början av 2024 är således inte någon av gärningarna preskriberade i förhållande till dem.

Leif Karlsson frikänns däremot helt till följd av preskription (se Strängnäs, åtalpunkten 1.10).

De tilltalade som inte ingår i kategorin huvudtilltalade, alltså Patrik Bohman, Hareton Awadees Akob, Pär Jinnestrand, Tommy Karlsson och Marcus Jansson, har inte varit verksamma inom Think Pink. För dem har endast miljöbrott av normalgraden gjorts gällande.

Påföljder

Enligt 29 kap. 1 § brottsbalken ska, med beaktande av intresset av en enhetlig

rättstillämpning, straff bestämmas inom ramen för den tillämpliga straffskalan efter brottets eller den samlade brottslighetens straffvärde. Vid bedömningen av straffvärdet ska beaktas den skada, kränkning eller fara som gärningen har inneburit, vad den tilltalade insett eller borde ha insett om detta samt de avsikter eller motiv som han eller hon haft. I 29 kap. 2 och 3 §§ brottsbalken anges ett antal försvårande respektive förmildrande omständigheter som ska beaktas särskilt. En sådan försvårande omständighet är att brottet har utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt eller att brottet har föregåtts av särskild planering (se 29 kap. 2 § 6 brottsbalken).

I förarbetena till miljöbalken (prop. 2005/06:182) framhålls att grova miljöbrott ska bedömas med särskilt allvar. Exempel på försvårande omständigheter inkluderar systematisk brottslighet, omfattande miljöskador och stora risker för människors hälsa eller miljön. Vidare betonas att även medvetet risktagande av allvarligt slag är en omständighet som höjer straffvärdet.

Flera rättsfall illustrerar hur domstolarna har tillämpat dessa principer:

Göta hovrätts dom den 9 mars 2021 i mål nr B 1902-20: I detta fall dömdes flera personer för grovt miljöbrott efter att ha hanterat stora mängder farligt avfall, kallat "black mass", utan tillstånd. Hovrätten konstaterade att hanteringen medförde betydande risker för föroreningar och att gärningsmännen agerat medvetet oaktsamt eller med uppsåt. Straffvärdet bedömdes som högt, och påföljderna varierade från villkorlig dom med dagsböter till fängelse i upp till tre år.

RH 2012:25: Här dömdes en person till sex månaders fängelse för grovt miljöbrott efter att ha orsakat utsläpp av lösningsmedel som förorenade marken och riskerade att skada grundvattentäkter. Hovrätten ansåg att gärningen var av särskilt farlig art och att straffvärdet låg i den nedre delen av straffskalan för grovt brott.

RH 2013:48: I detta fall dömdes två anställda för grova miljöbrott efter att ha sköljt ur växtskyddssprutor på en olämplig plats, vilket ledde till utsläpp av farliga kemikalier. Hovrätten bedömde att omfattningen av utsläppen inte var av ringa betydelse och att brottet var grovt. Straffvärdet resulterade i villkorlig

dom med samhällstjänst och dagsböter.

NJA 2005 s. 263: Högsta domstolen fastställde hovrättens dom om villkorlig dom med dagsböter för miljöbrott vid hantering av farligt avfall. HD ansåg att brottet inte var av sådan art att det föreligger en stark presumtion för fängelsestraff, även om allmänpreventiva hänsyn talade för en viss presumtion för fängelse vid hantering av farliga kemikalier.

Straffskalan för grovt miljöbrott är fängelse i mellan sex månader och sex år. Straffvärdet av ett enda brott av detta slag ska alltså bestämmas inom det spannet. När gemensam påföljd ska bestämmas för flera brott (s.k. flerfaldig brottslighet) gäller dock en särskild straffskala som i detta fall innebär att det svåraste straffet för de enskilda brotten inte får överskridas med mer än två år (26 kap. 2 § brottsbalken). Den straffskala som ska tillämpas för Fariba Vancor, Robert Silversten, Tobias Gustafsson, Thomas Nilsson och Magnus Karlsson sträcker sig alltså mellan sex månader och åtta år.

Vid straffmätningen ska rätten, utöver brottets straffvärde, i skälig omfattning beakta bland annat

- om en i förhållande till brottets art ovanligt lång tid förflutit sedan brottet begicks,
- om den tilltalade förorsakas men till följd av att han eller hon på grund av brottet blir eller kan antas bli avskedad eller uppsagd från anställning eller drabbas av annat hinder eller synnerlig svårighet i yrkes- eller näringsutövning,
- om ett straff utmätt efter brottets straffvärde skulle framstå som oproportionerligt strängt med hänsyn till andra rättsliga sanktioner till följd av brottet, eller
- om någon annan omständighet påkallar att den tilltalade får ett lägre straff än vad brottets straffvärde motiverar.

Finns det någon sådan omständighet får rätten döma till ett lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet, om det finns särskilda skäl för det. (Se 29 kap. 5 § brottsbalken.)

Det förhållandet att de huvudtilltalade har haft olika roller och insyn i

brottsupplägget ska tillmätas betydelse vid påföljdsbestämningen. Straffvärdet för var och en av de huvudtilltalade är så högt att någon annan påföljd än fängelse inte kan komma i fråga.

Fariba Vancor har haft en ledande roll inom Think Pink-koncernen. Hon har varit både VD och styrelseledamot och mycket aktiv i verksamheten. Fariba Vancor har varit NMT:s formella och faktiska företrädare och den som ytterst styrt den brottsliga verksamheten inom Think Pink-koncernen. Fariba Vancor döms nu för 19 fall av grovt miljöbrott. Straffvärdet för hennes brottslighet motsvarar 6 års fängelse. Enligt tingsrätten föreligger det inte några förmildrande omständigheter. Fängelsestraffets längd bestäms därför till 6 år.

Robert Silversten har varit den mest drivande utföraren av den brottsliga verksamheten inom Think Pink-koncernen. Han har uppvisat en förslagenhet bland annat genom att använda falska handlingar, och en hänsynslöshet när det gäller konsekvenserna av sitt handlande. Han döms nu för 13 fall av grovt miljöbrott. Med hänsyn till att den gärningstid som gäller för honom är kortare än för vissa andra tilltalade motsvarar straffvärdet för Robert Silverstens brottslighet (inklusive vissa gärningar vid sidan av miljöbrotten) fängelse i 4 år och 6 månader. Enligt tingsrätten föreligger det inte några förmildrande omständigheter. Fängelsestraffets längd bestäms därför till fängelse i 4 år och 6 månader.

Thomas Nilsson har verkat länge inom avfallsbranschen, och var den som ensam ägde och drev NMT innan Fariba Vancor kom in i bilden. Han har med sin sak- och branschkunskap haft rollen som chef på sorterings- och lagringsplattan i Kassmyra. Han har sammantaget haft en central funktion såsom bland annat produktionschef inom den brottsliga verksamheten. Han döms nu för 12 fall av grovt miljöbrott. Thomas Nilsson har emellertid inte alls på samma sätt som Fariba Vancor haft en beslutsfattande ställning i verksamheten. Straffvärdet för hans brottslighet (inklusive vissa gärningar vid sidan av miljöbrotten) motsvarar fängelse i 3 år och 6 månader. Enligt tingsrätten föreligger det inte några förmildrande omständigheter. Fängelsestraffets längd bestäms därför till 3 år och 6 månader.

Tobias Gustafsson har på ett liknande sätt som Robert Silversten varit

behjälplig med det mesta inom Think Pink-koncernen. Han har inte bara varit en anställd utan haft bestämmanderätt, bland annat som platschef för anläggningarna i Södermanland. Tobias Gustafsson har visserligen kört och hanterat avfall men också agerat som transportchef, varit inblandad i löneutbetalningar och biträtt Fariba Vancor med många andra uppgifter. Han har vid sidan av sin anställning i NMT fakturerat bolaget miljonbelopp. Han har alltså haft en central roll som utförare i den brottsliga verksamheten. Han döms nu för 10 fall av grovt miljöbrott. Straffvärdet för Tobias Gustafssons brottslighet motsvarar 3 års fängelse. Enligt tingsrätten föreligger det inte några förmildrande omständigheter. Fängelsestraffets längd bestäms därför till 3 år.

Magnus Karlssons har haft en generalfullmakt som gett honom obegränsad behörighet att agera å NMT:s vägnar. I sina ambitioner att få bolagets verksamhet att framstå som seriös och att ta den i försvar, har han gått långt utöver en sedvanlig konsults arbete. Magnus Karlssons funktion som medhjälpare har spelat en central roll för den brottsliga verksamheten. Utan hans hjälp skulle den brottsliga verksamheten inte ha kunnat fortgå så länge som den gjorde. Magnus Karlsson döms nu för 9 fall av medhjälp till grovt miljöbrott. Straffvärdet för hans brottslighet motsvarar 2 års fängelse. Enligt tingsrätten föreligger det inte några förmildrande omständigheter. Fängelsestraffets längd bestäms därför till 2 år.

Hareton Awadees Akobs brottsliga gärning i Laxå har ett straffvärde motsvarande fängelse i 1 år och 4 månader. Hareton Awadees Akobs egna uppgifter om sin sons förhållande till honom kan inte anses utgöra tillräcklig utredning om att det i detta fall skulle föreligga sådana speciella förutsättningar som krävs för en tillämpning av bestämmelserna i 29 kap 5 § första stycket 8 brottsbalken. Enligt tingsrätten föreligger det inte heller några andra förmildrande omständigheter. Med hänsyn till det höga straffvärdet kan någon annan påföljd än fängelse inte komma i fråga.

Pär Jinnestrands brottsliga gärning i Laxå har ett straffvärde motsvarande fängelse i 1 år och 2 månader. Enligt tingsrätten föreligger det inte några förmildrande omständigheter. Med hänsyn till straffvärdet kan någon annan påföljd än fängelse inte komma i fråga.

När det gäller de tilltalade som berörs ovan anser tingsrätten att det inte finns skäl att sätta ned straffet med hänsyn till att en i förhållande till brottets art ovanligt lång tid förflutit sedan brottet begicks eller att rätten till en rättvis rättegång inom skälig tid skulle ha åsidosatts. Anledningen till detta är att deras gärningar har utgjort led i en mycket omfattande och svårutredd brottslighet som krävt en synnerligen komplex förundersökning.

Tommy Karlssons brottsliga gärning på Björkö har ett straffvärde motsvarande sex månaders fängelse. Vid straffmätningen ska i någon mån beaktas att en i förhållande till brottets art ovanligt lång tid förflutit sedan brottet begicks. Det brott som Tommy Karlsson gjort sig skyldig till är inte av sådan art att det ensamt talar för fängelse. Tommy Karlsson har inte heller återfallit i likartad brottslighet. Eftersom varken straffvärdet, brottets art eller återfall talar för fängelse ska en icke frihetsberövande påföljd väljas. Det finns inte särskild anledning att befara att Tommy Karlsson kommer göra sig skyldig till fortsatt brottslighet. Därför ska påföljden bestämmas till villkorlig dom i förening med dagsböter. Antalet dagsböter bestäms till 100.

Marcus Janssons brottsliga gärning i Rimbo har ett straffvärde motsvarande några månaders fängelse. Vid straffmätningen ska i någon mån beaktas att en i förhållande till brottets art ovanligt lång tid förflutit sedan brottet begicks. Det brott som Marcus Jansson gjort sig skyldig till är inte av sådan art att det ensamt talar för fängelse. Marcus Jansson har inte heller återfallit i likartad brottslighet. Eftersom varken straffvärdet, brottets art eller återfall talar för fängelse ska en icke frihetsberövande påföljd väljas. Det finns inte särskild anledning att befara att Marcus Jansson kommer göra sig skyldig till fortsatt brottslighet. Därför ska påföljden bestämmas till villkorlig dom i förening med dagsböter. Antalet dagsböter bestäms till 60.

Patrik Bohmans brottsliga gärning i Fiskartorpet har ett straffvärde motsvarande några månaders fängelse, med tanke på att han döms endast för en liten del av all den avfallshantering som ägt rum i Fiskartorpet. Vid straffmätningen ska i någon mån beaktas att en i förhållande till brottets art ovanligt lång tid förflutit sedan brottet begicks. Det brott som Patrik Bohman gjort sig skyldig till är inte av sådan art att det ensamt talar för fängelse. Patrik Bohman har inte heller återfallit i likartad brottslighet. Eftersom varken

straffvärdet, brottets art eller återfall talar för fängelse ska en icke frihetsberövande påföljd väljas. Det finns inte särskild anledning att befara att Patrik Bohman kommer göra sig skyldig till fortsatt brottslighet. Därför ska påföljden bestämmas till villkorlig dom i förening med dagsböter. Antalet dagsböter bestäms till 60.

Näringsförbud

Inställning

Fariba Vancor, Robert Silversten, Thomas Nilsson, Tobias Gustafsson och Leif Karlsson har bestritt talan om näringsförbud.

Rättsliga utgångspunkter

Lagen (2014:836) om näringsförbud (näringsförbudslagen) syftar till att förhindra oseriös näringsverksamhet. Det sker genom att en näringsidkare meddelas förbud att bedriva näringsverksamhet under viss tid. Näringsförbud kan meddelas om näringsidkaren har begått brott. En förutsättning för att agerandet ska kunna föranleda näringsförbud är att det har inneburit ett grovt åsidosättande av näringsidkarens skyldigheter. En ytterligare förutsättning är att ett näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt (se 4 § näringsförbudslagen).

Enligt 8 § första stycket näringsförbudslagen ska rätten vid bedömningen av om ett näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt särskilt ta hänsyn till om åsidosättandet varit systematiskt, syftat till betydande vinning eller orsakat eller varit ägnat att orsaka betydande skada. Uppräkningen i paragrafen är en exemplifiering som inte utesluter att även andra omständigheter beaktas. I paragrafens andra stycke finns en presumtionsregel som tar sikte på det fallet då näringsidkaren har gjort sig skyldig till brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader. I sådana fall ska näringsförbud anses påkallat från allmän synpunkt, om inte särskilda skäl talar mot det.

Vid bedömningen av om näringsförbud ska meddelas ska det göras en samlad avvägning av skälen för och emot förbud. Vid den avvägningen får både näringsidkarens lämplighet att bedriva näringsverksamhet och de aktuella åsidosättandena betydelse. Det kan bland annat behöva göras en bedömning av

om näringsidkaren i fortsättningen kan antas följa de regler som gäller för drivande av näringsverksamhet. Även om prognosen är god kan det finnas allmänpreventiva skäl för ett förbud. Ett förbud kan också motiveras av att det skulle framstå som stötande att låta en person, som har gjort sig skyldig till allvarliga oegentligheter i näringsverksamhet, fortsätta att ägna sig åt sådan. (Se rättsfallet NJA 2018 s. 634 med hänvisningar.)

Tingsrättens bedömning

Fariba Vancor, Robert Silversten, Thomas Nilsson och Tobias Gustafsson döms nu för flera fall av grovt miljöbrott. De har i egenskap av legala respektive faktiska företrädare för olika bolag uppsåtligen hanterat avfall på ett sådant sätt att miljön blivit eller riskerat att bli förorenad. De har vidare på flera platser bedrivit avfallshantering utan korrekt anmälan eller tillstånd under flera år. Tingsrätten finner att samtliga grovt åsidosatt vad som ålegat dem i näringsverksamhet i egenskap av näringsidkare. För grovt miljöbrott, som Fariba Vancor, Robert Silversten, Thomas Nilsson och Tobias Gustafsson döms till ansvar för, är det lägsta föreskrivna straffet fängelse i sex månader. Näringsförbud ska därmed anses påkallat från allmän synpunkt om inte särskilda skäl talar emot det. Några sådana skäl har inte framkommit. Fariba Vancor, Robert Silversten, Thomas Nilsson och Tobias Gustafsson ska därför meddelas näringsförbud. Näringsförbudens längd bestäms till 10 år för Fariba Vancor och Robert Silversten, och till 5 år för Thomas Nilsson respektive Tobias Gustafsson. Näringsförbuden gäller omedelbart.

Eftersom Leif Karlsson frikänns på samtliga åtalpunkter ska yrkandet om näringsförbud för honom avslås.

Beslag, förverkande och kvarstad

De yrkanden om så kallade bevisbeslag som åklagarna har framställt är lagligen grundade och ska därför bifallas. De beslagtagna föremålen ska, när domen har vunnit laga kraft, återlämnas på det sätt som åklagarna har yrkat. Vissa av dessa beslagspunkter avser bokföringsmaterial med mera som Fariba Vancor har gjort anspråk på men som åklagarna anser ska utlämnas till NMT:s konkursbo. När det gäller dessa beslag anser tingsrätten att övervägande skäl

talar för att egendomen har tillhört NMT snarare än Fariba Vancor personligen och därför numera ingår i bolagets konkursbo. De ska således utges till konkursförvaltaren när denna dom har vunnit laga kraft.

En handling benämnd "Screening" (beslag 2020-5000-BG111772.53 i PB M) ska förverkas från Fariba Vancor. Skälet till detta är att handlingen på grund av sin särskilda beskaffenhet, dess innehåll och omständigheterna kring gärningen i Kassmyra kan befaras komma till brottslig användning (BG111772.53, dokument screening av personer) (se enligt 36 kap 3 § 1 brottsbalken i dess tidigare lydelse, som motsvaras av 36 kap. 12 § 3 i den nuvarande lydelsen).

Därutöver ska i beslag tagna avfallsbalar förverkas från Robert, Silversten, Thomas Nilsson, Fariba Vancor och Tobias Gustafsson enligt 29 kap 12 § första stycket 1 f miljöbalken (2021-5000-BG64020.1 2022-5000-BG35751.1 och 2021-5000-BG35698.1-10).

Från Robert Silversten ska även beslagtagen narkotika förklaras förverkad med stöd av 6 § första stycket narkotikastrafflagen (1968:64) (beslag 2020-5000-BG111630 p 6 och 23) samt dopningsmedel enligt med stöd av 5 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel (beslag 2020-5000-BG11630, rätteligen punkterna 3, 4, 7-11, 13-20 och 22) (jfr aktbilaga 635).

Även från Thomas Nilsson ska narkotika och dopningspreparat samt vissa hjälpmedel förverkas på det sätt som åklagarna har gjort gällande (se aktbilaga 1328),

Tingsrätten har tidigare beslutat om kvarstad på Thomas Nilssons, Fariba Vancors, Tobias Gustafssons, Leif Karlssons, Magnus Karlssons respektive Robert Silverstens egendom (se tingsrättens beslut av den 11 juni 2024 i aktbilaga 795, den 17 juni 2024 i aktbilaga 822 och den 18 juni 2024 i aktbilaga 823). Efter huvudförhandlingen har kvarstaden gentemot Leif Karlsson upphävts (se tingsrättens beslut den 2 juni 2025 i aktbilaga 1853). Med tanke på det skadestånd som Fariba Vancor, Thomas Nilsson, Robert, Silversten, Tobias Gustafsson och Magnus Karlsson ska betala enligt denna dom och med beaktande av de skäl som tingsrätten anförde i de tidigare kvarstadsbesluten, finns det skäl att låta kvarstaden mot dem bestå. Det belopp som kvarstaden ska avse för var och en av dem ska dock sättas ned på så sätt

att det motsvarar det samlade skadestånd som var och en av dem kan komma att betala.

Kostnadsanspråk

Inledande anmärkningar

De offentliga försvararna och målsägandebiträderna har enligt tingsrättens mening genomgående tillvaratagit sina respektive klienters intressen med stor omsorg.

När det gäller kostnadsanspråken står det klart att en stor del av den begärda ersättningen avser de 84 huvudförhandlingsdagarna och viss annan förhandlingstid som har ägt rum i målet.

Tingsrätten konstaterar att målet är relativt komplicerat, bland annat på grund av kopplingen till många olika miljöfarliga ämnen och med tanke på de många provtagningar, analyser och riskbedömningar som är aktuella. Målets komplexitet och omfattning framgår även av den omständigheten att förundersökningen pågick i drygt fyra år innan åtal kunde väckas samt att åtalet omfattar 21 olika platser (20 åtalpunkter).

Förundersökningsmaterialet är också synnerligen omfattande, på flera 10 000-tals sidor. En stor del av den skriftliga bevisning som har lagts fram rör kommunikation mellan de tilltalade och andra personer eller anteckningar och liknande handlingar om verksamheten i Think Pink-koncernen. Åtalets utformning medför att tingsrätten har haft att ta ställning till om den bevisning som finns på respektive åtalpunkt är tillräckligt stark för att knyta en viss tilltalad till den aktuella åtalpunkten. Detta kan i många fall föranleda ett relativt stort behov för försvararna av att granska de aktuella handlingarna. Även gärningsbeskrivningen i sig framstår enligt tingsrättens mening som komplex och har föranlett en rad frågor från försvararna.

Den bevisning som har lagts fram av åklagarna har många gånger betydelse för mer än en enstaka åtalpunkt. Ofta har bevisningen på en åtalpunkt haft betydelse för generella frågor såsom ansvarsfördelningen mellan olika personer inom Think Pink-koncernen. Även detta förhållande har bidragit till komplexiteten i målet och sannolikt påverkat den arbetstid som försvararna har

behövt lägga ned.

Även de cirka 150 vittnen och ett tjugotal målsägande som hörts har givetvis gett upphov till ett förberedelsearbete för försvararna och målsägandebiträderna.

I målet finns vissa tilltalade, de huvudtilltalade, som är åtalade på samtliga eller flera åtalpunkter och därutöver påstås ha haft en viss ställning eller roll inom Think Pink-koncernen. I sådana fall är det naturligt att den aktuella försvararen behöver gå igenom åtminstone en övervägande del av hela förundersökningsmaterialet.

När det gäller tilltalade som inte har haft någon sådan ställning eller roll och som endast berörs av en enskild åtalpunkt är det inte lika självklart att det är befogat för en offentlig försvarare att lägga ned arbetstid på inläsning av andra förundersökningsprotokoll än det som avser just den aktuella åtalpunkten. Tingsrätten har visserligen förståelse för att en försvarare, för att kunna tillvarata sin klients intressen, kan ha behov av att skaffa sig en viss överblick över annat förundersökningsmaterial än bara det som rör åtalpunkter som är aktuella för klienten. Det gäller till exempel delar av huvudprotokollet. Men när det gäller de många protokollsbilagorna till huvudprotokollet (protokollsbilagorna A–U), som i regel avser genomgång av beslag från de huvudtilltalade, framstår det inte som befogat att gå igenom annat än de delar som åberopas som bevisning av någon av parterna när det gäller den aktuella åtalpunkten eller som i övrigt har en stark koppling till åtalpunkten. Det kan nämnas att det med hjälp av sökfunktionen är möjligt att snabbt söka igenom de digitala versionerna av protokollen efter till exempel ett visst namn eller en viss fastighetsbeteckning, med undantag av vissa sidor som inte är sökbara.

Miljöbrott är en mycket sällan förekommande måltyp. Enligt tingsrätten är det därför rimligt att en advokat som i allmänhet ägnar sig åt brottmål bör ha rätt till ersättning för viss arbetstid i ett mål om miljöbrott för att sätta sig in i den relevanta lagstiftningen, i detta fall framför allt avfallslagstiftningen.

Brottmålsadvokater förutsätts däremot behärska vanligt förekommande allmänna straffrättsliga frågor såsom om medgärningsmannaskap med mera.

Ersättningen till advokaten Jan Tibbling

Advokaten Jan Tibbling har begärt ersättning såsom offentlig försvarare för drygt 1 474 arbetstimmar samt viss tidsspillan och vissa utlägg (se aktbilaga 1844). Vid en jämförelse med de övriga offentliga försvararna måste det beaktas att Jan Tibbling tidigare var privat försvarare och förordnades till offentlig försvarare först kort tid före huvudförhandlingen. I motsatt riktning bör beaktas att han tillsammans med advokaten Thomas Olsson – såsom försvarare för den huvudåtalade Fariba Vancor – har utfört arbete som kommit övriga tilltalade till del. Det gäller inte minst frågor om provtagningar och andra naturvetenskapliga förhållanden. Även med beaktande av detta framstår arbetstiden som något hög. Det gäller bland annat de 101 timmar som har redovisats när det gäller behov av specialistkompetens. Ett annat exempel är de cirka 20 timmar förberedelsetid som har lagts ned avseende Storkila. Den åtalspunkten framstår för tingsrättens del som okomplicerad, i synnerhet vid en jämförelse med de flesta övriga åtalpunkter.

Åklagarna har anfört att Jan Tibbling förefaller ha ägnat 1 250 timmar för inläsning (se aktbilaga 1849). Denna sammanräkning bör innefatta Jan Tibblings tidigare arbete som privat försvarare för Fariba Vancor. Jan Tibbling har dock redovisat 313 arbetstimmar för att på nytt läsa tidigare delgivet förundersökningsmaterial i ljuset av hur åtalet slutligen kommit att utformas. Denna tidsåtgång framstår inte som skälig. Enligt tingsrättens mening är det svårt att se hur eventuella skillnader mellan den brottsmisstanke som Fariba Vancor ursprungligen delgavs och hur gärningsbeskrivningen sedermera kom att utformas skulle föranleda någon större arbetsinsats av nu aktuellt slag, särskilt som det från början måste ha stått klart att Fariba Vancor hade en ledande ställning inom Think Pink-koncernen.

Vidare har åklagarna uppmärksammat att några arbetstimmar i Jan Tibblings kostnadsräkning rätteligen bör hänföras till det så kallade ekobrottmålet (tingsrättens mål nr B 5523-24).

Vid en sammantagen bedömning finner tingsrätten att skälig tidsåtgång när det gäller Jan Tibblings arbete uppgår till totalt 1 200 timmar.

Tingsrätten har inte något att erinra mot den begärda ersättningen i övrigt.

Ersättningen till advokaten Thomas Olsson

Advokaten Thomas Olsson har begärt ersättning för 1 637 timmars arbete, varav 1 250 timmar avser det som i kostnadsräkningen benämns inläsning, samt viss tidsspillan och vissa utlägg. För tingsrättens del framstår tidsåtgången som alltför hög. Det gäller inte minst med tanke på följande omständigheter:

- Thomas Olsson förordnades kort tid före huvudförhandlingen.
- Vid den tidpunkten fanns redan en försvarare för Fariba Vancor, nämligen Jan Tibbling, som redan tidigare hade gått igenom förundersökningsmaterialet.
- Thomas Olsson har lagt ned relativt mycket arbetstid på att framställa promemorior om olika rättsliga frågor och fastigheter med mera och på att ta del av olika rättskällor och handböcker, vilket förefaller ha tagit alltför mycket tid i anspråk.
- Fariba Vancor har även försvarats av Jan Tibbling, som enligt vad som framgår ovan har lagt ned ett mycket omfattande arbete på hennes försvar.
- När det gäller det som sägs i kostnadsräkningen om uppdelning av åtalpunkterna mellan de båda försvararna, har tingsrätten noterat att de har delat upp ansvaret på ett sådant sätt att en av dem inte har kunnat ta över ansvaret för en åtalpunkt som den andre har förberett. Detta borde rimligen ha bidragit till att minska arbetstiden, genom att dubbelarbete undviks. Men i detta fall förefaller i stället en hel del dubbelarbete ha genererats när det gäller rättsliga och naturvetenskapliga förhållanden samt förberedelsearbetet i stort.
- Vid en jämförelse med det arbete som advokaterna Filip Rydin och Patrik Hansson har utfört med att försvara Thomas Nilsson framstår dessa advokaters arbetsuppdelning som betydligt mer kostnadseffektiv. Dessa advokater har totalt lagt ned cirka 2 900 arbetstimmar, vilket inkluderar Filip Rydins omfattande arbete under förundersökningen sedan november 2020. Av dessa timmar har Patrik Hansson, som har varit medförsvarare ungefär lika länge som Thomas Olsson, lagt ned endast cirka 610 timmars arbete.

Vid en sammantagen bedömning finner tingsrätten att skälig tidsåtgång när det gäller Thomas Olssons arbete uppgår till 1 100 timmar.

Tingsrätten har inte något att erinra mot den begärda ersättningen i övrigt.

Ersättningen till advokaterna Filip Rydin och Patrik Hansson

Som berörs ovan har advokaterna Filip Rydin och Patrik Hansson sammantaget begärt ersättning för cirka 2 900 arbetstimmar samt viss tidsspillan och vissa utlägg. Den begärda ersättningen bör bedömas i ett sammanhang. Ersättningen framstår som skäligt med beaktande av att Filip Rydin har varit förordnad under hela förundersökningen, som pågått i drygt fyra år. För tingsrättens del framstår det som att Filip Rydin och Patrik Hansson har åstadkommit ett mycket kompetent försvar sett till dessa arbetstimmar, inte minst när det gäller att peka på svagheter i åklagarnas talan, och att de även har fördelat arbetet mellan sig på ett kostnadseffektivt sätt.

Åklagarna har uppmärksammat att några arbetstimmar i Filip Rydins kostnadsräkning rätteligen bör hänföras till det så kallade ekobrottmålet (tingsrättens mål nr B 5523-24). Med anledning av detta förbiseende drar tingsrätten av 11,3 arbetstimmar och 2 timmars tidsspillan från den ersättning som Filip Rydin har begärt i förevarande mål.

Tingsrätten har inte något att erinra mot den begärda ersättningen i övrigt.

Ersättningen till advokaten Lars Jähresten

Advokaten Lars Jähresten har begärt ersättning för 2 162 timmar samt viss tidsspillan och vissa utlägg, vilket innefattar arbete under förundersökningen.

Tingsrätten har inte något att erinra mot den begärda ersättningen.

Ersättningen till advokaten Jonas Tamm

Advokaten Jonas Tamm har, utöver det som gäller viss tidsspillan och vissa utlägg, begärt ersättning för 1 595 timmars arbete enligt timkostnadsnormen och 83 timmars arbete till så kallad helgtaxa. Jonas Tamm har förordnats efter det att åtal väcktes och har ersatt advokaten Jan Sandin som offentlig försvarare.

Tingsrätten har inte något att erinra mot den nedlagda arbetstiden eller hur

arbetet har utförts. Det framstår dock inte som befogat att ersätta arbete enligt helgtaxan, varför samtliga arbetstimmar ska ersättas enligt den vanliga timkostnadsnormen (1 678 timmar à 1 586 kronor).

Tingsrätten har inte något att erinra mot den begärda ersättningen i övrigt.

Ersättningen till advokaten Lottie Adding

Advokaten Lottie Adding har, utöver det som gäller viss tidsspillan och vissa utlägg, begärt ersättning för 1 810 timmars arbete. För tingsrättens del framstår arbetstiden som något för hög. Visserligen har Lottie Adding varit verksam under förundersökningen. Men hennes klient Magnus Karlsson har åtalats endast på vissa av de aktuella åtalspunkterna, låt vara en majoritet av dessa och relativt omfattande punkter. På några av dessa punkter har det knappt funnits någon bevisning alls som gällt Magnus Karlsson specifikt (t.ex. när det gäller Gladö), vilket torde ha begränsat arbetsbördan. Vidare har Magnus Karlsson åtalats endast som medhjälpare. Även den omständigheten att Magnus Karlsson inte har haft någon ställning inom Think Pink-koncernen borde ha varit ägnad att begränsa inläsningen och arbetstiden för Lottie Adding, då en hel del av förundersökningsmaterialet torde ha saknat relevans i det perspektivet. Den schablon om 1,5 minut per sida som har tillämpats när det gäller inläsning av förundersökningsmaterialet framstår också som alltför hög i ett mål av nu aktuellt slag.

Vid en sammantagen bedömning finner tingsrätten att skälig tidsåtgång när det gäller Lottie Addings arbete uppgår till 1 600 timmar.

Tingsrätten har inte något att erinra mot den begärda ersättningen i övrigt.

Ersättningen till advokaten Martin Beskow

Advokaten Martin Beskow har begärt ersättning för 1 094 timmars arbete när det gäller Laxå plus viss tidsspillan och vissa utlägg. Av arbetstiden avser 640 timmar inläsning av förundersökningsmaterialet i samband med delgivning. Därutöver har ytterligare tid för inläsning tillkommit. Enligt åklagarnas sammanställning i aktbilaga 1849 rör det sig om sammanlagt 783 timmar för inläsning, vilket är cirka 350 timmar mer än vad advokaten Anders Bohmansson har lagt ned på detta enligt samma sammanställning. Det kan

också nämnas, även om en jämförelse inte kan göras fullt ut, att advokaten Ylva Hagstedt har lagt ned 594 arbetstimmar såsom målsägandebiträde när det gäller Laxå.

Tingsrätten konstaterar att Martin Beskow har företrätt Hareton Awadees Akob, som har varit åtalad enbart när det gäller Laxå. Det bör hållas i minnet att Laxå är en mycket omfattande åtalspunkt, med synnerligen omfattande bevisning och vissa kopplingar till frågor som gäller Think Pink-koncernen generellt. Vidare är Hareton Awadees Akob utan tvekan den person som står i fokus för åtalspunkten om Laxå. Trots detta framstår det som tydligt för tingsrättens del att Martin Beskow har lagt ned mer arbetstid för inläsning än vad som är rimligt. I viss mån är det rimligt att jämföra med Anders Bohmanssons redovisade arbetstimmar.

Martin Beskow har yttrat sig i ersättningsfrågan och anför att hans inläsningstid bör jämföras med den som gäller för försvararna för de huvudåtalade, eftersom de har läst in samma material. Han har fått klara besked från polisen att det var nödvändigt att han läste in hela materialet eftersom hans klients del av målet berörs även i de andra delarna. Samma material som han läst in på 783 timmar har de huvudåtalades advokater behövt mellan 1128 och 1254 timmar att läsa in.

Enligt tingsrättens mening finns det visserligen kopplingar till utredningen i övrigt som innebär att det har varit befogat för Martin Beskow att läsa visst annat material än det som avser Laxå specifikt. Behovet av denna inläsning måste dock vara begränsad till en viss del av utredningen i övrigt och bör kunna hanteras relativt översiktligt. För tingsrättens del kan således Martin Beskows behov av inläsning inte alls jämföras med det som gäller för till exempel advokaterna Jan Tibbling eller Filip Rydin.

Ersättningen till Martin Beskow bör därför sättas ned med 280 arbetstimmar. Ersättningen ska således avse 814 arbetstimmar. Tingsrätten vill understryka att tingsrätten inte har någon erinran mot hur Martin Beskow har utfört sitt uppdrag när det gäller att tillvarata sin klients intressen med omsorg och skicklighet.

Tingsrätten har inte heller något att erinra mot den begärda ersättningen i

övrigt.

Ersättningen till advokaten Anders Bohmansson

Advokaten Anders Bohmansson har begärt ersättning för 757,5 timmars arbete plus viss tidsspilla och vissa utlägg.

Tingsrätten har inte något att erinra mot den begärda ersättningen.

Ersättningen till advokaten Martin Karlsson

Advokaten Martin Karlsson har begärt ersättning för 872 timmars arbete plus viss tidsspilla och vissa utlägg.

Martin Karlsson har försvarat Patrik Bohman, som varit åtalad när det gäller Fiskartorpet. Även om åtalet mot Patrik Bohman på grund av preskription har kommit att få en mycket begränsad omfattning sett till all avfallshantering som berör Fiskartorpet, måste det beaktas att utredningen mot de huvudtilltalade när det gäller Fiskartorpet har rört synnerligen stora mängder avfall och en hantering som pågått under lång tid. Det bör också beaktas, såsom Martin Karlsson har påpekat, att Patrik Bohman är en slags gemensam nämnare eller kontaktpunkt för flera andra åtalpunkter (Infarten, Tyskgården och Rimbo). Detta har medfört att det i viss utsträckning har varit befogat för Martin Karlsson att läsa in material som inte i första hand har med åtalet mot Patrik Bohman att göra.

Trots detta framstår den nedlagda arbetstiden när det gäller inläsning och förberedelser inför huvudförhandlingen som alltför hög. Tingsrätten finner att 720 arbetstimmar är ersättningsgilla.

Tingsrätten har inte heller något att erinra mot den begärda ersättningen i övrigt.

Ersättningen till advokaten Tove Rhudin Nichols

Advokaten Tove Rhudin Nichols har begärt ersättning för 679 timmars arbete plus viss tidsspilla och vissa utlägg.

Enligt tingsrättens mening framstår den nedlagda arbetstiden som något i överkant sett i förhållande till åtalpunkten avseende Rimbo. Tingsrätten godtar dock begäran om ersättning, även när det gäller tidsspilla och utlägg.

Ersättningen till advokaten Kronje Samuelsson

Advokaten Kronje Samuelsson har begärt ersättning för drygt 500 timmars arbete plus viss tidsspillan och vissa utlägg.

Tingsrätten har inte något att erinra mot den begärda ersättningen.

Ersättning till målsägandebiträden

Advokaterna Ylva Hagstedt och Sofia Björksten har redovisat 594 respektive 643 timmars arbetstid för uppdraget som målsägandebiträden när det gäller Laxå respektive Kassmyra och Kagghamra. De har även begärt ersättning för tidsspillan och utlägg.

Tingsrätten har inte något att erinra mot de begärda ersättningarna.

Ersättning till tilltalade för rättegångskostnader

Tobias Gustafsson respektive Pär Jinnestrand har begärt ersättning av allmänna medel enligt förordningen (1982:805) om ersättning av allmänna medel till vittnen, m.m. för inställelse vid huvudförhandlingen (se aktbilagorna 1813 respektive 1837). För Tobias Gustafssons del gäller begäran hyra av bil.

Såvitt framgår av utredningen bedriver såväl Tobias Gustafsson som Pär Jinnestrand näringsverksamhet i viss utsträckning och bör därför ha vissa inkomster, vilket talar emot att de ska få ersättning av allmänna medel. När det gäller Tobias Gustafsson tillkommer den omständigheten att det framstår som oskäligt att ersätta kostnaden för en hyrbil. Tingsrätten, som inte finner skäligt att ersätta dessa kostnader, avslår därför deras respektive begäran.

De tilltalade som fälls för brott har inte rätt till ersättning för sina rättegångskostnader.

Leif Karlsson frikänns däremot och har därför rätt till ersättning för sina rättegångskostnader. Han har begärt ersättning med 1 904 087 kronor inklusive mervärdesskatt för ombudsarvode när det gäller anlitaandet av advokaten Staffan Bergkvist som privat försvarare. För arbetet har 2 500 kronor plus mervärdesskatt debiterats per timme. Såvitt tingsrätten kan utröna avses 517,75 arbetstimmar. Begäran avser även viss tidsspillan och vissa utlägg.

Leif Karlsson har också begärt ersättning med 2 508 888 kr inklusive

mervärdesskatt för anlitandet av Christina Bergenstein som privat försvarare. Denna begäran avser 766 arbetstimmar till samma timtaxa som ovan plus viss tidsspillan och vissa utlägg.

Det står klart att det varit befogat för Leif Karlsson att anlita två erfarna advokater som försvarare. Antalet debiterade timmar totalt sett framstår inte som högt.

När det gäller timtaxan finner dock inte tingsrätten skäl för att låta ersättningen överstiga timkostnadsnormen om 1 586 kronor, även om målet har varit komplicerat och omfattande.

Därutöver har åklagarna påtalat att den av Staffan Bergkvist debiterade tiden för tidsspillan med anledning av resor till huvudförhandlingslokalen framstår som något hög, särskilt vid en jämförelse med andra försvarare i målet. Mot den bakgrunden ska 30 minuters tidsspillan dras av från var och en av de aktuella resorna (totalt dras 21,25 timmar av).

Åklagarna har också påtalat att några arbetstimmar i kostnadsräkningarna rätteligen bör hänföras till det så kallade ekobrottmålet (tingsrättens mål nr B 5523-24). Med anledning av detta förbiseende drar tingsrätten av 5 respektive 4 arbetstimmar från den arbetstid som Staffan Bergkvist och Christina Bergenstein har redovisat.

Leif Karlsson ska i övrigt tillerkännas begärd ersättning av allmänna medel.

Återbetalningsskyldighet för försvararkostnad

De tilltalade som döms till fängelsestraff bör inte åläggas någon återbetalningsskyldighet när det gäller kostnaderna för försvarare och målsägandebiträden. Inte heller beträffande till tilltalade som döms vill villkorlig dom och böter finns det skäl för detta, med tanke på de mycket höga kostnaderna i förhållande till de tilltalades inkomster. Staten ska således stå för alla kostnader för försvararna och målsägandebiträdena.

Begäran om ersättning för rättegångskostnader till Botkyrka kommun och Västerås stad

För tingsrättens del står det klart att det varit befogat för Botkyrka kommun

och Västerås stad att anlita ett ombud, advokaten Thomas Underskog, med särskild miljörettslig kompetens och erfarenhet. Målets omfattning och komplexiteten i de framställda skadeståndskraven medför att det inte har varit rimligt att enbart förlita sig på att åklagarna ska föra kommunens respektive stadens talan. Det kan här nämnas att det har framförts en rad invändningar av skadeståndsrättslig och miljörettslig natur mot skadeståndskraven samt att de består av många olika kostnader. Skadeståndskraven har även behandlas bland annat vid ett förberedande sammanträde vid tingsrätten, mot bakgrund av att det för tingsrättens del fanns ett behov av att klargöra en rad frågor.

Mot den bakgrunden är de tilltalade som enligt ovan ska betala skadestånd till Botkyrka kommun respektive Västerås stad skyldiga att ersätta kommunens respektive stadens rättegångskostnader i den utsträckning dessa är skäligen.

Det antal arbetstimmar som Thomas Underskog har lagt ned, 125 timmar för Botkyrka kommun och 89 timmar för Västerås stad, är rimligt.

En kommun eller en stad har inte rätt till ett målsägandebiträde. Mot den bakgrunden bör inte skälig ersättning för ombudskostnaderna relateras till timtaxan för målsägandebiträden i brottmål. Den timtaxa som Thomas Underskog har debiterat, 2 300 kronor, är om något relativt låg i sammanhanget.

De ovan berörda tilltalade ska således fullt ut ersätta Botkyrka kommun och Västerås stad för deras rättegångskostnader (ombudskostnader), plus ränta från dagen för denna dom.

Övriga frågor

Eftersom de tilltalade (förutom Leif Karlsson) döms för brott som har svårare straff än böter i straffskalan ska var och en av dem betala föreskriven avgift till brottsofferfonden.

RÄTTEN

Rådmannen Niklas Schüllerqvist och rådmannen Joel Björk-Werner samt nämndemännen Claes Bäckdahl, Åke Hellberg, Lars Landelius och Kaija Tammelin

Rätten är enig.

Digitalt signerad av rådmannen Niklas Schüllerqvist och rådmannen Joel
Björk-Werner

ÖVERKLAGANDEINFORMATION

Hur man överklagar

Överklagandet ska ha kommit in till Södertörns tingsrätt senast **den 8 juli 2025**. Överklagandet ska vara skriftligt. Södertörns tingsrätt skickar det vidare till Svea hovrätt.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid så har den andra parten också rätt att överklaga, även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Södertörns tingsrätt och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet. Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför. Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen till en huvudförhandling.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Södertörns tingsrätt. Tänk på att

skicka det i god tid med hänsyn till postgången.

Vad händer sedan?

Södertörns tingsrätt kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet har kommit in i tid skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Svea hovrätt.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Svea hovrätt skicka brev på det sättet.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till Svea hovrätt tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning. Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att ta med allt du vill föra fram i överklagandet.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen och det är kopplat till en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall:

1. Hovrätten bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten har dömt rätt.
2. Hovrätten anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
3. Hovrätten behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
4. Hovrätten bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Mer information finns på www.domstol.se. Ta kontakt med Södertörns tingsrätt eller Svea hovrätt om du har frågor.